ВУльянов (Ленин)

Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

47

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θ. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА · 1977

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ - ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ
47

Γράμματα
1905 — Νοέμβρης 1910

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ τεσσαρακοστός ἕβδομος τόμος τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν περιέχει τά γράμματα πού γράφτηκαν ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1905 ὥς τό Νοέμβρη τοῦ 1910, στήν περίοδο τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης καί τῆς ἀντίδρασης τοῦ Στολίπιν· τά γράμματα αὐτά συνδέονται μέ τά ἔργα τοῦ Β. Ι. Λένιν πού περιέχονται στούς τόμους 9-19 τῆς ἔκδοσης αὐτῆς.

Τό περιεχόμενο τῶν γραμμάτων χαρακτηρίζει τή γιγάντια πρακτική δράση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν καθοδήγηση τοῦ Κόμματος καί τῶν ἔντυπων ὀργάνων του: τῶν ἐφημερίδων «Βπεριόντ», «Προλετάρι», «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ». Δείχνουν πόσο ὁ Β. Ι. Λένιν, πού βρισκόταν ἐκπατρισμένος στό ἐξωτερικό, ἦταν στενά συνδεμένος μέ τίς κομματικές ὀργανώσεις τῆς Ρωσίας, πόσο ἤξερε θαυμάσια τήν κατάσταση πού ὑπῆρχε στήν πατρίδα.

Τά γράμματα πού ἔχουν γραφτεῖ στίς ἀρχές τοῦ 1905 ἀντανακλοῦν τήν πολύπλοκη καί δύσκολη πάλη τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά νά βγεῖ τό Κόμμα ἀπό τήν κρίση πού εἶχαν δημιουργήσει οἱ μενσεβίκοι, οἱ ὁποῖοι τό εἶχαν διασπάσει μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅπου εἶχαν ἡττηθεῖ. Τήν κρίση, ὅπως τόνιζε ὁ Β. Ι. Λένιν, μποροῦσε νά τή λύσει μόνο τό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ Κόμματος. Ὅμως τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου δέν τήν ἀντιπάλευαν μόνο οἱ μενσεβίκοι, ἀλλά καί οἱ συμφιλιωτιστές ἀπό τίς γραμμές τῶν μπολσεβίκων πού ἦταν μέλη τῆς ΚΕ. Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τούς Λ. Μπ. Κράσιν, Λ. Ε. Γκάλπεριν καί Β. Α. Νοσκόφ τῆς 13 τοῦ Γενάρη 1905, πού δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, μαρτυρεῖ πόσο ἔντονη ἦταν ἡ πάλη γιά τήν ἑδραίωση τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ Κόμματος στή Ρωσία.

Ὁ Β. Ι. Λένιν καταπολέμησε μέ συνέπεια τήν ἔλλειψη ἀρχῶν στό ἔργο τῆς συνένωσης τῶν δυό μερίδων τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἐπιδίωκε ἐπίμονα τήν πραγματοποίηση ἑνός τέτιου σχεδίου συνένωσης, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο τό Κόμμα θά συνενωνόταν στή βάση τῶν ἐπαναστατικῶν προγραμματικῶν, τακτικῶν καί ὀργανωτικῶν ἀρχῶν. «Δέν πρέπει νά συγχέουμε τήν πολιτική τῆς συνένωσης τῶν *δυό* μερίδων μέ τό *ἀνακάτεμα* καί τῶν δυό μερίδων. Μέ τή συνένωση τῶν δυό μερίδων εἴμαστε σύμφωνοι. Μέ τό ἀνακάτεμα τῶν δυό μερίδων — ποτέ» — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσία τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905 (σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 80). Ἐξαιτίας αὐτοῦ ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπόριπτε ἀποφασιστικά τίς προσπάθειες τῶν παραγόντων τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ κινήματος (Κ. Κάουτσκι κ.ἄ.) πού ἐκδήλωναν τήν ἀλληλεγγύη τους πρός τούς μενσεβίκους, νά «συμφιλιώσουν» μέ κάθε τρόπο τούς ἐπαναστάτες-μπολσεβίκους μέ τούς ὀπορτουνιστές-μενσεβίκους.

Σέ πολλά γράμματα ὁ Β. Ι. Λένιν διατυπώνει σπουδαῖες σκέψεις γιά τίς ὀργανωτικές ἀρχές τοῦ μπολσεβικισμοῦ καί τούς κανόνες τῆς κομματικῆς ζωῆς. Τά γράμματα δείχνουν πόσο ἀπαρέγκλιτα ἐφάρμοζε τήν ἀρχή τῆς συλλογικῆς καθοδήγησης. Ἔτσι, στό γράμμα πρός τή Γραμματεία τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου τῆς 24 τοῦ Ἰούλη 1905 ὁ Β. Ι. Λένιν τόνιζε ὅτι αὐτός εἶναι ἕνα ἀπό τά μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί δέν μπορεῖ μονοπρόσωπα νά λύνει ζητήματα πού ὑπάγονται στή δικαιοδοσία τῆς ΚΕ (τό ζήτημα ἀφοροῦσε τήν πρόταση τοῦ Α. Μπέμπελ σχετικά μέ τή συμμετοχή τοῦ ΔΣΓ στή ρύθμιση τῶν διαφωνιῶν ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί στούς μενσεβίκους).

Ὁ Β. Ι. Λένιν στά γράμματά του ὑπογραμμίζει τήν ἀνάγκη τῆς αὐστηρῆς πειθαρχίας μέσα στό Κόμμα, τοῦ δυναμώματος τῆς σύνδεσης τοῦ Κόμματος μέ τίς μάζες. «Μήν ξεχνᾶτε — ἔγραφε πρός τόν Σ. Ι. Γκοῦσεφ — ὅτι ἡ δύναμη τῆς ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης βρίσκεται στόν ἀριθμό τῶν συνδέσεών της» (σελ. 12). Μεγάλη σημασία ἔδινε ὁ Β. Ι. Λένιν στήν ὀργάνωση τῆς κομματικῆς δουλιᾶς κατά τόπους, στή δράση τῶν ἐργοστασιακῶν κομματικῶν ἐπιτροπῶν. Ὁ Β. Ι. Λένιν, τονίζοντας τή σπουδαιότητα τῆς ἄμεσης σύνδεσης τῶν καθοδηγητικῶν στελεχῶν μέ τά ἁπλά μέλη τοῦ Κόμματος, μέ τίς μάζες, ἔγραφε στόν Α. Β. Λουνατσάρσκι: «Ἡ προσωπική ἐπίδραση καί οἱ ὁμιλίες στίς συγκεντρώσεις ἔχουν ἐξαιρε-

τικά μεγάλη σημασία στήν πολιτική. Δίχως αὐτά δέν ὑπάρχει πολιτική δράση...» (σελ. 54).

Στά γράμματα τοῦ Λένιν μεγάλη προσοχή δίνεται στά ζητήματα τακτικῆς τοῦ Κόμματος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907.

Οἱ θέσεις ἀρχῶν γιά τήν τακτική τῶν μπολσεβίκων στήν ἐπανάσταση, πού ἔχουν διατυπωθεῖ στά ἔργα τοῦ Β. Ι. Λένιν, βρῆκαν τήν ἔκφρασή τους στό γράμμα του πρός τόν γάλλο δημοσιογράφο Ε. 'Αβενάρ, πού δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά. «'Εμεῖς, οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐπαναστάτες — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν — *πρέπει* ὄχι μόνο νά κάνουμε δουλιά πρός ὄφελος τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης, ἀλλά καί νά μποῦμε ἐπικεφαλῆς της, νά τήν κατευθύνουμε, *μαζί μέ τούς ἀγρότες,* ἐνάντια στόν τσαρισμό καί *ἐνάντια στούς φιλελεύθερους*... Μόνο τό προλεταριάτο μαζί μέ τούς ἀγρότες, μαζί μέ τή δημοκρατική ἀγροτιά, μαζί μέ τίς πλατιές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, μπορεῖ νά ὁδηγήσει στή νίκη μιά *τέτια* ἐπανάσταση» (σελ. 110-111). Σέ γράμμα «Πρός ἕνα σύντροφο στή Ρωσία» (σελ. 1-4) ὁ Λένιν δείχνει τό λάθος τῆς πολιτικῆς θέσης τῶν μενσεβίκων πού γίνονται οὐρά τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης. Ἡ μπολσεβίκικη γραμμή τοῦ ἐνεργοῦ μποϋκοταρίσματος τῆς Δούμας τοῦ Μπουλίγκιν διασαφηνίζεται στό γράμμα πρός τήν Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ (σελ. 69). Σοβαρή σημασία ἔχει τό γράμμα πρός τόν Σ. Ι. Γκοῦσεφ (σελ. 88-92), ὅπου ὁ Λένιν ἐξετάζει τά ζητήματα τοῦ συσχετισμοῦ τῶν βασικῶν μορφῶν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί τῶν μεθόδων πάλης, τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος καί τῆς ἐξέγερσης.

Μετά τήν ἧττα τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης τό Κόμμα ἔπρεπε νά ἀναδιοργανώσει τίς γραμμές του, νά ἀλλάξει τακτική. Ὁ Β. Ι. Λένιν θεωροῦσε σάν βασικά καθήκοντα τή διατήρηση τῆς παράνομης ὀργάνωσης, τό δυνάμωμα τῆς σύνδεσης τοῦ Κόμματος μέ τίς μάζες, τή συγκέντρωση δυνάμεων καί τήν προετοιμασία γιά τή νέα ἐπανάσταση. Τά καθήκοντα αὐτά οἱ μπολσεβίκοι τά πραγματοποιοῦσαν μέσα σέ ὀξεία πάλη σέ δυό μέτωπα: ἐνάντια στούς μενσεβίκους-λικβινταριστές πού ἀπαρνήθηκαν ὁλοκληρωτικά τό ἐπαναστατικό πρόγραμμα, τά ἐπαναστατικά συνθήματα, πού ἐπιδίωκαν τή διάλυση τῶν παράνομων κομματικῶν ὀργανώσεων, καί ἐνάντια στόν «ἀριστερό» ὀπορτουνισμό στίς γραμμές τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος — στούς ὀτζοβιστές πού, καλυπτόμενοι πίσω ἀπό ἐπαναστατική φρασεολογία,

καλοῦσαν νά ἀποριφθεῖ ἡ χρησιμοποίηση τῶν νόμιμων μορφῶν δουλιᾶς καί πρότειναν νά ἀνακληθεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα ἀπό τήν Κρατική δούμα.

Τά γράμματα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς περιόδου τῆς ἀντίδρασης ἀποκαλύπτουν ὅλη τήν πορεία, ὅλες τίς περιπέτειες τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης. Γενικός χαρακτηρισμός τῆς πάλης αὐτῆς δίνεται στό «Προσχέδιο γράμματος πρός τούς «μεσεγγυητές»» (σελ. 235-237), στά γράμματα πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι (σελ. 248-251) καί πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ (σελ. 252-256).

Ὁ Β. Ι. Λένιν ξεσκέπαζε μέ συνέπεια τούς λικβινταριστές καί μέ τήν ἴδια ἀποφασιστικότητα πάλευε κατά τοῦ δογματισμοῦ, τῆς σχολαστικότητας, τοῦ σεχταρισμοῦ τῶν ὀτζοβιστῶν καί τῶν οὐλτιματιστῶν πού δέν ἤθελαν νά δοῦν τά καινούργια καθήκοντα τοῦ Κόμματος. Ὁ Λένιν ἔγραφε: «...ἡ τακτική νά διατηροῦμε (σέ κονσέρβες) τίς ἐπαναστατικές *φράσεις* τοῦ 1905-1906, ἀντί τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐπαναστατικῆς *μεθόδου* σέ μιά καινούργια, διαφορετική κατάσταση, σέ μιά ἀλλαγμένη ἐποχή πού ἀπαιτεῖ ἄλλες μεθόδους καί ἄλλες μορφές ὀργάνωσης, ἡ τακτική αὐτή εἶναι νεκρή» (σελ. 222).

Σημαντική θέση στόν τόμο ἔχουν τά γράμματα καί οἱ δηλώσεις πού συνδέονται μέ τήν πάλη στούς κόλπους τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τό 1909, ὅταν ὁ ἡγέτης τῶν ὀτζοβιστῶν Α. Α. Μπογκντάνοφ καί οἱ ὁμοϊδεάτες του μέ τή μορφή κομματικῆς σχολῆς δημιουργοῦσαν στό νησί Κάπρι ἀντιμπολσεβίκικο κέντρο. Τά γράμματα πρός τόν Ι. Φ. Ντουμπρόβινσκι, τά ὁποῖα δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά, δίνουν σαφή εἰκόνα γιά τίς προσπάθειες πού κατέβαλε ὁ Β. Ι. Λένιν κατά τήν προετοιμασία τῆς πλατιᾶς Σύσκεψης τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι» τόν Ἰούνη τοῦ 1909. Οἱ προσπάθειες αὐτές εἶχαν τά ἀποτελέσματά τους: ἡ Σύσκεψη καταδίκασε τόν ὀτζοβισμό καί τόν οὐλτιματισμό. Ὁ Μπογκντάνοφ διαγράφηκε ἀπό τίς γραμμές τῶν μπολσεβίκων. Τά γράμματα πού γράφτηκαν ὕστερα ἀπό αὐτό πρός τούς μαθητές τῆς σχολῆς Κάπρι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐξαπατηθεῖ ἀπό τούς Μπογκντάνοφ, Ἀλέξινσκι κ.ἄ., δείχνουν μέ τί ἐπιμονή ὁ Β. Ι. Λένιν ἐξηγοῦσε στούς ἐργάτες τούς ἀντικομματικούς σκοπούς τῆς νέας ὁμάδας, τί χαρά ἔνιωθε, ὅταν βεβαιωνόταν ὅτι οἱ ὀπαδοί τοῦ Μπογκντάνοφ δέν κατάφερναν νά κάνουν τούς ἐργάτες νά παραστρατήσουν ἀπό τόν ἐπαναστατικό μαρξισμό, νά τούς χρησιμοποιήσουν ἐνάντια στό Μπολσεβίκικο κόμμα.

Μιά σειρά γράμματα ἀντανακλοῦν τήν ὀξεία πάλη μέσα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», στήν ὁποία ἐκτός

ἀπό τούς μπολσεβίκους ἀνῆκαν καί οἱ μενσεβίκοι Γ. Ο. Μάρτοφ καί Φ. Ι. Ντάν, πού ταυτόχρονα εἶχαν παραμείνει καί στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς λικβινταριστικῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Ἡ πάλη περιπλεκόταν καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ὑπῆρχαν περιπτώσεις πού ὁ Β. Ι. Λένιν δέν ἔβρισκε ὑποστήριξη ἀπό τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς Κάμενεφ καί Ζηνόβιεφ. Ἡ δήλωση τοῦ Β. Ι. Λένιν στόν γραμματέα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς 4 τοῦ Νοέμβρη 1909 (σελ. 218-219) ἐπιβεβαιώνει τήν ὀξύτητα τῆς πάλης αὐτῆς.

Παρά τούς συκοφαντικούς ἰσχυρισμούς τῶν διαστρεβλωτῶν τῆς ἱστορίας τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ὅτι δῆθεν ὁ Β. Ι. Λένιν ἀκολουθοῦσε σεχταριστικές θέσεις καί διασποῦσε συνεχῶς τό Κόμμα, τά γράμματα μαρτυροῦν ὅτι ὁ Β. Ι. Λένιν καί στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἀγωνιζόταν μέ συνέπεια γιά τήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος, γιά τή συσπείρωση ὅλων τῶν πραγματικά κομματικῶν στοιχείων. Ἀκριβῶς οἱ μπολσεβίκοι ἐκπλήρωναν εὐσυνείδητα τίς ἀποφάσεις τῆς «Ἑνωτικῆς» ὁλομέλειας τοῦ Γενάρη 1910, ἐνῶ οἱ μενσεβίκοι τορπίλιζαν τίς ἀποφάσεις αὐτές. Ἀκριβῶς ὁ Β. Ι. Λένιν πρότεινε τήν ἰδέα τοῦ συνασπισμοῦ τῶν μπολσεβίκων μέ τούς κομματικούς-μενσεβίκους — πλεχανοφικούς. Ἀκριβῶς ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπευθύνθηκε ἐπανειλημμένα πρός τόν Πλεχάνοφ, προτείνοντάς του νά δουλέψουν ἀπό κοινοῦ. Παράλληλα ὁ Β. Ι. Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι ἀπαρέγκλιτος ὅρος τῆς συνένωσης εἶναι ἡ διατήρηση καί τό δυνάμωμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ Κόμματος, ἡ πάλη ἐνάντια στό λικβινταρισμό καί στόν ὀτζοβισμό. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδοσε ἀποφασιστικό χτύπημα στόν Τρότσκι πού, καλυπτόμενος μέ φράσεις γιά τήν ἑνότητα, διακηρύσσοντας τήν «ἔξω ἀπό φράξιες» θέση του, στήν οὐσία πάλευε κατά τῶν μπολσεβίκων, ὑποστήριζε τούς λικβινταριστές, δημιουργοῦσε τή δική του ἀντικομματική ὁμάδα. «...ὁ Τρότσκι — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν — συμπεριφέρθηκε σάν ὁ πιό ποταπός καριερίστας καί φραξιονιστής... Φλυαρεῖ γιά τό Κόμμα, ὅμως συμπεριφέρεται χειρότερα ἀπό ὅλους τούς ἄλλους φραξιονιστές» (σελ. 188).

Τά γράμματα τῶν χρόνων 1909-1910 ἀντανακλοῦν τήν τεράστια θεωρητική δουλιά τοῦ Β. Ι. Λένιν πού ἐπανειλημμένα τόνιζε ὅτι σέ περιόδους ἡσυχίας, διαλειμμάτων ἀνάμεσα στίς ἐπαναστάσεις, τά μαρξιστικά κόμματα πολύ «καλά διδάσκονται», πολύ δραστήρια ἐπεξεργάζονται τά θεωρητικά ζητήματα, γενικεύουν τήν πείρα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης.

Τά γράμματα πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι, πού τότε συνδεόταν μέ τήν ὁμάδα τῶν λογοτεχνῶν-μαχιστῶν, τά χαρακτηρίζει ἡ πάλη τοῦ Β. Ι. Λένιν ἐνάντια στήν ἀναθεώρηση τῶν φιλοσοφικῶν βάσεων τοῦ μαρξισμοῦ καί ἡ δουλιά του πάνω στό ἔργο «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός». Ἡ θέση ἀρχῶν τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἡ ἀδιαλλαξία του στό ζήτημα τῆς ὑπεράσπισης τοῦ διαλεκτικοῦ ὑλισμοῦ διαφαίνεται στά γράμματα αὐτά μέ ἐξαιρετική σαφήνεια. Διαφωνώντας μέ τόν Γκόρκι, πού δέν συμφωνοῦσε μέ τίς ἔντονες ἐπιθέσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν κατά τῶν μαχιστῶν, τοῦ Μπογκντάνοφ, τοῦ Μπαζάροφ κ.ἄ., ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε: «Ὀφείλετε νά καταλάβετε καί θά καταλάβετε φυσικά, ὅτι ἐφόσον ἕνας ἄνθρωπος τοῦ Κόμματος πείστηκε ὅτι κάποιο κήρυγμα εἶναι ἐντελῶς λαθεμένο καί *ἐπιζήμιο*, εἶναι ὑποχρεωμένος νά πάρει θέση ἐνάντια σ' αὐτό». Σέ ὅλες τίς προσπάθειες τοῦ Γκόρκι νά συμφιλιώσει τίς θέσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τῶν μαχιστῶν, ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπαντοῦσε μέ κατηγορηματική ἄρνηση. «Μά τί εἴδους «συμφιλίωση» μπορεῖ νά γίνει ἐδῶ, ἀγαπητέ Α. Μ.;... Ἡ πάλη εἶναι *ὁπωσδήποτε* ἀναπόφευκτη» (σελ. 151). «...νά καθήσω νά συζητήσω μέ ἀνθρώπους πού κατάντησαν νά κηρύσσουν τή συνένωση τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ μέ τή θρησκεία, ἐγώ *δέν μπορῶ* καί δέν πρόκειται νά τό κάνω» (σελ. 155).

Τά γράμματα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Γκόρκι εἶναι διαποτισμένα μέ ἕνα θερμό, συντροφικό αἴσθημα, μέ τή φροντίδα γιά τόν συγγραφέα, μέ τήν προσπάθεια νά τοῦ εὐκολύνει τό δρόμο γιά τήν κατανόηση τοῦ χαρακτήρα καί τῶν αἰτιῶν τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης.

Ἰδιαίτερα πρέπει νά σημειώσει κανείς τά γράμματα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν ἐπιφανή μπολσεβίκο δημοσιολόγο, ἱστορικό καί οἰκονομολόγο Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ, στά ὁποῖα ὁ Λένιν κάνει βαθιά ἀνάλυση τῆς οὐσίας καί τῶν ἰδιομορφιῶν τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, δίνει χαρακτηρισμό τῶν κινητήριων δυνάμεών της καί τῶν προοπτικῶν ἐξέλιξής της (σελ. 223-225, 226-232). Ὁ τόνος τῶν γραμμάτων αὐτῶν ἀποτελεῖ ἕνα λαμπρό παράδειγμα τῶν σχέσεων τοῦ Λένιν πρός τούς συντρόφους τοῦ Κόμματος. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκτιμοῦσε ἐξαιρετικά τόν Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ σάν μπολσεβίκο καί σάν ἄνθρωπο, ὡστόσο, ὅταν βεβαιώθηκε ὅτι ὁ Σκβορτσόφ δέν εἶχε ξεκαθαρίσει τά ἐπίκαιρα θεωρητικά καί πολιτικά προβλήματα καί ἀκολούθησε τή γραμμή τῆς ἀπόριψης τῆς δυνατότητας μιᾶς νέας «δημοκρατικῆς ἐπίθεσης», ὁ Λένιν μέ τήν ἰδιάζουσα σ' αὐτόν εὐθύτητα προειδοποίησε τόν Σκβορτσόφ ὅτι οἱ θέσεις του εἶναι λαθεμένες καί ἐπικίνδυνες «Μ' αὐτό τόν τρόπο

Ἐσεῖς θά παίζατε μόνο τό παιχνίδι τῶν ὀτζοβιστῶν (πού πολύ κλίνουν σ' ἕναν τέτιο «μαξιμαλισμό»: ἡ ἀστική δημοκρατία ἀνήκει στό παρελθόν — μπροστά εἶναι ἡ «καθαρά προλεταριακή») καί τῶν ἄκρων δεξιῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν» — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν. Ἐπεξηγώντας ὅτι οἱ μεταρυθμίσεις τοῦ Στολίπιν δέν ἔλυσαν τά προβλήματα πού εἶχε βάλει ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907, ὁ Β. Ι. Λένιν ἀποκάλυψε τό ἀναπόφευκτο τῆς νέας δημοκρατικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδειξε ὅτι ἐθνική ἰδιομορφία τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης ἦταν τό ἀγροτικό ζήτημα, ὑπογράμμισε τήν ἀνάγκη τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, τοῦ καθοδηγητικοῦ ρόλου τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ Κόμματός του στό πανδημοκρατικό κίνημα.

Ἐκτίμηση τῆς τακτικῆς τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση, καθώς ἐπίσης καί κριτική τῆς πολιτικῆς θέσης τῶν λικβινταριστῶν στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης περιέχεται στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Γ. Γ. Μαρχλέβσκι τῆς 7 τοῦ Ὀχτώβρη 1910 (σελ. 269-274). Ὁ Β. Ι. Λένιν ξεσκεπάζει τίς κίβδηλες μεθόδους τοῦ Μάρτοφ στό ἄρθρο του γιά τή ρωσική ἐπανάσταση, πού δημοσιεύτηκε στό ὄργανο τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας «Die Neue Zeit», ὑπογραμμίζει ὅτι ὁ Μάρτοφ ἀπορίπτει τή συμμαχία τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά, τήν ἡγεμονία τῆς ἐργατικῆς τάξης, τάσσεται ἐνάντια στό σύνθημα τῆς δημοκρατίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν, τονίζοντας ὅτι σύμφωνα μέ τή γνώμη τοῦ Μάρτοφ ἡ ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη προκλήθηκε «τεχνητά», ἔγραφε: «Τούς ἀνθρώπους πού σκέπτονται ἔτσι μπορεῖ κανείς μόνο *τεχνητά* νά τούς συγκαταλέξει στή σοσιαλδημοκρατία. *Οὐσιαστικά* αὐτοί εἶναι ἐθνικοφιλελεύθεροι».

Μεγάλη σημασία ἔχουν τά γράμματα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τούς παράγοντες τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ κινήματος: Α. Μπέμπελ, Ρ. Λούξεμπουργκ, Λ. Τίσκα, Γ. Μαρχλέβσκι, καθώς καί τά γράμματα πρός τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο καί πρός τόν γραμματέα του Κ. Χούισμανς, μέ τόν ὁποῖο ὁ Β. Ι. Λένιν σάν ἐκπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ διατηροῦσε μόνιμη ἐπαφή (τά περισσότερα γράμματα πρός τόν Χούισμανς δημοσιεύονται στή ρωσική γλώσσα γιά πρώτη φορά).

Τά γράμματα δείχνουν ὅτι ὁ Β. Ι. Λένιν ἐφάρμοζε ἀπαρέγκλιτα τήν ἀρχή τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, τῆς ἀδελφικῆς ἀλληλεγγύης τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν χωρῶν, πάλευε μέ συ-

νέπεια γιά τήν ἑνότητα τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος μέ βάση τό δημιουργικό μαρξισμό.

Σέ σχέση μ' αὐτό πρέπει νά δοθεῖ προσοχή στό δημοσιευόμενο γιά πρώτη φορά (στά «Παραρτήματα») γράμμα ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί τόν Α. Βάρσκι, πρός τή Διοίκηση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Γερμανίας τῆς 2 τοῦ Σεπτέμβρη 1910, ὅπου περιέχεται ἔντονη διαμαρτυρία κατά τῆς δημοσίευσης στό κεντρικό ὄργανο τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, τήν ἐφημερίδα «Vorwärts» τοῦ ἄρθρου τοῦ Τρότσκι μέ ἐπιθέσεις κατά τοῦ ΣΔΕΚΡ. Καί αὐτό, ἀναφέρεται στό γράμμα, «στό ἀποκορύφωμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνοῦς συνεδρίου (τοῦ VIII σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου στήν Κοπεγχάγη. — *Ἡ Σύντ.),* στό ὁποῖο ὅλοι ἔχουν κυριευτεῖ ἀπό τήν προσπάθεια νά διατηρηθεῖ ἡ σοσιαλιστική ἑνότητα, νά συζητηθοῦν μέ ὅλη τήν προσοχή οἱ ἐσωτερικές διαφωνίες πού ὑπάρχουν στά Κόμματα ὁρισμένων χωρῶν, νά ἀποφευχθεῖ ὅσο εἶναι δυνατό ἡ ἐπέμβαση στίς διαφωνίες αὐτές, νά προπαγανδιστεῖ ἡ δύναμη, τό μεγαλεῖο καί τό ἠθικό γόητρο τῆς σοσιαλδημοκρατίας σέ ὅλες τίς χῶρες...». Ἡ δημοσίευση ἑνός τέτιου ἄρθρου σέ ὄργανο ἄλλου σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος «ἀποτελεῖ πρωτοφανή παραβίαση τῆς διεθνιστικῆς ἀλληλεγγύης καί ἀδελφότητας ἀπέναντι στή ρωσική σοσιαλδημοκρατία» (σελ. 296-297). Τό γράμμα αὐτό ἀντηχεῖ σάν λενινιστικό κάλεσμα νά δυναμώσει ἡ συσπείρωση τῶν γραμμῶν τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ὑπεράσπιζε ἀποφασιστικά στό διεθνή στίβο τίς ἰδέες τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, πάλευε ἐνάντια στό δεξιό ὀπορτουνισμό καί ἐνάντια στό στενό συνδικαλισμό, στό σεχταρισμό. Συσπείρωνε ἀκούραστα τά ἀριστερά μαρξιστικά στοιχεῖα στά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα καί, ἀποκαλύπτοντας τά λάθη τους πάνω σέ ὁρισμένα ζητήματα, τά βοηθοῦσε νά πάρουν σωστή θέση. Σέ σχέση μ' αὐτό ὁ Λένιν προειδοποιοῦσε ὅτι δέν ἔπρεπε νά γίνεται χωρίς διάκριση κριτική στούς α ἤ β παράγοντες τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος. Ἰδιαίτερα τόνιζε ὅτι τά βέλη τῆς κριτικῆς πρέπει νά στρέφονται ὄχι κατά τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας γενικά, ἀλλά κατά τῆς ὀπορτουνιστικῆς της πτέρυγας. Ἔτσι, ἀναφερόμενος στή θέση τοῦ Α. Μπέμπελ, ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στόν Α. Β. Λουνατσάρσκι: «... στόν Μπέμπελ, βέβαια, πρέπει νά κάνουμε κριτική... Ἔχετε δίκιο πού τονίζετε ὅτι ὁ Μπέμπελ δέν εἶχε δίκιο στό Ἔσσεν καί στό ζήτημα τοῦ

μιλιταρισμοῦ καί στό ζήτημα τῆς ἀποικιοκρατικῆς πολιτικῆς (πιό σωστά, τοῦ χαρακτήρα τῆς πάλης τῶν ριζοσπαστῶν στή Στουτγάρδη γιά τό σημεῖο αὐτό). Πρέπει ὅμως στήν περίπτωση αὐτή νά ποῦμε ὅτι αὐτά εἶναι λάθη ἑνός ἀνθρώπου, μέ τόν ὁποῖο βαδίζουμε τόν ἴδιο δρόμο καί πού μποροῦν νά διορθωθοῦν μόνο πάνω σ' αὐτόν, τό μαρξιστικό, τό σοσιαλδημοκρατικό δρόμο» (σελ. 115).

Ἐπίκαιρη σημασία ἔχουν οἱ σπουδαῖες γνῶμες τοῦ Β. Ι. Λένιν στά γράμματά του γιά τά ζητήματα τοῦ ἀφοπλισμοῦ καί τῶν δρόμων ἀποτροπῆς τῶν πολέμων. Στό γράμμα του πρός τόν Κ. Μπ. Ράντεκ, ὁ ὁποῖος ἔκανε κριτική τῆς ἀπόφασης τοῦ σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου τῆς Κοπεγχάγης «Διαιτητικά δικαστήρια καί ἀφοπλισμός», δηλώνοντας ὅτι τό σύνθημα τοῦ ἀφοπλισμοῦ εἶναι ἀπραγματοποίητο στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, ὁ Β. Ι. Λένιν διαφώνησε κατηγορηματικά μέ μιά τέτια ἄρνηση τῶν δημοκρατικῶν αἰτημάτων. «Τό κριτήριο τοῦ «ἀνέφικτου στά πλαίσια τοῦ καπιταλισμοῦ» — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν — δέν πρέπει νά τό καταλαβαίνουμε μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ ἀστική τάξη δέν θά ἐπιτρέψει, ὅτι δέν μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ αὐτό κτλ. Μέ τήν ἔννοια αὐτή πάρα πολλές διεκδικήσεις τοῦ δικοῦ μας προγράμματος-minimum «δέν εἶναι πραγματοποιήσιμες» κι' ὡστόσο εἶναι ὑποχρεωτικές» (σελ. 267).

Ὁ Β. Ι. Λένιν τόνιζε ταυτόχρονα ὅτι ἡ νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης δημιουργεῖ νέες, ἀσύγκριτα πιό πλατιές δυνατότητες ἀποτροπῆς τοῦ πολέμου. Στό γράμμα του πρός τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τῆς 18 τοῦ Ὀχτώβρη 1905 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε ἀπ' ἀφορμή τήν πρόταση τοῦ Βαγιάν, πού τήν ὑποστήριζε ὁ Ζωρές, γιά τά μέτρα ἀποτροπῆς τοῦ παγκόσμιου πολέμου: «...τό μόνο πού μπορεῖ νά ἐπιδράσει σέ περίπτωση σύγκρουσης ἀνάμεσα στίς κυβερνήσεις εἶναι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» (σελ. 96). Ἡ σκέψη αὐτή τοῦ Β. Ι. Λένιν πῆρε παραπέρα ἀνάπτυξη καί θεμελίωση στό νέο Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΣΕ: «Μέ τίς ἑνωμένες δυνάμεις τοῦ ἰσχυροῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοπέδου, τῶν φιλειρηνικῶν μή σοσιαλιστικῶν κρατῶν, τῆς διεθνοῦς ἐργατικῆς τάξης καί ὅλων τῶν δυνάμεων πού ὑπερασπίζουν τό ἔργο τῆς εἰρήνης, *μπορεῖ νά ἀποτραπεῖ ὁ παγκόσμιος πόλεμος*. Ἡ αὐξανόμενη ὑπεροχή τῶν δυνάμεων τοῦ σοσιαλισμοῦ, πάνω στίς δυνάμεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τῶν δυνάμεων τῆς εἰρήνης πάνω στίς δυνάμεις τοῦ πολέμου, ὁδηγεῖ στό ὅτι ἀκόμη καί πρίν τήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ πάνω στή γῆ, μέ τή διατήρηση τοῦ καπιταλισμοῦ σ' ἕνα μέρος τοῦ κόσμου, παρουσιάζεται πραγματική δυνατότητα νά ἀποκλειστεῖ ὁ παγκόσμιος πόλεμος ἀπό τή ζωή τῆς κοινωνίας».

* * *

Στόν τεσσαρακοστό ἕβδομο τόμο δημοσιεύονται 130 γράμματα πού δέν ἔχουν συμπεριληφθεῖ στίς προηγούμενες ἐκδόσεις τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἀπό αὐτά 33 γράμματα δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά καί 31 γιά πρώτη φορά στή ρωσική γλώσσα.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, στά «Παραρτήματα» δημοσιεύεται μιά σειρά συλλογικῶν γραμμάτων στά ὁποῖα ὁ Β. Ι. Λένιν, μέ τήν ἰδιότητα τοῦ μέλους τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΚΟ, τοῦ ἐκπροσώπου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τοῦ μέλους τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου, τά ὑπόγραψε μαζί μέ τά ἄλλα μέλη τῶν ὀργάνων αὐτῶν.

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ

1905

1

ΠΡΟΣ ΕΝΑΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

6. I. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τό περιεκτικό γράμμα. Θά εἶναι πολύ εὐχάριστο, ἄν καταπιαστεῖτε πιό δραστήρια μέ τίς τοπικές ὑποθέσεις.

Ὅσο γιά τή γνώμη μου σχετικά μέ τίς ἀπόψεις τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς πού ἀναφέρετε, ἀπόψεις πού δημοσιεύτηκαν στό δεύτερο «συνωμοτικό» φυλλάδιό της [1], γιά τήν ὥρα μπορῶ νά πῶ τά ἑξῆς. Πρίν ἀπόλα χτυπάει στά μάτια ἡ ὁλοφάνερη ἀνοησία τοῦ «μυστικοῦ», τή στιγμή πού 1) δέν ὑπάρχει τίποτε τό συνωμοτικό καί 2) οἱ ἴδιες σκέψεις ἔχουν δημοσιευτεῖ ξανά στό φύλ. ἀρ. 79 (διαδήλωση στό Αἰκατερινοντάρ, ἄρθρο τοῦ ἀνταποκριτῆ καί σημείωμα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς). Σχετικά μέ τό φύλ. ἀρ. 79 ἀσχοληθήκαμε στό φύλλο ἀρ. 1 τῆς «Βπεριόντ» *. Θά τό πάρετε μέχρι τή Δευτέρα καί θά δεῖτε πῶς τοποθετοῦμε τό ζήτημα. Τώρα νά κρατᾶμε τούς συνωμοτικούς κανόνες σχετικά μέ τό φυλλάδιο εἶναι πολύ γελοῖο κι' ἐγώ θά τό κατέκρινα αὐτό ἰδιαίτερα ἔντονα.

Στήν οὐσία, τίς «σκέψεις» τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς στό καινούργιο της ἔργο τῆς δίνουν, θά ἔλεγε κανείς, τά δυό βασικά σημεῖα στήριξης: 1) ἡ ἄποψη τοῦ Σταροβέρ, πού ἐπικαλεῖται ἡ Συντακτική ἐπιτροπή καί ἔχει διευκρινιστεῖ στήν *«Ἴσκρα»* καί 2) τό παιχνίδι τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, οἱ «παρελάσεις καί τά γυμνάσια», ἡ δυσπιστία ἀπέναντι στό προλεταριάτο, ἡ συνεσταλμένη προσπάθεια νά *ὑ π α ν α χ ω ρ ή σ ε ι* σχετικά μέ τόν πανικό (δῆθεν οἱ λέξεις, λέει, σχετικά μέ τόν πανικό ἦταν ἴσως «περιττές»(!)).

Αὐτό πρέπει νά ὑπογραμμιστεῖ ἰδιαίτερα

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Καλές διαδηλώσεις τῶν προλετάριων καί κακοί συλλογισμοί μερικῶν διανοουμένων» (Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 9ος, σελ. 136-142). *Ἡ Σύντ.*

Ad 1. Ἡ ἄποψη τοῦ Σταροβέρ, πού ἐμφανίστηκε καθαρά καί στό φύλ. ἀρ. 77 *(κύριο ἄρθρο)* — NB NB, κατά τή γνώμη μου, εἶναι πολύ μπερδεμένη. Θά τήν ἀναλύσω στόν Τύπο [2]. Γιά νά δικαιολογήσει τήν μπερδεμένη ἀπόφασή του, εἶναι ὑποχρεωμένος νά «ἐπινοεῖ» μιά *καλή* ἀστική τάξη. Ἐπινοεῖται μιά «ἀστική δημοκρατία» πού διαφέρει ἀπό τούς «ζέμτσι» καί τούς φιλελεύθερους (λές καί οἱ ζέμτσι δέν εἶναι ἀστοί δημοκράτες!), στήν ὁποία περιλαμβάνεται οὐσιαστικά ἡ *διανόηση* (μέ ἕνα προσεκτικό διάβασμα τῶν φύλ. ἀρ. 77 καί 79 θά δεῖτε καθαρά ὅτι ἡ ἀστική δημοκρατία ταυτίζεται μέ τή «ριζοσπαστική διανόηση», μέ τή «δημοκρατική διανόηση», μέ τή «διανοούμενη δημοκρατία» — ὅπως, λ.χ., στό φύλ. ἀρ. 78, σελ. 3, στήλη 3, σειρά 9 ἀπό κάτω, καί passim *).

Νά βάζεις τή διανόηση, σέ διάκριση ἀπό τούς ζέμτσι etc., στήν ἀστική δημοκρατία, αὐτό εἶναι μιά πολύ μεγάλη ἀνοησία. Νά τήν καλεῖς νά γίνει «ἀνεξάρτητη δύναμη» (ἀρ. φύλ. 77, ὑπογράμμιση τῆς «Ἴσκρα») — εἶναι χυδαιότητα. Ἐδῶ δέν παίρνεται ὑπόψη ἡ πραγματική βάση τῆς πλατιᾶς δημοκρατίας (οἱ ἀγρότες, οἱ βιοτέχνες etc.), δέν παίρνονται ὑπόψη οἱ *ἐσέροι* πού ἀποτελοῦν τή φυσιολογική καί ἀναπόφευκτη *ἀριστερή* πτέρυγα τῆς ριζοσπαστικῆς διανόησης. Τίς θέσεις αὐτές ἐδῶ μπορῶ μόνο νά τίς θίξω, γιατί πρέπει νά τίς ἀναλύσω πιό λεπτομερειακά στόν Τύπο.

Ὁ Σταροβέρ λέει πολλές ἀνοησίες μέ ἀξιώσεις, ὅτι τάχα ἡ «δημοκρατική διανόηση» ἀποτελεῖ τό «κινητήριο νεῦρο» (!) τοῦ φιλελευθερισμοῦ κτλ. Ἡ προσπάθειά του νά χρησιμοποιήσει μιά «καινούργια λέξη», ἀναφερόμενος στό «3ο στοιχεῖο», τούς ἐκπολιτιστές, τή διανόηση τῶν ὑπαλλήλων τῶν ζέμστβο κτλ. εἶναι διασκεδαστική. Βλ. τή δική μου ἐσωτερική ἀνασκόπηση στό «Ζαριά», τεῦχ. 2-3, ὅπου ὑπάρχει *ὁλόκληρο κεφάλαιο:* τό «3ο στοιχεῖο» **. Μόνο ἡ καινούργια «Ἴσκρα» μπόρεσε νά βρεῖ ἐδῶ μιά «καινούργια λέξη».

Δέν εἶναι σωστό ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες μποροῦν σάν πρωτοπορία νά ἀσκήσουν ἐπίδραση μόνο πάνω στή δημοκρατική διανόηση. Μποροῦν νά ἐπιδροῦν καί στούς ζέμτσι *καί ἐπιδροῦν.* Ἡ ἐπίδρασή μας πάνω σ' αὐτούς καί στόν κ. Στροῦβε εἶναι γεγονός ποῦ δέν τό βλέπουν μόνο οἱ ἄνθρωποι πού εἶναι ἐρωτευμένοι μέ «τά ὁλοφάνερα, τά χειροπιαστά ἀποτελέσματα» τῶν πανηγυρικῶν ἐκδηλώσεων.

---

* — σέ διάφορα σημεῖα. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 5ος, σελ. 333-341. *Ἡ Σύντ.*

Δέν εἶναι σωστό ὅτι ἐκτός ἀπό τούς ζέμτσι καί τή δημοκρατική διανόηση δέν μπορεῖς νά ἐπιδράσεις σέ κανέναν ἄλλο (στούς ἀγρότες, βιοτέχνες etc.).

Δέν εἶναι σωστό ὅτι «ἀστική δημοκρατία», σέ διάκριση ἀπό τούς φιλελεύθερους, εἶναι ἡ διανόηση.

Δέν εἶναι σωστό ὅτι οἱ γάλλοι ριζοσπάστες καί οἱ ἰταλοί δημοκράτες δέν θόλωναν τήν ταξική συνείδηση τοῦ προλεταριάτου.

Δέν εἶναι σωστό ὅτι ἡ «συμφωνία» (ἔγραφε γι' αὐτή ἡ Συντακτική ἐπιτροπή στό 1ο φυλλάδιο) *μποροῦσε* νά ἔχει ὑπόψη τούς «ὅρους» τοῦ Σταροβέρ. Αὐτό εἶναι παραλογισμός. Ἡ Συντακτική **ἐπιτροπή στριφογυρίζει, βλέποντας καθαρά ὅτι οἱ ὅροι** *στήν πραγματικότητα* **ἀχρηστεύτηκαν.**

Ad 2). Τό δεύτερο σημεῖο προβάλλει, κατά τή γνώμη μου, πάρα πολύ καθαρά στή φράση τοῦ 2ου φυλλαδίου:

«Πρέπει, κατά τή γνώμη μας, νά ἀκολουθήσουμε τόν ταξικό μας ἐχθρό καί προσωρινό πολιτικό μας σύμμαχο στόν ἴδιο ἀκριβῶς τομέα, ὅπου αὐτοί ἐκπληρώνουν τό ρόλο τοῦ πολιτικοῦ ἡγέτη πού τούς ἀνάθεσε ἡ ἱστορία, τό ρόλο τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ ἔθνους. *Πρέπει τό προλεταριάτο στόν τομέα αὐτό νά ἀναμετρήσει τίς δυνάμεις μέ τήν ἀστική τάξη»* *.

Αὐτό εἶναι ἕνα πραγματικό πιά παιχνίδι *μέ* τόν κοινοβουλευτισμό! Νά ἀναμετρήσουμε τίς δυνάμεις — μέχρι ποιό σημεῖο ὑποβιβάζει τή μεγάλη αὐτή ἔννοια ὁ φλύαρος διανοουμενίστικος συρφετός, ὅταν τή συνταυτίζει μέ τή διαδήλωση μιᾶς χούφτας ἐργατῶν στή συγκέντρωση τῶν ζέμστβο! Τί ὑστερική φασαρία, πού ἁρπάζεται ἀπό τή συγκυρία τῆς στιγμῆς (σήμερα «στό προσκήνιο» οἱ ζέμτσι — βάλε μπρός γιά τόν τομέα, ὅπου ἐκπληρώνουν τό ρόλο πού τούς ἀνάθεσε ἡ ἱστορία! Ἔλεος, κύριοι! Μή μιλᾶτε τόσο ὄμορφα!). «**Πλήρης** ἐπαφή τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀστική τάξη πού κρατάει τό πολιτικό προσκήνιο». Καί τί μπορεῖ νά εἶναι «πιό πλῆρες»! ἀπό τήν ἐπαφή μέ τό δήμαρχο τοῦ Αἰκατερινοντάρ, πού εἶναι τό κεφάλι τῆς «σαπίλας».

Ἡ ὑπεράσπιση τῆς ἰδέας γιά τόν «ἀνώτερο τύπο κινητοποίησης» δέν εἶναι ἐντελῶς σαφής, γιατί Ἐσεῖς ἐδῶ διηγεῖστε, ἀντί νά φέρετε τσιτάτα. Καί ἀκριβῶς στήν ἰδέα αὐτή βρίσκεται ἡ *οὐσία* τῆς σύγχυσής τους. Ἡ διαφορά ἀνάμεσα σέ μιά «συνηθισμένη» καί μιά «πολιτική διαδήλωση» (στ' ἀλήθεια ἔτσι ἀκριβῶς εἶναι γραμμένο στό 2ο φυλλάδιο; Ἔχει τυπωθεῖ τό φυλλάδιο αὐτό; Δέν θά μπορούσατε νά ἐξοικονομήσετε ἕνα ἀντίγραφο; ἕνα ἀντίτυπο;) — ἀποτελεῖ πραγματικό *μαργαριτάρι*. Ἐδῶ ἀκριβῶς πρέπει, κατά τή γνώμη

* Ἡ ὑπογράμμιση τοῦ Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

μου, νά στριμώξουμε πρίν απόλα τόν αντίπαλο, γιατί εδώ ακριβώς πάτησε τήν πεπονόφλουδα. Δέν είναι οί διαδηλώσεις στά ζέμστβο πού είναι άσχημες, αλλά τά μεγαλόστομα λόγια γιά ανώτερο τύπο είναι *πρόστυχα*.

Γιά τήν ώρα περιορίζομαι σ' αυτά. Ετοιμάζομαι γιά τή σημερινή διάλεξη [3]. Οί μενσεβίκοι, λένε, αποφάσισαν νά μήν έρθουν.

Τό φύλ. άρ. 1 τής «Βπεριόντ» θά βγεϊ σήμερα [4].

Νά γράψετε πιό λεπτομερειακά γιά τήν εντύπωση πού θά προκαλέσει ή «Βπεριόντ», νά σ τ έ λ ν ε τ ε ανταποκρίσεις, ιδιαίτερα γιά τήν εργατική στήλη.

[Σάς συμβουλεύω νά συνδέσετε τό δεύτερο φυλλάδιο τής Συντακτικής επιτροπής μέ τά φύλ. άρ. 77 καί 78, Σταροβέρ, καί μέ τό φύλ. άρ. 79).]

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

2

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ρ. Σ. ΖΕΜΛΙΑΤΣΚΑ

Πρός τήν Ζεμλιάτσκα από τόν Λένιν προσωπικό

Πήρα τό θυμωμένο γράμμα Σας καί σπεύδω νά απαντήσω. Άδικα παρεξηγηθήκατε. Άν μάλωσα, μά τήν αλήθεια, τό έκανα από αγάπη καί μάλιστα μέ τήν επιφύλαξη: άν είναι σωστές οί πληροφορίες τού Λιάντοφ. Εκτιμούμε εξαιρετικά τήν τεράστια δουλιά Σας γιά τήν κατάκτηση τών 15 επιτροπών καί τήν οργάνωση τών τριών συνδιασκέψεων [5], όπως τό είδατε αυτό στό προηγούμενο γράμμα σχετικά μέ τή συνδιάσκεψη τού Βορά *. Χωρίς Εσάς δέν κάναμε καί δέν κάνουμε ούτε ένα βήμα. Η κοπέλα πού έφυγε γιά τήν Πετρούπολη υποσχέθηκε νά χρησιμοποιήσει τίς προσωπικές της σχέσεις γιά νά εξοικονομήσει χρήματα, καί στήν Ν. Ι. γράψαμε γιά Σάς καί καθόλου δέν Σάς παραγκωνίσαμε (ή επισημείωση: «προσωπικό» έγινε αποκλειστικά σάν μέτρο προφύλαξης από τούς εχθρούς). Γιά τήν παρεξήγηση σχετικά μέ τά γράμματα πρός τήν Ν. Ι. θά δόσουμε εξηγήσεις σ' αυτήν τώρα αμέσως. Η Ν. Ι., φυσικά, άς πάει στό διάβολο.

* Πρόκειται γιά τό γράμμα πρός τήν Ρ. Σ. Ζεμλιάτσκα τής 26 τού Δεκέμβρη 1904. (Βλ. Άπαντα, 5η έκδ., τόμ. 46ος, σελ. 431-432). *Η Σύντ.*

Εὐχαριστῶ πολύ γιά τήν ἀποστολή διευθύνσεων στίς ἐπιτροπές. Στεῖλτε, Σᾶς παρακαλῶ, κι' ἄλλες. Τόν Γκοῦσεφ τόν στείλαμε, ὁ Λιάντοφ θά φύγει ὅταν θά ἐξοικονομήσουμε χρήματα.

Ὁ Λιάντοφ παρουσίασε τήν ὑπόθεση σχετικά μέ τό ὄργανο στή Ρωσία λίγο παραποιημένη, καί Σᾶς παρακαλῶ νά μέ συγχωρήσετε, ἄν παραφέρθηκα καί Σᾶς πρόσβαλα.

Σχετικά μέ τήν ἀνοιχτή ἐμφάνιση τοῦ Γραφείου δέν θά συζητήσω περισσότερο. Δυό ἑβδομάδες, φυσικά, εἶναι τιποτένιο πράγμα. Νά πιστέψετε ὅτι εἶμαι διατεθειμένος νά παίρνω πέρα γιά πέρα ὑπόψη μου καί γιά τό κάθε πράγμα ὁπωσδήποτε τή γνώμη τῆς Ρωσίας καί Σᾶς παρακαλῶ μέ ὅλη τή σοβαρότητα γιά ἕνα πράγμα: νά μέ ἐνημερώνετε, μά τήν ἀλήθεια, συχνότερα γιά τή γνώμη αὐτή. Ἄν φταίω, γιατί παρασέρνομαι ἀπό τίς διαθέσεις τῶν μπολσεβίκων τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἶμαι φταίχτης χωρίς φταίξιμο, ἐπειδή ἡ Ρωσία γράφει πάρα πολύ λίγα καί πολύ σπάνια. Στήν ἐκλογή τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Βορᾶ πειθαρχῶ ἀπόλυτα καί, μά τήν ἀλήθεια, εὐχαρίστως [6]. Προσπαθεῖστε νά ἐξοικονομήσετε χρήματα καί γράψτε ὅτι δέν εἶστε θυμωμένη.

Ὅλος δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Γενάρη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

3

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΜΠΟΓΚΝΤΑΝΟΦ

Πρός τόν Σισόικα ἀπό τόν Λένιν προσωπικό

10. I. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Ἐπιτέλους ἀρχίσαμε τήν ἔκδοση τῆς «Βπεριόντ», καί θέλω νά συζητήσω μαζί Σας λεπτομερέστερα σχετικά μ' αὐτό. Μεθαύριο βγαίνει τό 2ο φύλλο. Σκεπτόμαστε νά τή βγάζουμε κάθε ἑβδομάδα. Οἱ συγγραφικές δυνάμεις ἐπαρκοῦν. Τό κέφι μας εἶναι ὑπέροχο καί ἡ ἱκανότητα ὅλων γιά δουλιά ἀνεβασμένη (ἐκτός λιγάκι τοῦ Βασίλι Βασίλιεβιτς πού εἶναι κάπως μελαγχολικός). Εἴμαστε βέβαιοι πώς ἡ δουλιά θά πάει καλά, φτάνει νά μή χρεοκοπήσουμε. Χρειάζονται 400 frs. (150 ρούβλια) γιά κάθε φύλλο, κι' ἔχουμε ὅλο ὅλο 1200 frs. Τούς πρώτους μῆνες ἔχουμε διαβολεμένη

ἀνάγκη ἀπό βοήθεια, γιατί ἄν ἡ ἔκδοση δέν θά εἶναι τακτική, τότε ὅλη ἡ θέση τῆς πλειοψηφίας θά ὑποστεῖ τεράστιο, σχεδόν ἀνεπανόρθωτο πλῆγμα. Αὐτό νά μή τό ξεχνᾶτε καί νά ἀποσπᾶτε (*ἰδιαίτερα ἀπό τόν Γκόρκι* [7]), ἅς εἶναι καί ἀπό λίγα.

Παρακάτω. Τώρα ἔχει ἰδιαίτερη σημασία νά εἰδοποιήσετε τόν Ραχμέτοφ νά βάλει ὅλα του τά δυνατά γιά νά ὀργανώσει τή δημοσιογραφική συνεργασία ἀπό τή Ρωσία. Ἡ ἐπιτυχία μιᾶς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδας ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπό τή δραστήρια συνεργασία σ' αὐτή τῶν δημοσιολόγων καί τῶν σοσιαλδημοκρατῶν πού βρίσκονται στή Ρωσία. Γράψτε στόν Ραχμέτοφ νά ἐπιστρατεύσει γιά τό σκοπό αὐτό *καί τόν Φιλλανδό καί τήν Κολοντάι* (μᾶς χρειάζονται πάρα πολύ ἄρθρα *γιά τή Φιλλανδία) καί τόν Ρουμιάντσεφ καί τόν Ἀντρέι Σόκολοφ*, ἐξαιρετικά καί ἰδιαίτερα τόν τελευταῖο. Ξέρω ἀπό μακρόχρονη πείρα πώς γιά μιά τέτια δουλιά οἱ σύντροφοι τῆς Ρωσίας εἶναι διαβολεμένα, ἀσυγχώρητα, ἀπίστευτα δυσκίνητοι. Γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά δρᾶ κανείς, πρῶτο, μέ τό προσωπικό παράδειγμα· δεύτερο, νά μή βασίζεται σέ ὑποσχέσεις, ἀλλά ὁπωσδήποτε νά καταφέρνει νά παίρνει τελειωμένα πράγματα. Ὁ Ραχμέτοφ νά παραγγέλνει ὁπωσδήποτε ὁ ἴδιος ἀρθράκια καί ἀνταποκρίσεις καί ὁ ἴδιος νά τά παίρνει, ὁ ἴδιος νά τά στέλνει, καί νά μήν τούς ἀφήνει ἥσυχους ὥσπου νά τά δόσουν. (Θά προσθέσω ἀκόμη τόν *Σουβόροφ καί τόν Λούντς*, μά καί ὁ Ραχμέτοφ ξέρει, βέβαια, πολλούς ἀκόμη.) Ἔχουμε διαβολεμένη ἀνάγκη ἀπό 1) ἀρθράκια γιά ζητήματα τῆς ρωσικῆς ζωῆς ἀπό 6 ὥς 18 χιλιάδες γράμματα τό καθένα· 2) σημειώματα πάνω στά ἴδια θέματα ἀπό 2 ὥς 6 χιλιάδες γράμματα τό καθένα· 3) ἀνταποκρίσεις γιά τό καθετί καί τῶν πιό διαφορετικῶν διαστάσεων· 4) ἐνδιαφέροντα ἀποσπάσματα καί περικοπές, παρμένα ἀπό τοπικές ρωσικές καί ειδικές ρωσικές ἐκδόσεις· 5) σημειώματα σχετικά μέ ἄρθρα ρωσικῶν ἐφημερίδων καί περιοδικῶν. Τά τελευταῖα τρία σημεῖα ἀνταποκρίνονται πέρα γιά πέρα στίς δυνατότητες καί τῆς ἐργατικῆς καί ἰδιαίτερα τῆς φοιτητικῆς νεολαίας, καί γι' αὐτό πρέπει νά στρέψουμε τήν προσοχή μας σ' αὐτά, νά προπαγανδίζουμε αὐτή τή δουλιά, νά σκουντᾶμε καί νά δραστηριοποιοῦμε τόν κόσμο, μαθαίνοντάς του, μέ συγκεκριμένα παραδείγματα, τί χρειάζεται καί πῶς πρέπει νά ξέρει νά ἀξιοποιεῖ καί τό παραμικρό, δίνοντάς του νά καταλάβει πώς τό ἐξωτερικό ἔχει διαβολεμένη ἀνάγκη ἀπό *ἀνεπεξέργαστο* ὑλικό ἀπό τή Ρωσία (ὅσο γιά νά τό ἐπεξεργαστοῦμε φιλολογικά καί νά τό χρησιμοποιήσουμε δημοσιογραφικά θά τά καταφέρουμε οἱ ἴδιοι!), πώς εἶναι πολύ ἀνόητο νά συστέλλεται κανείς γιά τίς φιλολογικές ἐλλείψεις, πώς πρέπει νά συνηθίσουν νά συζητοῦν ἁπλά καί νά ἀλληλογραφοῦν χωρίς τύπους μέ τό περιοδικό τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἄν θέλουν τό περιοδικό αὐτό νά εἶναι δικό τους. Ἔχοντας

αὐτά ὑπόψη, θά θεωροῦσα ἐντελῶς ἀπαραίτητο, ἀπόλυτα ἀπαραίτητο νά δοθεῖ σέ *κάθε* φοιτητικό ὅμιλο, σέ *κάθε* ἐργατική ὁμάδα ἀπό μιά διεύθυνση τῆς «Βπεριόντ» (διεύθυνση τοῦ ἐξωτερικοῦ, τέτιες ὑπάρχουν τώρα πολλές καί θά γίνουν ἀκόμη περισσότερες). Σᾶς βεβαιώνω πώς ὁρισμένα μέλη τῶν ἐπιτροπῶν μας ἔχουν μιά ἠλίθια προκατάληψη ἐνάντια στήν πλατιά διανομή διευθύνσεων στήν ἐπαρχιακή νεολαία. Ἀντιπαλεύετε μέ ὅλες σας τίς δυνάμεις αὐτή τήν προκατάληψη, μοιράζετε διευθύνσεις καί ζητᾶτε *ἀπευθείας ἐπαφή* μέ τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Βπεριόντ». Διαφορετικά τό ὄργανο δέν θά προκόψει. Ὑπάρχει φοβερή ἀνάγκη ἀπό ἐργατικές ἀνταποκρίσεις, καί ὅμως εἶναι λιγοστές. Πρέπει δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἐργάτες νά γράφουν ἀπευθείας καί ἄμεσα στήν «Βπεριόντ».

Πρέπει ἐπίσης νά ἐπιδιώκουμε οἱ ἐργάτες ἄμεσα νά δίνουν τίς ἀτομικές τους διευθύνσεις γιά νά τούς στέλνεται ἡ «Βπεριόντ» σέ φάκελο. Οἱ ἐργάτες δέν πρόκειται νά φοβηθοῦν. Ἡ ἀστυνομία δέν εἶναι σέ θέση νά πιάσει οὔτε τό ἕνα δέκατο ἀπό τούς φακέλους. Οἱ μικρές διαστάσεις (4 σελίδες) καί ἡ συχνή ἔκδοση τῆς «Βπεριόντ» καθιστοῦν γιά μᾶς τό ζήτημα τῆς ἀποστολῆς σέ φακέλους τό πιό φλέγον ζήτημα τῆς ἐφημερίδας. Πρέπει νά βάλουμε ἄμεσα σάν σκοπό μας νά πλατύνουμε τήν ἐγγραφή ἐργατῶν συνδρομητῶν στήν «Βπεριόντ», νά καλλιεργήσουμε τή συνήθεια νά στέλνουν ἀπευθείας στό ἐξωτερικό τά χρήματα (ἕνα ρούβλι δέν εἶναι δά καί μεγάλο πράγμα!) καί τή διεύθυνσή τους. Ἄν καταπιαστοῦμε μ' αὐτή τή δουλιά ὅπως χρειάζεται μποροῦμε, μά τήν ἀλήθεια, νά ἐπιφέρουμε ἐπανάσταση στό ἔργο τῆς κυκλοφορίας τοῦ παράνομου τύπου στή Ρωσία. Μήν ξεχνᾶτε πώς στήν καλύτερη περίπτωση οἱ ἀποστολές φτάνουν ὕστερα ἀπό τέσσερις περίπου μῆνες. Κι' αὐτό προκειμένου γιά ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα! Καί ἀπό τούς φακέλους, σίγουρα ἕνα 50-75% φτάνει μέ ταχύτητα ταχυδρομείου.

Ἔπειτα οἱ δημοσιολόγοι. Αὐτούς πρέπει νά τούς βάλουμε νά γράφουν τακτικά κάθε βδομάδα ἤ κάθε δεκαπέντε μέρες: ἀλλιῶς θά τούς ποῦμε: δέν σᾶς θεωροῦμε ἐντάξει καί κόβουμε κάθε σχέση μαζί σας. Ἡ συνηθισμένη δικαιολογία εἶναι: δέν ξέρουμε τά θέματα, φοβόμαστε πώς ὁ κόπος θά πάει χαμένος, νομίζουμε πώς «αὐτοί θά τά ἔχουν κιόλας». Νά, ἐνάντια σ' αὐτές ἀκριβῶς τίς τριμένες ἠλίθιες δικαιολογίες πρέπει νά παλέψει ὁ Ραχμέτοφ προσωπικά καί ξανά προσωπικά. Τά κυριότερα θέματα εἶναι: ρωσικά ζητήματα ἐσωτερικῆς ἀνασκόπησης (αὐτά πού στά χοντρά περιοδικά μπαίνουν στήν ἐσωτερική ἀνασκόπηση καί στά κοινωνικά χρονικά), καθώς καί ἀρθράκια καί σημειώματα ἀναφορικά μέ τά ὑλικά τῶν ρωσικῶν εἰδικῶν ἐκδό-

σεων (στατιστικά, στρατιωτικά, ἰατρικά, ἐκκλησιαστικά, γιά τίς φυλακές κτλ. κτλ.). Στίς δυό αὐτές στῆλες ἔχουμε πάντα ἀνάγκη. Τίς δυό αὐτές στῆλες μποροῦν νά τίς κρατᾶνε καλά μόνο σύντροφοι τῆς Ρωσίας καί ἀποκλειστικά σύντροφοι τῆς Ρωσίας. *Ἐδῶ τό κέντρο βάρους εἶναι τά πρόσφατα γεγονότα, οἱ πρόσφατες ἐντυπώσεις, τά ἀπρόσιτα γιά τό ἐξωτερικό εἰδικά ὑλικά καί ὄχι τά σχόλια, ὄχι ἡ ἐκτίμηση ἀπό σοσιαλδημοκρατική ἄποψη.* Γι' αὐτό τό λόγο τέτιου εἴδους ἄρθρα καί σημειώματα δέν θά πᾶνε ποτέ χαμένα, γιατί ἐμεῖς πάντα θά τά χρησιμοποιοῦμε. Ὁ Ραχμέτοφ ἔχει τώρα ἄμεση ὑποχρέωση νά ὀργανώσει αὐτή τή δουλιά καί νά μᾶς δόσει ἔστω καί μιά πεντάδα καλούς, δουλευτάρηδες, ὄχι τεμπέληδες καί φυγόπονους συνεργάτες, πού ὁ καθένας τους θά ἐπικοινωνεῖ ἀπευθείας μέ τή Συντακτική ἐπιτροπή. Μόνο ὅταν ὑπάρχει ἀπευθείας ἐπαφή μέ τό συνεργάτη μπορεῖ νά ὑπάρχει καί πλήρης συνεννόηση γιά ὅλες τίς λεπτομέρειες τῆς δουλιᾶς. Πρέπει νά προσελκύουμε τούς ἀνθρώπους μέ τό ὅτι πουθενά ἀλλοῦ δέν θά μπορέσουν νά δοῦν τή συνεργασία τους «νά δημοσιεύεται» τόσο γρήγορα, ὅσο σέ ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα.

Τελειώνοντας, δυό λόγια γιά τό τωρινό ὀργανωτικό σύνθημα. Ὕστερα ἀπό τό ἄρθρο «Καιρός νά τελειώνουμε» («Βπεριόντ», ἀρ. φύλ. 1) * τό σύνθημα αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητα ξεκάθαρο, τό κοινό ὅμως εἶναι τόσο κολημένο στή ρουτίνα, ὥστε κι' αὐτοῦ ὁ Ραχμέτοφ πρέπει νά τοῦ ἐξηγεῖ λεπτομερειακά, νά τοῦ τά κάνει λιανά καί νά βάζει ὅλα του τά δυνατά γιά νά τοῦ γεμίσει τό κεφάλι. Τώρα *ἡ διάσπαση εἶναι πλήρης,* ἐπειδή ἔχουμε ἐξαντλήσει ὅλα τά μέσα. *Τρίτο Συνέδριο* ἐνάντια στή θέληση τῆς ΚΕ καί τοῦ Συμβουλίου καί *χωρίς τήν ΚΕ καί τό Συμβούλιο.* Ὁλοκληρωτική ρήξη μέ τήν Κεντρική Ἐπιτροπή. Ἀνοιχτή δήλωση πώς ἔχουμε τό δικό μας Γραφεῖο [8]. Πλήρης ἀπομάκρυνση τῶν μενσεβίκων καί τῶν νεοϊσκριστῶν ἀπό παντοῦ. Ἐμεῖς κάναμε τό πᾶν γιά νά ζήσουμε μονοιασμένα καί τώρα ὀφείλουμε νά δηλώσουμε καθαρά καί ξάστερα πώς ἀναγκαζόμαστε νά δουλέψουμε χωριστά. Κάθε εὐπιστία καί ἀφέλεια μόνο τεράστια ζημιά μποροῦν νά φέρουν.

Σᾶς θερμοπαρακαλοῦμε νά βγάλετε τό γρηγορότερο ἀνοιχτή κι' ἔντονη δήλωση σχετικά μέ τό Γραφεῖο. Εἶναι ἀπαραίτητο 1) νά ἐκφραστεῖ πλήρης συμφωνία μέ τό «Καιρός νά τελειώνουμε» καί νά ἐπαναληφθεῖ ἡ ἔκκληση πού περιέχει· 2) νά δηλωθεῖ ὅτι ἡ «Βπεριόντ» εἶναι ὄργανο τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐπιτροπῶν καί ὅτι τό Γραφεῖο δουλεύει ἁρμονικά καί μέ ἀπόλυτη σύμπνοια μαζί του· 3) ὅτι ἡ ΚΕ καί τό Συμβούλιο ἐξαπάτησαν τό Κόμμα μέ τόν πιό αἰσχρό τρόπο καί

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 143-147. *Ἡ Σύντ.*

ματαίωσαν τό συνέδριο· 4) ὅτι τώρα δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος, ἐκτός ἀπό τό συνέδριο τῶν ἴδιων τῶν ἐπιτροπῶν *χωρίς* τήν ΚΕ καί τό Συμβούλιο· 5) ὅτι τό Γραφεῖο ἀναλαμβάνει νά βοηθήσει τή θετική δουλιά τῶν ἐπιτροπῶν· 6) ὅτι τό ΚΟ μέ τίς ταλαντεύσεις καί τά ψέματά του ἔχασε κάθε ἐμπιστοσύνη.

Πιστέψτε ὅτι ἐκτιμοῦμε πάρα πολύ τήν Ζεμλιάτσκα, ἔχει ὅμως ἄδικο πού ἐπιτίθεται κατά τοῦ πατερούλη, καί ἀπό σᾶς ἐξαρτᾶται νά διορθωθοῦν τά λάθη της. Γρήγορα, γρήγορα νά διακόψετε κάθε σχέση μέ τήν ΚΕ καί νά δημοσιεύσετε ἀμέσως ὅτι τό Γραφεῖο ἀποτελεῖ τήν ΟΕ καί συγκαλεῖ τό ΙΙΙ συνέδριο.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

4

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ
Β. Α. ΝΟΣΚΟΦ, Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ, Λ. Ε. ΓΚΑΛΠΕΡΙΝ *

Πρός τά μέλη τῆς ΚΕ Γκλέμποφ
Νικίτιτς
Βαλεντίν

Γενεύη. 13. Ι. 05.

Ἀξιότιμοι κύριοι!

Σᾶς στέλνω ἐσώκλειστα τή δήλωσή μου, πού εἶναι ἀπάντηση στή δήλωσή Σας στό φύλ. ἀρ. 77 τῆς «Ἴσκρα». Ἀντιπρόσωποί μου στή διαιτητική ἐξέταση εἶναι οἱ σύντροφοι Σβάρτς καί Βόινοφ [9]. Ἡ διεύθυνση γιά ἐπαφές μ' αὐτούς: Τμῆμα διεκπεραίωσης τῆς ἐφημερίδας «Βπεριόντ» γιά τούς τάδε.

Ν. Λένιν

Στάλθηκε σέ δυό φάκελα στή διεύθυνση: Mr. P. Axelrod. 4. Bd. Pont d' Arve. 4.

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό γράμμα ὑπάρχει ἡ ἐπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «Ἀντίγραφο». *Ἡ Σύντ.*

5

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

29. 1. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Ἔχω νά Σᾶς κάνω μιά μεγάλη παράκληση: μαλῶστε, Σᾶς παρακαλῶ, τόν Ραχμέτοφ, καί μαλῶστε τον γιά καλά. Αὐτός, μά τήν ἀλήθεια, συμπεριφέρεται ἀπέναντί μας, ὅπως οἱ ὀπαδοί τοῦ «Ὀσβομποζντένιγε» ἤ ὁ παπά Γκαπόν ἀπέναντι στούς σοσιαλδημοκράτες. Τώρα μόλις κοίταζα τόν κατάλογο τῆς ἀλληλογραφίας μας μέ τή Ρωσία [10]. Ὁ Γκοῦσεφ ἔστειλε 6 γράμματα μέσα σέ 10 μέρες, ἐνῶ ὁ Ραχμέτοφ 2 μέσα σέ 30 μέρες. Πῶς σᾶς φαίνεται; Οὔτε φωνή, οὔτε ἀκρόαση. Οὔτε μιά ἀράδα γιά τήν ἐφημερίδα «Βπεριόντ». Οὔτε μιά λέξη γιά τίς δουλιές, τά σχέδια καί τίς συνδέσεις. Αὐτό εἶναι κάτι τό ἀπαράδεκτο, τό ἀπίθανο, τό ἐξωφρενικό. Τίς μέρες αὐτές βγαίνει τό 4ο φύλλο τῆς «Βπεριόντ», ἀμέσως ὕστερα ἀπ' αὐτό (σέ μερικές μέρες) τό 5ο, καί ἀπό τόν Ραχμέτοφ δέν ἔχουμε καμιά ὑποστήριξη. Σήμερα ἔφτασαν γράμματα ἀπό τήν Πετρούπολη μέ ἡμερομηνία 10 τοῦ μηνός, πάρα πολύ σύντομα. Καί κανένας δέν ὀργάνωσε καλές καί πλούσιες ἀνταποκρίσεις γιά τίς 9 τοῦ Γενάρη!

Καμιά ἀπάντηση στό γράμμα μου πρός τόν Ραχμέτοφ σχετικά μέ τήν ἀποστολή ἀνταποκρίσεων *.

Γιά τό Γραφεῖο καθώς καί τό συνέδριο ** ἐπίσης τίποτε. Καί πόσο μεγάλη σημασία ἔχει νά βιαστοῦμε, δημοσιεύοντας τήν ἀνακοίνωση γιά τό Γραφεῖο καί τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου. Σᾶς θερμοπαρακαλῶ, μή δίνετε ἐμπιστοσύνη στούς μενσεβίκους καί στήν ΚΕ καί πραγματοποιεῖστε ὁπωσδήποτε παντοῦ καί μέ τόν πιό ἀποφασιστικό τρόπο τή διάσπαση, τή διάσπαση καί ξανά τή διάσπαση. Ἐμεῖς ἐδῶ, ἐπειδή παρασυρθήκαμε ἀπό τήν ἐπανάσταση, σχεδόν ἑνωθήκαμε μέ τούς μενσεβίκους σέ μιά δημόσια συγκέντρωση, ὅμως αὐτοί μᾶς ἐξαπάτησαν καί μάλιστα αἰσχρά. Ὅποιος δέν θέλει νά βρεθεῖ ἀνάμεσα στούς βλάκες, τόν προειδοποιοῦμε ἐπίμονα: ὁπωσδήποτε διάσπαση καί ξανά διάσπαση ἀπόλυτη.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 5-9. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τό ἑτοιμαζόμενο ΙΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. *Ἡ Σύντ.*

6

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΤΗΣ «ΒΠΕΡΙΟΝΤ» [11]

Σεβ. σύντροφε!

Τό άρθράκι Σας «Τί νά κάνουμε;» εἶναι ἀκατάλληλο γιά δημοσίευση. *Δημιουργεῖτε* διαφωνία *πού δέν ὑπάρχει.* Ἔχουμε τόσες σοβαρές διαφωνίες, πού πρέπει νά φυλαγόμαστε ἀπό τό νά δημιουργοῦνται κι' ἄλλες. Ποιός καί ποῦ τό εἶπε *εἰδικά* ὅτι πρέπει νά διαλύονται μέ τή βία [12]; Μοῦ φαίνεται ὅτι δέν τό εἶπε κανένας. Ὑπόθεταν μόνο ὅτι μπορεῖ νά γίνει αὐτό, σάν ἀποτέλεσμα *ἀναπόφευκτο παρά* τή θέλησή μας. Καλούσαμε νά πᾶνε στίς συγκεντρώσεις, νά διεισδύσουν *ἀκόμη καί μέ τή βία* γιά νά προπαγανδίσουν τά συνθήματά *μας.* Παραδέχομαι ὅτι πότε-πότε ὑπῆρχαν ὁρισμένες ἀποτυχημένες ἐκφράσεις, ὅμως νά πιαστοῦμε ἀπ' αὐτές θά σήμαινε ὅτι ἐπαναλαμβάνουμε τίς σιχαμερές μεθόδους τῆς νέας «Ἴσκρα» [13]. Ἐσεῖς φυσικά δέν ἔχετε καμιά διάθεση νά πιαστεῖτε ἀπ' αὐτές, δέν χωράει γι' αὐτό ἀμφιβολία. Ὅμως καί μέ τίποτε δέν ἀποδείχνετε ὅτι ὑπῆρξε «ἔλλειψη λεπτότητας». Καί τό νά λέμε ὅτι «ὅλη ἡ τακτική πρέπει νά ἐκφράζεται στή λέξη λεπτότητα» κτλ. — αὐτό πιά, ξέρετε, εἶναι ἐντελῶς... «ἄσχημο».

Μέ συντρ. χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε τό Γενάρη τοῦ 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό βιβλίο ««Βπεριόντ» καί «Προλετάρι». Οἱ πρῶτες μπολσεβίκικες ἐφημερίδες τοῦ 1905». Μόσχα, ἐκδ. «Κράσναγια νόβ»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

7

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΜΠΕΜΠΕΛ

Γενεύη, 8 τοῦ Φλεβάρη 1905.

Πολυσέβαστε σύντροφε!

Τήν ἴδια μέρα πού μοῦ γράφατε Σεῖς [14], ἐμεῖς ἑτοιμάζαμε γράμμα γιά τόν σύντροφο Χέρμαν Γκρόιλιχ *. Σ' αὐτό τοῦ ἐκθέταμε πῶς καί γιατί ἡ διάσπαση στό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Ρωσίας

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 9ος, σελ. 233-239. *Ἡ Σύντ.*

εἶναι τώρα γεγονός τετελεσμένο. Ἀντίγραφο τοῦ γράμματος αὐτοῦ θά στείλουμε στήν κομματική διοίκηση τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος γιά ἐνημέρωση.

Τό τρίτο συνέδριο τοῦ Κόμματός μας θά τό συγκαλέσει τό ρωσικό Γραφεῖο τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Βπεριόντ» καί τό Γραφεῖο αὐτό ἀποτελοῦν προσωρινά μόνο κέντρα. Οὔτε ἐγώ, οὔτε κανένας ἀπό τούς γνωστούς μου συντάκτες, συνεργάτες καί ὀπαδούς τῆς «Βπεριόντ» δέν θά ἀναλάβουν σήμερα τήν εὐθύνη νά κάνουν ὁποιεσδήποτε καινούργιες σοβαρές ἐνέργειες, πού θά ἀφοροῦν ὅλο τό Κόμμα, χωρίς ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος. Ἑπομένως, ἡ πρότασή Σας μπορεῖ νά ἀνακοινωθεῖ μόνο σ' αὐτό τό συνέδριο τοῦ Κόμματος [15].

Σᾶς παρακαλῶ νά μέ συγχωρήσετε γιά τά ἄσχημα γερμανικά μου.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γερμανικά καί στά ρωσικά τό 1905 σέ ξεχωριστό φυλλάδιο Γενεύη, ἐκδ. τῆς Συντ. ἐπ. τῆς «Ἴσκρα»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

8

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ

Πρός τόν Χαριτόν

15. ΙΙ. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τά γράμματα. Συνεχίστε ὁπωσδήποτε μέ τό ἴδιο πνεῦμα, μόνο κάτι ἀκόμη: 1) ποτέ νά μήν περιορίζεστε νά γράφετε περίληψη τῶν γραμμάτων καί τῶν εἰδήσεων πού Σᾶς διαβιβάζουν, ἀλλά νά τά στέλνετε ὁπωσδήποτε (ἐκτός ἀπό τά δικά Σας γράμματα) *ὁλόκληρα* · 2) ἐξάπαντος νά μᾶς συνδέετε *ἀπευθείας* μέ τίς καινούργιες δυνάμεις, μέ τή νεολαία, μέ τούς καινούργιους ὁμίλους. Μή ξεχνᾶτε ὅτι ἡ δύναμη τῆς ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης βρίσκεται στόν ἀριθμό τῶν συνδέσεών της. Ἀπό τόν ἀριθμό τῶν *καινούργιων* ρωσικῶν συνδέσεων πού μᾶς στέλνονται πρέπει νά κρίνουμε γιά τήν ἱκανότητα καί

τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς τῶν φίλων μας. Μέχρι τώρα *ὅλοι* οἱ πετρουπολίτες (εἶναι ντροπή τους) δέν μᾶς ἔστειλαν *οὔτε μιά* καινούργια ρωσική σύνδεση (οὔτε ἡ Σεραφίμα, οὔτε ὁ Σισόικα, οὔτε ἡ Ζεμλιάτσκα, οὔτε ὁ Νικ. Ἰβ.). Αὐτό εἶναι σκάνδαλο, καταστροφή, χρεοκοπία! Μά τήν ἀλήθεια, πάρτε διδάγματα ἀπό τούς μενσεβίκους. Στό φύλ. ἀρ. 85 τῆς «Ἴσκρα» ὑπάρχουν πάρα πολλές ἀνταποκρίσεις. Ἀφοῦ Ἐσεῖς διαβάσατε στή νεολαία τή «Βπεριόντ», γιατί δέν μᾶς συνδέσατε μέ κανένα πρόσωπο ἀπό τή νεολαία αὐτή;; Νά θυμᾶστε, φτάνει νά πάθετε ζημιά Ἐσεῖς καί τότε θά βρεθοῦμε κι' ἐμεῖς σέ δύσκολη κατάσταση, ἐφόσον δέν μᾶς ἐξασφαλίσετε *δεκάδες* καινούργιους, νεαρούς, πιστούς φίλους τῆς «Βπεριόντ», ἱκανούς νά δουλεύουν, ἱκανούς νά πραγματοποιοῦν τίς ἐπαφές, ἱκανούς νά ἀλληλογραφοῦν καί χωρίς Ἐσᾶς. Νά τό θυμᾶστε αὐτό!! Ὁ ἐπαγγελματίας ἐπαναστάτης ὀφείλει νά δημιουργεῖ σέ κάθε μέρος δεκάδες καινούργιες συνδέσεις, νά τούς δίνει μέ τήν ἐπίβλεψή του ὅλη τή δουλιά στό χέρι, νά τούς διδάσκει καί νά τούς προωθεῖ ὄχι μέ τήν κατήχηση, ἀλλά μέ τή δουλιά. Στή συνέχεια νά πηγαίνει σέ ἄλλο μέρος καί ὕστερα ἀπό ἕνα-δυό μῆνες νά γυρίζει καί νά ἐλέγχει τούς νεαρούς ἀντικαταστάτες. Σᾶς βεβαιώνω ὅτι ἀνάμεσά μας ὑπάρχει κάποιος ἠλίθιος, φιλισταϊκός, ἄβουλος φόβος ἀπέναντι στή νεολαία. Σᾶς ἱκετεύω: παλέψτε ἐνάντια στό φόβο αὐτό μέ ὅλες σας τίς δυνάμεις.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

9

ΣΧΕΔΙΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΜΠΕΜΠΕΛ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΓΕΠ [16]

22. II. 05.

Πολυσέβαστε σύντροφε!

Ἐγώ εἶμαι μέλος τοῦ ρωσικοῦ Γραφείου Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας καί μόλις ἦρθα ἀπό τή Ρωσία. Στή Ρωσία ἤδη κυκλοφόρησε πρίν ἀπό μιά ἐβδομάδα ἔντυπη ἀνακοίνωση αὐτοῦ τοῦ Γραφείου γιά τή σύγκληση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμ-

ματος Ρωσίας. Ἐπισυνάπτω τή μετάφραση * τῆς ἀνακοίνωσης αὐτῆς γιά τήν κομματική καθοδήγηση τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος. Θά ἤμουν πολύ εὐγνώμων, ἄν ἡ μετάφραση αὐτή ἀνακοινωνόταν σέ ὅλο τό γερμανικό Κόμμα, δημοσιεύοντάς την σέ ἕνα ἀπό τά ὄργανα τοῦ Κόμματος.

Ὁ σύντροφος Λένιν μοῦ διαβίβασε τό γράμμα Σας πρός τόν ἴδιο τῆς 3. II. 05. καί ἀντίγραφο τῆς ἀπάντησής του πρός Ἐσᾶς τῆς 8. II. 05. **. Σάν μέλος τοῦ Γραφείου θεωρῶ πώς ὁ Λένιν δέν μποροῦσε νά ἀπαντήσει διαφορετικά ἀπ' ὅ,τι ἀπάντησε. Τώρα πού τό συνέδριο τοῦ Κόμματος θά γίνει *στό πιό ἄμεσο μέλλον* (τό ἀνακοινώνω αὐτό *μόνο σέ Σᾶς προσωπικά*, γιατί εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τηροῦμε αὐστηρά μυστική τήν ἡμέρα σύγκλησης τοῦ συνεδρίου), τώρα παρουσιάζεται ἡ δυνατότητα *** ἐξαιρετικά εὐνοϊκῶν συνθηκῶν γιά τή δική Σας μεσολάβηση πού Ἐσεῖς μᾶς προτείνατε. Ἐλπίζω ὅτι δέν θά ἀρνηθεῖτε νά ἐπωφεληθεῖτε ἀπό τή δυνατότητα αὐτή, ἡ ὁποία, ἐννοεῖται, δέν θά ἐπαναληφθεῖ γρήγορα. Θεωρῶ τόν ἑαυτό μου ὑποχρεωμένο νά ἀνακοινώσω σέ *Σᾶς προσωπικά* (ἐπίσης ἐμπιστευτικά) ὅτι τό συνέδριο δέν θά γίνει στή Ρωσία. Συνεπῶς, θά μπορούσατε νά ἔρθετε **** στό συνέδριο ὁ ἴδιος καί νά χρησιμοποιήσετε ὅλο τό μεγάλο Σας κύρος, γιά νά παροτρύνετε νά ἔρθουν στό συνέδριο καί ὅλα τά ὄργανα καί οἱ ὀργανώσεις τῆς λεγόμενης κομματικῆς μας μειοψηφίας. Ἡ προσπάθειά Σας γιά μεσολάβηση θά εἶχε ἔτσι τίς πιό πολλές ἐλπίδες ἐπιτυχίας.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς *N N*

Θά παρακαλοῦσα νά μοῦ ἀπαντήσετε σέ *δυό* φάκελα: ἀπέξω νά μπεῖ ἡ διεύθυνση τοῦ τμήματος διεκπεραίωσης τῆς ἐφημερίδας «Βπεριόντ», στόν ἐσωτερικό φάκελο — νά γραφεῖ πρός τόν Στεπάνοφ *γιά τό μέλος τοῦ Γραφείου* N N.

Γράφτηκε στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Πάνω ἀπό τή λέξη «μετάφραση» εἶναι ἡ ἐπισημείωση: «καί τό πρωτότυπο(;)». *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 11-12. *Ἡ Σύντ.*

*** Πάνω ἀπό τίς λέξεις «δημιουργεῖται ἡ δυνατότητα» γράφτηκε: «δημιουργοῦνται οἱ συνθῆκες». *Ἡ Σύντ.*

**** Πάνω ἀπό τή λέξη «νά ἔρθετε» εἶναι γραμμένο: «νά μιλήσετε». *Ἡ Σύντ.*

10

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ

25. II. 05.

Τή στιγμή αὐτή μάθαμε ἀπό γράμμα τοῦ Λιάντοφ ὅτι ἡ ΚΕ συμφώνησε γιά τό συνέδριο [17]. Ἐξορκίζουμε τό Γραφεῖο σέ ὅ,τι ἔχει ἱερό νά μή πιστεύει τήν ΚΕ καί νά μήν ἐγκαταλείψει μέ κανένα τρόπο, οὔτε κατά τό ἐλάχιστο, τήν πλήρη αὐτοτέλειά του στόν τομέα τῆς σύγκλησης τοῦ συνεδρίου. Τό Γραφεῖο δέν ἔχει δικαίωμα νά ὑποχωρήσει ἀπέναντι στήν ΚΕ οὔτε κατά ἕνα γιώτα. Διαφορετικά ἐμεῖς ἐδῶ θά ξεσηκώσουμε ἀνταρσία καί ὅλες οἱ σταθερές ἐπιτροπές θά εἶναι μέ τό μέρος μας. Ἡ ΚΕ κλήθηκε νά πάρει μέρος στό συνέδριο καί ἄς ἔρθει μαζί μέ τούς μενσεβίκους, ὅμως τό συνέδριο τό συγκαλοῦμε ἐμεῖς καί μόνο ἐμεῖς. Τήν Τρίτη (28. II. 05) θά βγεῖ τό φύλ. ἀρ. 8 τῆς «Βπεριόντ», ὅπου ἀναδημοσιεύεται ἡ ἀνακοίνωση τοῦ Γραφείου μέ τήν κατηγορηματική μας προσθήκη *. Σᾶς θερμοπαρακαλῶ, πάρτε ὅλα τά μέτρα γιά νά σταλεῖ τό γράμμα αὐτό τό γρηγορότερο στόν Λιάντοφ, στόν Σισόικα καί στήν Ζεμλιάτσκα.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπ' τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

11

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ «ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ» ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ [18]

27. II. 05.

Ἀξιότιμε κύριε,

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τό γράμμα τῆς 24 τοῦ Φλεβάρη. Ἐννοεῖται, συμφωνῶ ἐξονόματος τῆς ὀργάνωσής μου (τῆς ἐφημερίδας «Βπεριόντ» καί τοῦ ρωσικοῦ Γραφείου τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας) μέ τούς ὅρους Σας καί ὑπόσχομαι νά τούς ἐκπληρώσω. Ἡ ἀπόδειξη παραλαβῆς τῶν

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 286-289. *Ἡ Σύντ.*

60 λιρῶν καί τῶν 20 λιρῶν μέ τήν ὑπόδειξη τοῦ προορισμοῦ τους θά δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα μας «Βπεριόντ».

Σᾶς παρακαλῶ νά μέ συγχωρήσετε γιά τά ἄσχημα ἀγγλικά μου.

Εἰλικρινά δικός Σας *Βλ. Οὐλιάνοφ*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Λονδίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

12

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ

Πρός τόν Νάτσιγια

Ἀγαπητέ φίλε! Σᾶς εὐχαριστῶ πάρα πολύ γιά τά γράμματα. Μᾶς γλιτώνετε κυριολεκτικά ἀπό τίς ἐντυπώσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὁπωσδήποτε νά συνεχίσετε μέ τόν ἴδιο τρόπο. Σᾶς θερμοπαρακαλῶ, ἐξασφαλίστε ἀνταποκρίσεις ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργάτες. Γιατί αὐτοί δέν γράφουν;; Αὐτό εἶναι πραγματικά αἶσχος! Ἡ λεπτομερειακή ἀφήγησή Σας γιά τή ζύμωση πού ἔκανε ἡ ἐπιτροπή σχετικά μέ τίς ἐκλογές τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Σιντλόβσκι εἶναι ὑπέροχη. Θά τή δημοσιεύσουμε.

Ἀκόμη μιά ἐρώτηση: πήρατε στήν Ἐπιτροπή τούς 6 ἐργάτες πού καθορίστηκαν; Ἀπαντεῖστε ὁπωσδήποτε. Σᾶς συμβουλεύουμε μέ ὅλες τίς δυνάμεις: νά παίρνετε ἐργάτες στήν ἐπιτροπή, πού νά ἀποτελοῦν τουλάχιστο τό ½ τῆς σύνθεσής της. Χωρίς αὐτό τό πράγμα δέν θά ἑδραιώσετε τή θέση σας ἐνάντια στούς μενσεβίκους πού θά στείλουν ἀπό δῶ μεγάλες ἐνισχύσεις.

Σχετικά μέ τό συνέδριο κανένας ἀπό τό Γραφεῖο δέν γράφει. Αὐτό μᾶς ἀνησυχεῖ, γιατί ἡ αἰσιοδοξία τοῦ Ρουσάλκα (καί δική Σας ἐνμέρει) ὅτι ἡ συγκατάθεση τῆς ΚΕ γιά τό συνέδριο ἀποτελεῖ ἕνα πλεονέκτημα, ἐμπνέει τεράστιους φόβους. Γιά μᾶς εἶναι ξεκάθαρο, ὅπως τό φῶς τῆς ἡμέρας, ὅτι ἡ ΚΕ θέλησε νά σᾶς κοροϊδέψει. Πρέπει νά εἴσαστε ἀπαισιόδοξος σχετικά μέ τήν ΚΕ. Μή τήν πιστεύετε, μά τήν ἀλήθεια! Ἐκμεταλλευτεῖτε ἔντονα τή στιγμή καί παρακινήσετε τίς ἐπιτροπές τῆς μειοψηφίας καί ἰδιαίτερα τίς ἐπιτροπές πού ταλαντεύονται νά παρουσιαστοῦν. Ἔχει τεράστια σημασία νά ἀναπτύξετε ἔντονη δραστηριότητα στό Κίεβο, τό Ροστόβ, τό Χάρκοβο: *ξέρουμε* ὅτι καί στά τρία αὐτά κέντρα ὑπάρχουν «βπεριοντοφικοί», *ἐργάτες* καί διανοούμενοι. Πρέπει *ὁπωσδήποτε* νά φέρουμε ἀπό αὐτά τά κέντρα ἀντιπροσώπους γιά τό συνέδριο μέ *συμβουλευτική* ψῆφο *. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τούς τυπογράφους τῆς

* Γράψτε ὅλα αὐτά στόν Ρουσάλκα καί στήν Ντέμον.

Μόσχας. Γενικά, εἶναι πάρα πολύ δυσάρεστο ὅτι τό Γραφεῖο δέν δημοσίευσε τήν ἀπόφασή μας πού προσκαλεῖ τίς ἐργατικές ὀργανώσεις νά πάρουν μέρος στό συνέδριο: αὐτό εἶναι *τεράστιο λάθος*. Ὁπωσδήποτε νά τό διορθώσετε τό γρηγορότερο.

Πολύ θά Σᾶς συμβούλευα νά κάνετε προπαγάνδα σέ ὅλους καί τούς *300* ὀργανωμένους ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, ὥστε νά στείλουν *μέ δικά τους ἔξοδα* ἕναν-δυό ἀντιπροσώπους στό συνέδριο μέ *συμβουλευτική* ψῆφο. Ἀσφαλῶς αὐτό θά ἱκανοποιήσει πάρα πολύ τούς ἐργάτες, καί θά καταπιαστοῦν στά γερά μέ τήν ὑπόθεση αὐτή. Μήν ξεχνᾶτε ὅτι οἱ μενσεβίκοι δυσφημοῦν φοβερά τό συνέδριο μπροστά στούς ἐργάτες, λέγοντας: ἐργάτες δέν ὑπῆρχαν. Πρέπει νά τό πάρετε αὐτό ὑπόψη σας καί νά δόσετε ὁπωσδήποτε πολύ μεγάλη προσοχή στήν ἐργατική ἐκπροσώπηση. Ἀσφαλῶς τριακόσια ρούβλια γιά δυό ἐργάτες ἀντιπροσώπους θά τά μαζέψουν οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης (ἤ θά τά θυσιάσει εἰδικά κανένας πλούσιος ἐνισχυτής) — ἡ ζύμωση γιά ἐράνους πεντάρα τήν πεντάρα θά εἶναι τεράστια, ὅλοι θά τό μάθουν. Ἡ σημασία μιᾶς τέτιας ἐνέργειας θά ἦταν κολοσσιαία. Διαβάστε το αὐτό ὁπωσδήποτε στήν ἐπιτροπή καί στίς ὀργανωτικές καί στίς προπαγανδιστικές συγκεντρώσεις. Οἱ ὀργανωτές καί διαφωτιστές μας μιλᾶνε ὅλοι στούς ἐργάτες ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ἔχουν ἄμεση ἐπαφή μέ τήν «Βπεριόντ»;;

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Καί τά δυό τά φυλλάδια τοῦ Γραφείου (καί τό 1ο γιά τήν ἐξέγερση καί τό 2ο γιά τή στάση ἀπέναντι στούς φιλελεύθερους) εἶναι ὑπέροχα καί τά ἀναδημοσιεύουμε ὁλόκληρα στήν «Βπεριόντ» [19]. Τί καλά, ἄν θά συνεχίζατε ἔτσι!! Μέ τήν εὐκαιρία: γιά ποιό λόγο ἡ ὁμάδα τῶν δημοσιολόγων δήλωσε ὅτι ἀνήκει στήν ὀργάνωση τῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης; Αὐτό εἶναι ἄσκοπο καί νά γιατί. Ἡ ὁμάδα δημοσιολόγων, πού ἀνήκει στήν ἐπιτροπή, δέν ἔχει δικαίωμα νά πάρει μέρος στό συνέδριο. Ἄν ἦταν *ξέχωρη*, ὄχι τῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλά *πανρωσική* «ὁμάδα δημοσιολόγων πού ἀνήκει στό ΣΔΕΚΡ», θά εἶχε τό δικαίωμα νά στείλει *(μέ τήν ἔγκριση τοῦ Γραφείου)* ἀντιπρόσωπο μέ *συμβουλευτική* ψῆφο. Ἀλήθεια, τακτοποιεῖστε το! Ἐμεῖς δέν θά δημοσιεύσουμε ὅτι αὐτή εἶναι ὁμάδα πού ἀνήκει στήν ἐπιτροπή Πετρούπολης 1) ἡ ΕΠ ἄς τή διαγράψει· 2) αὐτή ἡ ὁμάδα ἄς γίνει ἔστω καί προσωρινά ξεχωριστή καί ἰδιαίτερη· 3) «ἄς ὑποβάλει αἴτηση» (αὐτό θά πεῖ γραφειοκρατία!) νά ἐπιτραπεῖ στόν ἀντιπρόσωπό της νά πάρει μέρος στό συνέδριο μέ συμβουλευτική ψῆφο· 4) τό Γραφεῖο θά τό ἐπιτρέψει.

Εἶναι δυνατό μιά δεκάδα δημοσιολόγων νά μήν ἐξοικονομήσουν 200 ρούβλια γιά τόν ἀντιπρόσωπο;; Καί ἀσφαλῶς θά μποροῦσε νά εἶναι ὠφέλιμος στό συνέδριο ἕνας ἀντιπρόσωπος (λογουχάρη ὁ Ρουμιάντσεφ ἤ κάποιος ἄλλος). Ἀναφέρετε σχετικά μ' αὐτό στό Γραφεῖο ἤ καλύτερα *κάνετέ* τα ὅλα αὐτά *μόνοι σας χωρίς καμιά ἀναφορά.*

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

13

ΠΡΟΣ ΑΓΝΩΣΤΟ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

9/ΙΙΙ. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Δέν εἶμαι σέ θέση νά ἀπαντήσω στίς περισσότερες ἐρωτήσεις Σας, γιατί καί ὁ ἴδιος δέν ξέρω περισσότερα ἀπό Σᾶς. Ὁ Βόινοφ, ὅπως φαίνεται, δέν εἶναι ὑπέρ τοῦ ἑνός κέντρου. Αὐτοί πού δουλεύουν στή Ρωσία, εἶναι ὑπέρ. Δέν ξέρω τί θά βγεῖ. Ἐγώ μᾶλλον εἶμαι ὑπέρ τοῦ παλιοῦ συστήματος [20], ὡστόσο δέν ἀποδίδω ἰδιαίτερη σημασία σ' αὐτό. Ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος βρίσκεται στίς συσκέψεις ἀνάμεσα στήν ΚΕ καί στή Συντακτική ἐπιτροπή, καί αὐτό *οὐσιαστικά* ὁδηγεῖ ξανά ἴσως στό Συμβούλιο.

«Ἐκεῖ θά δοῦμε».

Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νά γράφω στή Μόσχα γιά Σᾶς, γιατί ἐκεῖ προσωπικά δέν ἔχω γνωστούς, καί μέ τό ζήτημα αὐτό πρέπει νά εἴμαστε προσεκτικοί. Καλύτερα νά περιμένουμε νά δοῦμε τί θά ἀποφασίσουν οἱ ἴδιοι.

Ἄν βρῶ τήν περίληψη τῆς εἰσήγησής μου («Τά καθήκοντα τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου») * θά τή στείλω: εἶναι *πολύ* σύντομη, λέει σχεδόν τό ἴδιο πού λέει ἡ «Βπεριόντ» στό ἄρθρο «Ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή» **.

Δέν μπορῶ νά καταλάβω τί πράγμα ἦταν αὐτή ἡ συγκατάθεση τῆς ΚΕ γιά τό συνέδριο. Καί ὁ ἴδιος φοβόμουν πολύ τίς ἔντεχνες μηχανοραφίες τῆς ΚΕ — τή στάση μας τήν εἴδατε στήν «Βπεριόντ». Τώρα ἡ ΚΕ τῆς μειοψηφίας χαντακώθηκε σχεδόν ὁλόκληρη, γλίτωσαν μόνο ὁ Φίσερ, ὁ Νικίτιτς καί ὁ Κάρπ. Πιάστηκαν ἐπίσης ὁ Στέιν καί ὁ Πόβαρ [21]. Αὐτό θά ἐξασθενίσει, ἴσως, τούς μενσεβίκους γιά πολύ καιρό. Ἐδῶ, στή

* Τή βρῆκα — δέν μπορῶ νά τή στείλω, γιατί τά γράμματα εἶναι σάν ἱερόγλυφα σ' ἕνα κομματάκι χαρτί. Συμβουλεύω νά στηριχτεῖτε στήν πείρα τοῦ ΙΙ συνεδρίου.

** Βλ. Β. Ι. Λένιν «Γιά τή σύγκληση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τοῦ Κόμματος» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 286-289). *Ἡ Σύντ.*

λέσχη του, ὁ Μαρτούσκα παθαίνει πραγματική ὑστερία, ὅταν γίνεται λόγος γιά τό συνέδριο. Κρίνοντας ἀπ' αὐτό, αὐτοί δέν θά πᾶνε. Ποιός ὅμως μπορεῖ νά ξέρει στά σίγουρα; Ἐγώ περιμένω καί χειρότερο: μιά διάσπαση ἀπό τήν πλευρά μας, τή θεωρῶ ὅμως ἀπίθανη.

Δέν πετύχατε νά *περάσει* ἔστω καί *στά πρακτικά* ὁ σιχαμερός κομπασμός τοῦ Ντέιτς; Αὐτό εἶναι ἄνω ποταμῶν!! Δέν μποροῦσε οὔτε καί νά περιμένει κανείς μιά τέτια ἀναίδεια. Ἔπρεπε νά τόν καρφιτσώσετε στά *πρακτικά*, νά δημοσιεύσετε *κατάλογο* τῶν ὁμάδων «τους» ἤ τουλάχιστο νά διαβιβάσετε τό πρακτικό αὐτό στό συνέδριο, γιά νά δείξουμε σ' αὐτούς πού δουλεύουν στή Ρωσία τήν ἀπύθμενη ἀναίδεια αὐτῶν τῶν κυρίων.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

14

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ

Πρός τόν Νάτσιγια ἀπό τόν Λένιν

11. III. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Μόλις πῆρα τά νούμερα 10 καί 11 *. Εὐχαριστῶ πολύ, ἰδιαίτερα γιά τό μάλωμα πού περιέχεται στό νούμερο 10. Μοῦ ἀρέσει, ὅταν οἱ ἄνθρωποι μαλώνουν — αὐτό θά πεῖ ὅτι ξέρουν τί κάνουν καί ὅτι ἔχουν γραμμή. Στολίσατε μαστορικά τόν «γέρο λύκο» καί μόνο τό διάβασμα τόν ἔκανε νά ξύνεται. Ὅμως τό νούμερο 11 ἔδειξε ὅτι παρ' ὅλα αὐτά εἶστε ὑπερβολικά αἰσιόδοξος, ἄν ἐλπίζετε ὅτι εὔκολα θά τακτοποιήσετε τίς σχέσεις μέ τούς μενσεβίκους τῆς Πετρούπολης. Ἄχ, φοβᾶμαι τούς δαναούς [22], καί Σᾶς συμβουλεύω καί Σεῖς νά τούς φοβᾶστε. Προσέξτε, ὅ,τι δέν τούς συμφέρει μένει στά λόγια, χωρίς ντοκουμέντα — λ.χ. ἡ συγκατάθεση τῆς ΚΕ γιά τό συνέδριο. Σήμερα βγῆκε τό φύλ. ἀρ. 89 τῆς «Ἴσκρα» — ἐκεῖ ὑπάρχει μιά ψεύτικη, μανιασμένη ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῆς 8. III. 05 ἐνάντια στό συνέδριο («ὅσοι πάρουν μέρος στό συνέδριο, μέ τίς ἐνέργειές τους βάζουν οἱ ἴδιοι τόν ἑαυτό τους ἔξω ἀπό τό Κόμμα»), ὑπολογίζουν ὅτι τήν 1. I. 05 ὑπῆρχαν 33 «ἀναγνωρισμένες κομματικές ὀργανώσεις, ἐκτός ἀπό τά κεντρικά ὄργανα» (εἶναι ψέμα ἀσύστολο, σκαρώνουν ἀνύπαρκτες ἐπιτροπές σάν τήν ἐπιτροπή τοῦ Κουμπάν καί τήν ἐπιτροπή τοῦ Καζάν, πού δέν

* Ἀρ. 10 καί 11 — εἶναι γράμματα τοῦ Σ. Ι. Γκοῦσεφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ*

ἐγκρίθηκε, ἐνῶ γιά δυό ἄλλες — ὅπως εἶναι τοῦ Πολέσιε καί ἡ Βορειοδυτική — μπέρδεψαν τή χρονολογία, στή θέση τῆς 1. IV. 05 ἔβαλαν τήν 1. I. 05). Εἶναι φανερό ὅτι δέν μπορεῖ οὔτε λόγος νά γίνει γιά τή συμμετοχή στό συνέδριο τοῦ Συμβουλίου, συνεπῶς καί τοῦ Συνδέσμου καί τοῦ ΚΟ. Αὐτό μ' εὐχαριστεῖ πολύ, *καί δέν πιστεύω* ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἀπό τή Ρωσία θά πάρουν μέρος, δέν πιστεύω. Μέχρι τώρα κανείς ἀπό σᾶς δέν ἔστειλε ἔστω κι' ἕνα χαρτάκι πού νά λέει ὅτι ἔστω καί μιά μενσεβίκικη ἐπιτροπή εἶναι σύμφωνη νά πάρει μέρος στό συνέδριο. Μήν ἔχετε αὐταπάτες! Ἄν οἱ μενσεβίκοι τῆς Πετρούπολης σκέπτονται νά ὑποχωρήσουν, ζητεῖστε ἀπ' αὐτούς, σάν conditio sine qua non *, *νά ἀναγνωρίσουν τό συνέδριο* πού συγκαλεῖ τό Γραφεῖο, νά ἀναγνωρίσουν ἐπίσης ὅτι ἡ ἐπιτροπή Πετρούπολης εἶναι ἡ μόνη *νόμιμη* ἐπιτροπή *πού συνδέεται μέ τό ἐργατικό κίνημα*, κι' αὐτό ὁπωσδήποτε γραπτά, ὁπωσδήποτε μέ ἀποστολή ἀντιγράφου (μέ δική τους ἰδιόχειρη ὑπογραφή) στή «Βπεριόντ», ὁπωσδήποτε ἀπομέρους ὅλων ὀνομαστικά τῶν μελῶν πού ἀποτελοῦν τήν ὁμάδα τῆς μειοψηφίας στήν Πετρούπολη. Ὅμως ἀκόμη καί τότε νά μή τούς ἀφήσετε νά πάρουν *καμιά σύνδεση*, ἀλλιῶς ὑπάρχει κίνδυνος νά δημιουργήσετε ἐσωτερικούς ἐχθρούς — νά θυμᾶστε τά λόγια μου!

Διαβιβάστε στόν Ραχμέτοφ ἀμέσως, μέ ἐπεῖγον τηλεγράφημα, ὅτι ἐδῶ θά γίνει στίς 20. III. 05 πάνω-κάτω μιά πολύ σοβαρή συνδιάσκεψη μέ τούς ἐσέρους καί μέ πολλά ἄλλα κόμματα γιά νά συμφωνήσουν σχετικά μέ τήν ἐξέγερση [23] — ἡ παρουσία τοῦ Ραχμέτοφ *εἶναι ἀπαραίτητη*, ἄς τρέξει χωρίς νά χάσει οὔτε μιά μέρα.

Κλείνοντας, θά Σᾶς πῶ ἀκόμη μιά φορά: Ἐσεῖς δέν ξέρετε τίς δυνάμεις τῆς μειοψηφίας σέ ὅλη τή Ρωσία καί δημιουργεῖτε αὐταπάτες. Ἄδικα. Οἱ μενσεβίκοι εἶναι τώρα ἰσχυρότεροι ἀπό μᾶς, χρειάζεται ἀπεγνωσμένη πάλη, μακρόχρονη πάλη. Οἱ εἰκόνες στό ἐξωτερικό **, παίρνουν ἕνα σωρό λεφτά. Γιά τή συμφωνία μέ τήν Μπούντ etc. θεωρῶ πέρα γιά πέρα *ἀνάρμοστο* νά μιλᾶμε γι' αὐτό, *ὕστερα* ἀπό τή δική τους συνδιάσκεψη (καί τῶν λεττονῶν) μέ τήν ΚΕ [24] (πρακτικά δημοσιεύτηκαν στό «Ποσλέντνιγε Ἰζβέστιγια» καί στό φύλ. ἀρ. 89 τῆς «Ἴσκρα»). Θά ἦταν ἠλιθιότητα: εἶναι σάν νά τούς γινόμαστε φόρτωμα, καί αὐτοί θά μᾶς ποῦν: δέν σᾶς ξέρουμε, ἤδη συμφωνήσαμε μέ τήν ΚΕ. Ἔλεος!! Θά εἶναι αἶσχος!!

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — ὅρο ἀπαράβατο. *Ἡ Σύντ.*

** «Εἰκόνες τοῦ ἐξωτερικοῦ» — εἰρωνική ὀνομασία τῶν μενσεβίκων ἡγετῶν. *Ἡ Σύντ.*

15

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀπό τό ἀγγλικό προλεταριακό ὄργανο — τήν «Ἐπιτροπή ἀντιπροσώπευσης τῶν ἐργατῶν» (Labour Representation Committee, γραμματέας ὁ *Μακντόναλντ)* — παραλήφθηκαν γιά λογαριασμό τῶν χηρῶν καί ὀρφανῶν τῶν ἐργατῶν πού ἔπεσαν στίς 9 (22) τοῦ Γενάρη στήν Πετρούπολη *60 ἀγγλικές λίρες* (1506 φράγκα) * μέσω τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας *«Βπεριόντ»*. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Βπεριόντ» ἔστειλε τά χρήματα αὐτά στήν ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας μέ τήν παράκληση νά κάνει ὁπωσδήποτε γνωστή αὐτή τήν προσφορά σέ ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς ἐργατικές ὀργανώσεις τοῦ Κόμματός μας (στίς ἀχτιδικές ἐπιτροπές, στίς ὀργανωτικές συγκεντρώσεις, στίς ἐργοστασιακές ὁμάδες κτλ.), πού οἱ ἴδιες θά μποροῦσαν νά βοηθήσουν στή σωστή διανομή τῶν χρημάτων. Τό καλύτερο θά ἦταν οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες νά πληροφοροῦσαν τούς ἄγγλους συντρόφους τους ὅτι πῆραν τά χρήματα αὐτά.

Στέλνοντας τίς 60 ἀγγλικές λίρες γιά τίς ἀνάγκες τῶν θυμάτων, ἡ «Ἐπιτροπή ἀντιπροσώπευσης τῶν ἐργατῶν» ἔστειλε ταυτόχρονα 20 ἀγγλικές λίρες στή διάθεση τῆς «Βπεριόντ» γιά τίς ἀνάγκες τῆς ἐξέγερσης.

Σήμερα 13 τοῦ Μάρτη (28 τοῦ Φλεβάρη) ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Βπεριόντ» πῆρε ἀπό τήν ἴδια τήν ἐπιτροπή ἀκόμη 90 ἀγγλικές λίρες (περίπου 900 ρούβλια), ἀπό τίς ὁποῖες 50 ἀγγλικές λίρες (περίπου 500 ρούβλια) γιά βοήθεια πρός τά ὀρφανά καί τίς χῆρες αὐτῶν πού ἔπεσαν στήν πάλη γιά τή λευτεριά τῶν ἐργατῶν. Τά χρήματα αὐτά θά τά πάρουμε αὐτές τίς μέρες καί θά τά στείλουμε στήν Πετρούπολη.

Γιά κάθε ἐνδεχόμενο, ἐπειδή ὁρισμένοι ἐργάτες ἔχουν φίλους στό Λονδίνο, κάνουμε γνωστή τήν ἀκριβή διεύθυνση τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς: Labour Representation Committee, Victoria Mansions, 28, Victoria Street. London. S. W. Γραμματέας — J. Ramsay Macdonald.

Ἀπαντεῖστε ὁπωσδήποτε στό γράμμα αὐτό.

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Μάρτη 1905 στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Περίπου 600 ρούβλια.

16

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ

Πρός τόν Γκοῦσεφ ἀπό τόν Λένιν

16.III.05

'Αγαπητέ φίλε! Τώρα μόλις ἔμαθα ὅτι ἡ συνδιάσκεψη *τῶν 18* σοσιαλδημοκρατικῶν καί ἄλλων *ἐπαναστατικῶν* κομμάτων (τῶν ἐσέρων καί τοῦ P.P.S. * συμπεριλαμβανομένων), πού θά γινόταν ἐδῶ, ὕστερα ἀπό παράκληση τῆς Μπούντ ἀναβλήθηκε ὥς τίς ἀρχές τοῦ 'Απρίλη. Ἔχει μεγάλη, πολύ μεγάλη σημασία νά ἀποφασίσουμε ἀπό κοινοῦ μέ τόν Ραχμέτοφ πάνω σέ μιά σειρά θεμελιακά ζητήματα γιά τή συμμετοχή μας στή συνδιάσκεψη αὐτή (σκοπός της — ἡ συμφωνία γιά τήν ἐξέγερση). Ἡ «Ἴσκρα» ραδιουργεῖ μέ τόν πιό ἄτιμο τρόπο. Ἄν ὁ Ραχμέτοφ δέν ξεκίνησε, κάνετε κάθε προσπάθεια νά ἀναχωρήσει ἀμέσως καί ἀπαντεῖστε μου ὁπωσδήποτε τώρα κιόλας μέ ἀκρίβεια, τί γνωρίζετε γιά τήν ἡμερομηνία τῆς ἀναχώρησής του.

Σχετικά μέ τό συνέδριο ἀνησυχοῦμε ἐδῶ ὄχι λίγο. Σᾶς εἶναι εὔκολο, Ἴγκορ καί Λιάντοφ, νά γράφετε ὅτι ὁ γέρος νευριάζει. Καί πῶς νά μή νευριάσεις, ὅταν ἐδῶ μᾶς περιτριγυρίζουν ἐχθροί, πού ἐκμεταλλεύονται κάθε εἴδηση καί παίρνουν τίς ειδήσεις γρηγορότερα ἀπό μᾶς. Γι' αὐτό, μά τήν ἀλήθεια, τό Γραφεῖο εἶναι ἀσυγχώρητο. Λογουχάρη, γιά τήν 'Ανατολή, ἐμεῖς ξέρουμε μόνο ὅτι ἡ Ζεμλιάτσκα περιοδεύει τά Οὐράλια καί ὅτι ὁ Λιάντοφ ἦταν στό Σαράτοφ. Ἡ ἀπάντηση ἀπό τό τελευταῖο μέρος δέν εἶναι σαφής, τίποτε τό συγκεκριμένο. Δέν ξέρουμε πῶς ὀργανώθηκε ἡ ἔκδοση προκηρύξεων μέ τήν ὑπογραφή «'Επιτροπές τῆς ἀνατολικῆς περιοχῆς». Αὐτό εἶναι αἶσχος καί σκάνδαλο!! Τελευταῖα οἱ ἐσέροι μᾶς ἔδειξαν μιά τέτια προκήρυξη, ἀνόητη, ἐνάντια στόν Γκαπόν! Εἶναι φανερό ὅτι πρόκειται γιά ραδιουργία τῆς ΚΕ, ὅμως πῶς εἶναι δυνατό τά δυό μέλη τοῦ Γραφείου, πού ἦταν στήν 'Ανατολή, νά μή μάθουν τίποτε καί νά μᾶς γράψουν ἔγκαιρα, γιά νά μή βρεθοῦμε σέ μιά ἠλίθια θέση ἀπέναντι στούς ἐχθρούς; Καί δέν ντρέπονται πού βάζουν τήν «Βπεριόντ» σέ πολύ δύσκολη θέση; Καί ὄχι μόνο δύσκολη, γιατί ἡ «Ἴσκρα» τά ἐκμεταλλεύεται ὅλα ἀσύστολα. Στό φύλ. ἀρ. 89 τῆς «Ἴσκρα» τό Συμβούλιο ἀποκλείει ἀπό τό Κόμμα ὅλους ἐκείνους πού θά πᾶνε στό συνέδριο. Οἱ ψῆφοι ἐκεῖ καί πάλι πλαστογραφήθηκαν. Ὑπολόγισαν ὅτι τήν 1. I 05 ἦταν 75 ψῆφοι (33 × 2 = 66 + 9 τῆς ΚΕ, τοῦ ΚΟ καί

---

* — ΠΠΣ — Πολωνικό Σοσιαλιστικό κόμμα. *Ἡ Σύντ.*

τοῦ Συμβουλίου).'Επινοήθηκαν οἱ ἐπιτροπές τοῦ Καζάν καί τοῦ Κουμπάν, πού δέν εἶχαν ἐγκριθεῖ ποτέ καί στή συνέχεια λανσαρίστηκε τό ψέμα ὅτι ἡ ἐπιτροπή τῆς Πολέσιε καί ἡ Βορειοδυτική ἦταν ἐγκριμένες τήν 1.Ι.05. Στήν πραγματικότητα αὐτές ἐγκρίθηκαν μόνο τήν 1. IV. 05. Αὐτό τό πράγμα ἐμεῖς τό ξεσκεπάσαμε στό φύλ. ἀρ. 10 τῆς «Βπεριόντ» *.

Νά ἔχετε ὑπόψη σας καί τοῦτο: γιά νά εἶναι τό συνέδριο νόμιμο ἀπό τή σκοπιά τῆς «Ἴσκρα», χρειάζεται νά πάρουν μέρος σ' αὐτό *19* ἐπιτροπές. Σύμφωνα μέ τό δικό μας ὑπολογισμό, αὐτό δέν εἶναι σωστό. Ἄν ὅμως ὥς τήν 1. Ι. 05 ὑπῆρχαν 28 (χωρίς τό Σύνδεσμο) ἀναγνωρισμένες *ρωσικές* ὀργανώσεις, θά χρειαζόταν ὁπωσδήποτε, θά ἦταν *σχεδόν ἀναγκαῖο* νά πάρουν μέρος στό συνέδριο *14—15*. Στό μεταξύ ἐμεῖς ἔχουμε 13—1 (τό Αἰκατερινοσλάβ) + 2 (Βορόνεζ καί Τούλα) = 14 καί αὐτό μόνο ἄν ὑπολογίσουμε τήν Τιφλίδα πού εἶναι ἀμφίβολη. Βέβαια, ἄσχετα ἀπ' αὐτό, τό συνέδριο εἶναι ἀπαραίτητο, ἔστω καί ἄν πάρουν μέρος δώδεκα ἐπιτροπές καί ὅσο γρηγορότερα, τόσο καλύτερα. Ὅ,τι λογῆς κι' ἄν εἶναι, μόνο νά γίνει συνέδριο. Γιατί ὅμως δέν ὑπάρχουν εἰδήσεις ἄν ἐπισκέφτηκε τό Γραφεῖο *ἔστω καί μιά* οὐδέτερη ἤ μενσεβίκικη ἐπιτροπή;; Ἀφοῦ ἀποφασίστηκε ὅτι τό Γραφεῖο θά τίς προσκαλέσει καί θά τίς ἐπισκεφτεῖ ὅλες; Γιατί ὁ Λιάντοφ δέν πῆγε στήν ἐπιτροπή τοῦ Κουμπάν; Γιατί, περνώντας δίπλα, δέν κάλεσε στό συνέδριο τό Ντόν, τό Χάρκοβο, τό Γκορνοζαβόντσκι, τό Κίεβο;; γιατί δέν κάλεσε καί ξεχωριστές ὁμάδες στίς πόλεις αὐτές; Ἀποτελεῖ θαυμάσιο μέσο νά ξεσηκώσουμε τούς ἐργάτες, ὅταν καλοῦμε τούς *ἴδιους* νά πάρουν μέρος στό συνέδριο. Γιατί δέν τά κάνουν αὐτά;; πού θά εἶχαν τεράστια σημασία!! Γιατί δέν ὑπάρχει οὔτε μιά εἴδηση γιά τό Κούρσκ, γιά τήν ἐπιτροπή τῆς Πολέσιε κι' ἄλλες; Ἐμεῖς θά κάνουμε ἀπό δῶ ὅ,τι μποροῦμε, ὅμως πολλά πράγματα ἀπό δῶ δέν μπορεῖς νά κάνεις. Ὑπάρχουν μικρά στηρίγματα στό Καζάν, στή Σιβηρία, στό Κούρσκ, στήν Πολέσιε, στό Σαράτοφ, ὅμως ὅλα αὐτά εἶναι ὑποθέσεις. Στό μεταξύ, ἄν ὅλες αὐτές οἱ πέντε σύν τά Οὐράλια πάρουν μέρος στό συνέδριο, τότε ἡ ἀπόλυτη νομιμότητα τοῦ συνεδρίου θά ἦταν ἀναμφισβήτητη, ἀκόμη καί σύμφωνα μέ τούς ὑπολογισμούς τῆς «Ἴσκρα». Γράψτε, λοιπόν.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ποιόν θέλουν νά γελάσουν;» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 341-343). *Ἡ Σύντ.*

17

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ «ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ» ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

23/III. 05.

Ἀξιότιμε κύριε,

Εὐχαριστῶ πολύ γιά τίς εἰσφορές Σας. Πῆρα ἕνα τσέκ γιά 80 λίρες στερλίνες (2008 φράγκα) καί σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις Σας ἔστειλα τίς 60 λίρες (1506 φράγκα) στήν Πετρούπολη στή δική μας ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας*. Πῆρα ἐπίσης καί ἕνα δεύτερο τσέκ γιά 90 λίρες στερλίνες (τό ποσό αὐτό δέν τό πῆρα ἀκόμη σέ φράγκα). Θά σταλοῦν ἐπίσης 50 λίρες γιά νά δοθεῖ βοήθεια στίς χῆρες καί στά ὀρφανά τῶν ἐργατῶν (ἐργαζομένων) τῆς Πετρούπολης, πού δολοφονήθηκαν στίς 9 (22) τοῦ Γενάρη.

Μέ τίς καλύτερες εὐχές

εἰλικρινά δικός Σας *Βλ. Οὐλιάνοφ*
(συντάκτης τῆς «Βπεριόντ»)

Vl. Oulianoff, Editor of the «Vperiod»,
3. Rue de la Colline. 3. Genève.
Switzerland.

Στάλθηκε στό Λονδίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ Αὐγούστου 1946 στό περιοδικό «Μπριτάνσκι Σογιούζνικ». τεῦχ. 33

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

18

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΔΗΣΣΟΥ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Πρός τήν ἐπιτροπή Ὀδησσοῦ ἀπό τόν Λένιν

Ἀγαπητοί φίλοι! Θά ἤθελα νά σᾶς πῶ μερικά λόγια σχετικά μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου. Ἄν θά στείλετε ἐσεῖς ἀπό τή Ρωσία, τότε τό γράμμα μου δέν χρειάζεται. Ἄκουσα ὅμως ὅτι σκέ-

* Τό γράμμα πρός τήν ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 21. *Ἡ Σύντ.*

πτεστε νά ἐξουσιοδοτήσετε ἕναν ἀπ' αὐτούς πού βρίσκονται ἐδῶ. Ἄν ἡ φήμη αὐτή εἶναι σωστή, τότε θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά σᾶς συμβουλεύσω νά ἐξουσιοδοτήσετε καί τούς *δυό* δικούς σας ὑποψηφίους πού βρίσκονται ἐδῶ, δηλ. καί τή Ζοζεφίνα καί τόν Ντανίλα καί συγκεκριμένα: τόν ἕναν ἀπ' αὐτούς μέ θετική ψῆφο καί τόν ἄλλον μέ συμβουλευτική (δηλ. νά γράψετε γράμμα στό συνέδριο ὅτι ἡ ἐπιτροπή Ὀδησσοῦ *παρακαλεῖ τό συνέδριο* νά δεχτεῖ σάν ἀντιπρόσωπο μέ *συμβουλευτική* ψῆφο τήν Ζοζεφίνα, πού εἶναι μέλος τοῦ γραφείου τοῦ Νότου καί πολύ χρήσιμο στέλεχος ἀπό συμβουλευτική ἄποψη, ἤ — τό λέω γιά παράδειγμα — τόν Ντανίλ, πού ξέρει θαυμάσια τήν περιφέρεια καί δούλεψε πολύ δραστήρια μέσα στό προλεταριάτο τῆς Ὀδησσοῦ). Μπορεῖτε νά εἶστε βέβαιοι ὅτι τό συνέδριο θά σεβαστεῖ μιά τέτια παράκληση τῆς ἐπιτροπῆς. Σᾶς παρακαλῶ, διαβάστε τό γράμμα αὐτό *σέ ὅλα* τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς καί ἀπαντεῖστε μου [25].

P. S. Παίρνετε ἐργάτες στήν ἐπιτροπή; Αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο, ὁπωσδήποτε ἀπαραίτητο! Γιατί δέν μᾶς συνδέετε ἀπευθείας μέ τούς ἐργάτες; Οὔτε ἕνας ἐργάτης δέν γράφει στή «Βπεριόντ». *Αὐτό εἶναι σκάνδαλο.* Μᾶς χρειάζονται ὁπωσδήποτε *δεκάδες* ἐργάτες ἀνταποκριτές. Θά σᾶς παρακαλοῦσα πολύ καί τό μέρος αὐτό τοῦ γράμματος νά τό διαβάσετε ὄχι μόνο σέ ὅλα τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλά καί σέ ὅλους τούς ὀργανωτές καί τούς διαφωτιστές τῆς πλειοψηφίας.

Χαιρετισμούς σέ ὅλους! Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάρτη 1905 στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 7

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

19

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΞ [26]

Στό γραμματοκιβώτιο τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Βπεριόντ» (3, Rue de la Colline) ρίχτηκε γράμμα μέ τή διεύθυνση: «Πρός τόν Λένιν», στό ὁποῖο μέ τήν ὑπογραφή «Ἴξ» περιέχεται μιά πολύ σοβαρή πληροφορία. Ὁ Λένιν ἔχει κάθε λόγο νά νομίζει ὅτι τό ἔγραψε ὁ γνωστός στούς φιλολογικούς κύκλους σύντροφος Ἴξ.

Πάντως θά ἦταν καλό νά ἀποκαλυφθεῖ ἄμεσα ὁ ἀνώνυμος συντάκτης τοῦ γράμματος λόγω τῆς σοβαρότητας τῆς πληροφορίας, ἡ ὁποία ἀφορᾶ τήν προσωπική ἀσφάλεια ἑνός συντρόφου.

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Μάρτη 1905 στή Γενεύη (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

20

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ι. ΣΒΑΡΤΣ

Στό Αἰκατερινοσλάβ

Ἀγαπητέ σύντροφε! Θά Σᾶς ἀπαντήσουμε λεπτομερειακά αὐτές τίς μέρες στό γράμμα Σας. Τώρα Σᾶς πληροφοροῦμε βιαστικά μόνο τά παρακάτω: ἄν ὑπάρχουν μέ τό μέρος τῆς πλειοψηφίας ὀργανωτές, τότε νά κάνετε *ἀμέσως* ἕνα ἀπό τά δυό: 1) στεῖλτε ἐξονόματός *τους γράμμα* πρός τό συνέδριο, ἐκφράζοντας τή διαμαρτυρία σας κατά τῆς ἐπιτροπῆς καί τήν ἐπιθυμία σας νά πάρετε μέρος στό συνέδριο· 2) ἄν βρεῖτε 50 ρούβλια καί ἄνθρωπο, τότε νά στείλετε ἀντιπρόσωπο σέ μᾶς (ἡ διεύθυνσή μας στή Γενεύη) ἀμέσως, γράφοντάς του ἕνα πληρεξούσιο μέ τό δικό μας κρυπτογραφικό κλειδί.

Γιά τήν ὥρα καλή ἀντάμωση. Αὐτές τίς μέρες θά σοῦ ξαναγράψουμε. Κοιτάξτε νά μήν ἀργοπορεῖτε καί προσπαθεῖστε νά ἐκπληρώσετε ἀμέσως τήν παράκλησή μας, καλύτερα τή δεύτερη, παρά τήν πρώτη.

Γράφτηκε, ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 31 τοῦ Μάρτη 1905 στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

21

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ

Νά δοθεῖ στόν Γκοῦσεφ ἀπό τόν Λένιν προσωπικό

4. IV. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Καί Σεῖς ὁ ἴδιος γράψατε ὅτι ἀρχίζουν νά Σᾶς παρακολουθοῦν. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἀπό ἀνθρώπους τῆς Πετρούπολης πού ἦρθαν τελευταῖα ἀπό τά μέρη ὅπου δούλευαν, συγκέντρωσα ἐδῶ κι' ἐγώ πληροφορίες πού ἐπιβεβαιώνουν τό γεγονός αὐτό πέρα γιά

πέρα. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει γι' αὐτό καμιά ἀμφιβολία.'Από τήν πείρα καί τή δική μου καί πολλῶν συντρόφων ξέρω ὅτι τό πιό δύσκολο ἴσως πράγμα γιά ἕναν ἐπαναστάτη εἶναι ἀκριβῶς νά ἐγκαταλείψει *ἔγκαιρα* τό ἐπικίνδυνο μέρος. Πάντοτε, τή στιγμή ἀκριβῶς πού εἶναι ἀνάγκη νά ἐγκαταλείψεις τή δουλιά σ' ἕνα ὁρισμένο μέρος, αὐτή ἀποκτᾶ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καί γίνεται *ἐξαιρετικά ἀπαραίτητη:* πάντοτε, κυριολεκτικά πάντοτε, ἔτσι ἀκριβῶς φαίνεται σ' αὐτόν πού δουλεύει. Γι' αὐτό θεωρῶ χρέος μου *νά ζητήσω* ἀπό Σᾶς μέ τόν πιό ἐπίμονο τρόπο νά ἐγκαταλείψετε προσωρινά τήν Πετρούπολη. Αὐτό εἶναι ὁπωσδήποτε ἀπαραίτητο. *Καμιά* δικαιολογία, καμιά σκέψη σχετικά μέ τήν ὑπόθεση δέν πρέπει νά γίνουν αἰτία νά καθυστερήσετε τήν ἐνέργεια αὐτή. Ἡ ζημιά ἀπό τό ἀναπόφευκτο χτύπημα θά εἶναι τεράστια. Ἡ ζημιά ἀπό τήν ἀναχώρηση θά εἶναι μηδαμινή καί φαινομενική: προωθεῖστε νεαρούς βοηθούς νά σᾶς ἀντικαταστήσουν *προσωρινά,* γιά ἕναν-δυό μῆνες, στά ἀνώτερα πόστα καί νά εἶστε βέβαιος ὅτι ἡ ὑπόθεση θά ἔχει μιά πολύ προσωρινή ζημιά, ὅμως γενικά καί συνολικά θά κερδίσει πάρα πολύ. Ἡ νεολαία θά διδαχτεῖ μιά δουλιά πιό ὑπεύθυνη, τά ἐνδεχόμενα λάθη της γρήγορα θά τά διορθώσουμε. 'Ενῶ ἕνα χτύπημα θά μᾶς ἀχρηστεύσει πολύ σπουδαῖες δυνατότητες νά ὀργανώσουμε τήν κεντρική δουλιά. 'Ακόμη μιά φορά: Σᾶς συμβουλεύω ἐπίμονα νά φύγετε *ἀμέσως* στήν ἐπαρχία γιά ἕνα μήνα. Ὑπάρχει παντοῦ πολλή δουλιά καί παντοῦ εἶναι ἀπαραίτητη ἡ γενική κατεύθυνση. Ἄν *θελήσετε* (καί πρέπει νά τό θελήσετε), ἡ ἀναχώρηση πάντα μπορεῖ νά ὀργανωθεῖ.

Γιά τό συμφωνητικό τῆς 12.III.05 δέν γράφω [27]. Εἶναι ἀνώφελο νά μαλώσουμε γι' αὐτό. Ὅπως φαίνεται, δέν μποροῦσε νά γίνει ἀλλιῶς. Τό ζήτημα τώρα εἶναι νά ἑτοιμάσουμε δραστήρια τό συνέδριο καί νά αὐξήσουμε τόν ἀριθμό τῶν ἀντιπροσώπων. Σχετικά μέ τά χρήματα μήν παρασύρεστε καί φυλάξτε τα: ὕστερα ἀπό τό συνέδριο θά μᾶς χρειαστοῦν ἀκόμη περισσότερο.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

22

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Α. ΚΡΑΣΙΚΟΦ

5.IV.05.

'Αγαπητέ φίλε! Σχετικά μέ τό χρόνο ἀκόμη δέν μπορῶ νά πῶ τίποτε τό συγκεκριμένο [28]. Νομίζω, θά προλάβετε νά πεταχτεῖτε στή Λιέγη, ἄν μπορεῖτε νά γυρίσετε τήν Κυριακή, ἤ ἄν δέν *πάρετε*

εἰσιτήριο ἐπιστροφῆς καί δέν γυρίσετε στό Παρίσι (ἴσως τό καλύτερο εἶναι νά πάρετε ἀμέσως εἰσιτήριο διαρκείας 45 ἡμερῶν Παρίσι — Λιέγη κτλ. — Παρίσι). Εἶναι *μᾶλλον* ἀπίθανο νά γίνει πρίν τή Δευτέρα ἄν καί, τό ἐπαναλαμβάνω, μέ ἀκρίβεια δέν ξέρω. Ἡ 5 τοῦ Ἀπρίλη (σήμερα) ὁρίστηκε σάν τελευταία προθεσμία ἀναχώρησης ἀπό τήν Πετρούπολη, ergo *, ἀμφιβάλλω ἄν θά γίνει πρίν τή Δευτέρα. Γιά τήν ὥρα δέν ἔφτασε κανείς ἀκόμη στόν καθορισμένο τόπο. Τήν Παρασκευή φεύγουν ἀπό δῶ δυό — ἴσως περάσουν ἀπό τήν πόλη Σας, ὅμως ὑπό αὐστηρότατο ἰνκόγκνιτο.

Εἴδατε τό «Ντνιεβνίκ» τοῦ Πλεχάνοφ [29]; Τί θλιβερός τόνος αὐτεγκατάλειψης! Λυπᾶμαι τόν γέρο, ἄδικα θυμώνει, ἐνῶ ἔχει καλό κεφάλι...

Ἡ γραμμή μας *μέ τούς ἀντιπροσώπους* πρέπει νά εἶναι πάρα πολύ εἰρηνική: «δέν ἔχουμε τίποτε νά χάσουμε, ἐνῶ κερδίζουμε (σέ περίπτωση νίκης) τό πᾶν», τό ἀντίθετο ἰσχύει γιά τούς ἀντιπάλους. Ἐξάλλου θά τό καταλάβετε καί μόνοι σας ἀπό τήν προκήρυξη τοῦ ΓΕΠ καί τῆς ΚΕ [30], καθώς καί ἀπό τό 13ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας (Ὀργανωτικό ζήτημα) [31].

Νά βιαστεῖτε, νά βιαστεῖτε, νά βιαστεῖτε σχετικά μέ τήν εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ὀργάνωσης ἐξωτερικοῦ [32], *μέ τόν κατάλογο τῶν μελῶν* καί ὅλα τά ντοκουμέντα.

Au revoir **. Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Χαιρετισμούς στήν Κίσκα! Πῶς πάει ἡ ὑγεία της;

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

23

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ο. Ι. ΒΙΝΟΓΚΡΑΝΤΟΒΑ

Πρός τόν Νίστσι ἀπό τόν Λένιν

Ἀγαπητέ σύντροφε! Διάβασα μέ ἐνδιαφέρον τό γράμμα Σας [33] (ἀρ. 6) γιά τόν πυρήνα βάσης τῆς ὀργάνωσης στούς ἐπαγγελματίες. Στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια τέτιος πυρήνας πρέπει νά εἶναι

---

* — συνεπῶς. *Ἡ Σύντ.*

** — Καλή ἀντάμωση. *Ἡ Σύντ.*

ή έργοσταοιακή έπιτροπή, άλλά στή βιοτεχνία; Έσεϊς έχετε τή γνώμη νά γίνουν έπαγγελματικοί όμιλοι, άλλά οί άντίπαλοί Σας; Δέν κατάλαβα, ποιά είναι ή γνώμη τους. Δυστυχώς, κι' έγώ δέν ξέρω ποιά ήταν αύτά τά παλιά έπαγγελματικά «συμβούλια»; Πότε ύπήρχαν; Πώς δημιουργοϋνταν; Πώς συνδύαζαν τή σοσιαλδημοκρατική μέ τήν έπαγγελματική δουλιά;

Έφόσον δέν γνωρίζω τήν πρακτική πλευρά τοϋ πρακτικοϋ αύτοϋ ζητήματος, δέν τολμώ *γιά τήν ώρα* νά έκφράσω τή γνώμη μου. Ίσως τά έπόμενα γράμματα νά μέ κατατοπίσουν περισσότερο, όπότε βλέπουμε. Πρέπει νά έχεις πείρα καί νά είναι κανείς προσεκτικός, όταν κάνει άλλαγές, αύτό είναι σωστό. Όμως μοϋ είναι σκοτεινό, τί σχέση έχει αύτό μέ τόν οίκονομισμό. Μήπως καί στίς έργοστασιακές έπιτροπές δέν μιλοϋν κυρίως γιά τά έργοστασιακά (καί τά έπαγγελματικά) ταυτόχρονα συμφέροντα; Ωστόσο κανένας δέν είχε άντίρηση ότι ό πυρήνας βάσης τής *σοσιαλδημοκρατικής* όργάνωσης πρέπει νά είναι ή έργοστασιακή έπιτροπή. Σημασία έχουν οί συνθήκες τής ζωής, οί συνθήκες τών συνελεύσεων, οί συνθήκες τών συναντήσεων, οί συνθήκες τής κοινής δουλιάς, γιατί ό πυρήνας βάσης πρέπει νά λειτουργεί πολύ ζωντανά, συχνά, κανονικά. Τέλος, είναι ύποχρεωτικό νά ύπάρχει έδώ ένας τύπος όργάνωσης; Δέν είναι καλύτερα νά ύπάρχουν διάφοροι τύποι, ώστε νά προσαρμοζόμαστε στίς διάφορες συνθήκες καί νά συγκεντρώνουμε πλουσιότερη πείρα;

Γιά τά γράμματα εύχαριστώ. Συνεχίστε, γιατί σπάνια έχουμε νέα γιά τήν *καθημερινή* πλευρά τής δουλιάς (πού έχει τό μεγαλύτερο ένδιαφέρον).

Λένιν

Γράφτηκε στίς 8 τοϋ 'Απρίλη 1905
Στάλθηκε άπό τή Γενεύη στήν 'Οδησσό

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεϋχ. 7

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

24

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. ΝΤ. ΛΕΪΤΕΪΖΕΝ

19/4.05.

Άγαπητέ Λ.! Είναι άδύνατο νά πάρουμε πληρεξούσιο άπό τήν ΟΕ γιά νά χαιρετίσετε τό συνέδριο [34]. Έγώ στήν άρχή νόμιζα ότι τό δικό μας συνέδριο θά άρχίσει τίς έργασίες του πρίν τίς 22.4 καί ότι Έσεϊς θά μπορούσατε νά πάρετε πληρεξούσιο άπό τό ίδιο τό συνέ-

δριο, ὅμως αὐτό δέν ἔγινε δυνατό· τό δικό μας συνέδριο καθυστερεῖ *. Πέστε πώς εἶστε ἀντιπρόσωπος τῆς ἐφημερίδας «Βπεριόντ» καί χαιρετίστε τό συνέδριο ἐξονόματός της καί, *μέσω αὐτῆς*, ἐξονόματος τοῦ ΣΔΕΚΡ, αὐτό εἶναι τό καλύτερο.

Τό σχόλιο γιά τίς ψευτιές τοῦ Μάρτοφ εἶναι καλό [35]. Γράψτε ἀπό τό συνέδριο.

Δικός Σας *Β. Οὐλιάνοφ*

P. S. Ὁ Κάουτσκι στό τεῦχος 29 τοῦ «Neue Zeit» εἶπε πάλι ψέματα γιά τή «Βπεριόντ» καί τήν «Ἴσκρα» [36]. Καλά θά ἦταν νά τόν «διορθώσετε» στό λόγο σας *στό συνέδριο.*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

25

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΠΡΕΟΜΠΡΑΖΕΝΣΚΙ

Ἀγαπητέ σύντροφε! Πήραμε τό γράμμα Σας καί χαρήκαμε πού ἔχουμε νέα Σας. Σᾶς συγχαίρουμε γιά τό ξεπέρασμα τῶν ἐμποδίων πού ἔβαλαν οἱ περιώνυμοι ἀντιπρόσωποι, οἱ ὁποῖοι διορίζονται γιά νά κρύβουν τήν ἀλήθεια [37]. Πάρτε ὁπωσδήποτε τά πιό δραστικά μέτρα γιά νά συνδεθεῖτε μαζί μας μέ τήν πιό τακτική ἀλληλογραφία. Αὐτό εἶναι πάρα πολύ ἀναγκαῖο. Μόλις ὀργανώσετε τήν ἀλληλογραφία, θά Σᾶς δόσουμε ἀμέσως ἐνδιαφέρουσες ἐντολές. Τώρα περιμένουμε τό συνέδριο. Αὐτές τίς μέρες θά ἀρχίσουν οἱ ἐργασίες του. Ἀκόμη δέν ξεκαθαρίστηκε ὁριστικά ἡ στάση τῆς ΚΕ καί τοῦ Πλεχάνοφ. Σάν νά μυρίζει ὅτι ἡ διάσπαση εἶναι ἀναπόφευκτη. Ἀπαντεῖστε ἀμέσως, ἄν θέλετε νά μάθετε μέ περισσότερη ἀκρίβεια ἀπ' ὅλους καί γρηγορότερα ἀπ' ὅλους γιά τό συνέδριο.

Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*,

πρώην γείτονας στό ἀγρόκτημα [38]. Ζεῖ ἄραγε ἐκεῖνος ὁ ριζοσπάστης-ἀγρότης **, πού τόν φέρνατε

* Τό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἄρχισε τίς ἐργασίες του στίς 12 (25) τοῦ Ἀπρίλη 1905. *Ἡ Σύντ.*

** Ριζοσπάστης-ἀγρότης — εἶναι ὁ Ντ. Γ. Κισλικόφ. *Ἡ Σύντ.*

σέ μένα; Τί έγινε τώρα; Γιατί δέν μᾶς δίνετε συνδέσεις μέ τούς ἀγρότες;

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Ἀπρίλη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Σαμάρα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή. τόμ V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

26

ΠΡΟΣ ΑΓΝΩΣΤΟ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Σπεύδω νά Σᾶς θυμίσω μιά ἐργασία πού εἶναι *ἀπαραίτητο* νά μεταφραστεῖ καί νά ἐκδοθεῖ ὅσο μπορεῖ γρηγορότερα καί ξέχασα νά τό ἀναφέρω στή συζήτησή μας (ἄν καί ἀπό πολύ καιρό εἶχα ὑπόψη μου τήν ἐργασία αὐτή!). Εἶναι ἡ Die Reichsverfassungskampagne * τοῦ Φρίντριχ Ἔνγκελς ἀπό τά Ἄπαντα τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς (Marx' Nachlass ** κτλ., τόμ. III), πού ἔχει ἐκδόσει ὁ Μέρινγκ. Εἶναι μιά ξεχωριστή, αὐτοτελής ἐργασία, πού πρέπει νά βγεῖ ὁπωσδήποτε σάν μπροσούρα. Στή σημερινή στιγμή παρουσιάζει *ἰδιαίτερα* μεγάλο ἐνδιαφέρον [39].

Γράφτηκε τόν Ἀπρίλη-Μάη τοῦ 1905

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή. τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

27

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ «ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ» ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

20.5.05

Ἀξιότιμε κύριε!

Μέ εὐγνωμοσύνη Σᾶς κάνω γνωστό ὅτι πῆρα τίς 25 λίρες στερλίνες, ἀπό αὐτές οἱ 5 θά διατεθοῦν, σύμφωνα μέ τούς ὅρους

* — Καμπάνια γιά τό Σύνταγμα τῆς Αὐτοκρατορίας. *Ἡ Σύντ.*
** — Φιλολογική κληρονομιά τοῦ Μάρξ. *Ἡ Σύντ.*

πού βάλατε, γιά παροχή βοήθειας. Ὅλες οἱ εἰσφορές Σας ἀναφέρονται στήν ἐφημερίδα μας «Βπεριόντ» πού Σᾶς τή στείλαμε. Σήμερα σᾶς στέλνω ξανά τά φύλλα τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς, ὅπου γίνεται λόγος γιά τίς εἰσφορές καί σημειώνω τά σημεῖα αὐτά μέ μπλέ μολύβι.

Γράψαμε ἤδη στήν ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας ὅτι πρέπει νά γίνει ἀνακοίνωση σέ μερικές ἐργατικές συγκεντρώσεις γιά τίς δωρεές πού στάλθηκαν ἀπό τήν «Ἐπιτροπή ἀντιπροσώπευσης τῶν ἐργατῶν» *. Ἐφόσον ὅλες οἱ συνδέσεις μέ τίς ὀργανώσεις τοῦ Κόμματός μας εἶναι μυστικές, θά ἀπαιτηθεῖ ὁρισμένος χρόνος, ὥσπου νά πάρουμε ἀπάντηση. Τούτη τήν ἑβδομάδα ἀρκετοί ρῶσοι σύντροφοι φεύγουν γιά τήν Πετρούπολη καί τούς ἐπανέλαβα τήν παράκλησή μου. Ὑποσχέθηκαν νά πάρουν ὅλα τά μέτρα, γιά νά γίνει ἡ ἀνακοίνωση αὐτή στήν Πετρούπολη ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα καί νά Σᾶς ἐνημερώσουν. Ἐπίσης καί τό γράμμα Σας τῆς 22. IV. 05 θά σταλεῖ στήν ἐπιτροπή Πετρούπολης.

Ἐλπίζω, ἀξιότιμε κύριε, ὅτι θά λάβετε σύντομα γράμμα ἀπό τούς συντρόφους μας τῆς Πετρούπολης μέ τό κείμενο τῆς ἀνακοίνωσης πού ἔγινε στή συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν τῆς ρωσικῆς πρωτεύουσας.

Παρακαλῶ νά μέ συγχωρήσετε γιά τά ἄσχημα ἀγγλικά μου.

Μέ θερμή εὐγνωμοσύνη

εἰλικρινά δικός Σας *Βλ. Οὐλιάνοφ*
(διευθυντής τῆς «Βπεριόντ»)

Vl. Oulianoff,
3. Rue de la Colline. 3.
Genève, Switzerland.

Στάλθηκε στό Λονδίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ Αὐγούστου 1946 στό περιοδικό «Μπριτάνσκι Σογιούζνικ», τεῦχ. 33

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 21. *Ἡ Σύντ.*

28

ΣΧΕΔΙΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ [40]

Στό Σύνδεσμο

᾽Αξιότιμοι σύντροφοι!

Σᾶς στέλνουμε ἀνακοίνωση γιά τό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Σᾶς παρακαλοῦμε νά μᾶς πληροφορήσετε γιά τή θέση Σας ἀπέναντι στό III συνέδριο καί στό κέντρο τοῦ Κόμματος πού δημιούργησε τό συνέδριο.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς ἡ *Κ Ε*

P.S. Πολύ θά Σᾶς παρακαλούσαμε νά μᾶς δόσετε ἀπάντηση σέ δυό ἑβδομάδες. Ἄν δέν ἀπαντήσετε, θά ἀναγκαστοῦμε νά θεωρήσουμε ὅτι ὁ Σύνδεσμος δέν ἀναγνωρίζει τό III συνέδριο *. Ἐννοεῖται, τήν προθεσμία αὐτή σέ περίπτωση ἀνάγκης μποροῦμε νά τήν παρατείνουμε.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 23 καί 26 τοῦ Μάη 1905 στή Γενεύη (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

29

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Μ. ΣΤΕΚΛΟΦ **

᾽Αξιότιμε σύντροφε!

Τό μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, σύντρ. Βασ. Βασ. μέ πληροφόρησε ὅτι Ἐσεῖς τώρα, γενικά, όσοναφορᾶ τίς διαφωνίες πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες πάνω στά ὀργανωτικά ζητήματα καί στά ζητήματα τακτικῆς, εἶστε ὑπέρ τῶν θέσεων τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» [41]. Ἐμᾶς ὅλους, τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι», ἡ πληροφορία αὐτή μᾶς ἔκανε νά χαροῦμε πολύ. Γιά μᾶς δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ παλιές συγκρούσεις τῆς ἐποχῆς τῶν ὁμίλων δέν πρέπει σέ καμιά περίπτωση νά ἐμποδίσουν τήν κοινή δουλιά πάνω στή γενική βάση ἀρχῶν, μέ τόν ὅρο

---

* Ἐδῶ στό κείμενο εἶναι γραμμένο ἀπό ἄγνωστο χέρι: «γιατί ἡ ὑπογραφή τοῦ ἀντιπροσώπου Σας κάτω ἀπό τό γνωστό γράμμα πρός τούς ἀντιπροσώπους τοῦ III συνεδρίου μᾶς ἀναγκάζει νά τό ὑποθέσουμε αὐτό». *Ἡ Σύντ.*

** Σύμφωνα μέ μαρτυρία τοῦ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, τό γράμμα πρός τόν Γ. Μ. Στεκλόφ δέν στάλθηκε. *Ἡ Σύντ.*

τῆς τήρησης αὐστηρά τῶν κομματικῶν σχέσεων. Νά γιατί θεωροῦμε ὑποχρέωσή μας νά ἀπευθυνθοῦμε σέ Σᾶς, προτείνοντάς σας νά συνεργαστεῖτε στό ΚΟ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τήν ἐφημερίδα «Προλετάρι». Θά χαιρόμασταν πάρα πολύ, ἄν θά μπορούσαμε μ' αὐτό τόν τρόπο νά ἀνοίξουμε τό δρόμο γιά συνένωση μέ μιά πραγματική κομματική σύνδεση ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερου ἀριθμοῦ ἀντιπροσώπων τῆς σοσιαλδημοκρατίας μέ κύρος.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 27 τοῦ Μάη 1905 στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

30

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Λ. Α. ΦΟΤΙΕΒΑ

Φίλτατη Κίσκα!

Τώρα μόλις Σᾶς ἔστειλα τηλεγράφημα. Γιά κάθε ἐνδεχόμενο θά Σᾶς ἐξηγήσω περί τίνος πρόκειται. Μέ κάλεσαν στό Παρίσι γιά μιά ὑπόθεση. Θέλω ὁπωσδήποτε νά μή χάσω τό ταξίδι μόνο γι' αὐτό, ἀλλά νά κάνω καί μιά διάλεξη. Θέμα: «Τό τρίτο συνέδριο καί οἱ ἀποφάσεις του». Περιεχόμενο: παράλληλη ἀνάλυση τῶν δικῶν μας καί τῶν μενσεβίκικων ἀποφάσεων: αὐτοί μόλις τώρα ἔβγαλαν ἀνακοίνωση γιά τή συνδιάσκεψή τους καί ἐγώ θά τήν ἀναλύσω. Μπορῶ νά κάνω τή διάλεξη μόνο τήν *Τρίτη* (θά φτάσω ἐκεῖ τή Δευτέρα, τό βράδυ ὅμως θά εἶμαι ἀπασχολημένος) καί πρέπει ὁπωσδήποτε νά τελειώσω σέ μιά μέρα. Ἄν εἶναι δυνατό, νοικιάστε τή μεγαλύτερη αἴθουσα (ὅπου ἔκανα διάλεξη ἐνάντια στόν Στροῦβε — ὁ Φιλάτοφ κ.ἄ. ξέρουν) καί εἰδοποιεῖστε τό μάξιμουμ τοῦ κοινοῦ. Ἄν δέν μοῦ ἔχετε τηλεγραφήσει ἀκόμη καθαρά τήν ἀπάντησή σας, τηλεγραφεῖστε μου αὔριο, γιά νά ξέρω μέ *ἀκρίβεια:* ἄν νοικιάσατε τήν αἴθουσα. Ἴσως καί νά προλάβετε νά μοῦ γράψετε μέ *exprèss* (γιά νά τό πάρω τό ἀργότερο τό πρωί τῆς Κυριακῆς), ἄν ὅμως χρειάζεται νά μοῦ ἀνακοινώσετε κάτι τό σοβαρό, τηλεγραφεῖστε ὁπωσδήποτε.

Σήμερα θά κάνω ἐδῶ τήν ἴδια διάλεξη.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Tournez s' il vous plaît! *

* — Κοιτάξτε τό πίσω μέρος! *Ἡ Σύντ.*

Ἄν, παρόλες τίς ἐλπίδες, ἀποδειχτεῖ ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά κάνω τή διάλεξη, δέν θά ἐρχόμουν ἴσως καί καθόλου. Γι' αὐτό ἀπαντεῖστε ὁπωσδήποτε [42].

Γράφτηκε τήν 1 ἤ στίς 2 τοῦ Ἰούνη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

31

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΜΠΡΑΚΚΕ-ΝΤΕΡΟΥΣΣΟ

47 Bd. Port Royal 47. M. *Derousseau*.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Εἴπατε στόν σύντροφο Μπέλσκι ὅτι ὑπάρχει ὁ λόγος τοῦ Π. Λαφάργκ σχετικά μέ τή συμμετοχή τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση. Θά μᾶς ὑποχρεώνατε πολύ, ἄν μᾶς στείλετε τό γρηγορότερο τήν μπροσούρα, στήν ὁποία εἶναι δημοσιευμένος ὁ λόγος αὐτός, ἤ ἄν μᾶς δόσετε λεπτομερῆ στοιχεῖα γιά τό λόγο αὐτό [43]...

Μέ συγχωρεῖτε γιά τά ἄσχημά μου γαλλικά.

Γράφτηκε όχι νωρίτερα ἀπό τίς 11 τοῦ Ἰούνη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

32

* ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Γενεύη, 3 τοῦ Ἰούλη 1905.

Ἀγαπητέ πολίτη!

Πήραμε τό γράμμα Σας μέ τήν πληροφορία τῆς ἀποστολῆς στόν κ. Πλεχάνοφ 5049 φράγκων 23. Ὁ διευθυντής τοῦ τμήματός μας

---

* Ἀπό δῶ καί παρακάτω μέ ἀστερίσκο σημειώνονται οἱ ἐπικεφαλίδες πού δόθηκαν μέ βάση τή γραπτή πηγή. *Ἡ Σύντ.*

διεκπεραίωσης ἔγραψε στόν κ. Πλεχάνοφ ὅτι ἐμεῖς περιμένουμε νά στείλει τό μισό τοῦ παραπάνω ποσοῦ στή διεύθυνσή μας.

Θά ἤθελα νά Σᾶς προειδοποιήσω, ἀγαπητέ πολίτη, ὅτι ἀπό τήν πλευρά Σας εἶναι λάθος πού στείλατε τά χρήματα στόν κ. Πλεχάνοφ. Εἴχαμε ἤδη τήν τιμή νά σᾶς πληροφορήσουμε ὅτι ἀπό τό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ Κόμματός μας ἡ «Ἴσκρα» ἔπαψε νά εἶναι ὄργανο τοῦ Κόμματος καί ὁ κ. Πλεχάνοφ δέν εἶναι πιά ἀντιπρόσωπος τοῦ Κόμματος στο Διεθνές Γραφεῖο. Εἴχαμε ἐπίσης τήν τιμή νά Σᾶς πληροφορήσουμε ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας δέν ὅρισε ἀκόμη ειδικό ἀντιπρόσωπο στό Διεθνές Γραφεῖο καί ὅτι σέ ὅλες τίς περιπτώσεις πρέπει νά ἀπευθύνεστε πρός τόν κ. Οὐλιάνοφ.

Μᾶς συμβουλεύετε νά συνεννοηθοῦμε μέ τόν κ. Πλεχάνοφ. Πρέπει νά Σᾶς εἶναι γνωστό πώς εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατες κάθε εἴδους συμφωνίες τοῦ Κόμματός μας μέ τόν κ. Πλεχάνοφ, πρίν οἱ σχέσεις του μέ τό Κόμμα δέν τακτοποιηθοῦν ἐπίσημα. Νά γιατί εἶμαι ὑποχρεωμένος νά Σᾶς παρακαλέσω νά πληροφορήσετε τόν κ. Πλεχάνοφ ὅτι τό μισό τοῦ ποσοῦ πρέπει νά σταλεῖ στή διεύθυνση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματός μας (στόν κ. Οὐλιάνοφ).

Δεχθεῖτε, ἀγαπητέ πολίτη, τόν ἀδελφικό χαιρετισμό μας!

Ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς
τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας

Βλ. Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν)

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

33

* ΠΡΟΣ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Γενεύη, 8 τοῦ Ἰούλη 1905.

Ἀγαπητοί σύντροφοι!

Τό γράμμα σας μέ ἡμερομηνία 6 τοῦ Ἰούλη κάπως μᾶς ξάφνιασε. Ἐσεῖς θά ἔπρεπε νά ξέρατε ἤδη ὅτι ὁ πολίτης Πλεχάνοφ

δέν εἶναι πιά ἀντιπρόσωπος τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος Ρωσίας στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο.

Στό φύλλο ἀρ. 101 τῆς *«Ἴσκρα»* ὁ πολίτης Πλεχάνοφ δημοσίευσε τό ἀκόλουθο γράμμα, πού τό μεταφράζουμε κατά λέξη. Τό γράμμα αὐτό νομίζουμε ὅτι ἔπρεπε νά τό φέρει σέ γνώση τοῦ Γραφείου:

«Σύντροφοι, οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης (τοῦ τμήματος τοῦ Κόμματος πού ἀποσπάστηκε· *Β. ΟΥ.* [44]), πού χτύπησαν θανάσιμα τά κεντρικά ὄργανα τοῦ Κόμματός μας, μέ ἀναγκάζουν νά καταθέσω τόν τίτλο τοῦ συντάκτη τοῦ ΚΟ καί τοῦ πέμπτου (βγῆκε ἀπό τό δεύτερο, τό *νόμιμο* συνέδριο) μέλους του Συμβουλίου.
Γκ. Πλεχάνοφ

P. S. Ἐπωφελοῦμαι τῆς εὐκαιρίας αὐτῆς γιά νά ρωτήσω μέσω τοῦ Τύπου ἐκεῖνο τό τμῆμα τοῦ Κόμματος, πού θεωρεῖ ὑποχρεωτικές τίς ἀποφάσεις τοῦ «τρίτου» συνεδρίου, ἄν ἐπιθυμεῖ νά ἀντιπροσωπεύσω, ὅπως καί πρῶτα, αὐτό, τό κατακομματιασμένο — δυστυχῶς! — τώρα Κόμμα, στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο. Ἐγώ μπορῶ νά παραμείνω ἀντιπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ *μόνο* στήν περίπτωση πού τό θέλουν αὐτό *καί οἱ δυό* ὁμάδες.
Montreux, 29 τοῦ Μάη 1905».

Στή δήλωση αὐτή τοῦ πολίτη Πλεχάνοφ ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι», Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Κόμματος, ἀπάντησε μέ τό ἀκόλουθο σημείωμα, πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 5 τῆς 13 τοῦ Ἰούνη τ. ἔ.:

«Παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τό P.S. τοῦ σ. Πλεχάνοφ μποροῦμε νά δηλώσουμε ὅτι τό ζήτημα τῆς ἀντιπροσώπευσης τοῦ Κόμματος στό Διεθνές Γραφεῖο ἀπομέρους τοῦ σ. Πλεχάνοφ μπῆκε τώρα γιά λύση στήν ΚΕ τοῦ Κόμματος».

Τό ζήτημα δέν λύθηκε ἀκόμη, καί συνεπῶς ὁ πολίτης Πλεχάνοφ σήμερα δέν μπορεῖ νά ὑπογράφει κανένα ντοκουμέντο πού προέρχεται ἀπό τό Διεθνές Γραφεῖο μέ τήν ἰδιότητα τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Κόμματος [45].

Γι' αὐτό τό λόγο, ἀγαπητοί σύντροφοι, ἐφιστοῦμε τήν προσοχή σας στό γεγονός ὅτι μᾶς εἶναι πολύ δύσκολο νά ἐρχόμαστε σέ ἐπαφή μέ τό Γραφεῖο, μέσω συντρόφου πού ὁ ἴδιος δηλώνει *δημόσια* ὅτι δέν μπορεῖ νά ἀντιπροσωπεύει τό Κόμμα, ἐφόσον αὐτό δέν τόν ἔχει ἐξουσιοδοτήσει συγκεκριμένα γι' αὐτό. Ἐπαναλαμβάνουμε ξανά τήν παράκλησή μας πρός τή Διεθνή Γραμματεία νά στέλνει — μέχρις ὅτου λυθεῖ τό ζήτημα τῆς ἀντιπροσώπευσης στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο — ὅλα, ὅσα ἀφοροῦν ἐμᾶς (γράμματα, μανιφέστα, ντοκουμέντα, χρήματα κτλ.),

στή διεύθυνση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος, (V. Oulianoff, Rue de la Colline, 3. Genève).

Δεχτεῖτε, ἀγαπητοί σύντροφοι, τή διαβεβαίωση γιά τά ἀδελφικά αἰσθήματά μας.

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

34

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Γενεύη, 8 τοῦ Ἰούλη 1905.

Ἀγαπητοί πολίτες!

Πήραμε τό μισό τοῦ ποσοῦ πού στείλατε στούς ρώσους σοσιαλδημοκράτες, δηλαδή, 2524 φράγκα καί 61½ σαντίμια. Ἦταν ὅμως λάθος πού στείλατε τό ποσό αὐτό στόν σύντροφο Πλεχάνοφ. Εἴχαμε ἤδη τήν τιμή νά Σᾶς πληροφορήσουμε ὅτι ὁ σύντροφος Πλεχάνοφ δέν εἶναι πιά ἀντιπρόσωπος τοῦ Κόμματός μας καί ὅτι σέ ὅλες τίς περιπτώσεις πού ἀφοροῦν τό Κόμμα μας πρέπει νά ἀπευθύνεστε ἀποκλειστικά στή διεύθυνση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματός μας, δηλαδή στόν Mr Oulianoff, 3 rue de la Colline, Genève.

Δεχτεῖτε, ἀγαπητοί πολίτες, τόν ἀδελφικό μας χαιρετισμό.

Ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς
τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος
Ρωσίας

Ν. Λένιν (Βλ. Οὐλιάνοφ)

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

35

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀπό τόν Λένιν προσωπικό πρός τά μέλη τῆς ΚΕ

11/VII. 05.

Ἀγαπητοί φίλοι! Πολλά γράμματα ἀπ' ὅλες τίς γωνιές τῆς Ρωσίας, τά νέα τοῦ Ἀλεξαντρόφ, ἡ συζήτηση μέ τόν Κλέστς καί μέ μερικούς ἄλλους πού ἔφτασαν ἐδῶ, ὅλα αὐτά ἐνισχύουν τήν πεποίθησή μου ὅτι στή δουλιά τῆς ΚΕ ὑπάρχει κάποιο ἐσωτερικό ἐλάττωμα, ἐλάττωμα ὀργάνωσης, τακτοποίησης τῆς δουλιᾶς. Κεντρική Ἐπιτροπή δέν ὑπάρχει, κανένας δέν τήν αἰσθάνεται, δέν τή νιώθει — αὐτή εἶναι ἡ γενική γνώμη. Καί τά γεγονότα τό ἐπιβεβαιώνουν. Ἡ πολιτική καθοδήγηση τοῦ Κόμματος ἀπομέρους τῆς ΚΕ δέν φαίνεται. Στό μεταξύ ὅλα τά μέλη τῆς ΚΕ δουλεύουν ἐξαντλητικά! Τί συμβαίνει;

Κατά τή γνώμη μου, μιά ἀπό τίς βασικές αἰτίες εἶναι ἡ ἔλλειψη τακτικῶν φυλλαδίων τῆς ΚΕ. Τό νά καθοδηγοῦμε στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης μέ προφορικές συζητήσεις, μέ προσωπικές ἐπαφές εἶναι πολύ μεγάλη οὐτοπία. Πρέπει νά καθοδηγοῦμε δημόσια. Πρέπει *ὅλες οἱ ὑπόλοιπες* μορφές δουλιᾶς νά ὑποτάσσονται στή μορφή αὐτή, ἀπόλυτα καί ἀναντίρρητα. Ὁ ὑπεύθυνος δημοσιολόγος τῆς ΚΕ ὀφείλει νά φροντίζει πρίν ἀπ' ὅλα νά γράφει (ἤ νά παίρνει ἀπό τούς συνεργάτες — ὅμως ὀφείλει νά εἶναι πάντα ἕτοιμος ὁ ἴδιος νά γράφει) δυό φορές τήν ἑβδομάδα φυλλάδιο πάνω σέ κομματικά καί πολιτικά θέματα (γιά τούς φιλελεύθερους, τούς ἐσέρους, τή μειοψηφία, τή διάσπαση, τήν ἀντιπροσωπεία τῶν ζέμστβο, τά συνδικάτα etc. etc.), νά τό ἐπανεκδίδει μέ κάθε τρόπο, νά τό πολυγραφεῖ ἀμέσως (ἄν δέν ὑπάρχει τυπογραφεῖο) σέ 50 ἀντίτυπα καί νά τά στέλνει στίς ἐπιτροπές γιά ἐπανέκδοση. Τά ἄρθρα τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» θά μποροῦσαν ἴσως νά χρησιμεύουν πότε-πότε γιά τέτια φυλλάδια μέ μιά ὁρισμένη διασκευή. Δέν μπορῶ νά καταλάβω, γιατί αὐτό δέν γίνεται; Μήπως ὁ Σμίντ καί ὁ Βέρνερ ξέχασαν τίς συζητήσεις μας γι' αὐτό; Εἶναι δυνατό νά μή μποροῦν νά γράψουν καί νά στείλουν ἔστω καί ἕνα φυλλάδιο τήν ἑβδομάδα; Μέχρι σήμερα ἡ «Ἀνακοίνωση» γιά τό III συνέδριο * ὁλόκληρη δέν ἀναδημοσιεύτηκε [46] πουθενά στή Ρωσία: αὐτό ἀποτελεῖ τέτιο αἶσχος, τέτια χρεοκοπία ὅλων αὐτῶν τῶν περιβόητων «τεχνικῶν» τῆς ΚΕ, πού κυριολε-

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 10ος, σελ. 207-211. *Ἡ Σύντ.*

κτικά δέν καταλαβαίνω, τί ἔκανε ὁ Βίντερ; Τί κάνουν ὁ Ζόμμερ καί οἱ ἄλλοι; Τέλος, ὑπάρχουν καί τυπογραφεῖα τῶν ἐπιτροπῶν;!;

Ὅπως φαίνεται, τά μέλη τῆς ΚΕ δέν καταλαβαίνουν καθόλου τά καθήκοντα τῆς «δημόσιας ἐμφάνισης». Καί χωρίς αὐτή δέν ὑπάρχει κέντρο, δέν ὑπάρχει Κόμμα! Τά μέλη τῆς ΚΕ δουλεύουν ἐξαντλητικά, δουλεύουν ὅμως σάν τόν τυφλοπόντικα στίς γιάφκες, στίς συνελεύσεις, μέ τούς ἀντιπροσώπους κτλ. κτλ. Αὐτό εἶναι πραγματικά κατασπατάληση δυνάμεων! Ἄν δέν ὑπάρχουν ἄνθρωποι — χρησιμοποιεῖστε γιά τή δουλιά αὐτή δυνάμεις τρίτης σειρᾶς, δέκατης σειρᾶς, ὅμως ἐσεῖς οἱ ἴδιοι ὁπωσδήποτε νά καθοδηγεῖτε πολιτικά, νά κυκλοφορεῖτε προκηρύξεις πρίν ἀπόλα. Καί σέ συνέχεια νά μιλᾶτε πιά αὐτοπροσώπως στίς περιφερειακές συγκεντρώσεις, (στή συγκέντρωση τῆς Πολέσιε δέν ὑπῆρχε κανένας. Σκάνδαλο. Παραλίγο νά τούς χάσουμε!), στίς συνδιασκέψεις κτλ. Πρέπει ὁπωσδήποτε νά ἐκδίδεται κάτι σάν ἡμερολόγιο τῆς ΚΕ, δελτίο τῆς ΚΕ, ἀπαντώντας σέ κάθε σοβαρό ζήτημα μέ φυλλάδιο δυό φορές τήν ἑβδομάδα. Καί ἡ ἔκδοσή του δέν εἶναι δύσκολη: νά βγάζετε στόν πολύγραφο 50 ἀντίτυπα καί νά τά μοιράζετε, νά τά τυπώνει κάποια ἐπιτροπή, νά τά στέλνετε ἐδῶ. Ἔχει σημασία νά ἐμφανι*στεῖτε* καί νά ἐμφανί*ζεστε* ἀνοιχτά, νά πάψετε νά εἴσαστε μουγκοί. Ἀλλιῶς κι' ἐμεῖς ἐδῶ εἴμαστε τελείως ἀποκομμένοι.

Ἴσως θά ἔπρεπε νά συμπληρώσετε τή σύνθεση τῆς ΚΕ; νά πάρετε ἀκόμη ἔξι ἀντιπροσώπους; Εἶμαι βέβαιος ὅτι γι' αὐτό θά βρεθοῦν ἄνθρωποι. Ἀπό πρακτική πλευρά ἔχω νά προτείνω τώρα ἕνα πράγμα: ἐπειδή λείπει σχεδόν τελείως ἡ ἀλληλογραφία ἀνάμεσα στά μέλη τῆς ΚΕ (ἀπό τόν Βέρνερ καί τόν Βίντερ πήραμε μόνο δυό γράμματα, ἀπό τόν Ἀλεξάντροφ — μόνο εἰδήσεις ἀπό τό δρόμο, «ταξιδιωτικές ἐντυπώσεις», τίποτε περισσότερο) εἶναι δίχως ἄλλο ἀπαραίτητο νά *ἐκτελεστεῖ* ἡ γενική μας ἀπόφαση τῆς 10. V. 05 σχετικά μέ τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου τήν 1. IX. 05. [47] Μά τήν ἀλήθεια, μή τό ἀναβάλετε αὐτό, μή τσιγκουνεύεστε γιά 200-300 ρούβλια ἔξοδα. Χωρίς αὐτό ὑπάρχει τεράστιος κίνδυνος, ὅτι δέν θά κατορθώσουμε νά ὀργανώσουμε τή δουλιά ὅπως πρέπει. Ἐνῶ τώρα ἡ δουλιά δέν εἶναι καθόλου ὀργανωμένη. Αὐτό φαίνεται ἀπ' ὅλες τίς πληροφορίες.

Ὥς τήν 1. IX. ἔχουμε ἀκόμη ἐνάμιση μήνα. Προλαβαίνετε νά τακτοποιήσετε τίς δουλιές καί νά ὀργανώσετε ἔγκαιρα τό ταξίδι, ἀφοῦ συνεννοηθεῖτε, ἀλληλογραφώντας καί μέ τόν Ἀλεξάντροφ, σχετικά μέ τό ποιός θά ταξιδέψει. Περιμένω ἀπάντηση.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

36

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀπό τόν Λένιν στήν ΚΕ

Ἀγαπητοί φίλοι! Σχετικά μέ τά τελευταῖα γράμματά σας πρέπει νά πῶ ὅτι συμφωνῶ μέ ὅλες τίς ἀποφάσεις, ἐκτός ἀπό δυό. 1) Διαμαρτύρομαι ἔντονα ἐνάντια στό διορισμό τοῦ Ματριόνα σάν ἀντιπρόσωπο καί παρακαλῶ μέ ἐπιμονή νά ἀναθεωρηθεῖ ἡ ἀπόφαση αὐτή. Τό ὑποκείμενο αὐτό εἶναι τό πιό ἀσταθές, θά μᾶς κάνει μεγάλη ζημιά, θά λιποτακτήσει ἀκόμη δέκα φορές, θά μᾶς ντροπιάσει μέ τίς ἀνοησίες του κτλ. Ἄς δουλέψει στήν ἐπιτροπή, ὅμως σάν ἀντιπρόσωπος δέν κάνει σέ καμιά περίπτωση. Ποῦ θά τόν βάλεις στό μηχανισμό; Σχετικά μέ τόν Στανισλάβ θά παρακαλοῦσα νά μέ πληροφορήσετε ποιός εἶναι καί τί ἄλλο ἔχετε ὑπόψη γι' αὐτόν. Πολύ θά συνιστοῦσα ἀπομέρους μου γιά ἀντιπρόσωπο τόν Λαλαγιάντς, πού παρουσίασε στήν Ὀδησσό καί στό Νότιο γραφεῖο ἐξαιρετικές ὀργανωτικές ἱκανότητες καί ὀργάνωσε, σύμφωνα μέ τή γνώμη ὅλων, μιά θαυμάσια δραστήρια δουλιά. Ἦταν ἡ ψυχή ὅλης τῆς τοπικῆς δουλιᾶς, ἔτσι ἔλεγαν πολλοί ὀδησσίτες, πού δέν εἶχαν μάλιστα πάντα καλές διαθέσεις ἀπέναντι στούς «σκληρούς». Τέλος, αὐτός εἶναι ἀπό ἄποψη ἀρχῶν ἐξαιρετικά συνεπής ἄνθρωπος. 2) Σχετικά μέ τόν Πλεχάνοφ μοῦ κάνει μεγάλη κατάπληξη ὅτι ἀποσιωπήσατε τό ζήτημα, πού τό εἴχαμε συζητήσει μέ τόν Βίντερ, ὅταν ἦταν ἐδῶ. Ἔχουμε δικαίωμα νά ὁρίσουμε σάν ἀντιπρόσωπο τοῦ Κόμματος ἕναν ἄνθρωπο πού δέν θέλει νά μπεῖ στό Κόμμα καί νά ἀναγνωρίσει τό III συνέδριο; Ἀφοῦ δήλωσε τώρα μέσω τοῦ Τύπου ὅτι τό III συνέδριο δέν τό θεωρεῖ νόμιμο καί θά εἶναι ἀντιπρόσωπος *μόνο* ἀπομέρους καί τῶν δυό ὁμάδων. Μερικοί σύντροφοι, ὅταν βρισκόταν ἀκόμη ἐδῶ ὁ Βίντερ, τόνιζαν ὅτι, ἄν ὁρίσουμε τόν Πλεχάνοφ, μόνο θά τόν κακομάθουμε καί θά τόν χαλάσουμε ὁριστικά. Ἐγώ στήν ἀρχή ἤμουν ὑπέρ τοῦ Πλεχάνοφ, τώρα ὅμως βλέπω ὅτι δέν πρέπει νά τόν ὁρίσουμε χωρίς ὅρους. Μόνο νά φανταστεῖτε συγκεκριμένα τί σημαίνει νά ἔχουμε ἀντιπρόσωπο στό Γραφεῖο ἕναν ἄνθρωπο, μέ τόν ὁποῖο κανένας δέν συζητάει, πού *εἶναι ἀδύνατο* νά τόν ὑποχρεώσεις «νά ἀντιπροσωπεύει» πραγματικά τήν *ΚΕ*, καί ὄχι τόν ἴδιο τόν ἑαυτό του! Τώρα ἐμεῖς πετύχαμε ὡστόσο ἀπευθείας ἐπαφές μέ μᾶς τοῦ Γραφείου (τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου) καί βλέπουμε ὅτι ὑπάρχουν ἀρκετές δουλίτσες καί χρηματικές, καί ἄλλες, (ἐκκλη-

σεις ἐξονόματος τῆς Ρωσίας καί ἐξαιτίας τῆς Ρωσίας, γι' αὐτό τούς εἶχα γράψει τελευταῖα· τρόπος ἀντιπροσώπευσης, γι' αὐτό μέ ρώτησαν αὐτοί πρίν λίγες μέρες κτλ.). Τό Γραφεῖο ἔγραψε ὅτι ὑπάρχει πάλι κάποια «πρόταση τοῦ Μπέμπελ» [48] (σέ μᾶς δέν ἔφτασε ἀκόμη)· ἴσως ἀνάλαβε ξανά ὁ γεροντάκος νά μᾶς «συμφιλιώσει» (ὁ Κάουτσκι δημοσίευσε ἕνα πολύ αἰσχρό ἄρθρο σχετικά μέ τήν ἔκδοση στά γερμανικά τῆς «Ἀνακοίνωσης» [49]). Σκεφτεῖτε, ποιά θά εἶναι ἡ θέση μας, ὅταν θά ἔχουμε ἀντιπρόσωπο τόν Πλεχάνοφ καί ὁ Πλεχάνοφ θά ἔχει νά κάνει μέ τόν Μπέμπελ στό ζήτημα τῆς «εἰρήνης»!;; Καταλαβαίνω πολύ καλά ποιά ἰσχυρή αἰτία μᾶς ἀναγκάζει ὅλους ἐμᾶς καί ἰδιαίτερα ἐσᾶς νά θέλουμε «εἰρήνη», νά θέλουμε διορισμό τοῦ Πλεχάνοφ, ὅμως πείστηκα ὅτι μιά τέτια ἐνέργεια, χωρίς νά ἐξασφαλίσουμε μιά *πραγματική* εἰρήνη, δέν θά εἶναι παρά μόνο μιά λαθεμένη ἐνέργεια, ἀκόμη περισσότερο θά μπερδέψει τήν ὑπόθεση, θά προκαλέσει νέες διασπάσεις, παραβιάσεις τῶν συμφωνιῶν, τσακωμούς, *καινούργιο* ἐκνευρισμό καί *θά καθυστερήσει* μόνο τήν ὑπόθεση τῆς ἕνωσης. Κατά τή γνώμη μου, ὅλες οἱ συζητήσεις γιά ἕνωση θά εἶναι κούφιες φράσεις, ἐφόσον δέν ἐπεξεργαστοῦμε, στηριζόμενοι στήν πείρα, ἕνα *πραγματοποιήσιμο* σχέδιο ἕνωσης: πρός τήν κατεύθυνση αὐτή βαδίζει ἡ ὑπόθεση, πρέπει νά περιμένουμε μερικούς μῆνες, ἄς ἐκτιμήσουν ὅλοι τόν παραλογισμό τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης, ἄς ἀχρηστεύσει ἡ *πείρα* τό ἠλίθιο «ὀργανωτικό καταστατικό» τους, ἄς μειώσει ἡ *πείρα* τίς ἀπαιτήσεις τους (γιατί οἱ δικές μας ὑποθέσεις γενικά πᾶνε καλύτερα κι' ἐμεῖς εἶναι φανερό βαδίζουμε πρός τή νίκη) — τότε θά ἀρχίσουν ἀπευθείας διαπραγματεύσεις, δίχως μεσάζοντες, ἀνάμεσα στά κέντρα, τότε θά ἐπεξεργαστοῦμε (ἀμέσως ἤ ὕστερα ἀπό δυό-τρεῖς προσπάθειες, δέν μπορῶ νά πῶ, φυσικά) τό modus vivendi *. Τώρα ὅμως πρέπει νά παλέψουμε.

Προτείνω: νά γίνει «πρόταση» στόν Πλεχάνοφ στό δικό σας πνεῦμα, *μέ τόν ὅρο ὅμως,* νά δεχτεῖ νά ἀναγνωρίσει τό ΙΙΙ συνέδριο, νά μπεῖ στό Κόμμα καί νά πειθαρχήσει στίς ἀποφάσεις του. Μέ μιά τέτια ἐνέργεια καί τούς τύπους θά τηρήσουμε καί θά κάνουμε ἀκίνδυνη κάθε σύγχυση πού εἶναι δυνατό νά παρουσιαστεῖ.

Ὥσπου νά πάρω τήν ἀπάντησή σας δέν θά προτείνω τίποτε στόν Πλεχάνοφ. Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά ἀναβάλετε τήν ἀπόφαση ὥς τή συνάντησή μας τό Σεπτέμβρη.

Μοῦ ἔκανε μεγάλη ἔκπληξη τό γεγονός ὅτι δέν γράφετε οὔτε μιά λέξη γιά τό «Ἀνοιχτό γράμμα» [50] πού πῆρα καί ἔχει γραφτεῖ

---

* — τόν τρόπο συνύπαρξης. *Ἡ Σύντ.*

ἀπό τόν Ρέινερτ; Τί; Πῶς; Δέν καταλαβαίνω. Γιατί στίς *ἀποφάσεις* δέν γίνεται κάν λόγος γι' αὐτό;; Γράψτε τό γρηγορότερο, ἄν πρέπει νά δημοσιευτεῖ στό ΚΟ. Ἄν ναί, πολύ θά σᾶς παρακαλοῦσα νά γίνει μιά μικρή τροποποίηση σχετικά μέ τίς διαφωνίες στά ζητήματα τακτικῆς, γιά νά μήν ἔρθουμε σέ ἀντίθεση μέ τήν μπροσούρα μου — γι' αὐτή θά σᾶς μιλήσει ὁ Λιούμπιτς [51]. Ἐλπίζω ὅτι στό σημεῖο αὐτό δέν θά διαφωνήσουμε καί, ἄν μπορεῖ, θά παρακαλοῦσα νά ἀναθέσετε σέ μένα νά κάνω τήν ἀλλαγή αὐτή.

Μοῦ ἔκανε μεγάλη ἔκπληξη τό γεγονός ὅτι στή Ρωσία δέν βγαίνει ἡ «Ἀνακοίνωση» ὁλόκληρη. Αὐτό εἶναι σκάνδαλο!!! Βάλτε, μά τήν ἀλήθεια, σέ ἐντατική κίνηση γι' αὐτό ὅλα τά τεχνικά μέσα!!

Σᾶς εὐχαριστοῦμε πολύ γιά τίς λεπτομερεῖς ἀποφάσεις, τά γράμματα τῶν ἐπιτροπῶν καί τίς προκηρύξεις πού στείλατε. Ἐπιτέλους ὀργανώνονται κανονικά κάπως ἐπαφές μεταξύ μας! Σᾶς παρακαλῶ νά μήν ἐγκαταλείψετε τή συνήθεια αὐτή καί νά βρεῖτε ἕναν καλό γραμματέα στήν Πετρούπολη. Μᾶς εἶναι στό ἔπακρο ἀπαραίτητη ἡ ἐνημέρωση ἀπό τήν Πετρούπολη γιά τίς κομματικές ὑποθέσεις, γιά τούς φιλελεύθερους, τά ζητήματα τῆς κομματικῆς ζωῆς, πού συζητοῦνται στούς ὁμίλους κτλ. κτλ. Μή ξεχνᾶτε ὅτι ἡ Μπούντ καί οἱ μενσεβίκοι ἐδῶ εἶναι καλύτερα ἐνημερωμένοι ἀπό μᾶς!

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Ἰούλη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

37

* ΠΡΟΣ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Γενεύη,
24 τοῦ Ἰούλη 1905.

Ἀγαπητοί σύντροφοι!

Πρίν ἀρκετές μέρες πήραμε τό γράμμα σας τῆς 28 τοῦ Ἰούνη καί μαζί ὁρισμένα ἐνδιαφέροντα ντοκουμέντα (γράμματα τῶν συντρόφων Μπέμπελ καί Πλεχάνοφ), ἐπειδή ὅμως εἴμασταν ἐξαι-

ρετικά ἀπασχολημένοι, δέν εἴχαμε τή δυνατότητα νά Σᾶς ἀπαντήσουμε ἀμέσως.

Ι. Ὁσοναφορᾶ τό γράμμα τοῦ πολίτη Πλεχάνοφ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά κάνουμε τίς ἑξῆς παρατηρήσεις: 1) Ὁ ἰσχυρισμός τοῦ πολίτη Πλεχάνοφ ὅτι δῆθεν μετά τό δεύτερο συνέδριο τοῦ Κόμματός μας (Αὔγουστος τοῦ 1903) ὑπῆρχαν μεταξύ μας διαφωνίες μόνο πάνω στά ὀργανωτικά ζητήματα, δέν ἀνταποκρίνεται καθόλου στήν πραγματικότητα. Ἡ «μειοψηφία» τοῦ II συνεδρίου (μέ ἐπικεφαλῆς τούς πολίτες Ἀξελρόντ, Β. Ζασούλιτς καί Μάρτοφ) διέσπασε οὐσιαστικά τό Κόμμα ἀμέσως μετά τό συνέδριο, κηρύσσοντας μποϋκοτάζ στά κεντρικά ὄργανα πού ἐξέλεξε τό συνέδριο καί δημιουργώντας μυστική ὀργάνωση τῆς «μειοψηφίας», πού διαλύθηκε μόνο τό φθινόπωρο τοῦ 1904. Ὁ ἴδιος ὁ πολίτης Πλεχάνοφ πού ἦταν μέ τό μέρος μας στό II συνέδριο τοῦ Κόμματος καί στό συνέδριο τοῦ Συνδέσμου ἐξωτερικοῦ τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας (Ὀχτώβρης τοῦ 1903) εἶχε προφανῶς κάπως διαφορετική γνώμη γιά τίς διαφωνίες μας, ὅταν δήλωσε δημόσια στό φύλ. ἀρ. 52 τῆς «Ἴσκρα» (Νοέμβρης τοῦ 1903) ὅτι χρειάζεται νά γίνουν ἔξυπνες παραχωρήσεις στούς «ἀναθεωρητές» (ἔκφραση τοῦ Πλεχάνοφ) γιά νά ἀποφευχθεῖ ἡ διάσπαση μέσα στό Κόμμα.

2) Δέν ἀνταποκρίνεται ἐπίσης στήν πραγματικότητα καί ὁ ἰσχυρισμός ὅτι τό III συνέδριο τοῦ Κόμματος κλήθηκε δῆθεν «ἐντελῶς αὐθαίρετα». Σύμφωνα μέ τό καταστατικό τοῦ Κόμματος, τό Συμβούλιο ἔχει τήν ὑποχρέωση νά καλέσει συνέδριο, ὅταν τό ζητήσουν οἱ μισές ἐπιτροπές. Τό Συμβούλιο, ὅπως Σᾶς εἶναι γνωστό ἀπό τίς ἀποφάσεις τοῦ III συνεδρίου, πού ἔχουν μεταφραστεῖ στά γαλλικά, ἀγνόησε τό καταστατικό τοῦ Κόμματος. Οἱ ἐπιτροπές τοῦ Κόμματος καί τό Γραφεῖο τῶν Ἐπιτροπῶν «Πλειοψηφίας», πού ἐξέλεξαν, εἶχαν ἠθική καί τυπική ὑποχρέωση νά καλέσουν συνέδριο, ἔστω καί παρά τή θέληση τοῦ Συμβουλίου, πού ἀπέφευγε τή σύγκλησή του.

3) Ἀπό τίς ἴδιες πάλι ἀποφάσεις τοῦ III συνεδρίου ξέρετε ὅτι στό συνέδριο αὐτό ἀντιπροσωπεύτηκαν ὄχι «περίπου οἱ μισές ὀργανώσεις μέ πλήρη δικαιώματα», ἀλλά ἡ σημαντική πλειοψηφία τῶν μεγαλύτερων ἐπιτροπῶν.

4) Εἶναι σωστό ὅτι στό Κόμμα μας ὑπάρχουν σύντροφοι πού τούς ἀποκαλοῦν, χωρατεύοντας, «βάλτο». Στή διάρκεια τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης τά μέλη τοῦ βάλτου περνοῦσαν διαρκῶς ἀπό τή μιά πλευρά στήν ἄλλη. Πρῶτος τέτιος αὐτόμολος ἦταν ὁ πολίτης Πλεχάνοφ πού τό Νοέμβρη τοῦ 1903 πέρασε ἀπό τήν πλειοψηφία

στή μειοψηφία, καί στίς 29 τοῦ Μάη 1905 ἔφυγε ἀπό τή μειοψηφία, ἀποχωρώντας ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Ἴσκρα». Δέν ἐπιδοκιμάζουμε αὐτά τά περάσματα, νομίζουμε ὅμως πώς δέν μπορεῖ νά θεωρηθοῦμε ἐμεῖς ὑπεύθυνοι, ἄν τά μέλη τοῦ «βάλτου» ὕστερα ἀπό πολλές ταλαντεύσεις ἐκδηλώνουν τήν τάση νά μᾶς ἀκολουθήσουν.

5) Στό γράμμα του πρός τό Γραφεῖο (16 τοῦ Ἰούνη 1905) ὁ πολίτης Πλεχάνοφ πολύ κακῶς ξέχασε νά κάνει μνεία τοῦ γράμματός του τῆς 29 τοῦ Μάη 1905, πού δημοσιεύτηκε στήν «Ἴσκρα» (ἀρ. φύλ. 101), ἀκριβή καί πλήρη μετάφραση τοῦ ὁποίου σᾶς ἔχουμε ἤδη στείλει.

6) Λέγοντας ὅτι ἡ ἄλλη ὁμάδα τοῦ Κόμματος συγκεντρώνεται γύρω ἀπό τό πρώην Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κόμματος, τήν «Ἴσκρα», ὁ πολίτης Πλεχάνοφ ξεχνᾶ καί πάλι νά προσθέσει ὅτι ἡ συνδιάσκεψη τῆς «μειοψηφίας» (Μάης τοῦ 1905) κατάργησε τό καταστατικό πού εἶχε ἐκπονήσει τό II συνέδριο καί δέν ἀνάδειξε νέο Κεντρικό Ὄργανο. Ὑποθέτουμε ὅτι τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο θά ἔχει πλήρη μετάφραση ὅλων τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς τῆς συνδιάσκεψης. Ἄν ὅμως ἡ «Ἴσκρα» δέν θελήσει νά τίς στείλει στό Γραφεῖο, εἴμαστε πρόθυμοι νά ἀναλάβουμε ἐμεῖς νά τίς στείλουμε.

7) Ὁ πολίτης Πλεχάνοφ λέει ὅτι ὑπέρ τῆς σύγκλησης τοῦ III συνεδρίου τάχθηκαν μόνο τά δυό μέλη τῆς ΚΕ πού γλίτωσαν (τά ἄλλα πιάστηκαν). Τό γράμμα τοῦ πολίτη Πλεχάνοφ ἔχει ἡμερομηνία 16 τοῦ Ἰούνη 1905. Τήν ἑπομένη, στίς 17, στό φύλλο 4 τῆς «Προλετάρι», Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Κόμματος πού ἱδρύθηκε ἀπό τό III συνέδριο, δημοσιεύτηκε ἡ παρακάτω δήλωση: «Ἀφοῦ διαβάσαμε τό ἀνοιχτό γράμμα τῆς ΚΕ πρός τόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κόμματος πολίτη Πλεχάνοφ καί ὄντως ἀπόλυτα ἀλληλέγγυοι μέ τήν ΚΕ, θεωροῦμε ἀπαραίτητο — γιά λόγους πού θά καταλάβουν οἱ σύντροφοι, οἱ κατατοπισμένοι σχετικά μέ τήν πορεία τῶν πραγμάτων στήν ἐσωκομματική ζωή — νά δηλώσουμε δημόσια πώς εἴμαστε ἀλληλέγγυοι μέ τήν ΚΕ». Ὑπογραφές-ψευδώνυμα: Μά, Μπέκ, Βλαντίμιρ, Ἰννοκέντι, Ἀντρέι, Βορόν. Ἐμπιστευτικά μποροῦμε νά σᾶς πληροφορήσουμε ὅτι τά ψευδώνυμα αὐτά ἀνήκουν *στά μέλη τῆς ΚΕ, πού ἔχουν πιαστεῖ*. Ἑπομένως, μόλις τά μέλη τῆς ΚΕ ἔμαθαν γιά τή σύγκρουση ἀνάμεσα στήν ΚΕ καί στόν πολίτη Πλεχάνοφ (συνεπῶς καί στό Συμβούλιο) σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς σύγκλησης τοῦ συνεδρίου, ἡ πλειοψηφία τους τάχθηκε ἀμέσως ὑπέρ τῆς ΚΕ καί ἐνάντια στόν πολίτη Πλεχάνοφ. Παρακαλοῦμε ἰδιαίτερα τή Διεθνή Γραμματεία νά μᾶς πληροφο-

ρήσει, ἄν ὁ πολίτης Πλεχάνοφ θεώρησε ἀπαραίτητο νά θέσει ὑπόψη τοῦ Γραφείου αὐτή τή σοβαρότατη δήλωση τῶν μελῶν τῆς ΚΕ, πού ἔχουν πιαστεῖ, δήλωση πού ἀνατρέπει ἐντελῶς τούς ἰσχυρισμούς τοῦ πολίτη Πλεχάνοφ πού ἐκτίθενται στό γράμμα του τῆς 16 τοῦ Ἰούνη.

8) Ὁ πολίτης Πλεχάνοφ κάνει λάθος, ὅταν λέει πώς καί οἱ δυό ὁμάδες τόν παρακάλεσαν νά παραμείνει ἀντιπρόσωπος τοῦ Κόμματος στό Διεθνές Γραφεῖο. Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας δέν ἀπηύθυνε ὥς τά σήμερα καμιά τέτια παράκληση. Ὅπως σᾶς κάναμε γνωστό πρίν λίγες μέρες, τό ζήτημα αὐτό δέν λύθηκε ἀκόμη τελικά, ἄν καί ἔχει μπεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη.

9) Ὁ πολίτης Πλεχάνοφ νομίζει ὅτι δέν τοῦ εἶναι δύσκολο νά σταθεῖ ἀμερόληπτος στό ζήτημα τῶν διαφωνιῶν μας. Ὕστερα ἀπό ὅσα ἐκθέσαμε παραπάνω, νομίζουμε πώς αὐτό τοῦ εἶναι ἀρκετά δύσκολο, καί στή σημερινή τουλάχιστο στιγμή σχεδόν ἀδύνατο.

II. *Περνάω στήν πρόταση τοῦ σ. Μπέμπελ* σχετικά μέ τά ζητήματά μας.

Ἐδῶ εἶναι ἀπαραίτητο νά κάνω τίς παρακάτω παρατηρήσεις: 1) Ἐγώ εἶμαι ἕνα ἁπλό μέλος τῆς ΚΕ καί διευθυντής τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Κόμματος «Προλετάρι». Γιά λογαριασμό τῆς ΚΕ μπορῶ νά ἀποφασίζω μόνο γιά τά ζητήματα τοῦ ἐξωτερικοῦ καί γιά ὁρισμένα ἄλλα πού μοῦ ἔχουν ἀνατεθεῖ εἰδικά. Πάντως ὅλες μου οἱ ἀποφάσεις μποροῦν νά ἀκυρωθοῦν ἀπό τήν ὁλομέλεια τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Συνεπῶς, ἐγώ δέν μπορῶ νά πάρω ἀπόφαση γιά τό ζήτημα τῆς ἐπέμβασης τοῦ Γραφείου στά ζητήματα τοῦ Κόμματός μας. Ἔστειλα ὅμως ἀμέσως στή Ρωσία σέ ὅλα τά μέλη τῆς ΚΕ τό γράμμα σας, καθώς καί τά γράμματα τῶν πολιτῶν Μπέμπελ καί Πλεχάνοφ.

2) Γιά νά ἐπισπευστεῖ ἡ ἀπάντηση τῆς ΚΕ, θά ἦταν πολύ χρήσιμο νά μοῦ δοθοῦν ἀπό τό Γραφεῖο ὁρισμένες ἀπαραίτητες διασαφήσεις: α) τή λέξη «ἐπέμβαση» (intervention) πρέπει νά τήν παίρνουμε μέ τήν ἔννοια μιᾶς ἁπλῆς συμβιβαστικῆς μεσολάβησης καί συμβουλῆς πού ἔχει μόνο ἠθική καί ὄχι ὑποχρεωτική ἰσχύ· β) ἤ τό Γραφεῖο ἐννοεῖ μιά ὑποχρεωτική ἀπόφαση διαιτητικοῦ δικαστηρίου; γ) προτείνει μήπως ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή στό Γραφεῖο νά παραχωρήσει στή γενική συνέλευση τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου τό δικαίωμα τελικῆς καί ἀμετάκλητης ἀπόφασης πάνω στά ζητήματα πού ἀφοροῦν τίς διαφωνίες μας;

3) Ἀπό τήν πλευρά μου θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νά κάνω γνωστό στό Γραφεῖο ὅτι ὁ πολίτης Μπέμπελ, λίγο πρίν τό III συνέδριο, ἔκανε παρόμοια πρόταση σέ μένα καί στούς ὁμοϊδεάτες μου, προτείνοντάς μας τίς ὑπηρεσίες του ἤ τίς ὑπηρεσίες ὅλης τῆς καθοδήγησης τοῦ γερμανικοῦ Κόμματος (Parteivorstand) μέ τήν ἰδιότητα τοῦ διαιτητῆ ὁσοναφορᾶ τίς διαφορές ἀνάμεσα στήν πλειοψηφία καί στή μειοψηφία τοῦ Κόμματός μας.

Ἀπάντησα ὅτι σέ λίγο θά συνέλθει τό συνέδριο τοῦ Κόμματος καί πώς ἐγώ προσωπικά δέν μπορῶ νά παίρνω ἀποφάσεις γιά λογαριασμό τοῦ Κόμματος ἤ ἐξονόματός του.

Τό Γραφεῖο τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας ἀπόριψε τήν πρόταση τοῦ πολίτη Μπέμπελ. Τό III συνέδριο δέν πῆρε καμιά ἀπόφαση σχετικά μέ τήν πρόταση αὐτή κι' ἔτσι ἔκφρασε σιωπηρά τή συγκατάθεσή του γιά τήν ἀπάντηση τοῦ Γραφείου τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας.

4) Ἐπειδή τό Διεθνές Γραφεῖο θεωρεῖ πώς εἶναι δυνατό νά ἀντλεῖ πληροφορίες ἀπό «ὁρισμένες γερμανικές ἐφημερίδες», εἶμαι ὑποχρεωμένος νά δηλώσω πώς σχεδόν ὅλες οἱ γερμανικές σοσιαλιστικές ἐφημερίδες, καί ἰδιαίτερα ἡ «Die Neue Zeit» [52] καί ἡ «Leipziger Volkszeitung», εἶναι ὁλοκληρωτικά μέ τό μέρος τῆς «μειοψηφίας» καί παρουσιάζουν τά ζητήματά μας πολύ μονόπλευρα καί λαθεμένα. Ὁ Κάουτσκι, λογουχάρη, αὐτοαποκαλεῖται κι' αὐτός ἀμερόληπτος, ὡστόσο στήν πραγματικότητα ἔφτασε στό σημεῖο νά ἀρνηθεῖ νά δημοσιευτεῖ στή «Neue Zeit» ἡ ἀνασκευή ἑνός ἄρθρου τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, στό ὁποῖο ὑπεράσπιζε τήν ἀποδιοργάνωση τοῦ Κόμματος [53]. Καί ὁ Κάουτσκι ἔφτασε ἀκόμη στό σημεῖο νά συνιστᾶ ἀπό τίς στῆλες τῆς «Leipziger Volkszeitung» νά μή κυκλοφορήσει ἡ γερμανική μπροσούρα μέ τή μετάφραση τῶν ἀποφάσεων τοῦ III συνεδρίου!! Ὕστερα ἀπ' αὐτό δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς, γιατί στή Ρωσία πολλοί σύντροφοι ἔχουν τήν τάση νά θεωροῦν τή γερμανική σοσιαλδημοκρατία μεροληπτική καί ἐξαιρετικά προκατειλημμένη στό ζήτημα τῆς διάσπασης μέσα στίς γραμμές τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας.

Δεχτεῖτε, ἀγαπητοί σύντροφοι, τόν ἀδελφικό χαιρετισμό μας.

Βλ. Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν)

Δημοσιεύτηκε στά γαλλικά καί στά ρωσικά τό 1905 σέ πολυγραφημένες προκηρύξεις

Τό 1925 δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Κράσναγια Λέτοπις», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ, πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο στά γαλλικά

38

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

ἀρ. 1

28. VII. 05.

Ἀγαπητοί φίλοι! Εἶναι ἀνάγκη νά λύσουμε ὅσο μπορεῖ πιό γρήγορα τά ἀκόλουθα 2 σοβαρά προβλήματα: 1) Γιά τόν Πλεχάνοφ. Ἀναθέσαμε σέ εἰδικό ἀντιπρόσωπο (στόν Λιάντοφ) νά σᾶς ἀφηγηθεῖ πῶς ἔχει τό ζήτημα. Ἐπαναλαμβάνω σέ συντομία. Ὁ Πλεχάνοφ ἐνήργησε μέ ἀφάνταστη ἀναίδεια, ἔγραψε στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο ὅτι τόν ἀναγνώρισαν ἤδη (!) καί οἱ δυό ὁμάδες, βρίζει καί διαβάλλει μέ κάθε τρόπο τό ΙΙΙ συνέδριό μας. Τό Γραφεῖο μοῦ ἔστειλε ἀντίγραφο τοῦ γράμματός του καί τό ἔχω στά χέρια μου. Θά σᾶς τό στείλω. Κατόρθωσα μέ μεγάλη δυσκολία νά ἀποκτήσω ἀπευθείας ἐπαφή μέ τό ΔΣ Γραφεῖο καί διέψευσα τόν Πλεχάνοφ. Τότε ὁ Πλεχάνοφ παραιτήθηκε ἀπό τήν ἀντιπροσώπευση. Ξέρετε ὅτι δέν ἤμουν κατηγορηματικά ἐνάντια στό διορισμό τοῦ Πλεχάνοφ, τώρα ὅμως αὐτό θά ἦταν ἐντελῶς ἀκατανόητο. Θά μοῦ ἀφαιροῦσε σέ τέτιο βαθμό τά δικαιώματά μου, ὥστε ἡ θέση μου θά καταντοῦσε ἀφόρητη. Αὐτό θά μᾶς ταπείνωνε ὁριστικά στά μάτια τοῦ ΔΣΓ. Μή ξεχνᾶτε ὅτι ὅλοι σχεδόν οἱ σοσιαλδημοκράτες τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι μέ τό μέρος τῶν «εἰκόνων» καί δέν μᾶς ὑπολογίζουν καθόλου, μᾶς περιφρονοῦν. Θά καταστρέψετε ὅλη τήν ὑπόθεση, ἄν κάνετε ἕνα ἀπρόσεκτο βῆμα. Γι' αὐτό παρακαλῶ ἐπίμονα τόν Βέρνερ καί τόν Σμίντ νά ἐγκρίνουν, ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα, ἔστω καί προσωρινά, τίς ἐνέργειές μου. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο. Καί τό δεύτερο: νά προτείνουμε στόν Πλεχάνοφ τό ἐπιστημονικό ὄργανο ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅμως μέ τόν ὅρο νά ἀναγνωρίσει ὁ Πλεχάνοφ τό ΙΙΙ συνέδριο καί νά παραδεχτεῖ ὅτι οἱ ἀποφάσεις του εἶναι ὑποχρεωτικές γι' αὐτόν. Ἄν ἀπορίψει τήν πρόταση, τό φταίξιμο πέφτει σ' αὐτόν, ἐνῶ ἐμεῖς ἀποδείχνουμε τή διαλλακτικότητά μας. Ἄν δεχτεῖ, τότε θά κάνουμε τό ἑπόμενο βῆμα πρός τήν κατεύθυνση αὐτή. Ἑπομένως σᾶς συμβουλεύω μέ τόν πιό ἐπίμονο τρόπο νά ἀκυρώσετε τήν ἀπόφαση γιά τήν ἀντιπροσώπευση, καί ὅσο γιά τό ἐπιστημονικό ὄργανο, ἡ καθοδήγηση τῆς Συντακτικῆς του ἐπιτροπῆς νά γίνει μέ τόν ὅρο αὐτόν [54]. 2) Γιά τήν πρόταση μεσολάβησης ἀπομέρους τοῦ ΔΣ Γραφείου. Θά σᾶς σταλεῖ τό πλῆρες κείμενο, ἄν καί ὁ Λιάντοφ

πῆρε ἤδη ἕνα γιά σᾶς. Το ΔΣ Γραφεῖο προτείνει γιά τή συμφιλίωση νά γίνει συνδιάσκεψη ἀπό μᾶς καί ἀπό τή μειοψηφία, μέ τήν προεδρεία μελῶν τοῦ Γραφείου. Οἱ σοσιαλδημοκράτες τοῦ ἐξωτερικοῦ (Μπέμπελ καί ἄλλοι) κάνουν ἔντονη ζύμωση, μέ σκοπό νά ἐξασκήσει τό ΔΣΓ πίεση σέ μᾶς. Τέτια γράμματα πήραμε ἀκόμη καί ἀπό τούς ἄγγλους («Σοσιαλδημοκρατική Ὁμοσπονδία», ἔχω ἀντίγραφο τοῦ γράμματος — εἶναι γραμμένο στό συνηθισμένο συμβιβαστικό πνεῦμα, ὅτι εἶναι τάχα ἔγκλημα νά μαλώνουμε σέ μιά τέτια περίοδο κτλ. [55]). Ἔγραψα στό ΔΣ Γραφεῖο ὅτι δέν εἶμαι ἁρμόδιος νά ἀποφασίσω μόνος πάνω στό ζήτημα αὐτό, χρειάζεται νά ἀποφασίσει ὅλη ἡ ΚΕ, καί θά τῆς γράψω ἀμέσως. Στή συνέχεια ρώτησα, ἄν ἔχουν ὑπόψη τους νά μεσολαβήσουν μόνο, ἤ θά συγκροτήσουν διαιτητικό δικαστήριο, ὑποχρεωτικό καί γιά τίς δυό πλευρές, — μοῦ εἶναι τάχα ἀπαραίτητο νά γράψω σχετικά στήν ΚΕ. Ἀπάντηση ἀπ' αὐτούς ἀκόμη δέν πῆρα.

Ἡ γνώμη μου εἶναι ἡ ἑξῆς. Νά συμφωνήσουμε ὁπωσδήποτε γιά τή συνδιάσκεψη. Νά καθορίσουμε προθεσμία γύρω ἀπό τήν 1. IX. Νά σταλοῦν στή συνδιάσκεψη ὁπωσδήποτε 1-2 μέλη τῆς ΚΕ ἀπό τή Ρωσία (μή ξεχνᾶτε ὅτι γιά τήν 1. IX ὁρίστηκε νά γίνει τό δικό μας συνέδριο πού εἶναι πολύ ἀπαραίτητο ἀπό κάθε ἄποψη). Τή μεσολάβηση νά τή δεχτοῦμε μέ εὐχαρίστηση. Τήν ὑποχρεωτική ἐκπλήρωση τῶν ἀποφάσεων τῆς διαιτησίας νά τήν ἀπορίψουμε μέ βάση τήν ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου [56], πού μᾶς ἐμποδίζει κατά ἕναν τρόπο κατηγορηματικό καί λέει ὅτι οἱ ὅροι μιᾶς πλήρους συγχώνευσης μέ τή μειοψηφία πρέπει νά ἐγκριθοῦν ἀπό τό IV συνέδριο. Τό III συνέδριο μᾶς ἀνάθεσε νά προετοιμάσουμε καί νά ἐπεξεργαστοῦμε τούς ὅρους αὐτούς, ὅμως νά μή τούς ἐγκρίνουμε ὁριστικά. Ἐκτελώντας τήν ἐντολή τοῦ III συνεδρίου, δεχόμαστε τή μεσολάβηση καί θά προσπαθήσουμε νά ἐπεξεργαστοῦμε λεπτομερέστατο τρόπο γιά μιά ἄμεση συμφωνία τώρα κιόλας καί μιά βαθμιαία συγχώνευση. Ἄν πετύχουμε, πραγματοποιοῦμε ἀμέσως τή συμφωνία καί τό σχέδιο τῆς συγχώνευσης τό προτείνουμε στό IV συνέδριο, πού πρέπει στήν περίπτωση αὐτή νά συγκληθεῖ τήν ἴδια περίοδο καί στό ἴδιο μέρος μέ τό ὑποχρεωτικό συνέδριο ὅλων τῶν ὀργανώσεων τῆς μειοψηφίας. Ἔχει ἐξαιρετική σημασία νά ἔχετε ὑπόψη ὅτι οἱ μενσεβίκοι δέν ἔχουν κέντρο πού οἱ ἀποφάσεις του νά εἶναι ὑποχρεωτικές γι' αὐτούς. Ἡ «Ἴσκρα» δέν ὑποτάσσεται στήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή. Ἐμεῖς δέν πρέπει νά παίξουμε τό ρόλο τῶν ἀνόητων, κάνοντας διαπραγματεύσεις μέ ἀνθρώπους πού δέν ἔχουν τό δικαίωμα καί τή δύναμη νά μιλοῦν ἐξονόματος ὅλης τῆς μειοψηφίας. Γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο

νά ὑποδείξουμε ἀμέσως ὅτι στή συνέλευση, ὅπου θά πάρει μέρος καί τό ΔΣ Γραφεῖο, πρέπει νά ὑπάρχουν ἀντιπρόσωποι τῆς μειοψηφίας καί ἀπό τήν 'Οργανωτική 'Επιτροπή καί ἀπό τήν «Ἴσκρα», καί ἐκτός ἀπ' αὐτό, πρέπει νά ὑποσχεθοῦν ὅτι θά ρωτήσουν σέ σύντομο χρονικό διάστημα ὅλες τίς ὀργανώσεις τῆς μειοψηφίας καί θά μᾶς δόσουν κατάλογο τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν. Ὡστόσο, ἄν ἀπό τή ρωσική πλευρά ἔχει μεγαλύτερη σημασία γιά σᾶς τό νά ὑπερισχύουν μενσεβίκοι ἀπό τή Ρωσία, τότε σκεφτεῖτε, ἄν χρειάζονται ξεχωριστοί ἀντιπρόσωποι τῆς «Ἴσκρα». Ἐσεῖς αὐτό τό βλέπετε καλύτερα. Ὅμως μή ξεχνᾶτε, ἄν δέν συμφωνήσει ἡ «Ἴσκρα», ὅλες οἱ συμφωνίες θά εἶναι εἰκονικές. Ἀκόμη μιά ἐρώτηση: χρειάζεται νά ἀνακοινώσουμε στό ΔΣ Γραφεῖο τή μυστική ἀπόφαση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου; Ἔχουμε τό δικαίωμα νά τό κάνουμε αὐτό; Ἐγώ ταλαντεύομαι. Φυσικά, ἡ ἀνακοίνωση πρός τούς συντρόφους-σοσιαλιστές τῆς Εὐρώπης δέν εἶναι καί «δημοσίευση» καί μποροῦμε νά τούς ὑποχρεώσουμε νά μή τή δημοσιεύσουν. Ὅμως εἶναι σκόπιμο αὐτό; Ἀποφασίστε μόνοι σας. Εἶναι εὔκολο νά δόσουμε μιά ἱκανοποιητική ἐξήγηση ἀκόμη κι' ἄν δέν ἀνακοινώσουμε τήν ἀπόφαση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου πού μᾶς δεσμεύει.

Τό ἀνοιχτό γράμμα τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς θά τό δημοσιεύσω στό φύλ. ἀρ. 11 τῆς «Προλετάρι» (τό φύλ. ἀρ. 10 βγαίνει ἤδη), δέν τό δημοσίευσα γρηγορότερα, γιατί περίμενα ἀπό σᾶς διευκρινίσεις πού ἦρθαν μόλις χθές. Πολύ σᾶς παρακαλοῦμε νά σημειώνετε στό κάθε ντοκουμέντο, ἄν πρέπει νά δημοσιεύεται καί ἄν πρέπει νά δημοσιεύεται ἀμέσως.

Ἑπομένως, ἀπαντεῖστε τό γρηγορότερο τουλάχιστο ἀπομέρους τοῦ Βέρνερ καί τοῦ Σμίντ: 1) Θά ἀπαντήσετε ἐσεῖς στό ΔΣ Γραφεῖο, ἤ θά ἀναθέσετε σέ μένα; 2) Ἐγκρίνετε τήν ἀπάντησή μου ἤ ὄχι; 3) Ἄν ὄχι, θά παρακαλοῦσα νά ἀπαντήσετε τό γρηγορότερο γιά νά συνεννοηθοῦμε καλά: σέ μιά τέτια ὑπόθεση κάθε παρανόηση ἤ ἀσάφεια, ἤ ἄγνοια ἐγκυμονοῦν μεγάλους κινδύνους.

P. S. Δόστε σᾶς παρακαλῶ τά γράμματά μου στόν Ντιουμπουά, δέν ἔχω τή διεύθυνσή του.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

39

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΝΤ. ΜΠΟΝΤΣ-ΜΠΡΟΥΓΕΒΙΤΣ

Ἀγαπητέ Βλ. Ντμ.!

Σᾶς στέλνω ἕνα «χαρτάκι» *.

Ἡ τοποθέτησή Σας στήν Οἰκονομική ἐπιτροπή ἀποδείχτηκε γιά τήν ὥρα ὄχι σκόπιμη: αὐτή δέν θά λιγόστευε, ἀλλά θά δυνάμωνε τίς προστριβές [57].

Σέ περίπτωση ἀνάγκης ἀπευθυνθεῖτε πάντα σέ μένα. Δέν νομίζω ὅτι μποροῦμε νά φοβόμαστε τίς προστριβές. Φυσικά, πρέπει νά εἶστε λεπτός καί προσεκτικός σέ κάθε εἴδους ἀλλαγές.

Λένε ὅτι δέν ὑπάρχει χαρτί γιά τό ἐρχόμενο φύλλο!

Χαιρετισμούς στήν Β. Μ. Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Ἰούλη 1905
στή Γενεύη (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή
Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

40

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Ἀγαπητέ Ἀν. Β.!

Σᾶς στέλνω τή νέα μπροσούρα τοῦ Πλεχάνοφ. Πόσο ἀσήμαντες εἶναι οἱ ἐπιθέσεις του καί τά «τσιμπήματα» κατά τῶν μαχιστῶν! Καί γιά μένα αὐτό εἶναι τόσο πιό δυσάρεστο, γιατί στήν οὐσία ἡ κριτική τοῦ Πλεχάνοφ στόν Μάχ μοῦ φαίνεται σωστή.

Σκέπτομαι νά γράψω ἕνα ἀρθράκι: «Ἡ νέα ἐργασία τοῦ Γκ. Πλεχάνοφ» [58].

Ἑτοιμάστε τόν πρόλογο στή δική Σας μπροσούρα «Ἱστορικές διατριβές γιά τήν ἐπαναστατική πάλη τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ προλεταριάτου» [59]. Γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη θά κάνουμε ἰδιαίτερη ἔκδοση [60].

Ἀπό τή Ρωσία ἔχουμε γράμματα τῆς ΚΕ, ἀπό τά ὁποῖα φαίνεται ὅτι πολύ ἐλπίζουν στή φιλολογική δουλιά Σας [61]. Μᾶς εἶναι πολύ δύσκολο χωρίς τή μόνιμη καί στενή συνεργασία Σας. Εἶναι ἀλήθεια

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 306. *Ἡ Σύντ.*

ὅτι ἡ ἐφημερίδα βγαίνει, ὅμως σ' αὐτή ὑπάρχει κάποια μονοτονία. Αὐτό εἶναι τό ἕνα. Καί τό δεύτερο, δέν ἐκδίδουμε μπροσοῦρες ἐκλαϊκευτικοῦ ἰδιαίτερα χαρακτήρα. Πρέπει νά συνεχίσετε νά γράφετε στό πνεῦμα τοῦ «Πῶς οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης πῆγαν στόν τσάρο;».

Ἡ δική μου μπροσούρα θά βγεῖ αὐτή τήν ἑβδομάδα [62]. Θά σᾶς τή στείλω.

Τά πρακτικά τοῦ συνεδρίου θά βγοῦν, ὅπως φαίνεται, τόν Αὔγουστο.

Ὁ Βασ. Βασ. βούλιαξε στίς μικροδουλιές καί δέν γράφει, πράγμα πού εἶναι πολύ λυπηρό.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε τήν 1 Αὐγούστου 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Βιαρέντζο (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

41

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

2. VIII. 05.

Ἀγαπητέ Ἀν. Βασ.! Χθές Σᾶς ἔστειλα γράμμα γιά τίς «ὑποθέσεις μας» καί Σᾶς παρακαλοῦσα νά στείλετε τό φύλ. ἀρ. 105 * τῆς «Ἴσκρα» καί τόν Λ. Φόυερμπαχ τοῦ Πλεχάνοφ. Σήμερα θέλω νά κουβεντιάσουμε ἔξω ἀπό τίς τρέχουσες δουλίτσες.

Ὁ κόσμος μας στή Γενεύη ἔχει ἄσχημη διάθεση. Μοῦ κάνει κατάπληξη συχνά τό γεγονός ὅτι δέν χρειάζεται πολύ, οἱ ἄνθρωποι πού δέν εἶναι πέρα γιά πέρα ἀνεξάρτητοι καί οἱ ὁποῖοι δέν συνήθισαν νά κάνουν αὐτοτελή πολιτική δουλιά, νά ἀπογοητευτοῦν καί νά χάνουν τό κέφι τους. Καί χάνουν τό κέφι τους οἱ μπολσεβίκοι τῆς Γενεύης φοβερά. Γίνεται σοβαρή πάλη, τό III συνέδριο, ἐννοεῖται, δέν ἔβαλε καθόλου τέρμα, ἀλλά ἄνοιξε ἁπλῶς μιά νέα, καινούργια φάση σ' αὐτή, οἱ ἰσκριστές εἶναι ζωηροί καί εὐκίνητοι, εἶναι ξεδιάντροποι, σάν τούς ψιλικατζῆδες, δασκαλεμένοι ἀπό μιά μακρόχρονη πείρα δημαγωγίας, — ἐνῶ στούς δικούς μας κυριαρχεῖ κάποια «εὐσυνείδητη βλακεία», ἤ κάποια «βλακώδης εὐσυνειδησία». Δέν ξέρουν νά παλέψουν μόνοι τους, εἶναι ἀδέξιοι, δυσκίνητοι, ἄγαρμποι, συνεσταλμένοι... Συμπαθητικά παιδιά, ὅμως ἐντελῶς ἀκατάλληλοι πολιτικοί. Δέν ἔχουν πεῖσμα, δέν

* Λένε, ὅτι τό κύριο ἄρθρο εἶναι μιά μεγάλη ἀνοησία! Δέν γράφετε τό γρηγορότερο ἐνάντια σ' αὐτό; Ἄν ναί, *τηλεγραφεῖστε*.

ἔχουν πνεῦμα πάλης, ἐπιδεξιότητα, ταχύτητα. Ὁ Βασ. Βασ. ἀποτελεῖ τό χαρακτηριστικό τύπο ἀπό τήν ἄποψη αὐτή: πολύ συμπαθητική προσωπικότητα, ἀφοσιωμένο στέλεχος, τιμιότατος ἄνθρωπος, αὐτός, φοβᾶμαι, δέν θά μπορέσει ποτέ νά γίνει *πολιτικός*. Εἶναι πάρα πολύ ἀγαθός, ἔτσι πού δέν μπορεῖς μάλιστα νά πιστέψεις ὅτι τίς μπροσοῦρες τοῦ «Γκαλέρκα» τίς ἔγραψε αὐτός. Δέν μπάζει μαχητικό πνεῦμα οὔτε στό ὄργανο (ὁλοένα παραπονεῖται, γιατί δέν τόν ἀφήνω νά γράψει καλά ἄρθρα γιά τήν Μπούντ!), οὔτε στήν παροικία. Βασιλεύει κάποιο πνεῦμα μεμψιμοιρίας καί μένα (μόνο τρεῖς ἑβδομάδες ζῶ στήν ἐξοχή καί πηγαίνω στήν πόλη γιά 4-5 ὧρες *τρεῖς* καί κάποτε καί *τέσσερις* φορές τήν ἑβδομάδα!) ὅλοι μέ μαλώνουν γιατί οἱ δουλιές τους δέν πᾶνε καλά, γιατί οἱ μενσεβίκοι εἶναι πιό μαχητικοί κτλ. κτλ.!!

Καί ἡ δική μας ΚΕ, 1ο, δέν ἔχει καί τόσο μεγάλη ἱκανότητα «πολιτικοῦ», εἶναι ἐπίσης πάρα πολύ ἀγαθή, τῆς λείπει ἐπίσης τό πεῖσμα, ἡ εὐστροφία, ἡ εὐαισθησία, ἡ ἱκανότητα νά ἐκμεταλλεύεται πολιτικά κάθε ἀσήμαντο πράγμα στήν κομματική πάλη. Καί, 2ο, περιφρονεῖ πάρα πολύ τό ἐξωτερικό καί μέ ἐπιμονή δέν ἀφήνει ὅλους τούς καλύτερους ἀνθρώπους νά ἔρχονται πρός τά δῶ ἤ τούς παίρνει ἀπό δῶ. Κι' ἔτσι μένουμε ἐμεῖς ἐδῶ στό ἐξωτερικό πίσω. Λείπει ἡ ἐσωτερική δύναμη, τό κίνητρο, ἡ προτροπή. Οἱ ἄνθρωποι δέν ξέρουν νά δροῦν καί νά παλεύουν μόνοι τους. Τούς λείπουν οἱ ὁμιλητές στίς συνελεύσεις τους. Δέν ὑπάρχει ποιός νά καλλιεργεῖ τό ρωμαλέο πνεῦμα, νά βάζει τό ζήτημα ἀπό ἄποψη ἀρχῶν, νά ἔχει τήν ἱκανότητα νά ἀνεβάζει τή δουλιά πάνω ἀπό τό βοῦρκο τῆς Γενεύης, στόν τομέα πιό σοβαρῶν συμφερόντων καί προβλημάτων. Καί ὅλη ἡ ὑπόθεση ζημιώνει. Στήν πολιτική πάλη τό σταμάτημα εἶναι θάνατος. Ζητήματα ὑπάρχουν πολλά καί συνεχῶς αὐξάνουν. Οἱ νεοϊσκριστές δέν κοιμοῦνται (τώρα μάλιστα «περιάδραξαν» τούς ναῦτες * πού ἔφτασαν στή Γενεύη, τούς ξεγέλασαν, ὅπως φαίνεται, μέ τό ψιλικατζίδικο ρεκλαμάρισμα, πού ἀποτελεῖ χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς πολιτικῆς τους καί ἐπίμονα τούς marktschreien **, «ἐκμεταλλευόμενοι» ἐκ τῶν ὑστέρων τά γεγονότα τῆς Ὀδησσοῦ πρός ὄφελος τῆς φατρίας τους). Οἱ δυνάμεις μας εἶναι *ἀφάνταστα* λίγες. Δέν ξέρω πότε θά γράψει ὁ Βασ. Βασ., ἀλλά σάν ὁμιλητής καί πολιτικό κέντρο δέν ἀντέχει σέ καμιά κριτική, μάλλον ὁ ἴδιος καλλιεργεῖ τή μεμψιμοιρία, ἀντί νά δόσει ζωντάνια στούς ἀνθρώπους καί νά τούς δόσει ἕνα παιδαγωγικό κατσάδιασμα. Ὁ Σβάρτς λείπει: γράφει ἀπό κεῖ μέ ζῆλο καί καλά, μάλιστα σάν καλύτερα ἀπό ἐδῶ, ἀλλά

* Πρόκειται γι' αὐτούς πού πῆραν μέρος στήν ἐξέγερση τοῦ θωρηκτοῦ «Ποτιόμκιν». *Ἡ Σύντ.*

** — καλοῦν στό μαγαζάκι τους. *Ἡ Σύντ.*

μόνο γράφει. Όμως σπάνια εἶναι σέ θέση νά ἐπιδράσει προσωπικά πάνω στούς ἀνθρώπους καί νά δίνει κατεύθυνση στόν κόσμο καί στίς συγκεντρώσεις, ἀκόμη καί ὅταν εἶναι στή Γενεύη. Τό κέντρο ἐδῶ εἶναι μεγάλο, σοβαρό. Πλῆθος ρῶσοι. Πάρα πολλοί ἔρχονται. Τό καλοκαίρι μάλιστα παρουσιάζει μιά ἰδιαίτερη κατάλληλη στιγμή, γιατί ἀπό τό πλῆθος περιηγητῶν-ρώσων πού ἔρχονται στή Γενεύη, ὑπάρχει ἕνα ὁρισμένο ποσοστό ἀνθρώπων, πού μπορεῖ καί πρέπει νά τό χρησιμοποιήσουμε, νά τό κινήσουμε, νά τό τραβήξουμε, νά τό κατευθύνουμε.

Σκεφτεῖτε ὅλα αὐτά καί γράψτε μου λεπτομερειακά (καλύτερα στήν προσωπική διεύθυνση: 3. Rue David Dufour). Θυμᾶστε, Ἐσεῖς γράφατε: ἡ ἀπουσία μου ἀπό τή Γενεύη δέν πρόκειται νά φέρει ζημιά, γιατί γράφω πολύ καί ἀπό μακριά. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι γράφετε πολύ καί ὅτι τήν ἐφημερίδα μπορεῖ νά τή βολεύει κανείς *ὅπως-ὅπως* (ὄχι ὅμως περισσότερο ἀπό ὅπως-ὅπως, ἐνῶ μᾶς χρειάζεται πάρα πολύ περισσότερο). Ζημιά ὅμως ὄχι μόνο ὑπάρχει ἁπλῶς, ὑπάρχει τεράστια ζημιά πού κάθε μέρα γίνεται ὅλο καί περισσότερο αἰσθητή. Ἡ προσωπική ἐπίδραση καί οἱ ὁμιλίες στίς συγκεντρώσεις ἔχουν ἐξαιρετικά μεγάλη σημασία στήν πολιτική. Δίχως αὐτά δέν ὑπάρχει πολιτική δράση, ἀκόμη καί τό ἴδιο τό γράψιμο γίνεται λιγότερο πολιτικό. Καί ὅταν ἔχεις ἐχθρό πού διαθέτει στό ἐξωτερικό μεγάλες δυνάμεις, ἐμεῖς χάνουμε κάθε ἑβδομάδα τόσα, πού δέν τά ἀναπληρώνουμε ἴσως οὔτε σ' ἕνα μήνα. Ἡ πάλη γιά τό Κόμμα δέν τέλειωσε, καί δέν θά τήν ὁδηγήσεις ὥς τήν πραγματική νίκη, ἄν δέν ἐντείνεις ὅλες τίς δυνάμεις...

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Βιαρέντζο (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

42

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀπό τόν Λένιν πρός τά μέλη τῆς ΚΕ

14. 8. 05.

Ἀγαπητοί φίλοι! Μόλις διάβασα στήν *«Ἴσκρα»*, ἀρ. φύλ. 107, τά πρακτικά τῆς σύσκεψης πού ἔγινε στίς 12. 7. 05 καί πῆραν μέρος ἡ ΚΕ καί ἡ Ὀργανωτική Ἐπιτροπή [63]. Εἶναι πάρα πολύ δυσάρεστο τό γεγονός ὅτι *δέν* πήραμε μέχρι τώρα τά πρακτικά πού μᾶς ὑποσχεθήκατε. Δέν

πήραμε οὔτε γράμματα. Μά τήν ἀλήθεια, ἔτσι δέν μπορεῖ νά γίνει δουλιά. Ἐγώ δέν ἤξερα τίποτε οὔτε γιά τό σχέδιο νά δημοσιευτεῖ τό «Ἀνοιχτό γράμμα», οὔτε γιά τό σχέδιο τῶν διαπραγματεύσεων, οὔτε γιά τό σχέδιο νά γίνουν κάποιες ὑποχωρήσεις. Ἐπιτρέπεται ἄραγε μιά τέτια συμπεριφορά ἀπέναντι σ' ἕνα μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς;; Σκεφτεῖτε σέ τί κατάσταση μέ φέρνετε! Κατάσταση ἐντελῶς ἀφόρητη, γιατί ἀκριβῶς ἐδῶ, στό ἐξωτερικό, ἐγώ εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ἀπαντῶ ἀνοιχτά σέ ὅλους — πρέπει οἱ ἴδιοι νά τό παραδεχτεῖτε αὐτό, ἀφοῦ σκεφτεῖτε ψύχραιμα.

Ἡ ἀπάντησή Σας στήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή γεννάει ἕνα σωρό ἀπορίες. Δέν μπορῶ νά καταλάβω, τί γίνεται. Μήπως κάνετε πονηριές;; Μήπως ξεχάσατε ὅτι ὑπάρχει συγκεκριμένη ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου, πού λέει ὅτι οἱ ὅροι τῆς συγχώνευσης πρέπει νά ἐγκριθοῦν ἀπό τό νέο συνέδριο; Πῶς μπορεῖ νά μιλᾶτε στά σοβαρά γιά πρόσληψη στήν ΚΕ, ὅταν ὑπάρχουν δυό ἀνταγωνιζόμενα ὄργανα;; Πῶς μπορεῖ νά ἀφήνετε χωρίς ἀπάντηση τό γεγονός ὅτι ὑπάρχουν δυό ΚΟ, δηλ. πλήρης καταπάτηση καί τοῦ καταστατικοῦ καί τῶν ἀποφάσεων τοῦ III συνεδρίου;; Πῶς μπόρεσε νά μή στείλετε στούς μενσεβίκους τελεσίγραφο ἀπό ἄποψη ἀρχῶν στό ὀργανωτικό πρόβλημα: 1) συνέδρια ἀντί δημοψηφίσματα, σάν ἀνώτερο ὄργανο τοῦ Κόμματος· 2) ἀπόλυτη ὑποταγή τοῦ κομματικοῦ Τύπου στό Κόμμα· 3) ἄμεσες ἐκλογές στήν ΚΕ· 4) ὑποταγή τῆς μειοψηφίας (χωρίς εἰσαγωγικά) στήν πλειοψηφία κτλ.;;

Πῶς εἶναι δυνατό νά μή σᾶς βάζει σέ σκέψη ἡ θλιβερή πείρα τῆς «συμφωνίας» γιά τίς μεταφορές, πού τήν τορπίλισε ἀμέσως ὁ Σιουρτούκ, προκαλώντας καινούργιο κύμα ἀγανάκτησης;; [64] Τίποτε δέν μπορεῖ νά ζημιώσει τόσο τήν ὑπόθεση τῆς μελλοντικῆς ἑνότητας, ὅσο μιά εἰκονική συμφωνία, πού δέν ἱκανοποιεῖ κανέναν καί ἀφήνει ἔδαφος γιά πάλη: μιά τέτια «συμφωνία» θά ὁδηγήσει *ἀναπόφευκτα* μόνο σέ καινούργια ρήξη καί σέ ἀγανάκτηση δέκα φορές μεγαλύτερη!

Ἤ μήπως κάνετε πονηριές; Ἐλπίζετε νά «ξεγελάσετε» τήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή καί νά βάλετε τούς μενσεβίκους πού βρίσκονται στή Ρωσία νά μαλώσουν μ' ἐκείνους τοῦ ἐξωτερικοῦ;; Μήπως δέν ὑπάρχει ἀρκετή πείρα σχετικά μ' αὐτό, πού δείχνει ὅτι οἱ τέτιες προσπάθειες εἶναι μάταιες;

Τό ξαναλέω μέ τόν πιό σοβαρό τρόπο: μέ βάζετε σέ μιά κατάσταση *ἀφόρητη*. Δέν ὑπερβάλλω. Σᾶς παρακαλῶ ἐπίμονα νά ἀπαντήσετε: 1) θά γίνει τό συνέδριο τήν 1. IX, ὅπως ἀποφασίσαμε, ἤ μήπως ἀκυρώσατε τήν ἀπόφαση αὐτή; 2) Ἄν τήν ἀκυρώσατε, τότε μέ ποιόν τρόπο, πότε καί ποῦ θά γίνει τό συνέδριό σας (τῶν μελῶν τῆς ΚΕ) καί

τί μέτρα σκέπτεστε νά πάρετε γιά νά μπορέσω νά δόσω κι' ἐγώ τήν ψῆφο μου καί (πράγμα *πολύ* πιό σοβαρό) νά μάθω τίς *πραγματικές* σας προθέσεις. Ἡ συνάντηση εἶναι πάρα πολύ ἀπαραίτητη γιά χίλιες-δυό δουλιές. Χρήματα δέν ἔχουμε. Οἱ γερμανοί δέν ξέρω γιατί δέν δίνουν. Ἄν δέν στείλετε 3000 ρούβλια, θά χρεοκοπήσουμε. Σχεδόν ὅλα τά πρακτικά ἔχουν στοιχειοθετηθεῖ *, γιά τήν ἔκδοση χρειάζονται 1500 ρούβλια. Τό ταμεῖο εἶναι τόσο ἄδειο, ὅσο *ποτέ*.

Τί πράγμα εἶναι αὐτή ἡ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ὀριόλ-Μπριάνσκ; («Ἴσκρα», ἀρ. φύλ. 106)[65]. Κάποια σύγχυση ὑπάρχει. Γράψτε, γιά τό θεό, τί ξέρετε. Δέν μπορεῖτε νά στείλετε ἐκεῖ κάποιον, ὅπως λ.χ. τόν Λιούμπιτς ἀπό τό Βορόνεζ;

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

43

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Στή διεύθυνση τοῦ Ἀψολιούτ

Πρός τά μέλη τῆς ΚΕ καί τῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης ἀπό τόν Λένιν

14. VIII.

Ἀγαπητοί σύντροφοι! Ἀφοῦ πῆρα τό γράμμα καί τή «δήλωση» τοῦ σύντρ. Κονσταντίν Σεργκέγεβιτς, θεωρῶ καθῆκον μου νά ἀπαντήσω τά παρακάτω μέ τήν παράκληση νά διαβαστοῦν *ἀπό ὅλα* τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης. Ἐννοεῖται, ἡ διένεξη πρέπει νά ἐξεταστεῖ, σύμφωνα μέ τό καταστατικό τοῦ Κόμματος, ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή, καί δέν μοῦ πέρασε καθόλου ἀπό τή σκέψη ὅτι μπορῶ νά ἔχω τήν ἀξίωση νά σχηματίσω γνώμη ἀπό δῶ. Ὅμως, λόγω τῆς παραπομπῆς στό «Γράμμα τοῦ Λούσιν» σάν προϊόν τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά πῶ τή γνώμη μου. Ὁ Λούσιν εἶναι ἕνας ἀπό τούς ἀνιαρούς λιποτάκτες πού πέρασαν ἀπό τήν πλειοψηφία στή μειοψηφία, ὁ ὁποῖος θίχτηκε ἐπειδή δέν τόν καλέσαμε στό III συνέδριο. Τό «Γράμμα τοῦ Λούσιν» ἐκδόθηκε ἀπό τόν ἴδιο (τυπωμένο) πρίν ἀπ' αὐτό, πρίν ἀπό τό III συνέδριο, καί περιεῖχε

* Πρόκειται γιά τήν ἔκδοση τῶν πρακτικῶν τοῦ III συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. *Ἡ Σύντ.*

μιά ἀνόητη μομφή κατά τῆς πλειοψηφίας γιά *ἔλλειψη ἀποφασιστικότητας (!)* στόν πόλεμο ἐνάντια στή μειοψηφία. Ἡ ὑπογραφή κάτω ἀπό τό γράμμα αὐτό ἦταν λάθος τοῦ σ. Κονσταντίν Σεργκέγεβιτς, ὅμως νά τοῦ ἀποδόσουμε εὐθύνη γιά τό λάθος αὐτό εἶναι κάτι περισσότερο ἀπό παράλογο. Εἶναι ἕνα λάθος πού συγχωρεῖται τελείως, ὅταν τό κάνει ἕνας ἄνθρωπος πού δέν ξέρει τά «ἤθη» (ἤ τήν ἔλλειψη ἤθους πιό σωστά) τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὁ ἴδιος ὁ Κονσταντίν Σεργκέγεβιτς ἔκοψε ἀμέσως τίς σχέσεις μ' αὐτό τό ὑποκείμενο, τόν Λούσιν. Ξέροντας τόν Κονσταντίν Σεργκέγεβιτς στήν ἀρχή σάν ἕναν *θαυμάσιο*, ἕναν ἀπό τούς πιό πολύτιμους ἀνταποκριτές, καί ἀφοῦ μετά *γνωρίστηκα προσωπικά* μ' αὐτόν στή Γενεύη, θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νά ἐκφραστῶ γενικά ὑπέρ αὐτοῦ, σάν στελέχους, καί νά δηλώσω ὅτι εἶμαι κατηγορηματικά ἐνάντια στήν παραπομπή στό «Γράμμα τοῦ Λούσιν» σάν κατηγορία κατά τοῦ Κονσταντίν Σεργκέγεβιτς [66].

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Αὐγούστου 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

44

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Ἀγαπητέ Ἀν. Βασ.!

Πῆρα τό γράμμα Σας. Γράψτε καλύτερα στήν προσωπική διεύθυνσή μου: 3 Rue David Dufour.

Δέν ξέρω τί πρέπει νά γίνει μέ τήν μπροσούρα τοῦ Κοστρόφ. Τυπωμένη δέν τή διάβασα ἀκόμη, ἀπό τό παλιό ὅμως χειρόγραφο ξέρω τί λογῆς φροῦτο εἶναι. Ἔχετε ἀπόλυτα δίκιο ὅτι πρόκειται ἀκριβῶς γιά «μαυροεκατονταρχίτικη φιλολογία» [67]. Ρωτᾶτε — πῶς νά ἀπαντήσουμε;

Ὁ Βασ. Βασ. ἔγραψε ἕνα σχόλιο στήν «Προλετάρι» ἀναιμικό, δέν ἔχω ὄρεξη νά τό δημοσιεύσω. Ὁ Ὄλιν ἔκανε διάλεξη καί γράφει ἐπίσης, ὅμως δέν θά τά καταφέρει. Ἐδῶ, κατά τή γνώμη μου, χρειάζονται δυό πράγματα: 1ο, «σύντομη περιγραφή τῆς ἱστορίας τῆς διάσπασης». Ἐκλαϊκευτική. Ἀπό τήν ἀρχή, ἀπό τόν οἰκονομισμό. Μέ ἀκριβῆ στοιχεῖα. Μέ χωρισμό σέ περιόδους: 1901-1903· 1903 (II συνέδριο)· 26. VIII. 903-26. XI. 03· 26. XI. 03-I. 04· I-VIII. 04· VIII. 04-V. 05· V. 05 (III συνέδριο).

Νομίζω ὅτι αὐτό θά μποροῦσε νά γραφτεῖ μέ τέτια σαφήνεια, ἀκρίβεια καί συντομία, ὥστε νά τό διαβάσουν κι' ἐκεῖνοι στούς ὁποίους ἀπευθύνεται ὁ Κοστρόφ.

2ο, χρειάζεται ζωντανός, τσουχτερός, *λεπτός* καί λεπτομερής χαρακτηρισμός (φιλολογικός-κριτικός) τῶν μαύρων αὐτῶν ἑκατονταρχιτῶν. Γιατί στήν οὐσία αὐτή ἡ καλπιά βρίσκεται στή βάση αὐτῶν πού γράφει καί ὁ Λ. Μ. (διαβάσατε τό αἶσχος στό φύλ. ἀρ. 107; Ὁ Σβάρτς ἀπαντάει μέ ἄρθρο. Δέν ξέρω, ἀξίζει τόν κόπο;) — καί ὁ Σταροβέρ. Θά ἔπρεπε νά συγκεντρώσουμε μιά σειρά ἀπό τέτια ἄρθρα καί μπροσοῦρες, νά βγάλουμε στό φῶς τό χοντροκομένο ψέμα, νά τό *ξεσκεπάσουμε* ἔτσι, ὥστε ἡ ὑπεκφυγή νά εἶναι ἀδύνατη, νά τό στηλιτεύσουμε καί νά τό στιγματίσουμε ἀκριβῶς σάν «μαυροεκατονταρχίτικη φιλολογία». Οἱ νεοϊσκριστές ἔδοσαν τώρα ἕνα σωρό ὑλικό καί ἄν μπορούσαμε νά τό ἐπεξεργαστοῦμε μέ ἐπιμέλεια, νά ξεσκεπάσουμε τίς βρωμερές αὐτές μεθόδους τοῦ *κουτσομπολιοῦ,* τῆς συκοφαντίας etc. etc. σ' ὅλο τους τό μεγαλεῖο — τότε θά μποροῦσε νά ἑτοιμαστεῖ ἕνα δυνατό πράγμα. Καί μόνο οἱ ἀσαφεῖς αὐτοί «προσωπικοί ὑπαινιγμοί» τοῦ Λ. Μ. — τί μεγάλη βρωμιά εἶναι!!

Μέ τό πρῶτο θέμα ἴσως νά καταπιαστῶ ἐγώ, ὄχι ὅμως ἀμέσως τώρα, ὄχι σύντομα, δέν ἔχω καιρό * (καί ἀργότερα θά εἶναι, ἴσως, πολύ ἀργά!).

Μέ τό δεύτερο δέν θά καταπιαστῶ καί νομίζω ὅτι αὐτό θά μπορούσατε νά τό κάνετε *μόνο* Ἐσεῖς. Ὄχι εὐχάριστη δουλιά, βρωμερή, οὔτε λόγος νά γίνεται — ἐμεῖς ὅμως δέν εἴμαστε ἄνθρωποι πού ἀποφεύγουμε τή δουλιά, ἀλλά δημοσιογράφοι καί δέν ἐπιτρέπεται σέ δημοσιολόγους τῆς σοσιαλδημοκρατίας νά ἀφήνουν τήν «προστυχιά καί τό δηλητήριο» ἀστιγμάτιστα.

Σκεφτεῖτε σχετικά καί γράψτε δυό λόγια.

Τήν μπροσούρα γιά τή μαζική πολιτική ἀπεργία πρέπει νά τή δόσετε — δέν θά εἶναι δύσκολο γιά Σᾶς.

Ἐσεῖς θά ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νά συνεχίσετε καί τίς ἐκλαϊκευτικές μπροσοῦρες, νά διαλέξετε κανένα ἀπό τά πιό ἐπίκαιρα θέματα. Ποιό ἀκριβῶς — αὐτό πιά δέν τό ξέρω. Γιά τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν; Πρέπει νά περιμένουμε τή δημοσίευση [70].

Καλά θά ἦταν γιά τήν ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν. Νά ἀντιπαραθέσετε τό καταστατικό μας (ΙΙΙ συνέδριο) μέ τό καταστατικό τῆς συνδιάσκεψης, νά

---

* Τώρα θά καθήσω νά γράψω τήν ἀπάντηση στόν Πλεχάνοφ («Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», τεῦχ. 2 [68]). Πρέπει νά τόν ξεσκονίσουμε καλά, γιατί κι' αὐτός ἔχει ἕνα σωρό βρωμιές καί ἀξιοθρήνητα ἐπιχειρήματα. Ἐλπίζω νά τό καταφέρω.

Ἔπειτα στροφογυρίζει στό κεφάλι μου ἕνα σχέδιο ἐκλαϊκευμένης μπροσούρας: «Ἡ ἐργατική τάξη καί ἡ ἐπανάσταση» [69] — ὁ χαρακτηρισμός τῶν δημοκρατικῶν καί σοσιαλιστικῶν καθηκόντων, στή συνέχεια τά συμπεράσματα γιά τήν ἐξέγερση καί τήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση κτλ. Νομίζω ὅτι μιά τέτια μπροσούρα εἶναι ἀπαραίτητη.

ἀναλύσετε καί νά ἐξηγήσετε τήν ἰδέα, τή σοβαρότητα καί τίς μεθόδους τῆς *ἐπαναστατικῆς* ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου (ἰδιαίτερα γιά τήν ἐξέγερση), τή διαφορά ἀνάμεσα στίς κομματικές ὀργανώσεις κι' ἐκεῖνες πού τάσσονται μέ τό μέρος τοῦ Κόμματος κτλ. Αὐτό θά ἦταν ὥς ἕνα βαθμό καί ἀπάντηση στόν Κοστρόφ, ἀπάντηση ἐκλαϊκευτική, γιά τίς μάζες, πάνω σέ ἕνα ἐπίκαιρο θέμα. Γιά δοκιμάστε!

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 15 καί 19 τοῦ Αὐγούστου 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Βιαρέντζο (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

45

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Ν. ΛΕΠΕΣΙΝΣΚΙ

Πρός τόν σ. Ὄλιν πού ὑπόγραψε ἀντί τοῦ γραμματέα τῆς *ὁμάδας τῆς Γενεύης* τῆς ὀργάνωσης τοῦ ΣΔΕΚΡ στό ἐξωτερικό

Ἀπόφαση τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ΚΕ στό ἐξωτερικό, πού *πρέπει νά διαβαστεῖ ὁλόκληρη* στήν ἑπόμενη συνέλευση τῆς ὁμάδας (δηλαδή στίς 29 τοῦ Αὐγούστου, σήμερα, ἄν ἡ ἀπόφαση αὐτή φτάσει στή διάρκεια τῆς συνέλευσης).

Σήμερα, στίς 29 Αὐγούστου 1905 καί ὥρα 8 τό βράδυ δόθηκαν στόν ἀντιπρόσωπο τῆς ΚΕ στό ἐξωτερικό ἀντίγραφο τοῦ γράμματος ἀπό τήν ὁμάδα τῆς Γενεύης πρός τήν Ἐπιτροπή διεκπεραίωσης καί ἀντίγραφα τῆς ἀπάντησης τῆς τελευταίας πρός τήν πρώτη.

Σχετικά μέ τά ντοκουμέντα αὐτά ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό ἐξωτερικό ἐξηγεῖ στήν ὁμάδα τῆς Γενεύης ὅτι αὐτή παρανόησε τήν κομματική πειθαρχία καί παραβίασε τό καταστατικό τοῦ Κόμματος. Οἱ διεκπεραιωτές εἶναι ἀντιπρόσωποι τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Τήν κάθε δυσαρέσκεια ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῆς ΚΕ τήν ἐξετάζει πρίν ἀπόλα ἡ ἴδια ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή. Ὅλες τίς διαφορές μέσα στό Κόμμα τίς ἐξετάζει, σύμφωνα μέ τό καταστατικό, ἡ ΚΕ, καί πιό πολύ τίς διαφορές ἀνάμεσα στά μέλη τῶν διαφόρων κομματικῶν ὀργανώσεων καί στούς ἀντιπροσώπους τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Γι' αὐτό ἡ πρόσκληση τῶν ἀντιπροσώπων

τῆς ΚΕ νά πάρουν μέρος στή συνέλευση τῆς ὁμάδας ἦταν ἀπομέρους τῆς ὁμάδας αὐτῆς μιά ἐνέργεια ἀπό τήν τυπική πλευρά καί γενικά λαθεμένη καί ἰδιαίτερα ἀδιάκριτη.

Ἄν ὑπῆρχε πρόθεση ἡ πρόσκληση αὐτή νά μήν ἔχει τό χαρακτήρα μιᾶς τυπικῆς ἐνέργειας, τότε δέν ἔπρεπε νά γίνει γραπτή καί ἐπίσημη.

«Ἡ προσωπική συμπεριφορά» τῶν «ὑπεύθυνων προσώπων» εἴτε εἶναι στήν πραγματικότητα μόνο προσωπική (ἔξω ἀπό ὑπεύθυνη θέση, ἀνεξάρτητα ἀπό ὑπεύθυνη θέση) καί τότε ἡ ἐξέτασή της ἀπό τήν ὁμάδα ἀποτελεῖ *φαγωμάρα*. Εἴτε ἡ προσωπική συμπεριφορά ἔχει σχέση μέ τήν ὑπεύθυνη θέση — ὁπότε τό κάθε μέλος τοῦ Κόμματος, πού εἶναι δυσαρεστημένο ἀπό τή συμπεριφορά αὐτή καί ἐπιμένει νά γίνει *τυπική, ἐπίσημη* ἐξέταση τῆς δυσαρέσκειας, *εἶναι ὑποχρεωμένο* πρίν ἀπόλα νά ἀπευθυνθεῖ ἐπίσημα στήν ΚΕ. Ἡ ὁμάδα τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Γενεύη ἐφόσον ἐπέτρεψε νά «προκύψουν» ἐνώπιόν της ζητήματα γιά νά ἐξεταστοῦν *ἐπίσημα*, ζητήματα δυσαρέσκειας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῆς ΚΕ, πρίν γίνει *ἐπίσημη* ἀνακοίνωση γι' αὐτό στήν ΚΕ, ἔδειξε μ' αὐτό καί πάλι ὅτι παρανόησε τήν κομματική πειθαρχία καί τό καταστατικό τοῦ Κόμματος.

Τή διαφορά πού ὑπόδειξα τώρα ἀνάμεσα στή *φαγωμάρα* καί στήν *κριτική ἑνός ὑπεύθυνου προσώπου* (κριτική πού εἶναι *ὑποχρεωτική* γιά κάθε μέλος τοῦ Κόμματος, νά ἔχει ὅμως μορφή ἀνοιχτή καί νά στρέφεται ἀπευθείας πρός τά κεντρικά ὄργανα ἤ τό συνέδριο καί νά μήν εἶναι κριτική κρυφή, ἀτομική καί σέ στενό κύκλο), τή διαφορά αὐτή, ὅπως φαίνεται, ἡ ὁμάδα δέν τήν καταλαβαίνει καλά.

Γι' αὐτό τό λόγο ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ΚΕ στό ἐξωτερικό πιστεύει ὅτι ἔχει χρέος νά προειδοποιήσει ὅλους τούς νεαρούς συντρόφους τῆς ὁμάδας. Στό περιβάλλον τῆς «παροικίας» τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι δυνατό νά βρεθοῦν πάντα ἄνθρωποι, πού εἶναι ἱκανοί νά ἀρωστήσουν ἀπό τήν ἀρώστια τῆς φαγωμάρας, τοῦ κουτσομπολιοῦ καί τῶν διαβολῶν. Μποροῦν νά παρουσιαστοῦν πάντοτε ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἐκτελοῦν πολύ ἄσχημα τά καθήκοντα πού τούς ἀνάθεσε ἡ ΚΕ ἤ τό συνέδριο, κουτσομπολεύουν ὅμως πολύ εὔκολα ἄλλα μέλη τοῦ Κόμματος ὅτι δέν ἐκπληρώνουν σέ ἱκανοποιητικό βαθμό ἄλλα καθήκοντα. Τούς ἀνθρώπους αὐτούς συχνά μποροῦν νά τούς ἀκοῦν στά σοβαρά σύντροφοι ἀπό ἔλλειψη πείρας, ἀπό περιέργεια, ἀπό ἔλλειψη χαρακτήρα. Στήν πραγματικότητα ὅμως τούς ἀνθρώπους αὐτούς δέν πρέπει νά τούς ἀκοῦν, ἀλλά ἀμέσως νά τούς κόβουν τή φόρα καί νά μή τούς *ἐπιτρέπουν* νά ἀνακινοῦν ἐπίσημα ζητήματα γιά τήν «προσωπική συμπεριφορά ὑπεύθυνων προσώπων», *ἐφόσον* τά ζητήματα αὐτά δέν ἔχουν παραπεμ-

φθεῖ ἐπίσημα γιά ἐξέταση στά ἁρμόδια ὄργανα τοῦ Κόμματος καί δέν ἔχουν ἐξεταστεῖ, *δέν ἔχουν λυθεῖ ἀπ' αὐτά.*

Τά μέλη τοῦ Κόμματος στό ἐξωτερικό εὔκολα ἀρωσταίνουν ἀπό τήν ἀρώστια πού ὑπόδειξα, ὅλοι ὅμως οἱ σύντροφοι πού εἶναι νέοι κι' ἔχουν γερά νεῦρα, ὀφείλουν νά προσέχουν μέ αὐστηρότητα καί τόν ἑαυτό τους καί τούς ἄλλους, γιατί τό *μοναδικό* μέσο πάλης ἐνάντια στήν ἀρώστια αὐτή εἶναι νά σταματᾶμε *ἀμέσως καί μέ τόν πιό ἀμείλικτο τρόπο* κάθε τάση γιά φαγωμάρες καί κουτσομπολιά *μόλις ἀρχίζει ἡ τάση αὐτή.*

Γι' αὐτό ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ΚΕ στό ἐξωτερικό ἀποφασίζει:

I — *παρακαλεῖ* τήν ὁμάδα τῆς Γενεύης νά *ἀποσύρει* τό γράμμα της μέ ἡμερομηνία 28 τοῦ Αὐγούστου πρός τή διεκπεραίωση.

Αὐτό θά ἦταν ὁ καλύτερος καί γρηγορότερος τρόπος νά σταματήσει μιά ἄσχημη ὑπόθεση, πού ἀπειλεῖ μέ τήν ἴδια τήν πορεία τῶν πραγμάτων νά ὁδηγήσει στίς πιό δυσάρεστες φαγωμάρες καί διασπάσεις.

Φυσικά, *τήν παράκληση* πού τήν κάνω *ἐξονόματος τῆς ΚΕ* ἡ ὁμάδα δέν εἶναι ὑποχρεωμένη νά τήν ἐκτελέσει. Παίρνω τό θάρος νά ὑποβάλλω *τήν παράκληση* αὐτή, γιατί ἔχω νά κάνω μέ *συντρόφους*, μέ τούς ὁποίους ποτέ δέν εἶχα ἔστω καί μιά ἐπίσημη διένεξη.

II. Ἄν ἡ παράκλησή μου ἀποριφθεῖ ἀπό τήν ὁμάδα, τότε τό σημεῖο I τῆς ἀπόφασης δέν ἰσχύει. Τότε προτείνω στήν ὁμάδα:

1) νά μοῦ ἀνακοινώσει, ἄν προτίθεται νά πειθαρχήσει στή διευκρίνιση τοῦ κομματικοῦ καταστατικοῦ πού ἔκανα πιό πάνω, δηλ. νά πειθαρχήσει *στήν ἀπόφαση πού πῆρα ἐξονόματος τῆς ΚΕ* (ἐνάντια στήν ἀπόφαση αὐτή μπορεῖ νά γίνει ἔνσταση (α) στήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί (β) στό συνέδριο, ὅμως μέχρις ὅτου τήν ἀκυρώσει τό ἀνώτερο ὄργανο εἶναι ὑποχρεωτική).

2) νά μοῦ ἀνακοινώσει, μέ βάση τήν § 11 τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Κόμματος, ὅλα τά στοιχεῖα γιά τή σύνθεση τοῦ προσωπικοῦ τῆς ὁμάδας καί τήν «ὅλη δράση της» (τίς ψηφοφορίες κτλ.) σχετικά μέ τή δυσάρεστη αὐτή ὑπόθεση.

Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό ἐξωτερικό

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Αὐγούστου 1905
στή Γενεύη (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή
Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

46

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Ν. ΛΕΠΕΣΙΝΣΚΙ

Μέ παράκληση τοῦ σ. Βασ. Β—τς διευκρινίζω τό σημεῖο τῆς ἀπόφασής μου, πού ὑποδείχνει αὐτός (ὅτι μποροῦν νά παρουσιαστοῦν ἄνθρωποι πού κάνουν ἄσχημα τή δουλιά τους, κουτσομπολεύουν ὅμως μέ προθυμία τίς ἀδυναμίες τῶν ἄλλων). Ἡ ἐκδοχή ὅτι ἤθελα ἐδῶ νά κατηγορήσω κάποιον κτλ. εἶναι ἀστήρικτη. Τό *κάθε* κομματικό στέλεχος ἔχει τίς ἀδυναμίες καί τίς ἐλλείψεις του στή δουλιά, πρέπει ὅμως νά εἶναι κανένας *προσεκτικός* ὥστε, ὅταν κάνει κριτική τῶν ἀδυναμιῶν ἤ τίς ἀναλύει μπροστά στά κεντρικά ὄργανα τοῦ Κόμματος, νά μή ξεπερνάει τά ὅρια ἀπ' ὅπου ἀρχίζουν οἱ διαβολές. Ὅλο τό νόημα τῆς ἀπόφασής μου βρίσκεται ὁλοκληρωτικά σ' αὐτήν ἀκριβῶς τήν *προειδοποίηση* καί στήν *παράκληση* νά σταματήσει ἀμέσως μιά ὑπόθεση λαθεμένη πού δέν ἄρχισε καλά.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Αὐγούστου 1905 στή Γενεύη (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

47

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Ἀγαπητέ Ἀν. Β.!

Χάρηκα ἐξαιρετικά ἀπό τό σχέδιό Σας γιά τήν μπροσούρα: «3 ἐπαναστάσεις». Τό καλύτερο εἶναι νά ἀφήσετε γιά τήν ὥρα τήν ἀπάντησή Σας στόν Πλεχάνοφ: ἄς γαυγίζει ὁ ἐκνευρισμένος αὐτός δογματιστής. Σέ μιά τέτια στιγμή νά ἀσχοληθοῦμε ειδικά μέ τή φιλοσοφία!; Πρέπει μέ ὅλες τίς δυνάμεις νά δουλέψουμε γιά τή σοσιαλδημοκρατία, μή ξεχνᾶτε ὅτι εἶστε ἀγκαζαρισμένος *γιά ὅλο τόν ἐργάσιμο χρόνο Σας.*

Ὅσο γιά τίς 3 ἐπαναστάσεις, καταπιαστεῖτε τό γρηγορότερο στά γεμάτα. Τό θέμα αὐτό πρέπει νά τό ἐπεξεργαστεῖτε *ἐπισταμένα,* καλά. Εἶμαι βέβαιος ὅτι μπορεῖτε νά τό πετύχετε. Νά ἐκθέσετε ἐκλαϊκευτικά τά καθήκοντα τοῦ σοσιαλισμοῦ, τήν οὐσία του καί τούς ὅρους τῆς πραγματοποίησής του. Στή συνέχεια — ἡ νίκη στή σημερινή ἐπανάσταση, ἡ σημασία τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος (ἰδιαίτερο μικρό κεφάλαιο), σέ τί μπορεῖ νά συνίσταται *τώρα* ἡ πλήρης νίκη; ἡ προσωρινή κυβέρνηση, ὁ ἐπαναστατικός στρατός, ἡ ἐξέγερση — ἡ *σημασία καί οἱ συνθῆκες* τῶν

καινούργιων μορφῶν πάλης. Ἡ ἐπανάσταση à la 1789 καί à la 1848. Τέλος (αὐτό εἶναι καλύτερα νά ἀποτελέσει τό δεύτερο μέρος καί τό προηγούμενο τό τρίτο), γιά τόν ἀστικό χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασης, πιό λεπτομερειακά γιά τήν *οἰκονομική* πλευρά καί μετά νά ξεσκεπάσετε πέρα γιά πέρα τούς ὀπαδούς τοῦ «Ὀσβομποζντένιγε» στόν τομέα ὅλων τῶν συμφερόντων τους, τῆς τακτικῆς καί τοῦ πολιτικαντισμοῦ τους.

Εἶναι ἀλήθεια πλούσιο θέμα καί μαχητικό ἐνάντια στούς πρόστυχους ἀνθρώπους τῆς «Ἴσκρα». Καταπιαστεῖτε, Σᾶς παρακαλῶ, τό γρηγορότερο καί δουλέψτε πάνω σ' αὐτό περισσότερο. Ἔχει μεγάλη σημασία νά δόσετε πάνω στό θέμα αὐτό ἕνα περιεκτικό ἐκλαϊκευτικό ἔργο.

Στή συνέχεια σχετικά μέ τή διάσπαση. Δέν μέ καταλάβατε. Δέν εἶναι ἀνάγκη νά μέ περιμένετε, γιατί τά θέματα εἶναι διαφορετικά: τό ἕνα — ἱστορία (θά προσπαθήσουμε νά τή στρώσουμε), τό ἄλλο — περιγραφή τῶν μεθόδων τῆς πολεμικῆς τους. Φιλολογική-κριτική ἐπιφυλλίδα πάνω στό θέμα: π.χ. «χυδαία φιλολογία». Κι' ἐδῶ πιά νά ἀναλύσουμε σέ μερικά κεφάλαια μιᾶς ὁλόκληρης μπροσούρας, μέ περικοπές καί μέ διευκρινίσεις, ὅλη αὐτή τήν προστυχιά τοῦ Σταροβέρ, τοῦ Μάρτοφ καί τῶν ἄλλων στόν τομέα τῆς πολεμικῆς τους ἐνάντια στήν «Προλετάρι», καθώς ἐπίσης καί τά ἀναμασήματα γιά «Πλειοψηφία ἤ μειοψηφία» κτλ. Στιγματίστε τους γιά τό *μίζερο* **τρόπο** τῆς πάλης τους. Παρουσιάστε τους σάν *τύπο*. Φτιάξτε τό πορτραῖτο τους σέ ὅλο τό ἀνάστημα μέ τσιτάτα παρμένα ἀπό τούς ἴδιους. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θά τό πετύχετε αὐτό, ἀρκεῖ νά συγκεντρώσετε λίγα τσιτάτα.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Τό ἄρθρο σχετικά μέ τόν Κουζμίν-Καραβάγεφ τό πῆρα. Ἐπίσης καί τήν ἐπιφυλλίδα γιά τό 1848.

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Αὐγούστου 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Βιαρέντζο (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

48

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀπό τόν Λένιν πρός τά μέλη τῆς ΚΕ

7 τοῦ Σεπτέμβρη 1905.

Ἀγαπητοί φίλοι! Σήμερα πῆρα τήν εἴδηση ὅτι συμφωνήσατε γιά τή συνδιάσκεψη μέ τήν Μπούντ, τούς λεττονούς etc. σχετικά μέ τήν Κρατική δούμα [71]. Μόλις σήμερα, ἄν καί ἡ ὑπόθεση ἔγινε πρίν ἕνα

μήνα! Δέν μοῦ μένει παρά νά «διαμαρτυρηθῶ» ἀκόμη μιά φορά σέ σᾶς (ἀσχολία πού, ὅπως φαίνεται, γίνεται ἐπάγγελμά μου)...

Τό πῆρα ἀπόφαση: θά σᾶς καταγγείλω ἐπίσημα στό IV συνέδριο γιά τό ἔγκλημα, δηλαδή «γιά τήν ἀποκατάσταση, παρά τό καταστατικό καί τή θέληση τοῦ Κόμματος, τοῦ δυαδικοῦ κέντρου». Μά τήν ἀλήθεια, θά σᾶς καταγγείλω. Ἄραγε δέν ὀργανώσατε δυαδικό κέντρο; Γιά σκεφτεῖτε το, λοιπόν! Μά *ἀπό τή θέση πού κατέχω εἶμαι ὑποχρεωμένος* νά διευθύνω τό ὄργανο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς; Δέν εἶναι ἔτσι; Πῶς μπορῶ ὅμως νά τό κάνω αὐτό, ὅταν δέν μοῦ γράφουν *ἀπολύτως τίποτε,* οὔτε καί γιά ἕνα ζήτημα τακτικῆς, καί στήν πιό ἐπίσημη ἐρώτηση γιά τήν «προκαθορισμένη» συνάντηση τῆς 1 τοῦ Σεπτέμβρη μέ τό ν. ἡμ. δέν ἀπαντοῦν! Σκεφτεῖτε τί θά βγεῖ, ἄν θά ἀρχίσουν ἀνάμεσά μας διαφωνίες! Μήπως εἶναι δύσκολο νά ὑποχρεώσετε κάποιον νά γράφει ἔγκαιρα τουλάχιστο γιά ὑποθέσεις πού ἔχουν «κρατική σημασία»;;

Ἔγραψα γιά τήν Κρατική δούμα στά φύλ. ἀρ. 12, 14 καί 15 τῆς «Προλετάρι». Γράφω καί στό φύλ. ἀρ. 16 πού θά βγεῖ στίς 12 τοῦ Σεπτέμβρη μέ τό νέο ἡμερολόγιο *. Στό «Ποσλέντνιγε Ἰζβέστιγια» (τῆς 1 τοῦ Σεπτέμβρη μέ τό ν. ἡμ., ἀρ. φύλ. 247) ἡ Μπούντ ἔφτασε σέ σημεῖο νά πεῖ τίς μεγαλύτερες ἀνοησίες [72]. Ἐμεῖς θά τή χτυπήσουμε τήν Μπούντ ἔτσι, πού νά μή τό ξεχάσει ποτέ. Οἱ μπουντοφικοί αὐτοί εἶναι τόσο κουτοί καί καυχησιάρηδες, βλάκες καί ἠλίθιοι, πού πραγματικά δέν ὑποφέρονται. Ἡ «Ἴσκρα» ἀράδιασε πολλά ψέματα, ἰδιαίτερα ὁ Μάρτοφ στήν Wiener «Arbeiter-Zeitung» ** (τῆς 24 Αὐγούστου μέ τό ν. ἡμ. — μετάφραση στό φύλ. ἀρ. 15 τῆς «Προλετάρι»). Τό τονίζω, μή βιάζεστε νά πάρετε ἐπίσημη ἀπόφαση καί μήν ὑποχωρεῖτε οὔτε κατά ἕνα γιώτα μπροστά στήν μπουντοφική-ἰσκρική συνδιάσκεψη. Εἶναι δυνατό νά γίνει αὐτή χωρίς πρακτικά;; Καί ἐπιτρέπεται νά κάνετε συνδιάσκεψη μ' αὐτές τίς πόρνες χωρίς πρακτικά;

Σᾶς προειδοποιῶ ἔντονα σχετικά μέ τή «Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία τῆς Ἀρμενίας» [73]. Ἄν συμφωνήσατε νά πάρει κι' αὐτή μέρος στή συνδιάσκεψη, ἔχετε κάνει *μοιραῖο* λάθος πού πρέπει *ὁπωσδήποτε* νά τό διορθώσετε. Αὐτοί δέν εἶναι παρά δυό-τρεῖς ἀποδιοργανωτές τῆς Γενεύης, πού τυπώνουν ἐδῶ τά πιό τιποτένια πράγματα καί δέν ἔχουν καμιά *σοβαρή* σύνδεση μέ τόν Καύκασο. Αὐτοί δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά *μιά ὁμάδα προστατευόμενη τῆς Μπούντ,* πού ἐπινοήθηκε είδικά γιά

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 167-175, 180-189, 197-209, 232-237. *Ἡ Σύντ.*

** — «Ἐργατική ἐφημερίδα» τῆς Βιέννης. *Ἡ Σύντ.*

νά τροφοδοτεῖ τόν μπουντισμό τοῦ Καυκάσου. Ἄν ἀφήσετε τόν κόσμο αὐτόν νά πάρει μέρος στή *ρωσική* συνδιάσκεψη, δηλ. στή συνδιάσκεψη τῶν ὀργανώσεων πού δουλεύουν στή Ρωσία, θά κάνετε μεγάλη γκάφα. Ὅλοι οἱ σύντροφοι τοῦ Καυκάσου εἶναι ἐνάντια στή σπείρα αὐτή τῶν λογίων-ἀποδιοργανωτῶν (αὐτό τό ἔμαθα ἀπό πολλούς) κι' ἐμεῖς γρήγορα θά τούς κατσαδιάσουμε στήν «Προλετάρι». Θά προκαλέσετε ἁπλῶς τίς διαμαρτυρίες τοῦ Καυκάσου καί μιά *καινούργια* φαγωμάρα, ἀντί νά πετύχετε «εἰρήνη» καί «συνένωση». Μά τήν ἀλήθεια, πῶς μπορεῖτε νά ἀγνοήσετε τήν Ἕνωση τοῦ Καυκάσου, τό πλῆθος αὐτῶν πού δουλεύουν στή Ρωσία καί νά κάνετε παρέα μέ τά ἀποβράσματα τοῦ βάλτου πού βρίσκονται στή Γενεύη!! Σᾶς ἱκετεύω ὁλόψυχα: μή τό κάνετε αὐτό.

Τήν ἀπόφαση γιά τό μοίρασμα τῶν χρημάτων ἐξίσου μέ τήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή τήν πῆρα. Θά ἐκτελεστεῖ μέ ἀκρίβεια.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

49

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Α. ΚΡΑΣΙΚΟΦ

14. 9. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Σπεύδω νά ἀπαντήσω στό ἀπαισιόδοξο γράμμα Σας. Τά στοιχεῖα δέν μπορῶ νά τά ἐλέγξω, φαίνεται ὅμως ὅτι τά ὑπερβάλλετε. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο. Τά φυλλάδια τῆς ΚΕ εἶναι καλά, καί ἡ ἐφημερίδα «Ραμπότσι», ἀρ. φύλ. 1 πολύ καλή [74]. Αὐτό εἶναι μεγάλη ὑπόθεση. Οἱ χρηματικές ὑποθέσεις εἶναι τώρα ἄσχημες, ἔχουμε ὅμως σύνδεση καί πολύ καλές προοπτικές. Ὀργανώθηκε ἐπιχείρηση, πολύ σοβαρή καί προσοδοφόρα, πράγμα πού δείχνει *ἀναμφίβολα* ὅτι ὁ «οἰκονομολόγος» * δέν κοιμᾶται. Δεύτερο: Ἐσεῖς δέν βλέπετε σωστά τά πράγματα. Εἶναι οὐτοπία νά περιμένουμε πλήρη ἀλληλεγγύη στήν ΚΕ καί στίς γραμμές τῶν ἐκπροσώπων της. «Ὄχι ὅμιλος, ἀλλά Κόμμα», ἀγαπητέ φίλε! Μεταφέρτε τό κέντρο βάρους στίς τοπικές ἐπιτροπές, αὐτές εἶναι **αὐτόνομες**, ἀνοίγουν ἀπέραντο πεδίο δράσης, λύνουν τά χέρια γιά χρηματικές καί ἄλλες συνδέσεις, γιά δημοσιογραφικές ἐμφανίσεις κτλ., κτλ. Προσέξτε νά μή πέφτετε ἐσεῖς οἱ ἴδιοι στό λάθος, γιά τό ὁποῖο κατηγορεῖτε τούς ἄλλους: μή βογγᾶτε, μήν ἀναστενάζετε, καί ἄν δέν σᾶς ἀρέσουν οἱ ἐκπρόσωποι, ριχτεῖτε στή δουλιά τῶν ἐπιτρο-

* «Οἰκονομολόγος», εἶναι ὁ Λ. Μπ. Κράσιν. *Ἡ Σύντ.*

πῶν καί παρακινεῖστε τούς ὁμοϊδεάτες Σας νά ριχτοῦν στήν ἴδια δουλιά. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἔχετε διαφωνίες μέ τούς «ἐκπροσώπους». Εἶναι περισσότερο σκόπιμο νά βάζετε τίς ἀπόψεις σας στήν ἐπιτροπή, ἰδιαίτερα ἄν ὑπάρχει ἐπιτροπή συντροφική, στηριγμένη σέ ἀρχές, καί νά ἐφαρμόζετε ἐκεῖ μιά ἀνοιχτή, σαφή, ἀποφασιστική γραμμή, παρά νά τσακώνεστε μέ τούς «ἐκπροσώπους». Ἄν ἔχετε δίκιο σχετικά μέ τήν ἀναιμία τῶν ἐπιτροπῶν καί τόν τεράστιο ἀριθμό τῶν «ἐκπροσώπων», τό μέσο θεραπείας τῆς ἀρώστιας αὐτῆς εἶναι στά χέρια σας: τραβᾶτε μαζικά στίς ἐπιτροπές. Ἡ ἐπιτροπή εἶναι αὐτόνομη. Οἱ ἐπιτροπές *ἀποφασίζουν* τά πάντα στίς συνεδριάσεις. Οἱ ἐπιτροπές μποροῦν νά πάρουν ἀποφάσεις. Οἱ ἐπιτροπές ἔχουν τό δικαίωμα νά βγάζουν Τύπο. Μή κοιτᾶτε τή «διοίκηση» μέ σταυρωμένα χέρια, ἀλλά πιάστε τή δουλιά μόνοι σας. Τώρα ἔχετε μπροστά σας πλατύ πεδίο δράσης, ἐλεύθερο, δουλιά αὐτοτελή, ἀνεξάρτητη, ἀποδοτική στήν πιό σοβαρή ἐπιτροπή. Ριχτεῖτε μέ τά μοῦτρα, διαλέξτε συντροφική παρέα, τραβᾶτε πιό τολμηρά καί πιό βαθιά στούς ἐργάτες, βγάλτε προκηρύξεις, *παραγγέλνετέ τις σέ μᾶς, στόν Σβάρτς, σέ μένα, στόν Γκαλέρκα*, διακηρύξτε ἐξονόματος τῆς ἐπιτροπῆς φωναχτά τήν κομματική σας γνώμη. Σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι μ' αὐτό τόν τρόπο θά κάνετε χίλιες φορές πιό πολλά γιά νά ἐπιδράσετε πάνω σέ ὅλο τό Κόμμα καί τήν ΚΕ, πρός τήν κατεύθυνση πού θέλετε, ἀπ' ὅ,τι θά πετύχετε μέ τήν προσωπική σας ἐπίδραση στούς ἐκπροσώπους καί στά μέλη τῆς ΚΕ. Μοῦ φαίνεται ὅτι βλέπετε τά πράγματα μέ τόν παλιό τρόπο, τοῦ ὁμίλου, καί ὄχι τοῦ Κόμματος. Ἡ ΚΕ ἐκλέγεται, τό συνέδριο δέν θά ἀργήσει, τά δικαιώματά σας τά ἔχετε, ἐκμεταλλευτεῖτε τα καί σπρῶξτε ὅλους τούς δραστήριους, τούς ἀποφασιστικούς ὁμοϊδεάτες στόν ἴδιο δρόμο: στίς ἐπιτροπές!! Πρέπει νά ἀσκεῖτε πίεση ἐπίσημα, μέσω τῶν ἐπιτροπῶν, καί ὄχι προσωπικά, κάνοντας συζητήσεις μέ τούς ἐκπροσώπους. Μά κανείς δέν εἶναι ὑποχρεωμένος νά πάει στούς ἐκπροσώπους, ὅταν θέλει νά πάει στίς ἐπιτροπές!

Γράφετε: ὁ ἐκπρόσωπος Μιάμλιν δήλωσε ὅτι τό χλεστακοφικό σχόλιο τῆς «Ἴσκρα» εἶναι σωστό [75]. Καλά. Δικαίωμά του. Ἡ ΚΕ ὅμως στό 1ο φύλλο τοῦ «Λετούτσι Λιστόκ» δήλωσε ὅτι μέ τό μέρος μας εἶναι τά ⅔ τοῦ Κόμματος. Συνεπῶς, ὁ Μιάμλιν αὐτομαστιγώνεται! Ἐσεῖς ἔχετε ὑποχρέωση νά χαλιναγωγεῖτε τούς διάφορους Μιάμλιν καί νά τούς ξεσκεπάζετε, νά τούς ἀφαιρεῖτε τήν αἴγλη μέσω τῆς ἐπιτροπῆς *σας* καί ὄχι μέ τίς συζητήσεις μαζί τους. Οἱ ἐπιτροπές θά διαλέξουν τούς ἀνθρώπους πού διορίζουν τούς Μιάμλιν καί δέν εἶναι οἱ Μιάμλιν πού θά κρίνουν τίς τύχες τοῦ Κόμματος. Ἄς πιάσουν οἱ δραστήριοι ἄνθρωποι τίς ἐπιτροπές: αὐτό εἶναι τό σύνθημα γιά ὅλους

καί σᾶς συμβουλεύω νά τό διαδόσετε, νά τό κάνετε κτῆμα ὅλων, νά τό ἐφαρμόσετε.

Ὁ ἐκπρόσωπος Μιάμλιν εἶναι ὑπέρ τῶν δυό ΚΟ. Καί πάλι: ποιός θά ἀποφασίζει; Οἱ ἐπιτροπές καί οἱ ἀντιπρόσωποί τους στό IV συνέδριο. Προετοιμάστε μιά, δυό ἐπιτροπές: αὐτό εἶναι ἕνα γόνιμο καί *πρακτικό* καθῆκον. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι οἱ Μιάμλιν νίκησαν. *Οἱ ἐπιτροπές* ἔχουν τό δικαίωμα νά δημιουργήσουν δικό τους ὄργανο, ἀκόμη καί μιά ἐπιτροπή!! Νά γιατί κάνετε λάθος, πέφτετε στήν παλιά ἄποψη, πού ἐπικρατοῦσε πρίν συγκροτηθεῖ τό Κόμμα, ὅταν γράφετε: «τυπώνουν τίς προκηρύξεις τοῦ Τρότσκι» (δέν ὑπάρχει σ' αὐτό τίποτε τό ἄσχημο, ἄν οἱ προκηρύξεις εἶναι ἱκανοποιητικές καί διορθώνονται. Ἐγώ συμβουλεύω καί τήν ἐπιτροπή τῆς Πετρούπολης νά τυπώνει τίς προκηρύξεις του, πού θά βγοῦν, ἄς ποῦμε, μέ τή δική σας ἐπιμέλεια), ἤ ὅταν γράφετε: «τό προπατορικό ἁμάρτημα à la Μπορίς πλησιάζει». Δέν καταλαβαίνω. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ὑπάρχουν τέτιοι Μπορίς. Τέτιο καλό ὑπάρχει πάντα πολύ. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι οἱ διάφοροι Μπορίς καί οἱ Μιάμλιν παίρνουν τήν πλειοψηφία *(τῶν ἐπιτροπῶν,* μή τό ξεχνᾶτε αὐτό, *τῶν ἐπιτροπῶν).* Τότε βγάζετε τό συμπέρασμα ὅτι ὁ «ὄγκος τῆς προηγούμενης δουλιᾶς πάει χαμένος». Γιατί; Γιατί θά χαθεῖ καί πῶς θά χαθεῖ ἡ «Προλετάρι»;; Ἀκόμη καί ἡ ἀνοησία τῶν «δυό Κεντρικῶν Ὀργάνων δέν θά ἐξαφανίσει τήν «Προλετάρι», ἀλλά θά ἀποτελέσει μόνο παραλογισμό ἀπέναντι στό καταστατικό. Ἡ ζωή ὅμως θά ἀφήσει τήν «Προλετάρι» νά ζεῖ καί θά σαρώσει τόν παραλογισμό. Νά κλείσουν ὅμως τήν «Προλετάρι» δέν θά ἀποφασίσουν οὔτε οἱ Μιάμλιν. Καί τέλος, ἄς πάρουμε καί τή χειρότερη περίπτωση, σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τῆς ἀπαισιοδοξίας σας: ἄς ὑποθέσουμε ὅτι τήν κλείνουν. Καί τότε ρωτάω: καί ἡ ἐπιτροπή Πετρούπολης τί θά κάνει; Μήπως ἡ «Προλετάρι», σάν ὄργανο τῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης, θά εἶναι πιό ἀδύνατη ἀπ' ὅ,τι εἶναι, ὄντας ἕνα ἀπό τά «δυό» Κεντρικά Ὄργανα;; Πάρτε ἀμέσως κιόλας τά πιό δραστήρια μέτρα, ὥστε νά ἔχει ἡ ἐπιτροπή Πετρούπολης ὄχι τυπικές, ἀλλά οὐσιαστικές, στενές, σταθερές σχέσεις μέ τήν «Προλετάρι» καί θά ἐνισχύσετε τή θέση σας καί τήν ἐπιροή τῶν ἰδεῶν σας τόσο πολύ, πού ἑκατοντάδες Μιάμλιν δέν θά εἶναι φοβεροί. Ἡ ἐπιτροπή Πετρούπολης εἶναι μιά δύναμη τρεῖς φορές ἰσχυρότερη ἀπ' ὅλους τούς «ἐκπροσώπους» μαζί. Κάντε τήν «Προλετάρι» ὄργανο τῆς ΕΠ καί τήν ΕΠ δραστήριο φορέα τῶν *ἰδεῶν* καί τῆς τακτικῆς τῆς «Προλετάρι», αὐτή εἶναι *ἡ πραγματική* πάλη ἐνάντια στό πνεῦμα τοῦ Μιάμλιν καί ὄχι ἡ πάλη μέ παράπονα καί στεναγμούς. Στήν Πετρούπολη μπορεῖ νά βρεθοῦν ἑκατοντάδες διευθύνσεις, στήν Πετρούπολη μπορεῖ νά βρεθοῦν πολλές εὐκαιρίες νά ὀργανωθεῖ ὁ τομέας τῶν ἀνταποκρίσεων, νά ζωντανέψουν οἱ ἐπαφές, νά

παραγγέλλονται προκηρύξεις, ἄρθρα ἀπό τήν «Προλετάρι» νά ἀνατυπώνονται σάν προκηρύξεις, νά δίνονται περιλήψεις στίς προκηρύξεις καί νά μετατρέπονται τά ἄρθρα σέ προκηρύξεις κτλ. κτλ. Στίς προκηρύξεις μπορεῖ καί πρέπει νά μιλᾶμε καί γιά ζητήματα γενικά κομματικά (τίς μέρες αὐτές ἡ ἐπιτροπή Κοστρομά μᾶς ἔστειλε μιά ἀπόφαση ἐνάντια στήν τοποθέτηση τοῦ Πλεχάνοφ στό Διεθνές Γραφεῖο: μιά κεφαλιά καί τέλειωσε!). Ἐνάντια στό πνεῦμα τοῦ Μιάμλιν πρέπει νά παλέψει κανείς μέ *ὑποδειγματική* ὀργάνωση τῆς προπαγάνδας τῶν ἐπιτροπῶν, μέ *μαχητικές προκηρύξεις πρός τό Κόμμα* καί ὄχι μέ περίλυπα παράπονα πρός τήν ΚΕ!

Γιά ποιό δικό μου ἄρθρο δημοσιευμένο στό 5ο (;;) τεῦχος τοῦ «Ζαριά» (Γιά τόν Προκοπόβιτς) γράφετε [76]; Ἀπορῶ. Γιατί εἶστε δυσαρεστημένοι μέ τόν Ροῦμπεν; Συνδέστε με ὁπωσδήποτε καί μ' αὐτόν καί μέ τόν Λαλαγιάντς ἀπευθείας.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι δυνατά. Γράφετε συχνότερα καί μή Σᾶς πιάνει μελαγχολία! Καί φτύστε τούς Μιάμλιν!

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

50

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

15. 9. 05.

Ἀγαπητοί σύντροφοι! Πῆρα τά χρήματα, 1 000 ρούβλια = 2640 frs. καί τό πρῶτο φύλλο τῆς «Ραμπότσι». Κάνει ἐξαιρετική ἐντύπωση. Μποροῦμε νά ἐλπίζουμε ὅτι ἡ «Ραμπότσι» θά λύσει σέ σημαντικό βαθμό τό δύσκολο καθῆκον νά ἐκθέτει τά θέματα μέ ἐκλαϊκευμένη καί ὄχι πληκτική μορφή. Ὑπάρχει κάποια φρεσκάδα στόν τόνο καί στό χαρακτήρα διατύπωσης. Ὑπέροχο μαχητικό πνεῦμα. Μέ λίγα λόγια, μπορῶ νά σᾶς συγχαρῶ ὁλόψυχα γιά τήν ἐπιτυχία καί νά σᾶς εὐχηθῶ νά ἔχετε στό μέλλον καί ἄλλες ἐπιτυχίες. Γιά τήν ὥρα μοῦ δημιουργοῦνται οἱ ἑξῆς ἐπιμέρους παρατηρήσεις: 1) θά ἦταν ὠφέλιμο νά γίνεται περισσότερος λόγος γιά τό *σοσιαλισμό*, ἐφόσον τό ὄργανο ἔχει «διαφωτιστικό» χαρακτήρα· 2) θά ἦταν ὠφέλιμο νά συνδέει πιό στενά καί πιό ἄμεσα τά μαχητικά πολιτικά συνθήματα μέ τίς *ἀποφάσεις* τοῦ III συνεδρίου καί μέ τό γενικό πνεῦμα τῆς δικῆς μας τακτικῆς τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Τώρα σχετικά μέ τό γράμμα σας τῆς 24. 8. 05, πού ὁ τόνος του προκάλεσε σέ ὅλους κατάπληξη [77]. Ι. Γιά τήν ἐνημέρωση. Ἐσεῖς «τίποτε ἄλλο δέν μπορεῖτε νά κάνετε». Αὐτό δέν εἶναι σωστό, γιατί

ἐμεῖς βλέπουμε καί ξέρουμε ὅτι καί ἡ Μπούντ, καί οἱ μενσεβίκοι, καί μιά σειρά μπολσεβίκοι μποροῦν νά κάνουν περισσότερα καί κάνουν. Εἶναι γεγονός ὅτι τό μέλος τῆς ΚΕ στό ἐξωτερικό εἶναι πιό ἄσχημα ἐνημερωμένο ἀπό τούς μπουντοφικούς καί τήν «Ἴσκρα». Αὐτό χρειάζεται νά διορθώσουμε καί νά τό διορθώνουμε συνεχῶς καί ἀκούραστα. Πάρτε τό πιό πρόσφατο παράδειγμα. Τήν ἀπόφασή σας γιά τήν ἐνεργητική ἀποχή τήν πήραμε *μόλις αὐτές τίς μέρες* [78]. Οἱ ἄνθρωποι πού ἦρθαν ἀπό τή Ρωσία τήν ξέρουν *ἀπό τόν Ἰούνη!!* Καί σεῖς θά πεῖτε ὅτι «τίποτε ἄλλο δέν μπορεῖτε νά κάνετε»;;;; Ἡ καθυστέρησή της προκάλεσε σέ μᾶς, παρά τή δική μου εὐθύνη, διχογνωμία, γιατί ἐγώ στήν «Προλετάρι» ἐξηγοῦσα τήν «ἐνεργητική ἀποχή» μέ διαφορετικό τρόπο, γιατί δέν ἤξερα πῶς τό ἐξηγεῖτε ἐσεῖς *.

Πάρτε ἀκόμη τό γεγονός τῆς καθιέρωσης ἀπομέρους σας δυό κέντρων. Στήν οὐσία ἡ διχογνωμία δέν ἦταν μεγάλη, ὡστόσο δέν εἶναι ἐπιθυμητή στό ζήτημα τοῦ τρόπου δράσης ὅλου τοῦ Κόμματος. Μοῦ φαίνεται 1) εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο καί ἀπόλυτα σωστό ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἀποφάσεων τοῦ III συνεδρίου νά βάλουμε ἀνοιχτά σάν κεντρικό σημεῖο τῆς προπαγανδιστικῆς καμπάνιας τό σύνθημα τῆς ἐξέγερσης καί τῆς προσωρινῆς ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης. 2) Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι τελείως λαθεμένη ἡ συμβουλή «νά διαλύονται μέ τή βία» οἱ συνελεύσεις τῶν ἐκλεκτόρων. Ἡ τακτική αὐτή θά ἦταν καταστρεπτική. Ἕνα ἀπό τά δυό: ἤ δέν ὑπάρχουν συνθῆκες γιά χρησιμοποίηση τῆς δύναμης σέ μεγάλη ἔκταση — καί τότε νά περιοριζόμαστε στή ζύμωση, στίς ἀγορεύσεις, στίς ἀπεργίες, στίς διαδηλώσεις, καί νά πείθουμε τούς ἐκλέκτορες, καί σέ καμιά περίπτωση νά μή τούς «διαλύουμε». Εἴτε ὑπάρχουν συνθῆκες γιά χρησιμοποίηση δύναμης σέ μεγάλη ἔκταση — καί τότε τή δύναμη αὐτή πρέπει νά τήν κατευθύνουμε ὄχι ἐνάντια στούς ἐκλέκτορες, ἀλλά ἐνάντια στήν ἀστυνομία καί στήν κυβέρνηση. Τότε νά καταπιαστεῖτε μέ τήν ἐξέγερση. Διαφορετικά κινδυνεύετε νά βρεθεῖτε στήν πιό παράλογη κατάσταση: οἱ ἐργάτες θά «διαλύουν μέ τή βία» τούς ἐκλέκτορες, ἡ κυβέρνηση θά τούς ὑπερασπίζει μέ τή βία!! Ἐδῶ ἐκδηλώνεται πρακτικά ἡ ζημιά ἀπό τό ὅτι δέν μπῆκε ἀνοιχτά καί ἀποφασιστικά τό σύνθημα τῆς ἐξέγερσης, δέν μπῆκε σάν κέντρο ζύμωσης ἐνάντια στή Δούμα: νά ἑτοιμάζετε τήν ἐξέγερση, νά πείθετε ὅλους (καί τούς ἐκλέκτορες μαζί) νά ἑτοιμάζουν τήν ἐξέγερση, νά ἐξηγεῖτε τούς σκοπούς της, τίς μορφές, τούς τρόπους, τούς ὅρους, τά ὄργανα, τίς προϋποθέσεις της. Μή χρησιμοποιεῖτε ὅμως στά κουτουρού τή *δύναμη*, ἐφόσον δέν ἔχει συσωρευτεῖ, καί ἄν δέν ἔχετε πείσει τούς

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 167-175. *Ἡ Σύντ.*

ἐκλέκτορες, τότε εἶναι πραγματική τρέλα, αὐτοκτονία γιά τή σοσιαλδημοκρατία, νά τούς διαλύετε μέ τή βία.

Παρακάτω. ΙΙ. Γράφετε ὅτι δέν κάνατε πονηριές μέ τήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή, ἀλλά ἐκπληρώνατε τή θέληση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου. Ἐγώ νομίζω ὅτι στήν περίπτωση αὐτή δέν ἔχετε καθόλου δίκιο. Γιά τήν ἀνάγκη τῆς προετοιμασίας τῶν *ὅρων* τῆς συνένωσης καί τῶν *δυό συνεδρίων* γιά τή συνένωση (σέ ἕνα μέρος καί τόν ἴδιο καιρό μέ τήν ὑποχρέωση ἡ κάθε ὀργάνωση νά ὑποταχθεῖ στίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου *της)* σᾶς ἔγραψα ἀκόμη *.... Συνεπῶς, ἐδῶ δέν ὑπάρχουν διαφωνίες. Τό ὅτι ὅμως ἐσεῖς ξεχάσατε τή μυστική ἀπόφαση (τήν παραθέτω πιό κάτω), τήν *ὑποχρεωτική* ἐπικύρωση ἀπομέρους τοῦ IV συνεδρίου τῶν ὅρων τῆς συγχώνευσης, τό γεγονός αὐτό παραμένει γεγονός. Ἐγώ σ' αὐτό καί ἐπέμενα. Ἡ Ὀργανωτική Ἐπιτροπή σέ δυό σημεῖα τῆς δήλωσής της («Λετούτσι Λιστόκ» τῆς ΚΕ ἀρ. 3, σελ. 5), στά σημεῖα 2 καί 3, μιλάει *ἀνοιχτά ἐνάντια* στή συνένωση μέσω τοῦ συνεδρίου. Αὐτό δέν μπορεῖ νά διαψευστεῖ. Ἐσεῖς ὅμως *στήν ἀπάντηση* δέν λέτε *οὔτε λέξη* ὅτι διαφωνεῖτε!! Καί βγαίνει ἀκριβῶς ὅτι ἐσεῖς καταργήσατε τήν ἀπόφαση. Δέν χωράει συζήτηση ὅτι αὐτό εἶναι λάθος καί ὅτι πρέπει νά διορθωθεῖ.

Τέλος, ἕνα ἄλλο ἀναμφισβήτητο λάθος: δέν ὑπάρχει ἀνοιχτή ἀπάντηση πρός τήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή. Ἐσεῖς γράφετε ὅτι *«γινόταν λόγος γιά συγχώνευση πάνω στίς βάσεις τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου»*. Ἔλεος, κύριοι! Γιατί νά γελᾶτε τόν ἑαυτό σας; Γιατί νά ἀδυνατίζετε τή σωστή θέση μας μέ μιά καθαρή ὑποκρισία;;

Ἡ συγχώνευση πάνω στή βάση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου ἀπορίφθηκε. Καί ὁ Βίντερ, καί ὁ Βαντίμ τήν πρότειναν καί ἐδῶ ἀνοιχτά καί στόν Πλεχάνοφ καί στήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή. Σέ μιά *τέτια* συγχώνευση θά ὑπῆρχε *ἕνα* ΚΟ (ὁ Πλεχάνοφ μάλιστα πρότεινε μέσω τῶν ἐκπροσώπων του μιά «τριάδα» γιά τό ΚΟ). Σέ μιά *τέτια* συγχώνευση θά ὑπῆρχε μιά ΚΕ συγκροτημένη *ἀπαραίτητα* ἀπό δυό μισά, δηλαδή ἡ «πρόσληψη» δέν θά ἦταν πρόσληψη, ἀλλά πραγματική συγχώνευση.

Αὐτό ὅμως ἀπορίφθηκε. Συνεπῶς, μένει ἡ *συμφωνία* ὡς τό IV συνέδριο καί ἡ *συγχώνευση* «πάνω στίς βάσεις τοῦ *τέταρτου* συνεδρίου». Ἀντί νά δόσετε τήν ἀνοιχτή καί σαφή αὐτή ἀπάντηση καί νά κάνετε μιά δήλωση μεγαλόφωνα μπροστά σέ ὅλους, ἐσεῖς μέ τή σιωπή σας παρακάμπτετε *μπροστά στό κοινό* τήν οὐσία τοῦ ζητήματος

* Στό χειρόγραφο ὕστερα ἀπό τή λέξη «ἀκόμη» ἔμεινε ἐλεύθερος χῶρος γιά νά μπεῖ ἡ ἡμερομηνία τοῦ γράμματος πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή: στίς 28 τοῦ Ἰούλη (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 48-50). Ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια ἔσβησε τή λέξη «ἀκόμη» κι' ἔγραψε «ἤδη νωρίτερα». *Ἡ Σύντ.*

(γιατί ή ΟΕ προτείνει ολοφάνερα μιά συγχώνευση *όχι* πάνω στή βάση τοῦ III συνεδρίου, κι' ἐσεῖς ἀπαντᾶτε: γενικά αὐτό γίνεται δεκτό, εἶναι καλό, θά τό συζητήσουμε ἀκόμη!). Καί σέ μένα γράφετε: «*τό τελεσίγραφό μας ἦταν τό καταστατικό τοῦ III συνεδρίου*». Αὐτό δέν εἶναι αὐταπάτη; Γιατί ἄν τό πεῖτε αὐτό δημόσια, τότε, πρῶτο, θά σᾶς περιγελοῦν ὅλοι οἱ μπολσεβίκοι καί, δεύτερο, οἱ μενσεβίκοι θά σᾶς ἀπαντήσουν *ἔτσι*, πού ὅλες οἱ καλές προθέσεις σας γιά συγχώνευση θά πᾶνε κατά διαβόλου!

Κατά τή γνώμη μου, εἶναι καλύτερα νά δηλώσετε ἀνοιχτά στό Κόμμα: δυστυχῶς, *αὐτοί* ἀπόριψαν τή συγχώνευση πάνω στίς βάσεις τοῦ III συνεδρίου. Ἐμπρός νά ἑτοιμάσουμε τό IV συνέδριο ἔτσι, πού νά μαζευτοῦν τόν ἴδιο καιρό καί στό ἴδιο μέρος δυό συνέδρια. Ἐμπρός νά ἑτοιμάσουμε τό σχέδιο συγχώνευσης. Ἄς ποῦμε, σέ ὅλες τίς παράλληλες ὀργανώσεις, *παντοῦ* καί οἱ μέν καί οἱ δέ νά ἔχουν τόν ἴδιο ἀριθμό (à la Νικολάγεφ) [79]. Στήν περίπτωση αὐτή φτιάξτε κατάλογο τῶν παράλληλων ὀργανώσεων, πλήρη κατάλογο καί συμβουλευτεῖτε ὅλες τίς ὀργανώσεις. Ἔπειτα, ἄς παραδεχτοῦμε ὅτι ἡ ΚΕ συγκροτεῖται ἐπίσης ἀπό μισούς καί μισούς, δηλαδή ἐξίσου. Ὅταν γίνει πλήρης *συγχώνευση*, ἐνάντια σέ μιά τέτια «πρόσληψη» κανείς δέν ἐπιτρέπεται νά ἔχει ἀντιρρήσεις ἀπό ἄποψη ἀρχῶν (ἄν καί πρακτικά τό ζήτημα εἶναι πιό πολύπλοκο καί πρέπει νά ξέρουμε πόσες εἶναι οἱ παράλληλες ὀργανώσεις κτλ.). (Σέ παρένθεση: εἶναι πολύ λυπηρό ὅτι στό «Λετούτσι Λιστόκ» ἀρ. 1 καυχηθήκατε πώς τά ⅔ τοῦ Κόμματος εἶναι μέ τό μέρος μας. Μ' αὐτό ὑποσκάψατε τή μελλοντική ἀποδοχή ἀπομέρους σας τῆς «ἰσοψηφίας». Ἐξάλλου εἴπατε ἄραγε ἀλήθεια σχετικά μέ τά ⅔);; Παρακάτω, τό ΚΟ. Κατά τή γνώμη μου, ὅταν γίνει ἡ *συγχώνευση*, εἶναι παράλογο νά ὑπάρχουν δυό Κεντρικά Ὄργανα, καί νομίζω ὅτι οἱ μπολσεβίκοι μπορεῖ νά προτιμήσουν στή θέση αὐτῆς τῆς ἀνοησίας ἕνα δικό τους ὄργανο μερικῶν ἐπιτροπῶν μέ βάση τό καταστατικό τοῦ Κόμματος. Ὅταν θά ὑπάρχουν δυό *ἀνταγωνιζόμενα* Κεντρικά Ὄργανα ἡ συγχώνευση θά εἶναι νεκρό γράμμα. Τότε καλύτερα νά ἔχουμε μιά «συμφωνία» σάν αὐτή τοῦ «Νικολάγεφ», δηλαδή νά ἔχουμε παντοῦ ἑνωτικές ἤ συμβιβαστικές ἐπιτροπές μέ ἴσο ἀριθμό ἀντιπροσώπων καί ἀπό τίς δυό πλευρές.

III. Σχετικά μέ τά χρήματα. Ἡ δήλωσή σας ὅτι τό ΚΟ πρέπει νά ἐκδίδεται «μέ μέσα τοῦ ἐξωτερικοῦ», ὅτι ἡ χρεοκοπία τῆς ΚΕ πρέπει **νά ἀρχίσει ἀπό τό ΚΟ,** μᾶς χτύπησε ὅλους σάν κεραυνός. Γράφετε ὅτι αὐτό δέν εἶναι ἐκνευρισμός, δέν εἶναι μομφή. Ἐπιτρέψτε μου νά μή σᾶς πιστέψω. Νά πεῖ κανείς ἕνα τέτιο πράγμα σοβαρά, ἤρεμα καί ψύχραιμα σημαίνει ὅτι κηρύσσει τή *διάσπαση* ἀνάμεσα στό ΚΟ καί στό Κόμμα, ἀλλά ἐσεῖς δέν μπορούσατε νά τό θέλετε αὐτό. Νά

ἐκδίδεται τό ΚΟ τοῦ Κόμματος ὄχι μέ τά μέσα τοῦ Κόμματος, ἀλλά τοῦ ἐξωτερικοῦ, νά δηλώνετε ὅτι ἡ χρεοκοπία τοῦ Κόμματος πρέπει νά *ἀρχίσει* (καί ὄχι νά τελειώσει) ἀπό τό ΚΟ — αὐτό εἶναι κάτι τό πρωτοφανές. Ἄν θά τό παίρναμε αὐτό στά σοβαρά καί δέν τό θεωρούσαμε σάν ἐκδήλωση ἀκριβῶς τῆς νευρικότητας, ἐξαιτίας τῶν προσωρινῶν δυσκολιῶν (γιατί γενικά ὁ τζίρος σας εἶναι «παχυλός» καί ὑπάρχουν προοπτικές καί γιά 60 000 καί σχετικά μέ τήν «ἐπιχείρηση» τρεῖς φορές «πιό παχυλός») θά ὑποχρεωνόμασταν νά πάρουμε ἀμέσως κιόλας μέτρα καί νά περάσουμε στήν ἔκδοση «μέ μέσα τοῦ ἐξωτερικοῦ» τοῦ ὀργάνου τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ὀργάνωσης ἐξωτερικοῦ. Ὡστόσο ἐπαναλαμβάνω ὅτι στήν τερατώδη αὐτή στάση σας δέν βλέπω παρά μόνο νευρικότητα καί θά περιμένω προσωπική συνάντηση γιατί, κατά τή γνώμη μου, στήν περίπτωση αὐτή δέν πρόκειται γιά ἀρχή τῆς ρήξης, ἀλλά γιά παρανόηση.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

51

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Ὅλα τά γράμματά Σας μέ τήν πρόταση νά ἐπέμβει τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο γιά νά συμφιλιώσει τίς δυό μερίδες τοῦ Κόμματός μας στάλθηκαν στήν Κεντρική Ἐπιτροπή στή Ρωσία. Αὐτή τή στιγμή μπορῶ νά σᾶς πληροφορήσω ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή εἶναι πρόθυμη νά πάρει μέρος στή συνδιάσκεψη, γιά τήν ὁποία γίνεται λόγος, μέ τόν ὅρο ὅτι ἡ συνδιάσκεψη αὐτή θά ἔχει χαρακτήρα μόνο προκαταρκτικῆς συζήτησης. Ἐλπίζω ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς θά φτάσουν στή Γενεύη ἤ στό Βερολίνο στό πολύ προσεχές μέλλον, πιθανό μέσα στό Σεπτέμβρη.

Θά πρέπει ὅμως νά Σᾶς πληροφορήσω ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή ἑτοιμάζεται νά συνάψει στή Ρωσία συμφωνία μέ τήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή πού εἶναι τό ἐκτελεστικό ὄργανο τῆς μειοψηφίας τοῦ Κόμματος. Ἔγιναν ἤδη οἱ προκαταρκτικές διαπραγματεύσεις, καί τά δυό κόμματα κατέληξαν σέ συμφωνία σχετικά μέ τά ποσά πού χορήγησαν οἱ ὀργανώσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπέρ τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Τό κείμενο αὐτῆς τῆς συμφωνίας Σᾶς στάλθηκε πρίν δυό ἑβδομάδες.

Ἐπειδή ἡ σταθερότητα τῆς συμφιλίωσης μπορεῖ νά ἐξασφαλιστεῖ μόνο μέ πλήρη συμφωνία ἀνάμεσα στούς συντρόφους στή Ρωσία, θά ἦταν σκόπιμο, πρίν συγκληθεῖ ἡ συνδιάσκεψη, γιά τήν ὁποία μᾶς γράφετε, νά περιμένουμε τά ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν διαπραγματεύσεων.

Βλαντίμιρ Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν)

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Σεπτέμβρη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στίς Βρυξέλλες

Δημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1905
σέ πολυγραφημένο φυλλάδιο
(δέν διατηρήθηκε)

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929
στή 2η καί 3η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων
τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

Μετάφραση ἀπό τά γαλλικα

52

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ

Πρός τόν Νάτσιγια ἀπό τόν Λένιν

20. 9. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Εὐχαριστῶ γιά τό γράμμα ἀρ. 3. Ἴσως ἕνα μέρος του νά τό δημοσιεύσουμε [80]. Ἐσεῖς ἀρχίζετε μιά συζήτηση μέ τή Συντακτική ἐπιτροπή πάνω σέ προβλήματα ὄχι μόνο τυπικά (τό καταστατικό, τίς συνδέσεις, τίς διευθύνσεις κ.ἄ.), πάνω σέ θέματα πού ἔχουν σχέση ὄχι μόνο μέ ἀνταποκρίσεις (αὐτά κι' αὐτά τά γεγονότα), ἀλλά πάνω σέ θέμα πού ἔχει σχέση μέ τό *περιεχόμενο* τῶν ἀπόψεών Σας, μέ τήν *κατανόηση* ἀπομέρους Σας τῆς τακτικῆς μας, μέ τό *πῶς ἀκριβῶς* τήν ἐφαρμόζετε πρακτικά στίς διαλέξεις, στίς συγκεντρώσεις κτλ. Τέτιες συζητήσεις ἀνάμεσα σέ μᾶς καί στά στελέχη πού δουλεύουν πρακτικά στή Ρωσία μᾶς εἶναι *ἐξαιρετικά πολύτιμες*, καί Σᾶς παρακαλῶ μέ τόν πιό ἐπίμονο τρόπο νά προπαγανδίζετε, νά ὑπενθυμίζετε, νά ἐπιμένετε παντοῦ καί πάντοτε ὅτι, ὅποιος θέλει νά θεωρεῖ τό ΚΟ *δικό του* (κι' αὐτό ὀφείλει νά τό θέλει κάθε μέλος τοῦ Κόμματος), αὐτός δέν πρέπει νά περιορίζεται σέ τυπικές ἀπαντήσεις χωρίς περιεχόμενο ἤ σέ ἀναφορές, ἀλλά ἀκριβῶς *νά συζητάει*, **ὄχι γιά τόν Τύπο,** ἀλλά ἀποβλέποντας στή δημιουργία ἰδεολογικῆς σύνδεσης, νά συζητάει μέ τή Συντακτική ἐπιτροπή πῶς αὐτός ἐφαρμόζει ὁρισμένες ἀπόψεις. Νά θεωρεῖ κανείς τίς συζητήσεις αὐτές ἁπλή διασκέδαση θά πεῖ ὅτι πέφτει σέ

στενό πρακτικισμό καί ὅτι ἀφήνει στήν τύχη ὅλο τόν τομέα ἀρχῶν, τόν ἰδεολογικό τομέα ὅλης τῆς πρακτικῆς μας δουλιᾶς, ὅλης τῆς διαφώτισης, γιατί, ἄν δέν ὑπάρχει σαφές, μελετημένο, ἰδεολογικό περιεχόμενο, ἡ διαφώτιση ἐκφυλίζεται σέ κούφια φρασεολογία. Καί γιά τήν ἐπεξεργασία σαφοῦς ἰδεολογικοῦ περιεχόμενου δέν φτάνει μιά συνεργασία μόνο στό ΚΟ, χρειάζεται ἀκόμη καί συζήτηση ἀπό κοινοῦ γιά τό πῶς *καταλαβαίνουν* τά πρακτικά στελέχη τή μιά ἤ τήν ἄλλη θέση, πῶς *ἐφαρμόζουν στήν πράξη* τοῦτες ἤ τίς ἄλλες ἀπόψεις. Δίχως αὐτό ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ θά κρέμεται στόν ἀέρα, δέν θά ξέρει ἄν ἀφομοιώνεται ἡ προπαγάνδα, ἄν ἔχει ἀπήχηση, πῶς τήν ἀλλάζει ἡ ζωή, τί εἴδους τροπολογίες καί συμπληρώσεις χρειάζονται. Χωρίς αὐτό οἱ σοσιαλδημοκράτες θά ξεπέσουν ὥς τό σημεῖο πού ὁ ἀρθρογράφος γράφει γιά νά γράφει, καί ὁ ἀναγνώστης διαβάζει γιά νά διαβάζει. Σέ μᾶς ἡ συνείδηση τῆς κομματικῆς σύνδεσης εἶναι χαμηλή ἀκόμη, χρειάζεται νά τήν τονώνουμε καί μέ τά λόγια καί μέ τό παράδειγμα.

Θά προσπαθήσω νά χρησιμοποιήσω τό παράδειγμά Σας, δημοσιεύοντας ἕνα μέρος ἀπό τό γράμμα Σας. Γενικά εἴμαστε σύμφωνοι καί ἔχουμε τήν ἴδια ἄποψη μέ Σᾶς (οἱ σκέψεις Σας συμπίπτουν μέ τίς δικές μου στίς «Δυό τακτικές»). Είδικά μοῦ φαίνεται πώς ἄδικα ἐπιτίθεστε ἐνάντια στούς μενσεβίκους γιά τά λόγια: προετοιμασία *τῶν μαζῶν* γιά τήν ἐξέγερση. Καί ἄν αὐτό εἶναι λάθος, δέν εἶναι θεμελιακό.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Ὀδησσό

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

53

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀπό τόν Λένιν στήν ΚΕ

30. IX. 05.

Ἀγαπητοί φίλοι!

1) Σᾶς στέλνω τό σχέδιο συμφωνίας μέ τήν Μαλίχ γιά νά τό ἐγκρίνει ὅλη ἡ ΚΕ [81]. Συνιστῶ νά τό ἐγκρίνετε, διαφορετικά ἐδῶ ἔχουμε πάρει πάρα πολύ κόσμο πού δέν ἔχει μέ τί νά ζήσει καί τό Κόμμα δέν μπορεῖ νά τούς συντηρήσει (ἀνάμεσά τους καί συντάκτες

καί συνεργάτες τῆς «Προλετάρι»). Αὐτό εἶναι σοβαρό ζήτημα, πού πολύ σᾶς παρακαλῶ νά μή τό κόψετε διαμιᾶς: διαφορετικά μπορεῖ νά προκαλέσει φοβερή κρίση.

2) Συνιστῶ νά ἀνεβάσετε τό ποσοστό ἀπό 50% ὥς 100%. Ἡ Μαλίχ θά πρέπει νά συμφωνήσει.

3) Μετά ὑποχρεῶστε την ὁπωσδήποτε τώρα κιόλας νά ὑποταχθεῖ στήν ἰδεολογική *καθοδήγηση* (καί ὄχι μόνο στόν ἔλεγχο) τοῦ προσώπου, γιά τό ὁποῖο ἄς συμφωνήσει μέ τήν ΚΕ. Αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἐφικτό, αὐτή θά συμφωνήσει, ἡ σημασία αὐτοῦ τοῦ σημείου εἶναι τεράστια ἀπό ἄποψη ἀρχῶν, καί ἡ πρακτική του σημασία αὔριο θά εἶναι πάρα πολύ μεγάλη.

4) Βάζετε ἐμένα καί ἰδιαίτερα τόν ἑαυτό Σας σέ πολύ ἄσχημη θέση μπροστά στό Διεθνές Γραφεῖο, μή διορίζοντας ἀντιπρόσωπο γιά τή συνδιάσκεψη καί μή στέλνοντας ἐδῶ τά μέλη τῆς ΚΕ πού ὑποσχεθήκατε [82]. Μά τήν ἀλήθεια, καταλάβετε ὅτι μ' αὐτό στρέφετε ἐνάντιά σας ὅλη τή διεθνή σοσιαλδημοκρατία. Ἤδη ἔχω πάρει ἀπό τό Διεθνές Γραφεῖο ἐρώτημα γιά τήν παράξενη σιωπή τῆς ΚΕ (ἀπάντησα ὅτι ἐσεῖς καταρχήν εἶστε σύμφωνοι γιά τή συνδιάσκεψη χωρίς διαιτητικό δικαστήριο, ὅτι σύντομα θά στείλετε ἀντιπροσώπους Σας καί ὅτι στή Ρωσία διεξάγονται διαπραγματεύσεις ἀνάμεσα στήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή καί στήν ΚΕ).

Εἶναι ἀπαραίτητο νά δοθεῖ ἀκριβής καί σαφής ἐπίσημη ἀπάντηση στό Διεθνές Γραφεῖο, διαφορετικά ἐκθέτετε φοβερά τόν ἑαυτό σας, ὅτι δῆθεν τήν ἀποφεύγετε [83].

5) Ἔπαψα πιά νά ἐλπίζω ὅτι θά ἔρθετε. Γιατί δέν γράφετε οὔτε μιά λέξη γιά τήν ἀπώλεια τοῦ Σισόικα; Γράψτε ἐπιτέλους, ὁριστικά ἄραγε ἐγκαταλείψατε τό σχέδιο ἐρχομοῦ; Γενικά ἀπό Σᾶς πάνω ἀπό μήνα δέν ἔχω καμιά εἴδηση γιά κανέναν.

6) Σχετικά μέ τόν Πλεχάνοφ Σᾶς γνωστοποιῶ τίς ἐδῶ διαδόσεις γιά νά ἔχετε γνώση. Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι αὐτός ἐξοργίστηκε ἐνάντιά μας, γιατί τόν ξεσκεπάσαμε μπροστά στό Διεθνές Γραφεῖο. Βρίζει σάν ἁμαξάς στό τεῦχ. 2 τοῦ «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Μιλοῦν πότε γιά δική του ἰδιαίτερη ἐφημερίδα, πότε γιά ἐπιστροφή του στήν «Ἴσκρα». Συμπέρασμα: ἡ δυσπιστία πρός αὐτόν πρέπει νά μεγαλώσει.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Ἀπαντεῖστε μου ἔστω καί κάτι.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

54

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Μόλις σήμερα (3. Χ. 05 μέ τό ν. ήμ.!!) πήρα τό δικό Σας «Λετούτσι Λιστόκ» άρ. 2 μέ ήμερομηνία 24. VI. 1905. («Ένιαΐο κέντρο» — πού ένημερώνει τά μέλη του ύστερα άπό *τρεΐς* μήνες...)

Τό άρθρο: «Οί βάσεις τής κομματικής όργάνωσης» είναι πολύ καλό. Φαντάζομαι πόσο χρειάζεται νά έξηγεΐς λεπτομερειακά τό άλφάβητο στούς μενσεβίκους. Μά αύτό χρειάζεται πραγματικά. Ό άρθρογράφος τό κατάφερε θαυμάσια. Σκέπτομαι νά τό δημοσιεύσω στήν «Προλετάρι» [84]. Φυσικά, είναι άργά, όμως κάλλιο άργά, παρά ποτέ.

Τό άρθρο αύτό μοΰ γέννησε τή σκέψη, ότι μπορεΐτε καί πρέπει νά κάνετε τήν ΚΕ όργανο πού νά μιλάει πάντοτε καί νά μήν είναι άφωνη. Πέρασαν οί καιροί πού ή ίδεολογική καθοδήγηση γινόταν μέ «ψιθυρίσματα» στίς γιάφκες καί στίς συναντήσεις μέ τούς έκπροσώπους! Ή καθοδήγηση πρέπει νά γίνεται μέ πολιτικό έντυπο ύλικό. Ή «Ραμπότσι» δέν είναι κατάλληλη γιά τή δουλιά αύτή, ό ρόλος της είναι άλλος. *Πρέπει άπαραίτητα* νά βγάζετε δελτίο τής ΚΕ όχι μεγαλύτερο άπό *δυό έντυπες σελίδες*, άλλά νά τό βγάζετε *δυό φορές τήν έβδομάδα*. Έκεΐ νά ύπάρχει ένα μικρό άρθρο πάνω σέ θέμα πολιτικό, όργανωτικό ή σέ θέμα τακτικής, καί στή συνέχεια σύντομες μικρές άνακοινώσεις άπό τρεΐς σειρές. Μόνο χρειάζεται 1) νά τυπώνεται, γιατί ό πολύγραφος είναι πολύ άσχημος (δέν ύπάρχει άραγε έστω καί ένα μικρό τεχνικό μέσο πού νά δουλεύει *γρήγορα;)* καί 2) νά βγαίνει φροντισμένα καί συχνά.

Δέν καταλαβαίνω τό σχέδιό Σας νά μετατρέψετε τή «Ραμπότσι» σέ έβδομαδιαία πιό μικρή έφημερίδα. Άλλο πράγμα είναι, κατά τή γνώμη μου, ένα έκλαϊκευτικό όργανο (έγώ δέν είμαι ύπέρ τοΰ όργάνου αύτοΰ, τό συνέδριο όμως άποφάσισε καί γιά τήν ώρα παύει ή συζήτηση), καί άλλο πράγμα είναι τό *δελτίο* μέ πραγματικά καθοδηγητικά άρθρα γενικοΰ πολιτικοΰ περιεχομένου. Έχετε τρεΐς-τέσσερις καλούς συνεργάτες, συνεπώς είναι εύκολότατο νά έχετε 2 άρθράκια τήν έβδομάδα καί ή σημασία θά είναι τεράστια!

Γράφτηκε στίς 3 τοΰ Όχτώβρη 1905
Στάλθηκε άπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν
πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ. — 3 τοῦ Ὀχτώβρη 1905.

Σμίκρυνση

55

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

3. Χ. 05.

Ἀγαπητοί φίλοι! Πῆρα πολλά ντοκουμέντα καί ἄκουσα τή λεπτομερειακή ἔκθεση τοῦ Ντέλτα. Σπεύδω νά ἀπαντήσω σέ ὅλα τά σημεῖα.

1) Δέν μπορῶ νά ἔρθω στήν καθορισμένη προθεσμία *, γιατί τώρα εἶναι παράλογο νά ἀφήσω τήν ἐφημερίδα [85]. Ὁ Βόινοφ κόλλησε στήν Ἰταλία. Τόν Ὀρλόβσκι ὑποχρεωθήκαμε νά τόν στείλουμε γιά δουλιά. Δέν ἔχω ποιόν νά ἀφήσω. Συνεπῶς, ἡ ὑπόθεση ἀναβάλλεται μέχρι τό ρωσικό Ὀχτώβρη, ὅπως καθορίσατε.

2) Ἐπαναλαμβάνω τήν πιό ἐπίμονη παράκληση: ἀπαντεῖστε ἐπίσημα στό Διεθνές Γραφεῖο. Θά στείλετε κανέναν στή συνδιάσκεψη τοῦ ἐξωτερικοῦ; Συγκεκριμένα: ποιόν καί πότε. Μήπως θά ἀναθέσετε σέ κανέναν; — ἐπίσης συγκεκριμένα. Διαφορετικά μειώνεται σέ ἀφάνταστο βαθμό τό κύρος σας μπροστά στό Δ. Γραφεῖο.

3) Σχετικά μέ τόν Πλεχάνοφ ἐπίσης ἐπίσημα καί ὁριστικά: ναί ἤ ὄχι. Σέ ποιόν θά ἀναθέσετε; Ἡ ἀναβολή τοῦ ζητήματος αὐτοῦ εἶναι πάρα πολύ ἐπικίνδυνη [86].

4) Σχετικά μέ τό νόμιμο ἐκδοτικό ἀποφασίστε τό γρηγορότερο μέ μιά ἐπίσημη ἀπόφαση. Κάνοντας τό σχέδιο συμφωνητικοῦ μέ τήν Μαλίχ ** δέν σᾶς ζημίωσα καθόλου, γιατί αὐτό εἶναι σχέδιο. Ἐπαναλαμβάνω μόνο ὅτι ἡ Μαλίχ ἔδοσε δουλιά σέ πολλούς ἀνθρώπους ἐδῶ, πού τό Κόμμα δέν ἦταν σέ θέση νά τούς συντηρήσει. Τό πράγμα αὐτό μή τό ξεχνᾶτε. Θά σᾶς συμβούλευα καί μέ τήν Μαλίχ νά κλείσετε σύμφωνο καί μέ ἄλλους νά συνεχίσετε νά κάνετε δουλιές στό πνεῦμα τοῦ Σμίντ [87].

5) Σχετικά μέ τήν ἀντιπολίτευση ἀπέναντι στήν ΚΕ ἀπομέρους ὅλων σχεδόν τῶν ἐκπροσώπων θά πῶ τά ἑξῆς: 1ο, ἡ πρόσληψη τοῦ Ἰνσάροφ καί τοῦ Λιούμπιτς, πού τήν ἐπικροτῶ ἀπόλυτα, ἴσως καλυτερεύσει πολύ τήν ὑπόθεση. 2ο, ἐνμέρει οἱ ἐκπρόσωποι ὅπως φαίνεται ὑπερβάλλουν κάπως τά πράγματα. 3ο, δέν θά ἔπρεπε ἄραγε νά τοποθετήσετε μερικούς ἐκπροσώπους στίς ἐπιτροπές μέ τήν ἐντολή νά φροντίζουν γιά ὅλη τήν ἀχτίδα πού θά περιλαμβάνει 2-3 γειτονικές ἐπιτροπές; Δέν χρειάζεται νά μεγαλοποιοῦμε τήν ἑνότητα

---

* Ἐδῶ καί παρακάτω τά λόγια πού εἶναι ὑπογραμμισμένα μέ κυματιστή γραμμή (βλ. τήν εἰκονογράφηση) ὑποδείχνουν τό κείμενο πού προορίζεται γιά κρυπτογράφηση. *Η Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 74-75. *Η Σύντ.*

τῆς τακτικῆς: κάποια ποικιλία στή δράση καί στά σχέδια τῶν ἐπιτροπῶν δέν ἐμποδίζει.

6) Νομίζω ὅτι θά ἦταν ἐξαιρετικά σπουδαῖο νά φροντίσουμε γιά τό IV συνέδριο. Εἶναι καιρός. Θά καθυστερήσει ἴσως ½ χρόνο, τό minimum, μπορεῖ καί περισσότερο. Ὡστόσο εἶναι καιρός. Κατά τή γνώμη μου, φταῖμε λίγο, γιατί διαλύσαμε μερικές ἐπιτροπές καί ἐπιτρέψαμε νά μή τηρηθοῦν οἱ ἀποφάσεις τοῦ III συνεδρίου γιά τούς ὅρους εἰσδοχῆς τῶν μενσεβίκων. Ἄν οἱ ἐπιτροπές αὐτές πού ἀναγνωρίζουν καί δέν ἀναγνωρίζουν ταυτόχρονα τό III συνέδριο, δέν πάρουν σαφή θέση ἀπέναντι στό IV συνέδριο, θά δημιουργηθεῖ χάος. Ἕνα μέρος ἀπ' αὐτές δέν θά πάει στό IV συνέδριο. Καινούργιο σκάνδαλο. Ἕνα μέρος θά πάει καί θά περάσει ἀπό τήν ἄλλη μεριά στό συνέδριο. Δέν πρέπει νά συγχέουμε τήν πολιτική τῆς συνένωσης τῶν *δυό* μερίδων μέ τό *ἀνακάτεμα* καί τῶν δυό μερίδων. Μέ τή συνένωση τῶν δυό μερίδων — εἴμαστε σύμφωνοι. Μέ τό ἀνακάτεμα τῶν δυό μερίδων — ποτέ. Σαφή διαχωρισμό — αὐτό πρέπει νά ζητήσουμε ἀπό τίς ἐπιτροπές, στή συνέχεια δυό συνέδρια καί ὕστερα ἕνωση. Δυό συνέδρια τήν ἴδια περίοδο, στό ἴδιο μέρος, καί αὐτά θά συζητήσουν καί θά ψηφίσουν τά προετοιμασμένα ἀπό πρίν σχέδια ἕνωσης.

Καί τώρα πρέπει νά *παλέψουμε* μέ τόν πιό ἀποφασιστικό τρόπο ἐνάντια στό *ἀνακάτεμα* τῶν δυό μερίδων τοῦ Κόμματος. Θά συμβούλευα νά δόσετε ἕνα τέτιο σύνθημα στούς ἐκπροσώπους μέ τόν πιό συγκεκριμένο τρόπο καί νά τούς ἀναθέσετε νά τό ἐφαρμόσουν πρακτικά.

Ἄν δέν τό κάνετε αὐτό, θά δημιουργηθεῖ φοβερή σύγχυση. Τούς μενσεβίκους τούς συμφέρει κάθε ἀνακατωσούρα, καί θά τήν καλλιεργοῦν μέ κάθε τρόπο. Γι' αὐτούς «χειρότερα δέν γίνεται» (γιατί χειρότερο πράγμα ἀπό τήν ἀποδιοργάνωσή τους δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει), ἐνῶ ἐμεῖς θεωροῦμε πολύτιμη τήν ὀργάνωσή μας, ἔστω κι' ἄν βρίσκεται σέ ἐμβρυακή κατάσταση, καί θά τήν ὑπερασπίζουμε καί μέ τίς γροθιές καί μέ τά δόντια. Τούς μενσεβίκους τούς συμφέρει νά τά μπερδεύουν ὅλα καί νά μετατρέψουν τό IV συνέδριο σέ καινούργιο σκάνδαλο, γιατί αὐτοί οὔτε κάν σκέπτονται γιά *δικό τους* συνέδριο. Ἐμεῖς ὀφείλουμε νά κατευθύνουμε ὅλες μας τίς προσπάθειες καί σκέψεις πρός τή συσπείρωση, τήν καλύτερη ὀργάνωση τῆς *δικῆς μας* μερίδας τοῦ Κόμματος. Ἡ τακτική αὐτή φαίνεται «ἐγωιστική», εἶναι ὅμως ἡ μόνη λογική. Ὅταν θά εἴμαστε καλά συσπειρωμένοι, τελείως ὀργανωμένοι, ὅταν θά διώξουμε ἀπό κοντά μας κάθε εἴδους γκρινιάρη καί αὐτόμολο, τότε ὁ σταθερός πυρήνας μας, ἄν καί δέν θά εἶναι πολύ μεγάλος, θά τραβήξει πίσω του ὅλη τή μάζα τοῦ «ὀργανωτικοῦ νεφελώματος». Ὅταν ὅμως δέν θά ἔχουμε πυρήνα, τότε οἱ μενσεβίκοι, ὄντας ἀποδιοργανωμένοι οἱ ἴδιοι, θά ἀπο-

διοργανώσουν καί μᾶς. Ὅταν θά ἔχουμε σταθερό πυρήνα, τότε γρήγορα θά τούς ἐξαναγκάσουμε νά ἑνωθοῦν μαζί μας. Ὅταν ὅμως δέν θά ἔχουμε πυρήνα, τότε δέν θά θριαμβεύσει ὁ ἄλλος πυρήνας (τέτιος δέν ὑπάρχει), ἀλλά ἐκεῖνοι πού δημιουργοῦν *σύγχυση* καί τότε, σᾶς βεβαιώνω, θά ἔχουμε καινούργια φαγωμάρα, καινούργια ἀναπόφευκτη διάσπαση καί ἐκνευρισμό ἑκατό φορές πιό χειρότερο ἀπό τόν προηγούμενο.

Ἐμπρός νά ἑτοιμάσουμε τήν πραγματική ἕνωση, αὐξάνοντας τή δύναμή *μας* καί ἐπεξεργαζόμενοι *σαφῆ* σχέδια τῶν κανόνων τοῦ καταστατικοῦ καί τῆς τακτικῆς. Καί τούς κούφιους φαφλατάδες, πού μιλοῦν γιά συνένωση καί πού *ἀνακατεύουν* τίς σχέσεις ἀνάμεσα στίς μερίδες τοῦ Κόμματος πρέπει, κατά τή γνώμη μου, νά τούς διώχνουμε ἀμείλικτα ἀπό τίς γραμμές μας.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

56

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Α. ΡΕΪΣΝΕΡ

4. X. 05.

Ἀξιότιμε Μιχαήλ Ἀντρέγεβιτς! Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τό γράμμα Σας. Μέ ἐνημερώνει πιό πολύ ἀπό τήν πληροφορία τοῦ Φέλιξ Ἀλεξάντροβιτς γιά τή συζήτηση πού εἶχε μαζί Σας, γιά τά σχέδια καί τήν τακτική πού ἐφαρμόζουν οἱ λεγόμενοι καντέτοι μας [88]. Εἶναι ἐξαιρετικά πολύτιμη ἡ πληροφορία Σας ὅτι οἱ φιλελεύθεροι, ὁ Βίττε καί ἄλλοι, φοβοῦνται θανάσιμα τήν ἐνεργητική ἀποχή. Μόλις τώρα πῆρα τήν εἴδηση ἀπό τή Ρωσία ὅτι ἔγινε διακομματική συνδιάσκεψη τῆς σοσιαλδημοκρατίας (οἱ δυό μερίδες τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἡ Μπούντ, ἴσως οἱ λεττονοί κτλ.). Ἐγκρίθηκε ὁριστικά ἡ τακτική τῆς ἐνεργητικῆς ἀποχῆς.

Τό σχέδιό Σας δέν μοῦ εἶναι σαφές: 1) εἶναι δυνατό νά ὑπάρχει καί ἡ παραμικρότερη ἐλπίδα ὅτι οἱ καντέτοι θά ἀρνηθοῦν νά πάρουν μέρος στίς ἐκλογές τῆς Κρατικῆς δούμας; Ἐγώ νομίζω ὅτι δέν ὑπάρχει καμιά. 2) Δέν θά ἦταν καλύτερο γιά μᾶς, ἄν κλείσουμε ἤδη συμφωνία μέ τούς ριζοσπάστες, νά ζητήσουμε ἀπ' αὐτούς κανένα ἑκατομμύριο γιά τόν ἐξοπλισμό τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, παρά νά ζητᾶμε τώρα κιόλας ἐκλογές γιά τή Συντακτική Συνέλευση; Τί ὄφελος θά

προκύψει ἀπό τίς ἐκλογές πρίν κάνουμε ἀγώνα κατά τοῦ Τρέποφ ἤ χωρίς ἀγώνα κατά τοῦ Τρέποφ;

Φυσικά, αὐτό πρέπει νά μελετηθεῖ πιό λεπτομερειακά. Στηρίζω τίς ἐλπίδες μου, 1ο, στή συνάντηση πού θά ἔχετε τίς μέρες αὐτές μ' ἕναν φίλο μου [89] στό Βερολίνο· 2ο, στή συνάντησή μας ἐδῶ, πού Σᾶς ἔγραφε ὁ Φέλιξ. Σᾶς εὔχομαι ἐπιτυχία στήν πάλη γιά τήν ἐνεργητική ἀποχή.

Πρόθυμος νά Σᾶς ἐξυπηρετήσω...

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

57

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

5. X. 05.

Ἀγαπητοί φίλοι! Μόλις πῆρα τό καινούργιο γράμμα τοῦ Ρέινερτ. Σκέφτηκα προσεκτικά τήν πρότασή του, συζήτησα μέ τόν Ντέλτα καί ἀναθεώρησα τήν ἀρνητική ἀπάντησή μου στό γράμμα τῆς 3. X. 05 *.

Τόν Ὀρλόβσκι θά μπορέσω νά τόν φέρω πίσω ὕστερα ἀπό μιά ἑβδομάδα. Τότε γιά μιά-δυό ἑβδομάδες κάπως θά μποροῦσε νά γίνει ἡ δουλιά καί χωρίς ἐμένα. Ἐγώ θά ἔγραφα ἀπό νωρίτερα μερικά ἄρθρα, ἀκόμη θά ἔγραφα κάτι καί στή διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ. Ὡστόσο τό σχέδιό σας μοῦ φαίνεται ἐξαιρετικά ἀντιορθολογιστικό. Ὅλες οἱ πληροφορίες πού γεμίζουν τώρα τίς ἐφημερίδες τοῦ ἐξωτερικοῦ, λένε ὅτι στή Φιλλανδία κυριαρχεῖ φοβερή ἀγανάκτηση. Μιλοῦν ἀνοιχτά γιά μιά σειρά ἕτοιμα ξεσηκώματα, γιά προετοιμασία ἐξέγερσης. Ἐκεῖ στέλνουν τώρα πάρα πολλά στρατεύματα. Ἐνισχύθηκε στό τετραπλάσιο ἡ ἐπάκτια καί ἡ ναυτική ἀστυνομία. Ὕστερα ἀπό τό ἐπεισόδιο τοῦ John Grafton [90] ὅλη ἡ προσοχή στράφηκε εἰδικά στά καράβια πού πλησιάζουν στίς ἀκτές. Βρέθηκαν σέ πολλά μέρη ὅπλα, καί τώρα ψάχνουν μέ ἐξαιρετική ἐπιμονή. Πιστεύουν ὅτι εἶναι πολύ πιθανό νά προκαλέσουν ἐπίτηδες συγκρούσεις, γιά νά ἐπέμβουν ἔνοπλα.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 79. *Ἡ Σύντ.*

Στίς συνθῆκες αὐτές νά ὀργανώνετε ἐκεῖ γενική συνέλευση σημαίνει ὅτι ριψοκινδυνεύετε χωρίς κανένα ἀπολύτως λόγο. Αὐτό εἶναι μιά τελείως παράτολμη ἐνέργεια. Φτάνει καί ἡ παραμικρή τυχαία σύμπτωση (καί οἱ πιθανότητες γιά μιά τέτια σύμπτωση εἶναι τώρα στή Φιλλανδία ἰδιαίτερα μεγάλες) καί θά ἔχουμε ὁλοκληρωτικό χαντάκωμα καί τῆς ΚΕ καί τοῦ ΚΟ, στό σύνολό τους, γιατί στήν περίπτωση αὐτή θά διαλυθοῦν τά πάντα. Πρέπει νά βλέπουμε τά πράγματα ὅπως εἶναι: αὐτό θά πεῖ νά παραδόσουμε ὁλοκληρωτικά τό Κόμμα στούς μενσεβίκους ἀρχηγούς γιά νά τό κατασπαράξουν. Εἶμαι βέβαιος, ὅταν τό σκεφτεῖτε, θά συμφωνήσετε ὅτι δέν ἔχουμε δικαίωμα νά τό κάνουμε αὐτό.

Σᾶς παρακαλῶ νά συζητήσετε ἄν μπορεῖ νά ἀλλάξει τό σχέδιο μέ τόν ἑξῆς τρόπο. Ὅλοι νά συγκεντρωθοῦν στή Στοκχόλμη. Σέ σύγκριση μέ τό τωρινό σχέδιο, αὐτό σημαίνει ὅτι ἔχετε μικρές δυσκολίες καί τεράστια πλεονεκτήματα. Δυσκολίες — καθυστέρηση μισή μέρα (ὑπολογίζοντας ἀπό τό Ἄμπο, ἐκεῖ κάπου ὑποτίθεται ὅτι θά γίνει ἡ συνάντηση), ἤ μιά μέρα maximum τόν πηγαιμό μόνο. Συνολικά 2, ἄς παραδεχτοῦμε ἀκόμη καί 4 μέρες. Αὐτό εἶναι τελείως ἀσήμαντο. Πλεονεκτήματα — μεγαλύτερη ἀσφάλεια. Στήν περίπτωση αὐτή ἀποκλείεται τελείως ἡ γενική ἀποτυχία. Αὐτό θά πεῖ ὅτι δέν διακινδυνεύουμε καθόλου τήν τύχη τοῦ ΚΟ καί ὅλης τῆς ΚΕ· δέν κάνουμε τίποτε πού νά εἶναι ἀνόητα ἀπεγνωσμένο. Μερικοί ἀπό σᾶς μποροῦν νά ἔρθουν ἐντελῶς νόμιμα: δέν θά μποροῦν νά τούς πιάσουν. Ἄλλοι θά ἐξοικονομήσουν ξένα διαβατήρια, ἤ θά περάσουν (ὁ Ντέλτα λέει ὅτι τά περάσματα εὔκολα τά ὀργανώνουν οἱ φιλλανδοί) χωρίς διαβατήρια. Σέ περίπτωση χτυπήματος αὐτό θά εἶναι, 1ο, χτύπημα μεμονωμένο καί ὄχι καθολικό καί 2ο, δέν θά ὑπάρχει κανένα ἀπολύτως στοιχεῖο ἐνοχῆς, ἔτσι πού ἄν γίνει ἀνάκριση, ἡ ἀστυνομία δέν θά μπορέσει νά πιάσει ἀπολύτως τίποτε τό σοβαρό. Τότε θά ἔχουμε ἐξασφαλισμένες 2-3 μέρες γιά μιά ἐντελῶς σίγουρη συνέλευση· θά ἔχουμε ὅλα τά ντοκουμέντα (ἐγώ θά τά φέρω μαζί μου, ἐσεῖς στεῖλτε τά δικά σας μέ τό ταχυδρομεῖο κτλ.), θά ἔχουμε τή δυνατότητα νά συντάξουμε κάθε εἴδους πρακτικά, ἐκκλήσεις κτλ. Τέλος, στήν περίπτωση αὐτή θά δοκιμάζαμε, ἄν θά μποροῦσα νά πηγαίνω πιό συχνά στή Στοκχόλμη, γιά νά δουλεύω ἀπό κεῖ καί γιά σᾶς καί γιά τά φυλλάδια κτλ. (ὅπως φαίνεται, οἱ μενσεβίκοι ἔκαναν κάτι τέτιο στό Νότο).

Σᾶς παρακαλῶ, νά συζητήσετε προσεκτικά τό σχέδιο αὐτό. Ἄν τό ἐγκρίνετε, στεῖλτε μου τηλεγράφημα στή διεύθυνση Kroupsky, 3. Rue David Dufour, Genève μέ τήν ὑπογραφή Μπολεσλάβ καί μ' ἕναν ἀριθμό πού θά σημαίνει ποιά μέρα πρέπει νά βρίσκομαι στή

Στοκχόλμη (30 = πρέπει νά βρίσκομαι ἐκεῖ στίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη· 2 ἤ 3 = πρέπει νά βρίσκομαι ἐκεῖ στίς 2 ἤ στίς 3 τοῦ Ὀχτώβρη κτλ.).

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

58

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

8. X. 05.

Ἀγαπητοί φίλοι! Σπεύδω νά σᾶς ἐνημερώσω γιά μιά σοβαρή ἀλλαγή πού ἔγινε στό ζήτημα τῆς ἀντιπροσώπευσης στό Διεθνές Γραφεῖο. Ἡ συνδιάσκεψη τῶν μενσεβίκων τῆς Νότιας Ρωσίας πῆρε πάνω σ' αὐτό ἀπόφαση ὅπου 1) λένε χοντροκομένα ψέματα ἐναντίον μου προσωπικά. Ἀπαντάω στό φύλ. ἀρ. 20 τῆς «Προλετάρι» *, θά βγεῖ μεθαύριο. 2) Παρακαλοῦν τόν Πλεχάνοφ νά ἀντιπροσωπεύσει τή *δική τους μερίδα τοῦ Κόμματος*.

Εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνο πού μᾶς χρειάζεται! Ὁ Πλεχάνοφ, φυσικά, θά σεβαστεῖ τήν παράκλησή τους. Ἡ ψευτοουδετερότητά του, ὀλέθρια γιά μᾶς, θά ξεσκεπαστεῖ, κι' αὐτό ἔπρεπε νά ἀποδειχτεῖ. Ἄς ὑπάρχουν στό Διεθνές Γραφεῖο δυό: ἕνας ἀπό τήν πλειοψηφία καί ἕνας ἀπό τή μειοψηφία. Αὐτό εἶναι τό καλύτερο. Στήν περίπτωση αὐτή, ἄν ὁ Πλεχάνοφ ἀντιπροσωπεύει τή μειοψηφία, *θά εἶναι ἀκόμη καλύτερα.* Θά εἶναι μιά ὑπέροχη εὐκαιρία γιά τή μελλοντική συνένωση. Σᾶς παρακαλῶ θερμά: νά ἀφήσετε τώρα ἐντελῶς τή σκέψη γιά τόν Πλεχάνοφ καί νά ορίσετε δικό σας ἀντιπρόσωπο ἀπό τήν πλειοψηφία. Μόνο τότε εἴμαστε ἐντελῶς ἐξασφαλισμένοι. Καλά θά ἦταν νά ὁρίσετε τόν Ὀρλόβσκι. Ξέρει γλῶσσες, ἔχει εὐφράδεια καί ἱκανότητα νά κάνει τή δουλιά τοῦ ἀντιπροσώπου. Ἕνα μεγάλο μέρος ἀπό τίς ἐπαφές γίνεται γραπτά, σχεδόν ὅλες, καί μεῖς, φυσικά, θά συνεννοούμαστε, ἄν καί δέν ὑπάρχουν ζητήματα γιά νά συνεννοούμαστε: σᾶς βεβαιώνω ἀπό τήν πείρα μου ὅτι ἡ ἀντιπροσώπευση αὐτή εἶναι *καθαρά τυπικό ζήτημα.* Ἐκεῖνο τόν καιρό ὁ Πλεχάνοφ πολλές φορές ἀνάθετε τήν ἀντιπροσώπευση αὐτή στόν Κολτσόφ καί αὐτό δέν ἔφερε ποτέ καμιά ζημιά,

* Βλ. τό ἄρθρο «Ἡ ἀντιπροσώπευση τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 310-312). *Ἡ Σύντ.*

παρόλο πού ὁ Κολτσόφ εἶναι ἕνας τελείως ἀκατάλληλος «κοινοβουλευτικός» καί γενικά φοβερά πολύ ἀδέξιος *.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

59

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΧΕΡΣΩΝΑΣ

Ἀγαπητοί σύντροφοι! Πήραμε ἀπό τόν σύντροφο πού ἦταν σέ σᾶς τή διεύθυνση γιά νά σᾶς γράφουμε γράμματα καί σπεύδουμε νά χρησιμοποιήσουμε τή διεύθυνση αὐτή γιά νά συνδεθοῦμε ἄμεσα. Δίνουμε μεγάλη σημασία στίς ἄμεσες ἐπαφές καί στήν ἀνταλλαγή γνωμῶν, γι' αὐτό καί κάνουμε προσπάθειες νά ἀποκτήσουμε ἐπαφή [91]. Σέ μᾶς νά γράφετε στή διεύθυνση: στόν κ. Ἄλμπερτ Μίλντε, Μάριενστρασσε, 13^{II} Λειψία. (Albert Milde, Marienstrasse, 13^{II}.)

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη 1905 στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στό περιοδικό «Κράσνι Ἀρχίβ», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

60

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

11 τοῦ Ὀχτώβρη.

Ἀγαπητέ Ἀν. Βασ.! Τό ἄρθρο Σας πιάνει ἕνα ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον θέμα, πάρα πολύ ἐπίκαιρο [92]. Τελευταῖα ἡ «Leipziger Volkszeitung» σέ κύριο ἄρθρο εἰρωνευόταν τούς ζέμτσι γιά τό συνέ-

---

* Στήν τρίτη, τήν καθαρή σελίδα τοῦ γράμματος ὑπάρχει καταρτισμένος ἀπό τόν Λένιν ὑπολογισμός μέ βάση τό ἡμερολόγιο τῆς ὑποτιθέμενης ἡμερομηνίας πού θά γίνει ἡ σύσκεψη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ:

«Στάλθηκε τό γράμμα	6.	Χ.	
Παραλήφθηκε τό γράμμα	12.	Χ.	16. Χ.
Ἀναχώρηση	18.	Χ.	22
	20.	Χ.	24
Συνδιάσκεψη	20-22.	Χ.	24-26
Ἄφιξη	22-24	Χ.	26-28
	+7		+3 ».

Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

δριό τους πού έγινε τό Σεπτέμβρη, λέγοντας ότι αυτοί «παίζουν τό παιχνίδι τοῦ Συντάγματος», παριστάνουν τούς κοινοβουλευτικούς *πιά* ἄνδρες etc. etc. Τό λάθος τοῦ Πάρβους καί τοῦ Μάρτοφ χρειάζεται ὁπωσδήποτε νά ἀναλυθεῖ ἀπό τήν πλευρά *αὐτή*. Στό ἄρθρο Σας ὅμως δέν ἔγινε ἡ ἀνάλυση. Κατά τή γνώμη μου, χρειάζεται νά κάνετε ἀλλαγές στό ἄρθρο πρός τή μιά ἀπό τίς δυό κατευθύνσεις: ἤ νά μεταφέρετε τό κέντρο βάρους στούς νεοϊσκριστές μας πού «παίζουν μέ τόν κοινοβουλευτισμό», νά δείξετε μέ λεπτομέρειες τή συμβατική, τήν προσωρινή σημασία τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, τήν προστυχιά τῶν «κοινοβουλευτικῶν αὐταπατῶν» στήν ἐποχή τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης κτλ., νά τό διευκρινίσετε αὐτό, ἀρχίζοντας ἀπό τό ἄλφα (γιά τούς ρώσους εἶναι πολύ ὠφέλιμο!) καί νά ἀναφέρετε τόν Χίλφερντινγκ μόνο γιά νά δόσετε μιά εἰκόνα, πολύ ἀμυδρή μάλιστα. Ἤ νά πάρετε τόν Χίλφερντινγκ γιά βάση καί τότε τό ἄρθρο θέλει μικρότερες ἀλλαγές, νά τοῦ δόσετε ἄλλον τίτλο, νά περιγράψετε ὅμως σαφέστερα τήν ἴδια τήν τοποθέτηση τοῦ ζητήματος ἀπό τόν Χίλφερντινγκ. Φυσικά, Ἐσεῖς μπορεῖτε νά βρεῖτε καί ἄλλο σχέδιο τροποποίησης. Σᾶς παρακαλῶ ὅμως νά καταπιαστεῖτε ὁπωσδήποτε μ' αὐτό ἀμέσως. Χρόνος ὑπάρχει, γιατί τό ἄρθρο σ' αὐτό τό φύλλο δέν μπορεῖ νά μπεῖ (τά γεγονότα τῆς Μόσχας [93] + τό παλιό ὑλικό γέμισαν τό φύλλο). Συνεπῶς, ἡ προθεσμία πού πρέπει νά σταλεῖ εἶναι ἡ Τρίτη 17. Χ. Σᾶς παρακαλῶ πάρα πολύ νά γράψετε ἕνα ἐμπεριστατωμένο ἀρθράκι καί νά τό στείλετε ὥς τίς 17. Χ. Καλύτερα θά ἦταν νά τό τροποποιήσετε πρός τήν πρώτη κατεύθυνση, ἴσως γίνει κατάλληλο γιά κύριο ἄρθρο.

Ἄν εἴχαμε ἤδη κοινοβούλιο, θά ὑποστηρίζαμε ὁπωσδήποτε τούς καντέτους, τόν Μιλιουκόφ καί Σία contra στή «Μοσκόβσκιγε Βέντομοστι» [94]. Λογουχάρη, στίς ἐπαναληπτικές ἐκλογές etc. Ἐκεῖ αὐτό δέν θά παραβιάζει καθόλου τήν αὐτοτέλεια τοῦ ταξικοῦ κόμματος τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Στήν ἐποχή ὅμως πού δέν ἔχουμε κοινοβούλιο, ἀλλά ἐπανάσταση (στό ἄρθρο Σας ἀναφέρετε ἤδη τή διαφορά αὐτή στήν ἐπικεφαλίδα) ἡ ὑποστήριξη ἀνθρώπων, **ἀνίκανων νά παλέψουν ἐπαναστατικά,** εἶναι 1) παραβίαση τῆς αὐτοτέλειας τοῦ Κόμματός μας. Ἡ συμφωνία δέν μπορεῖ νά εἶναι σαφής καί ἀνοιχτή. Αὐτό συγκεκριμένα εἶναι «ξεπούλημα» τῶν δικαιωμάτων μας πάνω στήν ἐπανάσταση, ὅπως τό λέτε Σεῖς καί ὄχι *διάθεση* τῶν δικαιωμάτων γιά ὑποστήριξη. Στό κοινοβούλιο θά τούς ὑποστηρίζαμε, χωρίς καθόλου νά ἐξαφανιζόμαστε. Τώρα ἐμεῖς ἐξαφανιζόμαστε, *ὑποχρεώνοντας* τούς Μιλιουκόφ νά μιλοῦν γιά *λογαριασμό μας* κάτω ἀπό ὁρισμένους ὅρους. Στή συνέχεια, τό κυριότερο 2) μιά τέτια ὑποστήριξη ἀποτελεῖ προδοσία τῆς ἐπανάστασης. Κοινοβούλιο ἀκόμη δέν ὑπάρχει, ὑπάρχουν μόνο οἱ *αὐταπάτες* τῶν Μιλιουκόφ. Πρέπει νά παλεύουμε ἐπαναστατικά *γιά* κοινοβούλιο καί ὄχι κοινοβουλευτικά γιά

ἐπανάσταση, νά παλεύουμε ἐπαναστατικά γιά *ἰσχυρό* κοινοβούλιο καί ὄχι σ' ἕνα *ἀνίσχυρο* «κοινοβούλιο» γιά ἐπανάσταση. Τώρα στή Ρωσία *χωρίς* νίκη τῆς ἐπανάστασης *ὅλες οἱ νίκες* στό «κοινοβούλιο» (Κρατική δούμα ἤ κάτι τέτιο) ἀποτελοῦν ἕνα *μηδενικό*, κάτι χειρότερο ἀπό μηδενικό, γιατί θολώνουν τά μάτια μέ *ψευδαισθήσεις*. Ὁ Πάρβους δέν τό κατάλαβε αὐτό.

Οἱ καντέτοι ἔγιναν ἤδη regierungsfähig * (οἱ Τρουμπετσκόι καί οἱ Μανουῆλοφ στό ρόλο τοῦ πρύτανη etc.), ἀνέβηκαν ἤδη στό δεύτερο πάτωμα τῆς ἐλευθερίας τῶν συγκεντρώσεων (μέ τίμημα τόν ἐκχυδαϊσμό τῶν συγκεντρώσεων), στό πάτωμα τοῦ ψευτοκοινοβουλευτισμοῦ. Αὐτοί μόνο αὐτό θέλουν: μένοντας τό προλεταριάτο *στήν πραγματικότητα στό ὑπόγειο* νά πιστέψει πώς βρίσκεται στό δεύτερο πάτωμα, νά φανταστεῖ πώς ἀποτελεῖ κοινοβουλευτική δύναμη καί νά ἀποδεχτεῖ τούς «ὅρους» γιά τήν «ὑποστήριξη» κτλ. Αὐτό εἶναι πλούσιο θέμα! Ἐμεῖς τώρα εἴμαστε ἰσχυροί ἐξαιτίας τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ λαοῦ καί ἀδύνατοι στόν ψευτοκοινοβουλευτικό τομέα. **Οἱ καντέτοι ἀντίστροφα.** Ὅλοι οἱ ὑπολογισμοί τους ἀποβλέπουν νά μᾶς τραβήξουν στόν ψευτοκοινοβουλευτισμό. Ἡ «Ἴσκρα» ἀποβλακώθηκε. Ἐδῶ ἀκριβῶς ταιριάζει νά ἐξεταστεῖ *διεξοδικά* ἡ σχέση τοῦ ««κοινοβουλευτισμοῦ» πρός τήν ἐπανάσταση» ((σύγκρ. ὁ Μάρξ γιά τήν ταξική πάλη στή Γαλλία τό 1848)).

Αὐτές ἀκριβῶς τίς σκέψεις (τίς ἐκθέτω, φυσικά, πολύ γενικά καί χωρίς ἀκρίβεια), πού τίς θίξατε στό ἄρθρο Σας, χρειάζεται νά τίς ἀναπτύξετε, νά τίς ἀναλύσετε λεπτομερειακά καί νά τίς ὁλοκληρώσετε. Οἱ ρῶσοι σήμερα ἔχουν πολύ μεγάλη ἀνάγκη νά τούς ἐξηγήσεις, ἀρχίζοντας ἀπό τό ἄλφα, τή σχέση ἀνάμεσα στόν κοινοβουλευτισμό καί στήν ἐπανάσταση. Τόν Μάρτοφ ὅμως καί τήν παρέα του τούς ἔπιασε ὑστερία καί φωνάζουν: πιό γρήγορα στή νομιμότητα! πιό γρήγορα νά βγοῦμε ἀνοιχτά, μέ ὁποιοδήποτε μέσο, ὅμως στή νομιμότητα! Σέ μᾶς, ἀκριβῶς τώρα χρειάζεται σταθερότητα, συνέχιση τῆς ἐπανάστασης, πάλη ἐνάντια στήν ἀξιοθρήνητη μισονομιμότητα. Ἡ «Ἴσκρα» αὐτό δέν τό κατάλαβε. Ὅπως ὅλοι οἱ ὀπορτουνιστές, αὐτοί δέν πιστεύουν στό δυναμισμό καί στήν ἐπιμονή τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τῶν ἐργατῶν. Ἡ Μόσχα εἶναι ἕνα μάθημα γι' αὐτούς. Κι' ἐδῶ ἀκόμη ὁ πρόστυχος Πάρβους μεταφέρει στή Ρωσία τήν τακτική τῶν μικροσυναλλαγῶν!!

Πήρατε τό γράμμα μου; Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Χαιρετισμούς στήν Ἄν. Ἀλ.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ὀχτώβρη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Φλωρεντία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — ἱκανοί νά συμμετάσχουν στήν κυβέρνηση. *Ἡ Σύντ.*

61

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ

Πρός τόν Νάτσιγια άπό τόν Λένιν

13. X. 05.

Ἀγαπητέ φίλε! Ἡ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς Ὀδησσοῦ γιά τή συνδικαλιστική πάλη («ἀποφάσεις» ἀρ. 6 ἤ 5, δέν εἶναι καθαρό· στό γράμμα ἀρ. 24. Ἔχει ἡμερομηνία Σεπτέμβρης 1905) μοῦ φαίνεται σέ μεγάλο βαθμό λαθεμένη. Κατά τή γνώμη μου, ἡ ἔξαψη ἀπό τήν πάλη ἐνάντια στούς μενσεβίκους, ἐννοεῖται, τό ἐξηγεῖ φυσιολογικά αὐτό, ὅμως δέν πρέπει νά πέφτουμε στήν ἄλλη ἄκρη. Καί ἡ ἀπόφαση πέφτει ἀκριβῶς στήν ἄλλη ἄκρη. Γι' αὐτό θά μοῦ ἐπιτραπεῖ νά ἐξετάσω κριτικά τήν ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς Ὀδησσοῦ, παρακαλώντας τούς συντρόφους νά συζητήσουν τίς παρατηρήσεις μου, πού κάθε ἄλλο παρά προκλήθηκαν ἀπό τήν ἐπιθυμία νά προσάψω ἄδικες κατηγορίες.

Στήν ἀπόφαση ὑπάρχουν τρία (ὄχι ἀριθμημένα) μέρη στήν αἰτιολόγηση καί πέντε (ἀριθμημένα) μέρη στό κυρίως μέρος τῆς ἀπόφασης. Τό πρῶτο μέρος (τό ἀρχικό σημεῖο τῆς αἰτιολόγησης) εἶναι πολύ καλό: νά ἀναλάβουμε «τήν καθοδήγηση *ὅλων* τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου» καί «ποτέ νά μή ξεχνᾶμε τό καθῆκον» νά καθοδηγοῦμε τή συνδικαλιστική πάλη. Θαυμάσια. Παρακάτω, τό δεύτερο σημεῖο: «στήν πρώτη γραμμή», λέει, μπαίνει τό καθῆκον τῆς προετοιμασίας τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης καί (τό 3ο σημεῖο ἤ τό τέλος τῆς αἰτιολόγησης) «ἐξαιτίας αὐτοῦ, τό καθῆκον τῆς καθοδήγησης τῆς συνδικαλιστικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου ἀναπόφευκτα παραμερίζεται στή δεύτερη σειρά». Αὐτό, κατά τή γνώμη μου, εἶναι λαθεμένο θεωρητικά καί δέν εἶναι σωστό ἀπό ἄποψη τακτικῆς.

Δέν εἶναι σωστό θεωρητικά ἡ ἀντιπαραβολή *δυό καθηκόντων*, σάν νά εἶναι κάπως ἰσοβάθμια, σάν νά εἶναι κάπως τοῦ ἴδιου ἐπιπέδου: «τά καθήκοντα τῆς προετοιμασίας τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης» καί τά «καθήκοντα τῆς καθοδήγησης τῆς συνδικαλιστικῆς πάλης». Τό ἕνα καθῆκον μπαίνει, λέει, στήν πρώτη γραμμή, τό ἄλλο μπαίνει στή δεύτερη. — Νά μιλᾶς ἔτσι, σημαίνει ὅτι συγκρίνεις καί ἀντιπαραβάλλεις πράγματα διαφορετικά. Ἡ ἔνοπλη ἐξέγερση εἶναι τρόπος πολιτικῆς πάλης στή δοσμένη στιγμή. Ἡ συνδικαλιστική πάλη εἶναι μιά ἀπό τίς μόνιμες καί ὑποχρεωτικές σέ ὅλες

τίς στιγμές ἐκδηλώσεις ὅλου τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος πού χρειάζονται πάντα στόν καπιταλισμό. Ὁ Ἔνγκελς σέ ἕνα μέρος, πού ἐγώ τό παραθέτω στό «Τί νά κάνουμε;» [95] ξεχωρίζει τρεῖς βασικές μορφές προλεταριακῆς πάλης: τήν οἰκονομική, τήν πολιτική, τή θεωρητική· μέ ἄλλα λόγια, τή συνδικαλιστική, τήν πολιτική, τή θεωρητική (ἐπιστημονική, ἰδεολογική, φιλοσοφική). Πῶς ὅμως μπορεῖ νά βάλει κανείς δίπλα μιά ἀπό αὐτές τίς βασικές μορφές πάλης (τή συνδικαλιστική), *ὅταν ἀποδέχεται* τήν ἄλλη βασική μορφή πάλης στή δοσμένη στιγμή; Ὅλη ἡ συνδικαλιστική πάλη, σάν «καθῆκον», νά μπεῖ δίπλα στό σημερινό μέσο πολιτικῆς πάλης, *πού δέν εἶναι καθόλου τό μοναδικό* μέσο πολιτικῆς πάλης; Αὐτό εἶναι πραγματικά ἕνα παράλογο πράγμα, κάτι σάν πρόσθεση δεκάδων μέ ἑκατοστά χωρίς νά τά ἀνάγουμε στόν ἴδιο παρονομαστή. Κατά τή γνώμη μου, καί τά δυό αὐτά (τό δεύτερο καί τό τρίτο) σημεῖα τῆς αἰτιολόγησης πρέπει νά βγοῦν. Δίπλα στό «καθῆκον τῆς καθοδήγησης τῆς συνδικαλιστικῆς πάλης» μπορεῖ νά μπεῖ μόνο τό καθῆκον τῆς καθοδήγησης τῆς πολιτικῆς πάλης ὅλης γενικά, τό καθῆκον νά γίνεται ἰδεολογική πάλη γενικά στό σύνολό της, καί ὄχι αὐτά ἤ ἐκεῖνα τά μερικά, τά συγκεκριμένα, τά σημερινά καθήκον*τα* τῆς πολιτικῆς ἤ ἰδεολογικῆς πάλης. Καί τά δυό αὐτά σημεῖα θά ἔπρεπε νά ἀντικατασταθοῦν μέ τήν ὑπόδειξη ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά μή ξεχνᾶμε οὔτε ἕνα λεπτό τήν πολιτική πάλη, τή διαφώτιση τῆς ἐργατικῆς τάξης σέ ὅλη τήν ἔκταση τῶν ἰδεῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας, τήν ἀνάγκη νά ἐπιδιώκουμε τή στενή καί ἀδιάρηκτη σύνδεση ἀνάμεσα σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος γιά τή δημιουργία ἑνός ὁλοκληρωμένου, πραγματικά σοσιαλδημοκρατικοῦ κινήματος. Ἡ ὑπόδειξη αὐτή θά μποροῦσε νά εἶναι τό δεύτερο σημεῖο τῆς αἰτιολόγησης. Τό τρίτο σημεῖο θά μποροῦσε νά εἶναι ἡ διαπίστωση ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά δοθεῖ προσοχή, ὥστε νά ἀποφευχθεῖ ἡ στενή κατανόηση καί ἡ στενή τοποθέτηση τῆς συνδικαλιστικῆς πάλης, πού καλλιεργεῖ ἔνθερμα ἡ ἀστική τάξη. Ἐγώ, φυσικά, δέν προτείνω σχέδιο ἀπόφασης, δέν θίγω τό ζήτημα, ἄν πρέπει νά μιλήσουμε εἰδικά γι' αὐτό. Ἐξετάζω γιά τήν ὥρα μόνο ποιά ἔκφραση τῆς σκέψης σας θά ἦταν θεωρητικά σωστή.

Ἀπό ἄποψη τακτικῆς, ἡ ἀπόφαση στή δοσμένη της μορφή βάζει τά καθήκοντα τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης πολύ ἄστοχα. Ἡ ἔνοπλη ἐξέγερση εἶναι ἡ ἀνώτερη μορφή *πολιτικῆς* πάλης. Γιά τήν ἐπιτυχία της ἀπό τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου, δηλαδή γιά τήν ἐπιτυχία τῆς προλεταριακῆς καί καθοδηγούμενης ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία

καί ὄχι ἀπό ἄλλους, ἐξέγερσης, χρειάζεται πλατιά ἀνάπτυξη ὅλων τῶν πλευρῶν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Γι' αὐτό εἶναι ἐντελῶς λαθεμένη ἡ ἰδέα τῆς ἀντιπαραβολῆς τοῦ καθήκοντος τῆς ἐξέγερσης μέ τό καθῆκον τῆς καθοδήγησης τῆς συνδικαλιστικῆς πάλης. Ἔτσι μειώνεται, κομματιάζεται τό καθῆκον τῆς ἐξέγερσης. Ἀντί νά συγκεφαλαιώνει καί νά στεφανώνει *ὅλο* τό ἐργατικό κίνημα στό σύνολό του, ἔχουμε κάποιο ξεχωρισμό τοῦ καθήκοντος τῆς ἐξέγερσης. Σάν νά μπερδεύονται δυό πράγματα: ἡ ἀπόφαση γιά τή συνδικαλιστική πάλη γενικά (πάνω στό *θέμα* αὐτό γράφτηκε ἡ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς Ὀδησσοῦ) καί ἡ ἀπόφαση γιά τήν κατανομή τῶν δυνάμεων στή σημερινή δουλιά τῆς ἐπιτροπῆς Ὀδησσοῦ (σ' αὐτό ξεστρατίζει ἡ ἀπόφασή σας, καί αὐτό εἶναι ἐντελῶς, ἐντελῶς ἄλλο ζήτημα).

Περνῶ στά ἀριθμημένα σημεῖα τοῦ συμπερασματικοῦ μέρους τῆς ἀπόφασης μέ τή στενή ἔννοια.

Ad I. «Νά ξεσκεπάζουμε τίς αὐταπάτες», «πού συνδέονται μέ τά συνδικάτα»... αὐτό κάπως ὑποφέρεται, ἄν καί καλύτερα εἶναι νά βγεῖ. Πρῶτο, αὐτό ἀνήκει στήν αἰτιολόγηση, ὅπου θά πρέπει νά τονίζεται ἡ ἀδιάρηκτη σύνδεση ὅλων τῶν πλευρῶν τοῦ κινήματος. Δεύτερο, δέν λέγεται, ποιές εἶναι οἱ αὐταπάτες. Ἄν ὅμως μπεῖ αὐτό, τότε νά προστεθεῖ: οἱ ἀστικές αὐταπάτες γιά τή δυνατότητα ἱκανοποίησης τῶν οἰκονομικῶν καί τῶν ἄλλων ἀναγκῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν καπιταλιστική κοινωνία.

...«ὑπογραμμίζοντας ἔντονα τή στενότητά *τους* (τῶν συνδικάτων;) σέ σύγκριση μέ τούς τελικούς σκοπούς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος». Βγαίνει ὅτι κάθε συνδικάτο εἶναι «στενό». Καί τά *σοσιαλδημοκρατικά* συνδικάτα, πού συνδέονται μέ τήν πολιτική ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου; Τό κέντρο βάρους ὄχι στό ὅτι τά συνδικάτα εἶναι «στενά», ἀλλά στό νά συνδέσουμε αὐτή τή μία (καί γι' αὐτό εἶναι στενή, γιατί εἶναι μία) πλευρά μέ τίς ἄλλες. Συνεπῶς ἤ θά βγεῖ αὐτό, ἤ θά ποῦμε πάλι ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά δημιουργηθεῖ καί νά δυναμώσει ἡ *σύνδεση* τῆς μιᾶς πλευρᾶς μέ ὅλες, νά διαποτίζουμε τά συνδικάτα μέ *σοσιαλδημοκρατικό* περιεχόμενο, μέ *σοσιαλδημοκρατική* προπαγάνδα, νά δυναμώνουμε *ὅσο μποροῦμε* τή σοσιαλδημοκρατική δουλιά κτλ.

Ad II. Ἄς μείνει ἔτσι.

Ad III. Δέν εἶναι σωστό, γιά τίς παραπάνω αἰτίες, νά ἀντιπαραβάλλουμε «τό ζωτικότατο καί ἀμεσότατο καθῆκον» τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης μέ τό καθῆκον τῶν συνδικάτων. Δέν ὑπάρ-

χει λόγος νά μιλᾶμε γιά ἔνοπλη ἐξέγερση στήν ἀπόφαση γιά τή συνδικαλιστική πάλη, γιατί αὐτό εἶναι τό μέσο γιά τήν «ἀνατροπή τῆς τσαρικῆς ἀπολυταρχίας», γιά τήν ὁποία μιλάει τό σημεῖο ΙΙ. Τά συνδικάτα θά μποροῦσαν νά εὐρύνουν τή βάση, ἀπό τήν ὁποία ἀντλοῦμε δυνάμεις γιά τήν ἐξέγερση, γι' αὐτό καί πάλι θά πῶ ὅτι εἶναι λάθος νά ἀντιπαραθέτουμε τό ἕνα στό ἄλλο.

Ad IV. «Νά διεξάγουμε δραστήρια ἰδεολογική πάλη ἐνάντια στή λεγόμενη μειοψηφία», πού ἐπανέρχεται στόν «οἰκονομισμό» «στά ζητήματα τῶν συνδικάτων». Δέν εἶναι ἄραγε αὐτό πολύ γενικό γιά τήν ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς Ὀδησσοῦ; Αὐτό δέν μυρίζει ὑπερβολή; Ἀφοῦ στόν Τύπο δέν ἔγινε κριτική οὔτε μιᾶς ἀπόφασης ὅλων τῶν μενσεβίκων γιά τά «συνδικάτα». Τονιζόταν μόνο ὅτι τούς ἐπαινοῦν οἱ φιλελεύθεροι γιά τήν τάση νά μή καταπιάνονται ὅσο πρέπει μέ τό ζήτημα αὐτό. Ἀπό δῶ ὅμως [βγαίνει τό συμπέρασμα] μόνο ὅτι πρέπει ἐμεῖς νά καταπιανόμαστε «ὅσο πρέπει», ὅμως πρέπει ὁπωσδήποτε νά καταβάλουμε προσπάθειες. Κατά τή γνώμη μου, ἤ τό σημεῖο αὐτό νά βγεῖ ἐντελῶς, περιοριζόμενοι στήν ὑπόδειξη νά ἀποφύγουμε τή στενότητα καί νά κάνουμε πάλη ἐνάντια στίς τάσεις τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν φιλελεύθερων νά διαστρεβλώνουν τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων· — ἤ νά τό διατυπώσουμε εἰδικά σέ σύνδεση μέ κάποια συγκεκριμένη ἀπόφαση τῶν μενσεβίκων (ἐγώ δέν ἔχω ὑπόψη μου τέτιες ἀποφάσεις τώρα· ἴσως νά ἐμφανίστηκαν τίποτε ἀποφάσεις τοῦ Ἀκίμοφ σέ σᾶς στό Νότο).

Ad V. Αὐτό ἀξίζει. Τίς λέξεις «καί ἄν εἶναι δυνατό, ἡ καθοδήγηση» ἐγώ θά τίς ἀντικαθιστοῦσα μέ τίς λέξεις «καί ἡ καθοδήγηση». Ὅλα τά κάνουμε «ἄν εἶναι δυνατό». Ἡ προσθήκη τῶν λέξεων αὐτῶν ἐδῶ καί μόνο ἐδῶ θά προκαλέσει ὄχι σωστή ἑρμηνεία, ὅτι δῆθεν ἐμεῖς λιγότερο ἐπιδιώκουμε τήν καθοδήγηση κτλ.

Κατά τή γνώμη μου, γενικά, πρέπει νά μή τό παρακάνουμε στήν πάλη ἐνάντια στούς μενσεβίκους γιά τό ζήτημα αὐτό. Τώρα ἴσως ἀρχίσουν ἀκριβῶς νά δημιουργοῦνται συνδικάτα. Πρέπει νά μή μείνουμε παράμερα καί πιό πολύ ἀπόλα νά μή δόσουμε ἀφορμή νά γίνει σκέψη ὅτι πρέπει νά μείνουμε παράμερα, ἀλλά νά προσπαθήσουμε νά πάρουμε μέρος, νά ἐπιδροῦμε κτλ. Γιατί ὑπάρχει ἰδιαίτερο στρῶμα ἐργατῶν, ἡλικιωμένων, οἰκογενειαρχῶν πού πάρα πολύ λίγα θά δόσουν στήν πο-

λιτική πάλη σήμερα, ὅμως πάρα πολλά στή συνδικαλιστική πάλη. Πρέπει τό στρῶμα αὐτό νά τό χρησιμοποιήσουμε, κατευθύνοντας μόνο τά βήματά του στόν τομέα αὐτό. Ἔχει σημασία γιά τή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας ἀπό τήν ἀρχή νά πάρει σωστή θέση γιά τά συνδικάτα, νά δημιουργήσει ἀμέσως παράδοση σοσιαλδημοκρατικῆς πρωτοβουλίας στό ζήτημα αὐτό, σοσιαλδημοκρατικῆς συμμετοχῆς, σοσιαλδημοκρατικῆς καθοδήγησης. Φυσικά, μπορεῖ στήν πράξη νά μή φτάνουν οἱ δυνάμεις, ὅμως αὐτό εἶναι πιά ἐντελῶς ἄλλο ζήτημα, μά καί δῶ μποροῦμε νά ποῦμε: ἄν καταφέρουμε νά χρησιμοποιήσουμε ὅλες τίς ποικιλόμορφες δυνάμεις, τότε πάντα θά βρεθοῦν καί γιά τά συνδικάτα. Νά πού βρέθηκαν δυνάμεις νά γράψουν τήν ἀπόφαση γιά τά συνδικάτα, δηλαδή νά κατευθύνουν ἰδεολογικά, καί σ' αὐτό βρίσκεται ἡ οὐσία!

Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί παρακαλῶ νά μοῦ γράψετε, ἄν πήρατε τό γράμμα μου αὐτό καί τίς σκέψεις σας γι' αὐτό.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Ὀδησσό

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

62

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

ΣΤΗΝ ΚΕ

16. X. 05.

Ἀγαπητοί σύντροφοι! Μίλησα μέ τόν ἀπεσταλμένο τοῦ Ἰβάν Βασίλιτς καί ἔστειλα χτές τηλεγράφημα ὅτι συμφωνῶ. Ἀφήνω στόν Ἰβάν Βασίλιτς ἤ στόν Σεργκέι Βασίλιτς νά κάνουν τίς ἀπαραίτητες περικοπές στήν «Μπεντνοτά» [96], ἄν παρθεῖ ἀπό τόν Πετρόφ. Συμφωνῶ νά παρθεῖ ἀπό τόν Πετρόφ, μέ τόν ὅρο ὅμως ὅτι αὐτό δέν θά σήμαινε ρήξη μέ τόν Πετρόφ καί καθαρή ἀπομέρους μου ἐξαπάτηση τοῦ Πετρόφ, γιατί *ἐγώ ἐπέτρεψα στόν Πετρόφ* νά δοκιμάσει νά κάνει αὐτό τό πράγμα. Συνεπῶς, πρέπει 1) ὁπωσδήποτε νά ἀποζημιώσουμε τόν Πετρόφ γιά τά ἔξοδα πού ἔκανε ἤδη (ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Ἰβάν Βασίλιτς συμφώνησε μ' αὐτό)· 2) νά ἐξασφαλίσουμε τή συγκατάθεση τοῦ Πετρόφ, μέ τήν ἔννοια νά ὑποταχθεῖ στήν ἀπόφα-

ση τοῦ ἀνώτατου συμβουλίου (δηλ. ἐγώ ἐπέτρεψα στόν Πετρόφ νά δοκιμάσει, ὅμως ἡ ΚΕ ἀποφάσισε νά τό διαβιβάσει στόν Μπελόφ — ἔτσι πού νά μήν ἔχει δικαίωμα ὁ Πετρόφ νά μέ θεωρεῖ σάν ὄχι εὐσυνείδητο συμβαλλόμενο πρόσωπο). Ἄν ὁ Πετρόφ μπόρεσε ἤδη καί τό ἔκανε, ἐγώ θά συμβούλευα νά μή τό πάρετε ἀπ' αὐτόν, γιατί ἐγώ δέν βλέπω κατά τί εἶναι καλύτερος ὁ Μπελόφ ἀπό τόν Πετρόφ· 3) παρακαλῶ νά συνδεθεῖτε γιά τό ζήτημα αὐτό μέ τήν ἀδελφή μου * (δέν εἶναι δύσκολο νά τῆς γράψετε), γιατί αὐτή θά μποροῦσε ἐξονόματός μου νά τακτοποιήσει κάπως τό ζήτημα.

Σχετικά μέ τόν Πετρόφ, ἐγώ θά ἀνακοινώσω ἐδῶ σέ ὅλους, 1) ὅτι ἡ ΚΕ δέν ἐπικύρωσε τή συμφωνία· 2) ὅτι ἐμεῖς δέν χάσαμε τό δικαίωμα νά κλείσουμε συμφωνία γιά τό κάθε πράγμα ξεχωριστά μέ τόν Πετρόφ, γιατί δέν καθορίστηκε μονοπώλιο· 3) ὅτι γίνεται σύσταση νά ἀπευθυνθοῦμε πρός τό ἐκδοτικό τῆς ΚΕ, σάν τό πιό συμφερτικό καί πιό κομματικό.

Μοῦ φαίνεται ὅτι ἀπάντησα σέ ὅλα τά ζητήματα. Γράψτε, ἄν σᾶς κατάλαβα ἐγώ καλά.

Ἡ συμφωνία σας μέ τόν Νόλιν εἶναι καλή, ὅμως φοβᾶμαι μήπως εἶναι εἰκονική. «Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή» = 7 – 4 – 1 = 2!! Καί αὐτοί οἱ δυό εἶναι παραφορτωμένοι μέ ἄλλα ζητήματα!! Αὐτό εἶναι μιά πλασματική καί ὄχι μιά πραγματική Συντακτική ἐπιτροπή. Ὕστερα, κλείνοντας συμφωνία μέ τόν Νόλιν, ὅλοι σας δίνετε πάρα πολλή δουλιά (ὁ Ράντιν, ὁ Κάμενεφ, ὁ Βέρνερ, ὁ Σμίντ, ὁ Λιάντοφ, ὁ Μπαζάροφ, ὁ Φεντορόβιτς κτλ. κτλ., ἄν δέν μοῦ τά παραφούσκωσε ὁ Μπελόφ) — δίνετε στόν Μπελόφ. Τί σημαίνει αὐτό; Ὁ Νόλιν γιά τήν ψυχή, ἐνῶ ὁ Μπελόφ γιά τό σῶμα, ἔτσι δέν εἶναι; Ἄν δέν συναντηθοῦμε, μή βαρεθεῖτε νά μοῦ διασαφηνίσετε γραπτά καί λεπτομερειακά πῶς ἔχει ἡ ὑπόθεση. Ἄνθρωποι παράνομοι ἤ μέλη τοῦ ΣΔΕΚΡ γενικά εἶναι ἀδιανόητο νά κάνουν τήν πολύπλοκη καί μέ πολλές φροντίδες δουλιά τοῦ ἐκδοτικοῦ. Νά γιατί ὁ Μπελόφ (καί ὁ Πετρόφ ὄχι λιγότερο ἀπό τόν Μπελόφ) μᾶς ξεπερνάει ἐμᾶς. Κι' ἐγώ πολύ ἐπίμονα σᾶς προειδοποιῶ ὅτι ἔτσι θά εἶναι καί στό μέλλον, γιατί ὁ Μπελόφ ἔχει ἀνθρώπους πρακτικούς, πού εἶναι *ἐξολοκλήρου* ἀφοσιωμένοι στό ἔργο τους, ἐνῶ «ἡ Συντακτική ἐπιτροπή» τοῦ Νόλιν (μπορῶ νά ἐγγυηθῶ) δέν θά εἶναι σέ θέση οὔτε τό $^1/_{100}$ τῶν δυνάμεων νά διαθέσει γιά τήν ὑπόθεση *αὐτή*. Ἐμεῖς θά μιλᾶμε, θά κρίνουμε, θά συζητᾶμε γιά τούς ὑλικούς ὅρους, θά μαζευόμαστε (ἀπό τό καλοκαίρι ἀσχολούμαστε μ' αὐτή τήν ἀξιέπαινη ὑπόθεση, *μισό χρόνο*, ἐνῶ ὁ

* Πρόκειται γιά τήν Α. Ι. Οὐλιάνοβα-Ἐλιζάροβα. *Ἡ Σύντ.*

Μπελόφ καί ὁ Πετρόφ θά κάνουν τίς δουλίτσες τους. Αὐτό τό λέω ὄχι γιά νά κατηγορήσω κανέναν, γιατί εἶναι ἀστεῖο νά μεμφθεῖς κανέναν γι' αὐτό — αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα τῶν περιστάσεων. Αὐτό θά ἀλλάξει 1) ἤ ὅταν θά εἴμαστε ἐλεύθεροι — τότε ὅλα θά ἀλλάξουν· ἤ 2) ἄν ὁ Πιάτνιτσκι θά καταπιαστεῖ *ἔτσι*, ὅπως ὁ Μπελόφ καί ὁ Πετρόφ, πράγμα πού δέν μπορεῖ νά τό κάνει ὁ Πιάτνιτσκι, γιατί ἡ δική του προσοχή ἀποσπᾶται πάρα πολύ σέ ἄλλα ζητήματα.

P. S. Πῆρα τό φύλ. ἀρ. 2 τῆς «Ραμπότσι». Γιά τήν ἐπιφυλλίδα ἑτοιμάζομαι νά σᾶς γράψω λεπτομερειακά. Δέν θά ἔπρεπε ὁ συγγραφέας της νά καταπιαστεῖ μέ τέτια θέματα: στήν πράξη ἔχουμε κάτι σάν «συναισθηματικό» σοσιαλισμό, πολύ ἐπικίνδυνο πράγμα [97].

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

63

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΝΤ. ΜΠΟΝΤΣ-ΜΠΡΟΥΓΕΒΙΤΣ *

17. X. 05.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Ἡ ὑπόθεση μέ τόν Σόλτς πῆρε τέτια τροπή πού γίνεται ὁλοφάνερο ὅτι τό Κόμμα ἐνδέχεται νά πάθει μεγάλη ζημιά ἐξαιτίας τοῦ διευθυντῆ τοῦ τυπογραφείου [98].

Ἐπιπλέον ἡ ἐκπλήρωση στό κομματικό τυπογραφεῖο παραγγελιῶν τοῦ «Ντέμος» συνεπιφέρει ἐπίσης ζημιά στό Κόμμα, λόγω τῆς ὄχι σωστῆς ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς.

Ἐξαιτίας αὐτοῦ, καί παίρνοντας ὑπόψη ὅτι οἱ ὑποθέσεις τοῦ «Ντέμος», πού ὁ ἔλεγχός του ἀνατίθεται σέ μένα ἀπό τήν ΚΕ, *δέν μποροῦν* νά κάνουν ἀπαρατήρητη τήν παραμονή Σας στό Λονδίνο περισσότερο ἀπό τίς 21 τοῦ Ὀχτώβρη μέ τό ν. ἡμ., Σᾶς παρακαλῶ *θερμά*, σέ συμφωνία μέ τόν Ἰβ. Π., νά παραιτηθεῖτε ἀπό τό ταξίδι στό Βερολίνο καί νά φύγετε *ἀμέσως* στή Γενεύη γιά τήν τακτοποίηση τῶν ὑποθέσεων πού Σᾶς ἀνάθεσε ἡ ΚΕ.

Ν. Λένιν

P. S. Ἐφιστῶ τήν προσοχή Σας στό ὅτι δέν θά ἦταν σωστό ἀπό τήν πλευρά Σας νά δικαιολογεῖτε τήν παραπέρα ἀπουσία Σας μέ τίς ὑποθέσεις

* Στό γράμμα ὑπάρχει ἡ ἐπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «Στάλθηκε στίς 17/X. 05». *Ἡ Σύντ.*

τοῦ «Ντέμος», γιατί ἐγώ συνδέθηκα μέ τόν Ι. Π. καί πείστηκα ὅτι οἱ ὑποθέσεις τοῦ «Ντέμος» κάνουν τώρα ἐξίσου ἀπαραίτητη τήν *ἄμεση* ἐπιστροφή Σας.

P. P. S. Ὁ Σόλτς ἔκανε ἀγωγή (γιά 2031 frs. 25) στίς 17. Χ. Προθεσμία πληρωμῆς ὥς τίς 27. Χ. Χρειάζονται ἀκόμη μερικές (minimum 5) μέρες γιά νά συμβουλευτοῦμε τόν δικηγόρο.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Λονδίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

64

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀγαπητοί σύντροφοι, τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο μοῦ ἔστειλε γράμμα τοῦ Βαλιάν, στό ὁποῖο ἀναπτύσσεται ἡ πρόταση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας. Τό Γραφεῖο μέ παρακαλεῖ νά διαβιβάσω τήν πρόταση αὐτή γιά συζήτηση στό κεντρικό ὄργανο τοῦ Κόμματός μου καί νά ἀπαντήσω στό πιό σύντομο διάστημα. Τό γράμμα τοῦ Βαλιάν ἀναφέρει:

«Τό ζήτημα πού σᾶς ἔβαλα στό γράμμα μου, τό ὁποῖο Ἐσεῖς κυκλοφορήσατε σάν ἐγκύκλιο, θά ἔπρεπε νά συνοδεύεται μέ μιά ὁρισμένη πρόταση. Σήμερα Σᾶς στέλνω τήν πρόταση αὐτή. Δέν μπόρεσα νά τό κάνω αὐτό νωρίτερα, γιατί, γιά νά προσδοθεῖ σ' αὐτή περισσότερη βαρύτητα, ἦταν ἀπαραίτητο νά γίνει ἀπό ὁλόκληρο τό Κόμμα, ἀπό τό Σοσιαλιστικό κόμμα (τό Γαλλικό τμῆμα τοῦ Διεθνοῦς Ἐργατικοῦ κόμματος), πού καί τήν ψήφισε ὁμόφωνα μέ τήν ψῆφο τῶν πληρεξουσίων του στή συνέλευση τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τήν Κυριακή, 24 τοῦ Σεπτέμβρη (11 τοῦ Σεπτέμβρη), στό Παρίσι. Νά ἡ πρόταση αὐτή γιά τήν ψήφιση ἀπόφασης κατά τή συζήτηση στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο: «Μόλις τά γεγονότα, φανερά εἴτε κρυφά, μποροῦν νά μᾶς ἀναγκάσουν νά φοβόμαστε σύγκρουση ἀνάμεσα στίς κυβερνήσεις καί κάνουν ἐνδεχόμενο τόν πόλεμο, τά Σοσιαλιστικά κόμματα τῶν ἐνδιαφερόμενων χωρῶν πρέπει ἀμέσως κιόλας μέ πρόσκληση τοῦ ΔΣΓ νά ἔρθουν σέ ἄμεση ἐπαφή μεταξύ τους μέ σκοπό νά καθορίσουν καί νά συγκεντρώσουν τά μέσα ἐπίδρασης τῶν ἑνωμένων δυνάμεων τῶν ἐργατῶν καί τῶν σοσιαλιστῶν γιά νά ἀποτρέψουν καί ἐμποδίσουν τόν πόλεμο.

Ταυτόχρονα τά Κόμματα τῶν ἄλλων χωρῶν θά προσκληθοῦν ἀπό τό ΔΣΓ σέ σύσκεψη, πού θά γίνει ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα, γιά νά διευκρι-

νιστεῖ ποιές ἐνέργειες ὅλης τῆς Διεθνοῦς καί τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν εἶναι οἱ πιό κατάλληλες γιά νά ἀποτραπεῖ καί ἐμποδιστεῖ ὁ πόλεμος».

Σᾶς παρακαλῶ μαζί μέ τόν Ζωρές νά στείλετε ἀμέσως ἕνα νέο ἐγκύκλιο γράμμα πρός ὅλα τά Κόμματα. Καταλαβαίνετε ὅπως θά καταλάβουν καί οἱ σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, ἄν συμφωνήσουν μαζί μας, πόσο σπουδαῖο εἶναι, λόγω τῶν ἐνδεχόμενων γεγονότων, νά μήν ἀναβληθεῖ ἡ συζήτηση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ὥς τή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου, πού πολύ ἀργεῖ, ἀλλά νά σταλεῖ ἀμέσως ἡ συμφωνία μας στό Γραφεῖο· ἔτσι, ἄν ἡ πρόταση ψηφιστεῖ, ὅπως ἐλπίζουμε, μπορεῖ νά μπεῖ ἀμέσως σέ ἐφαρμογή σέ περίπτωση σύγκρουσης».

Ἐκ μέρους μου θά προσθέσω ὅτι, κατά τή γνώμη μου, ἡ πρόταση αὐτή εἶναι κάπως ἀφελής, γιατί τό μόνο πού μπορεῖ νά ἐπιδράσει σέ περίπτωση σύγκρουσης ἀνάμεσα στίς κυβερνήσεις εἶναι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Ὀχτώβρη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, πού τό ἔγραψε ἄγνωστος, μέ τίς διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν

65

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Μέ παράκληση τῶν συντρόφων παραθέτω ὅσο εἶναι δυνατό ἀκριβῆ στοιχεῖα γιά τήν Οἰκονομική ἐπιτροπή [99].

Ἡ Οἰκονομική ἐπιτροπή ἀποτελεῖται ἀπό συντρόφους πού τοποθετήθηκαν εἰδικά ἀπό τόν ἐκπρόσωπο τῆς ΚΕ στό ἐξωτερικό.

Σήμερα (20. X. 05) ἀποτελεῖται ἀπό τούς συντρόφους: Μπόντς-Μπρουγέβιτς (διευθυντής τυπογραφείου), Κρουτσίνινα (ταμίας καί διευθύντρια τοῦ τμήματος διεκπεραίωσης), Ἰλίν, Λένινα (γραμματέας τῆς ΚΕ), Ἀμπράμοφ *, Κνόλ, Βέτσινκιν, Λαντίζνικοφ καί Νικ. Βασίλιτς.

Τά καθήκοντα τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς γενικά εἶναι ἡ πραγματοποίηση τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς στό ἐξωτερικό καί ἡ βοήθεια στήν Κεντρική Ἐπιτροπή σέ ὅλη τή δουλιά της στό ἐξωτερικό. Ἐδῶ συμπεριλαμβάνονται καί τά τεχνικά μέσα (τυπογραφεῖο, τό τμῆμα διεκπεραίωσης κ.ἄ.), καί τά οἰκονομικά, καί οἱ μεταφορές, καί ἡ ἀποστολή ἀνθρώπων στή Ρωσία, καί οἱ ἐπιχειρήσεις ἐξεύρεσης ὁπλισμοῦ

* Ἀμπράμοφ — βλ. Ἀβράμοφ (Ἀμπράμοφ) Ρ. Π. *Ἡ Σύντ.*

κτλ. καί ὁ συντονισμός τῆς δουλιᾶς ὅλων τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ΚΕ καί ὁ ἔλεγχος τῆς δουλιᾶς τοῦ καθενός ἀντιπροσώπου ξεχωριστά, κτλ. μέχρι καί τίς δουλιές πού εἰδικά ἀναθέτει ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή στήν Οἰκονομική ἐπιτροπή.

Ἡ Οἰκονομική ἐπιτροπή μόνη της ἐκλέγει τόν πρόεδρό της ἤ τόν γραμματέα της κτλ., καί κατανέμει τή δουλιά ἀνάμεσα στά μέλη της, μέ ἐξαίρεση τήν τοποθέτηση μόνιμων διευθυντῶν (τμήματος διεκπεραίωσης, ταμείου, τεχνικῆς γραμματείας, τυπογραφείου, μεταφορῶν κ.ἄ.), ἡ ὁποία τοποθέτηση ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ΚΕ.

Οἱ ἀποφάσεις τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς μποροῦν νά ἀκυρωθοῦν ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή ἤ ἀπό τόν ἀντιπρόσωπό της στό ἐξωτερικό, ὅμως αὐτές, ἐφόσον δέν προσφύγει στό ἀνώτερο ὄργανο ὁποιοδήποτε ἀπό τά μέλη τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς ἤ ἐφόσον κανείς δέν ἐκφράσει διαμαρτυρία ἐναντίον τους, τότε δέν μπαίνουν στήν ἔγκριση τῆς ΚΕ.

Γιά τόν ἔλεγχο τῆς δράσης τῶν ξεχωριστῶν ἀντιπροσώπων τῆς ΚΕ (ταμία, γραμματέα, διευθυντῆ τυπογραφείου κτλ.) ἡ Οἰκονομική ἐπιτροπή ὁρίζει ἀπό τά μέλη της συντρόφους μέ σκοπό νά γνωριστοῦν μέ τήν ὅλη δράση τοῦ ἐκπροσώπου καί νά ἀναφέρουν στήν Οἰκονομική ἐπιτροπή γιά τά μέτρα βελτίωσης τῆς ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς του, καθώς ἐπίσης καί νά κάνουν περιοδικό ἔλεγχο τῆς πορείας τῆς δουλιᾶς του. Ἀπό δῶ μποροῦν νά ἐξαιρεθοῦν μόνο εἰδικές δουλιές ἤ εἰδικοί τομεῖς δουλιᾶς, οἱ ὁποῖοι γιά τόν ἄλφα ἤ βήτα λόγο ξεχωρίζονται ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή σέ ἐντελῶς ξεχωριστές ἐπιχειρήσεις πού δέν ὑπόκεινται στόν ἔλεγχο τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς. Ὅλες οἱ συνηθισμένες καί οἱ τρέχουσες ἐπιχειρήσεις τῆς ΚΕ ὑπόκεινται στό συστηματικό ἔλεγχο τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ Οἰκονομική ἐπιτροπή βοηθάει τήν Κεντρική Ἐπιτροπή στήν καθοδήγηση τῆς δράσης τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ὀργανώσεων ἐξωτερικοῦ, ὄχι μέ τή μορφή διαταγῶν πρός τήν ΕΟΕ, γιατί ἡ ΕΟΕ εἶναι ὀργάνωση αὐτόνομη, ἀλλά μέ τή μορφή μελέτης τῶν ἀπολογισμῶν της, συζήτησης τῶν ἐργασιῶν της, γνωριμίας μέ τήν ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς της καί τήν ἐξεύρεση μέτρων γιά τή βελτίωσή της.

Ἄν οἱ σύντροφοι πού ἔκφρασαν τήν ἐπιθυμία γιά πιό ἀκριβή καθορισμό τῶν καθηκόντων τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς,

θεωροῦν ἀναγκαῖο νά καταρτιστεῖ λεπτομερειακό καταστατικό, τότε ἄς συζητήσει ὁλόκληρη ἡ Οἰκονομική ἐπιτροπή τό καταστατικό αὐτό καί μετά ἡ ΚΕ θά τό ἐγκρίνει.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ 'Οχτώβρη 1905 στή Γενεύη (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

66

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. ΝΤ. ΛΕΪΤΕΪΖΕΝ

Γενεύη, 23 τοῦ 'Οχτώβρη 1905.

'Αγαπητέ Λ.!

Αὐτή τή στιγμή πῆρα εἰδοποίηση ἀπό τόν Μπράκκ ἀπό τό Γαλλικό Parti Socialiste ὅτι τό συνέδριο τοῦ Κόμματός τους θά γίνει στό Clâlon-sur-Saône, στίς 27-30. X-1. XI. Le meilleur accord est réservé aux délégués de l' Étranger *.

Θά πάρετε Σεῖς μέρος; *Γράψτε μου ὁπωσδήποτε.* Ἄν πάρετε μέρος, νά εἶστε ἀντιπρόσωπος καί νά ἐκφωνήσετε ὁπωσδήποτε *ἐμπεριστατωμένο* λόγο, χαιρετίζοντας τό συνέδριο ἀπομέρους τῆς *ἐπαναστατικῆς* σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας.

Ἄν δέν πάρετε μέρος, νά μέ πληροφορήσετε *ἀμέσως*· τότε θά στείλουμε ἐμεῖς ἀπό δῶ ἕνα ἐκτενές χαιρετιστήριο [100].

Λοιπόν, ἀπαντεῖστε!

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

67

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

25. X. 05.

'Αγαπητοί φίλοι! Τώρα μόλις πῆρα τό γράμμα σας γιά τό διορισμό μου στό Διεθνές Γραφεῖο [101] (λυπᾶμαι πού δέν διορίσατε τόν

* Στίς ξένες ἀντιπροσωπεῖες θά γίνει ἡ καλύτερη ὑποδοχή. *Ἡ Σύντ.*

Ὀρλόβσκι, ὅμως γι' αὐτό θά μιλήσουμε ὅταν συναντηθοῦμε) καί γιά τή συνάντηση στήν Ὀδησσό (Βερολίνο). Ἡ συνάντηση εἶναι ἀπαραίτητο νά γίνει τό γρηγορότερο. Μπορῶ νά προτείνω ἀντί τήν Ὀδησσό τή Βαρσοβία (Καίνιξμπεργκ) [102] — οἱ συνθῆκες εἶναι ὅλες οἱ ἴδιες, βρίσκεται ὅμως πιό κοντά καί εἶναι πιό ἀναπάντεχο γιά τήν ἀστυνομία. Στή Βαρσοβία ὅλα θά μποροῦσαν νά τελειώσουν γιά σᾶς μέσα σέ *τέσσερις μέρες*, ἐφόσον οἱ συνθῆκες θά εἶναι πολύ εὐνοϊκές (νόμιμο διαβατήριο), καί σᾶς συμβουλεύω νά ἀρχίσετε ἀμέσως νά φροντίζετε γι' αὐτά δραστήρια. Καί στίς χειρότερες συνθῆκες ἡ προθεσμία δέν θά εἶναι πολύ μεγάλη, καί, ἄν εἶναι δυνατό, θά ἦταν καλό νά αὐξήσετε τόν ἀριθμό αὐτῶν πού θά πάρουν μέρος. Ἄν προτιμήσετε καμιά ἀσυνήθιστη πόλη (τήν Καίνιξμπεργκ εἶναι 22 ὧρες μακριά ἀπό τήν Πετρούπολη), ἡ συνάντηση μπορεῖ νά ὁριστεῖ σέ ἕνα μέρος καθορισμένο ἀπό νωρίτερα, μέ βάση ἕναν ὁδηγό, ἤ ξενοδοχεῖο, ἤ μπυραρία.

Σήμερα κιόλας γράφω στό Διεθνές Γραφεῖο γιά τό ζήτημα τῆς συνδιάσκεψης καί τό χρόνο σύγκλησής της *· ὅταν πάρω ἀπάντηση θά σᾶς τή στείλω ἀμέσως. Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά βιαστεῖτε σχετικά μέ τή συνάντηση ἀκόμη καί ἀνεξάρτητα ἀπό τή συνδιάσκεψη μέ τό Διεθνές Γραφεῖο **.

Κρατήθηκαν πρακτικά τῆς διακομματικῆς συνδιάσκεψης; Ἄν ναί, νά μᾶς τά στείλετε ὁπωσδήποτε.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

68

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Μ. Μ. ΕΣΣΕΝ

26. Χ. 05.

Ἀγαπητή ζβέρουσκα!

Αὐτές τίς μέρες πήραμε τό ἐκτεταμένο γράμμα Σας. Σᾶς εὐχαριστοῦμε πολύ. Παίρνουμε πολύ λίγα νέα ἀπό τήν Πετρούπολη, ἐπίσης καί διάφορα φυλλάδια λίγα μᾶς στέλνουν. Σᾶς παρακαλῶ, μήν ἐγκαταλείψετε τήν προσπάθειά Σας νά μᾶς στέλνετε ὁπωσδήποτε ὅλα τά νέα, καθώς καί ἀνταποκρίσεις.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 101-102. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 82-84. *Ἡ Σύντ.*

Σχετικά μέ τίς ὑποθέσεις μέσα στό Κόμμα, μοῦ φαίνεται πώς ἡ ἀπαισιοδοξία σας εἶναι λίγο ὑπερβολική. Κρίνω ἀπό τήν ἐδῶ κατάσταση. Συνεχῶς ἀκούω ἐδῶ ἀπό τήν «περιφέρεια» ὅτι ἡ «Προλετάρι» ὁλοφάνερα ξεπέφτει, ὅτι οἱ δουλιές πᾶνε πολύ ἄσχημα, ἡ ἐφημερίδα πῆρε τόν κατήφορο κτλ., κτλ. Φοβερό τό ὄνειρο, μά μεγάλη ἡ ἐλπίδα! Ἕνα τέτιο τεράστιο κίνημα, ὅπως τό τωρινό, καμιά ΚΕ στόν κόσμο μέ παράνομο τό Κόμμα δέν θά ἦταν σέ θέση νά ἱκανοποιήσει καί τό 1/1000 τῶν ἀπαιτήσεών του. Καί τό γεγονός ὅτι τά συνθήματά μας, τά συνθήματα τῆς «Προλετάρι», δέν μένουν φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμω, — τό βλέπουμε καθαρά καί ἀπό τίς νόμιμες ἐφημερίδες, πού γράφουν γιά συλλαλητήρια μέ 10-15 χιλιάδες ἀνθρώπους στό Πανεπιστήμιο κτλ. Καλή ἐπανάσταση ἔχουμε στή Ρωσία, μά τήν ἀλήθεια! Ἐλπίζουμε νά γυρίσουμε γρήγορα — ἐκεῖ τραβάει ἡ ὑπόθεση μέ ἀφάνταστη ταχύτητα.

Τή συνάντηση μέ τήν ΚΕ θά τήν ὀργανώσουμε ὁπωσδήποτε. Τώρα τό ζήτημα αὐτό ἔχει ἤδη λυθεῖ καί ἡ ὑπόθεση ἔχει τακτοποιηθεῖ.

Σχετικά μέ τίς διαφωνίες πάλι σάν νά τίς ὑπερβάλετε. Ἐδῶ δέν βλέπω καμιά διαφωνία τῆς «Προλετάρι» μέ τήν ΚΕ. Ἡ ἡμερομηνία τῆς ἐξέγερσης; Ποιός θά ἀναλάβει νά τήν καθορίσει; Ἐγώ προσωπικά εὐχαρίστως θά τήν ἀνέβαλα ὥς τήν ἄνοιξη καί ὥς τήν ἐπιστροφή τοῦ στρατοῦ τῆς Μαντζουρίας, πάω νά πιστέψω ὅτι μᾶς συμφέρει γενικά νά τήν αναβάλουμε. Ὅμως εἴτε ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς δέν μᾶς ρωτοῦν. Πάρτε ὑπόψη σας τήν τωρινή τεράστια ἀπεργία.

Ὅτι ἡ ΚΕ μετατοπίζει τό κέντρο βάρους στήν καθοδήγηση μέσω τοῦ Τύπου, νομίζω πώς εἶναι σωστή τακτική. Θά ἐπιθυμοῦσα μόνο νά ἔχουμε δίπλα στή «Ραμπότσι», πού εἶναι πολύ ὠφέλιμο στίς σημερινές συνθῆκες, καί *προπαγανδιστικά* δελτία, μικρά, ἀπό 2 maximum 4 σελίδες, ζωντανά, μέ συχνή ἔκδοση ὄχι λιγότερο ἀπό μιά φορά τήν ἑβδομάδα, κάποτε καί δυό. Στίς σημερινές συνθῆκες τῆς τεράστιας, πρωτόφαντης ἀνόδου τοῦ κινήματος, τό Κόμμα μπορεῖς νά τό καθοδηγήσεις μόνο μέ τόν Τύπο. Καί πρέπει νά τυπώνετε ζωντανές, πεταχτές, γρήγορες σύντομες προκηρύξεις-δελτία, πού νά δίνουν τά βασικά συνθήματα καί τά συμπεράσματα τῶν βασικῶν γεγονότων.

Σχετικά μέ τό σταμάτημα τοῦ ΚΟ ἐδῶ ὑπάρχει παρεξήγηση. Αὐτοί φοβήθηκαν μήπως χρεοκοπήσει ὅλη ἡ ὑπόθεση καί δέν σκέφτηκαν καθόλου νά σταματήσουν τό ΚΟ. Γενικά ὅμως ἡ σημασία τοῦ ἐξωτερικοῦ τώρα μειώνεται *κάθε ὥρα* καί αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο. Φυσικά, ἐμεῖς σέ καμιά περίπτωση δέν θά ἐγκαταλείψουμε τήν ἐφημερίδα «Προλετάρι», ὥσπου νά πετύχουμε νά τήν ἐκδόσουμε στήν Πετρούπολη στή λεωφόρο Νιέβσκι. Τώρα ὅμως πρέπει νά δόσουμε

μεγάλη προσοχή καί σέ μιά νόμιμη ἐφημερίδα. Τό ἐξωτερικό ὑποχρεώνεται ἤδη νά κλείνει ἐνμέρει τό μαγαζάκι (τόν προπαγανδιστικό Τύπο), — γρήγορα θά τό κλείσουμε ἐντελῶς καί θά τό ἀνοίξουμε στήν Πετρούπολη.

Γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐξέγερσης θά συμβούλευα τώρα νά προπαγανδίζετε παντοῦ, πολύ πλατιά, τή συγκρότηση μεγάλου ἀριθμοῦ, ἑκατοντάδων καί χιλιάδων *αὐτόνομων* μαχητικῶν τμημάτων, πολύ μικρῶν (ἀπό *τρεῖς* ἀνθρώπους), νά ἐξοπλίζονται μόνοι τους μέ ὅ,τι μποροῦν καί νά ἑτοιμάζονται μέ κάθε τρόπο. Τή στιγμή τῆς ἐξέγερσης, τό ξαναλέω, θά τήν *ἀνέβαλα εὐχαρίστως* ὥς τήν ἄνοιξη, ὡστόσο μοῦ εἶναι δύσκολο, φυσικά, νά κρίνω ἀπό μακριά.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

69

ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Γενεύη, 27 τοῦ Ὀχτώβρη 1905

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Μᾶς στείλατε στίς 28 τοῦ Ἰούνη μιά πρόταση τοῦ συντρόφου Μπέμπελ σχετικά μέ τίς διαφωνίες μέσα στό Κόμμα μας.

Στίς 24 τοῦ Ἰούλη σᾶς ἔγραψα ὅτι δέν μπορῶ νά σᾶς δόσω ἀπάντηση ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματός μας, γιατί εἶμαι ἁπλῶς ἕνα ἀπό τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, καί παρακαλοῦσα τό Γραφεῖο νά μοῦ δόσει ὁρισμένες ἐξηγήσεις *. Σέ ἀπάντηση πῆρα γράμμα ἀπό τόν πολίτη Χούισμανς μέ ἡμερομηνία 5 τοῦ Αὐγούστου, στό ὁποῖο γράφει ὅτι ἡ ἐπέμβαση τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς ἔχει τήν ἔννοια μόνο μιᾶς ἠθικῆς βοήθειας. Ἐνημέρωσα ἀμέσως τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας ποιό εἶναι τό ἀκριβές νόημα τῆς πρότασης τοῦ Μπέμπελ. Τώρα πῆρα τήν ἀπάντηση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτρο-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 46-47. *Ἡ Σύντ.*

πῆς, πού δέχεται τήν πρότασή σας καί ορίζει γιά ἀντιπροσώπους της τούς συντρόφους Βασίλιεφ, Σμίντ καί Λένιν. Ὁ σύντροφος Σμίντ βρίσκεται στή Ρωσία. Γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά ξέρουμε ἀπό πρωτύτερα τή μέρα τῆς σύσκεψης (τουλάχιστο πρίν ἀπό τρεῖς ἑβδομάδες).

Οἱ δυό ἄλλοι ἀντιπρόσωποι βρίσκονται στήν Ἐλβετία.

Μέ χαιρετισμούς.

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

P. S. Τώρα μόλις πῆρα ἄλλο ἕνα γράμμα μέ τήν εἴδηση ὅτι ὁ σύντροφος Σμίντ θά φτάσει σύντομα (προφανῶς τό Νοέμβρη) στό ἐξωτερικό, γιά νά ρυθμίσει πολλές ὑποθέσεις πού ἀφοροῦν τό Κόμμα μας. Γι' αὐτό θά ἦταν ἐξαιρετικά σπουδαῖο γιά μένα νά πάρω ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα τήν ἀπάντηση τῆς ἄλλης μερίδας τοῦ Κόμματός μας σχετικά μέ τήν ἡμέρα σύγκλησης τῆς συνδιάσκεψης. Γιά τά μέλη τοῦ Κόμματός μας πού δουλεύουν στή Ρωσία εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο νά ἔρθουν στό ἐξωτερικό, γι' αὐτό καλό θά ἦταν νά καθοριστεῖ ἀπό τώρα ἤδη ἡ προθεσμία σύγκλησης τῆς συνδιάσκεψης, δηλ., θά ἦταν καλό ἡ ἄλλη μερίδα καί τά μέλη τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου νά μᾶς πληροφορήσουν ὅσο τό δυνατό νωρίτερα, πότε θέλουν νά συγκαλέσουν αὐτή τή συνδιάσκεψη.

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Δημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1905 σέ πολυγραφημένο φυλλάδιο (δέν διατηρήθηκε)

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά ρωσικά τό 1929 στή 2η καί 3η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

70

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

ΣΤΗΝ ΚΕ

Σᾶς παρακαλῶ, γράψτε μου ἀμέσως τώρα ἄν μοῦ δίνετε τό δικαίωμα νά προσκαλέσω στήν πλατιά Συντακτική ἐπιτροπή μας (τῶν ἑφτά) καί στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Νόβαγια Ζίζν» [103] τόν

Πλεχάνοφ. Τηλεγραφεῖστε (ὑπογραφή — Μπολεσλάβ. Διεύθυνση — Κρούπσκαγια): Ναί ἤ ὄχι. Θά κάνω ἀκόμη μιά προσπάθεια νά πετύχω μιά προσέγγιση μαζί του, ἄν καί οἱ ἐλπίδες δέν εἶναι πολύ μεγάλες.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ 'Οχτώβρη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

71

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΠΛΕΧΑΝΟΦ

'Αξιοσέβαστε Γκεόργκι Βαλεντίνοβιτς!

'Απευθύνομαι μέ τό γράμμα αὐτό σέ Σᾶς, γιατί εἶμαι βέβαιος ὅτι τό ζήτημα τῆς ἀνάγκης νά ἑνωθεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία ὡρίμασε ἤδη ὁριστικά καί οἱ δυνατότητες τῆς ἕνωσης εἶναι ἀκριβῶς τώρα ἰδιαίτερα μεγάλες. Δυό λόγοι μέ ἀνάγκασαν νά μήν ἀναβάλλω περισσότερο τήν ἄμεση ἐπαφή μαζί Σας: 1) ἡ ἵδρυση στήν Πετρούπολη τῆς νόμιμης σοσιαλδημοκρατικῆς ἐφημερίδας «Νόβαγια Ζίζν» καί 2) τά γεγονότα τῶν τελευταίων ἡμερῶν [104]. Καί ἄν αὐτά ἀκόμη τά γεγονότα δέν θά ἔχουν σάν ἀποτέλεσμα νά γυρίσουμε πολύ γρήγορα στή Ρωσία, πάντως ἡ ἐπιστροφή αὐτή εἶναι τώρα πολύ, πάρα πολύ κοντά, καί ἡ σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα προσφέρει ἄμεσο ἔδαφος γιά μιά σοβαρότατη κοινή δουλιά.

"Οτι ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, ἐπιθυμοῦμε πάρα πολύ νά δουλέψουμε μαζί μέ Σᾶς, δέν θά χρειαζόταν νά Σᾶς τό ἐπαναλάβω. "Εγραψα στήν Πετρούπολη, ὥστε ὅλοι οἱ συντάκτες τῆς καινούργιας ἐφημερίδας (γιά τήν ὥρα εἶναι ἑφτά: ὁ Μπογκντάνοφ, ὁ Ρουμιάντσεφ, ὁ Μπαζάροφ, ὁ Λουνατσάρσκι, ὁ 'Ορλόβσκι, ὁ 'Ολμίνσκι καί ἐγώ) νά ἀπευθυνθοῦν σέ Σᾶς μέ συλλογική καί ἐπίσημη παράκληση νά πάρετε μέρος στή Συντακτική ἐπιτροπή. Τά γεγονότα ὅμως δέν περιμένουν, τό ταχυδρομεῖο διακόπηκε, καί νομίζω ὅτι δέν ἔχω τό δικαίωμα νά ἀναβάλλω μιά ἀπαραίτητη ἐνέργεια, ἐξαιτίας μιᾶς στήν ούσία τυπικότητας. Εἶμαι ἀπόλυτα καί πέρα γιά πέρα βέβαιος ὅτι μέ τήν πρόταση αὐτή ὅλοι θά συμφωνήσουν καί θά χαροῦν. Ξέρω πολύ καλά ὅτι ὅλοι οἱ μπολσεβίκοι πίστευαν πάντα πώς ἡ διαφωνία μέ Σᾶς ἦταν κάτι τό προσωρινό, πού προκλήθηκε ἀπό ἐντελῶς ἰδιαίτερα

περιστατικά. Δέν χρειάζεται συζήτηση, ή πάλη συχνά μᾶς ἔσπρωχνε σέ τέτιες ἐνέργειες, δηλώσεις, ἐκδηλώσεις, πού δέν μποροῦσαν παρά νά δυσκολέψουν τή μελλοντική συνένωση, ἀλλά ή *προθυμία* νά συνενωθοῦμε, ή συναίσθηση ὅτι ἀποτελεῖ *τεράστια ἀνωμαλία* τό νά στέκεται στό περιθώριο τῆς δουλιᾶς ή καλύτερη δύναμη τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν, ή συναίσθηση ὅτι εἶναι *τελείως ἀπαραίτητη* γιά ὅλο τό κίνημα ή δική Σας καθοδηγητική, στενή, ἄμεση συμμετοχή — ὅλα αὐτά μᾶς ἀπασχολοῦσαν πάντοτε. Καί ὅλοι μας πιστεύουμε σταθερά ὅτι, ἄν ὄχι σήμερα, αὔριο, ἄν ὄχι αὔριο, μεθαύριο ή συνένωση μαζί Σας ὡστόσο θά γίνει, παρόλες τίς δυσκολίες καί τά ἐμπόδια.

Θά ἦταν ὅμως καλύτερα νά γίνει σήμερα καί ὄχι αὔριο. Τά πράγματα τώρα πῆραν τέτια τροπή πού *μπορεῖ νά καθυστερήσουμε,* καί ἐμεῖς ἔχουμε τή διάθεση νά καταβάλουμε ὅλες τίς προσπάθειες γιά νά μή καθυστερήσουμε.

Θέλετε νά δουλέψετε μαζί μας; Θά ἤμουν ἐξαιρετικά εὐτυχής, ἄν θά συμφωνούσατε νά συναντηθοῦμε οἱ δυό μας καί νά συζητήσουμε πάνω στό θέμα αὐτό. Εἶμαι βέβαιος ὅτι σέ μιά προσωπική συνάντηση πολλές παρανοήσεις θά διαλύονταν, πολλές φαινομενικές δυσκολίες γιά τήν ἕνωση θά ἐξαφανίζονταν ἀμέσως. Στήν περίπτωση ὅμως πού δέν θά συμφωνούσατε γενικά, ἤ δέν θά συμφωνούσατε γιά τώρα, ἐπιτρέψτε μου νά θίξω ἀπό τά πρίν μερικές ἀπό τίς δυσκολίες αὐτές.

Οἱ δυσκολίες εἶναι οἱ ἑξῆς: 1) Οἱ διαφωνίες Σας μέ πολλά μέλη τῆς νέας Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς. 2) Ἡ ἀπροθυμία Σας νά μπεῖτε στή μιά ἀπό τίς δυό μερίδες τῆς σοσιαλδημοκρατίας. — Ἡ πρώτη δυσκολία μοῦ φαίνεται ὅτι μπορεῖ ὁλότελα νά ἐξαλειφθεῖ. Συμφωνοῦμε μαζί Σας πάνω στά $^{9}/_{10}$ περίπου τῶν ζητημάτων τῆς θεωρίας καί τῆς τακτικῆς καί δέν ἀξίζει νά διαφωνοῦμε γιά τό $^{1}/_{10}$. Ἐσεῖς θέλατε καί θέλετε νά διορθωθοῦν μερικές λαθεμένες, κατά τή γνώμη Σας, ἀπόψεις πού ὑπάρχουν στά ἔργα μου. Ὅμως ἐγώ ποτέ καί πουθενά δέν προσπάθησα νά ἐπιβάλω σέ ὁποιονδήποτε σοσιαλδημοκράτη τίς δικές μου ειδικά ἀπόψεις, καί κανένας, μά ἀπολύτως κανένας ἀπό τή νέα Συντακτική ἐπιτροπή δέν ὑποχρεώθηκε νά γίνει ὁποιουδήποτε εἴδους «λενινιστής». Ὁ λόγος τοῦ Μπάρσοφ στό III συνέδριο ἐκφράζει στόν τομέα αὐτό τίς γενικές ἀπόψεις. Ἐσεῖς νομίζετε ὅτι εἶναι λαθεμένες οἱ φιλοσοφικές ἀπόψεις τῶν τριῶν * προσώπων ἀπό

* Πρόκειται γιά τούς Α. Α. Μπογκντάνοφ, Β. Α. Μπαζάροφ καί Α. Β. Λουνατσάρσκι. *Ἡ Σύντ.*

τά έφτά πού άναφέρθηκαν. Όμως καί οί τρεῖς αὐτοί δέν προσπάθησαν καί δέν προσπαθοῦν νά συνδέσουν τίς ἀπόψεις τους αὐτές μέ ὁποιαδήποτε ἐπίσημη κομματική ὑπόθεση. Καί αὐτοί οἱ τρεῖς — δέν πετῶ λόγια στόν ἀέρα, ἀλλά ἔχω ὑπόψη μου συγκεκριμένα στοιχεῖα — θά ἦταν ἐξαιρετικά εὐχαριστημένοι, ἄν δουλεύαμε μαζί μέ Σᾶς. Νά διαφωνοῦμε πολιτικά τώρα, σέ μιά περίοδο πού ἡ γενική Σας συμπάθεια ἀπέναντι στίς ἀπόψεις τῆς πλειοψηφίας φαίνεται καί ἀπό τή διάλεξή Σας, φαίνεται καί ἀπό τά τελευταῖα ἔργα Σας, φαίνεται ἔμμεσα καί ἀπό τή θέση τοῦ Πάρβους, πού εἶναι ἴσως περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλον ἀλληλέγγυος σέ Σᾶς, νά διαφωνοῦμε πολιτικά τώρα θά ἦταν πάρα πολύ ἀνεπιθύμητο, πάρα πολύ ἄκαιρο, πάρα πολύ ἐπιζήμιο γιά τή σοσιαλδημοκρατία.

Καί ἡ καινούργια νόμιμη ἐφημερίδα, πού θά τή διαβάζουν δεκάδες, ἄν ὄχι ἑκατοντάδες, χιλιάδες ἐργάτες — ναί ἀκόμη καί ὅλη ἡ αὐριανή δουλιά στή Ρωσία σέ μιά στιγμή, πού οἱ τεράστιες γνώσεις Σας καί ἡ τεράστια πολιτική πείρα Σας χρειάζονται πάρα πολύ στό ρωσικό προλεταριάτο — ὅλα αὐτά θά δημιουργήσουν ἕνα *νέο ἔδαφος,* πού θά μᾶς διευκολύνει περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο νά ξεχάσουμε τά παλιά, νά συμφωνήσουμε γιά μιά κοινή δραστήρια δουλιά. Τό πέρασμα ἀπό τή δουλιά τῆς Γενεύης στή δουλιά τῆς Πετρούπολης θά εἶναι ἀπό ψυχολογική πλευρά ἕνα πέρασμα ἐξαιρετικά εὐνοϊκό καί ἀπό κομματική ἄποψη, γιά νά προχωρήσουμε ἀπό τή διάσπαση στήν ἑνότητα, καί ἔχω πολλές ἐλπίδες ὅτι δέν θά ἀφήσουμε νά χαθεῖ μιά τέτια στιγμή, πού δέν ἔχει παρουσιαστεῖ ἄλλη φορά ὕστερα ἀπό τό II συνέδριο καί δέν θά ἐπαναληφθεῖ ἴσως γρήγορα.

Όμως ἐδῶ ἔρχεται μιά δεύτερη δυσκολία. Δέν θέλετε ἴσως ἕνωση μέ τή μιά μερίδα τοῦ Κόμματος. Θά ἀπαιτήσετε σάν conditio sine qua non * τή συνένωση ὅλου τοῦ Κόμματος γιά νά πάρετε μέρος στή δουλιά. Μιά τέτια συνένωση εἶναι ἐπιθυμητή καί ἀπαραίτητη, καί σ' αὐτό ἔχετε ἀπόλυτα δίκιο. Όμως μπορεῖ νά γίνει αὐτή *τώρα;* Ἐσεῖς ὁ ἴδιος θά ἀπαντούσατε πάνω σ' αὐτό ἀρνητικά, γιατί τελευταῖα προτείνετε ἁπλῶς ὁμοσπονδία. *Σήμερα* τό πιό πλατύ βῆμα γιά νά ἐπιδράσουμε στό προλεταριάτο εἶναι ἡ *καθημερινή* ἐφημερίδα στήν Πετρούπολη (θά εἴμαστε σέ θέση νά ἐκδόσουμε 100 000 ἀντίτυπα καί νά κατε-

* — ἀπαραίτητο ὅρο. *Ἡ Σύντ.*

βάσουμε τήν τιμή μέχρι ένα καπίκι τό φύλλο). Μπορεῖ ἄραγε τώρα νά χωρέσει στό νοῦ μιά Συντακτική ἐπιτροπή ἀπό κοινοῦ μέ τούς μενσεβίκους; Ἐμεῖς νομίζουμε ὅτι δέν μπορεῖ. Καί οἱ μενσεβίκοι νομίζουν ὅτι δέν μπορεῖ. Καί Ἐσεῖς, ἄν κρίνουμε ἀπό τήν πρότασή Σας γιά ὁμοσπονδία, νομίζετε ὅτι δέν μπορεῖ. Μήπως χρειάζονται τρεῖς ἐφημερίδες; Μά εἶναι δυνατό, νά μήν μπορέσουμε νά συμφωνήσουμε γιά ἕνα *πολιτικό* ὄργανο τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας, τή στιγμή πού δέν ἔχουμε καμιά διαφωνία στό ὀργανωτικό ζήτημα, καί τό αὐριανό πέρασμα τοῦ Κόμματος στή νομιμότητα θά διαλύσει ὅλα τά ὑπολείμματα τῶν φόβων γιά συνωμοσίες; Ὅσο γιά τίς διαφωνίες μας στά ζητήματα τακτικῆς ἡ ἴδια ἡ ἐπανάσταση θά τίς σαρώνει μέ καταπληκτική ταχύτητα. Ἄλλωστε Ἐσεῖς ἐνάντια στίς *ἀποφάσεις* τοῦ III συνεδρίου δέν προβάλλατε καμιά διαφωνία, οἱ *ἀποφάσεις* ὅμως αὐτές εἶναι ἡ μόνη ἐντολή τοῦ Κόμματος, πού συνδέει ὅλους ἐμᾶς, τούς μπολσεβίκους.

Στίς συνθῆκες αὐτές, μοῦ φαίνεται, πώς τό πέρασμά Σας μέ τό μέρος μας εἶναι ἀπόλυτα δυνατό καί τό ἔργο τῆς μελλοντικῆς ἕνωσης δέν θά τό δυσκολέψει, ἀλλά θά τό διευκολύνει καί θά τό ἐπιταχύνει. Στή θέση τῆς σημερινῆς πάλης πού παρατείνεται, γιατί Ἐσεῖς στέκεστε στήν ἄκρη, θά ἔχουμε μιά πιό σταθερή κατάσταση σέ ὅλη τήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία. Ἀπό τό γεγονός αὐτό καί ἡ πάλη θά γίνει πιό ἤρεμη καί πιό συνεπής. Ἀπ' αὐτό ὅλη ἡ πλατιά μάζα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν θά ἀποκτήσει ἀμέσως αὐτοπεποίθηση, σιγουριά, θά φυσήξει ἀμέσως ἄλλος ἀέρας καί ἡ καινούργια ἐφημερίδα θά ἀρχίσει νά κερδίζει ἀπό ὥρα σέ ὥρα πρωτοπόρα θέση μέσα στή σοσιαλδημοκρατία, δέν θά κοιτάζει πρός τά πίσω, δέν θά ἐξετάζει τίς λεπτομέρειες τῆς παλιᾶς κατάστασης, ἀλλά θά καθοδηγεῖ μόνο σταθερά καί μέ συνέπεια τήν ἐργατική τάξη στό σημερινό πεδίο τῆς πάλης.

Τελειώνω, ἐπαναλαμβάνοντας ἀκόμη μιά φορά τήν παράκληση νά συμφωνήσετε γιά μιά συνάντηση μέ Σᾶς καί ἐκφράζω τή δική μας, τῶν μπολσεβίκων, γενική πεποίθηση ὅτι ἡ κοινή μέ Σᾶς δουλιά [105] εἶναι ὠφέλιμη, σημαντική καί ἀπαραίτητη.

Μέ είλικρινή σεβασμό. *Β. Οὐλιάνοφ*

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη 1905 στή Γενεύη (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. V

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

72

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΟΔΗΣΣΟΥ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ («ΤΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ») ΜΟΤΙΑ ΚΑΙ ΚΟΣΤΙΑ *

Ὀδησσό

«Πρός τά μέλη «τῆς πλειοψηφίας» τῆς ὀργάνωσης Ὀδησσοῦ Μότια καί Κόστια»

Σύντροφοι! Πῆρα τό δικό σας «γράμμα πρός τούς συντρόφους». Δέν θά τό δημοσιεύσω, ἄλλωστε καί σεῖς δέν τό ζητᾶτε αὐτό. Θεωρῶ ὅμως χρέος μου νά σᾶς ἀπαντήσω. Τό δήλωσα ἤδη πολλές φορές ἀπό τόν Τύπο, τό ἐπαναλαμβάνω καί σέ σᾶς. Εἶναι ἀνώφελο νά κάνουμε παράπονα καί νά κλαῖμε γιά τή διάσπαση. Χρειάζεται *νά κάνουμε δουλιά* γιά νά τήν ἐξαλείψουμε, νά σκεφτοῦμε *πῶς* θά συνενωθοῦμε καί νά μή παίρνουμε γενικές θέσεις καί νά βγάζουμε ἐπιφωνήματα θλίψης. Νά κάνουμε παράπονα, γιά τήν πάλη ἀνάμεσα στά *δυό* κόμματα καί νά δημιουργοῦμε *τρίτο,* καί μάλιστα *μυστικό,* ὅπως τό κάνατε σεῖς, κρυφά καί ἀπό τίς δυό ὀργανώσεις, σημαίνει ὅτι *δυναμώνουμε* τή διάσπαση. Ἄν σᾶς διέγραφαν γιά παράβαση τῶν κανόνων τῆς ὀργάνωσης, καλά θά σᾶς ἔκαναν, καί ἄδικα προσπαθεῖτε νά μπερδέψετε τήν ὑπόθεση, θέλοντας νά ἀποδείξετε ὅτι σᾶς διέγραψαν δῆθεν ὄχι γιά ἀποδιοργανωτική δουλιά, ἀλλά γιά τίς γνῶμες σας, γιά τό συμβιβαστικό σας πνεῦμα.

«Ἱδρυτικό συνέδριο» εἶναι κούφια *φράση*. Σκεφτεῖτε μόνο μιά *σταλίτσα,* λιγουλάκι, *ἐλάχιστα* ποιές ἀκριβῶς ὁμάδες καί ἀπό πόσους ἀντιπροσώπους πρέπει νά στείλουν;; Σκεφτεῖτε λιγούτσικο, πῶς θά βλέπατε τήν ἰδέα γιά μιά Συντακτική Συνέλευση, *χωρίς* νά ὑπάρχουν οἱ βάσεις τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος; Δέν θά τό ονομάζατε αὐτό τσαρλατανισμό;;

Γιατί δέν ὑπολογίζετε τήν ἄποψη τῶν *δυό* συνεδρίων, τῆς πλειοψηφίας καί τῆς μειοψηφίας, τόν ἴδιο καιρό καί στό ἴδιο μέρος;; Τήν ἰδέα αὐτή τήν πρόβαλε ἡ ΚΕ καί ἡ «Προλετάρι» [106]. Δέν θά ἦταν εὐκολότερο νά γίνουν δυό συνέδρια ἀπό τά *ὑπάρχοντα* δυό κόμματα, ἀντί νά δημιουργηθεῖ ἀπό τήν ἀρχή *τρίτο* (γι' αὐτό θά χρειαστεῖτε *μῆνες,* ἄν ὄχι χρόνια) καί νά συγκληθοῦν τότε *τρία* συνέδρια;; Ποιός βλάκας θά πειθαρχήσει στό «ἱδρυτικό συνέδριο», χωρίς νά ξέρει ἀπό τά πρίν, ἄν σ' αὐτό θά ἀντιπροσωπευτοῦν πραγματικά οἱ σοσιαλδημοκράτες, ποιοί ἀκριβῶς σοσιαλδημοκράτες καί σέ ποιά ἀναλογία;;;

* Δέν ἔγινε δυνατό νά ἐξακριβωθεῖ ποιός εἶχε τό ψευδώνυμο αὐτό. *Ἡ Σύντ.*

Ὑπέρ τοῦ συνθήματος «δυό συνέδρια» συνηγοροῦν 1) τό γεγονός ὅτι ὑπάρχει ἡ συγκατάθεση τοῦ ἑνός Κόμματος ἀπό τά δυό· 2) ὅτι ἡ πλειοψηφία εἶναι τελείως ἕτοιμη γιά τό συνέδριο καί εἶναι γνωστοί οἱ ὅροι *της* γιά τή σύγκληση καί τά *δικαιώματα* τοῦ συνεδρίου της· 3) ὅτι ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά ἐπιτευχθεῖ πολύ γρήγορα τό ἴδιο καί στίς ὁμάδες καί στίς ὀργανώσεις τοῦ *ἄλλου* Κόμματος: νά ἀνακοινωθοῦν ὅλες οἱ ὁμάδες, νά ρωτηθοῦν, νά δημοσιευτεῖ τό σχέδιο καταστατικοῦ τοῦ συνεδρίου.

Ὑπέρ τοῦ δικοῦ σας ὅμως συνθήματος — «ἱδρυτικό συνέδριο» συνηγοροῦν μόνο οἱ γκρίνιες κάποιων γκρινιάρηδων, ἀφοῦ *καμιά* μερίδα τοῦ Κόμματος δέν ξέρει τίς *βάσεις* τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ ἀπό καμιά ἄποψη. Εἶστε ἁπλῶς ἄνθρωποι ὀλιγόπιστοι καί ἔχετε ἀδύνατα νεῦρα. Εἴδατε μιά σιχαμερή ἀρώστια, δύσοσμα σπειριά καί γυρίσατε τίς πλάτες σας. Αὐτό εἶναι εὐνόητο, ἄν κρίνει κανείς ἀνθρώπινα, μά δέν εἶναι ὀρθολογιστικό. Ἐμεῖς ὅμως νομίζουμε ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά γυρίζουμε τίς πλάτες, νομίζουμε ὅτι τό τρίτο κόμμα δέν θά φέρει κανένα ἀποτέλεσμα, ἐνῶ τά δυό τωρινά ὁπωσδήποτε θά ἑνωθοῦν, ἄν καί αὐτό δέν θά γίνει ἀμέσως καί θά χρειαστοῦν ὀδυνηρές ἐγχειρίσεις.

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη-ἀρχές τοῦ Νοέμβρη 1905 στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

73

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. ΝΤ. ΛΕΪΤΕΪΖΕΝ

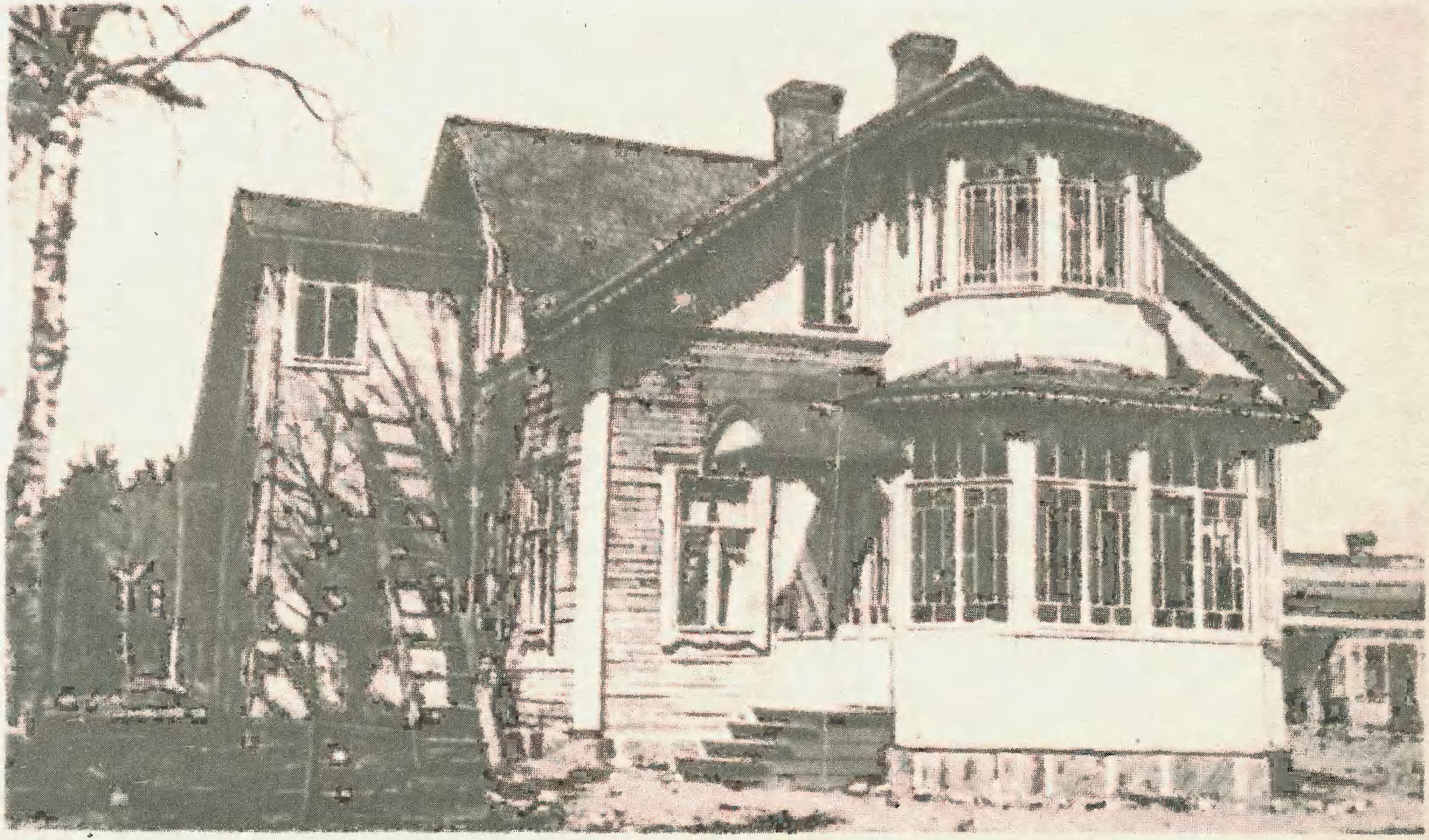
Ἀγαπητοί Λ.! Σᾶς παρακαλῶ μή βαρεθεῖτε νά γράψετε ἕνα ἀρθράκι ἤ ἔστω ἕνα σημειωματάκι γιά τή συνέντευξή Σας μέ τόν Γκέντ, τόν Λαφάργκ καί τόν Μπράκκ σχετικά μέ τήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση καί τή συμμετοχή μας σ' αὐτή. Αὐτό μᾶς χρειάζεται γιά τήν «Προλετάρι» (ἤ γιά τή «Νόβαγια Ζίζν», ἀνάλογα μέ τήν περίσταση). Ἔστω καί μερικές σειρές, γράψτε, καί τό γρηγορότερο! [107]

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Νοέμβρη 1905
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Τό ἐξοχικό «Βάζα» στό Κούοκκαλα, ὅπου ὁ Β. Ι. Λένιν ζοῦσε στά 1906-1907.

1906

74

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Α. ΚΟΥΚΛΙΝ

A Mr. G. Koukline 15. Rue de Candolle. Genève.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Μέ ἀνησυχεῖ πάρα πολύ ἡ τύχη ἑνός δέματος μέ ὑπηρεσιακά χαρτιά πού ἔχουν σημασία ἀπό ἱστορική ἄποψη [108]. Τό δέμα αὐτό ἔμεινε ἀνάμεσα στά χαρτιά πού βρίσκονται σέ Σᾶς καί γιά τά ὁποῖα συζήτησε μέ Σᾶς τό καλοκαίρι αὐτό ὁ συντάκτης τοῦ ἱστορικοῦ περιοδικοῦ [109].

Θά μέ ὑποχρεώνατε πάρα πολύ, ἄν μοῦ γράψετε πῶς ἔχει ἡ ὑπόθεση μέ τήν ἐξεύρεση καί τήν ἀποστολή ἐδῶ αὐτοῦ τοῦ δέματος: ποῦ βρίσκεται ἡ βαλίτσα ἤ τό κιβώτιο καί ἄν εἶναι εὔκολο νά βρεθεῖ ἐκεῖ τό δέμα αὐτό;

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς *Β. Οὐλιάνοφ*

Διεύθυνση: Πετρούπολη.
Διεύθυνση σιδηροδρόμων, Φοντάνκα, στή γέφυρα Ὀμποῦχοφ. Πρός τόν Ἰβάν Νικολάγεβιτς Τσεμποταριόφ.

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Σεπτέμβρη 1906
Στάλθηκε ἀπό τό Κουόκκαλα
(Φιλλανδία) στή Γενεύη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

1907

75

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. ΑΒΕΝΑΡ [110]

1 (14) τοῦ Μάρτη 1907.

Ἀγαπητέ κύριε Ἀβενάρ!

Εὐχαριστῶ γιά τό γράμμα Σας.

Θά Σᾶς παρακαλοῦσα νά κάνετε τίς παρακάτω διορθώσεις:

(1) Σελίδα 6 (ἀρ. 1). Ἐσεῖς διατυπώνετε τά λόγια μου ἔτσι: «νά μήν κάνει δουλιά ὑπέρ τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης, ἡ ὁποία θά ξεγελοῦσε τήν ἐργατική τάξη».

Αὐτό εἶναι πολύ ἀνακριβές. Ἐμεῖς, οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐπαναστάτες, *πρέπει* ὄχι μόνο νά κάνουμε δουλιά πρός ὄφελος τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης, ἀλλά καί νά μποῦμε ἐπικεφαλῆς της, νά τήν κατευθύνουμε, *μαζί μέ τούς ἀγρότες,* ἐνάντια στόν τσαρισμό καί *ἐνάντια στούς φιλελεύθερους.*

Ἴσως θά ἦταν καλύτερα νά ποῦμε: «...σέ ἀπό κοινοῦ δουλιά ὄχι μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, πού θέλει νά βάλει τέρμα στήν ἐπανάσταση, ἀλλά μέ τή δημοκρατική ἀγροτιά ἐνάντια στήν παλιανθρωπιά καί στήν προδοσία τῆς ἀστικῆς τάξης, ἡ ὁποία ἀπό μέρα σέ μέρα γίνεται ὅλο καί πιό ἀντεπαναστατική».

Ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, εἴμαστε *ἐπίσης* ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς τοῦ προλεταριάτου στήν *ἀστική* ἐπανάσταση. Ὅμως θεωροῦμε, μαζί μέ τόν Κ. Κάουτσκι, ὅτι μέ τούς ἀγρότες ἀκριβῶς καί ὄχι γενικά μέ τούς φιλελεύθερους τό προλεταριάτο μπορεῖ νά ὁδηγήσει τήν ἀστική ἐπανάσταση ὥς τήν τελική νίκη.

(2) Σελίδες 3-4.

Τό ἄρθρο τοῦ Στολίπιν στήν ἐφημερίδα «Νόβογε Βρέμια» ἐμφανίστηκε στίς 4 τοῦ Γενάρη (μέ τό παλιό ἡμερολόγιο) καί ὄχι στίς 6.

(3) Πρέπει νά προστεθεῖ ὅτι ὁ Μιλιουκόφ ἦταν στόν Στολίπιν στίς *15 τοῦ Γενάρη.*

(4) Οἱ τελευταῖες λέξεις τοῦ ἄρθρου Σας: «...οἱ ἀναρίθμητες μάζες τῶν *προλετάριων* ἀγροτῶν».

Ὄχι τῶν «προλετάριων ἀγροτῶν», ἀλλά τῆς «δημοκρατικῆς ἀγροτιᾶς».

Στήν κοινωνική (σοσιαλιστική) ἐπανάσταση ἐμεῖς μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε μόνο στούς προλετάριους τῆς πόλης καί στούς προλετάριους τοῦ χωριοῦ. Ὅμως τώρα σέ μᾶς στή Ρωσία δέν ἔχουμε κοινωνική ἐπανάσταση, ἀλλά ἐπανάσταση *αστική*. Μόνο τό προλεταριάτο μαζί μέ τούς ἀγρότες, μαζί μέ τή δημοκρατική ἀγροτιά, μαζί μέ τίς πλατιές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, μπορεῖ νά ὁδηγήσει στή νίκη μιά *τέτια* ἐπανάσταση.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

P. S. Τό γράμμα Σας τό πῆρα πολύ ἀργά. Μοῦ μένουν μόνο μερικά λεπτά. Μέ συγχωρεῖτε πού γράφω τόσο βιαστικά.

Στάλθηκε ἀπό τό Κούοκκαλα (Φιλλανδία) στήν Πετρούπολη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

76

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Τετάρτη 14. VIII. 07.

Ἀγαπητέ Ἀλεξέι Μαξίμιτς! Σήμερα φτάσαμε ἐδῶ μέ τόν Μεσκόβσκι καί αὔριο φεύγουμε γιά τή Στουτγάρδη [111]. Θά εἶχε πολύ μεγάλη σημασία νά εἴσασταν καί Σεῖς ἐκεῖ [112]. 1ο, Σᾶς κάλεσαν ἐπίσημα μέσω τῆς ΚΕ (μέ συμβουλευτική ψῆφο). 2ο, θά ἦταν πολύ καλό νά εἰδωθοῦμε, γιατί διαφορετικά μπορεῖ νά μή συναντηθοῦμε γιά πολύν καιρό. 3-ο, τό ταξίδι ἀπό Σᾶς δέν κρατάει περισσότερο ἀπό ἕνα εἰκοσιτετράωρο καί θά διαρκέσει *ὄχι περισσότερο* ἀπό μιά ἑβδομάδα (δέν εἶναι Λονδίνο!). Δέν θά εἶναι καθόλου ἀργά, ἄν ξεκινήσετε τήν Κυριακή ἤ καί τή Δευτέρα ἀκόμη.

Μέ μιά λέξη, τά πάντα εἶναι ὑπέρ τοῦ ταξιδιοῦ Σας. Μόνο ἄν εἶστε καλά στήν ὑγεία — μά τήν ἀλήθεια, ἐλᾶτε. Μήν ἀφήνετε τήν εὐκαιρία νά παρακολουθήσετε τίς *ἐργασίες* τῶν διεθνῶν σοσιαλιστῶν — αὐτό δέν μοιάζει καθόλου, μά καθόλου μέ μιά γενική γνωριμία καί κουβεντολόι. Τό ἑπόμενο συνέδριο θά γίνει μόνο ὕστερα ἀπό τρία χρόνια. Ἄλλωστε καί γιά τίς δικές μας τίς λογῆς-λογῆς δουλίτσες δέν θά συνεννοηθοῦμε ποτέ ὅσο χρειάζεται μέ ἀλληλο-

γραφία, ἄν δέν εἰδωθοῦμε. Μέ μιά λέξη, ἐλᾶτε ἐξάπαντος. Καλή ἀντάμωση!

Πολλούς χαιρετισμούς στή Μαρία Φιόντοροβνα.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

77

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Α. ΑΛΕΞΙΝΣΚΙ

Γιά τόν Πιότρ

Ἀγαπητέ Π.! Δέν ξέρω, τό γράμμα Σας τό γράψατε πρίν τή συνάντηση μέ τόν ἐδῶ φίλο ἤ μετά. Γιά κάθε ἐνδεχόμενο Σᾶς ἀπαντῶ στά ἐρωτήματα.

Σχετικά μέ τά χρήματα ἡ Ν. Κ. μίλησε ἤδη *πολλές* φορές. Θά τό ἐπαναλάβει καί πάλι καί ἐγώ ἐπίσης θά τό ἐπαναλάβω.

Στό «Ρ.» δέν ἔγραψα, γιατί εἶδα πρίν λίγο καιρό (ὅταν ἤμουν σ' ἐκεῖνα τά μέρη) δυό συντρόφους ἀπό κεῖ καί μιλήσαμε μαζί τους γιά ὅλα τά ζητήματα ἀναφορικά μέ Σᾶς [113].

Ρωτᾶτε, τί καί πῶς ἐγώ βλέπω τή δουλιά Σας ἐκεῖ;

Εἶναι δύσκολο νά τό μεταδόσω αὐτό μέ δυό λόγια. Ὅταν ἐξετάσετε τήν κατάσταση προσεκτικά, θά δεῖτε μόνος Σας τί ὑλικό μπορεῖ νά φέρετε ἀπό κεῖ, πληροφορίες κ.ἄ., αὐτό ὅμως συγκριτικά εἶναι δευτερεῦον ζήτημα καί εὔκολα λύνεται. Πιό δύσκολες εἶναι οἱ γενικές συνθῆκες τῆς ἐκεῖ δουλιᾶς. Νομίζω πώς Ἐσεῖς τέτιες πρόστυχες συνθῆκες, σάν τήν προσφυγιά στό ἐξωτερικό, ἀκόμη δέν εἴδατε. Πρέπει νά εἶστε ἐκεῖ *πολύ* προσεκτικός. Ὄχι μέ τήν ἔννοια ὅτι ἐγώ Σᾶς ἀποτρέπω ἀπό τίς μαχητικές ἐνέργειες ἐνάντια στούς ὀπορτουνιστές. Ἀντίθετα, ἐκεῖ χρειάζεται πολύ νά πολεμήσουμε καί πολύ θά ἀναγκαστοῦμε νά πολεμήσουμε. Ὅμως ὁ χαρακτήρας τοῦ πολέμου εἶναι πρόστυχος. Ἀπό παντοῦ θά συναντήσετε φαρμακερές ὑπονομεύσεις, ἀνοιχτή «προβοκάτσια» ἀπομέρους τῶν μενσεβίκων (αὐτοί θά Σᾶς προβοκάρουν συστηματικά) — καί ἐξαιρετικά ἀδύνατο περιβάλλον συμπάθειας στή *δουλιά*. Γιατί ἡ ἀπόσπαση ἀπό τή Ρωσία ἐκεῖ εἶναι διαβολική, ἡ ἀπραξία καί ἡ ἀργόσχολη ψυχολογία, ἡ ἐκνευριστική, ὑστερική, γκρινιάρικη καί ἀδιάφορη — κυριαρχοῦν. Ἐκεῖ θά

συναντήσετε δυσκολίες στή δουλιά, πού δέν έχουν *τίποτε τό κοινό* μέ τίς δυσκολίες στή Ρωσία: «ἐλευθερία» σχεδόν πλήρης, ὅμως *ζωντανή* δουλιά καί περιβάλλον γιά ζωντανή δουλιά σχεδόν δέν ὑπάρχει.

Κατά τή γνώμη μου, τό πιό σπουδαῖο εἶναι νά ἔχετε δουλιά ἐκεῖ, δική Σας δουλιά. Τό «Ρ.» μπορεῖ νά Σᾶς δόσει δουλιά... Μετά ἀκόμη σπουδαιότερο εἶναι νά ἔχετε σύνδεση μέ τήν *ὀργάνωση* στή Ρωσία: τότε δέν θά εἶστε ἐκεῖ ἀνεδαφικός. Καί, τελικά, τό σπουδαιότερο ἀπόλα εἶναι ὅλοι μας, κι' ἐκεῖ κι' ἐδῶ, νά ἐνεργοῦμε *έναρμονισμένα*, νά συμβαδίζουμε, νά ἀνταλλάσσουμε τακτικά ἀπόψεις (ἄν ἀπό τά ἄρθρα στόν Τύπο δέν φαίνονται ὅλες οἱ ἀπόψεις μας). Ὅποιος μπορεῖ νά ἐξασφαλίσει δουλιά στό ἐξωτερικό σέ *σύνδεση μέ τήν ὀργάνωση* τῆς Ρωσίας — αὐτός καί μόνο αὐτός μπορεῖ νά προστατεύσει τόν ἑαυτό του ἀπό τόν ἀποπνικτικό βάλτο τῆς πλήξης, ἀπό τά κουτσομπολιά, ἀπό τήν ἐκνευριστική κακία κ.ἄ. Δέν θέλω νά θυμᾶμαι αὐτό τό «ἐξωτερικό», καί τοῦτο τό λέω μέ βάση ἀρκετή πείρα.

Θά ἦταν πολύ καλό, ἄν Ἐσεῖς ἐνεργούσατε μαζί μέ τόν Κνουνιάντς καί τόν Τρότσκι. Μιά τέτια τριάδα πολλά πράγματα θά διευκόλυνε.

Φυσικά, θά ἐξετάσετε τήν κατάσταση καί θά τά δεῖτε ὅλα αὐτά μόνος Σας.

Εἶναι ἀδύνατο νά γράφετε ἐδῶ μέ τή διεύθυνση αὐτή πού γράψατε. Ἐξάλλου, ἐγώ σύντομα θά φύγω ἀπό δῶ. Γιά τήν ὥρα νά μοῦ γράφετε στή διεύθυνση: Herrn Kakko *Paavo*, Terijoki, μέσα (*μόνο* μέσα) γιά τόν Λ — ν. Στεῖλτε τό γρηγορότερο τήν ἐκεῖ διεύθυνσή Σας.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Πολλούς χαιρετισμούς σέ *ὅλους τούς Κνιπόβιτς*.

Δικός Σας... *

Ἡ διεύθυνση: I. Ladyschnikoff Uhlandstrasse N 145. *Berlin*

Εἴσοδος *στήν αὐλή*. Αὐτή εἶναι ἡ προσωπική μου διεύθυνση. Στό ἴδιο μέρος, ἕνα πάτωμα πιό πάνω, εἶναι ὁ Abramoff. Ἀπέναντι, στήν Uhlandstrasse, 52, εἶναι τό γραφεῖο, ὅπου τό πρωί μπορεῖς νά τούς συναντήσεις. Σᾶς γράφω γιά κάθε ἐνδεχόμενο, ἄν καί Σεῖς αὐτό πρέπει νά τό ξέρετε.

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Σεπτέμβρη-ἀρχές τοῦ Ὀχτώβρη 1907 στό Κούοκκαλα (Φιλλανδία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Ἡ ὑπογραφή στό γράμμα εἶναι γραμμένη ὄχι καθαρά. *Ἡ Σύντ.*

78

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. Γ. ΜΠΡΑΝΤΙΝΓΚ [114]

Πολυσέβαστε σύντροφε!

Ἡ κομίστρια τοῦ γράμματος αὐτοῦ εἶναι κομματικός σύντροφός μας [115]. Πολύ Σᾶς παρακαλῶ νά τή βοηθήσετε μέ τίς συμβουλές καί τήν ὑποστήριξή Σας. Ἰδιαίτερα ἔχει ἐντολή νά βρεῖ στή Στοκχόλμη τά δικά μας σοσιαλδημοκρατικά βιβλία καί ντοκουμέντα καί, σέ περίπτωση ἀνάγκης, νά τά προωθήσει. Ἕνα μέρος ἀπό τά βιβλία αὐτά κτλ. βρίσκονται στό ὑπόγειο τοῦ Οἴκου τοῦ Λαοῦ τῆς Στοκχόλμης (σέ ξύλινα κιβώτια), κι' ἕνα ἄλλο μέρος, ἴσως, στούς συντρόφους Μπιόργεσον ἤ Μπιόρκ (Bokhandel Björck & Börjesson, Drottninggatan. 62).

Ἐλπίζω ὅτι μέ τή βοήθειά Σας ἡ κομίστρια τοῦ γράμματος αὐτοῦ θά μπορέσει νά ἐκπληρώσει τήν ἐντολή πού τῆς ἀνατέθηκε, τήν ὁποία θεωρῶ ἐξαιρετικά σοβαρή.

Μέ τούς καλύτερους χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Ὀχτώβρη 1907 στό Κούοκκαλα (Φιλλανδία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

79

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Ἀγαπητέ Ἀν. Βασ.!

Πήραμε ἐπιτέλους τήν μπροσούρα Σας — τό πρῶτο μέρος ἔχει ἔρθει πρίν ἀπό ἀρκετό χρόνο [116]. Περίμενα συνεχῶς τό τέλος, γιά νά τή διαβάσω ὁλόκληρη, ὅμως ἄδικα περίμενα. Μέχρι τώρα δέν ἔχω τό τρίτο παράρτημα («Πῶς ἔβλεπε ὁ Μάρξ» κτλ.). Αὐτό εἶναι πολύ ἄσχημο, γιατί ὅταν δέν ἔχεις ὅλη τήν μπροσούρα, φοβᾶσαι νά τή δόσεις στόν ἐκδότη γιά στοιχειοθέτηση. Ἄν δέν στείλατε ἀκόμη τό τρίτο παράρτημα, προσπαθεῖστε, Σᾶς παρακαλῶ, νά τό στείλετε τό γρηγορότερο *. Χρήματα (200 ρούβλια) Σᾶς ἔστειλαν, τά πήρατε;

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 121. *Ἡ Σύντ.*

Ὁσοναφορᾶ τό περιεχόμενο τῆς μπροσούρας Σας, σέ μένα ἄρεσε ἐξαιρετικά, ὅπως καί σέ ὅλον τόν κόσμο μας. Ἔχει πολύ ἐνδιαφέρον καί εἶναι θαυμάσια γραμμένη. Μόνο ἕνα πράγμα: ἔχει πολλές, μποροῦμε νά ποῦμε, ἐξωτερικές ἀπροσεξίες, δηλ. τέτιες, πού θά *γαντζώνονται* ἀπ' αὐτές οἱ κάθε λογῆς ἐσέροι, μενσεβίκοι, συνδικαλιστές etc. Σκεφτήκαμε ἀπό κοινοῦ νά διορθώσουμε τό κείμενο ἤ νά δόσουμε ἐξηγήσεις στόν πρόλογο; Ἀποφασίσαμε τό τελευταῖο, γιατί εἶναι ἄσχημο νά κάνουμε διορθώσεις· αὐτό θά σήμαινε νά καταστρέψουμε πολύ τήν ἑνότητα τῆς διατύπωσης.

Φυσικά, ἕνας εὐσυνείδητος καί προσεκτικός ἀναγνώστης θά μπορέσει νά Σᾶς καταλάβει σωστά, ὡστόσο θά ἔπρεπε νά *πάρετε εἰδικά μέτρα* ἐνάντια στούς ψευτοερμηνευτές, γιατί ἀπ' αὐτούς ὑπάρχουν πάρα πολλοί. Λογουχάρη, στόν Μπέμπελ βέβαια πρέπει νά κάνουμε κριτική, καί δέν ἐγκρίνω τή θέση τοῦ Τρότσκι πού μᾶς ἔστειλε τελευταῖα ἕνα ὁλόκληρο ἐγκώμιο ἐξαιτίας τοῦ Ἔσσεν καί τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας γενικά. Ἔχετε δίκιο πού τονίζετε ὅτι ὁ Μπέμπελ δέν εἶχε δίκιο στό Ἔσσεν καί στό ζήτημα τοῦ μιλιταρισμοῦ καί στό ζήτημα τῆς ἀποικιοκρατικῆς πολιτικῆς (πιό σωστά, τοῦ χαρακτήρα τῆς πάλης τῶν ριζοσπαστῶν στή Στουτγάρδη γιά τό σημεῖο αὐτό) [117]. Πρέπει ὅμως στήν περίπτωση αὐτή νά ποῦμε ὅτι αὐτά εἶναι λάθη ἀνθρώπου, μέ τόν ὁποῖο βαδίζουμε τόν ἴδιο δρόμο καί πού μποροῦν νά διορθωθοῦν μόνο πάνω σ' αὐτόν, τό μαρξιστικό, τό σοσιαλδημοκρατικό δρόμο. Γιατί ἔχουμε πολλούς ἀνθρώπους (ἴσως νά μή βλέπετε τά γραφτά τους) πού κορόιδευαν μέ κακοήθεια τόν Μπέμπελ *γιά νά ἐξυμνοῦν* τό ρεῦμα τῶν ἐσέρων, τό συνδικαλισμό (à la Γεζέρσκι, Κοζλόβσκι, Κριτσέβσκι — βλ. «Ὀμπραζοβάνιγε» κτλ.), τόν ἀναρχισμό.

Κατά τή γνώμη μου, ὅλες τίς σκέψεις Σας μπορεῖ καί πρέπει πάντα νά τίς διατυπώνετε ἔτσι, ὥστε ἡ κριτική νά στρέφεται ὄχι ἐνάντια στήν ὀρθοδοξία, ὄχι ἐνάντια στούς γερμανούς γενικά, ἀλλά ἐνάντια στόν *ὀπορτουνισμό*. Τότε *δέν θά μπορέσουν* νά Σᾶς ἑρμηνεύσουν στραβά. Τότε τό συμπέρασμα θά εἶναι σαφές: ὁ μπολσεβικισμός, διδασκόμενος ὄχι μόνο ἀπό τούς γερμανούς, ἀλλά καί ἀπό τά λάθη τῶν γερμανῶν (αὐτή ἡ ἀπαίτησή Σας εἶναι χίλιες φορές σωστή!), θά μπορέσει νά πάρει ἀπό τό συνδικαλισμό ὅ,τι *ζωντανό ἔχει γιά νά ξεκάνει τό ρωσικό στενό συνδικαλισμό καί ὀπορτουνισμό*. Ἐμεῖς ἀκριβῶς, οἱ μπολσεβίκοι, μποροῦμε νά τό κάνουμε αὐτό πιό εὔκολα καί φυσιολογικά, γιατί στήν ἐπανάσταση παλέψαμε περισσότερο ἀπ' ὅλα ἐνάντια στόν κοινοβουλευτικό κρετινισμό καί στόν πλεχανοφικό ὀπορτουνισμό. Καί μόνο ἐμεῖς μποροῦμε, ξεκινώ-

ντας ἀπό τήν ἐπαναστατική, καί ὄχι ἀπό τή σχολαστική-καντέτικη ἄποψη τοῦ Πλεχάνοφ καί Σία, νά ἀνατρέψουμε τό συνδικαλισμό, πού φέρνει μαζί του ἄπειρες συγχύσεις (ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνες γιά τή Ρωσία).

Βγῆκε τό φύλ. ἀρ. 17 τῆς «Προλετάρι» καί Σᾶς τήν ἔστειλαν. Βγῆκε ἡ συλλογή «Ζαρνίτσι» [118] καί Σᾶς τήν ἔστειλαν. Τά πήρατε; Διαβάζετε τήν «Τοβάριστς»; Σᾶς ἀρέσει τώρα; Μήπως θυμηθεῖτε τά παλιά καί τόν εἰρωνευτεῖτε μέ στίχους; Γράψτε, σᾶς παρακαλῶ.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε μεταξύ 2 καί 11 τοῦ Νοέμβρη 1907
Στάλθηκε ἀπό τό Κούοκκαλα (Φιλλανδία) στήν Ἰταλία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

80

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Σ. ΚΕΝΤΡΟΦ

Ἀξιότιμε σύντροφε! Ὅπως συμφωνήσαμε, τό ὑλικό γιά τό II τόμο ἔπρεπε νά παραδοθεῖ ὥς τήν 1/X, γιά τόν III — ὥς τίς 10/X. [119]. Ὁ πρῶτος τόμος καθυστέρησε. Παρέδοσα 12 τυπογραφικά φύλλα γιά τό II τόμο, τά ἑπόμενα 7 εἶναι ἕτοιμα καί τά μεθεπόμενα (5 ἤ 7 περίπου) μπορῶ νά τά παραδόσω πολύ γρήγορα. Θά ἤθελα ὅμως νά ξέρω, ἄν Σᾶς χρειάζεται πραγματικά τόσο γρήγορα ὅλο αὐτό τό ὑλικό. Θά ἀρχίσετε τώρα ἀμέσως τή στοιχειοθέτηση; Στείλατε ἤδη στή στοιχειοθέτηση τά 12 τυπογραφικά φύλλα τοῦ II τόμου; Θά καθυστερήσει ἡ ἔκδοση, ἄν στείλω ἀργότερα τό τέλος τοῦ II τόμου; Ἄν ναί, μπορῶ νά σᾶς στείλω ἀμέσως τό τέλος τοῦ II τόμου, ἄν τό θέλετε αὐτό. Ἔχω ὅμως ἕνα σχέδιο: νά γράψω γιά τό κλείσιμο τοῦ II τόμου μιά μεγάλη ἐργασία γιά τήν κατανομή τῆς γῆς στή Ρωσία (μέ βάση τά καινούργια στατιστικά στοιχεῖα τοῦ 1905) καί γιά τή δημοτικοποίηση (παίρνοντας ὑπόψη τόν VI τόμο τοῦ «Κεφαλαίου» ἤ τίς «Theorien über den Mehrwert» *, πού βγῆκε ἐπίσης τό 1905). Νομίζω ὅτι ἡ ἐργασία αὐτή θά παρουσίαζε μεγάλο ἐνδιαφέρον γιά τό κοινό καί θά ἦταν πολύ ἐπίκαιρη. Ἔχω συγκεντρώσει ἤδη ὅλο σχεδόν τό ὑλικό γι' αὐτή τήν ἐργασία κι' ἕνα μέρος τό ἔχω ἤδη ἐπεξεργαστεῖ. Γιά νά τό τελειώσω χρειάζονται μερικές ἑβδο-

* — «Θεωρίες τῆς ὑπεραξίας». *Ἡ Σύντ.*

μάδες. Ἐλπίζω ὅτι θά μπορέσω μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες νά γράψω τήν ἐργασία αὐτή.

Ἔτσι λοιπόν, πληροφορεῖστε με: Θέλετε νά Σᾶς στείλω ἀμέσως τό II τόμο χωρίς τό καινούργιο αὐτό ἄρθρο — ἤ προτιμᾶτε νά τόν στείλω ὕστερα ἀπό ἕνα-1½ περίπου μήνα μέ τό νέο ἄρθρο.

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Νοέμβρη-ἀρχές τοῦ Δεκέμβρη 1907
Στάλθηκε ἀπό τή Φιλλανδία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τή Ν Κ. Κρούπσκαγια

81

ΠΡΟΣ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΞΑΚΡΙΒΩΘΕΙ [120]

28. XII. 07.

Πολυσέβαστε σύντροφε!

Μέ τόν κύριο Μπιόργεσον συνεννοήθηκα. Δυστυχῶς ὅμως αὐτός δέν μπορεῖ νά μᾶς ἐξασφαλίσει τή λήψη ὅλων τῶν γραμμάτων καί τῶν δεμάτων. Σᾶς παρακαλῶ, νά μέ συγχωρήσετε γιατί ἀπευθύνομαι καί πάλι σέ Σᾶς μέ τήν παράκληση νά βρεῖτε γιά μᾶς *ἀκόμη ἕνα μέλος* τοῦ Κόμματος, πού θά μποροῦσε νά παραλαμβάνει στή Στοκχόλμη *κάθε ἑβδομάδα* τά δέματα μέ τά γράμματα καί τά βιβλία καί νά τά προωθεῖ πιό πέρα (στή Φιλλανδία καί πίσω στή Γενεύη).

Τήν Τρίτη * σκοπεύω νά πάω στό Βερολίνο.

Μέ τούς καλύτερους χαιρετισμούς.

Δικός Σας *Ι. Φρέι*

Malmstens Hotell
Mastersamuelsgatan 63

P. S. Σέ Σᾶς θά ἔρθω τή Δευτέρα, στίς 4. μ.μ. Ἄν αὐτό δέν Σᾶς βολεύει, τηλεφωνεῖστε, Σᾶς παρακαλῶ, στό Ξενοδοχεῖο Μάλμστεν.

Γράφτηκε στή Στοκχόλμη (τοπικό)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

* Τήν Τρίτη, δηλαδή στίς 31 τοῦ Δεκέμβρη 1907. *Ἡ Σύντ.*

1908

82

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Α. ΑΛΕΞΙΝΣΚΙ

7/Ι. 08.

Ἀγαπητέ Πιότρ!

Σήμερα φτάσαμε μέ τήν Ν. Κ. στή Γενεύη [121]. Δέν ἀποφασίσαμε ἀκόμη ὁριστικά, ποῦ θά ἐγκατασταθοῦμε: ὁ Ἀλ. Ἀλ. εἶναι κατηγορηματικά κατά τῆς Γενεύης κι' ἐμεῖς κάνουμε ἀνίχνευση σέ ἄλλα μέρη.

Πρέπει ὅμως νά ξεκαθαρίσουμε τελείως καί τήν ἐδῶ κατάσταση. Γράψτε Σᾶς [παρα]καλῶ * ἀμέσως, 1) ξέρετε [μήπως] κανέναν *κατάλληλο* ἄνθρωπο νά [διευ]θύνει τό τυπογραφεῖο καί τή [διεκπεραί]ωση; [122] 2) Τί γνώμη ἔχετε γιά τό για[τρό] γι' αὐτή τή δουλιά; 3) τ[ί είδι]κά πρέπει νά πάρουμε [ὑπό]ψη σχετικά μέ τό τυπογραφεῖο; [ἄν χρειάζεται γι' αὐτό] ἰδιοκτήτης ἐφόσον [ἀνήκει] στό Κεντρικό Ὄργανο τῆς μπολσεβίκικης [ὁμάδας] τοῦ συνεδρίου τῆς Στοκχόλμης; Γιατί θεωρεῖτε μόνο τό *μενσεβίκικο* τυπογραφεῖο σάν ἰδιοκτησία τῆς ΚΕ; 4) Νομίζετε ὅτι μποροῦμε νά βγάζουμε ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα καί τί κυκλοφορία περίπου θά μποροῦσε νά ἔχει; 300—500—1000;

Τό γράμμα Σας πού στάλθηκε στό Βερολίνο τό πήραμε μέσα σέ συνθῆκες πανικοῦ, πού προκλήθηκε ἀπό τή σύλληψη τῶν 17 [123], καί γι' αὐτό τό καταστρέψαμε χωρίς νά τό διαβάσουμε ἀρκετά προσεκτικά.

Νά ἀπαντᾶτε στή διεύθυνση [...]

---

* Σέ ἀγκύλες ἀποδόθηκαν μέ βάση τό νόημα καί τά χωριστά γράμματα πού διατηρήθηκαν οἱ λέξεις καί οἱ φράσεις, οἱ ὁποῖες λείπουν στό χειρόγραφο, ἐπειδή δέν διατηρήθηκε ἕνα μέρος τοῦ φύλλου, ὅπου ἦταν γραμμένο τό γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

Πῶς πάει ἡ ὑγεία; Πότε [περίπου] θά μπορέσετε ['Εσεῖς] νά γυρίσετε ἐδῶ; 'Αναλάβατε [κά]πως σοβαρά στό διάστημα αὐτό;

Σᾶς σφίγγω τό χέρι [...]

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Βιέννη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

83

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Α. ΑΛΕΞΙΝΣΚΙ

'Αγαπητέ Πιότρ! Ἔχω νά Σᾶς κάνω τήν ἑξῆς παράκληση. Ἔγραψα μιά μεγάλη ἐργασία γιά τό ζήτημα τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος, ὅπου ἀνάμεσα στ' ἄλλα ἔκανα λεπτομερειακή ἀνάλυση τῶν συζητήσεων στή II Δούμα *. Μοῦ λείπουν μερικά *ντοκουμέντα* πού ὑποβλήθηκαν στή II Δούμα.

Συγκεκριμένα: ὁ *Μουσένκο* ὑπόβαλε τό σχέδιο τῶν 104 ἤ τῶν 105 βουλευτῶν, ὄχι ἐκεῖνο τό γνωστό σχέδιο τῶν τρουντοβίκων τῆς I Δούμας πού εἶχε ὑποβληθεῖ ξανά καί στή II, ἀλλά *ἕνα καινούργιο, τῶν ἐσέρων*. Στή γαλλική γλώσσα ἀνατυπώθηκε στό Rapport du parti S. R. au congrès de Stuttgart. Μήπως ἔχετε τό ρωσικό κείμενο; Μήπως μπορεῖτε νά τό βρεῖτε; Θά μέ ὑποχρεώσετε πολύ, ἄν μέ βοηθΦησετε [124].

Μήπως κυκλοφόρησε σέ χωριστή ἔκδοση; Ποῦ καί πότε;

Δικός Σας *Β. Οὐλιάνοφ*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 7 τοῦ Γενάρη καί 2 τοῦ Φλεβάρη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Βιέννη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

84

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

9. I. 08. Γενεύη.

'Αγαπητέ 'Αλ. Μ.! Αὐτές τίς μέρες ἔφτασα ἐδῶ μαζί μέ τή γυναίκα μου. Στό δρόμο κρυολογήσαμε καί οἱ δυό. 'Εδῶ τακτοποιούμαστε ὅπως-ὅπως, γιά τήν ὥρα προσωρινά, καί γι' αὐτό ὅλα εἶναι

* Βλ. «Τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 205-435). *Ἡ Σύντ.*

ἄσχημα. Πολύ μέ εὐχαρίστησε τό γράμμα Σας: πραγματικά, θά εἶχε μεγάλη σημασία νά κατεβαίναμε στό Κάπρι! Ὁπωσδήποτε θά βρῶ τήν κατάλληλη στιγμή νά ἔρθω σέ Σᾶς. Τώρα ὅμως, δυστυχῶς, εἶναι ἀδύνατο. Ἤρθαμε ἐδῶ μέ τήν ἐντολή νά βγάλουμε τήν ἐφημερίδα: νά μεταφέρουμε τήν «Προλετάρι» ἀπό τή Φιλλανδία ἐδῶ. Ἀκόμη δέν ἀποφασίστηκε τελειωτικά, ἄν θά προτιμήσουμε τή Γενεύη, ἤ καμιά ἄλλη πόλη. Πάντως πρέπει νά βιαστοῦμε καί μέ τήν καινούργια ἐγκατάσταση ἔχουμε πολλές φασαρίες. Καλά θά ἦταν νά Σᾶς ἐπισκεφθοῦμε τό καλοκαίρι ἤ τήν ἄνοιξη, ὅταν ἡ δουλιά μας πιά μπεῖ στό δρόμο της! Ποιά περίοδο εἶναι ἡ καλύτερη σέ Σᾶς, στό Κάπρι;

Πῶς πάει ἡ ὑγεία Σας; Πῶς αἰσθάνεστε τόν ἑαυτό Σας: Ἔχετε διάθεση γιά δουλιά; Ἄκουσα, περνώντας ἀπό τό Βερολίνο, ὅτι μαζί μέ τόν Λουνατσάρσκι κάνατε περιοδεία στήν Ἰταλία καί ἰδιαίτερα στή Ρώμη [125]. Εἶστε ἱκανοποιημένοι ἀπό τήν Ἰταλία; Βλέπετε πολλούς ρώσους;

Νομίζω ὅτι εἶναι καλύτερα νά ἔρθω σέ Σᾶς, ὅταν δέν θά ἔχετε πολλή δουλιά, γιά νά κόβουμε βόλτες καί νά φλυαροῦμε.

Πήρατε τό βιβλίο μου (τόν πρῶτο τόμο τῆς συλλογῆς ἄρθρων μέσα σέ 12 χρόνια [126]); Εἰδοποίησα νά Σᾶς τό στείλουν ἀπό τήν Πετρούπολη.

Πολλούς χαιρετισμούς στή Μ. Φιόντ—βνα. Καλή ἀντάμωση!

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Ἡ διεύθυνσή μου: Mr. Wl. *Oulianoff.*
17. Rue des deux Ponts. 17. (chez Küpfer). *Genève.*

Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

85

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

13. I. 08.

Ἀγαπητέ Ἀν. Βασ.!

Εἶναι τώρα ἀρκετές μέρες πού καθόμαστε μέ τή γυναίκα μου στή Γενεύη... Εἶναι βαρύ, νά πάρει ὁ διάβολος, νά γυρίσουμε ξανά στήν καταραμένη Γενεύη, ὅμως διαφορετικά δέν γίνεται! Μετά τή συντριβή τῆς Φιλλανδίας δέν ἔμεινε τίποτε ἄλλο, παρά νά μεταφέ-

ρουμε τήν «Προλετάρι» στό ἐξωτερικό. Ἔτσι ἀποφάσισε ἡ Συντακτική ἐπιτροπή. Τό ζήτημα εἶναι ποῦ νά μεταφερθεῖ: στή Γενεύη ἤ σέ ἄλλο μέρος. Γιά τήν ὥρα συγκεντρώνουμε πληροφορίες, ἐγώ ὅμως προσωπικά νομίζω ὅτι ἡ Γενεύη καί τό Λονδίνο εἶναι τά μοναδικά μέρη ὅπου ὑπάρχει ἐλευθερία. Ὅμως στό Λονδίνο ὑπάρχει ἀκρίβια.

Τήν μπροσούρα Σας γιά τή Στουτγάρδη τή διάβασα ὅλη: τό ΙΙΙ παράρτημα ἔφτασε πάρα πολύ ἀργά, καί μόλις πρίν τήν ἀναχώρησή μου μπόρεσα καί τό διάβασα. Κατά τή γνώμη μου, ἡ μπροσούρα εἶναι πολύ καλή καί ὅλοι οἱ σύντροφοι εἶναι πολύ ἱκανοποιημένοι ἀπ' αὐτή *. Ὅλοι μας θεωρήσαμε περιττό νά τή «διορθώσουμε»: εἶναι πολύ κρίμα νά σβηστοῦν τά δικά Σας χρώματα καί νά χαλάσει ἕνα πράγμα πού γράφτηκε μέ ζωντάνια. Δέν ὑπάρχει σ' αὐτή συνδικαλισμός: ὑπάρχουν μόνο, κατά τή γνώμη μου, μιά σειρά σοβαρές ἀπροσεξίες στή «χρησιμοποίηση» τοῦ Πλεχάνοφ καί Σία. Εἴδατε τίς στρεψόδικες ἐπικρίσεις του καί τίς ποταπές προσβολές του στό «Ὁμπραζοβάνιγε» ἤ στό «Σοβρεμέννι Μίρ»; [127] Πάντα θά ἔχουμε τέτιους ἀντίπαλους καί πρέπει νά εἴμαστε τρεῖς φορές πιό προσεκτικοί. Ἐπιπλέον, Ἐσεῖς ξεχάσατε καί τούς ἐσέρους, πού πρίν ἀπό πολύ καιρό ἐπιτίθονταν ἐνάντια στούς γερμανούς σοσιαλδημοκράτες, ἐκμεταλλευόμενοι τήν κριτική τῶν συνδικαλιστῶν καί *παραμορφώνοντας* τήν κριτική σέ *μομφή* κατά τοῦ μαρξισμοῦ.

Δέν ξέρω ἄν θά μπορέσουν οἱ δικοί μας νά ἐκδόσουν τώρα τήν μπροσούρα Σας. Εἶναι δύσκολη τώρα ἡ ἐκδοτική δουλιά.

Πήρατε τό δικό μου 1ο τόμο;

Πῶς ζεῖτε; Πῶς εἶναι ὁ κληρονόμος; Λένε ὅτι ταξιδέψατε θαυμάσια μέ τόν Γκόρκι;

Γράψτε τί δουλεύετε. Ὑπολογίζουμε ὁπωσδήποτε σέ Σᾶς καί γιά συνεργασία στήν «Προλετάρι» καί γιά διαλέξεις. Ἔτσι δέν εἶναι;

Ποῦ εἶναι ὁ Γκόρκι; Τοῦ ἔγραψα στό Κάπρι (Villa Blaesus). Θά φτάσει ἄραγε;

Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Ἡ διεύθυνση: Mr. Vl. *Oulianoff.*
17. Rue des deux Ponts. 17.
(chez Küpfer). *Genève.*

Στάλθηκε στήν Ἰταλία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 114-116. *Ἡ Σύντ.*

86

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Πρός τόν 'Ανατ. Βασ—τς

'Αγαπητέ 'Αν. Βασ.!

Μιά σοβαρή ύπόθεση. Ξέρετε στή Φλωρεντία τόν Βασίλι Βασίλιεβιτς Καριάκιν; Πῶς νά τόν βροῦμε; Στεῖλτε, Σᾶς παρακαλῶ, τή διεύθυνση ἤ ύποδεῖξτε *πῶς νά τόν βροῦμε* μέσω όποιουδήποτε στή Φλωρεντία. 'Απαντεῖστε, παρακαλῶ, ἀμέσως.

Περιμένω είδήσεις Σας (καί ἀπάντηση) σχετικά μέ τήν «Προλετάρι» καί τά σχέδιά Σας σχετικά μ' αὐτό.

Δικός Σας *Ούλιάνοφ*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 13 τοῦ Γενάρη καί στίς 13 τοῦ Φλεβάρη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν 'Ιταλία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

87

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

14. I. 08.

'Αγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

'Η διεύθυνσή μου εἶναι ἤδη ὄχι ἡ Φιλλανδία, ἀλλά δυστυχῶς ἡ Γενεύη: Vl. Oulianoff, rue des Ponts 17 (chez Küpfer), Genève... *

...Στή Φιλλανδία τόν καιρό τῶν τελευταίων διώξεων [χάθηκε] ἕνα μέρος τῶν πρακτικῶν τοῦ τελευταίου συνεδρίου μας στό Λονδίνο. Ἄν δέν κάνω λάθος, μοῦ εἶπαν ὅτι ύλικά καί ντοκουμέντα τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ στάλθηκαν στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο [128]. Εἶναι σωστό αὐτό; Θά Σᾶς ἤμουν πολύ [εὐγνώμων], ἄν θά μπορούσατε...

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique,» τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

---

* Δυό σειρές εἶναι δυσανάγνωστες. Τό φύλλο στό σημεῖο αὐτό εἶναι σχισμένο, τό τέλος λείπει. Τό κείμενο παρακάτω εἶναι γραμμένο στό πίσω μέρος τοῦ φύλλου. *'Η Σύντ.*

88

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Πρός τόν 'Ανατόλι Βασίλιεβιτς

'Αγαπητέ 'Αν. Βασ.! Γράψτε μου, ἄν τακτοποιηθήκατε ἐντελῶς καί ἄν μπορεῖτε νά δουλέψετε. Ὑπολογίζουμε σέ Σᾶς γιά τήν «Προλετάρι» 1) γιά ἰταλικές ἀνταποκρίσεις δυό φορές (περίπου) τό μήνα 8-12 χιλιάδες γράμματα. Τήν πρώτη ἀνταπόκριση ὕστερα ἀπό τρεῖς ἑβδομάδες. 2) Γιά πολιτικές ἐπιφυλλίδες ἀπό καιρό σέ καιρό. Βλέπετε ἄραγε ρωσικές ἐφημερίδες (ὁ Γκόρκι ἔχει πολλές);

Γράψτε.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Σταρίκ*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 14 τοῦ Γενάρη καί 13 τοῦ Φλεβάρη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι ('Ιταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

89

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ ΚΑΙ ΤΗΝ Μ. Φ. ΑΝΤΡΕΓΕΒΑ

15. I. 08.

'Αγαπητοί Α. Μ. καί Μ. Φ.!

Πῆρα σήμερα τό ἐπεῖγον γράμμα Σας. Εἶναι μεγάλος ὁ πειρασμός, νά πάρει ὁ διάβολος, πώς μέ τραβάει νά ἔρθω σέ Σᾶς στό Κάπρι! Τόσο καλά τό περιγράψατε πού, μά τήν ἀλήθεια, θά ἑτοιμαστῶ ὁπωσδήποτε καί θά προσπαθήσω μαζί μου νά σύρω καί τή γυναίκα μου. Μόνο πού δέν ξέρω ἀκόμη γιά τήν ἡμερομηνία: τώρα δέν μπορεῖ παρά νά ἀσχοληθῶ μέ τήν «Προλετάρι» καί πρέπει νά τή *βγάλουμε*, νά ὀργανώσουμε τή δουλιά ὁπωσδήποτε. Αὐτό θά μᾶς φάει ἕνα-δυό μῆνες minimum. Καί αὐτό πρέπει νά γίνει ὁπωσδήποτε. Τήν ἄνοιξη θά κατεβοῦμε νά πιοῦμε ἄσπρο κρασί τοῦ Κάπρι, νά καμαρώσουμε τή Νεάπολη καί νά φλυαρήσουμε μαζί Σας. Μέ τήν εὐκαιρία ἄρχισα νά μαθαίνω ἰταλικά καί σάν μαθητευόμενος ρίχτηκα ἀμέσως στή διεύθυνση πού ἔγραψε ἡ Μ. Φ—να: expresso ἀντί espresso! Ἄς δοῦμε τί λέει τό λεξικό!

῞Οσο γιά τή μεταφορά τῆς «Προλετάρι», τό γράψατε γιά νά βρεῖτε τόν μπελά Σας. Τώρα πιά δέν γλιτώνετε εὔκολα ἀπό μᾶς! Στή Μ. Φ. — εἶμαι ὑποχρεωμένος νά τῆς δόσω ἀμέσως κιόλας ἕνα σωρό παραγγελίες:

1) νά βρεῖ ὁπωσδήποτε τό γραμματέα τοῦ συνδικάτου τῶν ὑπαλλήλων καί ἐργατῶν (πρέπει νά ὑπάρχει τέτιο συνδικάτο!) τῶν πλοίων πού κάνουν τή συγκοινωνία μέ τή Ρωσία.

2) Νά μάθει ἀπ' αὐτόν, *ἀπό ποῦ καί πρός τά ποῦ* πηγαίνουν τά ἀτμόπλοια· *πόσο συχνά.* Νά μᾶς ὀργανώσει ἐξάπαντος τή *μεταφορά κάθε ἑβδομάδα.* Πόσο θά κοστίσει; Πρέπει νά μᾶς βρεῖ *νοικοκύρη* ἄνθρωπο (ὑπάρχουν ἰταλοί νοικοκύρηδες;). Τούς χρειάζεται μιά διεύθυνση στή Ρωσία (π.χ. στήν 'Οδησσό) γιά νά παραδίνουν τήν ἐφημερίδα, ἤ θά μποροῦσαν νά φυλάξουν *προσωρινά* μικρές ποσότητες σέ κανέναν ἰταλό ταβερνιάρη στήν 'Οδησσό; Αὐτό ἔχει γιά μᾶς *πάρα πολύ μεγάλη σημασία.*

3) ῎Αν ἡ Μ. Φ—να δέν μπορεῖ ἡ ἴδια νά τά ὀργανώσει ὅλα αὐτά, νά φροντίσει, νά ψάξει, νά δίνει ἐξηγήσεις, νά κάνει ἔλεγχο κτλ., τότε ὁπωσδήποτε ἄς μᾶς συνδέσει ἀπευθείας μέ τόν γραμματέα αὐτόν κι' ἐμεῖς θά ἀνοίξουμε μ' αὐτόν ἀλληλογραφία!

Μέ τήν ὑπόθεση αὐτή πρέπει νά βιαστοῦμε: ἀκριβῶς ὕστερα ἀπό 2-3 ἑβδομάδες ἐλπίζουμε νά ἐκδόσουμε ἐδῶ τήν «Προλετάρι» καί πρέπει νά τή στείλουμε ἀμέσως [129].

Λοιπόν — καλή ἀντάμωση στό Κάπρι! Κοιτάξτε, Α. Μ. νά εἶστε καλά στήν ὑγεία Σας!

Δικός Σας *Β. Οὐλιάνοφ*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι ('Ιταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. Ι

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

90

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. ΝΙΛΣΕΝ

27. Ι. 08.

Πολυσέβαστε σύντροφε!

'Ο γραμματέας τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου στίς Βρυξέλλες Καμίλ Χούισμανς μοῦ μεταβίβασε τήν ἐρώτησή Σας. 'Εγώ εἶμαι ἀντιπρόσωπος τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ 'Εργατικοῦ κόμ-

ματος Ρωσίας στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο καί μπορῶ νά Σᾶς πληροφορήσω ὅτι οἱ ἐσθονοί σοσιαλδημοκράτες (ἄν δέν κάνω λάθος, ἡ λεγόμενη «Ἕνωση τῶν ἐσθονῶν σοσιαλδημοκρατῶν») ἀποτελοῦν μέρος τοῦ Κόμματός μας. Χωρίς ἀμφιβολία, στό Ρεβάλ ὑπάρχει Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας πού ἀποτελεῖται στήν πλειοψηφία της ἀπό ἐσθονούς. Σχετικά μέ τούς πολίτες Μ. Γιουρισσόν καί Ζ. Γκ. Σέππιν μοῦ εἶναι ἄγνωστα αὐτά τά ὀνόματα. Αὐτό δέν λέει ἀπολύτως τίποτε ἐνάντια στούς πολίτες αὐτούς: οἱ ὀργανώσεις τοῦ Κόμματός μας εἶναι μυστικές κι' ἐγώ προσωπικά δέν ξέρω οὔτε ἕναν ἀπό τούς ἐσθονούς συντρόφους. Θά γράψω στή Ρωσία καί θά ρωτήσω τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας γιά τούς πολίτες αὐτούς (καί γιά κάθε ἐνδεχόμενο καί τήν Ἐπιτροπή Ρεβάλ), ὅμως δέν μποροῦμε νά ἐλπίζουμε ὅτι θά ἔχουμε γρήγορη ἀπάντηση.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς

Βλ. Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν)

Διεύθυνση: Vl. *Oulianoff.* 17. Rue des deux Ponts. 17. (chez Küpfer). *Genf. Genève.*

Στάλθηκε στή Χριστιανία (σημερινό Ὄσλο)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

91

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

27. Ι. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Πῆρα τό γράμμα Σας τῆς 24/Ι. 08 καί ἀπάντησα στό σύντροφο Μάγκνους Νίλσεν στή Χριστιανία * ὅτι ἡ Ἐπιτροπή Ρεβάλ τοῦ ΣΔΕΚΡ *ὑπάρχει πραγματικά* καί ὅτι οἱ ἐσθονοί σοσιαλδημοκράτες εἶναι στό [δικό μας Κόμμα] **. Ὅσοναφορᾶ τούς πολίτες [Γιουρισσόν] καί Σέππιν, ἐγώ δέν τούς ξέρω, [ὅπως γενικά δέν] ξέρω προσωπικά οὔτε ἕναν ἐσθονό σοσιαλδημοκράτη· δέν πρέπει νά ξεχνᾶτε ὅτι

* Βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

** Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου εἶναι ἐνμέρει καταστραμένο. Οἱ λέξεις πού εἶναι σέ ἀγκύλες ἀποδίδονται ἐννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

οἱ ὀργανώσεις τοῦ Κόμματός μας εἶναι μυστικές. Θά γράψω στή Ρωσία καί θά παρακαλέσω νά μέ πληροφορήσουν λεπτομερειακά γιά τούς πολίτες αὐτούς, ὅμως δέν μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε ὅτι θά ἔχουμε γρήγορη ἀπάντηση.

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό *Βλ. Οὐλιάνοφ*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύτηκε γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

92

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

29. I. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Μέ πληροφοροῦν ὅτι ὁ τρίτος τόμος τῶν ἐκθέσεων τῶν διαφόρων κομμάτων στό Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης πρέπει νά βγεῖ ὕστερα ἀπό μερικές μέρες καί ὅτι ἡ ἔκθεση τοῦ Κόμματός μας δέν εἶναι ἀκόμη ἕτοιμη... *

Εἶναι δυνατό νά δημοσιευτεῖ ἡ ἔκθεση τοῦ Κόμματός μας στόν τρίτο τόμο ἤ ὄχι; Ποιά εἶναι ἡ τελευταία προθεσμία ὑποβολῆς τῆς ἔκθεσης; ** Ὅπως φαίνεται, οἱ διώξεις στή Φιλλανδία ἐμπόδισαν τούς συντρόφους μας νά τελειώσουν τήν ἔκθεση, γιατί πρίν δυό μῆνες, ὅταν ἤμουν στή Φιλλανδία, ἄκουσα προσωπικά ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή [ἀνάθεσε τή δουλιά αὐτή] σέ ἕναν σύντροφο πού δουλεύει πολύ δραστήρια [γιά τήν περάτωση] τῆς ἔκθεσης.

[Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ] σύντροφε, [τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό].

Βλ. Οὐλιάνοφ

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου καταστράφηκε ἐνμέρει. Οἱ λέξεις πού εἶναι σέ ἀγκύλες ἀποδίδονται ἐννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

** Γιά τήν προθεσμία ὑποβολῆς τῆς ἔκθεσης βλ. τό γράμμα πρός τόν Χούισμανς τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη 1908 (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 131). *Ἡ Σύντ.*

93

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Α. ΡΟΤΣΤΕΪΝ

29. I. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Πῆρα πρίν ἀπό 2½-3 μῆνες στή Φιλλανδία τό γράμμα Σας, ὅπου ἀναφέρατε τό χρέος καί τό ἔστειλα στήν ΚΕ [130]. Τώρα ἡ «συντριβή τῆς Φιλλανδίας» μέ ὑποχρέωσε νά μεταφερθῶ στή Γενεύη καί ἡ μετακίνηση μοῦ ἔφαγε πολύ χρόνο καί μοῦ δημιούργησε πολλές φροντίδες. Σήμερα ἕνας σύντροφος ἐδῶ μοῦ εἶπε ὅτι Ἐσεῖς ὑπενθυμίζετε ἐπίμονα τό χρέος καί λέτε ὅτι ὁ ἄγγλος ἀπειλεῖ μάλιστα νά κάνει σχετική δημοσίευση στίς ἐφημερίδες (!) κτλ.

Θά γράψω ἀμέσως καί θά ξαναγράψω στή Ρωσία ὅτι τό χρέος πρέπει νά ἐπιστραφεῖ. Ὡστόσο, καταλαβαίνετε ὅτι τώρα αὐτό εἶναι *πάρα πολύ* δύσκολο νά γίνει! Ἡ συντριβή τῆς Φιλλανδίας, οἱ συλλήψεις πολλῶν συντρόφων, ἡ κατάσχεση τῶν ντοκουμέντων, ἡ ἀνάγκη νά μεταφερθοῦν τά τυπογραφεῖα, νά σταλοῦν στό ἐξωτερικό πολλοί σύντροφοι, ὅλα αὐτά προκάλεσαν *πολλά* ἐντελῶς ἀπρόβλεπτα ἔξοδα. Ἡ οἰκονομική κατάσταση τοῦ Κόμματος γίνεται πιό ἄσχημη, γιατί στό διάστημα δυό χρόνων ὅλοι ξεσυνήθισαν τήν παρανομία καί «κακόμαθαν» ἀπό τή νόμιμη καί μισονόμιμη δουλιά. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά συγκροτήσουμε σχεδόν ἐκνέου τίς μυστικές ὀργανώσεις. Αὐτό θέλει πολλά χρήματα. Ὅλα ὅμως τά διανοουμενίστικα, μικροαστικά στοιχεῖα ἐγκαταλείπουν τό Κόμμα: ἡ διαροή τῶν διανοουμένων εἶναι τεράστια. Παραμένουν οἱ καθαροί προλετάριοι χωρίς νά ἔχουν τή δυνατότητα νά κάνουν ἀνοιχτούς ἐράνους.

Θά πρέπει νά τό ἐξηγήσετε αὐτό στόν ἄγγλο, νά τόν πείσετε ὅτι οἱ συνθῆκες τῆς περιόδου τῆς ΙΙ Δούμας, ὅταν κλείστηκε τό δάνειο, ἦταν ἐντελῶς διαφορετικές, ὅτι τό Κόμμα φυσικά θά ἐξοφλήσει τά χρέη του, ὅμως νά τά ζητάει *τώρα* δέν εἶναι ἐφικτό, εἶναι ἀκατανόητο, ὅτι αὐτό θά ἦταν τοκογλυφία κτλ.

Πρέπει νά πείσετε τόν ἄγγλο. Μάλλον δέν θά μπορέσει νά πάρει τά χρήματα. Τό σκάνδαλο δέν θά φέρει κανένα ἀποτέλεσμα.

Θυμᾶμαι ὅτι τά μέλη τῶν *ὁμάδων* ὑπόγραψαν ξεχωριστά καί εὐθύνονται *κατά ὁμάδες*. [131]

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

P. S. Ἔγραψα στόν Κβέλτς, γιατί δέν ἤξερα τή δική Σας διεύθυνση, καί τόν παρακάλεσα νά συγκεντρώσει ὁρισμένη βιβλιογραφία. *Τοῦ χρωστῶ μεγάλη εὐγνωμοσύνη:* φοβᾶμαι ὅτι τά πολύ ἄσχημα ἀγγλικά μου δέν θά τά καταλαβαίνει πάντοτε!

Ἡ διεύθυνσή μου: Vl. *Oulianoff.* 17. Rue des deux Ponts. *Genève.*

Στάλθηκε στό Λονδίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Σύλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

94

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «BERNER TAGWACHT»

Δήλωση. Στό φύλ. ἀρ. 24 τῆς ἐφημερίδας «Berner Tagwacht» (Πέμπτη, 30 τοῦ Γενάρη) περιέχεται δήλωση τοῦ Λ. Μάρτοφ γιά τήν ὑπόθεση τοῦ ρώσου συντρόφου, δόκτορα Σεμάσκο, πού πιάστηκε στή Γενεύη. Στή δήλωση αὐτή ὁ Μάρτοφ μιλάει μέ παράξενο τρόπο γιά τόν Σεμάσκο μόνο σάν ἕναν ἀπό τούς δημοσιογράφους πού παραβρέθηκαν στό Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης· ταυτόχρονα ὀνομάζει τόν ἑαυτό του «ἀντιπρόσωπο τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας στό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης».

Μιά παρόμοια ἔκφραση τοῦ Μάρτοφ θά ἑρμηνευτεῖ ἀναμφίβολα ἀπό τούς ἐλβετούς ἐργάτες ἔτσι, σάν νά μήν ἔχει ἡ ρωσική σοσιαλδημοκρατία καμιά σχέση μέ τόν Σεμάσκο.

Γιά νά μή φέρει συγχύσεις σέ κανέναν ἕνας παρόμοιος τρόπος ἔκφρασης τοῦ Μάρτοφ πού δέν εἶναι καθόλου ἀξιόπιστος, ἐγώ, ὄντας ἀντιπρόσωπος τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο, δηλώνω ὅτι ὁ δόκτορας Σεμάσκο εἶναι παλιό μέλος τοῦ Κόμματός μας καί στό Διεθνές συνέδριο ἦταν καί σάν μέλος τοῦ Κόμματός μας καί σάν δημοσιογράφος τοῦ κομματικοῦ Τύπου.

Μιά παρόμοια διευκρίνιση τή θεωρῶ ἀναγκαία, γιατί οἱ ἐλβετοί σύντροφοί μας ἐκδηλώνουν ἀναμφίβολα ζωηρό ἐνδιαφέρον γιά τή σύλληψη τοῦ Σεμάσκο. Ὅλοι οἱ ρῶσοι σύντροφοι πού τόν ξέρουν

εἶναι σταθερά πεπεισμένοι ὅτι αὐτός δέν εἶναι οὔτε στόν παραμικρό βαθμό συμμέτοχος στήν «ἀπαλλοτρίωση» τῆς Τιφλίδας καί οὔτε μποροῦσε νά εἶναι συμμέτοχος σ' αὐτή. Καί ὄχι μόνο γιατί τό τελευταῖο συνέδριο (τοῦ Λονδίνου) τοῦ Κόμματός μας ἀπόριψε κατηγορηματικά αὐτό τό «μέσο πάλης», ἀλλά καί γιατί ὁ δόκτορας Σεμάσκο ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1907 ζοῦσε χωρίς διακοπή στή Γενεύη καί ἀσχολοῦνταν μέ φιλολογική δουλιά.

Ἐκφράζουμε τή σταθερή πεποίθηση ὅτι ὁ Τύπος τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας μέ τήν ἴδια δικαιολογημένη χαρά θά χαιρετίσει στό πιό κοντινό μέλλον τήν ἀπελευθέρωση τοῦ συντρόφου πού τόν συνέλαβαν στή Γενεύη, ὅπως στόν καιρό της ἡ «Vorwärts!» (στό Βερολίνο) καί ἡ «L' Humanité» (στό Παρίσι) χαιρέτισαν τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἀθώων συντρόφων πού εἶχαν συλληφθεῖ στό Παρίσι.

Ὁ ἀντιπρόσωπος
τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας
στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο

Ν. Λένιν

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 30 τοῦ Γενάρη καί στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Βέρνη

Δημοσιεύτηκε στά γερμανικά στίς 5 τοῦ Φλεβάρη 1908 στήν ἐφημερίδα «Berner Tagwacht», Nr. 29

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

95

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

2. II. 08.

Ἀγαπητέ Α. Μ.!

Σᾶς γράφω γιά δυό ὑποθέσεις.

1ο, γιά τήν ὑπόθεση τοῦ Σεμάσκο. Ἄν *δέν* τόν γνωρίζετε προσωπικά, δέν ἀξίζει νά ἀνακατευτεῖτε σ' αὐτό πού ἀναφέρεται παρακάτω. Ἄν τόν γνωρίζετε, ἀξίζει.

Ὁ Λ. Μάρτοφ δημοσίευσε στή σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα τῆς Βέρνης «δήλωση», ὅπου λέει ὅτι ὁ Σεμάσκο δέν ἦταν

ἀντιπρόσωπος στό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης, ἀλλά ἁπλῶς ἕνας *δημοσιογράφος*. Δέν λέει οὔτε λέξη ὅτι ὁ Σεμάσκο ἀνήκει στό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Αὐτό εἶναι πρόστυχη διαγωγή ἑνός μενσεβίκου ἀπέναντι σέ ἕναν μπολσεβίκο, πού ἔπεσε στή φυλακή. Ἐγώ ἔστειλα ἤδη δική μου ἐπίσημη δήλωση σάν ἀντιπροσώπου τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Γραφεῖο *. Ἄν γνωρίζετε τόν Σεμάσκο προσωπικά ἤ τόν γνωρίσατε στό Νίζνι, γράψτε *ὁπωσδήποτε* καί Σεῖς στήν ἐφημερίδα αὐτή ὅτι εἶσθε ἀγανακτισμένος ἀπό τή δήλωση τοῦ Μάρτοφ, ὅτι γνωρίζετε προσωπικά τόν Σεμάσκο σάν σοσιαλδημοκράτη, ὅτι εἶστε πεπεισμένος πώς αὐτός δέν ἔχει ἀνακατευτεῖ στίς ὑποθέσεις, πού τίς διογκώνει ἡ διεθνής ἀστυνομία. Παρακάτω παραθέτω τή διεύθυνση τῆς ἐφημερίδας καί τό πλῆρες κείμενο τῆς δήλωσης τοῦ Μάρτοφ, πού θά Σᾶς τή μεταφράσει ἡ Μ. Φ. Γράψτε ὁ ἴδιος στή Συντακτική ἐπιτροπή στά ρωσικά καί παρακαλέστε τή Μ. Φ. νά ἐπισυνάψει τή γερμανική μετάφραση.

Δεύτερη ὑπόθεση. Ἐμεῖς οἱ τρεῖς τώρα ἤρθαμε ἐδῶ, μᾶς ἔστειλαν ἀπό τή Ρωσία νά βγάλουμε τήν «Προλετάρι» (ὁ Μπογκντάνοφ, ἐγώ κι' ἕνας «πρακτικός» **). Ὅλα ἔχουν τακτοποιηθεῖ, τίς μέρες αὐτές βγάζουμε τήν ἀγγελία [132]. Σᾶς ὑπολογίζουμε σάν συνεργάτη. Γράψτε δυό λόγια, ἄν θά μπορούσατε νά δόσετε κάτι γιά τά πρῶτα φύλλα (ἤ στό πνεῦμα τῶν *σημειωμάτων γιά τό μικροαστισμό* ἀπό τή *«Νόβαγια Ζίζν»*, ἤ ἀποσπάσματα ἀπό τό διήγημα πού γράφετε [133], κτλ.).

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Πολλούς χαιρετισμούς στή Μ. Φ—να!

Δικός Σας *Β. Οὐλιάνοφ*

Στήν ἐφημερίδα «*Berner Tagwacht*» (διεύθυνση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς: Kapellenstrasse. 6. Bern. Ὄργανο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν) ἀρ. φύλ. 24, τῆς 30 τοῦ Γενάρη 1908, δημοσιεύτηκε τό ἀκόλουθο:

«*Erklarung*. In einigen Zeitungen stand zu lesen, dass der unlangst in Genf verhaftete D-r Simaschko ein Delegierter der Genfer Gruppe der russischen Sozialdemokratie in Stuttgart gewesen sei. Dem gegenuber erklare ich, dass D-r Simaschko nicht Mitglied der russischen Section auf dem genannten Kongresse war und kein Delegiertenmandat besessen hat. Er war dort nur als Journalist tatig.

---

* Βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

** «Πρακτικός» εἶναι ὁ Ι. Φ. Ντουμπρόβινσκι. *Ἡ Σύντ.*

L. Martoff, Delegierter der russischen Sozialdemokratie auf dem Stuttgarter Kongress» *.

Αὐτό εἶναι ὅλο. Ἡ προστυχιά βρίσκεται στό ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία ἔμμεσα τινάζει ἀπό πάνω της τή σκόνη, ἀπαρνεῖται τόν Σεμάσκο!

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. Ι

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

96

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

2. ΙΙ. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τό γράμμα Σας τῆς 30. Συνεπῶς, ἄν ἐγώ κατάλαβα καλά, ἔχουμε στή διάθεσή μας ἀκόμη δυό μῆνες γιά [τήν ὑποβολή] ** τῆς ἔκθεσης τοῦ Κόμματός μας.

[Σχετικά μέ] τίς συνδρομές, [Σᾶς παρακαλῶ] πληροφορεῖστε [ἐμένα πόσο εἶναι] τό ποσό γιά τό 1908... ***

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό

Βλ. Οὐλιάνοφ

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

---

* — *«Δήλωση*. Σέ μερικές ἐφημερίδες ἴσως μποροῦσε νά διαβάσει κανείς ὅτι ὁ δόκτορας Σεμάσκο, πού πιάστηκε τελευταῖα στή Γενεύη, ἦταν ἀντιπρόσωπος στή Στουτγάρδη ἀπομέρους τῆς ὁμάδας Γενεύης τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Διαψεύδοντας τήν εἴδηση αὐτή, δηλώνω ὅτι ὁ δόκτορας Σεμάσκο δέν ἦταν μέλος τοῦ ρωσικοῦ τμήματος στό ἀναφερόμενο συνέδριο καί δέν εἶχε καμιά ἀντιπροσωπευτική πληρεξουσιότητα. Συμμετεῖχε στό συνέδριο μόνο σάν δημοσιογράφος.

Λ. Μάρτοφ, ἀντιπρόσωπος τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας στό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης». *Ἡ Σύντ.*

** Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἐνμέρει εἶναι καταστραμένο. Οἱ λέξεις πού εἶναι στίς ἀγκύλες ἀποδόθηκαν ἐννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

*** Δυό σειρές εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

97

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Α. ΑΛΕΞΙΝΣΚΙ

3. II. 08.

Αὐτό θά πεῖ ἐξυπηρέτηση! Νά δόσετε τή διεύθυνση καί τή σύνδεση στόν μενσεβίκο Μάντελμπεργκ. Αὐτό εἶναι ἀποκορύφωμα τῆς ἀφέλειας! *Σέ καμιά περίπτωση νά μήν* ἀφήσετε τόν Μάντελμπεργκ νά πλησιάσει ἔστω καί ἕνα βέρστι, καί ἄν κάνατε πιά τή βλακεία αὐτή, πάρτε πίσω τή διεύθυνση καί νά τόν ξεγελάσετε.

Γιά τήν *«Προλετάρι»* Σᾶς ἔγραψαν χθές [134]. Ἡ ὄξυνση τῆς φραξιονιστικῆς πάλης εἶναι *παντοῦ* τεράστια καί ἀναπόφευκτη. Λεπτομέρειες κατά τή συνάντηση.

Β. Οὐλιάνοφ

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Βιέννη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

98

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

7. II. 08.

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Σχετικά μέ τή δήλωσή Σας θά συμβουλευτῶ τόν Α. Α.: κατά τή γνώμη μου, δέν ἀξίζει νά δημοσιευτεῖ, μιά καί δέν τόν γνωρίζετε προσωπικά *.

Σέ ποιά μπολσεβίκικη συλλογή στείλατε τό ἄρθρο γιά τόν κυνισμό; Δέν καταλαβαίνω, γιατί γιά τίς μπολσεβίκικες συλλογές μοῦ γράφουν τακτικά, γι' αὐτήν ὅμως δέν ἄκουσα. Στηρίζω τίς ἐλπίδες μου στή συλλογή Πετρούπολης [135]. Στεῖλτε μου τό γράμμα πρός τόν Σενκέβιτς, ἄν ἔχετε ἀντίγραφο, (μέ τή σημείωση *πότε* στάλθηκε) — ὅμως ὁ Σενκέβιτς θά τό δημοσιεύσει ἀσφαλῶς, μιά καί γίνεται ἔρευνα [136].

Τά σχέδιά Σας ἔχουν πολύ ἐνδιαφέρον καί θά ἐρχόμουν πρόθυμα. Πρέπει ὅμως νά συμφωνήσετε ὅτι δέν μπορῶ νά ἀφήσω τήν κομματική ὑπόθεση, πού πρέπει νά τακτοποιηθεῖ ἀμέσως. Εἶναι δύσκολο νά τακτοποιήσεις μιά καινούργια δουλιά. Νά τήν ἀφήσω δέν μπορῶ. Θά τήν τακτοποιήσουμε μέσα σέ ἕναν-δυό πάνω κάτω μῆνες καί τότε θά εἶμαι ἐλεύθερος γιά μιά-δυό ἑβδομάδες.

---

* Πρόκειται γιά τή δήλωση τοῦ Α. Μ. Γκόρκι στόν Τύπο σχετικά μέ τή σύλληψη τοῦ Ν. Α. Σεμάσκο (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 129-131). *Ἡ Σύντ.*

Συμφωνῶ χίλιες φορές μαζί Σας ὅτι χρειάζεται *συστηματική* πάλη κατά τῆς πολιτικῆς ἀπογοήτευσης, τῆς ἀποστασίας, τῆς γκρίνιας κτλ. Σχετικά μέ τό «σωματεῖο» καί τή «νεολαία» δέν πιστεύω νά ἔχουμε διαφωνία. Ἡ σημασία τῆς διανόησης στό Κόμμα μας πέφτει: ἀπό παντοῦ ἔρχονται εἰδήσεις ὅτι ἡ διανόηση *φεύγει* ἀπό τό Κόμμα. Αὐτός εἶναι ὁ δρόμος αὐτῶν τῶν καθαρμάτων. Τό Κόμμα ξεκαθαρίζεται ἀπό τά μικροαστικά σκουπίδια. Οἱ ἐργάτες καταπιάνονται περισσότερο μέ τή δουλιά. Δυναμώνει ὁ ρόλος τῶν ἐργατῶν-ἐπαγγελματικῶν στελεχῶν. Ὅλα αὐτά εἶναι θαυμάσια, καί εἶμαι βέβαιος ὅτι τίς «κλωτσιές» Σας πρέπει νά τίς καταλαβαίνει κανείς μέ τήν ἴδια ἔννοια.

Τώρα πῶς θά ἀσκοῦμε ἐπιροή, τί ἀκριβῶς «τύπο πρέπει νά δημιουργήσουμε»; Συλλογές *ἤ* τήν «Προλετάρι»; Φυσικά, εἶναι εὐκολότερο νά ἀπαντήσουμε: ὄχι *ἤ*, ἀλλά *καί* — ἡ ἀπάντηση θά εἶναι ἄψογη, ὅμως θά ἔχει λίγη πρακτική σημασία. Βέβαια, νόμιμες συλλογές πρέπει νά ἐκδίδονται· οἱ σύντροφοί μας στήν Πετρούπολη δουλεύουν πάνω σ' αὐτές μέ τόν ἱδρώτα τοῦ προσώπου τους κι' ἐγώ δούλεψα ὕστερα ἀπό τό Λονδίνο, ὅταν καθόμουν στήν Κβακάλα *. Ἄν μπορεῖ, πρέπει νά καταβληθοῦν *ὅλες* οἱ προσπάθειες γιά νά τούς ὑποστηρίξουμε καί νά συνεχίσουν νά βγάζουν αὐτές τίς συλλογές [137].

Ὡστόσο, ἡ πείρα μου ἀπό τό Λονδίνο μέχρι τό XI. 07 (ἔξι μῆνες!) μέ ἔπεισε ὅτι τώρα δέν μπορεῖς νά δημιουργήσεις *συστηματικό* νόμιμο Τύπο. Εἶμαι βέβαιος ὅτι τό *Κόμμα* χρειάζεται τώρα ἕνα πολιτικό ὄργανο, πού νά βγαίνει κανονικά καί νά ἐφαρμόζει σταθερά καί ἀποφασιστικά τή γραμμή πάλης κατά τῆς ἀποσύνθεσης καί τῆς κατάπτωσης — ἕνα *κομματικό* ὄργανο, μιά πολιτική ἐφημερίδα. Πολλοί ρῶσοι δέν πιστεύουν στό ὄργανο τοῦ ἐξωτερικοῦ. Αὐτό ὅμως εἶναι λάθος καί ἡ ἐπιτροπή μας δέν ἀποφάσισε ἄδικα νά μεταφέρει τήν «Προλετάρι» ἐδῶ. Οὔτε λόγος, εἶναι δύσκολο νά τήν τακτοποιήσουμε, νά τήν ὀργανώσουμε, νά τή ζωντανέψουμε. Αὐτό ὅμως *πρέπει* νά γίνει καί θά γίνει.

Γιατί νά μή συμπεριληφθεῖ σ' αυτή καί φιλολογική κριτική; Δέν φτάνει ὁ χῶρος; Φυσικά, δέν ξέρω τό σύστημα τῆς δουλιᾶς Σας. Δυστυχῶς, στίς συναντήσεις ἔτυχε περισσότερο νά κουβεντιάζουμε γιά ἀσήμαντα πράγματα παρά γιά σοβαρά. Ἄν δέν ἔχετε διάθεση γιά μικρά, σύντομα, κατά περιόδους (ἑβδομαδιαῖα, δεκαπενθήμερα) ἄρθρα, ἄν καταλαβαίνετε ὅτι εἶναι καλύτερα νά ἀσχολεῖστε μέ *μεγάλο*

---

* —ἀστεία ὀνομασία τοῦ Κούοκκαλα. *Ἡ Σύντ.*

ἔργο — τότε βέβαια δέν Σᾶς συμβουλεύω νά τό διακόψετε. Αὐτό θά φέρει μεγαλύτερο ὄφελος!

Ἄν ὅμως ἔχετε διάθεση καί γιά μιά ἀπό κοινοῦ δουλιά στήν πολιτική ἐφημερίδα — τότε γιατί νά μή συνεχίσετε, νά μή κάνετε συνήθεια τό εἶδος ἐκεῖνο πού εἴχατε ἀρχίσει μέ τά «Σημειώματα γιά τό μικροαστισμό» στή «Νόβαγια Ζίζν», καί τά εἴχατε ἀρχίσει, κατά τή γνώμη μου, καλά; Σέ ἕνα ἀπό τά πρῶτα κιόλας γράμματα Σᾶς ἔγραψα γι' αὐτό «μέ προμελετημένη σκέψη»: ἄν ἡ δουλιά αὐτή τόν τραβάει, αὐτός θά ἀδράξει τήν εὐκαιρία! Καί μοῦ φαίνεται, στό τελευταῖο γράμμα κάπως τήν ἀδράξατε. Ἤ κάνω λάθος; Πόσο θά κέρδιζε καί ἡ κομματική δουλιά μέσω τῆς ἐφημερίδας, ὄχι τόσο μονόπλευρης, ὅπως πρίν, καθώς καί ἡ φιλολογική δουλιά, πού θά συνδεόταν πιό στενά μέ τήν κομματική, μέ τή συστηματική, τή συνεχή ἐπίδραση πάνω στό Κόμμα! Γιά νά μήν ἔχουμε «ἐπιδρομές», ἀλλά ὁλομέτωπη πίεση ἐφ' ὅλης τῆς γραμμῆς χωρίς διαλείμματα, χωρίς κενά, ἔτσι πού οἱ σοσιαλδημοκράτες μπολσεβίκοι ὄχι μόνο νά ἐπιτίθενται κατά τμήματα ἐνάντια σέ κάθε λογῆς φλύαρους, ἀλλά καί νά κατακτοῦν τά πάντα, ὅπως κατάκτησαν οἱ ἰάπωνες τή Μαντζουρία ἀπό τούς ρώσους.

Ἀπό τά τρία θέματα πού σχεδιάζετε γιά τίς συλλογές (φιλοσοφία, φιλολογική κριτική καί τακτική τῆς στιγμῆς), τά μισά θά πήγαιναν στήν πολιτική ἐφημερίδα, στήν «Προλετάρι»: ἡ τακτική τῆς στιγμῆς καί τό μισό ἀπό τή φιλολογική κριτική. Ἄχ, δέν βγαίνει τίποτε τό καλό ἀπό τά εἰδικά, μακροσκελῆ φιλολογικο-κριτικά ἄρθρα, πού γεμίζουν τά διάφορα μισοκομματικά καί ἐξωκομματικά περιοδικά! Τό καλύτερο θά ἦταν νά δοκιμάσουμε νά ξεπεράσουμε αὐτή τή διανοουμενίστικη, τήν παλιά, τήν ἀρχοντική κακή συνήθεια, δηλ. νά δοκιμάσουμε νά συνδέσουμε *πιό στενά* καί τή φιλολογική κριτική μέ τήν κομματική δουλιά, μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Κόμματος. Ἔτσι κάνουν τά ὥριμα Σοσιαλδημοκρατικά κόμματα στήν Εὐρώπη. Ἔτσι πρέπει νά κάνουμε κι' ἐμεῖς, χωρίς νά φοβόμαστε τίς δυσκολίες, πού θά παρουσιαστοῦν στά πρῶτα βήματα τῆς συλλογικῆς δημοσιογραφικῆς ἐργασίας σέ ἕνα τέτιο ἔργο.

Οἱ μεγάλες φιλολογικο-κριτικές ἐργασίες νά πᾶνε στά βιβλία καί ἐνμέρει στά περιοδικά.

Συστηματικά ἄρθρα πού θά βγαίνουν κατά περιόδους στά πλαίσια μιᾶς πολιτικῆς ἐφημερίδας, σέ σύνδεση μέ τήν κομματική δουλιά, στό πνεῦμα πού εἶχε ἀρχίσει ἡ *«Νόβαγια Ζίζν»* — πέστε ἔχετε διάθεση γι' αὐτό ἤ ὄχι;

Τό τρίτο εἶδος, ἡ φιλοσοφία. Νιώθω πολύ ὅτι μοῦ λείπει ἡ κατάρτιση στόν τομέα αὐτό, καί αὐτό μέ ἐμποδίζει νά ἐμφανιστῶ

δημόσια. Όμως, σάν άπλός μαρξιστής, διαβάζω προσεκτικά τούς κομματικούς φιλοσόφους μας, διαβάζω προσεκτικά τόν έμπειριομονιστή Μπογκντάνοφ καί τούς έμπειριοκριτικιστές Μπαζάροφ, Λουνατσάρσκι κ. ά. καί *αύτοί* σπρώχνουν *όλες* τίς συμπάθειές μου *πρός τόν Πλεχάνοφ!* Πρέπει έπιτέλους νά έχουμε φυσική δύναμη γιά νά μήν παρασυρόμαστε άπό τίς διαθέσεις τῆς στιγμῆς, όπως κάνει ό Πλεχάνοφ. Ή τακτική του εἶναι άποκορύφωμα προστυχιᾶς καί ποταπότητας. Στή φιλοσοφία όμως ύπερασπίζει δίκαιη ύπόθεση. Έγώ εἶμαι ύπέρ τοῦ ύλισμοῦ καί ένάντια στόν «έμπειριο-» κτλ.

Έπιτρέπεται άραγε, πρέπει άραγε, νά συνδέουμε τή φιλοσοφία μέ τήν κατεύθυνση τῆς κομματικής δουλιᾶς; Μέ τόν μπολσεβικισμό; Νομίζω ότι τώρα αύτό δέν μποροῦμε νά τό κάνουμε. Άς δουλέψουν οί κομματικοί μας φιλόσοφοι άκόμη λίγο καιρό πάνω στή θεωρία, άς συζητήσουν καί... άς συμφωνήσουν. Γιά τήν ώρα θά ύποστήριζα τό διαχωρισμό τῶν φιλοσοφικῶν *αύτῶν* συζητήσεων, σάν αύτές πού γίνονται άνάμεσα στούς ύλιστές καί τούς «έμπειριο-», άπό τήν όλη κομματική δουλιά.

Θά περιμένω τήν άπάντησή Σας, καί τώρα πρέπει νά τελειώσω.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε άπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ίταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

99

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Πρός τόν Άνατ. Βασ—τς

13. II. 08.

Άγαπητέ Άν. Βασ.!

Χτές Σᾶς έστειλα ένα γραμματάκι σχετικά μέ τόν Μπρίνγκμαν. Σπεύδω νά άπαντήσω στό γράμμα Σας τῆς 11. II.

Δέν καταλαβαίνω καλά γιατί Σᾶς δυσαρέστησε τό γράμμα μου; Όχι φυσικά γιά τή φιλοσοφία!

Τό σχέδιό Σας νά καθιερώσουμε στήλη πεζογραφίας στήν *«Προλετάρι»* καί νά τήν άναθέσουμε στόν Α. Μ—τς εἶναι ύπέροχο καί μέ χαροποιεῖ πάρα πολύ. Αύτό άκριβῶς σκεπτόμουν κι' έγώ, νά κάνουμε τό *φιλολογικο-κριτικό* τμῆμα στήν *«Προλετάρι»* μόνιμο καί νά τό άναθέσουμε στόν Α. Μ—τς. *Φοβόμουν* όμως, φοβόμουν πολύ νά

τό προτείνω ἀνοιχτά σ' αὐτόν, γιατί *δέν ξέρω* τό χαρακτήρα τῆς δουλιᾶς (καί τίς προτιμήσεις στή δουλιά) τοῦ Α. Μ—τς. Ἄν ὁ ἄνθρωπος ἀσχολεῖται μέ σοβαρή μεγάλη ἐργασία, ἄν ἡ ἀπόσπαση γιά μικροδουλιές γιά τήν ἐφημερίδα, γιά τή δημοσιογραφία βλάψει τήν ἐργασία αὐτή, τότε θά ἦταν ἀνοησία καί ἔγκλημα νά τόν ἐμποδίζουμε καί νά τόν ἀποσπάσουμε! Αὐτό τό καταλαβαίνω καί τό νιώθω πολύ καλά.

Ἐσεῖς πού εἴσαστε ἐκεῖ τό βλέπετε αὐτό καλύτερα, ἀγαπητέ Αν. Βασ. *Ἄν νομίζετε ὅτι δέν θά βλάψουμε* τή δουλιά τοῦ Ἀλ. Μ—τς, ἄν τόν φορτώσουμε μέ μόνιμη κομματική δουλιά (καί ἡ κομματική δουλιά θά κερδίσει ἀπ' αὐτό πάρα πολύ), προσπαθεῖστε νά τό τακτοποιήσετε τό ζήτημα αὐτό.

Τό φύλ. ἀρ. 21 τῆς *«Προλετάρι»* θά βγεῖ στίς 13 (26) τοῦ Φλεβάρη. Δηλ. ἔχουμε ἀκόμη καιρό. Καλά θά ἦταν νά πάρουμε τά χειρόγραφα ὥς τήν *Παρασκευή*, γιά νά προλάβουμε χωρίς καθυστέρηση τό φύλλο πού θά βγεῖ τήν Τετάρτη. Ἄν βιαστοῦμε, μπορεῖ νά προλάβουμε καί στήν περίπτωση πού τό χειρόγραφο ἔρθει τήν Κυριακή (γιά νά ἔρθει πιό γρήγορα γράψτε καί στεῖλτε τα ἀπευθείας στή δική μου διεύθυνση) — ἀκόμη (σέ ἔσχατη ἀνάγκη) καί τή Δευτέρα.

Γράψτε ἐξάπαντος καί Σεῖς. Μήπως θά μπορούσατε νά στείλετε γιά τό φύλ. ἀρ. 21 ἤ μιά πολιτική ἐπιφυλλίδα γιά τίς ρωσικές ὑποθέσεις (10-16 χιλ. γράμματα); ἤ ἄρθρο γιά τήν ἀποχώρηση τοῦ Φέρρι (8-10 χιλ. γράμματα); [138] Πιό καλά θά ἦταν ὄχι «εἴτε-εἴτε», ἀλλά «καί-καί ».

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι καί Σᾶς παρακαλῶ νά ἀπαντήσετε, ἄν θά τακτοποιηθεῖ ἡ συνεργασία τοῦ Α. Μ—τς στήν *«Προλετάρι»*. Ἄν ναί, ἄς ἀρχίσει ἀμέσως, *χωρίς νά περιμένει* τό «συνέδριο» καί τή συμφωνία [139].

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

100

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

13. II. 08.

Ἀγαπητέ Ἀλ. Μ—τς!

Νομίζω ὅτι μερικά ἀπό τά ζητήματα πού ἀνακινεῖτε σχετικά μέ τίς διαφωνίες μας ἀποτελοῦν ἁπλῶς παρεξήγηση. Φυσικά, δέν σκέφτηκα κάν «νά κυνηγήσω τή διανόηση», ὅπως κάνουν οἱ ἀνόητοι συνδικαλιστές, ἤ νά ἀρνηθῶ ὅτι αὐτή εἶναι ἀπαραίτητη στό ἐργατικό

κίνημα. Σέ ὅλα *αὐτά* τά ζητήματα *δέν μπορεῖ* νά ἔχουμε διαφωνίες. Γι' αὐτό εἶμαι ἀπόλυτα πεπεισμένος καί, ἐφόσον δέν μποροῦμε νά συναντηθοῦμε τώρα, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀρχίσουμε ἀμέσως νά δουλεύουμε μαζί. Στή δουλιά εὐκολότερα καί καλύτερα θά πετύχουμε μιά ὁριστική συμφωνία.

Τό σχέδιό Σας νά γράψετε μικρές συνεργασίες γιά τήν *«Προλετάρι»* (τήν ἀναγγελία Σᾶς τή στείλαμε) μέ χαροποιεῖ πολύ, πάρα πολύ. Φυσικά, ἄν δουλεύετε πάνω σέ μεγάλο ἔργο, *μή σταματᾶτε.*

Σχετικά μέ τόν Τρότσκι ἤθελα νά Σᾶς ἀπαντήσω τήν προηγούμενη φορά, ὅμως ξέχασα. Ἐμεῖς (δηλ. ἡ ἐδῶ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι», ὁ Ἀλ. Ἀλ., ἐγώ καί ὁ «Ἰνόκ» * — ἕνας πολύ καλός συνάδελφος ἀπό τούς μπολσεβίκους τῆς Ρωσίας) ἀποφασίσαμε ἀμέσως νά τόν καλέσουμε νά δουλέψει στήν «Προλετάρι». Τοῦ γράψαμε γράμμα, καθορίσαμε καί τοῦ προτείναμε ἕνα θέμα. *Μέ γενική συγκατάθεση* ὑπογράψαμε «ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι»», θέλοντας νά βάλουμε τήν ὑπόθεση πάνω σέ μιά περισσότερο συλλογική βάση (ἐγώ, λ.χ. προσωπικά μέ τόν Τρότσκι εἶχα μιά μεγάλη σύγκρουση, ὁ τσακωμός ἦταν πολύ μεγάλος στά 1903-5, ὅταν αὐτός ἦταν μενσεβίκος). Δέν ξέρω, ὁ Τρότσκι ἴσως νά θίχτηκε ἀπό τή μορφή αὐτή, ἔστειλε ὅμως ἕνα γράμμα, γραμμένο ὄχι ἀπ' αὐτόν: «Μέ ἐντολή τοῦ σ. Τρότσκι» εἰδοποιοῦνταν ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς *«Προλετάρι»* ὅτι αὐτός ἀρνεῖται νά γράψει, ὅτι εἶναι ἀπασχολημένος.

Κατά τή γνώμη μου, πρόκειται γιά πόζα. Καί στό συνέδριο τοῦ Λονδίνου κρατοῦσε πόζα. Δέν ξέρω, ἄν θά ἔρθει μέ τούς μπολσεβίκους...

Οἱ μενσεβίκοι ἔβγαλαν ἐδῶ ἀγγελία ὅτι ἐκδίδεται μηνιαία ἡ «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» [140] μέ τίς ὑπογραφές τῶν Πλεχάνοφ, Ἀξελρόντ, Ντάν, Μάρτοφ καί Μαρτίνοφ. Θά ἐξοικονομήσω καί θά Σᾶς τή στείλω. Ἡ πάλη μπορεῖ νά ὀξυνθεῖ. Καί ὁ Τρότσκι θέλει νά στέκεται «πάνω ἀπό τίς ἀντιμαχόμενες ὁμάδες»...

Σχετικά μέ τόν ὑλισμό ἀκριβῶς σάν κοσμοαντίληψη νομίζω ὅτι δέν συμφωνῶ μαζί Σας στήν οὐσία. Καί συγκεκριμένα ὄχι γιά τήν «ὑλιστική ἀντίληψη τῆς ἱστορίας» (αὐτή δέν τήν ἀρνοῦνται καί οἱ δικοί μας «ἐμπείριο-» [141], ἀλλά γιά τό φιλοσοφικό ὑλισμό. Τό ὅτι ὁ μικροαστισμός τῶν ἀγγλοσαξώνων καί τῶν γερμανῶν καί ὁ ἀναρχισμός τῶν ρωμανικῶν λαῶν ὀφείλονταν στόν «ὑλισμό», αὐτό τό ἀμφισβητῶ κατηγορηματικά. Τόν ὑλισμό, σάν φιλοσοφία, *αὐτοί παντοῦ τόν καταδιώκουν.* Τό «Neue Zeit», τό πιό συνεπές καί ἐνημερωμένο ὄργανο, πού κρατοῦσε ἀδιάφορη στάση ἀπέναντι στή φιλοσοφία,

---

* «Ἰνόκ» εἶναι ὁ Ι. Φ. Ντουμπρόβινσκι. *Ἡ Σύντ.*

ποτέ δέν ἦταν φανατικός ὀπαδός τοῦ φιλοσοφικοῦ ὑλισμοῦ, ἐνῶ τόν τελευταῖο καιρό δημοσίευε, χωρίς καμιά ἐπιφύλαξη, τούς ἐμπειριοκριτικιστές. Δέν εἶναι σωστό, εἶναι λάθος τό ὅτι ἀπό τόν ὑλισμό ἐκεῖνο πού δίδασκαν ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς μποροῦσε νά βγεῖ ὁ πεθαμένος μικροαστισμός! Ὅλα τά μικροαστικά ρεύματα στή σοσιαλδημοκρατία καταπολεμοῦν περισσότερο ἀπόλα τό φιλοσοφικό ὑλισμό, κλίνουν πρός τόν Κάντ, τό νεοκαντιανισμό, τήν κριτική φιλοσοφία. Ὄχι, ἡ φιλοσοφία που θεμέλιωσε ὁ Ἔνγκελς στό «Ἀντι-Ντύρινγκ», δέν ἀφήνει τό μικροαστισμό νά πλησιάσει οὔτε στό κατώφλι. Ὁ Πλεχάνοφ ζημιώνει τή φιλοσοφία αὐτή, γιατί συνδέει τήν πάλη *ἐδῶ* μέ τή φραξιονιστική πάλη, μά τόν τωρινό ὅμως Πλεχάνοφ κανένας ρῶσος σοσιαλδημοκράτης δέν πρέπει νά τόν μπερδεύει μέ τόν παλιό Πλεχάνοφ.

Ὁ Ἀλ. Ἀλ. μόλις τώρα ἔφυγε ἀπό μένα. Θά τοῦ διαβιβάσω ξανά καί ξανά τά σχετικά μέ τό «συνέδριο». Ἄν ἐπιμένετε — μπορεῖ νά γίνει γιά δυό μέρες καί γρηγορότερα.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. Ι

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

101

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

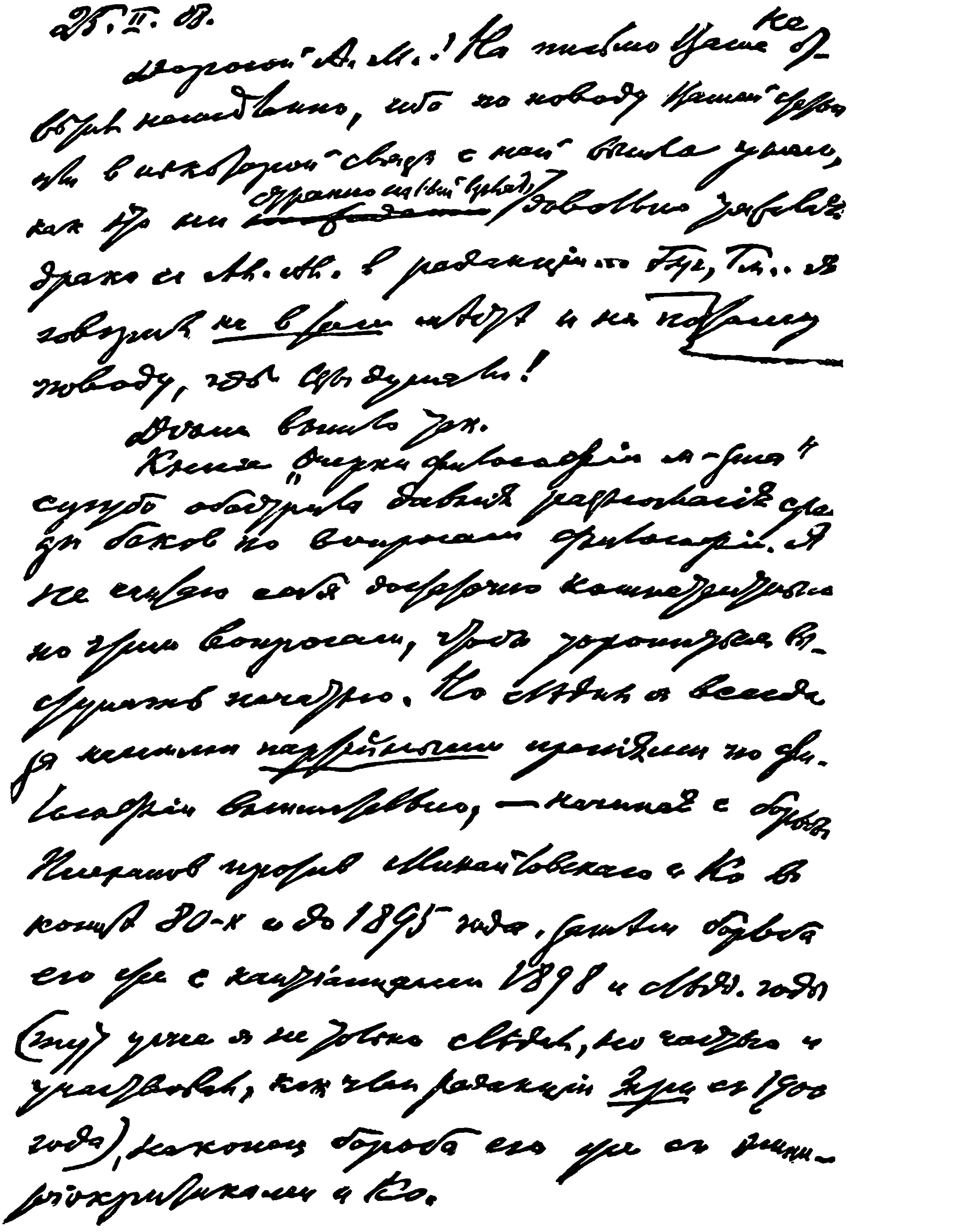
Πρός τόν Ἀνατ. Βασ—τς:

Ἀγαπητέ Ἀν Βασ.! Γιατί δέν στέλνετε τό ἄρθρο γιά τόν Φέρρι; Περιμένουμε μέ ἀνυπομονησία. Στεῖλτε το, παρακαλῶ, *ἀμέσως*. Ἄν ἀπροσδόκητα τό ἄρθρο καθυστερεῖ, γράψτε ὁπωσδήποτε γι' αὐτό ἀμέσως δυό λόγια, γιά να ξέρουμε τί νά κάνουμε μέ τό φύλ. ἀρ. 22.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 18 καί στίς 26 τοῦ Φλεβάρη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)
Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν
πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι. — 25 τοῦ Φλεβάρη 1908

Σμίκρυνση

102

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

25. II. 08.

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Δέν ἀπάντησα ἀμέσως στό γράμμα Σας, γιατί, ἀπ' ἀφορμή τό ἄρθρο Σας εἴτε σέ κάποια σχέση μ' αὐτό, εἴχαμε στή Συντακτική ἐπιτροπή, ὅσο παράξενο κι' ἄν φαίνεται ἀπό πρώτη ματιά, ἀρκετά σοβαρό τσακωμό μέ τόν Ἀλ. Ἀλ. [142]... Χμ, χμ... δέν μίλησα *ἐκεῖ* καί οὔτε ἀπ' ἀφορμή τό ζήτημα πού νομίσατε!

Τά πράγματα ἔγιναν ὡς ἑξῆς:

Τό βιβλίο «Δοκίμια γιά τή φιλοσοφία τοῦ μαρξισμοῦ» [143] ὄξυνε ὑπερβολικά τίς παλιές διαφωνίες πού ὑπῆρχαν ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους γιά τά ζητήματα τῆς φιλοσοφίας. Δέν θεωρῶ τόν ἑαυτό μου ἀρκετά ἁρμόδιο πάνω σ' αὐτά τά ζητήματα, γιά νά βιαστῶ νά μιλήσω ἀπό τόν Τύπο. Παρακολούθησα ὅμως πάντα προσεκτικά τίς *κομματικές* μας συζητήσεις γιά τή φιλοσοφία, ἀρχίζοντας ἀπό τόν ἀγώνα τοῦ Πλεχάνοφ ἐνάντια στόν Μιχαηλόβσκι καί Σία στά τέλη τῆς δεκαετίας 1880-1890 μέχρι καί τό 1895, ὕστερα τόν ἀγώνα τοῦ ἴδιου μέ τούς καντιανούς τό 1898 καί στά ἑπόμενα χρόνια (ἐδῶ δέν παρακολούθησα ἁπλῶς, μά πῆρα καί ὁρισμένες φορές μέρος σάν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ «Ζαριά» ἀπό τό 1900) καί τέλος τόν ἀγώνα τοῦ ἴδιου μέ τούς ἐμπειριοκριτικιστές καί Σία.

Τά ἔργα τοῦ Μπογκντάνοφ γιά τή φιλοσοφία τά παρακολούθησα ἀπό τό βιβλίο του γιά τήν ἐνέργεια «Ἡ ἱστορική ἀντίληψη τῆς φύσης», πού τό μελέτησα ὅταν ἤμουν στή Σιβηρία. Γιά τόν Μπογκντάνοφ ἡ θέση αὐτή ἦταν ἁπλῶς πέρασμα σέ ἄλλες φιλοσοφικές ἀπόψεις. Προσωπικά τόν γνώρισα τό 1904 καί ἀμέσως παρουσιάσαμε ὁ ἕνας στόν ἄλλον, ἐγώ — «Τά βήματα» [144] κι'αὐτός — τή φιλοσοφική του ἐργασία [145], πού εἶχε ἐκδοθεῖ *ἐκείνη* τήν ἐποχή. Καί τότε ἀμέσως (ἄνοιξη ἤ ἀρχές καλοκαιριοῦ τοῦ 1904) τοῦ ἔγραψα ἀπό τή Γενεύη στό Παρίσι ὅτι μ' αὐτά πού γράφει μέ κάνει νά ἀλλάξω ἐντελῶς γνώμη γιά τήν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεών του καί μοῦ ἐμπνέει τή βαθιά πεποίθηση ὅτι εἶναι σωστές οἱ ἀπόψεις τοῦ Πλεχάνοφ.

Μέ τόν Πλεχάνοφ, ὅταν δουλεύαμε μαζί, συζητούσαμε πολλές φορές γιά τόν Μπογκντάνοφ. Ὁ Πλεχάνοφ μοῦ ἐξηγοῦσε ποῦ ἦταν λαθεμένες οἱ ἀπόψεις τοῦ Μπογκντάνοφ, τίς παρεκκλίσεις του ὅμως αὐτές δέν τίς θεωροῦσε καί τόσο πολύ μεγάλες. Θυμᾶμαι πολύ καλά ὅτι τό καλοκαίρι τοῦ 1903 μαζί μέ τόν Πλεχάνοφ συζητούσαμε ἐξονόματος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ «Ζαριά» μέ ἀντιπρόσωπο τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν «Δοκιμίων τῆς ρεαλιστικῆς κοσμοθεωρίας» στή

Γενεύη καί μάλιστα *συμφωνήσαμε* νά στείλουμε συνεργασία, ἐγώ γιά τό ἀγροτικό πρόβλημα καί ὁ Πλεχάνοφ ἐνάντια στίς *φιλοσοφικές θεωρίες τοῦ Μάχ* [146]. Ὁ Πλεχάνοφ ἔβαλε σάν *ὅρο* γιά τή συνεργασία του νά μιλήσει ἐνάντια στόν Μάχ, ὅρο πού ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν «Δοκιμίων» τόν ἀποδέχτηκε ὁλοκληρωτικά. Ὁ Πλεχάνοφ θεωροῦσε τότε τόν Μπογκντάνοφ σύμμαχο στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν ἀναθεωρητισμό, σύμμαχο ὅμως ὁ ὁποῖος κάνει λάθη στά σημεῖα πού ἀκολουθεῖ τόν Ὄστβαλντ καί παραπέρα καί τόν Μάχ.

Τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο τοῦ 1904 ἤρθαμε σέ τελική συμφωνία μέ τόν Μπογκντάνοφ, σάν *μπολσεβίκοι*, καί κλείσαμε τόν σιωπηρό ἐκεῖνο συνασπισμό, πού παραμέριζε σιωπηρά τή φιλοσοφία σάν οὐδέτερο τομέα. Καί ὁ συνασπισμός αὐτός διατηρήθηκε σέ ὅλη τή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης καί μᾶς ἔδοσε τή δυνατότητα νά ἐφαρμόσουμε ἀπό κοινοῦ στήν ἐπανάσταση τήν τακτική τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας (= τοῦ μπολσεβικισμοῦ) πού, κατά τή βαθύτατή μου πεποίθηση, ἦταν ἡ μοναδικά σωστή.

Πολύ λίγο μοῦ ἔτυχε νά ἀσχοληθῶ μέ τή φιλοσοφία μέσα στή φωτιά τῆς ἐπανάστασης. Στή φυλακή στίς ἀρχές τοῦ 1906 ὁ Μπογκντάνοφ ἔγραψε ἀκόμη ἕνα ἔργο, μοῦ φαίνεται τό τρίτο τεῦχος τοῦ «Ἐμπειριομονισμοῦ». Τό καλοκαίρι τοῦ 1906 μοῦ τό παρουσίασε καί καταπιάστηκα προσεκτικά μέ τή μελέτη του. Ὅταν τό διάβασα, ἀγανάκτησα καί ἔγινα ἔξω φρενῶν: γιά μένα ἔγινε πιό φανερό ὅτι ἀκολουθεῖ πολύ λαθεμένο καί ὄχι μαρξιστικό δρόμο. Τοῦ ἔγραψα τότε «ἐρωτική ἐξομολόγηση», ἕνα πολύ μεγάλο γράμμα γιά τή φιλοσοφία πού ἔπιασε τρία ὁλόκληρα τετράδια. Σ' αὐτό τό γράμμα τοῦ ἐξηγοῦσα ὅτι ἐγώ εἶμαι βέβαια ἕνας ἁπλός *μαρξιστής* σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τή φιλοσοφία, μά ὅτι ἀκριβῶς οἱ δικές του σαφεῖς, ἐκλαϊκευτικές, θαυμάσια γραμμένες ἐργασίες μέ πείθουν τελικά ὅτι στήν οὐσία δέν ἔχει δίκιο αὐτός κι' ἔχει δίκιο ὁ Πλεχάνοφ. Τά τετράδια αὐτά τά διάβασα μέ μερικούς φίλους (ἀνάμεσά τους ἦταν καί ὁ Λουνατσάρσκι) καί σκεπτόμουν νά τά δημοσιεύσω μέ τόν τίτλο: «Σημειώματα ἑνός ἁπλοῦ μαρξιστῆ γιά τή φιλοσοφία», μά δέν τό ἀποφάσισα. Τώρα λυπᾶμαι πού δέν τά δημοσίευσα ἀμέσως τότε. Αὐτές τίς μέρες ἔγραψα στήν Πετρούπολη καί τούς παρακάλεσα νά ψάξουν νά βροῦν τά τετράδια αὐτά καί νά μοῦ τά στείλουν [147].

Τώρα βγῆκαν τά «Δοκίμια γιά τή φιλοσοφία τοῦ μαρξισμοῦ». Διάβασα ὅλα τά ἄρθρα, ἐκτός ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Σουβόροφ (τό διαβάζω τώρα), καί σέ κάθε ἄρθρο δέν μποροῦσα κυριολεκτικά νά κρατήσω τήν ἀγανάκτησή μου. Ὄχι, αὐτό δέν εἶναι μαρξισμός! Οἱ ἐμπειριοκριτικιστές μας, ὁ ἐμπειριομονιστής καί ὁ ἐμπειριοσυμβο-

λιστής μας, βουλιάζουν μέσα στό βάλτο. Νά βεβαιώνουν τόν αναγνώστη ὅτι ἡ «πίστη» στήν πραγματικότητα τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἀποτελεῖ «μυστικισμό» (Μπαζάροφ), νά μπερδεύουν μέ τρόπο πού προκαλεῖ ἀγανάκτηση τόν ὑλισμό μέ τόν καντιανισμό (Μπαζάροφ καί Μπογκντάνοφ), νά κηρύσσουν μιά παραλλαγή τοῦ ἀγνωστικισμοῦ (ἐμπειριοκριτικισμός) καί τοῦ ἰδεαλισμοῦ (ἐμπειριομονισμός), νά διδάσκουν στούς ἐργάτες «τό θρησκευτικό ἀθεϊσμό» καί τή «θεοποίηση» τῶν ὑψηλότατων ἀνθρώπινων δυνατοτήτων (Λουνατσάρσκι), νά ἀνακηρύσσουν μυστικισμό τή διδασκαλία τοῦ Ἔνγκελς γιά τή διαλεκτική (Μπέρμαν), νά ἀντλοῦν τίς ἰδέες τους ἀπό τή βρωμερή πηγή κάποιων γάλλων «θετικιστῶν», ἀγνωστικιστῶν ἤ μεταφυσικῶν, ὁ διάβολος νά τούς πάρει, μέ τή «συμβολική τους θεωρία τῆς γνώσης» (Γιουσκέβιτς)! Μά ὄχι, πάει πολύ. Βέβαια, ἐμεῖς εἴμαστε ἁπλοί μαρξιστές, ἄνθρωποι πού δέν εἴμαστε διαβασμένοι στή φιλοσοφία, μά γιατί νά μᾶς προσβάλλουν, σερβίροντάς μας τέτια πράγματα γιά φιλοσοφία τοῦ μαρξισμοῦ! Καλύτερα νά μέ κάνουν χίλια κομμάτια, παρά νά συμφωνήσω νά πάρω μέρος σέ ὄργανο εἴτε σέ Συντακτική ἐπιτροπή πού κηρύσσει τέτια πράγματα.

Μέ τράβηξαν ξανά τά «Σημειώματα ἑνός ἁπλοῦ μαρξιστῆ γιά τή φιλοσοφία» καί ἄρχισα νά τά γράφω [148], καί ὅταν διάβαζα τά «Δοκίμια», τίς ἐντυπώσεις μου τίς ἐξέθετα στόν Ἀλ. Ἀλ. ὀρθάκοφτά.

Τί ἔχει νά κάνει ὅμως μέ ὅλα αὐτά τό ἄρθρο Σας; — θά μέ ρωτήσετε βέβαια. — Μά ἀκριβῶς ἔχει νά κάνει, γιατί τή στιγμή πού οἱ διαφωνίες αὐτές ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους ὑπῆρχε κίνδυνος νά ὀξυνθοῦν ἐξαιρετικά, Ἐσεῖς ἀρχίσατε νά ἐκθέτετε μέ σαφήνεια στήν ἐργασία Σας γιά τήν *«Προλετάρι»* τίς ἀπόψεις τοῦ ἑνός ρεύματος. Δέν ξέρω βέβαια πῶς καί ποῦ γενικά θά καταλήγατε. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, νομίζω ὅτι ἕνας καλλιτέχνης μπορεῖ νά ἀντλήσει γιά τόν ἑαυτό του πολλά χρήσιμα πράγματα ἀπό κάθε φιλοσοφία. Τέλος, εἶμαι ἐντελῶς καί ἀπόλυτα σύμφωνος ὅτι ἔχετε στή διάθεσή Σας ὅλα τά βιβλία πού ἀφοροῦν τά προβλήματα τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας, καί ὅτι, ἀντλώντας *τέτιου* εἴδους ἀντιλήψεις καί ἀπό τή δική σας τήν καλλιτεχνική πείρα καί ἀπό τή *φιλοσοφία, ἔστω καί ἰδεαλιστική*, μπορεῖτε νά καταλήξετε σέ συμπεράσματα, πού θά φέρουν τεράστιο ὄφελος στό ἐργατικό κόμμα. Αὐτά ὅλα εἶναι σωστά. Καί ὡστόσο ἡ «Προλετάρι» εἶναι ὑποχρεωμένη νά μείνει ἀπόλυτα οὐδέτερη σέ ὅλες μας τίς διαφωνίες στά προβλήματα τῆς φιλοσοφίας καί νά μή δόσει στούς ἀναγνῶστες της *οὔτε ἴχνος ἀφορμῆς*, ὥστε νά συνδέσουν τούς μπολ-

σεβίκους, σάν ρεῦμα, σάν γραμμή τακτικῆς τῆς ἐπαναστατικῆς πτέρυγας τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν, μέ τόν ἐμπειριοκριτικισμό εἴτε τόν ἐμπειριομονισμό.

Ὅταν, ἀφοῦ διάβασα καί ξαναδιάβασα τό ἄρθρο σας, εἶπα στόν Α. Α—τς ὅτι ἔχω τή γνώμη νά μή δημοσιευτεῖ, ἔγινε πιό μαῦρος καί ἀπό τά σύννεφα. Δημιουργήθηκε κυριολεκτικά μιά ἀτμόσφαιρα διάσπασης. Χθές συγκεντρώσαμε τή συντακτική μας τριάδα σέ είδική συνεδρίαση γιά νά ἐξετάσουμε τό ζήτημα. Καί κεῖ ἀπάνω μᾶς ἦρθε ξαφνικά σέ βοήθεια ἕνα ἀνόητο φέρσιμο τοῦ περιοδικοῦ «Neue Zeit». Στό τεῦχ. 20 κάποιος ἄγνωστος μεταφραστής δημοσίευσε ἕνα ἄρθρο τοῦ Μπογκντάνοφ γιά τόν Μάχ καί μάλιστα στόν πρόλογο τοῦ ἄρθρου πέταξε μιά ἀνοησία ὅτι οἱ διαφωνίες τοῦ Πλεχάνοφ μέ τόν Μπογκντάνοφ ἔχουν τήν τάση νά μετατραποῦν μέσα στούς ρώσους σοσιαλδημοκράτες σέ διαφωνίες *ὁμάδων* μεταξύ τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων. Μέ τά λόγια του αὐτά ὁ ἠλίθιος εἴτε ἡ ἠλίθια, πού ἔγραψε τόν πρόλογο αὐτό, μᾶς συνένωσε. Συμφωνήσαμε ἀμέσως ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο ὁπωσδήποτε νά δημοσιευτεῖ στό πρῶτο κιόλας φύλλο τῆς *«Προλετάρι»* μιά δήλωση γιά τήν οὐδετερότητά μας. Αὐτό τό πράγμα ἀνταποκρινόταν σέ μεγάλο βαθμό στήν ἐπιθυμία μου ὕστερα ἀπό τήν ἔκδοση τῶν «Δοκιμίων». Τή δήλωση τή συντάξαμε, τήν ἐγκρίναμε ὁμόφωνα καί αὔριο δημοσιεύεται στό φύλ. ἀρ. 21 τῆς *«Προλετάρι»* καί θά Σᾶς σταλεῖ *.

Τώρα σχετικά μέ τό ἄρθρο Σας, ἀποφασίστηκε νά ἀναβάλουμε τό ζήτημα καί νά Σᾶς ἐκθέσουμε ὁ καθένας ἀπό τούς τρεῖς συντάκτες τῆς *«Προλετάρι»* μέ γράμμα του ὅλη τήν κατάσταση καί νά ἐπισπεύσω τό ταξίδι μου μέ τόν Μπογκντάνοφ, γιά νά ἔρθουμε νά Σᾶς συναντήσουμε.

Συνεπῶς, πρόκειται νά πάρετε γράμμα καί ἀπό τόν Ἀλ. Ἀλ. καί ἀπό τόν τρίτο συντάκτη, γιά τόν οποῖο σᾶς ἔγραψα μιά φορά προηγούμενα.

Τή γνώμη μου θεωρῶ ἀπαραίτητο νά Σᾶς τήν πῶ ἀπερίφραστα. Θεωρῶ ἀναπόφευκτη σήμερα κάποια διαμάχη ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους στά ζητήματα τῆς φιλοσοφίας. Θά ἦταν ἀνόητο ὅμως, κατά τή γνώμη μου, νά διασπαστοῦμε ἀπ' ἀφορμή αὐτό τό ζήτημα. Κάναμε συνασπισμό γιά νά ἐφαρμόσουμε μέσα στό ἐργατικό κόμμα μιά ὁρισμένη τακτική. Τήν τακτική αὐτή τήν ἐφαρμόσαμε καί τήν ἐφαρμόζουμε ὥς τά τώρα *χωρίς διαφωνίες* (ἡ μοναδική διαφωνία ἦταν σχετικά μέ τήν ἀποχή ἀπό τίς ἐκλογές γιά τήν τρίτη Δούμα, ἡ διαφωνία ὅμως αὐτή, πρῶτο, δέν ὀξύνθηκε ποτέ ἀνάμεσά μας οὔτε ὥς τό σημεῖο πού νά γίνει ὑπαινιγμός γιά διάσπαση καί, δεύτερο, δέν ἀντιστοιχοῦσε στή

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 443. *Ἡ Σύντ.*

διαφωνία ἀνάμεσα σέ ὑλιστές καί μαχιστές, γιατί λ.χ. ὁ μαχιστής Μπαζάροφ ἦταν ὅπως κι' ἐγώ ἐνάντια στήν ἀποχή καί ἔγραψε γι' αὐτό τό ζήτημα μιά μεγάλη ἐπιφυλλίδα στήν «Προλετάρι»).

Θά ἦταν, κατά τή γνώμη μου, ἀσυγχώρητη ἀνοησία νά φέρουμε ἐμπόδια στό ἔργο τῆς ἐφαρμογῆς τῆς τακτικῆς τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας μέσα στό ἐργατικό κίνημα μέ τίς συζητήσεις πού κάνουμε πάνω στό πρόβλημα ὑλισμός ἤ μαχισμός. Πρέπει νά τσακωθοῦμε γιά τά ζητήματα τῆς φιλοσοφίας σέ τρόπο *πού νά μή θιχτεῖ* οὔτε ἡ «Προλετάρι», οὔτε οἱ μπολσεβίκοι σάν *κομματική* ὁμάδα. Κι' αὐτό εἶναι ἀπόλυτα δυνατό νά γίνει.

Κι' Ἐσεῖς, κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά βοηθήσετε σ' αὐτή τή δουλιά. Καί μπορεῖτε νά βοηθήσετε, δουλεύοντας στήν *«Προλετάρι»* σέ ζητήματα οὐδέτερα (δηλαδή σέ ζητήματα πού δέν συνδέονται καθόλου μέ τή φιλοσοφία), σέ ζητήματα κριτικῆς τῆς λογοτεχνίας, δημοσιολογίας, καλλιτεχνικῆς δημιουργίας κτλ. Καί τό ἄρθρο Σας, ἄν θέλετε νά ἐμποδίσετε τή διάσπαση καί νά βοηθήσετε νά ἐντοπιστεῖ ἡ καινούργια διαμάχη, θά ἔπρεπε νά τό ξαναδουλέψετε: Καθετί πού ἔστω καί ἔμμεσα συνδέεται μέ τή φιλοσοφία τοῦ Μπογκντάνοφ νά τό δημοσιεύσετε ἀλλοῦ. Ἐσεῖς, εὐτυχῶς, ἔχετε ποῦ νά γράψετε, ἐκτός ἀπό τήν *«Προλετάρι»*. Τό καθετί πού δέν συνδέεται μέ τή φιλοσοφία τοῦ Μπογκντάνοφ καί τό μεγαλύτερο μέρος ἀπό τό ἄρθρο Σας δέν συνδέεται μ' αὐτή, νά τό ἐκθέσετε σέ σειρά ἄρθρα γιά τήν *«Προλετάρι»*. Κάθε ἄλλη στάση Σας, δηλαδή ἄρνησή Σας νά τροποποιήσετε τό ἄρθρο Σας, εἴτε ἡ ἄρνησή Σας νά συνεργαστεῖτε μέ τήν «Προλετάρι», θά ὁδηγήσει ἀναπόφευκτα, κατά τή γνώμη μου, σέ ὄξυνση τῶν διαφωνιῶν ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους, θά δυσκολέψει τήν ἐντόπιση τῆς καινούργιας διαμάχης καί θά ἀδυνατίσει τό ζωτικό, πρακτικά καί πολιτικά ἀπαραίτητο ἔργο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Ρωσίας.

Αὐτή εἶναι ἡ γνώμη μου. Σᾶς εἶπα ὅλα ὅσα σκεπτόμουν καί θά περιμένω τώρα τήν ἀπάντησή Σας.

Θέλαμε νά ἔρθουμε σέ Σᾶς σήμερα, ἀλλά χρειάστηκε νά ἀναβάλλουμε τό ταξίδι τουλάχιστο γιά μιά ἑβδομάδα καί ἴσως καί γιά δυότρεῖς.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

103

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

27. II. 08.

Ἀγαπητέ Ἀνατόλι Βασίλιεβιτς! Καί πάλι Σᾶς ὑπενθυμίζω γιά τόν Φέρρι. Ἄν δέν στείλατε, εἶναι πραγματικά δυστύχημα!

Ὕστερα θά θέλαμε πολύ νά παραγγείλουμε σέ Σᾶς γιά τό 3ο (23ο) φύλλο τῆς «Προλετάρι» (ἰωβιλαῖο) ἕνα ἀρθράκι γιά τήν *Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ* [149]. Μήπως ἔχετε τό νέο βιβλίο τῶν Jaurès καί Dubreuil — ἄν καί ζήτημα εἶναι ἄν οἱ κύριοι αὐτοί θά μποροῦσαν σωστά νά ἐκτιμήσουν τήν Κομμούνα. Τά γράμματα τοῦ Μάρξ πρός τόν Κούγκελμαν, γιά τά ὁποῖα συζητήσαμε πολλές φορές, πρέπει ὁπωσδήποτε νά τά ὑπενθυμίσουμε καί πάλι καί νά ἀναφέρουμε ἀποσπάσματά τους γιά νά δόσουμε ἕνα μάθημα στούς ὀπορτουνιστές.

Τό ἰωβηλαῖο ἄρθρο νά ἔχει 15 χιλιάδες γράμματα maximum. Προθεσμία, ἡ *ἐρχόμενη Τετάρτη* (4. III.). Σᾶς παρακαλῶ, ἀπαντεῖστε *ἀμέσως*, ἄν θά τό στείλετε.

Στεῖλτε!

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

104

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

1. III. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Οἱ φίλοι μου μοῦ γράφουν ἀπό τίς Βρυξέλλες ὅτι μέ περιμένουν ἐκεῖ σύντομα γιά νά πάρω μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου.

Θά μέ ὑποχρεώνατε πάρα πολύ, ἄν μέ πληροφορούσατε ἄν εἶναι σωστό αὐτό ἤ ὄχι. Μπορεῖτε Σεῖς [νά μοῦ πεῖτε] * μέ ἀκρίβεια (εἴτε τουλάχιστο [περίπου]) πότε θά γίνει ἡ προσεχής συνεδρίαση τοῦ Γραφείου [150]. Εἶμαι ἀναγκασμένος νά ἀναχωρήσω γρή-

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου εἶναι κατεστραμένο ἐνμέρει. Οἱ λέξεις πού εἶναι στίς ἀγκύλες ἀποδόθηκαν ἐννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

γορα καί νά πάω γιά μερικές ἑβδομάδες στήν Ἰταλία, γι' αὐτό πρέπει νά ξέρω ὁπωσδήποτε, ἄν εἶναι ἀνάγκη νά ταξιδέψω στίς Βρυξέλλες.

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε, τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό.

Βλ. Οὐλιάνοφ

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

105

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Ἀπό καιρό τώρα δέν Σᾶς ἔγραψα. Τό ταξίδι μας ὅλο καί ἀναβάλλεται: σήμερα τό μεγαλύτερο ἐμπόδιο εἶναι ἡ ἔλλειψη εἰδήσεων ἀπό τίς Βρυξέλλες. Οἱ φίλοι μοῦ ἔγραψαν ἀπό ἐκεῖ ὅτι μέ περιμένουν γιά τή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου (τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ). Ἔκανα ἐρώτηση στόν γραμματέα πότε πρέπει νά φύγω (γιατί πρέπει νά πάω καί στήν Ἰταλία) *. *Ἀπάντηση ἀκόμη δέν πῆρα.* Καί τίς Βρυξέλλες ὅμως δέν πρέπει νά τίς χάσω.

Πήρατε τήν *«Προλετάρι»;* Τί σκέπτεστε σχετικά μέ αὐτή; Καί ὁ Ἀν. Βασ.; Δέχτηκα μέ λύπη τήν ἄρνησή του νά γράψει γιά τήν Κομμούνα. Ὁ τρίτος συντάκτης μας εἶναι ὁ *Ἰννοκέντι.*

Γράψτε δυό-τρία λόγια, ἄν Ἐσεῖς καί ὁ Ἀν. Βασ. ἔχετε κάποια σχέδια σχετικά μέ τήν «Προλετάρι».

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

106

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

16. III. 08.

Ἀγαπητέ Α. Μ.!

Λυπᾶμαι πού δέν μπορῶ νά Σᾶς ἐπισκεφτῶ. Ἀπό τίς Βρυξέλλες ἦρθε ἀπάντηση καί ἀπό δῶ δέν μέ καθυστεροῦν. Ὅμως δέν ἔχουμε χρήματα, δέν ἔχουμε καιρό, δέν πρέπει νά ἀφήσω τήν ἐφημερίδα.

Κρίνοντας ἀπό τό ὅτι ἔχετε ἀποκτήσει μιά κατσίκα, καί αὐτό εἶναι γεγονός, βγαίνει ὅτι ἡ διάθεσή Σας εἶναι καλή, ἡ πνευματική κατάσταση καλή καί ἡ ζωή Σας κανονική. Σέ μᾶς ὅμως τά πράγματα δέν πᾶνε καί τόσο καλά. Ἐξαιτίας τῆς φιλοσοφίας μέ τόν Ἀλ. Ἀλ. βρισκόμαστε σχεδόν σέ διάσταση. Παραμελῶ τήν ἐφημερίδα ἐξαιτίας τοῦ φιλοσοφικοῦ πάθους: σήμερα διαβάζω ἕναν ἐμπειριοκριτικιστή καί βρίζω μέ τά πιό χυδαῖα λόγια, αὔριο — ἄλλον καί βρίζω σάν χαμάλης. Καί ὁ Ἰννοκέντι μαλώνει καί γιά τή δουλιά, γιατί ἐγκατέλειψα τήν «Προλετάρι». Δέν πᾶμε καλά.

Ὅμως καί διαφορετικά δέν γίνεται. Θά γυρίσει ἡ μυλόπετρα καί θά ἔχουμε ἀλεύρι.

Θά ἦταν ὑπέροχο, ἄν μπορούσατε νά γράψετε γιά τήν «Προλετάρι», χωρίς νά ζημιώσετε τή μεγάλη ἐργασία Σας.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί πολλούς χαιρετισμούς στόν Α. Βασ. καί στή Μαρία Φιόντοροβνα.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

107

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΤΙΣΚΑ

18. III. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Χθές μέ ἐπισκέφτηκε ὁ Κόν καί μοῦ ἔδειξε τό τηλεγράφημα πού τοῦ στείλατε, κάνοντας πολύ νευριασμένος κι' ἀναστατωμένος παράπονα γιά τό τηλεγράφημα πού τό βρίσκει ἀπαράδεκτα ἀπότομο, μέ «ἀστυνομικό» τόνο, πράγμα πού λιγότερο ἀπ' ὅλα μπορεῖ νά Σᾶς τό συγχωρήσει, σάν ἄνθρωπο πού γνωρίζει τίς ἀποχρώσεις τῆς γερμανικῆς γλώσσας. Νομίζω ὅτι πρέπει νά Σᾶς μεταβιβάσω αὐτή τή χαρακτη-

ριστική συζήτηση μέ τόν Κόν. Τοῦ ἀπάντησα, φυσικά, ὅτι δέν ξέρω, ποιά neue Wendung *, ὅμως εἶμαι βέβαιος ὅτι Ἐσεῖς χωρίς σοβαρό λόγο δέν θά στέλνατε ἕνα τέτιο τηλεγράφημα, ὅτι νά ἀποδίνεται κατηγορία στόν Ἀλέξινσκι καί πολύ περισσότερο σέ Σᾶς ὅτι θέλετε νά entgegenarbeiten ** — στήν ἀνάκριση εἶναι παραπάνω ἀπό ἀστεῖο [151].

Ὁ Κόν μοῦ εἶπε, μυστικά (ὄχι, φυσικά ἀπό Σᾶς) ὅτι ἐνάντια στόν Λιτβίνοφ ὑπάρχουν σοβαρά στοιχεῖα κατηγορίας, ὅτι αὐτός, ὁ Κόν, ξέρει καλά τόν Λιτβίνοφ καί δέν θά ἤθελε νά τοῦ κάνει τό βίο ἀβίωτο, ἤ νά παρθοῦν μέτρα πού σημαίνουν γιά τόν Λιτβίνοφ κάτι τό ἐξαιρετικά βαρύ· ὄχι, ὅμως αὐτός, ὁ Κόν, θεωρεῖ ὅτι εἶναι ὁπωσδήποτε ἀπαραίτητο νά ἀποδειχτεῖ στήν Εὐρώπη (καί ἰδιαίτερα στή γερμανική σοσιαλδημοκρατία) ὅτι τό δικαστήριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας δέν εἶναι εἰκονικό καί ὅτι τό Κόμμα αὐτό μπορεῖ νά ἀποσείσει ἀπό πάνω του τήν εὐθύνη. «Μά δέν εἶναι δυνατό νά βρεθεῖ τρόπος γι' αὐτό, χωρίς νά γίνει κανενός ὁ βίος ἀβίωτος;» — ἀναφωνοῦσε ὁ Κόν. Ἐγώ, φυσικά, τοῦ ἀπάντησα ὅτι, κατά τή γνώμη μου, μπορεῖ νά γίνει αὐτό πέρα γιά πέρα καί ὅτι ἀδικαιολόγητα ἀνησυχεῖ. Τό δικαστήριο θά γίνει ὁπωσδήποτε, αὐτό θά τό κάνει τό Κόμμα, γιατί νά ἀνησυχοῦμε; Θά γίνει σκάνδαλο, ἔλεγε ὁ Κόν, ἄν ὁ Ἀλέξινσκι ἐμποδίσει τό δικαστήριο. Ἀνοησίες, εἶπα ἐγώ. Ὁ Ἀλέξινσκι *δέν θέλει* καί *δέν μπορεῖ* νά ἐμποδίσει τό δικαστήριο καί τήν ἀνάκριση. Σκάνδαλο ὅμως ἤδη *ὑπάρχει* καί τό κάνουν αὐτό οἱ *μενσεβίκοι:* νά, κοίταξε τό ἄρθρο «Εἶναι καιρός νά τελειώνουμε» στό φύλ. ἀρ. 1-2 τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» [152]. *Ὁ Κόν δέν τό διάβασε!!* Σκεφτεῖτε, ἐνῶ *γίνεται* ἡ ἀνάκριση, ἐνῶ τοῦ Λιτβίνοφ τοῦ ἔκλεισαν τό στόμα, ἐνῶ *δέν μποροῦν* νά δημοσιευτοῦν τά ὑλικά τῆς ἀνάκρισης, στήν ἐφημερίδα τόν περιλούζουν ἀνώνυμα! Ποιά εἶναι ἡ θέση τοῦ Λιτβίνοφ;; Ὅμως *οὐσιαστικά* ἡ ἐφημερίδα αὐτή *εἶναι ὄργανο* τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ [153], ἀπ' αὐτό τροφοδοτεῖται. Καί αὐτοί εἶναι δικαστές;;! Νά πῶς ἐγώ ἐξήγησα στόν Κόν τή συμπεριφορά τοῦ Ἀλέξινσκι. Γιά νά ἀποφευχθοῦν οἱ κάθε λογῆς παρανοήσεις καί οἱ ψευδεῖς διαδόσεις, θεωρῶ ἀπαραίτητο νά Σᾶς τό μεταδόσω αὐτό. Γιατί, ὅσο καί νά μοῦ ἦταν περίεργο ὅτι ὁ Κόν ἀπευθύνθηκε *σέ μένα,* ὅμως τό γεγονός εἶναι γεγονός. Καί ἐγώ φοβᾶμαι μήπως ὁ Κόν, ἀντιπρόσωπος τοῦ *Γερμανικοῦ* κόμματος στό Κεντρικό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ, δέν μεταβιβάσει τά λόγια μου μέ ἀκρίβεια. Νομίζω ὅτι δέν

* — νέα στροφή πῆρε ἡ ὑπόθεση. *Ἡ Σύντ.*
** — ἀντιδράσετε. *Ἡ Σύντ.*

πρέπει νά στηριζόμαστε σέ έναν *τέτιο* εισηγητή γιά τίς ρωσικές υποθέσεις στή Vorstand * τοῦ Γερμανικοῦ κόμματος. Εἶναι ἀπαραίτητο Ἐσεῖς προσωπικά, σάν μέλος τοῦ ἀνώτατου συμβουλίου, νά μιλήσετε μέ τή Vorstand καί νά τούς μεταφράσετε *ὁπωσδήποτε* τό ἄρθρο τοῦ φύλ. ἀρ. 1-2 τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Διαφορετικά εἶναι ἀναπόφευκτες κάτι τέτιες προσβλητικές γιά μένα ἀνοησίες, ὅτι *μπορεῖ* δηλ. νά ἔρχεται σέ μένα ὁ Κόν καί νά «παραπονεῖται» ὅτι δῆθεν ὁ Ἀλέξινσκι ἐνεργεῖ κατά τοῦ δικαστηρίου. Ὑπάρχουν τέλος πάντων ὅρια γιά ὅλα τά πράγματα...

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Β. Οὐλιάνοφ*

P. S. Νά ἀπαντήσετε ὁπωσδήποτε *ἀμέσως*, ἄν ἐπιτρέπετε νά δημοσιεύσουμε στά ρωσικά στήν «Προλετάρι» τό ἄρθρο πού Σᾶς ἔστειλα ** (μέ τήν ἐπεξήγηση ὅτι τό ἄρθρο γράφτηκε γιά τό περιοδικό «Przegląd Socjaldemokratyczny» ***) καί *πότε*. Ἔχουμε *τρομερή κρίση* ὑλικοῦ γιά τήν *«Προλετάρι»* καί μέ πολύ μεγάλη ἀνυπομονησία περιμένω τήν ἀπάντησή Σας [154].

P. P. S. Μετά ἀπό μένα ὁ Κόν εἶδε τόν Ριαντοβόι καί, ὅπως φαίνεται, ἄφησε σ' αὐτόν νά ἐννοηθεῖ ὅτι, παρόλα αὐτά, ἀνεπίσημα, ἔδειξε στούς φίλους του στούς μενσεβίκους τό πρακτικό πού Ἐσεῖς ἀπαγορεύσατε νά τό δείχνουν [155]... Ὁ διάβολος ξέρει τί συμβαίνει!

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό Βερολίνο

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

108

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Προσωπικό πρός τόν Ἀλ. Μ—τς

24. III. 08.

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Πῆρα τό γράμμα Σας πού ἀναφέρεται στούς τσακωμούς μου μέ τούς μαχιστές. Καταλαβαίνω καί σέβομαι ἀπόλυτα τά αἰσθήματά Σας καί ὀφείλω νά πῶ ὅτι καί ἀπό τούς φίλους τῆς Πετρούπολης παίρνω κάτι τό παρόμοιο, ὅμως εἶμαι ἐντελῶς βέβαιος ὅτι κάνετε λάθος.

---

* — διοίκηση. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τό ἄρθρο «Σχετικά μέ τήν ἐκτίμηση τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης» (Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 37-50). *Ἡ Σύντ.*

*** — «Σοσιαλδημοκρατική Ἐπιθεώρηση». *Ἡ Σύντ.*

Ὀφείλετε νά καταλάβετε καί θά καταλάβετε φυσικά, ὅτι ἐφόσον ἕνας ἄνθρωπος τοῦ Κόμματος πείστηκε ὅτι κάποιο κήρυγμα εἶναι ἐντελῶς λαθεμένο καί *ἐπιζήμιο,* εἶναι ὑποχρεωμένος νά πάρει θέση ἐνάντια σ' αὐτό. Ἐγώ δέν θά ἔκανα φασαρία, ἄν δέν εἶχα πειστεῖ ἀπόλυτα (καί πείθομαι γι' αὐτό κάθε μέρα καί περισσότερο, στό βαθμό πού γνωρίζομαι μέ τίς πρῶτες πηγές τῆς σοφίας τοῦ Μπαζάροφ, τοῦ Μπογκντάνοφ καί Σία) ὅτι *ὁλόκληρο* τό βιβλίο τους, ἀπό τήν ἀρχή ὥς τό τέλος, ἀπό τά κλαδιά ὥς τίς ρίζες, ὥς τόν Μάχ καί τόν Ἀβενάριους εἶναι ἀνόητο, βλαβερό, φιλισταϊκό, παπαδίστικο. Ὁ Πλεχάνοφ στήν οὐσία ἔχει *ἀπόλυτα* δίκιο ἀπέναντι σ' αὐτούς, μόνο πού δέν μπορεῖ ἤ δέν θέλει ἤ τεμπελιάζει νά τό πεῖ αὐτό *συγκεκριμένα,* ἐμπεριστατωμένα, ἁπλά, δίχως περιττούς ἐκφοβισμούς τοῦ κοινοῦ μέ φιλοσοφικές λεπτολογίες. Ὅμως ἐγώ θά τό πῶ αὐτό ὁπωσδήποτε *μέ τό δικό μου τρόπο.*

Μά τί εἴδους «συμφιλίωση» μπορεῖ νά γίνει ἐδῶ, ἀγαπητέ Α. Μ.; Συμπαθᾶτε με, εἶναι ἀστεῖο ἀκόμη καί νά μιλᾶμε γι' αὐτό. Ἡ πάλη εἶναι *ὁπωσδήποτε* ἀναπόφευκτη. Καί οἱ κομματικοί ἄνθρωποι πρέπει νά φροντίζουν ὄχι νά τή συγκαλύπτουν ἤ νά τήν ἀναβάλλουν, ἤ νά ξεφεύγουν ἀπ' αὐτή, ἀλλά *νά μή ζημιώνει* ἡ ἀπαραίτητη πρακτικά κομματική δουλιά. *Ἐσεῖς* γι' αὐτό πρέπει νά φροντίζετε καί τά 9/10 τῶν ρώσων μπολσεβίκων θά Σᾶς βοηθήσουν σ' αὐτό τό ἔργο καί θά Σᾶς ποῦν ἕνα μεγάλο εὐχαριστῶ.

Πῶς θά γίνει αὐτό; Μέ τήν «οὐδετερότητα»; Ὄχι. Οὐδετερότητα σέ ἕνα τέτιο ζήτημα δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καί *δέν θά ὑπάρξει.* Ἄν εἶναι δυνατό νά μιλᾶμε γι' αὐτή, μπορεῖ νά γίνει ἴσως μέ *συμβατική* ἔννοια: πρέπει νά *ξεχωρίσουμε* ὅλον αὐτό τόν τσακωμό ἀπό τήν ὁμάδα. Μέχρι τώρα γράφατε ὄντας «παράμερα», ἔξω ἀπό τίς ἐκδόσεις, τῆς ὁμάδας, συνεχίστε νά γράφετε ἔτσι. Μόνο μέ τόν τρόπο αὐτό ἡ ὁμάδα δέν θά ἀναλάβει ὑποχρεώσεις, δέν θά *ἀνακατευτεῖ,* δέν θά εἶναι ὑποχρεωμένη αὔριο, μεθαύριο *νά ἀποφασίζει,* νά *ψηφίζει,* δηλ. νά μετατραπεῖ ὁ τσακωμός σέ μιά κατάσταση μόνιμη, διαρκή, χωρίς διέξοδο.

Νά γιατί εἶμαι *ἐνάντια* στή σκέψη νά ἀσχοληθεῖ τό περιοδικό [156] μέ ὁποιαδήποτε φιλοσοφία. Ξέρω, μέ βρίζουν γι' αὐτό: θέλει νά κλείσει τό στόμα τῶν ἄλλων, χωρίς ὁ ἴδιος νά ἀνοίξει ἀκόμη τό δικό του! Σκεφτεῖτε ὅμως μέ ψυχραιμία.

Περιοδικό μέ φιλοσοφία. Τεῦχος 1 — τρία ἄρθρα τῶν Μπαζάροφ, Μπογκντάνοφ, Λουνατσάρσκι ἐνάντια στόν Πλεχάνοφ. Ἕνα δικό μου ἄρθρο πού θά λέει ὅτι τά «Δοκίμια τῆς φιλοσοφίας τοῦ μαρξισμοῦ» = μπερντιαγεφισμός καί παπαδοσύνη.

Τεῦχος 2 — τρεῖς φορές τρία ἄρθρα τοῦ Μπογκντάνοφ, Μπαζάροφ, Λουνατσάρσκι ἐνάντια στόν Πλεχάνοφ καί στόν Λένιν μέ προκλητικό ὕφος. Ἕνα δικό μου ἄρθρο, ὅπου θά ἀποδείχνεται ἀπό μιά ἄλλη πλευρά ὅτι τά «Δοκίμια τῆς φιλοσοφίας τοῦ μαρξισμοῦ» = παπαδοσύνη.

Τεῦχος 3 — φωνές καί τσακωμοί!

Μπορῶ νά γράφω ἔξι ἤ δώδεκα ἄρθρα ἐνάντια στά «Δοκίμια γιά τή φιλοσοφία τοῦ μαρξισμοῦ», ἀπό ἕνα ἄρθρο ἐνάντια σέ κάθε ἀρθρογράφο καί γιά κάθε πλευρά τῶν ἀπόψεών τους. Μπορεῖ νά τραβάει ἔτσι ἡ δουλιά; Ὥς πότε; Δέν θά κάνει *αὐτό ἀναπόφευκτη* τή διάσπαση, ἐξαιτίας τῆς ὀξυνσης καί τῆς ἐχθρότητας δίχως τέλος; *Αὐτό* δέν θά δέσει τήν ὁμάδα μέ ἀπόφαση: ἐπιτέλους ἀποφάσισε, ἐξέτασε, τέλειωσε τή «συζήτηση» μέ ψηφοφορία...

Σκεφτεῖτε το αὐτό πολύ καλά, ἄν φοβᾶστε τή διάσπαση. Θά ἀναλάβουν τά πρακτικά στελέχη νά διαδόσουν βιβλία πού θά ἔχουν τέτια «μάχη»; Δέν εἶναι καλύτερος ὁ ἄλλος δρόμος; Γράψτε, ὅπως καί παλιά, *ὄντας παράμερα*, ἔξω ἀπό τίς ἐκδόσεις τῆς ὁμάδας. Τσακωθεῖτε ἀλλοῦ, ἡ ὁμάδα *γιά τήν ὥρα* θά περιμένει. Ἄν ὑπάρχει δυνατότητα νά *ἀμβλύνουμε* τήν ἀναπόφευκτη ἐχθρότητα, κατά τή γνώμη μου, μόνο ἔτσι μπορεῖ νά γίνει.

Γράφετε: οἱ μενσεβίκοι θά βγοῦν κερδισμένοι ἀπό τούς τσακωμούς. Γελιέστε, γελιέστε πολύ, Α. Μ.! Αὐτοί θά κερδίσουν, ἄν ἡ μπολσεβίκικη ὁμάδα δέν ξεχωρίσει τόν ἑαυτό της ἀπό τή φιλοσοφία τῶν τριῶν μπολσεβίκων. *Τότε* αὐτοί θά κερδίσουν ὁριστικά. Ἄν ὅμως ὁ φιλοσοφικός τσακωμός θά γίνεται ἔξω ἀπό τήν ὁμάδα, τότε οἱ μενσεβίκοι θά ἀνακατευτοῦν ὁριστικά μέ τήν πολιτική καί ἐκεῖ τούς περιμένει ὁ θάνατος.

Λέω: νά *ξεχωρίσουμε* τούς τσακωμούς ἀπό τήν ὁμάδα. Φυσικά, ὅταν ἔχεις νά κάνεις μέ ζωντανούς ἀνθρώπους εἶναι λίγο δύσκολο, λίγο ἐπίπονο νά γίνει ὁ χωρισμός αὐτός. Χρειάζεται χρόνος. Χρειάζονται προσεκτικοί σύντροφοι. Ἐδῶ θά βοηθήσουν οἱ ἄνθρωποι τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς, ἐδῶ ὀφείλετε νά βοηθήσετε Ἐσεῖς, πρόκειται γιά «ψυχολογία», θά βρίσκεστε στό στοιχεῖο Σας. Νομίζω Ἐσεῖς θά μπορούσατε ἐδῶ νά βοηθήσετε πολύ — ἄν, φυσικά, δέν Σᾶς πιάσει, ὅταν θά διαβάσετε τό βιβλιαράκι μου * ἐνάντια στά «Δοκίμια», μιά τέτια ὀργή ἐνάντιά μου σάν ἐκείνη πού μέ ἔπιασε ἐμένα ἐνάντια σ' αὐτούς.

Σκεφτεῖτε πολύ καλά γιά τό περιοδικό καί ἀπαντεῖστε μου τό γρηγορότερο. Ἀμφιβάλλω κάπως, ἄν ἀξίζει *τώρα* νά ἔρθουμε μαζί σέ Σᾶς: γιατί νά ἐρεθίζουμε ἀκόμη μιά φορά τά νεῦρα μας; «Μακρινά ξεπροβοδίσματα»... καί δέν θά ἀποφύγουμε τούς τσακωμούς. Δέν εἶναι ἄραγε καλύτερα

* Πρόκειται γιά τό βιβλίο «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 18ος). *Η Σύντ.*

χωρίς μακρόχρονες διαπραγματεύσεις, πανηγυρικά καί ἀνώφελα συνέδρια νά λύσουμε πιό ἁπλά τήν ὑπόθεση γιά τό περιοδικό; Σᾶς βάζω μόνο ἐρωτήματα γιά νά Σᾶς συμβουλευτῶ.

Πολλούς χαιρετισμούς στήν Μ. Φ. Ἐξάπαντος θά ἔρθω στό Κάπρι καί θά προσπαθήσω νά τραβήξω μαζί καί τή γυναίκα μου, μόνο θά ἤθελα νά γίνει αὐτό χωρίς νά ἔχει σχέση μέ τούς φιλοσοφικούς τσακωμούς.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Ἐπισυνάπτω μιά *σοβαρή* πληροφορία γιά ἕναν κατάσκοπο στό περιβάλλον Σας.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

109

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. Π. ΖΛΙΝΤΣΕΝΚΟ [157]

30. III. 08.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Ἄν καί τρέφω μεγάλη συμπάθεια πρός τούς σκοπούς τοῦ ἔργου Σας, Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά μέ συγχωρήσετε: στή διάρκεια τῶν ἑπόμενων μηνῶν δέν μπορῶ καθόλου νά πάρω ὁποιοδήποτε μέρος σ' αὐτό, λόγω τοῦ ὅτι ἔχω ἐπείγουσες δουλιές.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στή Λωζάνη (Ἑλβετία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

110

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΜΠΟΓΚΝΤΑΝΟΦ

Χθές μίλησα μέ τόν Τίσκα, ὁ ὁποῖος σήμερα θά ἔρθει σέ Σᾶς. Κατά τή γνώμη μας, αὐτός δέν ξέρει τίποτε ἀκόμη γιά τήν *ὄξυνση* τῶν φιλοσοφικῶν μας διαφωνιῶν καί θά ἦταν ἐξαιρετικά σοβαρό (γιά τήν ἐπιτυχία τῆς δουλιᾶς μας στήν ΚΕ) νά μή μάθει γι' αὐτό.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Μάρτη 1908 στή Γενεύη (τοπικό)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

111

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Τί συμβαίνει, ἀγαπητέ Α. Μ., καί δέν ἔχουμε νέα Σας; Γράψατε ὅτι ἀπό καιρό εἴχατε τελειώσει τή μεγάλη ἐργασία καί ἑτοιμαζόσαστε νά μᾶς βοηθήσετε στήν «Προλετάρι». Πότε λοιπόν; Τί θά λέγατε σχετικά μέ μιά ἐπιφυλλίδα γιά τόν Τολστόι ἤ κάτι παρόμοιο; Γράψτε δυό λόγια, ἄν σκοπεύετε κάτι τέτιο [158].

Ὁ Ἀλ. Ἀλ. ἔφυγε γιά Σᾶς. Ἐγώ δέν μπορῶ οὔτε τήν ἐφημερίδα νά ἀφήσω, οὔτε νά ἀποσπαστῶ ἀπό τή δουλιά. Αὐτό εἶναι ὅμως μόνο ἀναβολή, θά ἔρθω ὁπωσδήποτε.

Ποιά εἶναι ἡ γνώμη Σας γιά τήν *«Προλετάρι»;* Παραμελήθηκε. Ποτέ δέν εἶχα παραμελήσει τόσο πολύ τήν ἐφημερίδα μας: διαβάζω ὁλόκληρες μέρες τούς τρισκατάρατους μαχιστές, καί γράφω ἄρθρα γιά τήν ἐφημερίδα μέ ἀπίστευτη βιασύνη.

Λοιπόν, Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Χίλιους χαιρετισμούς στή Μ. Φ.! Θά ἔρθω σ' αὐτή μέ τό ποδήλατο!

Παραγείλετε καί στόν Ἀνατ. Βασ—τς νά γράψει στήν *«Προλετάρι»!* Ἀφῆστε με νά γαυγίζω φιλοσοφικά καί βοηθεῖστε γιά τήν ὥρα τήν «Προλετάρι»!

Γράφτηκε τό πρῶτο δεκαπενθήμερο
τοῦ Ἀπρίλη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή
Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

112

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Πρός τόν Ἀνατ. Βασ—τς

16. IV. 08.

Ἀγαπητέ Α. Β.!

Πῆρα τό γράμμα Σας. *Εἶμαι πολύ* εὐχαριστημένος, γιατί θά ἀσχοληθεῖτε μέ τήν *«Προλετάρι»*. Αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά *ἀπαραίτητο,* καί ἀκριβῶς τά θέματα πού καθορίσατε, + οἱ ἰταλικές ἀνταποκρίσεις

χρειάζονται *ἰδιαίτερα*. Κοιτάξτε λοιπόν, μήν ξεχνᾶτε ὅτι Ἐσεῖς εἶστε συνεργάτης τῆς κομματικῆς ἐφημερίδας καί μήν ἀφήνετε νά τό ξεχνοῦν καί οἱ γύρω Σας.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Σχετικά μέ τή φιλοσοφία Σᾶς λέω *ἀνεπίσημα:* δέν μπορῶ νά Σᾶς ἐπιστρέψω τά κομπλιμέντα καί πιστεύω ὅτι γρήγορα θά τά πάρετε πίσω. Οἱ δικοί μου δρόμοι χώρισαν (καί ἴσως γιά πολύν καιρό) ἀπό τούς δρόμους αὐτῶν πού προπαγανδίζουν τή «συνένωση τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ μέ τή θρησκεία», καθώς καί ὅλων τῶν μαχιστῶν.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

113

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

16. IV. 08.

Ἀγαπητέ Ἀλ. Μ.!

Πῆρα σήμερα τό γράμμα Σας καί σπεύδω νά ἀπαντήσω. Εἶναι ἀνώφελο καί ἐπιζήμιο νά ἔρθω: νά καθήσω νά συζητήσω μέ ἀνθρώπους πού κατάντησαν νά κηρύσσουν τή συνένωση τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ μέ τή θρησκεία, ἐγώ *δέν μπορῶ* καί δέν πρόκειται νά τό κάνω. Ἡ περίοδος τῶν τετραδίων πέρασε. Δέν χρειάζονται συζητήσεις, εἶναι ἀνόητο νά χαλᾶμε χωρίς λόγο τά νεῦρα μας. Πρέπει νά *διαχωρίσουμε* τή φιλοσοφία ἀπό τίς κομματικές (τῆς ὁμάδας) ὑποθέσεις: σ' αὐτό μᾶς ὑποχρεώνει καί ἡ ἀπόφαση τοῦ Μπ. Κ.

Ἔστειλα στόν Τύπο ἤδη τήν πιό ἐπίσημη κήρυξη πολέμου [159]. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει πιά θέση γιά διπλωματία — φυσικά, δέν μιλῶ γιά τή διπλωματία μέ τήν κακή ἔννοια, ἀλλά μέ τήν καλή.

Ἡ «καλή» διπλωματία ἀπό τήν πλευρά Σας, ἀγαπητέ Α. Μ. (ἄν δέν πιστέψατε καί Σεῖς στό θεό) θά πρέπει νά συνίσταται στό χωρισμό τῶν κοινῶν μας (δηλ. βάζοντας μέσα καί μένα) *ὑποθέσεων* ἀπό τή φιλοσοφία.

Ἡ συζήτηση γιά ἄλλες ὑποθέσεις ἐκτός ἀπό τή φιλοσοφία δέν θά πετύχει τώρα: θά εἶναι ἀφύσικη. Ὡστόσο, ἄν πραγματικά *οἱ ἄλλες* αὐτές ὑποθέσεις, *ὄχι* οἱ φιλοσοφικές, ἀλλά ἡ *«Προλετάρι»*, λ.χ. ἀπαιτοῦν συζητήσεις ἀκριβῶς *τώρα* καί ἀκριβῶς σέ Σᾶς, θά μποροῦσα νά ἔρθω (δέν ξέρω ἄν θά βρῶ χρήματα: τώρα ἀκριβῶς ὑπάρχουν δυσκολίες), ὅμως τό λέω ξανά: μόνο μέ τόν ὅρο ὅτι δέν θά μιλήσω γιά τή φιλοσοφία καί τή θρησκεία.

Σέ Σᾶς ὅμως ἑτοιμάζομαι νά ἔρθω ὁπωσδήποτε, ὅταν τελειώσω τή δουλιά, γιά νά συζητήσουμε ἐλεύθερα.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Πολλούς χαιρετισμούς στήν Μ. Φ.: αὐτή, καθώς φαίνεται, δέν εἶναι ὑπέρ τοῦ θεοῦ, ἔ;

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

114

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

19. IV. 08.

Ἀγαπητέ Α. Μ.!

Πῆρα τό τηλεγράφημα τό δικό Σας καί τῆς Μ. Φ. καί σήμερα ἤ αὔριο τό πρωί στέλνω τήν ἄρνησή μου. Ἐπαναλαμβάνω ἀκόμη μιά φορά: *σέ καμιά περίπτωση* δέν ἐπιτρέπεται νά μπερδεύουμε τίς συζητήσεις τῶν λογίων γιά τή φιλοσοφία μέ τήν *κομματική* (δηλ. *τῆς ὁμάδας)* ὑπόθεση. Τό ἔγραψα ἤδη αὐτό στόν Ἀν. Βασ—τς [160] καί γιά νά ἀποφύγουμε τίς παρανοήσεις ἤ τά λαθεμένα συμπεράσματα ἐξαιτίας τῆς ἄρνησής μου νά ἔρθω τό *ἐπαναλαμβάνω γιά ὅλους τούς συντρόφους*. Τή δουλιά τῆς ὁμάδας μας πρέπει νά τή διεξάγουμε ὅπως καί πρίν μονοιασμένα: γιά τήν πολιτική πού ἐφαρμόζαμε καί ἐφαρμόσαμε στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης, κανένας μας δέν μετάνιωσε. Συνεπῶς, τό χρέος μας εἶναι *νά τήν ὑπερασπίζουμε* καί νά τήν ὑπερασπίζουμε μπροστά στό Κόμμα. Αὐτό μποροῦμε νά τό κάνουμε μόνο ὅλοι μαζί καί πρέπει νά τό κάνουμε στήν *«Προλετάρι»* καί σέ ὅλη τήν κομματική δουλιά.

Ἄν στήν περίπτωση αὐτή ὁ Α βρίζει τόν Β ἤ ὁ Β βρίζει τόν Α γιά τή φιλοσοφία, ἐμεῖς *πρέπει* νά τό κάνουμε αὐτό μέ ἰδιαίτερο τρόπο, δηλ. χωρίς νά ἐμποδίζουμε τή δουλιά.

Παρακαλῶ θερμά Ἐσᾶς καί τούς συντρόφους νά μή δόσετε κακή ἑρμηνεία στήν ἄρνησή μου νά ἔρθω. Παρακαλῶ πολύ νά μέ συγχωρήσετε, ὅμως ὅλη ἡ κατάσταση τῶν πραγμάτων καί τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς δέν μοῦ ἐπιτρέπουν νά ἔρθω.

Σφίγγω δυνατά τό χέρι σέ ὅλους.

Δικός Σας *Λένιν*

Ἀπό τόν Ἀν. Βασ. περιμένουμε τό γρηγορότερο τό ἄρθρο γιά τήν ἀπεργία τῆς Ρώμης, πού μᾶς εἶχε ὑποσχεθεῖ. Ἀπό ὅλους τούς λόγιους περιμένουμε βοήθεια γιά τήν *«Προλετάρι»:* ὅλοι ἐμεῖς ἔχουμε εὐθύνη ἀπέναντι στούς ρώσους, πού δέν εἶναι ἱκανοποιημένοι ἀπό τήν ἐφημερίδα.

Ἄς φροντίσει ὁ Ἀλ. Ἀλ—τς πολύ γιά τά χρήματα!! Στή Ρωσία φωνάζουν, γιατί δέν ἔχουν χρήματα.

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

115

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Μ. Φ. ΑΝΤΡΕΓΕΒΑ

Ἀγαπητή Μαρία Φιόντοροβνα! Σᾶς στέλνω τό γράμμα τοῦ βιβλιοθηκάριού μας πρός τόν Α. Μ.

Πρόκειται γιά τό ἑξῆς: παρακαλῶ πολύ τόν Α. Μ. νά γράψει ἕνα *νόμιμο* ἀνοιχτό γράμμα στίς *ρωσικές* ἐφημερίδες, κάνοντας ἔκκληση στό κοινό *νά βοηθήσει τή βιβλιοθήκη* τοῦ Κούκλιν στή Γενεύη, στέλνοντας ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπανάστασης καί ὑλικά σχετικά μέ τήν ἱστορία της.

Ἕνα σύντομο γράμμα πού *νά ἐξηγεῖ* στό πλατύ κοινό, γιατί ἔχει σημασία νά βοηθήσει τή βιβλιοθήκη αὐτή γιά *τίς ἐργασίες* καί τοῦ ἴδιου τοῦ Γκόρκι καί πολλῶν ἄλλων γνωστῶν του λογίων [161].

Θά Σᾶς παρακαλέσω νά φροντίσετε νά πολυγραφηθεῖ τό γράμμα αὐτό (ἐπλίζω, ὁ Ζηνόβι Ἀλ. δέν θά ἀρνηθεῖ νά βοηθήσει στήν περίπτωση αὐτή) καί νά σταλεῖ *σέ ὅλες τίς ρωσικές* ἐφημερίδες καί περιοδικά πού εἶναι κάπως σοβαρά.

Σᾶς παρακαλῶ νά τά ὀργανώσετε ὅλα αὐτά!

Θά παρακαλέσω τόν ἴδιο τόν Ζην. 'Αλ. νά στείλει *μέ μικρή* ταχύτητα τά βιβλία, πού δέν τά πῆρε ὁ Βίκτορ, ἄν *δέν τά* πάρει ἡ Νατ. Μπογκντ.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Εὐχές γιά τήν Πρωτομαγιά!

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ 'Απρίλη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στό νησί Κάπρι ('Ιταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

116

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

'Αγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Λυπᾶμαι πάρα πολύ πού δέν Σᾶς συνάντησα στό Σπίτι τοῦ Λαοῦ [162]. Μαζί μου ἦρθε ἕνας σύντροφός μου, ὁ πρώην βουλευτής τῆς δεύτερης Δούμας Ρομάνοφ, γιά νά Σᾶς συμβουλευτεῖ. Μοῦ εἶπαν ὅτι στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο ὑπάρχουν 200 (φρ.) [πού προορίζονται] * γιά τούς βουλευτές τῆς Δούμας. 'Η Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος...

...δέν μᾶς ἀπαντᾶ. 'Υποθέτω ὅτι στίς δοσμένες [συν]θῆκες ἔχω τό δικαίωμα νά παρακαλέσω νά δόσετε μέ δική μου [εὐθύ]νη, πενήντα φράγκα στόν βουλευτή Ρομάνοφ, πού ἀρκετούς τώρα μῆνες εἶναι χωρίς δουλιά.

Ἔχετε τήν καλοσύνη νά μοῦ ἀπαντήσετε στή διεύθυνση:

Mr. Georges Salomon. Rue Goppart. Bruxelles.

. . . .

Βλ. Οὐλιάνοφ

'Η διεύθυνσή μου: . . .

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Μάη 1908
στίς Βρυξέλλες (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου εἶναι ἐνμέρει καταστραμμένο. Οἱ λέξεις πού εἶναι στίς ἀγκύλες ἀποδίδονται ἐννοιακά καί μέ βάση μερικά γράμματα πού διατηρήθηκαν. *'Η Σύντ.*

117

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Γενεύη, 30 τοῦ Ἰούνη 1908

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Σᾶς ἔγραψα ὅτι τά μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς μας πιάστηκαν στή Ρωσία. Τώρα ὁ φίλος μου μέ πληροφορεῖ, [ὅτι ἕνα μέλος] * τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἐλεύθερο. Αὐτός [γράφ]ει ὅτι Σᾶς [ἔστειλαν τό πρῶτο] μισό *τῆς ἔκθεσης* [τοῦ Κόμματός μας]... τῆς ἔκθεσης γιά... τῆς Στουτγάρδης.

Ὕστερα ἀπό ἕνα μήνα — [συνεχίζει] ὁ φίλος μου — θά εἴμαστε σέ θέση νά Σᾶς στείλουμε τό ἄλλο μισό τῆς ἔκθεσης· [ἄν] ὁ σύντροφος Χούισμανς [ἐπιβεβαιώσει] ὅτι ἡ ἔκθεσή μας θά δημοσιευθεῖ.

Ἔχετε τήν καλωσύνη, ἀγαπητέ σύντροφε, νά μοῦ ἀπαντήσετε στό γράμμα αὐτό... καί ἐγώ ἀμέσως θά στείλω [τήν ἀπάντησή Σας στή Ρωσία].

Μέ ἀδελφικό [χαιρετισμό] *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 196_ στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

118

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΒΟΡΟΒΣΚΙ

Ἀγαπητέ φίλε! Εὐχαριστῶ γιά τό γράμμα. Καί στά δυό οἱ «ὑποψίες» Σας εἶναι ἀσύστατες. Ἐγώ δέν νευρίασα, ὅμως ἡ κατάστασή μας εἶναι δύσκολη, ἐπίκειται διάσπαση μέ τόν Μπογκντάνοφ. Ἡ πραγματική αἰτία εἶναι τό γεγονός ὅτι θίχτηκε γιά τή σφοδρή κριτική πού ἔγινε στίς διαλέξεις (καί ποτέ στή Συντακτική ἐπιτροπή

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου εἶναι ἐνμέρει καταστραμένο. Οἱ λέξεις πού εἶναι στίς ἀγκύλες ἀποδίδονται έννοιακά καί μέ βάση μερικά γράμματα πού διατηρήθηκαν. *Ἡ Σύντ.*

τῶν φιλοσοφικῶν * του ἀπόψεων. Τώρα ὁ Μπογκντάνοφ ψάχνει νά βρεῖ κάθε εἴδους διαφωνίες. Ἔβγαλε στό φῶς τῆς ἡμέρας τό ζήτημα τοῦ μποϋκοταρίσματος ἀπό κοινοῦ μέ τόν Ἀλέξινσκι, πού δημιουργεῖ μεγάλα σκάνδαλα καί ἀναγκάστηκα νά κόψω κάθε σχέση μαζί του [163].

Ὀργανώνουν τή διάσπαση πάνω σέ μιά βάση ἐμπειριομονιστική-μποϋκοταριστική. Ἡ ὑπόθεση θά ξεσπάσει γρήγορα. Ὁ τσακωμός στήν ἐπικείμενη συνδιάσκεψη εἶναι ἀναπόφευκτος. Ἡ διάσπαση εἶναι πολύ πιθανή. Θά ἀποχωρήσω ἀπό τήν ὁμάδα, μόλις ὑπερισχύσει ἡ γραμμή τοῦ «ἀριστεροῦ» καί πραγματικοῦ «μποϋκοταρίσματος». Σᾶς κάλεσα, νομίζοντας ὅτι ἡ γρήγορη ἄφιξή Σας θά βοηθήσει νά φέρουμε εἰρήνευση. Ὡστόσο, τόν Αὔγουστο μέ τό νέο ἡμερολόγιο ὑπολογίζουμε σέ Σᾶς ὁπωσδήποτε σάν ἀντιπρόσωπο τῆς συνδιάσκεψης. Ὀργανῶστε ἀπαραίτητα τή δουλιά, ὥστε νά μπορέσετε νά ταξιδέψετε στό ἐξωτερικό. Χρήματα γιά τό ταξίδι θά στείλουμε σέ ὅλους τούς μπολσεβίκους. Στίς τοπικές ὀργανώσεις ρίξτε τό σύνθημα: οἱ πληρεξουσιότητες νά δίνονται μόνο στά τοπικά στελέχη καί μόνο σ' ἐκείνους πού εἶναι πραγματικά στελέχη. Παρακαλοῦμε ἐπίμονα νά γράψετε γιά τήν ἐφημερίδα μας. Τώρα μποροῦμε νά πληρώνουμε γιά τά ἄρθρα καί θά πληρώνουμε κανονικά.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Μήπως ξέρετε κανέναν ἐκδότη ὁ ὁποῖος θά ἀναλάμβανε νά ἐκδόσει τή φιλοσοφία μου πού θά γράψω; [164]

Γράφτηκε τήν 1 τοῦ Ἰούλη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Ὀδησσό

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Κομμουνίστ» (Ὀδησσός), τεῦχ. 33

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

119
ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Α. ΡΟΤΣΤΕΪΝ

8. VII. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Σχετικά μέ τόν δανειστή ἀποφάσισα νά ἀναβάλω τό γράμμα ὥς τήν καινούργια συνεδρίαση τῆς ΚΕ [165], πού πρόκειται νά γίνει στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα. Μοῦ ἔρχεται ἄσχημα νά ἀνακατεύομαι, ἐφόσον ἡ συνεδρίαση τοῦ ἐξουσιοδοτημένου κομματικοῦ ὀργάνου πλησιάζει.

---

* Στίς πρῶτες πηγές εἶναι «φιλοσοφιστικές». *Ἡ Σύντ.*

Θά χαρῶ πολύ νά Σᾶς δῶ ἐδῶ. Γιά τά περίχωρα τῆς Γενεύης λίγα συγκεκριμένα πράγματα μπορῶ νά πῶ σχετικά: μετά τήν ἐπιστροφή ἀπό τό Λονδίνο εἶμαι συνεχῶς ἀδιάθετος, κάθομαι στό σπίτι, δέν βλέπω τούς παραθεριστές. Ξέρω ὅτι στή *Γαλλία* καί ταυτόχρονα κοντά στή Γενεύη ὑπάρχουν πολύ καλά μέρη καί μάλλον ὄχι πολύ ἀκριβά. Λογουχάρη, τό Mornex στίς πλαγιές τοῦ βουνοῦ Salève, δηλαδή, ἀρκετά ψηλά. Ἐκεῖ ζοῦσε τό 1904 σέ μένα ἕνας φίλος μου καί, ὅπως μοῦ φαίνεται, στό μέρος αὐτό μπορεῖς νά ὀργανώσεις καί τό νοικοκυριό σου ὄχι ἀκριβά, ἐνῶ στά πανσιόν εἶναι ἀκριβότερα, ὅμως μέ 4-4$^1/_2$ frs. ἀσφαλῶς τακτοποιεῖσαι, γιατί αὐτή εἶναι ἡ συνηθισμένη τιμή. Πιό μακρύτερα ἀπό τή Γενεύη (τό Mornex, ὅπως νομίζω, ἀπέχει 7 περίπου βέρστια καί πάει τράμ ὥς τό Σαλέβ) — σέ 10 περίπου βέρστια καί περισσότερο, στίς πλαγιές τοῦ Γιούρα μπορεῖ ἐπίσης νά βολευτεῖ κανείς, ὅμως ἐκεῖνα τά μέρη δέν τά ξέρω. Θά προσπαθήσω νά μάθω κάτι τό πιό συγκεκριμένο καί θά Σᾶς γράψω ἀμέσως, μόλις κατορθώσω νά μάθω.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*
Vl. Oulianoff.
61, III. Rue des Maraîchers. 61.
Genève.

Καινούργια διεύθυνση! Εἶναι κοντά στήν École de médecine *.

Στάλθηκε στό Λονδίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

120

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

8. 7. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τό εὐγενικό Σας γράμμα. Θά γνωστοποιήσω τήν ἀπάντησή Σας στούς συντρόφους μας στή Ρωσία καί ἐλπίζω ὅτι θά Σᾶς στείλουν γρήγορα τό ὑπόλοιπο μισό τῆς ἔκθεσής μας. Ὅσοναφορᾶ τήν πληρωμή τῶν 1600 φράγκων, μπορῶ νά Σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας θά πληρώσει τό ποσό αὐτό, πιθανόν [ὄχι ἀργότερα] ἀπό μερικές... **

---

* — Ἰατρική σχολή. *Ἡ Σύντ.*

** Μιά λέξη εἶναι δυσανάγνωστη. *Ἡ Σύντ.*

['Η ὁλομέλεια τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς] συγκλήθηκε * καί εἶμαι ὑποχρεωμένος νά περιμένω τίς ἀποφάσεις της. Τό ποσό θά πληρωθεῖ ἀναμφίβολα χωρίς καθυστέρηση.

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε, τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό.

Ν. Λένιν

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

121

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ν. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ

18 Αὐγούστου 08.

Ἀξιότιμε κύριε Μιχαήλ Νικολάγεβιτς!

Ἐπιτρέψτε μου νά ἀπευθυνθῶ σέ Σᾶς σάν πρώην συντάκτη τῆς «Ἱστορίας τῆς Ρωσίας» [166]. Πρίν λίγο καιρό ὁ γραμματέας μέ πληροφόρησε ὅτι ὑπάρχουν διάφορα σχέδια σχετικά μέ ἕνα ἄρθρο, ἀφιερωμένο στήν ἱστορία τῆς ἐργοστασιακῆς βιομηχανίας. Ἄν καί μ' αὐτόν συμφωνήσαμε γιά ὅλα ἀπόλυτα, ὅμως θά ἤθελα νά ξέρω τή γνώμη Σας: εἶναι σωστό νά ἀναλάβω τή δουλιά αὐτή τή στιγμή πού ἀρνήθηκε ὁ Τουγκάν-Μπαρανόβσκι;

Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ ἀπαντήσετε μέ δυό λέξεις μόλις πάρετε τό γράμμα μου αὐτό. Ἐκτός ἀπό τό θέμα πού ἐδῶ θίξαμε, ὑπάρχουν πάρα πολλά, γιά τά ὁποῖα κοινοί γνωστοί ἤθελαν νά ἀπευθυνθοῦν σέ Σᾶς. Ὅμως δέν ξέρω ἄν εἶναι κατάλληλη ἡ διεύθυνση, ἄν μπορεῖ νά ἀλληλογραφήσετε. Περιμένω γιά τό ζήτημα αὐτό *λεπτομερεῖς* ὁδηγίες.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Β. Οὐλιάνοφ*

Vl. Oulianoff.
61. Rue des Maraîchers. 61.
Genève, Suisse.

Στάλθηκε στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1962 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Πρόκειται γιά τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἡ ὁλομέλεια ἔγινε στή Γενεύη στίς 11-13 (24-26) τοῦ Αὐγούστου 1908. *Ἡ Σύντ.*

122

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

21, Tavistock Place, London W. C.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Ὁ σύντροφος Ἰσέτσκι (Salomon, Rue Goppart 78, Bruxelles) ἴσως νά Σᾶς πληροφόρησε ἤδη ὅτι οἱ τρεῖς ρῶσοι σύντροφοι, μέλη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας, ἡ Σάρα Ράβιτς, ὁ Χοτζαμιριάν καί ὁ Μπογκντασαριάν, πού πιάστηκαν πρίν μερικούς μῆνες στό Μόναχο [167], βρίσκονται σέ συνθῆκες ἐξαιρετικά... *

...ὅτι αὐτοί διαμαρτυρήθηκαν μέ ἀπεργία πείνας (στά γερμανικά Hungerstreike, [δέν ξέρω], μπορεῖ νά ποῦμε στά γαλλικά «νά διαμαρτυρηθοῦν μέ ἀπεργία;»).

Ὁ δικηγόρος τους, ὁ γερμανός σοσιαλιστής Μπέρνχαϊμ, μᾶς γράφει ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖο νά ἀποδειχτεῖ ὅτι οἱ συλληφθέντες εἶναι μέλη του Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος. Ἐγώ τοῦ ἔστειλα *ἐπίσημη δήλωσή μου,* πού βεβαιώνει ὅτι οἱ συλληφθέντες εἶναι μέλη τοῦ Κόμματός μας. Ὅμως αὐτός θεωρεῖ ὅτι ἡ δική μου δήλωση δέν εἶναι ἀρκετή καί ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά ἔχει ἐπικύρωση τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου.

Ἐλπίζω, ἀγαπητέ σύντροφε, ὅτι Ἐσεῖς ....

...ὅπως τό πιστοποιητικό πού διαπιστώνει ὅτι τά τρία πρόσωπα πού πιάστηκαν στό Μόναχο εἶναι μέλη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος, νά εἶναι ὑπογραμμένο ἀπό ἐκπρόσωπο ἤ καί ἀπό τό γραμματέα τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου καί νά ὑπάρχει βεβαίωση τῆς ὑπογραφῆς του ἀπό τόν συμβολαιογράφο. Ὁ σύντροφος Ἰσέτσκι (Salomon) θά διαβιβάσει τό πιστοποιητικό αὐτό στή Γενεύη ...

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε, τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό.

Βλ. Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν)

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Αὐγούστου 1908
Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά
τό 1962 στό περιοδικό
«Cahiers du Monde Russe et Soviétique»,
τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ
Μεταφραση ἀπό τά γαλλικά

* Ἐδῶ καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

123

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

8. IX. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τό γράμμα Σας τῆς 31 τοῦ Αὐγούστου. Ἤμουν τρεῖς μέρες σέ ταξίδι, γι' αὐτό δέν Σᾶς ἀπάντησα νωρίτερα [168]. Σχετικά μέ τήν ἔκθεση, τό ζήτημα αὐτό τό τακτοποιήσαμε... *

...ὅμως ἐγώ πρέπει νά περιμένω τήν ἀπόφαση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία ὅτι τά χρήματα θά πληρωθοῦν χωρίς ἄλλο [169].

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε, τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό.

Ν. Λένιν

Ἡ διεύθυνσή μου: Vl. Oulianoff.
61. Rue des Maraîchers.
Genève.

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύτηκε γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρόγραφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

124

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

25. IX. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Σᾶς στέλνω 600 φράγκα γιά τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο.

Ἐλπίζω ὅτι τό Κόμμα μας θά μπορέσει σύντομα νά πληρώσει ἐπίσης καί τό ὑπόλοιπο ποσό.

Δικός Σας *Βλ. Οὐλιάνοφ*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρόγραφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

---

* Το χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἐνμέρει εἶναι καταστραμένο. *Ἡ Σύντ.*

125

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Γενεύη. Ὁδός Μαρεσέ. 61.
26. X. 08.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Πιθανό νά δημοσιευτεῖ ὁ ἐπίσημος ἀπολογισμός γιά τή συνδιάσκεψη τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου, πού ἔγινε στίς 11 τοῦ Ὀχτώβρη 1908. Σέ ὅλες τίς σοσιαλιστικές ἐφημερίδες, πού δημοσίευσαν τήν ἀνακοίνωση γιά τή συνεδρίαση αὐτή τοῦ Γραφείου («Le Peuple» — Βρυξέλλες, «Vorwärts» — Βερολίνο, «Justice» — Λονδίνο, «L' Humanité» — Παρίσι κτλ.), κατανοήθηκε ἄσχημα, ἀλλά κάποτε καί ἐντελῶς διαστρεβλώθηκε τό νόημα τῆς τροποποίησής μου στήν ἀπόφαση τοῦ Κάουτσκι. Τό κείμενο τῆς τροποποίησής μου, ἄν καί τό ἔδοσα στό Γραφεῖο, πουθενά δέν φαίνεται. Γι' αὐτό φοβᾶμαι πώς στήν ἐπίσημη ἀνακοίνωση μποροῦν νά ἐπαναληφθοῦν οἱ ἴδιες ἀνακρίβειες. Ἔχετε τήν καλοσύνη, ἀγαπητέ σύντροφε, νά φροντίσετε ὅπως *τό ἴδιο τό κείμενο* τῆς τροποποίησής μου δημοσιευτεῖ στήν ἐπίσημη ἔκθεση. Τό κείμενο αὐτό πρέπει νά βρίσκεται ἀνάμεσα στά ἔγγραφά Σας, γιατί θυμᾶμαι πολύ καλά ὅτι ἔδοσα στό Γραφεῖο τό ἰδιόχειρο κείμενο τῆς τροποποίησής μου. Σέ περίπτωση πού τό κείμενο αὐτό χάθηκε, Σᾶς στέλνω στό γράμμα αὐτό *ἀκριβές ἀντίγραφο τῆς τροποποίησής μου* καί μετάφρασή του στά γαλλικά (ἐλπίζοντας ὅτι, ἄν ἡ μετάφραση εἶναι κακή, θά ἔχετε τήν καλοσύνη νά τή διορθώσετε).

Θά μέ ὑποχρεώσετε πολύ, ἀγαπητέ σύντροφε, ἄν μοῦ γράψετε δυό λέξεις γιά τό ζήτημα αὐτό [170].

Εὐαρεστηθεῖτε νά δεχτεῖτε τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό.

Ν. Λένιν

Vl. Oulianoff.
Rue des Maraîchers, 61 Genève.

Ἡ ἀπόφαση τοῦ Κάουτσκι (μετάφραση τῆς ἐφημερίδας τῶν Βρυξελλῶν «Le Peuple», 12 τοῦ Ὀχτώβρη 1908):

«Παίρνοντας ὑπόψη τίς προηγούμενες ἀποφάσεις τῶν διεθνῶν συνεδρίων, πού κάνουν δεκτές ὅλες τίς ὀργανώσεις, οἱ ὁποῖες στέκονται στή βάση τῆς προλεταριακῆς ταξικῆς πάλης καί ἀναγνωρίζουν τόν πολιτικό ἀγώνα, —

— τό Διεθνές Γραφεῖο δηλώνει ὅτι τό Ἀγγλικό Ἐργατικό κόμμα ἐπιτρέπεται νά παίρνει μέρος στά διεθνῆ σοσιαλιστικά συνέδρια, ἐπειδή αὐτό, μή παραδεχόμενο ἄμεσα τήν προλεταριακή ταξική πάλη, παρόλα αὐτά τή διεξάγει στήν πράξη, καί ἡ ἴδια ἡ ὀργάνωσή του, ἡ ὁποία εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπό τά ἀστικά κόμματα, στέκεται στή βάση τῆς πάλης αὐτῆς καί συνεπῶς ἀκολουθεῖ τήν ἄποψη τοῦ διεθνοῦς σοσιαλισμοῦ».

Ἡ τροποποίηση τοῦ *Λένιν:*

Νά διατυπωθεῖ ἡ τελευταία παράγραφος, ἀρχίζοντας ἀπό τίς λέξεις «ἐπειδή αὐτό, μή παραδεχόμενο» καί τά λοιπά, κατά τόν ἑξῆς τρόπο:

«Ἐπειδή τό Κόμμα αὐτό ἀποτελεῖ τό πρῶτο βῆμα τῶν πραγματικῶν προλεταριακῶν ὀργανώσεων τῆς Ἀγγλίας γιά μιά συνειδητή ταξική πολιτική καί γιά ἕνα *σοσιαλιστικό* ἐργατικό κόμμα».

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1960 στό περιοδικό «Νόβογε Βρέμια», τεῦχ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

126

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΜΠΟΓΚΝΤΑΝΟΦ

Ἀγαπητέ Α. Α.! Σᾶς στέλνω τό γράμμα τοῦ Στεκλόφ. Ἀπαντεῖστε σ' αὐτόν μόνος σας. Ἐγώ ἀπάντησα ὅτι συμφωνῶ, ἄν γίνει καινούργια κατανομή τῶν θεμάτων — ἐγώ νά πάρω τή φιλοσοφία, ὁ Μπαζάροφ τό ἀγροτικό ζήτημα [171].

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Λένιν

P. S. Νά ἐπιστρέψετε τό γράμμα.

Γράφτηκε στίς 27 ἤ στίς 28 τοῦ Ὀχτώβρη 1908 στή Γενεύη (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου

127

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

7 τοῦ Νοέμβρη 1908

'Αγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Συνημμένα στέλνω τήν *ἀνακοίνωση* τοῦ Γραφείου ['Εξωτερικοῦ] * τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Κόμματός μας [172]. Θά μᾶς ὑποχρεώσετε πολύ, ἀγαπητέ σύντροφε, ἄν ἐξονόματος τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου διαβιβάσετε τό *γράμμα* αὐτό σέ ὅλα τά ἐθνικά κόμματα πού ἀντιπροσωπεύονται στό Γραφεῖο.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τό γράμμα Σας [μέ τήν ἀνακοίνωση], ὅτι τό κείμενο τῆς τροποποίησής μου [θά μεταδοθεῖ μέ ἀκρίβεια].

Μά ἀδελφικό χαιρετισμό

Ν. Λένιν

[Vl.] Oulianoff.
[Rue] des Maraîchers. 61. Genève.

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

128

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Σ. ΓΙΟΥΣΚΕΒΙΤΣ [173]

Σεβ. Κύριε!

Δέν συμφωνῶ οὔτε μέ τή διάλυση τοῦ μαρξισμοῦ, οὔτε μέ τό ἐλεύθερο βῆμα, ἐφόσον μοῦ εἶναι ἄγνωστη ἡ Συντακτική ἐπιτροπή.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1908
Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ ἐνμέρει. Οἱ λέξεις πού εἶναι στίς ἀγκύλες ἀποδίδονται ἐννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

129

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Κ. ΤΑΡΑΤΟΥΤΑ

1. XII. 08.

'Αγαπητέ σύντροφε!

'Απαντώντας στήν ἐρώτησή Σας μέ τό συνημμένο τηλεγράφημα τοῦ σύντροφου Τίσκο, εἶμαι ὑποχρεωμένος, δυστυχῶς, νά Σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι ἀρνοῦμαι *νά βάλω τό ζήτημα* ἔτσι, ὅπως θέλει ὁ σ. Τίσκο, θεωρώντας μιά τέτια *τοποθέτηση* τοῦ ζητήματος ἐντελῶς λαθεμένη.

Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ὁμάδας μας στό ΓΕΚΕ σύντρ. Βίκτορ ἀνακοίνωσε στό σ. Τίσκο ὅτι ἡ ὁμάδα μας *δέν μπορεῖ* νά συμφωνήσει νά τοποθετηθοῦν σάν *ἐκπρόσωποι* τῆς ΚΕ καί μπολσεβίκος καί μενσεβίκος [174].

Τώρα ὁ σ. Τίσκο ἀπό τόν σ. Βίκτορ προσφεύγει σέ μένα *προσωπικά:* «ἄν *ὁ ἴδιος* ὁ Λένιν δέν θέλει μέ τόν Ἴγκορ» — ἀναφέρεται στό τηλεγράφημα — τότε ἐμεῖς ἀρνούμαστε νά δεχτοῦμε τόν Ἴγκορ»!! Αὐτό ἰσοδυναμεῖ μέ προσφυγή *σέ μένα προσωπικά ἐνάντια στήν ἀπόφαση τῆς ὁμάδας μας.* 'Εγώ δέν θά ἀπαντήσω σέ ἕνα τέτιο «ἄν» τοῦ σύντροφου Τίσκο. Κατά τή γνώμη μου, ὁ σύντροφος Τίσκο *ὁ ἴδιος* πρέπει νά ἀνακαλέσει τήν πρότασή του γιά τήν τοποθέτηση τοῦ Ἴγκορ.

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στή Γενεύη (τοπικό)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο

130

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

13. XII. 08.

'Αγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Εὐχαριστῶ γιά τό γράμμα Σας. Σχετικά μέ τούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές τῆς τρίτης Δούμας, ἔκανα *ὅ,τι μποροῦσα.* 'Ελπίζω ὅτι θά μπορέσω νά δῶ προσωπικά μερικούς βουλευτές καί τότε θά προσπαθήσω νά ἐπαναλάβω ἀκόμη μιά φορά αὐτό, γιά τό ὁποῖο τούς ἔγραψα ἤδη ἀρκετές φορές [175].

Ἀναφορικά μέ τήν ἔκθεση καί τήν πληρωμή τῶν 300 φράγκων, θά Σᾶς ἀπαντήσω ὕστερα ἀπό μερικές μέρες. Αὔριο φεύγω γιά τό Παρίσι, ὅπου ἀπό δῶ καί πέρα θά ἐγκατασταθῶ. Ἐξαιτίας ἀκριβῶς αὐτῆς τῆς ἀναχώρησης δέν εἶμαι τώρα σέ θέση νά Σᾶς ἀπαντήσω. Ὕστερα ἀπό 3-4 μέρες θά πάρετε τή διεύθυνσή μου. Ἄν Σᾶς χρειαστεῖ νά μοῦ ἀνακοινώσετε τίποτε ἐπειγόντως, γράψτε μου στή διεύθυνση: M-lle Oulianoff (pour N. Lénine), 27, Boulevard [St.-Marcel]. Paris.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τή Γενεύη στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

1909

131

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

19. I. 09.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Ἐλπίζω ὅτι θά μέ συγχωρήσετε πού Σᾶς ἀπαντῶ τόσο καθυστερημένα. Ὅλο τόν καιρό εἶχα δουλιές. Ὅλη ἡ ὀργάνωσή μας βρίσκεται τώρα (ἐπιτέλους!) στό Παρίσι.

Σᾶς στέλνω 300 φράγκα. Αὐτό εἶναι τό ποσό πού τό Κόμμα μας χρωστᾶ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο γιά τό 1908.

Ὁσοναφορᾶ μέ τήν ἔκθεση, εἶδα χθές ἕναν σύντροφο πού τοῦ ἀνατέθηκε νά τή γράψει. Ὑποσχέθηκε νά κάνει ὅ,τι μπορεῖ, γιά νά ἑτοιμάσει τό ὑπόλοιπο μέρος τῆς ἔκθεσης ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα.

Ἡ διεύθυνσή μου τώρα: Mr. Wl. Oulianoff.
24. Rue Beaunier, 24. Paris (XIV)

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε, τόν ἀδελφικό χαιρετισμό μου

Ν. Λένιν

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

132

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

25 τοῦ Φλεβάρη 1909.

Σεβαστέ σύντροφε!

Οἱ βυρσοδέψες τῆς Βίλνας ἔστειλαν στό ἐξωτερικό τόν σύντροφο *Μαρτσέλι* μέ σκοπό νά συγκεντρώσει χρήματα γιά τούς ἀπεργούς [176].

Ὁ σύντρ. Μαρτσέλι ἦταν στόν σύντρ. Λεγκίν, ὅμως ὁ σύντρ. Λεγκίν τοῦ συμπεριφέρθηκε μέ δυσπιστία, γιατί ὁ Μαρτσέλι δέν εἶχε κανένα πιστοποιητικό.

Ἐγώ ξέρω τόν σύντρ. Μαρτσέλι, ὁ ὁποῖος τώρα μέ παρακαλεῖ νά ἀνακοινωθεῖ στόν σύντρ. Λεγκίν ἀπό τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο, ὅτι ὁ σύντρ. Μαρτσέλι εἶναι πραγματικά ἐξουσιοδοτημένος ἀπό τούς βυρσοδέψες τῆς Βίλνας καί ὅτι τά χρήματα πού συγκεντρώθηκαν γιά τούς ἀπεργούς πρέπει νά σταλοῦν στή διεύθυνση πού ἔδοσε ὁ σύντρ. Μαρτσέλι στόν σύντρ. Λεγκίν.

Ἡ Ἕνωση τῶν βυρσοδεψῶν τῆς Βίλνας θά στείλει ἀκόμη στόν σύντροφο Λεγκίν ἕνα ειδικό πιστοποιητικό. Σᾶς στέλνω τό ἀποτύπωμα τῆς σφραγίδας τῆς Ἕνωσης αὐτῆς.

Μέ τίς καλύτερες εὐχές
Δικός Σας *Ν. Λένιν*

24. Rue Beaunier.
Wl. Oulianoff. Paris.

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἱστόρii ΚΠΣΣ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

133

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

9. III. 1909.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τήν ἀποστολή τοῦ γράμματός μου στόν σύντροφο Λεγκίν. Τώρα ἡ ὑπόθεση αὐτή τακτοποιήθηκε οριστικά *.

Ὁσοναφορᾶ τήν ἔκθεση, Σᾶς ἀνακοινώνω μέ χαρά ὅτι ὄχι μόνο τελείωσε, ἀλλά καί ὅτι ἡ συντρόφισσα Ρουσέλ (Ἐσεῖς τήν εἴδατε στίς Βρυξέλλες στήν τελευταία συνεδρίαση τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου, στήν ὁποία πῆρε μέρος σάν ἀντιπρόσωπος τοῦ τμήματος Γαλλίας) ἄρχισε ἤδη νά τή μεταφράζει. Στεῖλτε

* Βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

μου, ἄν ἔχετε τήν καλοσύνη, ὅ,τι ἔχετε, κι' ἐγώ θά Σᾶς στείλω τότε τήν ἔκθεση ὁλόκληρη, μόλις ἡ πολίτισσα Ρουσέλ τελειώσει τή μετάφραση.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Wl. Oulianoff. 24. Rue Beaunier. *Paris*

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

134

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΣΧΑΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Πρός τήν ἐπιτροπή Μόσχας

Σχετικά μέ τήν ἀπάντηση τῆς ΕΜ στό «'Ανοιχτό γράμμα» μέ τήν ὑπογραφή ΝΝ γιά τήν «κομματική σχολή», ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι» (στήν πλατιά της σύνθεση) ἐκφράζει τήν πλήρη ἀλληλεγγύη της μέ τήν ἄποψη τῆς ΕΜ, ὅτι μιά τοπική ὀργάνωση δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά ἀναλάβει τήν εὐθύνη γιά ἕνα τέτιο ἔργο [177]. Λόγω τοῦ χαρακτήρα πού τῆς ἔδοσαν οἱ πρωτεργάτες της καί τοῦ κύκλου δράσης της, καί ἐπειδή ἡ ἕδρα τῆς μελλοντικῆς σχολῆς βρίσκεται πάρα πολύ μακριά ἀπό τίς περιοχές τῆς τοπικῆς δουλιᾶς, πραγματικός ἔλεγχος μιᾶς τέτιας σχολῆς μποροῦσε νά γίνεται μόνο ἀπό τά κομματικά κέντρα.

Παρακάτω, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι» θεωρεῖ ἀπαραίτητο νά συμπληρώσει μιά ἀπό τίς πληροφορίες πού ὑπάρχουν στό «'Ανοιχτό γράμμα» πού πήρατε.

'Εκεῖ ἀναφέρεται, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ὅτι «τακτοποιήθηκε καί σημειώνει ἐπιτυχίες» ἡ ὑπόθεση τῆς «ἐξασφάλισης τῆς σχολῆς μέ δυνάμεις λογίων καί πρακτικῶν» (ἐκπαιδευτικό προσωπικό)· ὅτι στή σχολή «θά πάρουν μέρος ὅλοι οἱ ἐπιφανεῖς θεωρητικοί τοῦ Κόμματος, κυρίως ἀπό τούς μπολσεβίκους».

Οἱ πληροφορίες αὐτές εἶναι ἀνάγκη νά συμπληρωθοῦν ἀκριβῶς ἀπό τό ὅτι καί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι» καί οἱ θεωρητικοί καί πρακτικοί τῆς ὁμάδας μας, πού ἀνήκουν στή στενή καί πλατιά σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καί στήν ΚΕ τοῦ Κόμματος, ἔμαθαν γιά τή σχολή πού ὀργανώνεται πρώτη φορά ἀπό

τήν έπιτροπή Μόσχας, ὅμως ἀπό τούς ὀργανωτές καί ἀπό αὐτούς πού παίρνουν μέρος στή σχολή δέν πῆραν καμιά πληροφορία ὥς τώρα. Καί ἕναν τέτιο ἐντελῶς κλειστό δρόμο πού διάλεξαν οἱ ὀργανωτές τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή εἶναι ἀναγκασμένη νά τόν θεωρήσει στή δοσμένη μερική περίπτωση σάν ἀναπόφευκτο, καί ὅτι ἔχει σοβαρές ἰδεολογικές αἰτίες. Ἐδῶ εἶναι ἀρκετό νά ὑποδειχτεῖ ἡ ἀνοιχτή θέση τῆς «Προλετάρι» (βλ. τό φύλ. ἀρ. 42) κατά τῆς «θεοπλασίας» καί τῶν ἄλλων διαστρεβλώσεων τοῦ μαρξισμοῦ πού συνδέονται μ' αὐτή.

Μ' αὐτές τίς ὀργανωτικές συνθῆκες καί λόγω τῆς ὁλοφάνερης στενότατης σύνδεσης τῆς μελλοντικῆς σχολῆς μέ τά στοιχεῖα πού διακηρύσσουν τή «θεοπλασία», ἤ πού ὑποστηρίζουν αὐτό τό κήρυγμα, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι» θεωρεῖ καθῆκον της νά δηλώσει ὅτι δέν ἐγγυᾶται οὔτε γιά τόν μπολσεβίκικο, οὔτε γιά τό μαρξιστικό γενικά χαρακτήρα τῆς σχολῆς.

Παρόλα αὐτά, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι τά νομικά δικαιώματα λειτουργίας τῆς σχεδιαζόμενης σχολῆς στά πλαίσια τοῦ Κόμματος στή δοσμένη στιγμή εἶναι ἀναμφισβήτητα. Ἡ ὁμάδα δέν πρέπει νά συνδέσει τόν ἑαυτό της μέ μιά ὑπόθεση, πού ὁ μπολσεβίκικος καί ὁ μαρξιστικός χαρακτήρας δέν ἐξασφαλίστηκε. Τό Κόμμα ὅμως γενικά στήν κατάσταση πού βρίσκεται σήμερα, ὅταν σέ πολύ σπουδαῖα του ὄργανα, (ὅπως στό συμβούλιο τῶν ἐμπειρογνωμόνων τῆς ὁμάδας τῆς Δούμας) δροῦν ἀκόμη καί φανατικοί ὀπορτουνιστές τύπου Προκοπόβιτς-Κουσκόβα, δέν μπορεῖ νά ἀρνηθεῖ τό δικαίωμα λειτουργίας τῆς σχολῆς. Γι' αὐτό ἡ Συντακτική ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι οἱ μπολσεβίκοι στήν ΚΕ, στήν ὁποία οἱ πρωτεργάτες πρέπει νά ἀπευθυνθοῦν γιά τήν ἔγκριση τῆς σχολῆς, πρέπει νά ἐκφραστοῦν *ὑπέρ τῆς ἔγκρισης*.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 11 τοῦ Ἀπρίλη 1909 στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τή Ν. Κ Κρούπσκαγια

135

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Φ. ΝΤΟΥΜΠΡΟΒΙΝΣΚΙ

23/IV. 09.

Ἀγαπητέ φίλε! Φιλοξενοῦμε τόν Ποκρόβσκι. Γνήσιος μικροαστός. «Φυσικά, ὁ ὀτζοβισμός εἶναι ἀνοησία, φυσικά, αὐτό εἶναι στενός συνδικαλισμός, ὅμως γιά λόγους ἠθικῆς καί ἐγώ, καί πιθανό

καί ὁ Στεπάνοφ εἴμαστε ὑπέρ τοῦ Μαξίμοφ». Προσβάλλουν, βλέπετε, τούς ἄμεμπτους παλιανθρώπους διάφοροι κακοί ἄνθρωποι! Αὐτοί οἱ «λερωμένοι» μικροαστοί ἀρχίζουν ἀμέσως νά «βρωμίζουν», ὅταν μπροστά τους μιλᾶς γιά τό ἱστορικό καθῆκον τῆς συσπείρωσης τῶν *μαρξιστικῶν* στοιχείων τῆς ὁμάδας, γιά τή σωτηρία τῆς ὁμάδας καί τῆς σοσιαλδημοκρατίας!

Κάλεσε τή λέρα αὐτή ἡ ἀντιπολίτευση — ἐμεῖς δέν τόν καλέσαμε, ξέροντας ὅτι ἡ κοινή συνάντηση ἀναβάλλεται *.

Ἀπό τόν Λίντοφ καί τόν Ὀρλόβσκι ἔχουμε γιά τήν ὥρα ἄσχημα νέα: ὁ πρῶτος εἶναι δῆθεν ἄρωστος, ὁ δεύτερος μπορεῖ νά ἔρθει μόνο στήν Πετρούπολη. Πάντως στά γράμματα πού ἔστειλα ἄμεσα σ' αὐτούς, ἀκόμη δέν ἀπάντησαν. Θά περιμένουμε.

Κατά τά φαινόμενα, ἀπό τόν Βλάσοφ τώρα κρίνεται ἡ ὑπόθεση: ἄν αὐτός εἶναι μαζί μέ τούς ἀνόητους, τούς μικροαστούς καί τούς μαχιστές, τότε εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι θά ἔχουμε διάσπαση καί *ἐπίμονη* πάλη. Ἄν εἶναι μαζί μας, τότε ἴσως γίνει κατορθωτό νά *ἀποσπαστοῦν* μόνο μερικοί μικροαστοί, πού μέσα στό Κόμμα ἀποτελοῦν ἕνα μηδενικό.

Ὁ παλιάνθρωπος Νικίτιτς κουτσομπόλεψε καί εἶπε βρωμιές στούς *ἐσέρους!* Αὐτό μοιάζει μέ τούς «βρώμικους» κοριούς: νά κάνεις παράπονα σέ ξένο Κόμμα καί νά λές ψέματα γιά τό δικό σου. Στό *«δικαστήριο»* οἱ ἐσέροι εἶναι ὁλοφάνερα κατατοπισμένοι ἀπό τόν Νικίτιτς, καί ὅπως λένε, φέρονται μέ αὐθάδεια [178]. Αὐτό θά τό ἔχουμε ὑπόψη μας γιά τόν Νικίτιτς, αὐτό δέν θά τό ξεχάσουμε!

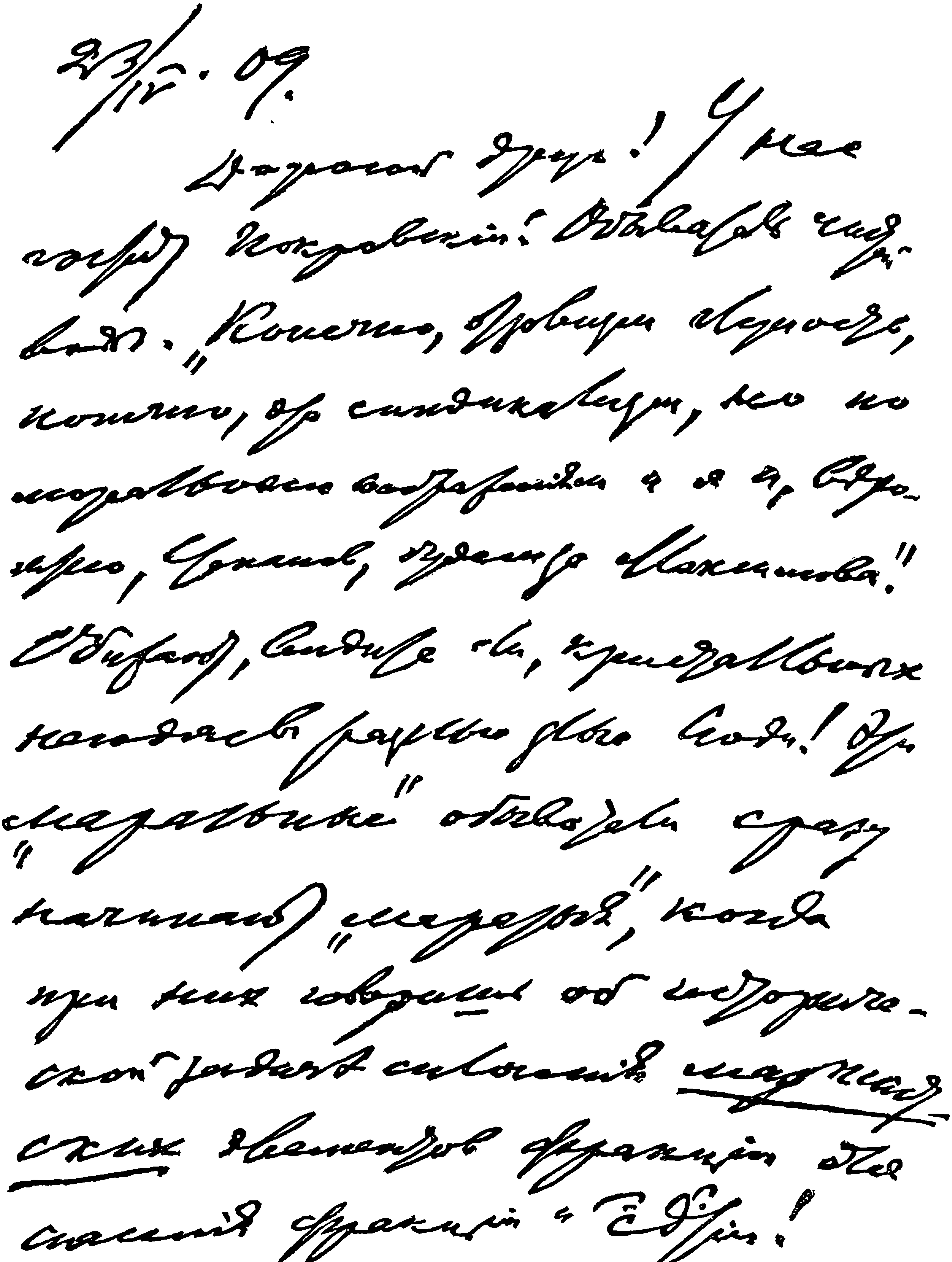
Γιά τό ἐπεισόδιο «Γιούρι-Νικίτιτς» δέν ξέρω τίποτε [179]. Ἐγώ νόμιζα ὅτι θά μάθω ἀπό Σᾶς. Κατά τή γνώμη μου, πρέπει Ἐσεῖς *ὁ ἴδιος* καί ἀκριβῶς τώρα νά ἀλληλογραφήσετε μέ τόν Γιούρι respective ** νά τόν *καλέσετε μέ γράμμα* νά ἔρθει σέ Σᾶς καί νά πάρετε ἐγγυήσεις ἀπό αὐτόν, κι' ἀκόμη καλύτερα νά μεταφέρετε τό ὑπόλοιπο σέ ἀσφαλές μέρος.

Ὁ Ντόμοφ + Μπογκντάνοφ + Μαράτ ἀπαιτοῦν σήμερα νά γίνει συνεδρίαση τοῦ Μπ.Κ γιά τόν καθορισμό σύγκλησης τῆς Ὁλομέλειας στά τέλη τοῦ Μάη-ἀρχές τοῦ Ἰούνη. Στήν πραγματικότητα ἡ Ὁλομέλεια μόνο ἀργότερα μπορεῖ νά γίνει.

Κάνετε θεραπεία στά σοβαρά, ἀκοῦστε τούς γιατρούς σέ ὅ,τι Σᾶς λένε γιά νά μπορέσετε ὥς τήν Ὁλομέλεια νά γίνετε ἔστω καί λίγο καλύτερα. *Σᾶς παρακαλῶ,* ἐγκαταλείψτε τή σκέψη νά τό σκάσετε ἀπό τό σανατόριο: ἔχουμε μεγάλη ἔλλειψη ἀνθρώπων καί, ἄν Ἐσεῖς δέν γίνετε καλά (αὐτό δέν εἶναι εὔκολο, μήν ἔχετε αὐταπάτες, γιά νά γίνετε καλά χρειάζεται νά κάνετε θεραπεία *στά σοβαρά),* τότε θά χαθοῦμε.

* Πρόκειται γιά τή σύσκεψη τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι». *Ἡ Σύντ.*

** — ἤ. *Ἡ Σύντ.*

23/IV.09.
Дорогой друг! У нас
горе: Покровский! Отказался чи-
тать. „Конечно, [illegible] [illegible],
конечно, от синдикализма, но не
[illegible] [illegible] и я [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] Максимова."
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible]
„[illegible]" [illegible] сразу
[illegible] „[illegible]", когда
при них говорили об историче-
ской [illegible] [illegible] марксист-
ских элементов фракции [illegible]
[illegible] фракции и [illegible]!

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν
πρός τόν Ι. Φ. Ντουμπρόβινσκι. — 23 τοῦ Ἀπρίλη 1909

Μέ τόν Λιούμπιτς προσπαθεῖστε νά ἀποκτήσετε καί νά *διατηρήσετε* τήν πιό τακτική ἀλληλογραφία, *αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο,* γιατί εἶναι ἐνδεχόμενο, ἄν παρουσιαστεῖ ἀνάγκη, νά τόν καλέσουμε μέ γράμμα. Πρέπει νά ἀποκτήσετε ὁπωσδήποτε *ἄμεση* ἀλληλογραφία μ' αὐτόν.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Νταβός ('Ελβετία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

136

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Φ. ΝΤΟΥΜΠΡΟΒΙΝΣΚΙ

29. IV. 09.

'Αγαπητέ φίλε! Πῆρα σήμερα τό γράμμα Σας. Σέ καμιά περίπτωση νά μήν ἐγκαταλείψετε τό σανατόριο. *Σέ καμιά περίπτωση* νά μήν πᾶτε σέ ξενοδοχεῖο. Μέχρι τήν plenum πρέπει νά καλυτερεύσετε τήν ὑγεία Σας *σοβαρά,* κι' αὐτό δέν μπορεῖ ἀλλοῦ νά γίνει, παρά μόνο στό σανατόριο. Ἔχουμε ἐκνευριστεῖ ἐδῶ πάρα πολύ μέ τήν πάλη ἐνάντια στό ἀνόητο, μικροπρεπές, κρυφό καί ἀηδιαστικό κουτσομπολιό: ἀποσυρθήκαμε ἀπό τή συνεδρίαση τοῦ Μπ. Κ. (γιατί γίνεται ἀνυπόφορη), καί μ' αὐτό προκαλέσαμε τριπλή ὑστερία καί στόν Μαράτ καί στόν Ντόμοφ! 'Αλλά, καρφί δέν μοῦ καίγεται. Ὅμως 'Εσεῖς πρέπει νά γίνετε τελείως καλά ὥς τή συνεδρίαση καί γι' αὐτό κάνετε σοβαρή θεραπεία καί *σέ καμιά περίπτωση νά μήν ἐγκαταλείψετε* τό σανατόριο.

Μέ τόν Γ., ὅπως φαίνεται, ὅλα τακτοποιήθηκαν τώρα μέ τό ταξίδι, ἄν καί καθυστερημένο.

Στή Ρωσία πᾶμε ἄσχημα: ἡ περιοχή Οὐραλίων *ὅλη* χτυπήθηκε, ὅλη ἡ συνδιάσκεψη. 'Ο Στσούρ, ὅπως φαίνεται, ἐπίσης χτυπήθηκε, διαφορετικά εἶναι ἀνεξήγητη ἡ σιωπή του. Γιά τόν Βλάσοφ δέν ἀκούγεται ἀπολύτως τίποτε.

Μήπως διαβάσατε τόν Βόλσκι; [180] Γράψτε μου τή γνώμη Σας καί, ἄν δέν Σᾶς χρειάζεται τό βιβλιαράκι, νά μοῦ τό στείλετε.

Σχετικά μέ τήν Ρόζα δέν ξέρω τίποτε. Δέν εἶναι καλύτερα νά ἀλληλογραφήσετε ἄμεσα μ' αὐτήν;

Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Νταβός ('Ελβετία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

137

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Φ. ΝΤΟΥΜΠΡΟΒΙΝΣΚΙ

4/V. 09.

Ἀγαπητέ φίλε! Πῆρα τό γράμμα Σας καί διαμαρτύρομαι μέ τόν πιό ἔντονο τρόπο. Ἄς ποῦμε ὅτι κάναμε λάθος μέ τόν Ποκρόβσκι (εἶμαι ἕτοιμος νά τό παραδεχτῶ αὐτό καί τήν εὐθύνη νά τήν πάρω ὁλοκληρωτικά ἐπάνω μου, γιατί ἐγώ ἔπεισα τόν Γκριγκόρι), ὅμως ἐξαιτίας αὐτοῦ νά φύγετε εἶναι κάτι παραπάνω ἀπό παραλογισμός. Μέ τόν Ποκρόβσκι τίποτε δέν μπορεῖ τώρα νά διορθωθεῖ. Νά καλέσουμε τόν Μεσκόβσκι καί τόν Βλάσοφ καί τούς περιοχικούς (ὁ Στσούρ δέν ἔπαθε τίποτε καί ἐγγυᾶται ὅτι ὀτζοβιστής δέν θά βγεῖ ἀπό τή Μόσχα, ὁ Λιάντοφ καί ὁ Ἀλέξινσκι... * — αὐτός εἶναι τώρα στό Κάπρι — ἐπίσης δέν θά βγεῖ. Ἀπό τήν Πετρούπολη, λένε, θά εἶναι ἀντιοτζοβιστής) δέν ὑπάρχει λόγος. *Τώρα* εἶναι ἀπαραίτητο: νά περιμένουμε τήν plenum τοῦ Μπ. Κ. Διαφορετικά τό κουτσομπολιό θά μεγαλώσει, ἐνῶ ἐμεῖς παρόλα αὐτά τό *σταματήσαμε*. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι στή συνεδρίαση μέ τόν Ποκρόβσκι ὁ Μπογκντάνοφ θά ἔκανε καμιά δεκαριά *νέες* προσβολές καί θά παρέσυρε καί τόν Ποκρόβσκι νά κάνει τό ἴδιο, τώρα ὅμως εἴχαμε μιά μόνο προσβολή. Ὅμως αὐτή ἦταν ἀναπόφευκτη: μή τά μεγαλοποιεῖτε, μά τήν ἀλήθεια! Ἡ «ὀργή» καί τοῦ Νικίτιτς καί τοῦ Λιάντοφ καί τοῦ Ποκρόβσκι, χθεσινῶν οὐδέτερων, δέν εἶναι τυχαία, ἀλλά εἶναι *ἀναπόφευκτη:* μεγάλωσε ἡ ὑπόθεση. Μεγάλωσε καί τό ἀπόστημα ἄρχισε νά σκάει, καί δέν εἶναι δυνατό νά κάνεις πάντα ὑπομονή, ὅταν γύρω σου βρωμάει τό κουτσομπολιό.

Νά φύγετε ὅμως εἶναι παραφροσύνη. Ἐμεῖς ἐδῶ θά κάνουμε ὑπομονή ἀκόμη ἕνα μήνα, νά εἶστε ἥσυχος, χωρίς νά χειροτερεύσει ἡ ὑπόθεση. Νά χαλάσετε ὅμως τά νεῦρα Σας (τό Παρίσι χαλάει τά νεῦρα πολύ ἄσχημα) *πρίν τήν Ὁλομέλεια*, εἶναι κάτι παραπάνω ἀπό παραλογισμός.

Διαμαρτύρομαι 1000 φορές: νά παραμείνετε ὁπωσδήποτε στό σανατόριο *ὥς τήν ἴδια* τήν plenum. Νά ἐξοικονομήσετε 200-300 frs. εἶναι ἀνοησία. Ἄν θά μείνετε *στό σανατόριο*, θά ἔχουμε στήν plenum ἔστω καί ἕναν ἄνθρωπο ἀπόλυτα δικό μας μέ ἐντελῶς γερά νεῦρα καί πού δέν παρασύρθηκε στό *πρόστυχο* κουτσομπολιό (ἐδῶ θά Σᾶς *παρασύρουν* καί ἄς εἶστε πανέξυπνος). Ἄν φύγετε, θά μεγαλώσετε τόν ἀριθμό τῶν ἐκνευρισμένων, *χωρίς νά ὠφεληθεῖ* ἡ ὑπόθεση.

Ἐκφράζω τήν ἀντίθεσή μου ἐντονότατα: σέ καμιά περίπτωση νά μή φύγετε καί νά μείνετε στό σανατόριο *ὥς τήν ἴδια* τήν plenum.

---

* Στό χειρόγραφο μιά λέξη εἶναι δυσανάγνωστη. *Ἡ Σύντ.*

'Από τόν Βλάσοφ δέν ἔχουμε καμιά εἴδηση. Πρέπει νά κάνουμε ὑπομονή. 'Από τόν Λίντοφ πήραμε γράμμα: καταρχή εἶναι σύμφωνος νά ἔρθει ὕστερα ἀπό 1-2 μῆνες. Αὐτό ἀκριβῶς μᾶς ταιριάζει. 'Ο 'Ορλόβσκι δέν ἀπαντᾶ. 'Ακριβῶς ὕστερα ἀπό ἕνα μήνα θά εἴμαστε ὅλοι συγκεντρωμένοι καί τότε θά δοῦμε, ὅμως γιά τήν ὥρα βελτιῶστε τήν ὑγεία Σας *στά σοβαρά* καί νά μή νευριάζετε, Σᾶς θερμοπαρακαλῶ.

Σήμερα πῆρα γράμμα μέ ἡμερομηνία 18. IV., ὅτι τό βιβλίο μου εἶναι ἕτοιμο *. 'Επιτέλους! 'Η καθυστέρησή του μέ νευρίασε περισσότερο ἀπ' ὅλα. Κατά τίς 25-26. IV μέ τό παλιό ἡμερολόγιο ὑπόσχονται νά τό στείλουν ἐδῶ.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Νταβός ('Ελβετία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

138

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Φ. ΝΤΟΥΜΠΡΟΒΙΝΣΚΙ

5/V. 09.

['Αγαπητέ φίλε!] ** Χθές ἦρθαν ὁ Μαράτ (εἶναι ὁλοκληρωτικά μέ τήν ἀντιπολίτευση) καί ὁ Βλάσοφ (εἶναι μέ μᾶς). 'Ο Βλάσοφ ἔδωσε *ὑπόσχεση νά ἔρθει* σέ Σᾶς ὕστερα ἀπό μερικές μέρες. Συνεπῶς, περιμένετε καί σέ καμιά περίπτωση *μή μετακινηθεῖτε*, γιατί μπορεῖ νά μή συναντηθεῖτε. 'Ο Βλάσοφ ἔχει τίς ἴδιες μέ Σᾶς διαθέσεις: καταρχήν εἶναι μέ μᾶς, ὅμως μᾶς κατακρίνει γιά βιασύνη, γιά τή νίκη τοῦ Πετρόβσκι etc. Συνεπῶς, μή *φοβᾶστε:* ὁ Βλάσοφ ἀπό τώρα θά εἶναι στήν ἐξουσία κι' ἐμεῖς τώρα δέν θά κάνουμε οὔτε μιά χοντροκεφαλιά.

'Ο Βλάσοφ μᾶς κατακρίνει ὅτι δέν τά καταφέραμε νά βλέπουμε ὅλους τούς ἀνθρώπους καί νά τούς συμπεριφερόμαστε καλά (καί στό σημεῖο αὐτό ἔχει δίκιο). Συνεπῶς, καί στό σημεῖο αὐτό μή φοβᾶστε: ὁ Βλάσοφ ἀπό σήμερα ὅλα τά ζητήματα αὐτά θά τά τακτοποιεῖ.

'Ο Μεσκόβσκι, μέ τά στελέχη περιοχῆς ἀναχώρησαν. Συνεπῶς, ὅλα θά τά κάνουμε. [Συνεπῶς], μήν ἀνησυχεῖτε, *θεραπευτεῖτε* στά σοβαρά. Σέ καμιά περίπτωση μή μετακινηθεῖτε ἀπό τό σανατόριο.

---

* Πρόκειται γιά τό βιβλίο «'Υλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός» (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 18ος). *'Η Σύντ.*

** Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ ἐνμέρει. Οἱ λέξεις πού εἶναι στίς ἀγκύλες ἀποδίδονται ἐννοιακά. *'Η Σύντ.*

Ἄν δέν γίνετε τελείως καλά σέ τρεῖς ἑβδομάδες, (ἀκριβέστερα μέσα σέ τρεῖς ἑβδομάδες, γιατί δέν ξέρουμε ἀκόμη μέ ἀκρίβεια), τότε θά μᾶς χαντακώσετε. Μή λυπᾶστε μερικές ἑκατοντάδες φράγκα, αὐτό εἶναι ἀνοησία. Νά κάνετε θεραπεία, νά πηγαίνετε περιπάτους, νά κοιμόσαστε, νά τρῶτε, [ὑποχρεωτικά], γιατί οἱ ὑγιεῖς ἄνθρωποι εἶναι ἡ περιουσία τοῦ [Κόμματος].

Σήμερα ἔγινε συγκέντρωση τῆς παρισινῆς ὁμάδας. Ἡ ὁμάδα τῆς Γενεύης ἀνακοίνωσε ὅτι διέκοψε τίς σχέσεις μέ τό Μπολσεβίκικο Κέντρο καί κάλεσε καί τήν παρισινή ὁμάδα νά κάνει τό ἴδιο. Ὁ Μαράτ εἶχε τό λόγο στή Γενεύη. Ὁ Βλάσοφ μίλησε ἐνάντιά του. Αὐτό εἶναι καλό: ἡ Γενεύη ἄρχισε τή διάσπαση καί ὁ Μαράτ σέ ἄγνοια τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου, ἐξωθοῦσε τήν ὁμάδα ἐνάντια στό Μπολσεβίκικο Κέντρο, χωρίς να βάλει τό ζήτημα αὐτό στό Μπολσεβίκικο Κέντρο.

Μόνοι τους ἀρχίζουν, μόνοι τους πέφτουν στό λάκκο.

Σᾶς εὔχομαι [ὅ,τι ποθεῖτε]. Κάνετε θεραπεία, θεραπευτεῖτε καί νά εἶστε ἥσυχος!

Δικός Σας *[Λένιν]*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Νταβός (Ἑλβετία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

139

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ρ. ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ

18. V. 09.

Werte Genossin! *

Σᾶς ἔστειλα χθές μέ συστημένο δέμα ἕνα ἀντίτυπο τοῦ βιβλίου μου γιά τή φιλοσοφία — ἐνθύμιο γιά τή συζήτησή μας σχετικά μέ τόν Μάχ κατά τήν τελευταία συνάντησή μας [181].

Ἄν εἶναι δυνατό, πολύ θά Σᾶς παρακαλοῦσα νά δίνατε στό «Neue Zeit» ἕνα σημείωμα σχετικά μέ τό βιβλίο αὐτό [182], γιά τή στήλη «Verzeichnis der in der Redaktion eingelaufenen Druck-Schriften» **. Ἄν γι' αὐτό εἶναι συγκεκριμένα ἀπαραίτητη ἡ τήρηση τῆς τυπικότητας, δηλ. νά σταλεῖ τό βιβλίο στήν ἴδια τή Συντακτική ἐπιτροπή (πού δέν καταλαβαίνει ρωσικά), τότε Σᾶς παρακαλῶ,

* —Ἀξιότιμη συντρόφισσα! *Ἡ Σύντ.*

** —«Κατάλογος ἔντυπων ἔργων πού στάλθηκαν στή Συντακτική ἐπιτροπή». *Ἡ Σύντ.*

γράψτε μου δυό λόγια γι' αὐτό καί θά προσπαθήσω νά στείλω ἄλλο ἀντίτυπο στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ «Neue Zeit».

Γιά τήν ἐσωτερική μας πάλη στίς γραμμές τῶν μπολσεβίκων, Ἐσεῖς πληροφορηθήκατε, φυσικά, ἀπό τόν σ. Τίσκα. Τό ἄρθρο Σας ἐνάντια στούς ὀτζοβιστές καί τούς οὐλτιματιστές ἄρεσε πολύ σέ ὅλους [183]. Κρίμα μόνο *γιατί πολύ σπάνια* γράφετε στά ρωσικά, προτιμᾶτε τό πλούσιο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῶν γερμανῶν ἀπό τό φτωχό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῶν ρώσων.

Εὔχομαι ὅ,τι ποθεῖτε! Χαιρετισμούς στόν Τίσκα. Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Ν. Λένιν

P. S. Ἡ σημείωση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ «Neue Zeit» σχετικά (μέ τό ἐξαιρετικό) ἄρθρο τοῦ Ροτστέιν στό τεῦχ. 33 μέ κάνει νά σκεφτῶ ὅτι στόν ἴδιο τόν Κάουτσκι τώρα δέν πολυαρέσει [184] τό γεγονός ὅτι ὑπεράσπισε τό I. L. P. * στίς Βρυξέλλες... Ἔτσι δέν εἶναι;

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

140

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

20 τοῦ Ἰούλη 1909.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Σᾶς παρακαλῶ νά μέ συγχωρήσετε πού ἄργησα λίγο νά Σᾶς ἀπαντήσω. Μιά σειρά περιστατικά μέ ἐμπόδισαν νά Σᾶς γράψω νωρίτερα.

Ἡ μετάφραση τοῦ προγράμματος τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας πού μοῦ στείλατε, μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι πολύ ἀτελής [185]. Ὅμως οἱ γνώσεις μου στόν τομέα τῆς γαλλικῆς γλώσσας εἶναι τόσο ἀνεπαρκεῖς, πού δέν ἀποφασίζω νά καταπιαστῶ μέ τή διόρθωση τῆς μετάφρασης. Ὁ σύντροφος Σάρλ Ραπποπόρτ (ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ «Σοτσιαλίσμ» [186]) εἶχε τήν καλοσύνη νά συμφωνήσει νά κάνει τή δουλιά αὐτή. Αὐτός θά θεωρήσει τή μετάφραση καί ἐλπίζω γρήγορα νά Σᾶς τή στείλω.

* Independent Labour Party – Ἀνεξάρτητο Ἐργατικό κόμμα. *Ἡ Σύντ.*

Σχετικά μέ τή συνεδρίαση τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου, ἔχω τή γνώμη νά γίνει τό Νοέμβρη.

Ἡ νέα διεύθυνσή μου: Mr Wl. Oulianoff
4. Rue Marie-Rose. 4.
Paris (XIV).

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε, τούς πιό φιλικούς χαιρετισμούς μου.

Ν. Λένιν

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4.

Στα ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

141

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

29. VII. 09.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Νά ὁ κατάλογος τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς III Δούμας:

Πρεντκάλν
Γκεγκετσκόρι
Κουζνετσόφ
Πολετάγεφ
Ζαχάροφ
Ἐγκόροφ
Σουρκόφ
Τσχεΐτζε
Ποκρόβσκι 2 (Στή Δούμα εἶναι δυό βουλευτές μέ τό ἐπίθετο αὐτό)
Βοϊλόσνικοφ
Πουτιάτιν
Μπελοοῦσοφ
Βορόνιν
Σουρκάνοφ
Ἀστραχάντσεφ

Σχετικά μέ τή διεύθυνση τῶν βουλευτῶν, τώρα πού ἔχει διακοπές ἡ Δούμα, δέν μπορῶ νά Σᾶς ὑποδείξω καμιά ἄλλη διεύθυνση, ἐκτός ἀπό τήν παρακάτω: «Gosoudarstvennaja Douma.

Tavricheskij Dvoretz. *St.-Pétersbourg.* Πρός τόν κύριο βουλευτή τάδε».

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε, τούς πιό φιλικούς χαιρετισμούς μου.

Βλ. Οὐλιάνοφ

---

4. Rue Marie-Rose. 4.
Paris. (XIV).

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

142

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

30/VII. 09.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Ἐπιτρέψτε μου νά Σᾶς συστήσω τόν κομιστή τοῦ γράμματός μου αὐτοῦ σύντροφο Μπογκντασαριάν, μέλος τοῦ Κόμματός μας. Στόν σύντροφο αὐτόν, πού μόλις βγῆκε ἀπό τή φυλακή, οἱ συγγενεῖς του ἀρνήθηκαν κάθε ὑποστήριξη κι' ἔτσι δέν μπορεῖ νά συνεχίσει παραπέρα τά μαθήματα στό πανεπιστήμιο. Ὁ σύντροφος ξέρει καλά τά γαλλικά κι' ἐλπίζω ὅτι δέν θά Σᾶς εἶναι δύσκολο νά τοῦ βρεῖτε κάποια πνευματική δουλιά.

Σᾶς εὐχαριστῶ ἐκ τῶν προτέρων καί Σᾶς στέλνω τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

143

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΤΟ ΚΑΠΡΙ

18 τοῦ Αὐγούστου 1909.

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Πῆρα τίς ἡμέρες αὐτές τήν πρόσκλησή Σας. Δέν πῆρα τό πρόγραμμα τῆς Σχολῆς, γιά τό ὁποῖο (πρόγραμμα) γράφετε ὅτι τό ἐπισυνάπτετε.

Ἡ θέση μου ἀπέναντι στή Σχολή στό νησί Κάπρι ἐκφράστηκε στήν ἀπόφαση τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας *«Προλετάρι»* (παράρτημα στό φύλ. ἀρ. 46 τῆς *«Προλετάρι»* * καί ἀρ. φύλ. 46). Ἄν δέν εἴδατε τήν *«Προλετάρι»* καί τά παραρτήματά της, καθώς καί τό ἰδιαίτερο γράμμα γιά τή Σχολή, πού στάλθηκε στά μέλη τοῦ Κόμματος — μπολσεβίκους μέ τή μορφή ἔντυπου φυλλαδίου, τότε ἡ Συντακτική ἐπιτροπή θά Σᾶς στείλει εὐχαρίστως ὅλο αὐτό τό ὑλικό. Ἄν δοῦμε τήν οὐσία τοῦ ζητήματος, ὀφείλω νά Σᾶς ἀπαντήσω ὅτι, βέβαια, ἡ ἄποψή μου γιά τή Σχολή στό Κάπρι, πού τή θεωρῶ σάν μιά ἐπιχείρηση τῆς *νέας* ὁμάδας μέσα στό Κόμμα μας, ὁμάδας πού δέν τή συμπαθῶ, ὅτι αὐτή ἡ ἄποψη δέν μέ ὁδηγεῖ καθόλου στό νά ἀρνηθῶ νά κάνω διαλέξεις στούς συντρόφους πού στάλθηκαν ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις τῆς Ρωσίας. Ὅποιες ἀπόψεις καί ἄν ἔχουν οἱ σύντροφοι αὐτοί, πάντα πρόθυμα θά συμφωνήσω νά τούς κάνω μιά σειρά διαλέξεις πάνω σέ ζητήματα πού ἐνδιαφέρουν τή σοσιαλδημοκρατία. Φυσικά, δέν θά πάω στό Κάπρι νά κάνω διαλέξεις, ὅμως στό Παρίσι θά τίς κάνω πρόθυμα. Νά ἔρθουν στό Παρίσι οἱ ἐννέα σύντροφοι πού στάλθηκαν ἀπό τή Ρωσία (ἀναφέρω τόν ἀριθμό, τόν ὁποῖο ἀνακοίνωσε ὁ γνωστός σέ Σᾶς σύντρ. Λιόβα), αὐτό εἶναι μιά δουλιά πού μάλιστα θά στοίχιζε λιγότερο ἀπό οἰκονομική ἄποψη, ἀπ' ὅ,τι τό ταξίδι ἀπό τό Παρίσι στό Κάπρι τῶν τριῶν ὁμιλητῶν (ἔχω ὑπόψη μου τήν ἔκκλησή Σας πρός τόν Λιόβα καί τόν Ἰννοκέντι). Καί ἐκτός ἀπό τούς οἰκονομικούς λόγους ὑπάρχουν μιά σειρά ἄλλοι ἀσύγκριτα πιό σπουδαῖοι καί ἀναμφίβολα ἐντελῶς κατανοητοί γιά Σᾶς λόγοι πού συνηγοροῦν ὑπέρ τοῦ Παρισιοῦ σάν ἕδρας μιᾶς πραγματικά κομματικῆς Σχολῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πάντως, μπορῶ νά Σᾶς ἐγγυηθῶ ὅτι ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς *«Προλετάρι»* θά ἔκανε ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτή γιά τήν ὀργάνωση τῶν διαλέξεων πού θέλετε στό Παρίσι.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς *N. Λένιν*

P. S. Ξεχάσατε νά μοῦ ἀνακοινώσετε τήν ἐπίσημη διεύθυνση τῆς Σχολῆς.

Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν (Γαλλία)
μέσω τοῦ Παρισιοῦ στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Δημοσιεύτηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1909
στό φυλλάδιο «Σχετικά μέ τό ζήτημα
τῆς κομματικῆς Σχολῆς»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. F. I. Λένιν. Ἀπόφαση «Γιά τήν κομματική σχολή πού ὀργανώνεται στό ἐξωτερικό στ N N» καί τό ἄρθρο «Ἡ ἐξάλειψη τοῦ λικβινταρισμοῦ». (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σε 41-42 καί 43-51). *Ἡ Σύντ.*

144

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΛΙΟΥΜΠΙΜΟΦ

Ἀγαπητέ Μάρκ!

Στέλνω γιά τόν Λιόβα τήν ἀπάντησή μου πρός τούς ἀκροατές τοῦ Κάπρι *. Ἄν τό θεωρήσει ἀπαραίτητο, ἄς βγάλει ἀντίγραφο γιά τόν Ἰνόκ, καί στή συνέχεια ἄς στείλει τό γράμμα στό Κάπρι — τή διεύθυνση δέν τήν ξέρω. Νομίζω ὅτι μπορεῖ νά τό στείλει μέσα σέ δυό φακέλους: στόν ἐξωτερικό νά γράψει: Signor Massimo *Gorki.* Villa Blaesus. *Capri.* Italie — καί στόν ἐσωτερικό: γιά τήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τῆς Σχολῆς.

Ἄλλη διεύθυνση δέν ξέρω.

Σχετικά μέ τόν Τρότσκι πρέπει νά πῶ ὅτι θά ἀποκρούσω μέ τόν πιό ἀποφασιστικό τρόπο τή σκέψη νά τοῦ δοθεῖ *βοήθεια,* ἐφόσον θά ἀπορίψει (καί ἤδη ἔχει ἀπορίψει!) τήν *ἰσοτιμία* στή Συντακτική ἐπιτροπή πού τοῦ εἶχε προτείνει ἕνα μέλος τῆς ΚΕ. Ἄν δέν λύσει τό ζήτημα αὐτό ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ Μπ. Κ., *δέν ἐπιτρέπεται νά γίνει καμιά* ἐνέργεια γιά βοήθεια στόν Τρότσκι. Συνεπῶς, γιά τήν ἐκτύπωση τῆς «Πράβντα» [187] στό τυπογραφεῖο τῆς *«Προλετάρι»* ἡ Οἰκονομική ἐπιτροπή ἔχει τό δικαίωμα νά συμφωνήσει μόνο στήν περίπτωση πού αὐτό δέν θά εἶναι βοήθεια *σέ καινούργια ὁμάδα* (γιατί ὁ Τρότσκι συγκροτεῖ καινούργια ὁμάδα, ἐνῶ ὁ μπολσεβίκος μέλος τῆς ΚΕ τοῦ πρότεινε, *ἀντί νά κάνει αὐτό,* νά μπεῖ στό Κόμμα) —ἀλλά θά εἶναι *αὐστηρά* μιά ἐμπορική συμφωνία, μέ πληρωμή, ὅπως γίνεται καί μέ κάθε ἄλλον, μέ τόν ὅρο νά ὑπάρχει ἡ ἐλευθερία τῶν στοιχειοθετῶν κτλ. Ἐπιμένω μέ τόν πιο ἀποφασιστικό τρόπο ὅτι τό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στήν *«Πράβντα»* θά λυθεῖ ἀπό τήν *Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ Μπ. Κ.* καί ὥσπου νά παρθεῖ ἀπόφαση γι' αὐτό, δέν ἐπιτρέπεται νά γίνει καμιά ἐνέργεια γιά *βοήθεια*, νά μήν ἀναλάβουμε *καμιά* ὑποχρέωση.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

P. S. Ὅπως καί ἄν ἔχουν τά πράγματα, Σᾶς παρακαλῶ νά βγάλετε ἀντίγραφο ἀπό τό γράμμα μου πρός τούς ἀκροατές τοῦ Κάπρι. Μπορεῖ νά χρειαστεῖ στό Μπ. Κ.

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Αὐγούστου 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν (Γαλλία)
στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή
Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

145

ΣΧΕΔΙΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΤΟ ΚΑΠΡΙ [188]

Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου χάρηκε πάρα πολύ γιά τήν ἀνακοίνωση τοῦ *«Συμβουλίου»* τῆς κομματικῆς Σχολῆς στό Κάπρι» τῆς 16. VIII. 09, ὅτι δέν ἔχει καμιά ἀντίρηση νά γίνεται *«ἰδεολογικός ἔλεγχος»* ἀπομέρους τοῦ Μπ. Κ.

Ὅμως, τό Μπ. Κ. γιά νά ἀποφασίσει ἄν μπορεῖ νά ἀναλάβει τόν ἔλεγχο καί νά τόν πραγματοποιήσει, ἄν μπορεῖ νά δόσει φιλολογική καί οἰκονομική βοήθεια στή Σχολή, γιά τά ὁποῖα γράφει τό Συμβούλιο — γιά τό ζήτημα αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά ξέρει λεπτομερειακά τήν κατάσταση τῆς Σχολῆς. Ἐνῶ τό Μπ. Κ. *λεπτομερειακά* γι' αὐτή δέν ξέρει *τίποτε.*

Ἄν *τό Συμβούλιο τῆς Σχολῆς μποροῦσε νά συζητήσει* (ὅπως γράφει) τή στάση τῆς Σχολῆς ἀπέναντι στό Μπ. Κ., ξέροντας τίς ἀπόψεις τοῦ Μπ. Κ. ἀπό τίς δημοσιευμένες ἀποφάσεις καί ἀπό τήν *«Προλετάρι»,* ξέροντας τή σύνθεση τοῦ Μπ. Κ. ἀπό τά πρώην μέλη του, τότε τό Μπ. Κ. δέν εἶναι σέ θέση νά *συζητήσει* τό ζήτημα τῆς στάσης τοῦ Μπ. Κ. ἀπέναντι στήν παράκληση τοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς, γιατί τό Μπ. Κ. δέν ξέρει, (1) τί εἶναι τό *Συμβούλιο* τῆς Σχολῆς, (2) τί εἶναι ἡ *Ἐκτελεστική ἐπιτροπή* τῆς Σχολῆς, (3) ποιό εἶναι τό *πρόγραμμα* τῆς Σχολῆς (ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τῆς Σχολῆς ὑποσχέθηκε νά στείλει, ὅμως δέν τό ἔστειλε), (4) ποιά εἶναι ἡ σημερινή σύνθεση τῶν *καθηγητῶν* τῆς Σχολῆς καί (5) τῶν *μαθητῶν* τῆς Σχολῆς, (6) ποιοί εἶναι σήμερα οἱ *πόροι* τῆς Σχολῆς, (7) πόσης διάρκειας ὑπολογίζεται ὅτι θά εἶναι ἡ *φοίτηση,* (8) πόσο εἶναι συνδεμένοι οἱ μαθητές τῆς Σχολῆς μέ τή σημερινή ἕδρα της, δηλαδή μέ τό νησί Κάπρι, (9) ἄν θά μποροῦσαν οἱ μαθητές τῆς Σχολῆς νά ἔρθουν στό Παρίσι (γιά τό ὁποῖο τούς ἔγραψαν ἐξονόματός τους τρία μέλη τοῦ Μπ. Κ.), γιά πόσο χρονικό διάστημα κτλ.

Τό Μπ. Κ. χωρίς νά ἔχει τά στοιχεῖα αὐτά μπορεῖ γιά τήν ὥρα νά πεῖ μόνο ἕνα πράγμα: τό Μπ. Κ. εἶναι πρόθυμο νά δόσει *κάθε φιλολογική βοήθεια καί καθηγητές* γιά τήν ἀφομοίωση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοσμοαντίληψης *σέ ὅλα τά μέλη* τῶν σοσιαλδημ. ὀργανώσεων πού δροῦν στή Ρωσία, καθώς καί *σέ ὅλους* τούς συντρόφους *πού στάλθηκαν ἀντιπρόσωποι* ἀπ' αὐτές τίς ὀργανώσεις, χωρίς νά ἀρνεῖται νά δόσει καί οἰκονομική βοήθεια στά ὅρια τοῦ δυνατοῦ καί ὅταν συζητηθεῖ τό ζήτημα αὐτό σέ σύνδεση μέ τή βοήθεια στίς τοπικές ὀργανώσεις.

Τό Μπ. Κ. στέλνει συνημμένα ἐπίσημα στό *Συμβούλιο τῆς Σχολῆς* 1) ἕνα σῶμα τῆς *«Προλετάρι»*, ἀρ. φύλ. 39-46· 2) τό γράμμα τοῦ Μπ. Κ. γιά τή Σχολή (ἔντυπο)· (3) ἀποφάσεις τοῦ Μπ. Κ.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς

Ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή
τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι»

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 18 καί 30 τοῦ Αὐγούστου 1909

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

146

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

Ἀγαπητέ Γκρ.!

Πῆρα τά φύλ. ἀρ. 7 καί 8 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» [189]. Διαμαρτύρομαι ἐνάντια *στήν ὑπογραφή* τοῦ Τρότσκι: πρέπει νά καταργήσουμε τίς ὑπογραφές. (Ἀκόμη δέν πρόφτασα νά διαβάσω τά ἄρθρα.)

Σχετικά μέ τήν *«Προλετάρι»* νομίζω ὅτι πρέπει νά μποῦν σ' αὐτή 1) ἄρθρο γιά τίς ἐκλογές στήν Πετρούπολη (σχετικά μέ τήν προστυχιά τῆς *«Ρέτς»* καί τοῦ Βοντοβόζοφ, ἄν ἡ *«Ρέτς»* δέν εἶπε ψέματα γι' αὐτόν)· 2) γιά τήν ἀπεργία στή Σουηδία — συνοπτικό ἄρθρο ὁπωσδήποτε· 3) τό ἴδιο γιά τά γεγονότα στήν Ἰσπανία [190]· 4) γιά τούς μενσεβίκους ἀπ' ἀφορμή τήν πολεμική τους (αἰσχρότατη) ἐνάντια στόν ἀντιλικβινταριστή τῆς Γενεύης (Georgien) [191])· 5) σάν παράρτημα ἀπάντηση μέ τή μορφή εἰδικοῦ φυλλαδίου στό «Ἀνοιχτό γράμμα» τοῦ Μαξίμοφ καί Σία [192]. Πρέπει νά τούς ἀπαντήσουμε ὅπως πρέπει, γιά νά μήν ἀποπροσανατολίζουν αὐτοί οἱ ἀχρεῖοι μέ τά ψέματά τους τόν κόσμο.

Ὕστερα ἀπό ἀνάπαυση 3 ἑβδομάδων ἀρχίζω νά συνέρχομαι. Ἴσως θά μποροῦσα νά ἀναλάβω τά φύλ. ἀρ. 4 καί 5 — σέ περίπτωση μεγάλης ἀνάγκης καί τό φύλ. ἀρ. 1, φοβᾶμαι ὅμως ἀκόμη νά ὑποσχεθῶ. Γράψτε τίς γνῶμες Σας καί τίς *προθεσμίες* (συγκεκριμένα). Τί ἄλλο ἔχουμε ἀκόμη γιά τήν «Προλετάρι»;

Τά φύλ. ἀρ. 2 καί 3 θά μπορούσατε νά τά φτιάξετε ὅπως εἶναι ἡ «Vorwärts»: θά Σᾶς τή στείλω, ἄν ἀναλάβετε νά γράψετε.

Σχετικά μέ τήν *«Πράβντα»* διαβάσατε τό γράμμα τοῦ Τρότσκι πρός τόν Ἰνόκ; Ἐλπίζω ἄν τό διαβάσατε, νά πειστήκατε ὅτι ὁ Τρότσκι συμπεριφέρθηκε σάν ὁ πιό ποταπός καριερίστας καί φραξιονιστής *τύπου* Ριαζάνοφ καί Σία; Εἴτε ἰσότητα στή Συντακτική ἐπιτροπή, *πειθαρχία* στήν ΚΕ καί σταμάτημα τῆς μετακίνησης στό Παρίσι ἄλλων ἐκτός ἀπό τόν Τρότσκι (αὐτός ὁ παλιάνθρωπος θέλει νά «βολέψει» μέ τή βοήθειά μας *ὅλη* τή βρωμοπαρέα τῆς *«Πράβντα»!)* — ἤ διακοπή σχέσεων μ' αὐτόν τόν ἀγύρτη καί ξεσκέπασμά του μέσα ἀπό τό ΚΟ. Φλυαρεῖ γιά τό Κόμμα, ὅμως συμπεριφέρεται χειρότερα ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους φραξιονιστές.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

P. S. Τόν Κάμενεφ, ὅπως φαίνεται, πρέπει νά τόν παρατήσουμε; Ὑποσχέθηκε ἐδῶ καί 1½ μήνα (ἤ μισό χρόνο) ἐπιφυλλίδα γιά τό «Κοινωνικό κίνημα»;; [193]...

Ἡ διεύθυνσή μου: Mr. Wl. Oulianoff. (Chez madame Lecreux). *Bombon* (Seine-et-Marne).

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Αὐγούστου 1909
Στάλθηκε στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

147

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

Τά τελευταῖα δυό τρίτα τοῦ ἄρθρου τοῦ Κάμενεφ εἶναι πολύ ἄσχημα καί εἶναι ζήτημα ἄν μποροῦν νά ξαναδουλευτοῦν. Διόρθωσα τό πρῶτο τρίτο (ἀπό τήν 1η σελίδα ὥς τό τέλος τῆς 5ης), παρακάτω ὅμως δέν εἶμαι σέ θέση νά τό διορθώσω, γιατί βλέπω ὅτι ἐδῶ δέν πρόκειται γιά *διόρθωση*, ἀλλά γιά *ξαναδούλεμα ἀπό τήν ἀρχή.*

Τή σκέψη του (ὅτι οἱ ὀχτωβριστές καί οἱ δεξιοί παλεύουν γιά ἐπιμέρους ζητήματα, ὅτι ἡ πάλη τους, οἱ δολοπλοκίες, οἱ καυγάδες τους εἶναι πράγματα ἀναπόφευκτα στό δρόμο τῆς μετατροπῆς τῆς ἀπολυταρχίας σέ ἀστική μοναρχία, ὅτι ἡ ἐπανάσταση *βγαίνει* ἀπό τόν καυγά αὐτό μόνο *ἔμμεσα*, δηλ. μέ τήν ἐμφάνιση στό στίβο τοῦ προλεταριάτου καί ὄχι ἄμεσα, ὄχι σάν ἀποτέλεσμα τῆς ἴδιας τῆς «ἀριστεροποίησης» τῆς ἀστικῆς τάξης) — τή σκέψη αὐτή ὁ Κάμενεφ τή διατυπώνει σ' αὐτό τό μέρος τοῦ ἄρθρου ὅσο δέν παίρνει ἄλλο ἀσυνάρτητα, ἀνακατωμένα, μέ χιλιάδες περιττές περικοκλάδες.

Κατά τή γνώμη μου, ὅπως εἶναι *δέν πρέπει* νά τό δημοσιεύσουμε.

Ἤ θά πείσετε τόν συγγραφέα νά *ξαναδουλέψει ἀπό τήν ἀρχή* τά τελευταῖα δυό τρίτα — καί τότε θά «διορθώσουμε» τό ἄρθρο — ἤ νά δοκιμάσετε ὁ ἴδιος νά γράψετε σχεδόν ἀπό τήν ἀρχή τά τελευταῖα δυό τρίτα.

Ἐπισυνάπτω (οἱ σελ. 1-3 εἶναι γραμμένες μέ μελάνη) ἕνα τέτιο πάνω-κάτω σχέδιο διασκευῆς *.

Γράφτηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν στό Ἀρκασόν (Γαλλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

148

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

26 τοῦ Αὐγούστου 1909.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Πῆρα τό γράμμα Σας τῆς 23. 8. καί Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τό ἀντίγραφο τοῦ γράμματος τοῦ Γκέρτσικ πού μοῦ στείλατε.

Ὁ κύριος αὐτός ἀπό πολύ καιρό μέ κυνηγᾶ μέ τά γράμματά του· μάλιστα ἤθελε νά μιλήσει μαζί μου, ὅμως ἐγώ ἀρνήθηκα φυσικά, γιατί ὑπάρχει ἀπόφαση τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου, ἀποτελούμενου ἀπό ἀντιπροσώπους *ὅλων τῶν κομμάτων*, καί σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση αὐτή ὁ κ. Γκέρτσικ δέν μπορεῖ νά εἶναι μέλος *ἐπαναστατικοῦ κόμματος*. Ἡ ἀπόφαση αὐτή δέν ἀκυρώθηκε καί ὁ κ. Γκέρτσικ σίγουρα ψεύδεται, ἀφοῦ παραλείπει στό γράμμα πού Σᾶς ἔστειλε τό πιό οὐσιαστικό ἀπό τήν ἀπόφαση αὐτή [194].

Ὁ κ. Γκέρτσικ παρακαλεῖ νά γίνει ἐπανεξέταση; Εἶναι ἀπόλυτο δικαίωμά του. Ὅμως αὐτός ὁ κύριος δέν μπορεῖ νά μή ξέρει ὅτι ὑπάρχει νόμιμος καί τίμιος δρόμος γιά τό αἴτημα ἐπανεξέτασης, καί ἄν αὐτός τόν ἀποφεύγει τό δρόμο αὐτό, ἄν αὐτός προτιμᾶ νά ἀπευθύ-

* Τό σχέδιο διασκευῆς τοῦ ἄρθρου δέν βρέθηκε στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ. *Ἡ Σύντ.*

νεται στό ΔΣΓ, αὐτό εἶναι μιά ἀκόμη ἀπόδειξη (ὅπως μοῦ φαίνεται ἐμένα) τῆς *ἀσυνειδησίας του.*

Ὁ νόμιμος καί τίμιος δρόμος γιά νά παρακαλέσει νά γίνει ἡ ἐπανεξέταση εἶναι νά στείλει τήν αἴτησή του στίς Κεντρικές Ἐπιτροπές τῶν Κομμάτων, πού οἱ ἀντιπρόσωποί τους πῆραν μέρος στό δικαστήριο στή Γενεύη. Γιατί ὁ κ. Γκέρτσικ δέν ἀπευθύνεται στίς ἐπιτροπές αὐτές; Γιατί παραθέτει τήν ἀτομική γνώμη τοῦ κ. Μπούρτσεφ, χωρίς νά ἀπευθυνθεῖ πρός τήν *Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν,* πού μέλος της εἶναι ὁ Μπούρτσεφ; Γιατί ἀπευθύνεται πρός τό ΔΣΓ μέ συκοφαντίες κατά τῶν μπολσεβίκων, λέγοντας ὅτι ἐνεργοῦν «ἀσυνείδητα», χωρίς νά ἀπευθυνθεῖ πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας; Οἱ μπολσεβίκοι ἀποτελοῦν ἕνα μέρος τοῦ Κόμματος αὐτοῦ. Οἱ μπολσεβίκοι ἔχουν μόνο 5 μέλη στήν Κεντρική Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπό 15 μέλη.

Κρίνετε μόνοι Σας, ποιός ἐνεργεῖ ἀσυνείδητα στήν ὑπόθεση αὐτή.

Ἐγώ δέν ἤμουν ποτέ μέλος τοῦ μπολσεβίκικου ὁμίλου στή Γενεύη πού ἐξέτασε τήν ὑπόθεση τοῦ Γκέρτσικ. Ἄν ὁ κ. Γκέρτσικ θεωρεῖ ὅτι τά μέλη αὐτῆς τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς ἐνεργοῦσαν παράνομα κτλ., ἔχει τό δικαίωμα (καί αὐτό εἶναι καθῆκον του) νά ἀπευθυνθεῖ πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος.

Τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο δέν μπορεῖ, κατά τή γνώμη μου, νά δέχεται παράπονα καί αἰτήσεις, ἄν δέν ἔχουν ἐξεταστεῖ προκαταρκτικά στίς Κεντρικές Ἐπιτροπές τῶν Κομμάτων πού ἀνήκουν στή Διεθνή. Καταλαβαίνω καλά ὅτι ὁ κ. Γκέρτσικ, ὅπως καί κάθε ἄλλος πολίτης, ἔχει τό δικαίωμα νά καταγγείλει στό ΔΣΓ *τήν ἀπόφαση* τῶν Κεντρικῶν Ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν Κομμάτων πού ἀνήκουν στή Διεθνή. Ἄν ὅμως δέν θέλει νά ἀπευθυνθεῖ πρός τίς Κεντρικές Ἐπιτροπές τῶν Κομμάτων, μελῶν τῆς Διεθνοῦς, τότε, κατά τή γνώμη μου, αὐτός δέν ἔχει τό δικαίωμα νά ἀπευθυνθεῖ καί πρός τό ΔΣΓ.

Κατά τή γνώμη μου, μοναδική ἀπάντηση πού θά μποροῦσε νά δόσει τό ΔΣΓ στόν κύριο Γκέρτσικ εἶναι ἡ παρακάτω: ἀπευθυνθεῖτε πρός τίς Κεντρικές Ἐπιτροπές *ὅλων* τῶν Κομμάτων, πού οἱ ἀντιπρόσωποί τους πῆραν μέρος στό δικαστήριο, δηλαδή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας, τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τῆς Μπούντ καί *τά*

λοιπά. Ἂν οἱ ἐπιτροπές αὐτές δέν σᾶς δόσουν καμιά ἀπάντηση, ἤ σᾶς ἀπαντήσουν ἀρνητικά, τότε μόνο μπορεῖτε νά ἀπευθυνθεῖτε στό ΔΣΓ μέ αἴτηση ἤ μέ καταγγελία τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ἀπόφασης, τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος πού ἀνήκει στή Διεθνή. Αὐτή εἶναι ἡ γνώμη μου, τήν ὁποία Σᾶς τήν κάνω γνωστή, σάν μέλος τοῦ ΔΣΓ καί σάν μπολσεβίκος καί σάν μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας. (Στό Παρίσι ὑπάρχει εἰδικό *Γραφεῖο* τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος, καί ὁ κ. Γκέρτσικ πολύ καλά ξέρει ὅτι ἦταν ὑποχρεωμένος νά ἀπευθυνθεῖ στό Γραφεῖο αὐτό. Ἐγώ δέν εἶμαι μέλος του.)

Πολύ λυπᾶμαι, ἀγαπητέ Χούισμανς, πού δέν μπορῶ νά εἶμαι στό Παρίσι στίς 30 καί 31 τοῦ Αὐγούστου 1909 καί συνεπῶς δέν μπορῶ νά μιλήσω μαζί Σας γιά τό παραπάνω ζήτημα. Ἐλπίζω ὅτι θά μέ συγχωρήσετε γιά τό μαρτύριο πού Σᾶς προξένησα μέ τά ἄσχημα γαλλικά μου σ' αὐτό τό γράμμα, τό ὁποῖο, πραγματικά, ἔγινε πολύ μεγάλο.

Τώρα ἀναπαύομαι ἔξω ἀπό τήν πόλη (Mr. Wl. Oulianoff. Chez m-me Lecreux. *Bombon*, Seine-et-Marne). Θά γυρίσω στό Παρίσι μέχρι τίς 15 τοῦ Σεπτέμβρη.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

149

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

Πῆρα καί τά δυό γράμματα καί τό ἄρθρο. Τό τελευταῖο θά χρειαζόταν, κατά τή γνώμη μου, νά συντομευτεῖ. Θά προσπαθήσω νά τό κάνω αὐτό, δέν ξέρω ἄν θά τό καταφέρω.

Θά περιμένω ἄρθρο γιά τή διεθνή ἀλληλεγγύη τοῦ προλεταριάτου (ἔχω γιά τό ζήτημα αὐτό ἐγκύκλιο τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου· δέν τή στέλνω, γιατί εἶναι ἀργά). Εἰδοποιεῖστε γιά τό ἄρθρο αὐτό τόν Γκριγκόρι.

Τί γράφτηκε στίς ἐφημερίδες γιά τόν Σόκολοφ; Αὐτό μέ ἀνησυχεῖ πάρα πολύ, γιατί ἑτοιμαζόμουν νά γράψω γιά τίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης. Διάβασα στήν ἐφημερίδα *«Ρέτς»* ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες προτείνουν τόν Σόκολοφ. Γράψτε πιό λεπτομερειακά, γιά ποιά «παραμύθια» διαβάσατε Σεῖς, καί στεῖλτε μου αὐτά τά φύλλα.

Διάβασα τίς βιβλιοκρισίες στό *«Βοζροζντένιγε»* καί στό *«Σοβρεμέννι Μίρ»* [195].

Σχετικά μέ τήν ἐπιστροφή στό Παρίσι ὁ Γκριγκόρι γράφει ὅτι θά εἶναι στό Παρίσι κατά τίς 4/IX. Ἐγώ θά γυρίσω ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 15/IX. Στήν ἐρώτησή Σας, ἄν πρέπει νά ἀναχωρήσετε ἤ ὄχι, μπορῶ νά πῶ τοῦτο μόνο: *ἄν ἐντελῶς* ξεκουραστήκατε, καλά εἶναι νά ἀναχωρήσετε, νά βάλετε σ' ἐνέργεια ἀμέσως τή λέσχη τῆς ἐφημερίδας *«Προλετάρι»*, νά κάνετε δυό διαλέξεις στούς ἐργάτες σχετικά μέ τό λικβινταρισμό τοῦ Πότρεσοφ (ἐκλαϊκευμένες), μιά σχετική μέ τούς «ἀριστερούς» γιά τούς μπολσεβίκους καί ὕστερα νά ἑτοιμαστεῖτε γιά ταξίδι κατά τά τέλη τοῦ Σεπτέμβρη (περίπου) γιά νά κάνετε διαλέξεις στίς ὁμάδες ἐξωτερικοῦ. Αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά τό κάνετε.

Γιά τούς μενσεβίκους καί τόν Προκοπόβιτς μέ τήν Κουσκόβα θά ἔχει ἐνδιαφέρον νά μιλήσετε ὅταν συναντηθεῖτε. Πρέπει ὅσο μπορεῖ πιό ἔντονα καί στά ἄρθρα καί στίς διαλέξεις νά ἐπιτεθεῖτε κατά τοῦ λικβινταρισμοῦ τοῦ Πότρεσοφ. Ἀργήσαμε νά κάνουμε τή δουλιά αὐτή.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

P. S. Ἀπό τή Ρωσία γράφουν ὅτι οἱ δουλιές δέν πᾶνε καλά. Πιάστηκε ὁ Νταβίντοφ. Πρέπει πιό δραστήρια νά ριχτοῦμε στή δουλιά γιά τή ζύμωση ἐδῶ στό ἐξωτερικό.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Αὐγούστου 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν στό Ἀρκασόν (Γαλλία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

150

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

Ἀγαπητέ Γκρ.! Στέλνω τήν ἐφημερίδα «Vorwärts» [196] καί τό ἄρθρο τοῦ Κάμενεφ. Τό τελευταῖο, κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά δημοσιευτεῖ *ἀπαραίτητα* καί *ἀμέσως*, γιατί πάρα πολύ καθυστερήσαμε νά δόσουμε τό ἄρθρο αὐτό πού εἶναι ἐντελῶς ἀπαραίτητο ἀπό

κάθε ἄποψη γιά τήν «Προλετάρι». Θά χρειαστεῖ νά χωριστεῖ τό ἄρθρο σέ δυό ἐπιφυλλίδες. Τήν πρώτη τή σημείωσα (σελ. 1-33) καί τή διόρθωσα. Μήπως Ἐσεῖς μπορέσετε νά τό συντομεύσετε ἀκόμη; Ἐγώ δέν ἔχω ἀντίρηση νά προσπαθήσω νά κάνω ἀκόμη συντομεύσεις στό τυπογραφικό δοκίμιο: στεῖλτε το χωρίς καθυστέρηση γιά στοιχειοθέτηση καί δόστε ἐντολή νά μοῦ στείλουν *ἀμέσως* τό δοκίμιο. Αὐτό εἶναι σοβαρό ἄρθρο καί θά χρειαστεῖ νά δουλευτεῖ μέ περισσότερη προσοχή.

Εἶναι δυσάρεστο πού ὁ Κάμενεφ δουλεύει μέ τσαπατσουλιά. Εἶναι τό πιό εὐχάριστο θέμα, ἐνῶ αὐτός ἁπλώνει, χάνεται σέ λεπτομέρειες, κλωθογυρίζει γύρω ἀπό τό θέμα καί δέν τά καταφέρνει νά βρεῖ πραγματικά τό κέντρο καί τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης.

Νά τοῦ στείλουμε τό δεύτερο μισό τοῦ ἄρθρου γιά νά τό ξαναδουλέψει σ' αὐτό τό πνεῦμα; Καλά θά ἦταν! Γράψτε του ἐξονόματος καί τῶν δυό μας ὅτι τόν παρακαλοῦμε *νά γράψει ξανά* τό 2ο μέρος **(διατηρώντας καί τήν 1η παραλλαγή)** — ἀλλαγές στό πιό πάνω πνεῦμα — ὅτι τότε αὐτός θά ἔχει ἕνα θαυμάσιο ἄρθρο κτλ. — καί νά τοῦ στείλετε τό 2ο μέρος. Δέν ὑπάρχουν καί πολλές ἐλπίδες ὅτι θά τό ξαναδουλέψει, ὅμως πρέπει νά ἐπιμείνετε καί νά ἐπιμείνετε.

Ὑποσχέθηκε ἀκόμη νά γράψει αὐτές τίς μέρες κύριο ἄρθρο γιά τήν *«Προλετάρι»*. Θά δοῦμε.

Τά ἄρθρα γιά τήν *«Προλετάρι»* θά τά γράψω καί θά τά στείλω κατευθείαν γιά στοιχειοθέτηση [197] — γιατί Ἐσεῖς στίς 4. IX θέλετε νά βρίσκεστε στό Παρίσι.

Ἐγώ δέν σκοπεύω νά γυρίσω νωρίτερα ἀπό τίς 15. IX.

Μάταια κρατᾶτε τόν Κάμενεφ στό Arcachon. Ἄν ξεκουράστηκε, ἄς γυρίσει καί πρέπει *ὁπωσδήποτε νά τόν στείλετε νά κάνει διαλέξεις.*

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Δέν σκοπεύω νά καταπιαστῶ μέ τούς μπουντιστές. Ὅμως *εἶναι ἀπαραίτητο* νά ἐπιτεθοῦμε ἐνάντια στό 2ο φύλλο τους. Νά τό κάνετε Σεῖς αὐτό. Νά ἐκδόσουμε ἕνα μεγάλο μαχητικό φύλλο. Νά γράψετε ἄρθρο κατά τοῦ 2ου φύλλου [198].

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Αὐγούστου 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν στό Ἀρκασόν (Γαλλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

151

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΤΟ ΚΑΠΡΙ

Πρός τούς συντρόφους Γιούλι, Βάνια, Σαβέλι, Ἰβάν, Βλαντίμιρ, Στανισλάβ καί Φομά.

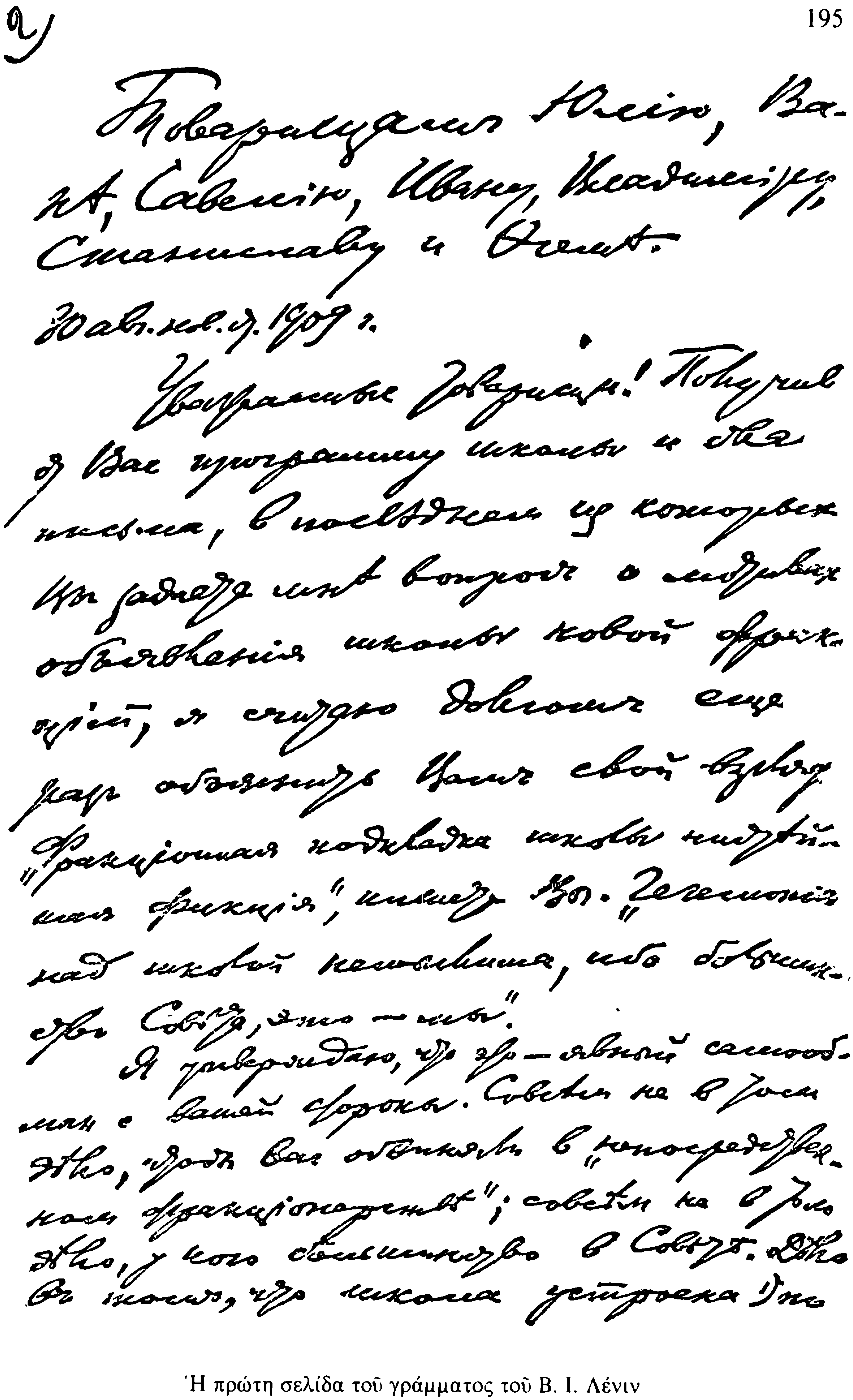
30 τοῦ Αὐγούστου μέ τό νέο ἡμ. 1909.

Ἀξιότιμοι σύντροφοι! Ἀφοῦ πῆρα ἀπό Σᾶς τό πρόγραμμα τῆς Σχολῆς καί τά δυό γράμματα, πού στό τελευταῖο ἀπό αὐτά μέ ρωτᾶτε γιά ποιούς λόγους δηλώσαμε ὅτι ἡ Σχολή ἀποτελεῖ νέα ὁμάδα, θεωρῶ ὑποχρέωσή μου ἀκόμη μιά φορά νά Σᾶς ἐξηγήσω τήν ἄποψή μου. «Ἡ φραξιονιστική φόδρα τῆς Σχολῆς εἶναι καθαρή ἐπινόηση», γράφετε. «Ἡ ἡγεμονία στή Σχολή εἶναι ἀδιανόητη, γιατί πλειοψηφία τοῦ Συμβουλίου εἴμαστε ἐμεῖς».

Διαβεβαιώνω ὅτι αὐτό εἶναι ὁλοφάνερη αὐταπάτη ἀπό τήν πλευρά Σας. Τό ζήτημα δέν εἶναι καθόλου ὅτι Σᾶς κατηγόρησαν γιά «ἄμεσο φραξιονισμό», τό ζήτημα δέν ἔγκειται καθόλου σέ ποιόν ἀνήκει ἡ πλειοψηφία στό Συμβούλιο. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἡ Σχολή ὀργανώθηκε 1) μέ πρωτοβουλία τῆς νέας ὁμάδας· 2) ἀποκλειστικά μέ πόρους τῆς νέας ὁμάδας· 3) σέ τέτιο μέρος, ὅπου ὑπάρχουν *μόνο* καθηγητές τῆς νέας ὁμάδας· 4) σέ τέτιο μέρος, ὅπου *δέν μποροῦν νά ὑπάρχουν,* ἐκτός ἀπό σπάνιες ἐξαιρέσεις, καθηγητές τῶν ἄλλων ὁμάδων.

Ὅλοι αὐτοί οἱ ὅροι δέν ἐξαρτῶνται ἀπό τή θέλησή Σας. Νά τούς ἀλλάξετε, δέν μπορεῖτε. Καί οἱ ὅροι αὐτοί *προκαθορίζουν* τό χαρακτήρα τῆς Σχολῆς, τόν προκαθορίζουν σέ τέτιο βαθμό, πού ὁποιεσδήποτε καλές προθέσεις ἀπό τήν πλευρά Σας, ὁποιαδήποτε ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Σας δέν εἶναι ἀπολύτως σέ θέση νά ἀλλάξουν κάτι τό οὐσιαστικό.

Σέ κάθε Σχολή τό πιό βασικό εἶναι ἡ ἰδεολογική-πολιτική κατεύθυνση τῶν διαλέξεων. Ἀπό τί καθορίζεται ἡ κατεύθυνση αὐτή; Ὁλοκληρωτικά καί ἀποκλειστικά ἀπό τό *σῶμα τῶν καθηγητῶν.* Καταλαβαίνετε θαυμάσια, σύντροφοι, ὅτι κάθε «ἔλεγχος», κάθε «καθοδήγηση», κάθε «πρόγραμμα», κάθε «κανονισμός» καί λοιπά, ὅλα αὐτά εἶναι κούφια λόγια σέ σχέση μέ τό σῶμα τῶν καθηγητῶν. Κανένας ἔλεγχος, κανένα πρόγραμμα, κτλ. δέν εἶναι καθόλου σέ θέση νά ἀλλάξουν τήν κατεύθυνση τῶν μαθημάτων, πού καθορίζεται ἀπό τό σῶμα τῶν καθηγητῶν. Πουθενά καί ποτέ στόν κόσμο οὔτε μιά ὀργάνωση, φράξια ἤ ὁμάδα πού σέβεται τόν ἑαυτό

2)

Товарищам Юлію, Ва-
нѣ, Савелію, Ивану, Владиміру,
Станиславу и Фомѣ.

30 авг. нов. ст. 1909 г.

Уважаемые товарищи! Получилъ
отъ Васъ программу школы и два
письма, в послѣднемъ изъ которыхъ
Вы задаете мнѣ вопросъ о мотивахъ
объявленія школы новой фрак-
ціей, я считаю долгомъ еще
разъ объяснить Вамъ свой взглядъ.
„Фракціонная подкладка школы чистѣй-
шая фикція", пишете Вы. „Гегемоніи
надъ школой никакой, ибо большинст-
во Совѣта, это — мы".
Я утверждаю, что это — явное самооболь-
щеніе съ Вашей стороны. Совсѣмъ не в томъ
дѣло, чтобы Вас обвиняли в „непосредствен-
номъ фракціонизмѣ"; совсѣмъ не в томъ
дѣло, у кого большинство в Совѣтѣ. Дѣло
Вы знаете, что школа устроена отъ...

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν
πρός τούς μαθητές τῆς Σχολῆς στό Κάπρι. — 30 τοῦ Αὐγούστου 1909

της *δέν θά άναλάβει* νά μοιράσει τήν εὐθύνη γιά τή Σχολή, πού ή κατεύθυνσή της ἤδη ἔχει προκαθοριστεῖ ἀπό τό σῶμα τῶν καθηγητῶν, ἄν ή κατεύθυνση αὐτή εἶναι ἐχθρική.

Κοιτάξτε τώρα τό σῶμα τῶν καθηγητῶν, πού προκαθορίζει τό χαρακτήρα καί τήν κατεύθυνση τῆς Σχολῆς. Ἐσεῖς, σύντροφοι, ὑπογράψατε τό γράμμα σας πού στείλατε σέ μένα, ὅμως τό γράμμα σας πρός τήν ΚΕ (ἀντίγραφο αὐτοῦ τοῦ γράμματος πῆρα ἐγώ μαζί μέ τό πρόγραμμα τῆς Σχολῆς) ἐξονόματος τῶν μαθητῶν καί *τῶν καθηγητῶν* τῆς Σχολῆς δέν ἔχει τίς ὑπογραφές τῶν καθηγητῶν. Γι' αὐτό δέν μπορῶ νά ξέρω τό σῶμα τῶν καθηγητῶν μέ ὅλη τήν ἀκρίβεια. Ὅμως κι' αὐτά πού ξέρω εἶναι ἀρκετά γιά νά κρίνω τό σῶμα τῶν καθηγητῶν.

Μᾶς ἔγραψαν ἀπό τή Ρωσία οἱ τοπικές ὀργανώσεις τῆς κεντρικῆς βιομηχανικῆς περιοχῆς, ὅτι ὁ πιό δραστήριος, ἄν ὄχι ὁ μοναδικός προπαγανδιστής ὑπέρ τῆς Σχολῆς Κάπρι ἦταν ὁ σύντρ. Στανισλάβ, τόν ὁποῖο καί τόν ἐξέλεξαν ἤδη καθηγητή μερικοί σοσιαλδημοκρατικοί ὅμιλοι, πού ἄκουσαν τή διάλεξή του. Αὐτός ὁ σύντρ. Στανισλάβ εἶναι ὁ πιό φανατικός ὀτζοβιστής καί «κριτικός» τοῦ μαρξισμοῦ στή φιλοσοφία. Εἶναι ἀρκετό νά ὑπενθυμίσουμε (1) ὅτι αὐτός κατσάδιασε τόν Κάουτσκι στό γνωστό του φιλοσοφικό βιβλιαράκι· (2) ὅτι ξεχωρίστηκε στήν κομματική συνδιάσκεψη τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1908 σέ είδική ὁμάδα τῶν ὀτζοβιστῶν μαζί μέ τόν ὀτζοβιστή τῆς Πετρούπολης Βσ.· (3) ὅτι τό ἄρθρο τοῦ ὀτζοβιστῆ «Ραμπότσι» στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσεγε Ζνάμια», ἀρ. φύλ. 5, τό ὁποῖο ἐπιμελήθηκε ὁ ἴδιος, *αὐτή ἡ ἴδια ἡ «Ραμπότσεγε Ζνάμια»* τό θεώρησε διαποτισμένο ἀπό τίς ἀπόψεις τοῦ *ἀναρχισμοῦ.*

Παρακάτω κοιτάξτε τούς καθηγητές πού βλέπετε τώρα μπροστά σας, στό Κάπρι. Ἀνάμεσά τους δέν εἶναι μπολσεβίκοι. Ἐνῶ ὅλοι οἱ ὀπαδοί τῆς νέας ὁμάδας (τῆς ὁμάδας τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ ὀτζοβισμοῦ καί τῆς θεοπλασίας), ἀντιπροσωπεύτηκαν σχεδόν ὁλοκληρωτικά. Εἶναι ζήτημα ἄν θά κάνω μεγάλο λάθος, ὅταν πῶ ὅτι ἐσεῖς βλέπετε ἀνάμεσα στούς καθηγητές τοῦ Κάπρι τούς σ.σ. Μαξίμοφ, Λουνατσάρσκι, Λιάντοφ, Ἀλέξινσκι. Αὐτή εἶναι ἀκριβῶς ἡ ὁμάδα τῶν συντρόφων, πού ἀπό τήν ἄνοιξη τοῦ 1908 σχημάτισαν τήν ἀντιπολίτευση στήν «Προλετάρι», ἔκαναν ζύμωση ἐνάντια σ' αὐτή στή Ρωσία καί στό ἐξωτερικό, ξεχωρίστηκαν σέ είδική ὁμάδα (ἤ τήν ὑποστήριζαν) στή συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 καί, τελικά, ξεχωρίστηκαν ὁριστικά σέ ἰδιαίτερη ὁμάδα.

Νά ἀρνεῖσαι ὅτι ὅλη αὐτή ἡ ὁμάδα συντρόφων κάνει ζύμωση ἐνάντια στήν «Προλετάρι», ὑποστηρίζοντας καί ὑπερασπίζοντας τούς ὀτζοβιστές, θά σήμαινε ὅτι εἰρωνεύεσαι τά γνωστά σέ ὅλους στό Κόμμα γεγονότα. Νά ἀρνεῖσαι ὅτι τό νησί Κάπρι ἔγινε πιά γνωστό ἀκόμη καί στή γενική ρωσική φιλολογία σάν φιλολογικό κέντρο τῆς θεοπλασίας, θά σήμαινε ὅτι εἰρωνεύεσαι τά γεγονότα. Ὅλος ὁ ρωσικός Τύπος ἀπό καιρό ἤδη τόνισε ὅτι ὁ Λουνατσάρσκι ἀπό τό νησί Κάπρι κηρύσσει τή θεοπλασία. Τόν βοηθοῦσε στή Ρωσία ὁ Μπαζάροφ. Παρόμοιες φιλοσοφικές ἀπόψεις ὑπεράσπισε σέ καμιά δεκαριά ρωσικά νόμιμα βιβλία καί ἄρθρα, σέ καμιά δεκαριά διαλέξεις στό ἐξωτερικό ὁ Μπογκντάνοφ. Ἐγώ ἤμουν στό νησί Κάπρι τόν Ἀπρίλη τοῦ 1908 καί εἶπα σέ ὅλους αὐτούς τούς τρεῖς συντρόφους ὅτι διαφωνῶ ἀπόλυτα μαζί τους στά ζητήματα τῆς φιλοσοφίας (μάλιστα τούς πρότεινα τότε νά χρησιμοποιήσουμε κοινά μέσα καί δυνάμεις γιά τήν *μπολσεβίκικη ἱστορία τῆς ἐπανάστασης* σέ ἀντίβαρο τῆς μενσεβίκικης-λικβινταριστικῆς ἱστορίας τῆς ἐπανάστασης, ὅμως οἱ σύντροφοι τοῦ Κάπρι ἀπόριψαν τήν πρότασή μου, ἐπιθυμώντας νά ἀσχοληθοῦν ὄχι μέ τίς γενικές μπολσεβίκικες ὑποθέσεις, ἀλλά μέ τήν προπαγάνδιση τῶν ἰδιαίτερων φιλοσοφικῶν τους ἀπόψεων). Ἀπό τήν ὁμάδα τῶν καθηγητῶν σας τοῦ Κάπρι ἡ πλειοψηφία εἶναι φιλόλογοι καί οὔτε ἕνας ἀπ' αὐτούς τούς φιλόλογους *οὔτε μιά φορά* δέν ἐπιτέθηκε *στόν Τύπο* ἐνάντια στή θεοπλαστική προπαγάνδα τοῦ Λουνατσάρσκι καί τοῦ Μπαζάροφ!

Ἄν, παρόλα αὐτά, μοῦ γράφετε, σύντροφοι, ὅτι τό νά θεωρεῖ κανείς τή Σχολή συνδεμένη μέ τή θεοπλασία καί τόν ὀτζοβισμό εἶναι «παρανόηση», καί μάλιστα «ὁλοκληρωτική» παρανόηση ἀπό τήν πλευρά μου, γιατί «τέτιοι σκοποί ἐδῶ στή Σχολή ὄχι μόνο δέν μπῆκαν, ἀλλά οὔτε μποροῦσε νά γίνει κάν λόγος γι' αὐτούς» — δέν μοῦ μένει ἄλλο παρά νά ἐκπλαγῶ ἀπό τή μεγάλη ἀφέλειά σας. Ἐπαναλαμβάνω: ὁ *πραγματικός* χαρακτήρας καί ἡ κατεύθυνση τῆς Σχολῆς καθορίζονται ὄχι ἀπό τίς καλές διαθέσεις τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων, ὄχι ἀπό τίς ἀποφάσεις τοῦ «Συμβουλίου» τῶν μαθητῶν, ὄχι ἀπό τά «προγράμματα» κτλ., ἀλλά ἀπό *τό σῶμα τῶν καθηγητῶν.* Καί ἄν τό σῶμα τῶν καθηγητῶν καθορίζεται καί καθορίστηκε ὁλοκληρωτικά ἀπό ἕνα κύκλο μελῶν τῆς νέας ὁμάδας, τό νά ἀρνεῖσαι τό φραξιονιστικό χαρακτήρα τῆς Σχολῆς εἶναι πραγματικά ἀστεῖο.

Γιά νά τελειώσω μέ τό ζήτημα τῶν καθηγητῶν, θά Σᾶς ἀναφέρω ἀκόμη ἕνα γεγονός πού μοῦ τό διηγήθηκε ὁ σύντροφος Ἰννοκέντι καί τό ὁποῖο δείχνει μέχρι ποιό βαθμό εἶναι ὁλοφάνερο γιά

ὅλους στό Κόμμα, αὐτό πού προσπαθεῖτε νά ἀρνηθεῖτε, καί συγκεκριμένα: ὁ ἰδιαίτερος φραξιονιστικός χαρακτήρας τῆς Σχολῆς Κάπρι. Λίγο πρίν τήν τελευταία συνεδρίαση τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς *«Προλετάρι»* [199] ὁ σ. Μαξίμοφ στό Παρίσι ἀπευθύνθηκε πρός τόν *Τρότσκι*, προσκαλώντας τον νά κάνει διαλέξεις στή Σχολή Κάπρι. Ὁ Τρότσκι εἶπε γι' αὐτό τό ζήτημα στόν σ. Ἰννοκέντι καί τοῦ δήλωσε: ἄν αὐτό εἶναι κομματική δουλιά, μέ εὐχαρίστηση θά πάρω μέρος· ἄν αὐτό εἶναι μιά ἰδιαίτερη ἐπιχείρηση τῶν φιλόλογων τοῦ Κάπρι, τῶν Μαξίμοφ, Λουνατσάρσκι καί Σία, τότε δέν θά πάρω μέρος. Ὁ Ἰννοκέντι ἀπάντησε: περιμένετε τίς ἀποφάσεις τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι»· θά σᾶς στείλω τίς ἀποφάσεις αὐτές. Ἔτσι καί ὁ σ. Τρότσκι, πού εἶναι ἔξω ἀπό φράξιες, κατάλαβε ἀμέσως (ὅπως θά τό καταλάβει αὐτό καί τό κάθε ἔμπειρο λίγο-πολύ κομματικό στέλεχος), ὅτι νά ὀργανώσεις Σχολή στό νησί Κάπρι σημαίνει *νά κρύβεις τή Σχολή ἀπό τό Κόμμα*, σημαίνει νά συνδέεις ἀπό νωρίτερα τή Σχολή μέ μιά ἰδιαίτερη καί συγκεκριμένα μέ τή νέα ὁμάδα.

Τώρα περνῶ στό ζήτημα τοῦ Παρισιοῦ. Σᾶς ἔγραψα ὅτι, ἄν σᾶς ἐνδιαφέρουν πραγματικά οἱ διαλέξεις οἱ δικές μου καί τῶν ὁμοϊδεατῶν μου, τότε πρέπει νά ἔρθετε στό Παρίσι. Ἐσεῖς μοῦ ἀπαντᾶτε: «τό ταξίδι στό Παρίσι, παίρνοντας ὑπόψη τά ἔξοδα, θά εἶναι ἐντελῶς παράλογο».

Ἄς δοῦμε ποιός ἀπό μᾶς λέει πραγματικά κάτι τό παράλογο.

Ἐσεῖς ἤρθατε στό νησί Κάπρι μέσω τῆς Βιέννης. Ἄν ἐπιστρέψετε μέ τόν ἴδιο δρόμο, θά ἀναγκαστεῖτε ἀπό τή Βόρεια Ἰταλία νά γυρίσετε πρός τό Παρίσι, ἀπ' ὅπου θά πᾶτε ἀπευθείας στή Βιέννη. Αὐτό θά κάνει πιό ἀκριβό τό ταξίδι ἀπό 60 φράγκα γιά τό κάθε ἄτομο (κρίνω ἀπό τό γεγονός ὅτι ἀπό τή Γενεύη, ὅπου ζοῦσα πολύ καιρό, τό εἰσιτήριο ὥς τό Παρίσι στοιχίζει 30 φράγκα). Τό γράμμα σας ἔχει 8 ὑπογραφές, μάλιστα ὁ 1 δήλωσε ὅτι «παραιτεῖται ἀπό τήν παραπέρα ἀλληλογραφία», δηλαδή, εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι δέν ἔχει μάλιστα τήν ἐπιθυμία νά ἀκούσει τίς συζητήσεις μου. Μένουν 7 σύντροφοι. Τά ἔξοδα = 7 × 60 = 420 φράγκα.

Ἐσεῖς καλέσατε ἀπό τό Παρίσι τέσσερις καθηγητές (τόν Λιόβα, ἐμένα, τόν Γκριγκόρι καί τόν Ἰννοκέντι). Τά ἔξοδα γιά τό ταξίδι τους ἀπό τό Παρίσι στό Κάπρι μέ ἐπιστροφή εἶναι περίπου 140 φράγκα. Συνολικά 4 × 140 = 560 φράγκα.

Νά περάσουν ἀπό τό Παρίσι 8 μαθητές *εἶναι πιό φτηνά*, ἀπ' ὅ,τι νά σταλοῦν 4 καθηγητές στό Κάπρι.

Ὅμως τό οἰκονομικό ζήτημα, ὅπως σᾶς ἔγραψα ἤδη στό προηγούμενο γράμμα *, δέν εἶναι τό σοβαρότερο. Σκεφτεῖτε, στούς ξένους εἶναι πιό εὔκολο νά διαλέξουν μέρος ἤ στούς ἐδῶ καθηγητές; Ἐσεῖς ἤρθατε στό ἐξωτερικό εἰδικά γιά νά παρακολουθήσετε τά μαθήματα τῆς Σχολῆς. Συνεπῶς, γιά Σᾶς δέν ὑπάρχουν ἐμπόδια γιά νά πᾶτε ἐκεῖ πού ὑπάρχει ἕνας μεγάλος ἀριθμός καθηγητῶν, ὅπου εἶναι δυνατή μιά πραγματικά κομματική ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς.

Οἱ καθηγητές ὅμως *δέν μποροῦν* νά πᾶνε ἀπό τό κομματικό κέντρο στό νησί Κάπρι. Θά μιλήσω γιά τόν ἑαυτό μου. Δέν μπορῶ νά ἀφήσω τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι», — δέν μπορῶ νά ἀφήσω τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ, δέν μπορῶ νά ἀφήσω τήν Ἐπιτροπή παροχῆς βοήθειας στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας, πού ἱδρύθηκε στό Παρίσι — πρέπει νά κάνω ὁμιλίες στή λέσχη τῆς «Προλετάρι» στίς ἐργατικές συνοικίες τοῦ Παρισιοῦ, ὅπου ζοῦν ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ρώσων ἐργατῶν κτλ. Τό ταξίδι τῶν κομματικῶν δημοσιολόγων ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι εἶναι πράγμα ἐντελῶς ἀδύνατο.

Μά γιά τή Σχολή, ὅπως καί γιά τήν κομματική ὑπόθεση, ἔχουν σημασία ὄχι μόνο οἱ μπολσεβίκοι καθηγητές. Τό Παρίσι εἶναι τό μεγαλύτερο κέντρο τῶν ἐμιγκρέδων, ὅπου διαρκῶς γίνονται δημόσιες διαλέξεις *ὅλων* τῶν ὁμάδων, γίνονται συζητήσεις, λειτουργοῦν διάφοροι ὅμιλοι, ὑπάρχουν 2-3 ὄχι ἄσχημες ρωσικές βιβλιοθῆκες, ὑπάρχουν δεκάδες σοσιαλδημοκρατῶν ὀργανωτῶν πού δροῦν χρόνια στό Κόμμα κτλ. Στό Παρίσι βγαίνουν 3 σοσιαλδημοκρατικές ρωσικές ἐφημερίδες. Μέ λίγα λόγια γιά τόν καθένα, πού εἶναι ἔστω καί λίγο γνώριμος μέ τό ἐξωτερικό, εἶναι φῶς φανερό: ὅποιος πάει νά διδαχτεῖ τό σοσιαλδημοκρατισμό στό Παρίσι, πάει νά διδαχτεῖ πραγματικά τό σοσιαλδημοκρατισμό. Ὅποιος πάει νά διδαχτεῖ στό Κάπρι, πάει νά διδαχτεῖ μιά *ἰδιαίτερη* φραξιονιστική *«ἐπιστήμη»*.

Ὅποιος ὀργανώνει σχολή στό Παρίσι, ὀργανώνει μιά κομματική πραγματικά σχολή. Ὅποιος ὀργανώνει σχολή στό νησί Κάπρι, αὐτός *κρύβει τή Σχολή ἀπό τό Κόμμα.*

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 183-184. *Ἡ Σύντ.*

Ἡ Σχολή στό Κάπρι εἶναι Σχολή, *πού εἶναι σκόπιμα κρυμένη ἀπό τό Κόμμα.*

Εἶναι ἀπολύτως ἀνέφικτος ὁποιοσδήποτε ἔλεγχος, ὁποιαδήποτε «ἰδεολογική καθοδήγηση» τῆς Σχολῆς τοῦ *Κάπρι* οὔτε ἀπό τήν πλευρά τῆς ΚΕ, στήν ὁποία ἀπευθυνθήκατε σήμερα, οὔτε ἀπό τήν πλευρά τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι», στήν ὁποία ἀπευθυνθήκατε χθές. Νά μιλάει ἐδῶ κανείς γιά ἔλεγχο καί γιά ἰδεολογική καθοδήγηση, εἶναι κούφια λόγια. Ἀπό κανενός τό κεφάλι δέν θά περάσει ἡ ἀνόητη σκέψη νά στείλει στό Κάπρι κομματικούς «ἐπιθεωρητές» γιά νά ἐλέγχουν τή Σχολή· ποτέ *δέν μπορεῖ* νά πραγματοποιηθεῖ ἡ ἀποστολή πραγματικῶν κομματικῶν καθοδηγητῶν στό Κάπρι (ἔξω ἀπό πολύ μηδαμινές ἐξαιρέσεις). Ἄν αὐτό δέν τό ἤξεραν οἱ τοπικές ὀργανώσεις τῆς Ρωσίας, αὐτό *τό ἤξεραν θαυμάσια* οἱ ὀργανωτές τῆς Σχολῆς. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ὀργάνωσαν τή Σχολή στό Κάπρι, γιά νά *κρύψουν* τό φραξιονιστικό της χαρακτήρα, γιά νά κρύψουν τή Σχολή ἀπό τό Κόμμα.

Πάρτε τούς ρώσους σοσιαλδημοκράτες πού εἶναι ἔξω ἀπό φράξιες καί διακρίνονται ὡς πρός τή γνωριμία τους μέ τό κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξης στό ἐξωτερικό: τόν Πάρβους καί τήν Ρόζα Λούξεμπουργκ (Γερμανία), τόν Σ. Ραπποπόρτ (Γαλλία), τόν Ροτστέιν (Ἀγγλία). Πάρτε τούς δημοσιολόγους σοσιαλδημοκράτες πού εἶναι ἔξω ἀπό φράξιες, σάν τόν Ριαζάνοφ, θά δεῖτε ἀμέσως (ἄν δέν θέλετε νά κλείσετε τά μάτια, γιά νά μή δεῖτε) ὅτι στό Παρίσι αὐτοί μποροῦν στίς περισσότερες περιπτώσεις νά κάνουν διαλέξεις, μέ ὁρισμένες προσπάθειες πού θά γίνουν ἀπό τήν πλευρά τοῦ Κόμματος, ἐνῶ στό Κάπρι δέν εἶναι καθόλου σέ θέση νά πᾶνε. Τά χρήματα πού διατέθηκαν ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς Σχολῆς γιά τήν ἀποστολή μαθητῶν καί καθηγητῶν στό πιό ἀπομακρυσμένο σημεῖο τοῦ ἐξωτερικοῦ (τό Κάπρι), θά ἦταν *ἤδη ἀρκετά* γιά τήν ὀργάνωση διαλέξεων, ἔστω καί μερικῶν ἀπ' αὐτούς τούς καθηγητές στό Παρίσι.

Πάρτε, παρακάτω, τίς νέες ὁμάδες ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες, τίς ὁμάδες μέ τίς ὁποῖες ἔχει πολλή σημασία νά γνωριστοῦν οἱ σύντροφοι ρῶσοι (ἡ πάλη τῶν κομματικῶν καί λικβινταριστικῶν στοιχείων στήν Μπούντ· ἡ πάλη τοῦ μπολσεβίκικου τμήματος τῶν λεττονῶν ἐνάντια στό μενσεβικισμό· τῆς P. S. D. * μέ τή λεβίτσα τοῦ P. P. S. **· ἡ διάσπαση στό μενσεβικισμό, ἡ ἐκδήλωση τοῦ

* — ΠΣΔ — Πολωνική σοσιαλδημοκρατία. *Ἡ Σύντ.*

** — ΠΠΣ — Πολωνικό σοσιαλιστικό κόμμα. *Ἡ Σύντ.*

Πλεχάνοφ μέ τό «Ντνιεβνίκ», πού ξεσκεπάζει τό λικβινταρισμό τοῦ Πότρεσοφ καί τῶν ἐπίσημων μενσεβίκων· οἱ προσπάθειες δημιουργίας «ἐπαναστατικοῦ μενσεβικισμοῦ» κτλ.). Στό Κάπρι *δέν εἶναι δυνατό* νά γνωριστεῖτε ὅσο πρέπει μ' αὐτά τά κομματικά φαινόμενα. Στό Παρίσι ὑπάρχει πλήρης δυνατότητα νά γνωριστεῖτε ἄμεσα μέ τήν κατάσταση πραγμάτων, καί ὄχι μόνο ἐξ ἀκοῆς.

Τελικά, πάρτε τό πρόγραμμα μαθημάτων τῆς Σχολῆς Κάπρι. Ἀπό τά τέσσερα τμήματα, τό ἕνα (III) ἔχει τόν τίτλο: «φιλοσοφία τῆς προλεταριακῆς πάλης». Στή διεθνή σοσιαλδημοκρατία ὑπάρχουν δεκάδες καί ἑκατοντάδες (ἄν ὄχι χιλιάδες) προγραμμάτων προπαγανδιστικῶν μαθημάτων παρόμοιου τύπου. Ὅμως *πουθενά* δέν θά βρεῖτε τή «φιλοσοφία τῆς προλεταριακῆς πάλης». Ὑπάρχει ὁ φιλοσοφικός ὑλισμός τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς, ὅμως πουθενά δέν ὑπάρχει ἡ «φιλοσοφία τῆς προλεταριακῆς πάλης». Καί κανένας ἀπό τούς εὐρωπαίους σοσιαλδημοκράτες δέν θά καταλάβει τί σημαίνει αὐτό. Θά καταλάβουν μόνο ἐκεῖνοι πού γνωρίζουν τά ἔργα τῶν φιλοσόφων Στανισλάβ (Α. Βόλσκι), Μπογκντάνοφ, Λουνατσάρσκι, Μπαζάροφ. Πρίν διδάξεις τή «φιλοσοφία τῆς προλεταριακῆς πάλης» πρέπει νά ἐπινοήσεις μιά τέτια φιλοσοφία. Μέ τήν ἐπινόηση ὅμως αὐτῆς τῆς *ἰδιαίτερης* φιλοσοφίας, πού ὅσο πιό τακτικά ὁρκίζεται ὅτι εἶναι «προλεταριακή», τόσο πιό μακριά εἶναι ἀπό τήν προλεταριακή κοσμοαντίληψη, ἀσχολοῦνταν καί ἀσχολεῖται μόνο ἡ παραπάνω ὁμάδα μελῶν τῆς νέας φράξιας.

Τελειώνω: ἄν ἐσεῖς, σύντροφοι, θά ἐπιμένετε στήν ἀπροθυμία σας νά ἔρθετε στό Παρίσι (διαβεβαιώνοντας ταυτόχρονα ὅτι ἐπιθυμεῖτε νά ἀκούσετε τίς διαλέξεις μου), τότε θά ἀποδείξετε μ' αὐτό ὁριστικά ὅτι μέ τήν πολιτική τῶν στενῶν ὁμίλων τῆς νέας θεοπλαστικῆς-ὀτζοβιστικῆς ὁμάδας ἔχουν μολυνθεῖ ὄχι μόνο οἱ καθηγητές, ἀλλά καί μερικοί μαθητές τῆς Σχολῆς Κάπρι.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν (Γαλλία)
στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926
στό περιοδικό
«Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

152

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΛΙΟΥΜΠΙΜΟΦ

Ἀγαπητέ Μάρκ!

Φυσικά, εἶμαι ἀπόλυτα σύμφωνος νά χρησιμοποιήσετε ὅπου θέλετε τό γράμμα μου καί σέ εἰσήγηση καί στόν Τύπο *. Νά ἔχετε μόνο ὑπόψη Σας ὅτι γράφω ἄρθρο γιά τήν *«Προλετάρι»* **, ὅπου χαρακτηρίζω ἀνοιχτά τή σπείρα αὐτή τῶν παλιανθρώπων τοῦ Μαξίμοφ καί Σία *σάν καθάρματα* καί τή Σχολή τους τήν ἀποκαλῶ «τό κοινόβιο τοῦ Γερόγκιν» ***. Λοιπόν, *γιά νά μή δημιουργηθεῖ παρεξήγηση:* «μαλακά» εἶμαι σύμφωνος νά μιλάω μόνο *μέ τούς ἐργάτες* πού ἀπευθύνθηκαν *προσωπικά* σέ μένα καί μέ τήν ὑπογραφή *τους*.

Ἐνῶ ὁ Μαξίμοφ καί Σία εἶναι σπείρα τυχοδιωκτῶν, πού ἔχει παρασύρει μερικούς ἐργάτες στό κοινόβιο τοῦ Γερόγκιν. Γιά νά μή πέσουμε σέ ἀντίφαση *μή διαδίδετε* στό κοινό τό γράμμα μου, ἀλλά *στεῖλτε το ἀποκλειστικά* στίς ὀργανώσεις καί μάλιστα *αὐτό νά τό βάλετε σάν ὅρο* (καλύτερα τόν ὅρο αὐτό ἐπίσης νά τόν δημοσιεύσετε):

«Ἡ παρέα αὐτή τῶν προσβλημένων λογίων, τῶν μή ἀναγνωρισμένων φιλόσοφων καί τῶν γελοίων θεοπλαστῶν, πού ἔκρυψε τή λεγόμενη *«σχολή»* της ἀπό τό Κόμμα, θά πάρει τήν ἁρμόζουσα ἀπάντηση στήν *«Προλετάρι»*. Τό γράμμα ὅμως αὐτό ἀποτελεῖ προσωπική ἀπάντηση τοῦ Λ—ιν σ' ἐκείνους μόνο τούς ἐργάτες, πού ἔχουν ἀπευθυνθεῖ προσωπικά σ' αὐτόν».

Στήν εἰσήγηση τοῦ Μπογκντάνοφ θά Σᾶς συμβούλευα ἤ νά μή πάει *κανείς*, ἤ νά τοῦ δόσετε τέτια ἀπάντηση, ὥστε νά τοῦ κοπεῖ μιά γιά πάντα ἡ ὄρεξη νά ἀνακατευτεῖ ξανά. Εἶναι αἰσχρή δειλία νά χώνεται σέ *ξένη* ὁμάδα ὅταν τόν ἔχουν διώξει πιά. Σήμερα δέν ὑπάρχει τίποτε τό πιό ἐπιζήμιο ἀπό τίς γλυκερές συναισθηματικότητες. *Ὁλοκληρωτική διακοπή σχέσεων* καί πόλεμος *πιό δυνατός ἀπό ἐκεῖνον πού κάναμε ἐνάντια στούς μενσεβίκους*. Ὁ πό-

* Πρόκειται γιά τό γράμμα πρός τούς μαθητές τῆς Σχολῆς Κάπρι (βλ. τό προηγούμενο γράμμα). *Ἡ Σύντ.*

** ἄν προφτάσω νά τό τελειώσω, θά Σᾶς τό στείλω αὔριο ἐπειγόντως — ἴσως προλάβει τήν εἰσήγηση.

*** Πρόκειται γιά τό ἄρθρο «Σχετικά μέ τήν ὁμάδα τῶν ὀπαδῶν τοῦ ὀτζοβισμοῦ καί τῆς θεοπλασίας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 74-109). *Ἡ Σύντ.*

λεμος αὐτός θά διδάξει γρήγορα τούς βλάκες πού ἀκόμη «δέν τό κατάλαβαν».

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

P. S. Καί τό *«Ντνιεβνίκ» τοῦ Πλεχάνοφ!!! Μή ξεχνᾶτε ὅτι τό περιμένω.*

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Σεπτέμβρη 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν (Γαλλία) στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

153

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

Τρίτη.

Ἀγαπητέ Γκρ.!

Πῆρα τό ἄρθρο γιά τήν ἀπεργία στή Σουηδία. Εἶναι πολύ καλό. Τό ἔστειλα στό Παρίσι μαζί μέ τό τέλος τοῦ ἄρθρου μου γιά τόν Μπογκντάνοφ * (εἶναι 100 σειρές — δυό σελίδες στό Παράρτημα τῆς *«Προλετάρι»).* Δέν ξέρω ἀκόμη ἄν θά τά ἐγκρίνετε ὅλα αὐτά. Τό ἀφήνω *ὁλοκληρωτικά* στήν κρίση Σας: πόσο βαρέθηκα νά γράφω αὐτό τό ἄρθρο, πού δέν ξέρω τώρα ἄν δέν εἶναι καλύτερα νά τό σβήσω *ὁλόκληρο* καί νά ἀπαντήσω στόν Μπογκντάνοφ μέ δυό μόνο σειρές ἀπ' ἀφορμή τό κουτσομπολιό του γιά τήν «περιουσία ὅλης τῆς ὁμάδας»; Ἀποφασίστε!

Θά γράψω γιά τόν Πλεχάνοφ. Τό κύριο ἄρθρο πρέπει νά ἀσχοληθεῖ μέ τήν ἀπεργία στή Σουηδία.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 7 ἤ στίς 14 τοῦ Σεπτέμβρη 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν (Γαλλία) στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Πρόκειται γιά τό ἄρθρο «Σχετικά μέ τήν ὁμάδα τῶν ὀπαδῶν τοῦ ὀτζοβισμοῦ καί τῆς θεοπλασίας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 74-109). *Ἡ Σύντ.*

154

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

11. 9. 09.

Ἀγαπητέ Χούισμανς!

Μοῦ προξενεῖ μεγάλη ἔκπληξη τό γεγονός ὅτι ὁ σύντροφος Σάρλ Ραππορόρτ, πού μοῦ ὑποσχέθηκε νά μεταφράσει τό πρόγραμμα καί τό καταστατικό τοῦ Κόμματός μας, μέχρι τώρα δέν Σᾶς ἔγραψε. Μοῦ ὑποσχέθηκε νά Σᾶς γράψει ἐδῶ καί μερικές ἤδη ἑβδομάδες.

Ὕστερα ἀπό 2-3 μέρες θά εἶμαι στό Παρίσι καί ἀμέσως θά ρωτήσω τόν Ραππορόρτ καί θά Σᾶς εἰδοποιήσω.

Ὁσοναφορᾶ τήν ὑπόθεση τοῦ κυρίου Γκέρτσικ, εἶναι πολύ καλό πού ἀνακαλέσατε τήν πολύ ἄδικη κατηγορία ἐνάντια στό Κόμμα μας.

Ρωτᾶτε τή διεύθυνση τοῦ συντρόφου, «πρός τόν ὁποῖο πρέπει νά ἀπευθυνθεῖ ὁ Γκέρτσικ». Ἐπαναλαμβάνω: αὐτός πρέπει νά ἀπευθυνθεῖ πρός τίς *Ἐπιτροπές* τῶν Κομμάτων πού οἱ ἀντιπρόσωποί τους πῆραν μέρος στό δικαστήριο, τό ὁποῖο ἐκδίκασε τήν ὑπόθεση τοῦ Γκέρτσικ. Ἡ διεύθυνση τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος Ρωσίας εἶναι ἡ παρακάτω: πρός τόν κύριο Ντ. Κοτλιαρένκο (γιά τό Γραφεῖο κτλ.) 110. Rue d' Orleans 110. Paris. XIV. Ἡ διεύθυνση αὐτή δημοσιεύεται συστηματικά στίς ἐφημερίδες μας. Ἐπαναλαμβάνω ἐπίσης ὅτι ἐγώ ποτέ δέν θά ἀπαντήσω στόν Γκέρτσικ, γιατί αὐτός ὁ παλιάνθρωπος ἐπιτρέπει στόν ἑαυτό του νά κάνει ἐξαιρετικά προσβλητικούς ὑπαινιγμούς ἐνάντια στούς ρώσους σοσιαλδημοκράτες. Αὐτό εἶναι ἁπλούστατο. Ἄν αὐτός τολμάει νά ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ ρῶσοι σοσιαλδημοκράτες εἶναι «μεροληπτικοί» δικαστές, τότε γιατί δέν ἀπευθύνεται πρός τίς Ἐπιτροπές τῶν ἄλλων Κομμάτων πού τόν δίκασαν;

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Wl. Oulianoff
4. Rue Marie Rose. 4
Paris. XIV

Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν (Γαλλία) στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

155

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΛΙΟΥΜΠΙΜΟΦ

Ἀγαπητέ Μάρκ!

Ὄντας χθές ἀπασχολημένος μέ τό ἄρθρο, ἔκανα λάθος, ἀφήνοντας νά μοῦ ξεφύγει στό σχέδιο Γκριγκόρι (ἀπάντηση στούς καπρικούς ἐξονόματος τῆς ΕΕ *) *ἡ πρόσκληση τοῦ πληρεξουσίου*. Πρέπει νά βγεῖ ὁπωσδήποτε ἡ ἀνοησία αὐτή: πρέπει νά καλέσουμε *μαθητές* στό Παρίσι γιά νά σπουδάσουν καί ὄχι τόν πληρεξούσιο. Σάν πληρεξούσιο μποροῦν νά διαλέξουν καί φανατικό ὀτζοβιστή καί ἀκόμη καί τόν Λιάντοφ ἤ τόν Ἀλέξινσκι, καί τότε θά φανοῦμε βλάκες. Ὄχι, δέν μπορεῖ νά γίνει λόγος γιά πρόσκληση *πληρεξούσιου* [200].

Τό «Ντνιεβνίκ» τοῦ Πλεχάνοφ δέν τό πῆρα ἀκόμη. Σᾶς παρακαλῶ ἐπίμονα νά δόσετε ἐντολή γιά νά μοῦ τό στείλει ἀμέσως τό τμῆμα Διεκπεραίωσης. Δέν μπορῶ χωρίς αὐτό νά γράψω τό ἄρθρο πού μοῦ παρήγγειλαν [201].

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Χθές Σᾶς στάλθηκε τό τσέκ μέ συστημένο γράμμα. Ἐλπίζω νά τό πήρατε;

Γράφτηκε στό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Σεπτέμβρη 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Μπομπόν (Γαλλία) στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

156

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς *«Προλετάρι»*, λόγω τῆς κυκλοφορίας ἀνάμεσα στίς σοσιαλδημοκρατικές ὁμάδες ἐξωτερικοῦ ἑνός ἔντυπου φυλλαδίου μέ τήν ὑπογραφή «Σάσα» (τό φυλλάδιο ἐπισυνάπτεται) μέ κατηγορίες κατά τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας *«Προλετάρι»* [202] — λόγω, παρακάτω — τοῦ ὅτι μερικοί ἀντίπαλοι τῆς *«Προλετάρι»* τόσο ἀπό τό περιβάλλον τῶν «ἀπομακρυσθέντων»

* Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου. *Ἡ Σύντ.*

μετά τήν πρόσφατη συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκων, ὅσο καί ἀπό τό περιβάλλον τῶν μενσεβίκων, χρησιμοποιοῦν τό φυλλάδιο αὐτό γιά νά κάνουν συζήτηση ἀνάμεσα στίς ὁμάδες γιά τόν «ἐντυπωσιακό» «ἐπιχειρηματία», συζήτηση πού δέν μπορεῖ σέ καμιά περίπτωση νά ὑπόκειται στή δικαιοδοσία καί ἐξέταση ὁποιωνδήποτε τοπικῶν κομματικῶν ὁμάδων,

— παρακαλεῖ τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ νά ἀναλάβει ἡ ἴδια τήν ἐξέταση τῆς ὑπόθεσης σχετικά μέ τίς κατηγορίες τοῦ «Σάσα», νά ἐξετάσει τίς κατηγορίες αὐτές στήν οὐσία τους καί νά ἐκδόσει ἀπόφαση τοῦ ἀνώτατου ὀργάνου τοῦ Κόμματος.

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Σεπτέμβρη 1909 στό Παρίσι (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

157

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

17. 9. 09.

Ἀγαπητέ μου Χούισμανς!

Μόλις ἦρθα στό Παρίσι πῆρα τό γράμμα Σας τῆς 15. 9. 09. Πέρασα ἀπό τόν γραμματέα τοῦ Γραφείου τῆς δικῆς μας Ἐπιτροπῆς. Αὐτός μοῦ ἀνακοίνωσε ὅτι πρίν λίγο καιρό πῆρε γράμμα ἀπό τόν Γκέρτσικ καί ἀπό τήν Ἐπιτροπή τῆς Μπούντ. Ἀπ' αὐτό φαίνεται πώς ὁ Γκέρτσικ τελικά ἀπευθύνθηκε πρός τίς Ἐπιτροπές τῶν ἄλλων Κομμάτων, πράγμα πού ἔπρεπε νά κάνει νωρίτερα. Ἡ Μπούντ εἶναι ὑπέρ τῆς ἐπανεξέτασης. Τό Γραφεῖο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματός μας θά ἐξετάσει τήν αἴτηση γιά ἐπανεξέταση. Συνεπῶς, ἐλπίζω ὅτι τό «ἐπεισόδιο Γκέρτσικ» τελειώνει.

Ὅσοναφορᾶ τόν Ραππορόρτ, αὐτός Σᾶς παρακαλεῖ νά τοῦ κάνετε γνωστή τήν *ἀκριβή ἡμερομηνία* πού Ἐσεῖς πρέπει ὁπωσδήποτε νά ἔχετε τή μετάφραση τοῦ προγράμματος καί τοῦ καταστατικοῦ. Ἔχετε τήν καλοσύνη νά κάνετε γνωστή τήν *τελική* ἡμερομηνία στή διεύθυνσή μου ἤ στή διεύθυνση τοῦ Ραππορόρτ, 39 Boulevard Port Royal, 39. Paris. XIII.

Ὁ σύντροφος Ραππορόρτ λέει ὅτι ἡ κατάστασή του τοῦ προλετάριου φιλόλογου τόν ἀναγκάζει νά Σᾶς παρακαλέσει νά τόν πληρώσετε γιά τή μετάφραση κατά τήν κρίση Σας. Μοῦ ὑποσχέθηκε κατηγορηματικά νά ἑτοιμάσει τή μετάφραση ὥς τήν ἡμερομηνία πού θά ὑποδείξετε.

Ὅσοναφορᾶ τήν ἱστορική ἐπισκόπηση, βρῆκα ἕναν ρῶσο σύντροφο, πού θά ἐκτελέσει τή δουλιά αὐτή μέσα σέ μερικές ἡμέρες.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

158

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Π. ΤΟΜΣΚΙ

Ἀγαπητέ σύντροφε, μόλις γύρισα στήν ἐδῶ πρωτεύουσά μας καί διάβασα τό γράμμα Σας γιά τίς δουλιές. Σχετικά μέ τή σχολή ἄδικα νομίζετε ὅτι «οἱ δουλιές μας πᾶνε ἄσχημα». Γενικά δέν πᾶνε ἄσχημα. Τό ὅτι οἱ ἐργάτες, μιά καί τούς δίνουν χρήματα, συμφωνοῦν νά ταξιδέψουν στό θαυμάσιο Νότο, αὐτό εἶναι φυσικό, γι' αὐτό δέν πρέπει νά παραπονούμαστε. Πρέπει μόνο νά παρθεῖ ἡ ἀπόφαση, ὅτι ὅταν γυρίσουν οἱ ἐργάτες αὐτοί νά περάσουν γιά ἕνα μήνα ἀπό δῶ *· σ' αὐτό βρίσκεται ἡ οὐσία. Χωρίς τό πέρασμα ἀπό δῶ ὅλα τά λόγια γιά «ἔλεγχο», γιά «καθοδήγηση» κ.ἄ. εἶναι πέρα γιά πέρα μιά «μπλιάγκα» ** ἤ ὑποκρισία. Πέρασε ἀπό δῶ καί θά διδαχτεῖς ὄχι μόνο τά τσιρίγματα τοῦ Ἀλέξινσκι καί τό «σοσιαλισμό» τοῦ Λουνατσάρσκι. Καί πιστέψτε, στό *δρόμο* αὐτό ***, στήν ἀποβλάκωση 20-50 ἐργατῶν μέ τήν ἐπιστήμη *σου* μακριά δέν θά πᾶς. Ὤ, ὄχι, αὐτό εἶναι καλό γιά θόρυβο, γιά καύχημα ὅτι πῆραν γράμμα ἀπό τόν Κάουτσκι [203], γιά νά παίζουν τό παιχνίδι τους στό ἐξωτερικό, ὅμως τίποτε τό σοβαρό δέν ὑπάρχει σ' αὐτό τό ψιθύρισμα. Ξέρετε καλά πώς αὐτή δέν εἶναι «σχολή», ἀλλά νέο κοινόβιο τοῦ Γερόγκιν στό ἐξωτερικό γιά νά ψιθυρίσουν στίς δεκάδες τῶν ἐργατῶν ὀτζοβιστικές βλακεῖες. Ὁ Μαξίμοφ καί Σία θά κάνουν θόρυβο γιά τό ζήτημα αὐτό καί θά ρεζιλευτοῦν.

Σχετικά μέ τόν Τρότσκι, δυστυχῶς, δέν γίνεται τίποτε. Τοῦ προτείναμε ἰδανικά σύμφορες συνθῆκες, ἐπιθυμώντας μέ τόν πιό *εἰλικρινή* τρόπο συνασπισμό μαζί του: νά τόν συντηροῦμε, νά τοῦ καλύπτουμε τό ἔλλειμμα τῆς «Πράβντα», ἰσοτιμία στή Συντακτική

---

* — δηλαδή ἀπό τό Παρίσι, ὅπου βρισκόταν τό Μπολσεβίκικο Κέντρο. *Ἡ Σύντ.*

** — ἀπό τό γαλλικό blague = φλυαρία. *Ἡ Σύντ.*

*** Πρόκειται γιά τή φραξιονιστική διασπαστική δράση τῶν ὀργανωτῶν τῆς σχολῆς τοῦ Κάπρι. *Ἡ Σύντ.*

ἐπιτροπή, νά ἔρθει ἐδῶ· δέν συμφωνεῖ, ἀπαιτώντας τήν *πλειοψηφία* στή Συντακτική ἐπιτροπή (δυό τροτσκιστές καί ἕνας μπολσεβίκος). Εἶναι αὐτονόητο ὅτι δέν εἴμαστε σέ θέση νά συντηροῦμε σέ ἄλλη πόλη ὄχι κομματική, ἀλλά τροτσκιστική ἐφημερίδα. Ὁ Τρότσκι δέν θέλει νά οἰκοδομήσει κόμμα μέ τούς μπολσεβίκους, ἀλλά τή *δική του* ὁμάδα. Θά δοῦμε, ἄς δοκιμάσει! Μέ τήν ὁμάδα «του» θά ἀποσπάσει μερικούς ἀπό τούς μενσεβίκους, λίγους ἀπό μᾶς καί τελικά θά ὁδηγήσει ἀναπόφευκτα τούς ἐργάτες στόν μπολσεβικισμό [204].

Ὁσοναφορᾶ τή «μικρή ἀναθεώρηση τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος», ὅπως ἐσεῖς ἐκφράζεστε εἰρωνικά, ἄν πρόκειται γιά τό ρόλο τῆς ἀγροτιᾶς στήν ἐπανάσταση, πρέπει στήν προκειμένη περίπτωση νά εἴμαστε πιό προσεκτικοί. Πρέπει *νά ἀρχίσουμε* ἀπό τή συζήτηση στό γενικό κομματικό ἤ μπολσεβίκικο Τύπο. Ἰδιαίτερα ἐφιστῶ τήν προσοχή στό νά μήν ἔχουμε καμιά ἀμελέτητη ἄρνηση τοῦ μπολσεβικισμοῦ καί ὑπέρμετρη πίστη στήν ἐπιτυχία τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τοῦ Στολίπιν. Δέν χωράει συζήτηση, αὐτή ἔβαλε νέα προβλήματα, πού πρέπει νά τά *μελετήσουμε καί νά τά μελετήσουμε*, αὐτή *δημιούργησε* τή δυνατότητα μή ἐπαναστατικῆς ἔκβασης, ὅμως ἀπό δῶ ὥς τήν πλήρη ἐπιτυχία εἴμαστε ἀκόμη μακριά, ὅσο ὥς τ' ἀστέρια τοῦ οὐρανοῦ.

Λένιν

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Σεπτέμβρη 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Μόσχα

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

159

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

30/9. 09.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Σᾶς στέλνω σήμερα τή μετάφραση τοῦ προγράμματος καί τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Κόμματός μας (μέ συστημένο μικρό δέμα). Ἔχετε τήν καλοσύνη νά μοῦ στείλετε τό δοκίμιο γιά διόρθωση.

Ὁσοναφορᾶ τήν ἐπισκόπηση, θά Σᾶς τή στείλω ὕστερα ἀπό μερικές ἡμέρες.

Ἐγώ τακτοποίησα τό ζήτημα τῆς πληρωμῆς τοῦ μεταφραστῆ (τοῦ Ραπποπόρτ). Τά ἔξοδα αὐτά τά ἀνάλαβε ἡ δική μας Κεντρική Ἐπιτροπή.

Πρώτη φορά ἀκούω ὅτι στό ἴδιο τό Γραφεῖο ὑπάρχει ἐκπρόσωπος ἀπό τήν κοινοβουλευτική ὁμάδα. Μετά τή Στουτγάρδη εἴχαμε

μιά συνεδρίαση τοῦ Γραφείου καί σ' αὐτή οὔτε μιά φορά δέν ἔγινε λόγος γιά ἐκπρόσωπο στό Γραφεῖο ἀπό τήν κοινοβουλευτική ὁμάδα. Μόλις πῆρα τό γράμμα Σας, ἀμέσως ἔγραψα στόν ἐκπρόσωπο τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας στήν III Δούμα καί τόν πληροφόρησα. Δέν θά ἔχουμε γρήγορα ἀπάντηση, γιατί στή διάρκεια τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Δούμας οἱ βουλευτές δέν μένουν στήν Πετρούπολη.

Σχετικά μέ τήν ἔκθεση τοῦ Κόμματός μας στό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης, θά κάνω ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά νά μή μείνουμε αὐτή τή φορά χωρίς ἔκθεση. Ἤδη πῆρα τά ἀπαραίτητα μέτρα. Σχετικά μέ τό σχέδιο τοῦ Ντάβιντ νομίζω ὅτι αὐτό δέν εἶναι τίποτε παραπάνω ἀπό «εὐσεβεῖς πόθοι» *. Μήπως τό *Γραφεῖο* ἐνέκρινε τό σχέδιο αὐτό; Μήπως τό «ἑνιαῖο πρότυπο» ὑπάρχει πραγματικά καί δέν εἶναι μόνο ἕνα σχέδιο;

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στα ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου
Μετάφραση ἀπ' τά γαλλικά

160

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΛΙΟΥΜΠΙΜΟΦ

Ἀγαπητέ Μάρκ!

Σχετικά μέ τή Σχολή ἀρχίζει πραγματικά ἕνα παιχνίδι καί ἔχετε δίκιο ὅτι πρέπει νά σκεφτοῦμε μέ προσοχή τήν ἀπάντηση [205]. Προτείνω ἕνα σχέδιο καί σέ περίπτωση πού οἱ ἐπαφές μέ ὅλα τά μέλη τῆς ΕΕ (Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Μπ. Κ.) διαρκέσουν ἀρκετό καιρό (οἱ ἐπαφές πρέπει νά γίνουν, κατά τή γνώμη μου, μέσω ἑνός προσώπου, δηλαδή μέσω Ἐσᾶς), συνιστῶ στόν γραμματέα τοῦ Μπ. Κ. νά ἀπαντήσει στό «Συμβούλιο τῆς Σχολῆς» ὅτι τό γράμμα πάρθηκε καί *στάλθηκε* στά μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, τώρα πού ἡ ἀπάντηση καί ἡ ἀπόφασή τους θά κρατήσει ἴσως ἀρκετό καιρό γιατί ὅλοι λείπουν. Πρέπει μόνο νά τούς γράψετε μέ φαρμακερή κάπως γλώσσα: ὅτι δῆθεν εἶναι σέ μένα γνωστό πώς στήν *Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή* τῆς Σχολῆς ἀπάντησαν ἤδη ἐξονόματός τους οἱ Γκρ., Ἰνόκ καί Λένιν, ἐνῶ στό *Συμβούλιο τῆς Σχολῆς* θά πρέπει νά ἀπαντήσει ὅλο τό Συμβούλιο.

---

* Τί ἦταν τό σχέδιο τοῦ Ε. Ντάβιντ — δέν κατορθώθηκε νά ἐξακριβωθεῖ. *Ἡ Σύντ.*

Ἔχω μιά παράκληση: στεῖλτε μου ἕνα *γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή* τῆς «Προλετάρι» μέ τήν ὑπογραφή Μάρκ ἤ μέ ἄλλο ψευδώνυμό Σας. Τό περιεχόμενό του θά εἶναι *περίπου* τοῦτο: «σχετικά μέ τό σημείωμα στόν Τύπο τοῦ σύντρ. Ντόμοφ, στό ὁποῖο κατηγορεῖ τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς *«Προλετάρι»* γιά διάσπαση, γιά τό ὅτι δέν ἐκδίδει ἐκλαϊκευμένες μπροσοῦρες, γιά προδοσία τοῦ μπολσεβικισμοῦ, γιά προσέγγιση μέ τόν Πλεχάνοφ, γιά ὑποστήριξη τῆς Δούμας κτλ., κτλ., νομίζω ὅτι θά ὠφελήσει νά γνωριστοῦν οἱ σύντροφοι τοῦ Κόμματός μας μέ τίς *σημερινές* ἀπόψεις τοῦ σύντρ. Ντόμοφ. Μπροστά στούς σ. Μαξίμοφ, Λιάντοφ καί μπροστά μου δήλωσε: «ὑπάρχουν τώρα δυό ἐπιζήμιες προλήψεις: ἡ πρώτη ὅτι ἔχουμε Κόμμα, ἡ δεύτερη ὅτι στή Ρωσία ἐπίκειται ἐπανάσταση». Στή διάλεξη μπροστά στούς μπολσεβίκους τοῦ Παρισιοῦ ἐγώ τό ἀνακοίνωσα ἤδη αὐτό στόν σ. Μαξίμοφ, ὁ ὁποῖος δέν μπόρεσε νά ἀμφισβητήσει τήν ἀκρίβεια τοῦ γεγονότος. Ἄς ξέρουν πιά οἱ σύντροφοι ποιός κάνει τώρα ἐκστρατεία ἐνάντια στήν *«Προλετάρι»* [206].

Πραγματικά, πρέπει νά ξεσκεπαστεῖ αὐτή ἡ παρεούλα. Θά δημοσιεύσουμε τό γράμμα Σας καί θά τούς ἀπαντήσουμε *ὅπως πρέπει*.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 2 τοῦ Ὀχτώβρη 1909 στό Παρίσι (τοπικό)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

161

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΤΟ ΚΑΠΡΙ

Προτείνω νά ἀπαντήσουμε:

«Ἀξιότιμοι σύντροφοι! Λόγω τοῦ χλευαστικοῦ χαρακτήρα τοῦ γράμματός σας τῆς 28. 9. 09. σέ ἀπάντηση στήν πρότασή μας «νά παραδόσετε στήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος ἤ στήν πλατιά Συντακτική ἐπιτροπή τῆς *«Προλετάρι»* τήν *οὐσιαστική ὀργάνωση* καί καθοδήγηση τῆς δουλιᾶς τῆς προπαγανδιστικῆς σχολῆς στό ἐξωτερικό» θεωροῦμε περιττό νά ἀπαντήσουμε σ' αὐτό καί τό μόνο πού μποροῦμε νά σᾶς προτείνουμε εἶναι ἕνα: δημοσιεύσετε τό γράμμα σας» [207].

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 2 τοῦ Ὀχτώβρη 1909 στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

162

* ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΜΠΟΥΝΤ)

10. X. 09.

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Πῆρα σήμερα τό γράμμα Σας τῆς 7. X. Δυστυχῶς, δέν ἔχω ἀπολύτως καμιά δυνατότητα νά ἀναχωρήσω τώρα ἀπό τό Παρίσι καί γι' αὐτό δέν εἶμαι σέ θέση νά πάρω μέρος στό δικαστήριο πού Ἐσεῖς ὀργανώνετε [208].

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Γενεύη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

163

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Μ. ΚΟΪΓΚΕΝ

Προσωπικό πρός τόν *Ἰόνοφ*

10/X. 09.

Σεβ. σύντροφε! Στή Γενεύη τώρα βρίσκεται (προσωρινά) ὁ Ἰννοκέντι, θά τόν βρεῖτε μέσω τοῦ Μίνιν (διευθυντῆ τῆς βιβλιοθήκης, Bibliothèque russe, I. Rue Dizerens), τή διεύθυνση τοῦ Ἰν. δέν τήν ξέρω. Μιλεῖστε μ' αὐτόν γιά τήν ὑπόθεση πού μοῦ γράφετε, γιατί οἱ ἐπαφές μέ ἀλληλογραφία εἶναι ἀκατάλληλες γιά τό ζήτημα αὐτό. Ὁ Ἰν. εἶναι πολύ καλύτερα ἀπό μένα πληροφορημένος γιά ὅλες τίς ὀργανωτικές ὑποθέσεις καί πιό ἱκανός γιά νά τίς τακτοποιήσει [209].

Μέ τήν εὐκαιρία: πῆρα πρόσκληση ἀπό τήν Ἐπιτροπή ἐξωτερικοῦ τῆς Μπούντ γιά τό δικαστήριο. Εἶμαι ὑποχρεωμένος, δυστυχῶς, νά ἀρνηθῶ κατηγορηματικά. Ἐλπίζω νά μή Σᾶς δυσκολέψω μ' αὐτό στή σοβαρή Σας ὑπόθεση (δηλαδή τοῦ δικαστηρίου), στό ὁποῖο θά μπορούσατε νά καλέσετε νά πάρει μέρος ὁ Ἰννοκέντι, καί γενικά δέν θά δυσκολευτεῖτε νά βρεῖτε ἀντικαταστάτη μου.

Μέ συντρ. χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Γενεύη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

164

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΚΑΡΠΙΝΣΚΙ

Ἀγαπητέ Κ.!

Πληροφορεῖστε με, Σᾶς παρακαλῶ, τί ἀποφασίσατε σχετικά μέ τή βιβλιοθήκη [210]. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ διαπραγματεύσεις μέ τό φοιτητικό σύλλογο δέν τελείωσαν ἀκόμη;

Ἤ εἶναι σωστό ὅτι ἀποφασίσατε νά *μήν* πᾶτε τελικά;

Μήπως ὁ Βίκτορ Σᾶς ἔκανε νά ταλαντευτεῖτε; Εἶμαι λίγο θυμωμένος μαζί του, γιατί μετοίκησε αὐτός μόνος του καί χάσαμε ἔτσι ἐδῶ τή βοήθεια ἑνός ὠφελιμότατου διοικητικοῦ στελέχους, ὅπως ἐγώ τόν θεωρῶ. Αὐτός τώρα εἶναι «ὑπέρ τῆς Γενεύης». Νομίζω ὅτι μάταια: ἐμεῖς στή Γενεύη δέν θά πᾶμε.

Μήπως ἔχετε κατάλογο τῆς *μπολσεβίκικης* βιβλιοθήκης (τοῦ Μπόντς-Μπρουγέβιτς) [211]. Σᾶς παρακαλῶ, στεῖλτε τον, ἄν ἔχετε.

Περιμένω ἀκριβέστερη ἀπάντηση γιά τή μεταφορά Σας. Ἐδῶ σέ μᾶς στή Συντακτική ἐπιτροπή μιλοῦν γιά τή μεταφορά μιᾶς βιβλιοθήκης τοῦ Μπόντς-Μπρουγέβιτς. Πρέπει νά ἐξακριβώσετε τό ζήτημα μέ *ἀκρίβεια* καί τό γρηγορότερο.

Χαιρετισμούς στήν Ὄλγα, στόν Νικ. Ἰβ. καί στούς ἄλλους φίλους.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ὀχτώβρη 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

165

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ «ΠΡΟΛΕΤΑΡΙ» *

Διαβάστε καί *νά μοῦ τό ἐπιστρέψετε!!*

Τήν ἀνταπόκριση ὅμως ἀπό τήν Πετρούπολη τήν προτείνω στό ΚΟ [212].

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ὀχτώβρη 1909 στό Παρίσι (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Ἐπιγραφή στό φάκελο τοῦ γράμματος Β. Α. Καρπίνσκι. *Ἡ Σύντ.*

166

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΤΟ ΚΑΠΡΙ [213]

᾿Αγαπητοί σύντροφοι! Πήραμε καί τά δυό σας γράμματα σχετικά μέ τή διάσπαση πού ἄρχισε στή «σχολή». Αὐτά τά πρῶτα συντροφικά γράμματα ὁμοϊδεατῶν πού μᾶς ἔρχονται ἀπό τό Κάπρι, μᾶς χαροποίησαν ὅλους ἐξαιρετικά. Χαιρετίζουμε ὁλόψυχα τό σαφή διαχωρισμό πού ἄρχισε στή σχολή.

Γιά νά φανεῖ ὁ πραγματικός χαρακτήρας τῆς σχολῆς σάν καινούργιου κέντρου μιᾶς καινούργιας ὁμάδας χρειαζόταν βέβαια καιρός. ᾿Εμεῖς οὔτε λεπτό δέν ἀμφιβάλλαμε πώς οἱ πιό συνειδητοί σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες ἀργά ἤ γρήγορα θά ξεδιαλύνουν τήν κατάσταση καί θά βροῦν τό σωστό δρόμο. Μᾶς γράφουν ἀπό τή Μόσχα πώς ἐκεῖ ἔχουν πάρει γράμματα ἀπό φανατικούς «μπογκντανοφικούς» μαθητές τῆς σχολῆς, πού κάνουν ἀπροκάλυπτα ζύμωση ὑπέρ τοῦ κέντρου τοῦ Κάπρι καί *πού βοηθοῦν ἐξαιρετικά* ὅλους τούς σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες νά καταλάβουν τήν πραγματική σημασία τῆς σχολῆς τοῦ Κάπρι.

Τώρα ἄς δοῦμε ἀπό κοντά τό ζήτημα. ᾿Εσεῖς, σύντροφοι, πρέπει νά σκεφτεῖτε καλά πάνω στή νέα κατάσταση πού δημιουργήθηκε, γιά νά μπορέσουμε νά τήν ἐξετάσουμε μαζί καί νά προβοῦμε σέ σωστές ἐνέργειες, νά διαλέξουμε σωστά γι' αὐτές τόν κατάλληλο χρόνο. Καταλαβαίνετε φυσικά ὅτι ἡ διάσπαση τῆς σχολῆς εἶναι τώρα ἀναπόφευκτη: ἐσεῖς οἱ ἴδιοι γράφετε πώς δέν μπορεῖτε νά ζεῖτε σέ μιά τέτια σχολή. Σέ κοινή δράση μέ τούς φανατικούς «μπογκντανοφικούς», βέβαια, οὔτε σεῖς οἱ ἴδιοι ὑπολογίζετε. Καί μιά καί τό πράγμα ἔφτασε σέ σημεῖο πού ἡ διάσπαση τῆς σχολῆς εἶναι *ἀναπόφευκτη,* πρέπει νά καταλάβουμε καθαρά τή σημασία αὐτῆς τῆς διάσπασης, νά δοῦμε καθαρά τί ἀγώνα συνεπάγεται αὐτή ἡ διάσπαση, πόσο θά προσπαθήσουν οἱ μπογκντανοφικοί νά σᾶς *«καταστήσουν ἀκίνδυνους»* ὅλους σας (δηλ. νά σᾶς στερήσουν τή δυνατότητα νά ἐξασκήσετε τήν ἐπίδρασή σας καί νά ἐκθέσετε τήν ἀλήθεια γιά τή σχολή), νά σᾶς *δυσφημήσουν* ὅλους (ἡ προσωνυμία: «πράκτορες τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου», πού δόθηκε ὅπως λέτε ἀπό τόν ᾿Αλέξινσκι, εἶναι μονάχα ἡ ἀρχή: εἶναι τά λουλουδάκια, *οἱ καρποί θά ὡριμάσουν ὕστερότερα)* κτλ. κτλ.

Πρέπει νά τά σκεφτεῖτε καλά ὅλα αὐτά καί νά ἐνεργήσετε σταθερά, ἀποφασιστικά, μέ περίσκεψη, ὅπως στή μάχη: ἐσεῖς οἱ ἴδιοι γράφετε πώς στή σχολή γίνονται ««μάχες» ἐξαιτίας τῆς πλατ-

φόρμας». Αὐτό εἶναι ἡ ἀρχή τῶν μαχῶν ἐναντίον σας *παντοῦ*, ὅπου θά διεισδύουν οἱ μπογκντανοφικοί.

Στήν ἀρχή πρέπει νά καθορίσετε ἀκριβῶς πόσοι εἶστε. Πόσοι εἶναι *οἱ ἀποφασιστικοί* ἀντίπαλοι τῆς «μπογκντανοφικῆς» πλατφόρμας; Μπορεῖ ὁ ἀριθμός αὐτός νά μεγαλώσει ἤ ὄχι; Ἄν ναί, τότε πῶς καί σέ πόσο χρονικό διάστημα. Ἄν ὄχι, τότε ποιά εἶναι ἡ στάση τῶν «οὐδετέρων»; Ὀφείλετε νά σκεφτεῖτε ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ στάση σας κατά τήν ἀναπόφευκτη διάσπαση τῆς σχολῆς, *γιά νά κερδίσετε* κατά τό δυνατό *μέ τό μέρος σας* αὐτούς τούς οὐδέτερους, ἤ στή χειρότερη περίπτωση νά μήν τούς παραδόσετε ἐντελῶς στά νύχια τῶν μπογκντανοφικῶν.

Παρακάτω. Πῶς σκέπτεστε νά βάλετε τό ζήτημα τῆς ἀποχώρησής σας ἀπό τή σχολή; Σάν ἁπλή ἀποχώρηση ἤ σάν ἀποχώρηση ἐξαιτίας τῆς πάλης γιά τίς πλατφόρμες; Ἐννοεῖται, ἄν ἐκεῖ σέ σᾶς ἡ πάλη ξετυλίγεται τόσο γρήγορα, ὅπως θά μποροῦσε νά τό συμπεράνει κανείς ἀπό τά δυό πρῶτα γράμματά σας, τότε ἡ διάσπαση ἴσως εἶναι ἤδη γεγονός τετελεσμένο, δηλ. οἱ μπογκντανοφικοί μπορεῖ νά σᾶς ἔχουν κιόλας διώξει, ἁπλούστατα νά σᾶς ἔχουν διώξει, ὁπότε δέν μπορεῖ πιά νά γίνει λόγος γιά τίποτε. Ἄν αὐτό δέν ἔχει γίνει ἀκόμη, σκεφτεῖτε καλά πῶς θά βάλετε τό ζήτημα τῆς ἀποχώρησής σας. Πρέπει νά ἀπαντήσετε σέ ὅλες τίς ὀργανώσεις τῆς Ρωσίας. Πρέπει νά ἀνασκευάσετε μέ ἀκρίβεια καί σαφήνεια, χειροπιαστά, ὅλες τίς κατηγορίες πού θά σᾶς ἐπιρίψουν τώρα κατά χιλιάδες οἱ «μπογκντανοφικοί». Πρέπει νά ἑτοιμαστεῖτε νά ὑπερασπίσετε τίς ἀπόψεις σας καί σχετικά μέ τή σχολή καί σχετικά μέ τήν «πλατφόρμα» τῶν μπογκντανοφικῶν [214].

Ἄν μπεῖ ζήτημα ἀποχώρησής σας, πρέπει νά ἐπιδιώξετε νά δοθοῦν σέ ὅλους σας τά μέσα γιά τήν ἐπιστροφή σας στή Ρωσία. Αὐτό εἶναι ὑποχρέωση τῆς σχολῆς, ἀκριβῶς ὅπως τό Μπολσεβίκικο Κέντρο πρίν ἀπό τή διάσπαση τῶν μπολσεβίκων εἶχε ὑποχρέωση νά δόσει χρήματα γιά τό ταξίδι στή Ρωσία (ὕστερα ἀπό τήν κομματική συνδιάσκεψη τοῦ Δεκέμβρη 1908) καί στόν Λιάντοφ καί στόν Βσέβολοντ καί στόν Στανισλάβ. Αὐτοί τότε ζήτησαν ἀπό μᾶς χρήματα καί τά πῆραν.

Ἐννοεῖται, ἐμεῖς θά σᾶς βοηθήσουμε καί γιά τά διαβατήρια καί γιά τή συνάντησή μας (στό Παρίσι ἤ κάπου σέ καμιά μικρή πολιτειούλα, γιά νά εἶναι πιό συνωμοτική ἡ συνάντησή μας, γιά νά μή χάσετε πολύ καιρό καί γιά νά ἔχετε λιγότερα ἔξοδα). Τό μέρος τῆς συνάντησής μας θά τό συζητήσουμε ἰδιαίτερα καί θά

τό διαλέξουμε κατοπινά. Τά οἰκονομικά μας δέν εἶναι ἀνθηρά καί ἡ βοήθεια πού θά σᾶς δόσουμε θά εἶναι μετρημένη.

Σᾶς τά γράφω ὅλα αὐτά γιά νά ξεκαθαρίσουμε τό ζήτημα καί νά ἀνταλλάξουμε γνῶμες. Ὅταν πάρουμε ἀπό σᾶς πιό ἀκριβεῖς ἀπαντήσεις, ὅταν θά ξεδιαλύνουμε ὅλα τά ζητήματα μέ τήν ἀλληλογραφία μας, θά καλέσουμε τήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι» καί τότε θά ἀποφασιστεῖ τό ποσό τῆς βοήθειας, ὁ χρόνος καί ὁ τόπος τῆς συνάντησής μας, κτλ.

Ἀπαντεῖστε πιό λεπτομερειακά. Δέν μπορεῖτε νά μᾶς δόσετε μιά διεύθυνση γιά νά ἀλληλογραφοῦμε *ἀπευθείας;*

Χαιρετισμούς. *Ὁ γραμματέας τῆς «Προλετάρι»*

Γράφτηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

167

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Γιά νά παρακολουθοῦμε *συστηματικά* τά οἰκονομικά καί γιά νά ἔχουμε ἀκόμη τή δυνατότητα νά ἐλαττώνουμε συστηματικά τά ἔξοδα, πρέπει

1) νά καταρτίζουμε μηνιάτικους ἀπολογισμούς μέ τίς στῆλες πού *συγκρίνονται* μεταξύ τους καί πού *ξεχωρίζουν* τό πιό οὐσιαστικό καί αὐτό πού πιό λίγο ὑπόκειται σέ ἀλλαγές ἀπό τό πιό τυχαῖο καί ἀπό ἐκεῖνο πού περισσότερο ἐλαττώνεται (τήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας ἀπό τή βοήθεια· τό διαμέρισμα τοῦ Τμήματος διεκπεραίωσης καί τά ἔξοδα τοῦ τυπογραφείου ἀπό τίς τιμές τοῦ χαρτιοῦ καί τό μισθό τῶν στοιχειοθετῶν κτλ.).

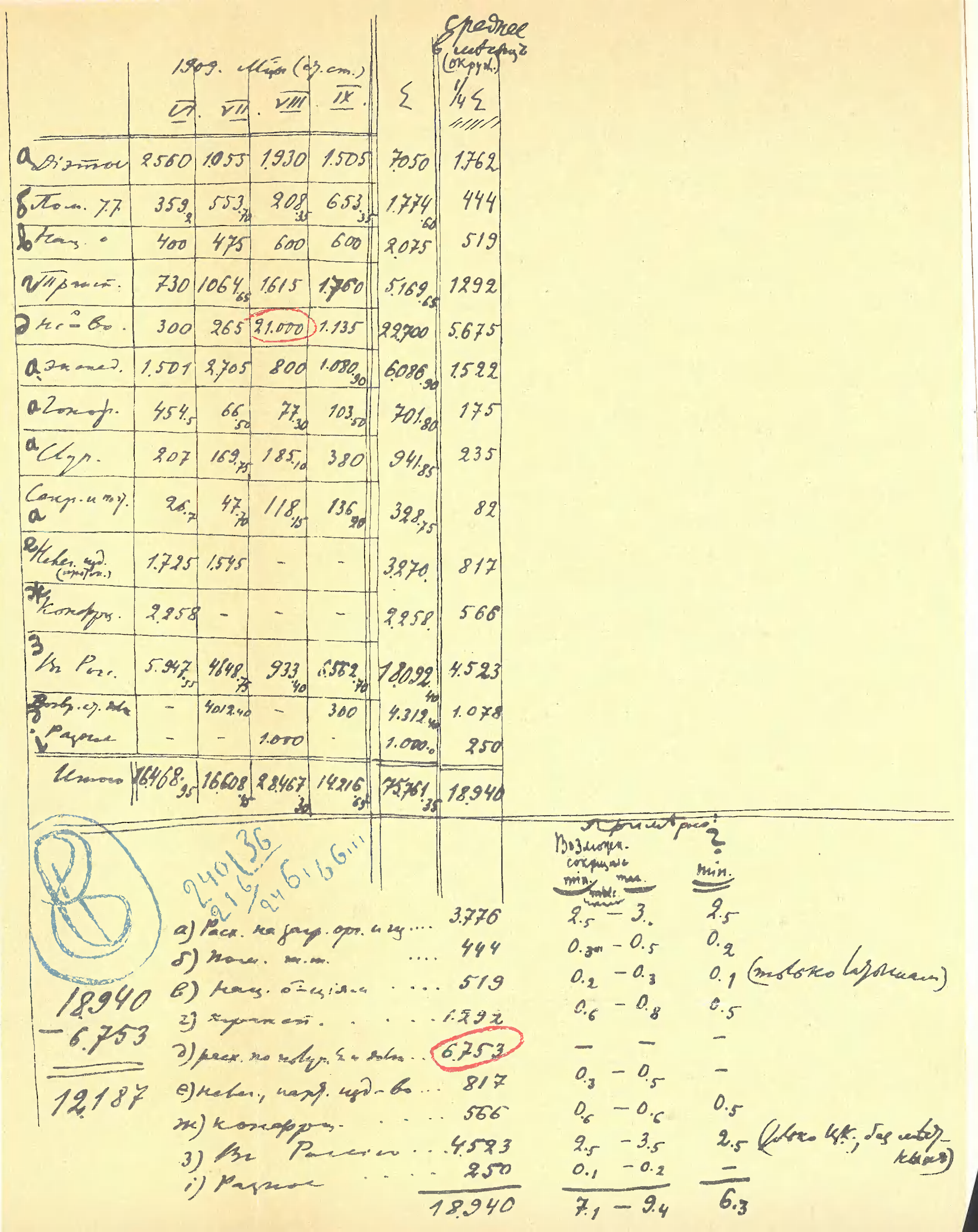
2) Νά προσπαθήσουμε νά καταρτίσουμε γιά ἀρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα (λογουχάρη γιά ½ χρόνο) *ὀρθολογιστικό* συνοπτικό ἀπολογισμό μέ ὑπολογισμό τῆς μέσης δαπάνης γιά τό κάθε κονδύλι. (Οἱ δίαιτες ξεχωριστά· ἡ βοήθεια ξεχωριστά· τά ἀπρόβλεπτα ἔξοδα καί τά μικροέξοδα μεταφορᾶς δέν πρέπει νά ἀνακατωθοῦν· τά ἔξοδα γιά τήν ἐφημερίδα εἶναι ὑπολογισμένα κατά κονδύλια: στοιχειοθέτες — χαρτί — διαμέρισμα — μισθός τοῦ διεκπεραιωτῆ — τυπογραφεῖο κτλ.). Μετά γιά τό κάθε κονδύλι πρέπει νά σκεφτοῦμε ἐλαττώσεις ὄχι

Чтобы систематически слѣдить за каче-ствомъ и имѣть возможность систематически-же сокращать расходы, надо

1) составлять мѣсячные отчеты по рубрикамъ, сравнивать между собой и отдѣлять наиболѣе существенные и наименѣе поддающіеся измѣненіямъ отъ наиболѣе случайнаго и наиболѣе сократимаго (напр. газеты отъ почты; квартиру книж. и расх. типографіи отъ цѣнъ на бумагу и жалов. корректор. и т. д.).

2) Постараться составить за довольно большой промежутокъ времени (напр., за 1/2 года) раціональный сводный отчетъ съ вычисленіемъ средняго расхода на каждую статью. (Лит. отдѣльно; помощь отдѣльно; случ. расх. и мелкій транспортъ не д. б. смѣшаны; расходъ на газету расчитать по статьямъ: наборщики — бумага — квартира — жалованье (экспедиціи) — типографія и т. д.). Затѣмъ по каждой статьѣ надо обдумать сокращенія уже не примѣрныя, не на глазъ, а на основаніи точныхъ предположеній (сократить то-то и то-то; купить бумагу дешевле или снять квартиру дешевле и т. д. и т. п.; сократить расходы на „отказы" и мелкій транспортъ и т. п.).

Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τήν Οἰκονομική ἐπιτροπή τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου. 1909

	1909. Мѣс. (ст. ст.) VI.	VII.	VIII.	IX.	Σ	Среднее в месяцъ (округл.) 1/4 Σ
а)	2560	1055	1930	1505	7050	1762
б) Пом. Т.Т.	359.2	553.70	208.35	653.35	1774.60	444
в) Кан.	400	475	600	600	2075	519
г)	730	1064.65	1615	1760	5169.65	1292
д)	300	265	21.000	1.135	22700	5.675
а) экспед.	1.501	2.705	800	1.080.90	6086.90	1522
а)	454.5	66.50	77.30	103.50	701.80	175
а) Квар.	207	169.75	185.10	380	941.85	235
а) Канц. и почт.	26.7	47.70	118.15	136.90	328.75	82
е)	1.725	1.545	–	–	3.270	817
ж) Конфер.	2.258	–	–	–	2.258	566
з) Въ Россію	5.947.55	4648.75	933.40	6.562.70	18092.40	4.523
	–	4012.40	–	300	4.312.40	1.078
и) Разное	–	–	1.000	–	1.000.0	250
Итого	16468.95	16608.85	28467.30	14216.65	75761.35	18.940

		Возможн. сокращ. min. – max.	min.
а)	3.776	2.5 – 3.	2.5
б)	444	0.3 – 0.5	0.2
в)	519	0.2 – 0.3	0.1
г)	1.292	0.6 – 0.8	0.5
д)	6.753	– –	–
е)	817	0.3 – 0.5	–
ж) Конфер.	566	0.6 – 0.6	0.5
з) Въ Россію	4523	2.5 – 3.5	2.5
и) Разное	250	0.1 – 0.2	–
	18.940	7.1 – 9.4	6.3

18940
−6.753
12187

πιά κατά προσέγγιση, ὄχι χονδρικά, ἀλλά μέ βάση ἀκριβεῖς προϋποθέσεις (νά ἐλαττωθεῖ τοῦτο καί ἔτσι· νά ἀγοράσουμε χαρτί φτηνότερο ἤ νά νοικιάσουμε διαμέρισμα πιό φτηνό κτλ. κτλ.· νά ἐλαττωθοῦν τά «ἔκτακτα» ἔξοδα καί τά μικροέξοδα μεταφορᾶς κτλ.).

	1909. Μῆνες (μέ τό παλ. ἡμερ.)				Σ*	Κατά μέσο ὅρο τό μήνα (περίπου) ¼ Σ
	VI	VII	VIII	IX		
α Δίαιτες	2 560	1 055	1 930	1 505	7 050	1 762
β Βοήθεια σέ συντρόφους	359.$_{2}$	553.$_{70}$	208.$_{35}$	653.$_{35}$	1 774.$_{60}$	444
γ Στίς ἐθνικές ὀργανώσεις	400	475	600	600	2 075	519
δ Μεταφορές	730	1 064.$_{65}$	1 615	1 760	5 169.$_{65}$	1 292
ε Κληρονομιά	300	265	21 000	1 135	22 700	5 675
α Τμῆμα διεκπεραίωσης	1 501	2 705	800	1 080.$_{90}$	6 086.$_{90}$	1 522
α Ἀμοιβή	454.$_{5}$	66.$_{50}$	77.$_{30}$	103.$_{50}$	701.$_{80}$	175
α Τυχαῖα	207	169.$_{75}$	185.$_{10}$	380	941.$_{85}$	235
α Γραμματεία καί ταχυδρομεῖο	26.$_{7}$	47.$_{70}$	118.$_{15}$	136.$_{20}$	328.$_{75}$	82
στ Παράνομες ἐκδόσεις (πρακτικά)	1 725	1 545	—	—	3 270	817
ζ Συνδιάσκεψη	2 258	—	—	—	2 258	566
η Στή Ρωσία	5 947.$_{55}$	4 648.$_{75}$	933.$_{40}$	6 562.$_{70}$	18 092.$_{40}$	4 523
ε Ἐπιστροφή παλιῶν χρεῶν	—	4 012.$_{40}$	—	300	4 312.$_{40}$	1 078
θ Διάφορα	—	—	1 000	—	1 000.$_{0}$	250
Σύνολο	16 468.$_{95}$	16 608.$_{45}$	28 467.$_{30}$	14 216.$_{65}$	75 761.$_{35}$	18 940

240 | 36
−216 | ———
——— | 6,66. ...
24

* — Summa — σύνολο. *Η Σύντ.*

		Περίπου: Πιθανές ἐλαττώσεις minimum	maximum	? minimum	
		χιλιάδες			
α) Ἔξοδα ὀργανώσεων ἐξωτερικοῦ καί γιά ἐφημερίδα......	3 776	$2._{5}$	$—3._{0}$	$2._{5}$	
β) Βοήθεια σέ συντρόφους.......	444	$0._{3}$	$—0._{5}$	$0._{2}$	
γ) Στίς ἐθνικές ὀργανώσεις.....	519	$0._{2}$	$—0._{3}$	$0._{1}$	(μόνο στούς λεττονούς)
δ) Μεταφορές........................	1 292	$0._{6}$	$—0._{8}$	$0._{5}$	
ε) Ἔξοδα γιά παραλαβή τῆς Σ καί χρέη..........................	6 753	—	—	—	
στ) Παράνομο κομματικό ἐκδοτικό..................................	817	$0._{3}$	$—0._{5}$	—	
ζ) Συνδιασκέψεις...................	566	$0._{6}$	$—0._{6}$	$0._{5}$	
η) Στή Ρωσία..........................	4 523	$2._{5}$	$—3._{5}$	$2._{5}$	(μόνο τῆς ΚΕ, χωρίς τά τοπικά)
θ) Διάφορα............................	250	$0._{1}$	$—0._{2}$	—	
	18 940	$7._{1}$	$—9._{4}$	$6._{3}$	

18 940
— 6 753
12 187

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1909, στό Παρίσι (τοπικό)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

168

* ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΟ

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Σᾶς παρακαλῶ νά δημοσιεύσετε στό προσεχές φύλλο τοῦ ΚΟ τήν ἀπόφασή μου πού ἀπορίφθηκε μέ δυό ψήφους ὑπέρ, δυό κατά καί μιά ἀποχή, καί τή δήλωσή μου γιά τήν ἀποχώρησή μου ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ [215], καθώς ἐπίσης νά μοῦ στείλετε ἀντίγραφο τῆς δικῆς μου ἀπόφασης, τοῦ Μάρτη καί τῆς ἀπόφασης πού ψηφίστηκε μέ τά ἀποτελέσματα τῶν ψηφοφοριῶν.

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Παρίσι, 4 τοῦ Νοέμβρη 1909.

P. S. Θά παρακαλοῦσα ἐπίσης τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ νά μοῦ ἀπαντήσει, ἄν θά δεχτεῖ γιά τό προσεχές φύλλο τοῦ ΚΟ ἕνα ἄρθρο μου γιά συζήτηση σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν μεθόδων δυναμώματος τοῦ Κόμματός μας καί τῆς ἑνότητάς του.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

169

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

16. XI. 09.

'Αγαπητέ 'Αλεξέι Μαξίμοβιτς! Όλο τόν καιρό ἤμουν ἀπόλυτα βέβαιος ὅτι Ἐσεῖς καί ὁ σύντρ. Μιχαήλ εἶστε οἱ πιό σταθεροί φραξιονιστές τῆς καινούργιας ὁμάδας, καί πώς θά ἦταν ἀνοησία νά προσπαθήσω νά μιλήσω φιλικά μαζί Σας. Σήμερα εἶδα γιά πρώτη φορά τόν σύντρ. Μιχαήλ, κουβέντιασα μαζί του εἰλικρινά καί γιά τίς ὑποθέσεις καί γιά Σᾶς καί εἶδα ὅτι γελάστηκα οἰκτρά. Μά τήν ἀλήθεια, εἶχε δίκιο ὁ φιλόσοφος Χέγγελ: ἡ ζωή προχωρεῖ μέ ἀντιθέσεις καί οἱ ἀντιθέσεις τῆς ζωῆς εἶναι πολλές φορές πιό πλούσιες, πιό πολύμορφες καί πιό περιεκτικές ἀπ' ὅ,τι νομίζει στήν ἀρχή ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου. Ἔβλεπα τή σχολή *μόνο* σάν κέντρο τῆς καινούργιας ὁμάδας. 'Αποδείχτηκε ὅτι αὐτό δέν ἦταν σωστό — ὄχι μέ τήν ἔννοια ὅτι δέν ἦταν κέντρο τῆς καινούργιας ὁμάδας (ἡ σχολή ἦταν τέτιο κέντρο καί παραμένει καί τώρα τέτιο), ἀλλά μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ ἀντίληψη αὐτή δέν εἶναι πλήρης, δέν ἀποτελεῖ ὅλη τήν ἀλήθεια. Ὑποκειμενικά μερικοί ἄνθρωποι ἔχουν κάνει τή σχολή τέτιο κέντρο, ἀντικειμενικά ἦταν γι' αὐτούς ἕνα τέτιο κέντρο, ἐκτός ὅμως ἀπ' αὐτό ἡ σχολή τράβηξε ἀπό τήν πραγματική ἐργατική ζωή πραγματικούς πρωτοπόρους ἐργάτες. 'Αποδείχτηκε ὅτι ἐκτός ἀπό τήν ἀντίθεση ἀνάμεσα στήν παλιά καί στήν καινούργια ὁμάδα, ξέσπασε στό Κάπρι ἀντίθεση καί ἀνάμεσα σέ μιά μερίδα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς διανόησης καί στούς ἐργάτες-ρώσους, καί οἱ ἐργάτες αὐτοί *ὁπωσδήποτε* καί ὅ,τι κι' ἄν συμβεῖ θά βγάλουν τή σοσιαλδημοκρατία στό σωστό δρόμο, θά τή βγάλουν παρόλες τίς δολοπλοκίες καί τούς καυγάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ, παρόλες τίς «ἱστορίες» κτλ., κτλ. Τέτιοι ἄνθρωποι, ὅπως εἶναι ὁ Μιχαήλ, ἀποτελοῦν ἐγγύηση γι' αὐτό. 'Αποδείχτηκε ἀκόμη ὅτι

στή σχολή ξέσπασε ἀντίθεση καί ἀνάμεσα στά στοιχεῖα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς διανόησης τοῦ Κάπρι.

Ἀπό τά λόγια τοῦ Μιχαήλ βλέπω, ἀγαπητέ Α. Μ., ὅτι τώρα εἶστε πολύ στενοχωρημένος. Σᾶς ἔλαχε μέ τό πρῶτο νά δεῖτε τό ἐργατικό κίνημα καί τή σοσιαλδημοκρατία ἀπό μιά τέτια πλευρά, μέ τέτιες ἐκδηλώσεις, μέ τέτιες μορφές, πού πολλές φορές στήν ἱστορία τῆς Ρωσίας καί τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἔκαναν τούς λιγόπιστους διανοούμενους νά ἀπελπίζονται γιά τό ἐργατικό κίνημα καί τή σοσιαλδημοκρατία. Εἶμαι βέβαιος ὅτι αὐτό δέν θά συμβεῖ μέ Σᾶς, καί ὕστερα ἀπό τή συζήτηση μέ τόν Μιχαήλ θέλω νά Σᾶς σφίξω δυνατά τό χέρι. Μέ τό ταλέντο τοῦ καλλιτέχνη Ἐσεῖς δόσατε στό ἐργατικό κίνημα τῆς Ρωσίας — καί ὄχι μόνο τῆς Ρωσίας — τόσο μεγάλο ὄφελος καί θά τοῦ δόσετε ἀκόμη τόσο ὄφελος ὥστε δέν ἐπιτρέπεται σέ καμιά περίπτωση νά ἀφήσετε νά Σᾶς κυριεύσουν ἄσχημες ψυχικές διαθέσεις, πού εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἐπεισοδίων τῆς πάλης τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τυχαίνουν περιπτώσεις πού ἡ ζωή τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος γεννάει ἀναπόφευκτα τήν πάλη αὐτή τοῦ ἐξωτερικοῦ καί τή διάσπαση καί τούς καυγάδες καί τούς τσακωμούς τῶν στενῶν ὁμίλων, κι' αὐτό ὄχι γιατί τό ἐργατικό κίνημα ἦταν ἀδύνατο ἐσωτερικά, ἤ γιατί ἡ σοσιαλδημοκρατία εἶναι ἐσωτερικά λαθεμένη, ἀλλά γιατί εἶναι πάρα πολύ ἀνομοιογενῆ καί διαφέρουν πολύ στίς ἱκανότητες τά στοιχεῖα, ἀπό ὅπου ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ἀναγκασμένη νά σφυρηλατεῖ τό Κόμμα της. Ὡστόσο θά σφυρηλατήσει, θά σφυρηλατήσει μιά ὑπέροχη ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία στή Ρωσία, θά τή σφυρηλατήσει γρηγορότερα ἀπ' ὅ,τι φαίνεται κάποτε ἀπό τήν ἄποψη τῆς τρισκατάρατης κατάστασης τῆς ἐμιγκράτσιας, θά τή σφυρηλατήσει πιό σίγουρα ἀπ' ὅ,τι φαίνεται, ἄν κρίνουμε ἀπό ὁρισμένα ἐξωτερικά σημάδια καί ξεχωριστά ἐπεισόδια. Τέτιοι ἄνθρωποι, σάν τόν Μιχαήλ, ἀποτελοῦν ἐγγύηση γι' αὐτό.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι, καθώς καί τό χέρι τῆς Μαρίας Φιόντοροβνα, γιατί τώρα ἐλπίζω νά συναντηθοῦμε ὄχι σάν ἐχθροί πιά.

Δικός Σας *Λένιν*

Wl. Oulianoff.
4. Rue Marie-Rose. 4.
Paris. XIV.

Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ Ὀχτώβρη 1924 στήν «Κράσναγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 236

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

170

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Σχετικά μέ τόν ἐρχομό μου, ἄδικα περιμένετε. Πραγματικά, γιά ποιό λόγο νά μαλώνω μέ τόν Μαξίμοφ, τόν Λουνατσάρσκι κτλ.; Ὁ ἴδιος μάλιστα γράφετε: φαγώνεστε μεταξύ σας — καί μᾶς καλεῖτε νά φαγωνόμαστε μπροστά στόν κόσμο. Αὐτό δέν εἶναι πρότυπο δουλιᾶς. Καί σχετικά μέ τό ὅτι διώχνουμε ἀπό κοντά μας τούς ἐργάτες δέν ἔχετε δίκιο. Ἄλλο πράγμα ἄν δεχτοῦν τήν πρόσκλησή μας καί ἔρθουν σέ μᾶς — θά κουβεντιάσουμε μαζί τους, θά παλέψουμε γιά τίς ἀπόψεις μιᾶς μεγάλης ἐφημερίδας *, πού τή βρίζουν κάποιοι φραξιονιστές (εἶναι καιρός πού τό ἄκουσα αὐτό ἀπό τόν Λιάντοφ καί ἄλλους), λέγοντας ὅτι εἶναι πολύ πληκτική, ἀγράμματη, ἐντελῶς περιττή καί ὅτι δέν πιστεύει οὔτε στό προλεταριάτο οὔτε στό σοσιαλισμό.

Σχετικά μέ τήν καινούργια διάσπαση δέν παρουσιάζετε τά πράγματα σωστά. Ἀπό τή μιά λέτε: καί οἱ δυό μερίδες εἶστε μηδενιστές (καί «σλάβοι ἀναρχικοί» — ἔ, φίλε μου, μά καί οἱ μή σλάβοι εὐρωπαῖοι σέ καιρούς παρόμοιους μέ τό δικό μας τσακώνονταν, βρίζονταν καί εἶχαν διασπαστεῖ ἑκατό φορές πιό πολύ!) — καί ἀπό τήν ἄλλη, ἡ διάσπαση δέν θά εἶναι λιγότερο βαθιά ἀπό τή διάσπαση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων. Ἄν πρόκειται γιά «μηδενισμό» αὐτῶν πού «φαγώνονται», γιά ἀγραμματοσύνη κ.ἄ. κάποιου, ὁ ὁποῖος δέν πιστεύει σ' αὐτά πού γράφει κτλ., τότε αὐτό θά πεῖ ὅτι ἡ διάσπαση δέν εἶναι βαθιά, ὅτι δέν ὑπάρχει κάν διάσπαση. Ἄν ὅμως ἡ διάσπαση εἶναι πιό βαθιά ἀπ' ὅ,τι ἦταν ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί στούς μενσεβίκους, τότε αὐτό θά πεῖ ὅτι δέν πρόκειται γιά μηδενισμό, οὔτε καί γιά συγγραφεῖς πού δέν πιστεύουν σέ ὅσα γράφουν. Δέν βγαίνει σωστά, μά τήν ἀλήθεια! Κάνετε λάθος σχετικά μέ τή σημερινή διάσπαση καί μέ τό δίκιο σας **, λέτε: «τούς ἀνθρώπους τούς καταλαβαίνω, δέν καταλαβαίνω ὅμως τά ἔργα τους».

Αὐτό πού φαίνεται σέ Σᾶς καί στόν Μαξίμοφ ὅτι εἶναι ἀνειλικρίνια καί μηδαμινότητα κ.ἄ. στήν «Προλετάρι» ἐξηγεῖται ἀπό μιά ἄλλη ἐντελῶς ἄποψη γιά ὅλη τή σημερινή περίοδο (καί γιά τό μαρξισμό, φυσικά). Σχεδόν δυό χρόνια στριφογυρίζουμε στό ἴδιο μέρος καί ἀναμα-

---

* Πρόκειται γιά τό ὄργανο τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου, τήν ἐφημερίδα «Προλετάρι». *Ἡ Σύντ.*

** Προσθήκη σχετικά μέ τό «δίκιο»: Ἐξηγοῦμαι. Ὅταν δέν καταλαβαίνει κανείς τά ἔργα, δέν μπορεῖ νά καταλάβει καί τούς ἀνθρώπους παρά... μόνο ἐξωτερικά. Δηλ. μπορεῖ νά καταλάβεις τήν ψυχολογία αὐτοῦ ἤ τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου πού παίρνει μέρος στήν πάλη, ὄχι ὅμως καί τό νόημα τῆς πάλης, τήν κομματική καί τήν πολιτική *σημασία* της.

σοῦμε τά ζητήματα πού ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νά φαίνονται στόν Μαξίμοφ «συζητήσιμα», ζητήματα πού ἀπό καιρό τά ἔλυσε ἡ ζωή. Καί ἄν συνεχίζαμε νά «συζητοῦμε» γι' αὐτά καί σήμερα θά στριφογυρίζαμε ἄσκοπα στό ἴδιο μέρος. Ὅταν ὅμως χωρίσουμε, θά δείξουμε στούς ἐργάτες, καθαρά, ἀνοιχτά, συγκεκριμένα δυό διεξόδους. Οἱ ἐργάτες σοσιαλδημοκράτες θά κάνουν τήν ἐκλογή εὔκολα καί γρήγορα, γιατί ἡ τακτική νά διατηροῦμε (σέ κονσέρβες) τίς ἐπαναστατικές *φράσεις* τοῦ 1905-1906, ἀντί τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐπαναστατικῆς *μεθόδου* σέ μιά καινούργια, διαφορετική κατάσταση, σέ μιά ἀλλαγμένη ἐποχή πού ἀπαιτεῖ ἄλλες μεθόδους καί ἄλλες μορφές ὀργάνωσης, ἡ τακτική αὐτή εἶναι νεκρή. Τό προλεταριάτο προχωρεῖ καί θά φτάσει στήν ἐπανάσταση — ὅμως *ὄχι ἔτσι*, ὅπως ἔγινε πρίν τό 1905: σ' ἐκεῖνον πού πιστεύει ὅτι προχωρεῖ καί θά φτάσει, πού *δέν καταλαβαίνει* ὅμως αὐτό τό «ὄχι ἔτσι», σ' αὐτόν ἡ θέση μας *πρέπει* νά φανεῖ ἀνειλικρινής, μηδαμινή, πληκτική, βασισμένη στή δυσπιστία ἀπέναντι στό προλεταριάτο καί στό σοσιαλισμό κτλ., κτλ. Ἡ διαφωνία πού ἀπορέει ἀπό δῶ, χωρίς ἀμφιβολία, εἶναι ἀρκετά βαθιά γιά νά κάνει τή διάσπαση, τουλάχιστο τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀναπόφευκτη. Ὅμως οὔτε κατά προσέγγιση δέν εἶναι τόσο βαθιά, ὅσο ἦταν ἡ διάσπαση ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί στούς μενσεβίκους, ἄν θέλουμε νά μιλᾶμε γιά τό βάθος τῆς διάσπασης τοῦ Κόμματος, τῆς σοσιαλδημοκρατίας, τῶν μαρξιστῶν.

Σᾶς κάνει κατάπληξη, γιατί δέν βλέπω τόν ὑστερισμό, τήν ἀπειθαρχία, (οὔτε Ἐσεῖς θά ἔπρεπε νά τά λέτε αὐτά, οὔτε ὁ Μιχαήλ νά τά ἀκούει) καί τίς ἄλλες κακοήθειες τοῦ Μιχαήλ. Ἐγώ εἶχα τήν εὐκαιρία νά τόν δοκιμάσω σ' ἕνα μικρό ζήτημα: ἐγώ νόμιζα ὅτι δέν μπορεῖ νά γίνει συζήτηση ἀνάμεσά μας, ὅτι εἶναι ἀνώφελο νά Σᾶς γράφω. Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς συνομιλίας μέ τόν Μιχαήλ ἔγραψα ἀμέσως μέ ἔξαψη, χωρίς μάλιστα καί νά διαβάσω ξανά τό γράμμα, χωρίς νά τό ἀναβάλω γιά τήν ἑπόμενη μέρα. Τήν ἄλλη μέρα σκέφτηκα: ἔκανα βλακεία πού ἔδοσα πίστη στόν Μιχαήλ. Καί ἀποδείχτηκε ὅτι ὅσο κι' ἄν παρασυρόταν ὁ Μιχαήλ, ὡστόσο *εἶχε* δίκιο, γιατί *παρόλα αὐτά* ἡ συζήτησή μας μέ Σᾶς ἔγινε, ὄχι φυσικά χωρίς προστριβές, χωρίς μεγάλη ζημιά τῆς «Προλετάρι», ὅμως ἐδῶ τί μπορεῖς πιά νά κάνεις!

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ Ὀχτώβρη 1924 στήν «Κράσναγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 236

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

171

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ι. ΣΚΒΟΡΤΣΟΦ-ΣΤΕΠΑΝΟΦ

Ἀγαπητέ φίλε! Πῆρα τό γράμμα Σας μέ ἡμερομηνία 20. IX. 09 καί χάρηκα ἐξαιρετικά γιά τίς εἰδήσεις Σας. Κρίμα πού δέν εἴχαμε νωρίτερα εἰδήσεις ἀπό Σᾶς — ἐμεῖς ἐδῶ εἴμαστε πάρα πολύ ἀποσπασμένοι, δοκιμάσαμε νά συνδεθοῦμε μέ Σᾶς καί τόν Βιάτσ., ὅμως δέν τό καταφέραμε. Τά χρόνια εἶναι πραγματικά πάρα πολύ δύσκολα καί γι' αὐτό ἡ δυνατότητα τῶν ἐπαφῶν μέ τούς παλιούς φίλους ἔχει δέκα φορές μεγαλύτερη ἀξία. Θά Σᾶς ἀπαντήσω μέ τή σειρά: Εἴδατε τήν ἐφημερίδα μέχρι τό XII. 08. Ἀπό τότε πέρασε πολύς καιρός.

Ἀνάμεσα σέ μᾶς καί στούς λεγόμενους «ἀριστερούς» ἔγινε πλήρης διάσπαση, πού σταθεροποιήθηκε τήν ἄνοιξη τοῦ 1909. Ἄν Σᾶς τύχει νά δεῖτε τό βιβλιαράκι μου γιά τή φιλοσοφία (τό βιβλίο αὐτό Σᾶς τό ἔστειλα ἀμέσως μόλις βγῆκε, δηλ. στίς ἀρχές τοῦ καλοκαιριοῦ 1909) καί τήν ἐφημερίδα τό 1909, τότε μάλλον δέν θά πεῖτε ὅτι κάνουμε ὑποχωρήσεις ἀπέναντι στούς ἀριστεροβλάκες. Μέ τόν Μαξίμοφ καί τούς μαξιμοφικούς ὑπάρχει πλήρης καί ἐπίσημη διάσπαση. Ὁ καυγάς βρίσκεται στό φόρτε του. Μπορεῖ νά δημιουργήσουν δικό τους ὄργανο, μπορεῖ καί τό ἀντίθετο. Δημιουργοῦν σύγχυση στήν Πετρούπολη καί στήν Ὀδησσό, δέν μποροῦν ὅμως νά γίνουν δύναμη: αὐτό εἶναι, κατά τή γνώμη μου, ἡ ἀγωνία τοῦ «ὀτζοβισμοῦ-οὐλτιματισμοῦ». Ἡ διάσπαση μέ τόν Μαξίμοφ καί Σία μᾶς ἔφαγε πολλές δυνάμεις καί χρόνο, νομίζω ὅμως ὅτι ἡ διάσπαση αὐτή ἦταν ἀναπόφευκτη καί τελικά θά εἶναι ὠφέλιμη. Ξέροντας τίς ἀπόψεις Σας, νομίζω, εἶμαι μάλιστα βέβαιος, ὅτι σ' αὐτό εἴμαστε σύμφωνοι.

Σχετικά ὅμως μέ τό ὅτι εἶναι καιρός «νά πάψουμε νά πιστεύουμε ὅτι θά ἔχουμε γιά δεύτερη φορά πανδημοκρατική ἐπίθεση», διαφωνῶ κατηγορηματικά μαζί Σας. Μ' αὐτό θά βοηθούσατε μόνο τούς ὀτζοβιστές (πού κλίνουν πολύ πρός ἕναν τέτιο «μαξιμαλισμό»: ἡ ἀστική ἐπανάσταση ἔμεινε πίσω, μπροστά ὑπάρχει «καθαρά προλεταριακή») καί τούς ἄκρους δεξιούς μενσεβίκους-λικβινταριστές. (Μέ τήν εὐκαιρία: ξέρετε ὅτι ἔγινε διάσπαση στούς μενσεβίκους; Ὁ Πλεχάνοφ βγῆκε ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας τους «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» καί ἀπ' τή Σύνταξη τῆς συλλογικῆς ἐργασίας τους: «Τό κοινωνικό κίνημα στή Ρωσία τοῦ XX αἰώνα». Τόν Αὔγουστο τοῦ 1909 ὁ Πλεχάνοφ ἐξέδοσε τό «Ντνιεβνίκ», τεῦχ. 9, ὅπου ἀποκάλεσε τούς μενσεβίκους συνεργάτες τῶν λικβινταριστῶν καί στόν Πότρεσοφ εἶπε ὅτι δέν τόν θεωρεῖ, λέει, σύντροφό του, ὅτι ὁ Πότρεσοφ ἔπαψε νά εἶναι ἐπαναστάτης κτλ. Ἐδῶ ἡ ὑπόθεση τραβάει

γιά μιά προσέγγιση μέ τούς μενσεβίκους-πλεχανοφικούς, πού άποβλέπει στή στερέωση τοῦ Κόμματος.) Τό βασικό ὅμως, κατά τή γνώμη μου, εἶναι ὅτι μιά τέτια ἄποψη δέν εἶναι σωστή θεωρητικά. Ὁ «γερμανικός δρόμος» *εἶναι δυνατός*. Αὐτό δέν θέλει συζήτηση. Καί τό ἀναγνωρίσαμε ἀνοιχτά στίς ἀρχές ἀκόμη τοῦ 1908. Ὅμως ἡ δυνατότητα αὐτή δέν θά μετατραπεῖ σέ πραγματικότητα ἀλλιῶς, παρά μόνο μέ μιά σειρά «πανδημοκρατικές» ἐπιθέσεις (ἤ ἀνόδους, ἤ κρίσεις κτλ.), ἀκριβῶς ὅπως ἡ Γαλλία δέν ἔφτασε στό τέλος τῶν «πανδημοκρατικῶν» ἐπιθέσεων ὕστερα ἀπό τό 1789-1793, ἀλλά ὕστερα ἀπό τό 1871 (δηλ. ὕστερα ἀπό τό 1830, τό 1848 καί τό 1871), ἡ Γερμανία ὄχι στά 1849-1850, ἀλλά ὕστερα ἀπό τό 1871, δηλ. ὕστερα ἀπό τή Verfassungsstreit * τῆς δεκαετίας 1860-1870. Ὁ Στροῦβε, ὁ Γκουτσκόφ καί ὁ Στολίπιν κάνουν ὑπεράνθρωπες προσπάθειες γιά νά «συνενωθοῦν» καί νά δημιουργήσουν μιά Ρωσία τοῦ Βίσμαρκ — ὅμως δέν τό πετυχαίνουν. Δέν πετυχαίνουν. Εἶναι ἀνίκανοι γιά δημιουργική δράση. Ὅλα τό δείχνουν, καί οἱ ἴδιοι τό παραδέχονται ὅτι τίποτε δέν γίνεται. Ἡ ἀγροτική πολιτική τοῦ Στολίπιν εἶναι σωστή ἀπό τήν ἄποψη τοῦ πνεύματος τοῦ Βίσμαρκ. Ὁ ἴδιος ὁ Στολίπιν ὅμως «ζητάει» *20* χρόνια γιά νά τή φέρει σέ σημεῖο «νά πετύχει». Μά εἴκοσι χρόνια ἀκόμη, ἀλλά καί μικρότερο χρονικό διάστημα εἶναι ἀδύνατο νά ὑπάρξει στή Ρωσία χωρίς νά ἔχουμε τό 30—48—71 (ἄν κάνουμε σύγκριση μέ τή Γαλλία) καί τό 63—65 (ἄν κάνουμε σύγκριση μέ τή Γερμανία). Εἶναι ἀδύνατο. Καί ὅλες αὐτές οἱ χρονολογίες (καί τό 30—48—71 καί τό 63—65) ἀποτελοῦν ἀκριβῶς τήν «πανδημοκρατική ἐπίθεση».

Ὄχι, δέν μποροῦμε νά «σβήσουμε» τήν ἰδέα τῆς «πανδημοκρατικῆς ἐπίθεσης»: θά ἦταν θεμελιῶδες λάθος. Πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι ὑπάρχει ἡ δυνατότητα τοῦ «γερμανικοῦ δρόμου», ὅμως νά μήν ξεχνοῦμε ὅτι γιά τήν ὥρα αὐτός *δέν ὑπάρχει*. Πάει, τέλειωσε. Ἐμεῖς δέν πρέπει νά συνδέουμε τήν τύχη τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος μέ τήν ἐπιτυχία ἤ τήν ἀποτυχία τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης, αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο. Ἐμεῖς πρέπει νά ὀργανώνουμε τή δουλιά ἔτσι, ὥστε νά ἀποτελεῖ, ὁποιαδήποτε κι' ἄν εἶναι ἡ πορεία τῶν γεγονότων, μιά σταθερή, ἀναφαίρετη κατάκτηση, αὐτό εἶναι τό σωστό. Εἴμαστε ὅμως ὑποχρεωμένοι νά κάνουμε τό χρέος μας σάν καθοδηγητῶν τοῦ δημοκρατικοῦ, τοῦ «πανδημοκρατικοῦ» κινήματος ὥς τό τέλος, ὥς τό ρωσικό 1871, ὥς τήν πλήρη στροφή τῆς ἀγροτιᾶς πρός τό μέρος τοῦ Ordnungspartei **. Ἀλλά μέχρι τή στροφή αὐτή στή Ρωσία εἶναι ἀκόμη, μά τήν ἀλήθεια, πόσο μακριά! Ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά ἀρνηθοῦμε ὅτι ὑπάρχει ἡ δυνατότητα τῆς «γερμανικῆς», δηλ. τῆς «σάπιας»

* — συνταγματική διένεξη. *Ἡ Σύντ.*

** — κόμματος τῆς τάξης. *Ἡ Σύντ.*

λύσης τῶν «πανδημοκρατικῶν» προβλημάτων, εἴμαστε ὅμως ὑποχρεωμένοι νά τά κάνουμε *ὅλα*, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά δουλέψουμε πολύ καιρό καί ἐπίμονα ὥστε ἡ λύση αὐτή νά μήν εἶναι «σάπια», νά μήν εἶναι γερμανική, ἀλλά γαλλική, δηλ. νά εἶναι σάν ἐκείνη τοῦ 30—48—71 καί ὄχι σάν ἐκείνη τοῦ 63—65 (μόνο «συνταγματική» κρίση). Δέν μποροῦμε νά ἐγγυηθοῦμε ἄν τό δικό μας 63—65 θά εἶναι «σάπιο» ἤ πετυχημένο, ὅμως τό δικό μας καθῆκον, τό καθῆκον τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος εἶναι νά κάνουμε τό πᾶν, ὥστε ἀπό τό *«σάπιο»* νά ἀναπτυχθεῖ τό *πετυχημένο*, ἀπό τή γερμανική Verfassungsstreit — νά βγεῖ μιά καλή γαλλική ἀναταραχή. Καί δέν ὑπάρχουν ἱστορικοί νόμοι, πού νά μή μπορεῖ ἡ σάπια κρίση νά μετατραπεῖ σέ καλή ἀναταραχή. Τέτιοι νόμοι δέν ὑπάρχουν. Ὅλα ἐξαρτιῶνται ἀπό τίς περιστάσεις, ἀπό τή φτωχή μάζα τῶν ἀγροτῶν (πού ὁ Στολίπιν τούς ποδοπάτησε, ὅμως δέν τούς ἱκανοποίησε), ἀπό τή δύναμη τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, ἀπό τίς συνθῆκες, τίς προστριβές καί τίς συγκρούσεις ἀνάμεσα στόν Γκουτσκόφ καί στίς «σφαῖρες» κτλ. κτλ. Ἐμεῖς πρέπει νά φροντίζουμε νά εἴμαστε πιό δυνατοί (καί θά εἴμαστε πιό δυνατοί, ὅταν ἔρθει τό δικό μας 63—65, ἀπ' ὅ,τι ἦταν οἱ γερμανοί τότε), ὥστε οἱ ἀγρότες νά ἀκούσουν τότε ἐμᾶς, κι' ὄχι τούς φιλελεύθερους. Μόνο ἡ πάλη θά ἀποφασίσει, κατά πόσο αὐτό θά πετύχει. Θά ἀπαιτοῦμε τό πᾶν μέ τήν ἔννοια τῆς «πανδημοκρατικῆς ἐπίθεσης»: ἄν πετύχουμε, θά τά πάρουμε *ὅλα*, ἄν ἀποτύχουμε — ἕνα μέρος· τραβώντας ὅμως γιά τή μάχη, δέν ἐπιτρέπεται νά περιοριζόμαστε στήν ἀπαίτηση ἑνός μέρους. Μέ νέο τρόπο νά κάνουμε τή συγκρότηση, μέ νέο τρόπο νά ὀργανωνόμαστε, μέ νέο τρόπο νά βαδίζουμε πρός τήν κρίση — αὐτή εἶναι ἡ *οὐσία* τῆς στιγμῆς — ὅμως καί νά ὑποστηρίζουμε καί νά ἀναπτύσσουμε, νά ἐνισχύουμε ὅλα τά παλιά συνθήματα, τήν ἀπαίτηση τοῦ *«ὅλου»*. Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι καί Σᾶς εὔχομαι ὑγεία καί δύναμη.

Ὅλος δικός Σας *Σταρίκ*

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1909
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1922 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

172

ΕΚΚΛΗΣΗ-ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΥΣ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΖΕΜΣΤΒΟ, ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Ὁ Β. Ἰλίν, συνεχίζοντας τή δουλιά πάνω στό ἔργο του γιά τό ἀγροτικό ζήτημα γενικά καί γιά τόν ἀγροτικό καπιταλισμό στή Ρωσία είδικά,

παρακαλεῖ πάρα πολύ τούς στατιστικούς τῶν ἱδρυμάτων τῶν ζέμστβο, τῶν δήμων καί τῆς κυβέρνησης νά τοῦ στείλουν στατιστικά στοιχεῖα κτλ. [216]

Παρίσι. 9/XII. *B. Οὐλιάνοφ*

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Δεκέμβρη 1909
Στάλθηκε στή Μόσχα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 11

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο πού τό ἔγραψε ἄγνωστος

173

ΠΡΟΣ ΤΟΝ I. I. ΣΚΒΟΡΤΣΟΦ-ΣΤΕΠΑΝΟΦ

16. XII. 09.

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Πῆρα τήν ἀπάντησή Σας καί Σᾶς γράφω γιά νά συνεχιστεῖ ἡ συζήτηση.

Ἐσεῖς θέλετε νά μεταφέρετε τό ζήτημα περισσότερο πάνω σέ θεωρητική (καί ὄχι σέ τακτική) βάση. Εἶμαι σύμφωνος. Θά θυμίσω μονάχα πώς τό σημεῖο τῆς ἀφετηρίας *Σας* ἀφοροῦσε τήν τακτική: μιά καί Σεῖς ἀπορίψατε «τήν κλασική τοποθέτηση» τῆς βασικῆς θέσης τῆς τακτικῆς. Τήν τακτική αὐτή λύση Ἐσεῖς τήν ὑποδείξατε (χωρίς νά βγάλετε ἀπ' αὐτή *συμπεράσματα* γιά τήν τακτική) σέ σχέση μέ τήν ἄρνηση τῆς «ἀμερικανικῆς δυνατότητας». Γι' αὐτό δέν θεωρῶ σωστό τόν τρόπο πού ἐκθέτετε τίς διαφωνίες μας, ὅταν λέτε: «Ἐσεῖς (δηλ. ἐγώ) ὑπογραμμίζετε ὅτι ὑπάρχει κίνημα *τῆς ἀγροτιᾶς*. Ἐγώ ἀναγνωρίζω ὅτι ὑπάρχει κίνημα τῆς *προλεταριοποιούμενης* ἀγροτιᾶς». Ἡ διαφωνία ὅμως δέν βρίσκεται σ' αὐτό. Πραγματικά δέν ἀρνοῦμαι ὅτι ἡ ἀγροτιά προλεταριοποιεῖται. Ἡ διαφωνία βρίσκεται στό ἄν ἔχει ἐπικρατήσει στή Ρωσία τό ἀστικό ἀγροτικό σύστημα σέ τέτιο βαθμό, ὥστε νά κάνει ἀντικειμενικά ἀδύνατο τό ἀπότομο πέρασμα ἀπό τήν «πρωσική» ἀνάπτυξη τοῦ ἀγροτικοῦ καπιταλισμοῦ στήν «ἀμερικανική» ἀνάπτυξη τοῦ ἀγροτικοῦ καπιταλισμοῦ. Ἄν ναί, τότε ἀνατρέπεται ἡ «κλασική» τοποθέτηση τοῦ βασικοῦ ζητήματος τακτικῆς. Ἄν ὄχι, παραμένει.

Ἐγώ λοιπόν ὑποστηρίζω ὅτι πρέπει νά παραμείνει ἡ τοποθέτηση αὐτή. Δέν ἀποκλείω τή δυνατότητα τοῦ «προσωπικοῦ» δρό-

μου· παραδέχομαι πώς ὁ μαρξιστής δέν πρέπει οὔτε νά «ἐγγυᾶται» πώς θά ὑπάρξει ὁ *ἕνας* ἀπ' αὐτούς τούς δρόμους, οὔτε *νά συνδέει* τόν ἑαυτό του *μόνο* μέ τόν ἕναν ἀπ' αὐτούς· παραδέχομαι πώς ἡ πολιτική τοῦ Στολίπιν κάνει *ἀκόμη* ἕνα βῆμα στόν «πρωσικό» δρόμο καί πώς σέ μιά ὁρισμένη βαθμίδα αὐτοῦ τοῦ δρόμου *μπορεῖ* νά ἐπέλθει ἡ διαλεκτική καμπή, *πού ἀφαιρεῖ* ἀπό τήν ἡμερήσια διάταξη κάθε ἐλπίδα καί προοπτική γιά τόν «ἀμερικανικό» δρόμο. Ὑποστηρίζω ὅμως πώς τώρα ἡ καμπή αὐτή, *ἀσφαλῶς* δέν ἔχει ἀκόμη ἐπέλθει, καί πώς γι' αὐτό εἶναι ἀπόλυτα ἀπαράδεκτο γιά ἕναν μαρξιστή, ἀπόλυτα λαθεμένο θεωρητικά νά παραιτεῖται ἀπό τήν «κλασική» τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Νά ποῦ βρίσκονται οἱ διαφωνίες μας.

Θεωρητικά οἱ διαφωνίες αὐτές ἀνάγονται, ἄν δέν κάνω λάθος, σέ δυό βασικά σημεῖα: 1) πρέπει νά ἐξοντώσω τό «σύμμαχό» Σας Β. Ἰλίν, γιά νά δικαιώσω τή θέση μου. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ θέση αὐτή ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τά συμπεράσματα τῆς μαρξιστικῆς ἀνάλυσης τῆς προεπαναστατικῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας. 2) Ἡ «κλασική» τοποθέτηση μπορεῖ καί πρέπει νά παραβληθεῖ μέ τόν ἀγροτικό ὀπορτουνισμό τῶν ἀναθεωρητῶν (τοῦ Ντάβιντ καί Σία), γιατί δέν ὑπάρχει καμιά οὐσιαστική, ριζική διαφορά, διαφορά ἀρχῆς ἀνάμεσα στήν τοποθέτηση τοῦ ζητήματος τῆς σχέσης τοῦ ἐργάτη πρός τό «μουζίκο» στή Ρωσία καί στή Γερμανία.

Καί τίς δυό αὐτές θέσεις τίς θεωρῶ ἐξαιρετικά λαθεμένες.

Ad 1) (Θά ἀφήσω κατά μέρος τήν ἐπίθεση τοῦ Μαρτίνοφ κατά τοῦ Ἰλίν [217] γιά νά μήν ἀναφερθῶ στήν «τακτική» καί θά ἀσχοληθῶ μόνο μέ τή δική Σας τοποθέτηση τοῦ θεωρητικοῦ ζητήματος.)

Τί ἤθελε νά ἀποδείξει καί ἀπόδειξε ὁ Ἰλίν; Ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἀγροτικῶν σχέσεων στή Ρωσία γίνεται μέ καπιταλιστικό τρόπο *καί* στό νοικοκυριό τῶν τσιφλικάδων, *καί* στό νοικοκυριό τῶν ἀγροτῶν, *καί* ἔξω, *καί* μέσα στήν «κοινότητα». Αὐτό εἶναι τό πρῶτο. Ὅτι ἡ ἀνάπτυξη αὐτή καθόρισε πιά *ἀμετάκλητα* ἕναν μόνο δρόμο ἀνάπτυξης, τόν καπιταλιστικό, καί *μιά μόνο* συγκρότηση τῶν τάξεων σέ παρατάξεις, τήν καπιταλιστική. Αὐτό εἶναι τό δεύτερο.

Αὐτό προκάλεσε τή διαμάχη μέ τούς ναρόντνικους. Αὐτό ἔπρεπε νά ἀποδειχτεῖ. Αὐτό ἀποδείχτηκε. Αὐτό μένει ἀποδειγμένο. Τώρα τίθεται *(ἔχει τεθεῖ* καί ἀπό τό κίνημα τοῦ 1905-1907) *ἕνα διαφορετικό* ζήτημα, ἀπώτερο, *πού προϋποθέτει* λύση τοῦ ζητήματος, τό ὁποῖο ἔλυσε ὁ Ἰλίν (καί ὄχι βέβαια μόνο ὁ Ἰλίν), πού προϋποθέτει ὅμως *ὄχι μόνο* αὐτό, ἀλλά κάτι παραπάνω, κάτι τό πιό

σύνθετο, κάτι τό καινούργιο. *Ἐκτός* ἀπό τό ζήτημα πού λύθηκε ὁριστικά καί λύθηκε σωστά στά 1883-1885 καί στά 1895-1899, ἡ ἱστορία τοῦ 20οῦ αἰώνα στή Ρωσία μᾶς ἔβαλε ἕνα *ἀπώτερο* ζήτημα — καί δέν ὑπάρχει τίποτε πιό λαθεμένο θεωρητικά ἀπό τό νά κάνουμε πίσω ἀπ' αὐτό, νά τό ἀποφεύγουμε, νά τό ξεφορτωνόμαστε, λέγοντας ὅτι λύθηκε νωρίτερα. Αὐτό θά σήμαινε νά ἀνάγουμε τά ζητήματα τῆς δεύτερης, ἄς ποῦμε, δηλ. τῆς ἀνώτερης κατηγορίας, σέ ζητήματα τῆς κατώτερης, τῆς πρώτης κατηγορίας. Δέν πρέπει νά σταματᾶμε στή *γενική* λύση τοῦ ζητήματος τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅταν *νέα* γεγονότα (καί γεγονότα κοσμοϊστορικῆς σημασίας, ὅπως τά γεγονότα τοῦ 1905-1907) ἔχουν θέσει τό ζήτημα πιό συγκεκριμένα, πιό λεπτομερειακά, ἔχουν θέσει τό ζήτημα τῆς πάλης τῶν δυό δρόμων ἤ μεθόδων *καπιταλιστικῆς* ἀγροτικῆς ἀνάπτυξης. Ὅταν παλεύαμε ἐνάντια στούς ναρόντνικους γιά νά ἀποδείξουμε πώς ὁ δρόμος αὐτός εἶναι ἀναπόφευκτα καί ἀμετάκλητα καπιταλιστικός, εἴχαμε πέρα γιά πέρα δίκιο καί δέν μπορούσαμε νά *μή* συγκεντρώσουμε ὅλη τή δύναμη, ὅλη τήν προσοχή μας στό ζήτημα: καπιταλισμός *ἤ* «λαϊκή παραγωγή». Αὐτό ἦταν καί φυσικό, καί ἀναπόφευκτο, καί νόμιμο. Τώρα ὅμως τό ζήτημα Αὐτό *ἔχει λυθεῖ* καί ἀπό τή θεωρία καί ἀπό τή ζωή (γιατί ὁ μικροαστισμός τοῦ τρουντοβίκου en masse * ἔχει ἀποδειχτεῖ ἀπό τή νεότατη ἱστορία τῆς Ρωσίας) καί στήν ἡμερήσια διάταξη ἔχει μπεῖ ἕνα ἄλλο, ἀνώτερο ζήτημα: καπιταλισμός τύπου α *ἤ* καπιταλισμός τύπου β; Καί ὅσο τουλάχιστο εἶμαι σέ θέση νά κρίνω, ὁ Ἰλίν εἶχε δίκιο, ὅταν στόν πρόλογο τῆς δεύτερης ἔκδοσης τοῦ βιβλίου τόνιζε ὅτι ἀπό τό βιβλίο αὐτό *ἀπορέει* ἡ δυνατότητα *δυό* εἰδῶν καπιταλιστικῆς ἀγροτικῆς ἀνάπτυξης καί ὅτι ἡ ἱστορική πάλη *τῶν δυό αὐτῶν εἰδῶν* δέν ἔχει λήξει ἀκόμη **.

Ἡ ἰδιομορφία τοῦ ρωσικοῦ ὀπορτουνισμοῦ μέσα στό μαρξισμό, δηλ. τοῦ μενσεβικισμοῦ στήν ἐποχή μας, συνίσταται στό ὅτι εἶναι συνδεμένος μέ τή δογματική ἀπλοποίηση, τόν ἐκχυδαϊσμό, τή διαστρέβλωση τοῦ γράμματος τοῦ μαρξισμοῦ, μέ τήν προδοσία τοῦ πνεύματός του, (τό ἴδιο ἔγινε καί μέ τό ραμποτσεντελισμό καί μέ τό στρουβισμό) Οἱ μενσεβίκοι, παλεύοντας ἐνάντια στό ναροντνικισμό, πού ἦταν μιά ὄχι σωστή θεωρία *τοῦ σοσιαλισμοῦ*, δέν εἶδαν λόγω τοῦ δογματισμοῦ, ἄφησαν νά τούς διαφύγει ἡ ἱστορική πραγματικότητα καί τό προοδευτικό ἱστορικό *περιεχόμενο* τοῦ να-

* — σχεδόν στό σύνολό του. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Λένιν, Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 3ος, σελ. 13-17. *Ἡ Σύντ.*

ροντνικισμοῦ, πού εἶναι ἡ θεωρία τῆς μαζικῆς *μικροαστικῆς* πάλης τοῦ δημοκρατικοῦ καπιταλισμοῦ ἐνάντια στό φιλελεύθεροτσιφλικάδικο καπιταλισμό, τοῦ «ἀμερικανικοῦ» καπιταλισμοῦ ἐνάντια στόν «πρωσικό» καπιταλισμό. Ἀπό δῶ ἀπορέει καί ἡ τερατώδης, ἠλίθια, προδοτική ἰδέα (πού ἔχει διαποτίσει πέρα γιά πέρα καί τό *«Κοινωνικό κίνημα»)* ὅτι τό ἀγροτικό *κίνημα* εἶναι ἀντιδραστικό, ὅτι ὁ καντέτος εἶναι πιό προοδευτικός ἀπό τόν τρουντοβίκο, ὅτι ἡ «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς» (= κλασική τοποθέτηση) *ἔρχεται σέ ἀντίθεση «μέ ὅλη τήν πορεία* τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης» (σελ. 661 τοῦ μενσεβίκικου «Κοινωνικοῦ κινήματος»). «Ἔρχεται σέ ἀντίθεση *μέ ὅλη τήν πορεία* τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης» — μήπως αὐτό δέν εἶναι ἀντιδραστικότητα;

Εἶμαι τῆς γνώμης ὅτι ἡ πάλη ἐνάντια σ' αὐτή τήν τερατώδικη διαστρέβλωση τοῦ μαρξισμοῦ ἦταν ἡ βάση τῆς «κλασικῆς τοποθέτησης» καί βάση *σωστή*, ἄν καί δυστυχῶς λόγω τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν τῆς ἐποχῆς, ἡ πάλη αὐτή διεξαγόταν μέ ἐξαιρετικό ζῆλο στόν τομέα τῆς τακτικῆς καί μέ ἀνεπαρκή ζῆλο στόν τομέα τῆς θεωρίας. Ἐξάλλου, ἡ λέξη δυστυχῶς ἐδῶ δέν εἶναι σωστή καί πρέπει νά τήν ἐξοστρακίσουμε!

Νά *αὐτό* τό ἀγροτικό ζήτημα εἶναι *τώρα* ἀκριβῶς στή Ρωσία τό *ἐθνικό* ζήτημα τῆς ἀστικῆς ἀνάπτυξης. Καί γιά νά μήν περάσουμε σέ λαθεμένη (μηχανική) μεταφορά στή χώρα μας τοῦ γερμανικοῦ προτύπου — προτύπου σέ μεγάλο βαθμό σωστοῦ καί ἀπό κάθε ἄποψη ἐξαιρετικά πολύτιμου — πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε καλά ὅτι ἐθνικό ζήτημα γιά τήν ἀστική ἀνάπτυξη, πού ἐπικράτησε *ὁλοκληρωτικά* στή Γερμανία, ἦταν ἡ ἕνωση κτλ. καί ὄχι τό ἀγροτικό ζήτημα, ἐνῶ *ἐθνικό* ζήτημα γιά τήν τελειωτική ἐπικράτηση τῆς ἀστικῆς ἀνάπτυξης στή Ρωσία *εἶναι* ἀκριβῶς τό ἀγροτικό ζήτημα (τό ζήτημα τῶν ἀγροτῶν — μέ τήν πιό στενή μάλιστα ἔννοια).

Αὐτή εἶναι ἡ καθαρά θεωρητική βάση τῆς διαφορᾶς στήν ἐφαρμογή τοῦ μαρξισμοῦ στή Γερμανία τό *1848-1868* (περίπου) καί στή Ρωσία στά 1905-19;;

Πῶς μπορῶ νά ἀποδείξω ὅτι στή χώρα μας *ἔχει πάρει* ἐθνική σημασία γιά τήν καπιταλιστική ἀνάπτυξη *τό ἀγροτικό* ζήτημα καί ὄχι ὁποιοδήποτε ἄλλο; Δέν ξέρω μάλιστα, ἄν χρειάζεται νά τό ἀποδείξουμε. Νομίζω πώς εἶναι ἀναμφισβήτητο. Ἀκριβῶς ἐδῶ βρίσκεται *ἡ θεωρητική* βάση καί ἀκριβῶς *σ' αὐτή* πρέπει *νά ἀναχθοῦν* ὅλα τά ἐπιμέρους ζητήματα. Ἄν προκύψει διαφωνία, θά δεί-

ξω μέ λίγα λόγια (γιά τήν ὥρα μέ λίγα λόγια) πώς ἡ πορεία ἀκριβῶς τῶν γεγονότων, τά πραγματικά στοιχεῖα, ἡ *ἱστορία* τῆς περιόδου 1905-1907 *ἔχουν ἀποδείξει* τή σημασία πού τόνισα, τή σημασία τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος στή Ρωσία (τοῦ ζητήματος τῶν ἀγροτῶν καί, φυσικά, τῶν μικροαστῶν-ἀγροτῶν καί ὄχι τῶν ἀγροτῶν πού ἀνήκουν στήν κοινότητα). Τό ἴδιο ἀποδείχνει *τώρα* καί ὁ νόμος τῆς 3. VI. 1907, καί ἡ σύνθεση καί ἡ δράση τῆς III Δούμας, καί — είδικά — ἡ 20. XI. 1909 [218] καί (πράγμα ἐξαιρετικά σπουδαῖο) ἡ ἀγροτική πολιτική τῆς κυβέρνησης.

Ἄν μείνουμε σύμφωνοι ὅτι ἡ *νεότατη* ἱστορία τῆς Ρωσίας, ἡ ἱστορία τῆς περιόδου 1905-1909 *ἀπόδειξε* τή βασική, τήν πρωταρχική, τήν ἐθνική (μ' αὐτή τήν ἔννοια) σημασία τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος γιά τήν ἐπικράτηση ἑνός ὁρισμένου τύπου ἀστικῆς ἐξέλιξης στή Ρωσία, τότε μποροῦμε νά πᾶμε παραπέρα. Ἄν ὄχι, τότε ὄχι.

Ἡ ἀστική ἀνάπτυξη τῆς Ρωσίας κατά τό 1905 εἶχε πιά ἐντελῶς ὡριμάσει, ὥστε νά ζητᾶ ἄμεση ἀλλαγή τοῦ παλιωμένου ἐποικοδομήματος — τῆς παλιωμένης, μεσαιωνικῆς γαιοκτησίας (καταλαβαίνετε, βέβαια, γιατί παίρνω ἐδῶ ἀπ' *ὅλο* τό ἐποικοδόμημα μόνο τή γαιοκτησία). Ἐμεῖς ζοῦμε στήν ἐποχή *αὐτῆς* τῆς ἀλλαγῆς, πού οἱ διάφορες τάξεις τῆς *ἀστικῆς* Ρωσίας *προσπαθοῦν* νά τήν ὁλοκληρώσουν, νά τήν ἀποπερατώσουν μέ τό δικό τους τρόπο: οἱ ἀγρότες (+ οἱ ἐργάτες) μέ τή μέθοδο τῆς ἐθνικοποίησης ((χαίρομαι πολύ πού εἴμαστε σύμφωνοι μαζί Σας ὅτι ἡ δημοτικοποίηση εἶναι ἐντελῶς παράλογη· τά ἀποσπάσματα ἀπό τίς Theorien über Mehrwerth * πού συνηγοροῦν ὑπέρ τῆς ἐθνικοποίησης τά ἔχω χρησιμοποιήσει σέ μιά ἐργασία μου, πού δημοσιεύτηκε τμηματικά στά πολωνικά)) ** — οἱ τσιφλικάδες (+ ἡ παλιά ἀστική τάξη, ἡ γιρονδίνικη ἀστική τάξη) μέ τή μέθοδο τῆς 9. XI. 1906 κτλ. Ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς = ὁ ἀγροτικός τρόπος συντριβῆς τῆς παλιᾶς γαιοκτησίας εἶναι ἡ οἰκονομική βάση τοῦ ἀμερικανικοῦ δρόμου. Ὁ νόμος τῆς 9. XI. 1906 = ὁ τσιφλικάδικος τρόπος συντριβῆς τῆς παλιᾶς γαιοκτησίας εἶναι ἡ οἰκονομική βάση τοῦ πρωσικοῦ δρόμου. Ἡ ἐποχή μας, τά χρόνια 1905—;; εἶναι ἐποχή τῆς ἐπαναστατικῆς καί ἀντεπαναστατικῆς πάλης *αὐτῶν* τῶν δρόμων — *ἀκριβῶς ὅπως* ἡ περίοδος τοῦ *1848-1871* στή Γερμανία ἦταν ἡ ἐποχή τῆς

* — Θεωρίες τῆς ὑπεραξίας. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν «Τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στή ρωσική ἐπανάσταση» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 152-177). *Ἡ Σύντ.*

ἐπαναστατικῆς καί ἀντεπαναστατικῆς πάλης τῶν δυό δρόμων ἕνωσης (= τῆς λύσης τοῦ ἐθνικοῦ προβλήματος τῆς ἀστικῆς ἀνάπτυξης τῆς Γερμανίας), τοῦ δρόμου *διαμέσου* τῆς μεγαλογερμανικῆς δημοκρατίας καί τοῦ δρόμου *διαμέσου* τῆς πρωσικῆς μοναρχίας. *Μόλις κατά τό 1871* ὁ δεύτερος δρόμος *νίκησε τελειωτικά* (νά ποῦ ἀναφέρεται τό δικό μου «ὁλοκληρωτικά»). Καί τότε ὁ Λῆμπκνεχτ ἀπόριψε τήν ἀποχή ἀπό τό κοινοβούλιο. Καί τότε ἔπαψε νά ὑπάρχει ἡ φιλονικία τῶν λασσαλικῶν μέ τούς ἀϊζεναχικούς. Καί τότε ἔπαψε νά ὑπάρχει τό ζήτημα γιά *πανδημοκρατική* ἐπανάσταση στή Γερμανία — ἐνῶ ὁ Νάουμαν, ὁ Ντάβιντ καί Σία ἄρχισαν στή δεκαετία 1890-1900 *(ὕστερα* ἀπό εἴκοσι χρόνια!) νά ξαναζωντανεύουν τό πτῶμα.

Σέ μᾶς διεξάγεται *ἀκόμη* ἡ πάλη. Ἀκόμη δέν νίκησε ὁ ἕνας ἀπό τούς δυό ἀγροτικούς δρόμους. Σέ μᾶς σέ κάθε κρίση τῆς ἐποχῆς *μας* (1905-1909 — ;;) *θά ἐκδηλωθεῖ*, ὁπωσδήποτε θά ἐκδηλωθεῖ τό «*παν*δημοκρατικό» κίνημα τοῦ «μουζίκου», καί θά ἦταν βασικό λάθος νά τό ἀγνοεῖ κανείς αὐτό, λάθος πού *στήν πράξη* ὁδηγεῖ στό μενσεβικισμό, ἔστω κι' ἄν *στή θεωρία* ἔχουν τοποθετήσει τή διαφωνία σέ ἄλλο ἐπίπεδο. Δέν «ἀνάγω» ἐγώ τή διαμάχη στό «μενσεβικισμό», ἀλλά *ἡ ἱστορία* τῆς ἐποχῆς μας *ἀνάγει* σέ μενσεβικισμό τήν περιφρόνηση ἀπό τό προλεταριάτο τοῦ ἐθνικοῦ καθήκοντος τῆς ἀστικῆς ἀνάπτυξης στή Ρωσία, γιατί σ' αὐτό ἀκριβῶς συνίσταται ἡ *οὐσία* τοῦ μενσεβικισμοῦ.

Nebenbei *: Διαβάσατε τήν ἐργασία τοῦ *Τσερεβάνιν* «Ἡ σημερινή κατάσταση» γιά τόν *ὀπορτουνισμό* τῆς «κλασικῆς τοποθέτησης» τοῦ ζητήματος τῶν μπολσεβίκων; Διαβάστε!

Ad 2) Οὐσιαστικά, ἔχω πεῖ σχεδόν ὅλα τά ad 2. Στή Γερμανία ἡ ὑποστήριξη *ἀπομέρους τοῦ ἐργάτη* τῆς ἐπιθυμίας τοῦ «μουζίκου» νά πάρει *γιά τόν ἑαυτό του* (δηλ. γιά τόν μουζίκο) τή γῆ τοῦ μεγάλου τσιφλικᾶ, τοῦ γιοῦνκερ *εἶναι ἐνέργεια ἀντιδραστική*. Δέν εἶναι ἔτσι; Δέν εἶναι ἀλήθεια; Στή Ρωσία *εἶναι ἀντιδραστική* στά 1905-1909 — ;; ἡ *ἄρνηση* αὐτῆς τῆς ὑποστήριξης. Hic Rhodus, hic salta! ** Ἐδῶ εἴτε παραίτηση ἀπ' ὅλο τό ἀγροτικό πρόγραμμα καί πέρασμα... σχεδόν πρός τόν καντετισμό — εἴτε *ἀναγνώριση* τῆς διαφορᾶς *ἀρχῶν* στόν τρόπο πού μπαίνει τό ζήτημα στή Γερμανία καί στή Ρωσία, διαφορᾶς ἀρχῶν ὄχι μέ τήν ἔννοια ὅτι σέ μᾶς ὑπῆρχε μή καπιταλιστική ἐποχή, ἀλλά μέ τήν ἔννοια ὅτι εἶναι *τελείως* διαφορετικές, ἀπό ἄποψη

* — Ἀνάμεσα στ' ἄλλα. *Ἡ Σύντ.*

** — Ἰδού ἡ Ρόδος, ἰδού καί τό πήδημα! *Ἡ Σύντ.*

ἀρχῶν διαφορετικές οἱ *ἐποχές* τοῦ καπιταλισμοῦ: ἡ ἐποχή *πρίν* ἀπό τήν τελειωτική ἐπικράτηση τοῦ ἐθνικοῦ δρόμου τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἡ ἐποχή *μετά* τήν ἐπικράτηση αὐτή.

Τελειώνω γιά τήν ὥρα. Θά φροντίσω νά Σᾶς στείλω ἀποκόμματα σχετικά μέ τό θέμα τῶν συζητήσεών μας. Γράψτε ὅταν θά ἔχετε ἐλεύθερο καιρό.

Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι.

Δικός Σας *Σταρίκ*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

1910

174

ΠΡΟΣ ΑΝΕΞΑΚΡΙΒΩΤΟ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ *

22/I 1910.

Ἀξιότιμε κύριε!

Ἐγώ ξέρω καλά τόν ἐπιστημονικό χαρακτήρα τοῦ λεξικοῦ καί πολύ εὐχαρίστως θά Σᾶς ἔδινα κάθε πληροφορία σχετικά μέ τήν ἱστορία τῆς σοσιαλδημοκρατίας στή Ρωσία. Ὅμως τώρα, δυστυχῶς, δέν εἶμαι καθόλου σέ θέση νά γράψω μιά σύντομη μελέτη γιά τήν ἱστορία τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Μέχρι τό 1904 ὑπάρχουν καλά στοιχεῖα στήν ἔκθεση στό Διεθνές συνέδριο τοῦ Ἄμστερνταμ τό 1904 — *Λίντιν*, [Μόσχα] «Ὑλικά σχετικά μέ τήν ἐξήγηση τῆς κρίσης στή ρωσική σοσιαλδημοκρατία» (Γενεύη) [1904] καί μερικά ἄρθρα διαφόρων ἀρθρογράφων στό περιοδικό» «*Neue Zeit*».

Τόν Αὔγουστο τοῦ 1910 θά γίνει τό διεθνές συνέδριο στήν Κοπεγχάγη. Πρέπει νά ἐλπίζουμε ὅτι ὕστερα ἀπό μερικούς μῆνες θά κάνει τήν ἐμφάνισή της ἡ ἐπίσημη ἔκθεση τοῦ Κόμματός μας (τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας).

Στό σοσιαλδημ. κίνημα στά 1903-1909 ὑπάρχουν δυό μεγάλα ρεύματα: «οἱ μενσεβίκοι» καί οἱ «μπολσεβίκοι». Στό «*Neue Zeit*» θά βρεῖτε ἄρθρα ἐκπροσώπων καί τῶν δυό ρευμάτων.

Βιβλία: *Τσερεβάνιν* (μενσεβίκος), βιβλιοκρισίες στίς ἐφημερίδες «*Vorwärts*» καί «*Leipziger Volkszeitung*». Ἔξω ἀπό ὁμάδες («Vermittlerstellung) ** Τρότσκι («Russland in Revolution» ***, 1910).

Ἐγώ ἀνήκω στό ρεῦμα τῶν «μπολσεβίκων».

---

* Τώρα ἔχει ἐξακριβωθεῖ ὅτι τό γράμμα ἀπευθυνόταν στόν Γκούσταβ Μάγερ [219]. *Ἡ Σύντ.*

** — ἐνδιάμεση στάση. *Ἡ Σύντ.*

*** — «Ἡ Ρωσία στήν ἐπανάσταση». *Ἡ Σύντ.*

῎Αρθρα στά γερμανικά τοῦ Τρότσκι [ὑπάρχουν] ἐπίσης στό περιοδικό «Kampf» (αὐστριακή σοσιαλδημοκρατική ἐπιθεώρηση).

Σᾶς παρακαλῶ νά μέ συγχωρήσετε πού δέν μπορῶ νά Σᾶς δόσω μιά συστηματική μελέτη.

Μέ βαθύ σεβασμό *Βλ. Οὐλιάνοφ*

Λένιν *

4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV.

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

175

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΕΚΚ

23/ΙΙ. 10.

᾿Αξιότιμε σύντροφε! Διάβασα τό γράμμα Σας. Θυμήθηκα τήν κοινή δουλιά μας στό Λονδίνο. Θυμήθηκα ὅτι τότε ἤδη (ἤ λίγο ἀργότερα) πῆρε τό αὐτί μου γιά μιά ἐπιτροπή σχετικά μέ τήν ὑπόθεσή Σας [220].

Τό παρατράβηγμα μιᾶς τέτιας ὑπόθεσης τρία σχεδόν χρόνια εἶναι, κατά τή γνώμη μου, πράγμα κυριολεκτικά τερατῶδες καί καταλαβαίνω πολύ καλά τήν ἀγανάκτησή Σας. Τί πρέπει νά γίνει; ᾿Απ' ὅ,τι μπορῶ νά κρίνω, πρέπει νά ἀπευθυνθεῖτε ἐπίσημα στήν *ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ* καί συγκεκριμένα στό ὄργανό της τοῦ ἐξωτερικοῦ, στό Γραφεῖο ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ (ἡ διεύθυνση εἶναι ἡ ἴδια· μέσα στό γράμμα — γιά τό *Γραφεῖο ἐξωτερικοῦ* τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ). Κατά τή γνώμη μου, θά ἦταν καλύτερο τό γράμμα πού στείλατε σέ μένα νά διαβιβαστεῖ ἐκεῖ. ῎Αν ᾿Εσεῖς συμφωνεῖτε, θά τό κάνω αὐτό ὁ ἴδιος.

῎Αν θά θέλατε νά κάνετε προσπάθεια προώθησης ἀρχικά τῆς ὑπόθεσης μέσω τῶν μελῶν τῆς Γενικῆς Διοίκησης, θά ἦταν καλύτερο νά ἀπευθυνθεῖτε πρός τόν Γιοῦζεφ, (γιατί *αὐτόν* δέν τό ὑποπτεύεστε καθόλου γιά μεροληψία). Καί νά τό κάνετε αὐτό *ἀμέσως*, στέλνοντας σ' αὐτόν τό γράμμα (συστημένο) **καί** στή διεύθυνση τῆς Γενικῆς Διοίκησης **καί** στή διεύθυνση τοῦ πολωνοῦ σοσιαλδημοκράτη, τοῦ μέλους τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ (ἡ διεύθυνση ἐπίσης μέσω τοῦ Κοτλιαρένκο· μέσα στό γράμμα: γιά τό μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ ἀπό τήν *ΠΣΔ*). ῎Αν τό κάνετε αὐτό *γρήγορα*, ἔχω τή γνώμη πώς ἀπό τόν Γιοῦζεφ θά ἔχετε γρήγορα ἀπάντηση καί συμβουλή.

---

* ῾Η λέξη *«Λένιν»* γράφτηκε ἀργότερα μέ μολύβι. *῾Η Σύντ.*

Τήν ὑπόθεση μπορεῖ (καί πρέπει) νά τήν τελειώσει τό μόνιμο ὄργανο ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ, δηλ. τό ΓΕΚΕ. Ἡ ΚΕ τῆς Ρωσίας δέν μπορεῖ φυσιολογικά νά τό κάνει αὐτό, κατά τή γνώμη μου. Πῶς εἶναι δυνατό ἡ πολωνική Γενική Διοίκηση νά καθυστερήσει τήν ὑπόθεση τόσο καί νά μή πειθαρχήσει στό συνέδριό της, δέν τό καταλαβαίνω!

Μέ σοσιαλδημ. χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Λονδίνο

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

176

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ «ΜΕΣΕΓΓΥΗΤΕΣ» [221]

Γράμμα πρός τούς τρεῖς γερμανούς *

Γιά νά γίνει σαφής ἡ περίεργη (ἀπό πρώτη ματιά) πρόταση καί παράκληση, μέ τήν ὁποία ἐμεῖς καί ἡ ΚΕ ἀπευθυνόμαστε σέ Σᾶς, πρέπει νά ἐξηγήσουμε τήν κατάσταση τοῦ Κόμματός μας.

Γιά νά διασαφηνίσουμε τήν κατάσταση αὐτή, πρέπει νά καταλάβουμε, 1ο, τό ὄργιο τῆς ἀντεπανάστασης καί τή φοβερή ἀποσύνθεση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης καί τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς δουλιᾶς· 2ο, τά βασικά ἰδεολογικοπολιτικά ρεύματα μέσα στό Κόμμα μας.

Πάνω στό 1ο ζήτημα εἶναι ἀρκετό νά σημειώσουμε ὅτι ὑπάρχει τεράστια ἀποσύνθεση τῶν ὀργανώσεων παντοῦ, σχεδόν διαλύθηκαν σέ πολλά μέρη. Γενική φυγή τῆς διανόησης. Ἔχουν μείνει κύκλοι ἐργατῶν καί μεμονωμένα ἄτομα. Μέ δυσκολία βρίσκει τό δρόμο του ὁ νεαρός, ὁ ἄπειρος ἐργάτης.

Πάνω στό 2ο ζήτημα. Τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης στή σοσιαλδημοκρατία ὑπῆρχαν δυό ρεύματα (καί δυό ὁμάδες, tatsächlich Spaltung **): οἱ μενσεβίκοι καί οἱ μπολσεβίκοι. Stockholm 1906 καί London 1907 [222]. Ἡ ὀπορτουνιστική καί ἡ ἐπαναστατική πτέρυγα.

Ἡ ἀποσύνθεση τοῦ 1907-8 προκάλεσε (α) στούς μενσεβίκους τό *λικβινταρισμό* (ὁρισμός), (β) στούς μπολσεβίκους — τόν *ὀτζοβισμό* (καί οὐλτιματισμό). Ὁρισμός.

---

* Ξεκινώντας ἀπό τό ὅτι τά ποσά εἶναι δικά μας καί ὅτι τό ζήτημα περιορίζεται *ἀποκλειστικά* στή διαμάχη, στή διάσπαση στό ἐξωτερικό. *Ἡ Σύντ.*

** —οὐσιαστική διάσπαση. *Ἡ σύντ.*

(α) Ἀρχίζοντας ἀπό τόν Μάρτη 08 οἱ μενσεβίκοι δέν ἔπαιρναν *καθόλου* μέρος στήν κεντρική δουλιά τοῦ Κόμματος καί προσπαθοῦσαν μάλιστα νά τήν τορπιλίσουν (VIII. 08). Στό ἐξωτερικό σ' αὐτούς κυριαρχοῦν (οἱ φοιτητές, ἡ ἀνώριμη ἀστική διανόηση etc.). Πλήρης διάσπαση στό ἐξωτερικό (χάρη στούς μενσεβίκους) καί *πλήρης* μή συμμετοχή δική τους στήν κομματική δουλιά, σύν πάλη ἐνάντια στό Κόμμα.

Ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Δεκέμβρη 08 στιγματίζει τό πράγμα αὐτό [223].

(β) Ὁ ὀτζοβισμός-οὐλτιματισμός στούς μπολσεβίκους στά 1908-9. Ἀποφασιστική πάλη τῶν μπολσεβίκων ἐνάντια σ' αὐτόν καί Kaltstellung * τῶν ὀτζοβιστῶν-οὐλτιματιστῶν. Ἀπομάκρυνση.

Ἡ ἀποσύνθεση στή Ρωσία μεγαλώνει.

Ὁ λόγος τοῦ Πλεχάνοφ τόν Αὔγουστο 09 ((«Ὁρίζετε» [224], ὁ λικβινταρισμός τῆς «Γκόλος»· ἡ κήρυξη τοῦ λικβινταρισμοῦ σάν μικροαστικοῦ ὀπορτουνισμοῦ· ἡ ἀναγνώριση τῆς κρίσης τοῦ Κόμματος [φοβερή ἀρώστια]· ἔξοδος ἀπ' τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ *«Κοινωνικοῦ κινήματος»*, πού βρῆκε καταφύγιο σέ ἕνα bürgerlich-liberalen Verlag **)).

Ἡ σημασία τοῦ λόγου τοῦ Πλεχάνοφ = ἀδύνατη ἠχώ, καί μ' αὐτή ὁ *φραξιονιστής ἐχθρός τῶν μπολσεβίκων* ἐπιβεβαιώνει ὅλες τίς κατηγορίες τους·

Στή Ρωσία τό Κόμμα προσελκύει τούς μενσεβίκους (ἰδιαίτερα τούς ἐργάτες: Πετρούπολη-Μόσχα).

Ἡ πείρα *κομματικῆς* συνένωσης πάνω στή βάση αὐτή, πάνω στήν ἀναγνώριση τῆς πάλης σέ δυό μέτωπα: ἐνάντια στό λικβινταρισμό καί στόν ὀτζοβισμό-οὐλτιματισμό.

Οἱ ὅροι συνένωσης ἀπό τήν πλευρά μας: ἀναγνώριση χωρίς ὅρους τῆς πάλης ἐνάντια στό λικβινταρισμό (τό ἡμίμετρο τῆς ΚΕ: μιά προσωπική ὑποχώρηση)· σταμάτημα τῆς φραξιονιστικῆς πάλης (= τῆς διάσπασης στό ἐξωτερικό ἰδιαίτερα) καί *νομιμόφρονη ὑποταγή στήν πλειοψηφία* τοῦ Κόμματος (μπολσεβίκοι + πολωνοί ἰδιαίτερα), πού ἔβγαλε τό Κόμμα ἀπό τήν κρίση τοῦ 1907-9 καί τό ἔβαλε στό δρόμο τῆς ἀποφασιστικῆς πάλης σέ δυό μέτωπα.

Οἱ ὅροι τῶν μενσεβίκων: συγκάλυψη τοῦ σαφοῦς ὁρισμοῦ τοῦ λικβινταρισμοῦ (ἡμίμετρο στήν *ὁμόφωνη* ἀπόφαση) καί *ἰσοτιμία* στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου ((οὐσιαστικά

* —ἀπομάκρυνση. *Ἡ Σύντ.*
** —ἀστικοφιλελεύθερο ἐκδοτικό. *Ἡ Σύντ.*

κυρίαρχο, παγκομματικό ὄργανο, τή στιγμή πού ἡ ΚΕ στή Ρωσία εἶναι πάρα πολύ ἀδύνατη καί ἀσταθής)).

Στήν ΚΕ γίνεται *πάρα πολύ ἀσταθής συμβιβασμός* 1) ὁμόφωνη ἀπόφαση μέ *ἀπάλειψη* τοῦ ὁρισμοῦ λικβινταρισμός [225]. 2) 3 καί 2 στό Κεντρικό Ὄργανο, μέ μενσεβίκικη δήλωση γιά «μηχανική καταπίεση», «κατάσταση πολιορκίας» etc. 3) Οἱ μενσεβίκοι ἀρνοῦνται κατηγορηματικά, σαφῶς καί ἀμετάκλητα νά σταματήσουν τή φραξιονιστική ἐφημερίδα καί τή φραξιονιστική ὀργάνωση, νά ἀναγνωρίσουν τή *νομιμόφρονη* ὑποταγή στήν πλειοψηφία.

Ἀπό δῶ οἱ ἀνησυχίες μας. Ἄν διαλύσουμε τήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων καί δόσουμε τά χρήματα στήν ΚΕ (οὐσιαστικά 5 δυνάμεις μέ μιά τυχαία καί ταλαντευόμενη πλειοψηφία, πού τήν ἔχει διαφθείρει ὁ ὀτζοβισμός-οὐλτιματισμός), φοβόμαστε (ἔχουμε κάθε λόγο νά φοβόμαστε) τή διάσπαση τῶν μενσεβίκων τοῦ ἐξωτερικοῦ καί τό λαθραῖο πέρασμα ἀπ' αὐτούς τοῦ λικβινταρισμοῦ (μέ τή μορφή τῆς ἰσοτιμίας στή Συντακτική ἐπιτροπή).

Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἄν γίνουν προσπάθειες διάσπασης ἀπό τούς μενσεβίκους τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἡ ΚΕ (δηλ. οἱ μπολσεβίκοι + οἱ ἐθνικοί) δέν θά εἶναι σέ θέση νά παλέψει ἐνάντια στό λικβινταρισμό καί θά ὑποχρεωθεῖ νά *ἀνανεώσει* τή φραξιονιστική πάλη, νά ἀπαντήσει στή διάσπαση μέ διάσπαση.

Ἡ πείρα τῆς «ἀνακωχῆς»: οἱ μπολσεβίκοι ἀφοπλίστηκαν. Ἡ πείρα τοῦ «κομματικοῦ τρόπου ζωῆς».

Ὅροι πρός τούς μενσεβίκους: (α) πλήρης ἀφοπλισμός: σταμάτημα τῆς φραξιονιστικῆς ἐφημερίδας, τοῦ φραξιονιστικοῦ ταμείου, τῆς φραξιονιστικῆς διάσπασης στό ἐξωτερικό· (β) *νομιμόφρονη* ἐφαρμογή τῆς ἀπόφασης γιά πάλη ἐνάντια στό λικβινταρισμό· (γ) *νομιμόφρονη* ὑποταγή στήν πλειοψηφία στό ΚΟ· (δ) *νομιμόφρονη* βοήθεια πρός τήν ΚΕ στή Ρωσία.

Si non – non *.

Ἐρωτοτροπίες τῶν μενσεβίκων μέ τούς ὀτζοβιστές-οὐλτιματιστές. Ἀδυναμία καί εὐνοϊκή στάση τοῦ Τρότσκι ἀπέναντι στούς λικβινταριστές.

Γράφτηκε τό Φλεβάρη-ἀρχές τοῦ Μάρτη 1910 στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* —Ἄν ὄχι — ὄχι. *Ἡ Σύντ.*

177

ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΟΝ ΓΚΑΪΒΑΣ

Τό ΓΕΚΕ κάνει γνωστό σέ ὅλες τίς ὁμάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ τό παρακάτω γράμμα, πού πῆρε ἀπό τόν σ. Λένιν, ἀντιπρόσωπο τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο.

18 τοῦ Μάρτη 1910

«Ὁ γραμματέας τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου ἀπευθύνθηκε μέ γράμμα πρός τόν ἀντιπρόσωπο τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο ἀπ' ἀφορμή τό παρακάτω ζήτημα:

Ἡ κυβέρνηση τῆς Ρωσίας ἀπαίτησε ἀπό τό Βέλγιο νά παραδόσει κάποιον **Γκαϊβάς** (Gaïvas), πού κατηγορεῖται γιά ἀπαλλοτρίωση, τήν ὁποία ἔκανε, σύμφωνα μέ τά λεγόμενα τῆς ρωσικῆς κυβέρνησης, *στίς 16 τοῦ Μάη 1907* κοντά στό κτῆμα *Πολουμπάτοβκα* (νομός Σούμι, χωριό Τσερνετσίνσκογε: la ferme de Poloubatovka, de la kommune de Tchernetschinsky, du district de Soumi). Ἡ ἀπαλλοτρίωση αὐτή ἔγινε δῆθεν μέ τή συμμετοχή *τοῦ Μιχαήλ Μπριάσκουν, τοῦ Μιχαήλ Μέλνικ, τοῦ Σεργκέι Νικίφοροφ καί τοῦ Πάβελ Ντεμιανένκο,* οἱ ὁποῖοι καταδικάστηκαν ἤδη ἀπό τό **στρατοδικεῖο** τό 1907.

Τό ὄνομα τοῦ ἀπαλλοτριωθέντος εἶναι κάποιος Γκολοβίν, ἀπό καταγωγής ἐπίτιμος πολίτης.

«Ἡ ρωσική παροικία στίς Βρυξέλλες, γράφει ὁ γραμματέας τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου, εἶναι πεπεισμένη ὅτι ἡ ὑπόθεση τοῦ *Γκαϊβάς* εἶναι *ὑπόθεση πολιτική* καί ὅτι τόν *Γκαϊβάς* πρέπει νά τόν σώσουμε τόσο γιά τό προσωπικό του συμφέρον, ὅσο καί γιά νά **μή δημιουργήσει πολύ ἐπικίνδυνο προηγούμενο ἡ** παράδοσή του».

Ἡ δικαστική ἐξέταση τῆς ὑπόθεσης σχετικά μέ τήν παράδοση τοῦ *Γκαϊβάς* ἔγινε στίς Βρυξέλλες στίς 17 τοῦ Μάρτη 1910. *Τό δικαστήριο ταλαντεύεται,* ἐπειδή δέν ξέρει, ἄν ἡ ὑπόθεση αὐτή εἶναι πολιτική.

«Τό μέλος τοῦ δικαστηρίου πού ἔχει τή μεγαλύτερη ἐπιροή καί ὁ ἐκπρόσωπός του, γράφει ὁ γραμματέας τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου, ἐξαρτᾶ τήν ὑπόθεση ἀπό τό ἄν εἶναι ἀποδειγμένο ὅτι αὐτοί πού πῆραν μέρος δικάστηκαν στό στρατοδικεῖο. Ἄν εἶναι ἔτσι, τότε αὐτός θά τό θεωροῦσε αὐτό σάν ἀπόδειξη ὅτι τό ἔγκλημα εἶναι *πολιτικοῦ* χαρακτήρα».

Ἡ ὑπόθεση ἀναβλήθηκε *γιά μιά ἑβδομάδα,* γιά νά μπορέσει ὁ Γκαϊβάς καί ὁ συνήγορός του νά φέρουν ἀποδεικτικά.

Γι' αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά σοβαρό *νά συγκεντρωθοῦν* **ἀμέσως** *ὅλα τά ἀποδεικτικά καί τά στοιχεῖα,* τά ὁποῖα γιά νά γίνει ἡ δουλιά

πιό γρήγορα, καλό εἶναι (ἤ μπορεῖ) νά δοθοῦν **ἀπευθείας** στό συνήγορο τοῦ Γκαϊβάς —

M. B. JOFÉ, Avocat
55, Rue Bosquet, 55
Bruxelles (Belgique)

Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ στό ΔΣΓ παρακαλεῖ γι' αὐτό τό ΓΕΚΕ, καθώς καί τίς καθοδηγήσεις **ὅλων** *τῶν ὁμάδων τοῦ Παρισιοῦ* τοῦ ΣΔΕΚΡ νά πάρουν ἀμέσως μέτρα γιά τή συγκέντρωση πληροφοριῶν καί γιά τήν ἀνεύρεση στοιχείων, βγάζοντας τό γράμμα αὐτό στόν πολύγραφο καί στέλνοντάς το στίς ὁμάδες ἤ μέ ἄλλα μέσα.

Οἱ πιστοποιήσεις τῶν ὁμάδων, **ἄν ὑπάρχει χρόνος,** σέ περίπτωση ἀνάγκης μποροῦν νά σταλοῦν στό ΓΕΚΕ γιά νά ὑπογραφοῦν ἀπό τό ΓΕΚΕ ἤ ἀπό ἀντιπρόσωπο τοῦ ΣΔΕΚΡ στό ΔΣ Γραφεῖο».

Ν. Λένιν

Μέ συντρ. χαιρετισμούς στό ΓΕΚΕ.

Γράφτηκε στό Παρίσι
Δημοσιεύτηκε σέ ξεχωριστό φυλλάδιο

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ φυλλαδίου

178

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

21. III. 10

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Πῆρα τό γράμμα Σας σχετικά μέ τόν Gaïvas. Ἐγώ προσωπικά δέν ξέρω τίποτε οὔτε γι' αὐτόν, οὔτε γιά τούς συντρόφους του. Ὅμως θά κάνω ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά τή συγκέντρωση πιστοποιητικῶν. *Ὅλες* οἱ ὁμάδες ἐξωτερικοῦ τοῦ Κόμματός μας εἰδοποιήθηκαν καί εἶμαι βέβαιος ὅτι, ἄν βρεθεῖ κανείς πού νά ξέρει τόν Gaïvas ἤ ὁποιεσδήποτε λεπτομέρειες γιά τήν ὑπόθεση αὐτή, ὁ δικηγόρος τοῦ Gaïvas θά ἐνημερωθεῖ.

Μέ σεβασμό *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

179

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

.21. III. 10.

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Τό ἄρθρο γιά τόν Κολτσόφ τό πῆρα, τό διάβασα καί τό διαβίβασα... *· πολύ μοῦ ἄρεσε, κατά τή γνώμη μου, εἶναι πετυχημένο..., ἀσφαλῶς ἐξαιτίας του θά κάνουν μεγάλο κουτσομπολιό; Ὅμως ἐκεῖ ἔτσι κι' ἀλλιῶς γίνεται ἤδη *μεγάλο* κουτσομπολιό!! Χάλασε ἡ σύνθεση τοῦ ΚΟ [226] — ἕνα χρόνο πρίν τήν plenum *δέν εἴχαμε οὔτε ἕνα* κουτσομπολιό. Τώρα *οὔτε ἕνα φύλλο* δέν κυκλοφορεῖ [χωρίς] ἔγγραφα διαμαρτυρίας, χωρίς ἀπειλές καί ὑστερισμούς τοῦ Μάρτοφ...

[Πῶς πάει ἡ ὑπόθεση] μέ τήν ἔκθεση;

Μή μέ βάζετε σέ δυσάρεστη θέση, Σᾶς θερμοπαρακαλῶ!

Ἐμένα πάλι μέ «τραβοῦν» ἀπό τό Διεθνές Γραφεῖο — δηλαδή ὑπενθυμίζουν. Γράψτε, γράψτε [τήν ἔκθεση] τό γρηγορότερο [γιά ὄνομα] κάθε ἱεροῦ καί ὅσιου... Μόλις τελειώσετε τήν ἔκθεση, [θά καταπιαστοῦμε] μέ ἕνα νόμιμο [μικρό περιοδικό] τῶν μπολσεβίκων [227].

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Ὁ Τρότσκι φέρνεται πρόστυχα στό φύλ. ἀρ. 10 τῆς «Πράβντα», μά τήν πίστη μου!

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Βιέννη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

180

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ε. ΒΙΛΟΝΟΦ

27/III. 10.

Ἀγαπητέ σύντροφε Μιχαήλ! Πῶς πάει ἡ ὑγεία Σας; Συνέρχεστε; Γράψτε σχετικά, πληροφορεῖστε ἀκριβῶς ἄν παχύνατε καθόλου καί πόσο συγκεκριμένα.

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου εἶναι καταστραμένο ἐνμέρει. Οἱ λέξεις πού εἶναι σέ ἀγκύλες δίδονται ἐννοιακά καί μέ βάση ξεχωριστά γράμματα πού διατηρήθηκαν. *Ἡ Σύντ.*

Ἡ συμβιβαστική-ἑνωτική ὁμίχλη ἀρχίζει ἐδῶ νά διαλύεται. Σᾶς στέλνω ἀνάτυπο τοῦ ἄρθρου ἀπό τή «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἀρ. φύλ. 12 [228]. Ἀπ' αὐτό θά δεῖτε ὅτι ὁ καυγάς μέ τούς γκολοσοφικούς ἔφτασε στό φόρτε του. Τώρα τό ζήτημα μπαίνει ἔτσι: ὑπάρχουν στόν κόσμο πλεχανοφικοί, ὑπάρχουν *κομματικοί* μενσεβίκοι, ἤ ὅλοι οἱ μενσεβίκοι εἶναι γκολοσοφικοί καί ὁ Πλεχάνοφ εἶναι ἁπλῶς μιά μονάδα.

Πρέπει νά κάνουμε ἔντονη προπαγάνδα γιά νά βγοῦν οἱ πλεχανοφικοί ἀπό τίς ὁμάδες τῶν γκολοσοφικῶν, νά ἀντικατασταθεῖ ὁ γκολοσοφικός στό ΓΕΚΕ μέ ἕναν πλεχανοφικό κτλ., καί μέ μιά τέτια προπαγάνδα νά ἐλέγξουμε *στήν πράξη*, ἄν ἀπό τήν κομματική συνένωση θά βγεῖ ἔστω καί συνένωση δική μας μέ τούς πλεχανοφικούς ἤ δέν θά βγεῖ τίποτε ἀπολύτως.

Ἡ ἐδῶ ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων ἑτοιμάζεται νά ἀρχίσει μιά τέτια προπαγάνδα· ὅταν θά ἀρχίσει, θά πληροφορηθεῖτε.

Οἱ «βπεριοντοφικοί» ἔχουν ἐδῶ σάν ἕνα εἶδος συνέδριο: λένε ὅτι ἔφτασε ὁ Μπογκντάνοφ καί ὁ Στανισλάβ. Τί θά κάνουν, εἶναι ἄγνωστο. Κρατοῦν μιά ἀνόητη στάση καί τό ΚΟ θά ὑποχρεωθεῖ ἴσως νά πολεμήσει καί ἐνάντια σ' αὐτούς ὕστερα ἀπό τήν πρώτη τους ἐμφάνιση στόν Τύπο. Ἀπό τή Ρωσία ἦρθε γράμμα πού λέει ὅτι ὁ Ἀλέξινσκι ἔγραψε στούς βπεριοντοφικούς τῆς Μόσχας γιά τό σχέδιό τους νά ἱδρύσουν *δική τους* σχολή μέ 50 ἀνθρώπους (χρήματα ἄραγε ἐξοικονόμησαν;), ἐνῶ οἱ βπεριοντοφικοί, λέει, τῆς Μόσχας κλίνουν πρός τήν ἰδέα νά δημιουργηθεῖ κοινή, κομματική σχολή.

Μέ τόν Γκόρκι δέν ἔχουμε ἀλληλογραφία. Ἀκούσαμε ὅτι ἀπογοητεύτηκε ἀπό τόν Μπογκντάνοφ καί κατάλαβε τήν ὑποκριτική συμπεριφορά του. Ἔχετε είδήσεις ἀπό τό Κάπρι;

Στή Ρωσία οἱ δυνάμεις εἶναι λίγες. Ἄχ, ἄν ἦταν δυνατό νά σταλεῖ ἀπό δῶ ἕνα καλό στέλεχος γιά δουλιά στήν ΚΕ, ἤ γιά σύγκληση συνδιάσκεψης! Ὅμως ἐδῶ ὅλοι εἶναι «πρώην ἄνθρωποι».

Σᾶς εὔχομαι ὑγεία καί νά γράφετε.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Νταβός (Ἑλβετία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

181

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΤΙΣΚΑ

Γιά τόν Τ.

28. III. 10.

Ἀγαπητέ σύντροφε! Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τήν ἀποστολή τῶν ἄρθρων τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ [229].

Γιά τό κυριότερο ζήτημα — τήν ἀντικατάσταση τοῦ Βάρσκι μέ τόν Λέντερ — εἶμαι ὑποχρεωμένος νά διαμαρτυρηθῶ μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο [230]. Ἔλεος! μᾶς βάζετε στήν πιό δύσκολη κατάσταση! Δέν θά μιλήσω γιά τίς προσωπικές ἰδιότητες τοῦ Λέντερ (στό βαθμό πού αὐτές χτυποῦσαν στό μάτι κατά τίς κοινές ἐργασίες στά συνέδρια καί στίς συνδιασκέψεις: οἱ ἐντυπώσεις ἀπό τά συνέδρια αὐτά *δέν* μαρτυροῦσαν καθόλου ὅτι ἔχει γνώσεις, ἱκανότητες, κλίση στή φιλολογία, κατανόηση τῆς δουλιᾶς, ἀλλά μαρτυροῦσαν συχνά ὅτι ἔχει τάσεις γιά μικρογκρίνιες etc. etc. — φυσικά, ἐγώ Σᾶς γράφω ἐπίσης privatissime *). Δέν θά μιλήσω γιά τό ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά ἀντικαθίσταται ἕνας ἔμπειρος φιλόλογος, ἔξυπνος μαρξιστής καί θαυμάσιος σύντροφος μέ ἕναν ἄπειρο καί λίγο κατάλληλο ἄνθρωπο.

Θά μιλήσω ὅμως γιά τήν κατάσταση στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ καί τήν *κρίση* τοῦ Κόμματος. Δέν μπορεῖ νά μήν εἴδατε ὅτι ἡ κατάσταση εἶναι κρίσιμη. Ἐμεῖς μέ τόν Βάρσκι γράφουμε στήν ΚΕ γιά ἀλλαγή τῆς σύνθεσης τοῦ ΚΟ (ὁ Ντάν τό τορπιλίζει ὁλοφάνερα). Οἱ λικβινταριστές τορπιλίζουν τήν ΚΕ. Καί σέ μιά τέτια περίοδο, ὅταν εἶναι *ὁπωσδήποτε* ἀπαραίτητος ἕνας ἄνθρωπος πού ἦταν στήν Ὁλομέλεια, δοκιμασμένος στή δουλιά, πού δουλεύει ἁρμονικά στή Συντακτική ἐπιτροπή, ἕνας ἄνθρωπος πού ἄρχισε σοβαρό πόλεμο ἐνάντια στό σοβαρό ἐχθρό, σέ μιά τέτια περίοδο νά τόν ἀντικαταστήσετε μέ ἕναν ἄπειρο!! Ἔλεος! αὐτό σημαίνει νά παραλύσετε τό ΚΟ! Μά τό ΚΟ ἔμεινε πρός τό παρόν *τό μοναδικό* ὄργανο καθοδήγησης *ὅλου* τοῦ Κόμματος (ὥσπου νά συνέλθει ἡ ΚΕ ὕστερα ἀπό τό τορπίλισμά της ἀπομέρους τῶν λικβινταριστῶν). Ἡ ἱκανότητα τοῦ ΚΟ γιά δουλιά ἔχει τεράστια σημασία — καί σέ μιά τέτια περίοδο «νά ἀρχίσουμε ἀπό τήν ἀρχή», νά «μπάζουμε στή δουλιά» ἕναν ἄπειρο, *νά μαλώνουμε* ἀντί νά δουλεύουμε. Μά πρέπει νά καταλάβετε ὅτι οἱ μενσεβίκοι, στηριζόμενοι στήν Ὁλομέλεια (καί τυπικά ἔχουν τό ἀναμφισβήτητο δικαίωμα νά στηρίζονται σ' αὐτή), *λογομαχοῦν* κυριολεκτικά γιά κάθε λέξη τῆς

* — πολύ ἐμπιστευτικά. *Ἡ Σύντ.*

ἀπόφασης, γιά κάθε ἀποσιώπηση τῆς ἀπόφασης, γιά κάθε ἐπεισόδιο (ἀκόμη καί τό πιό ἀσήμαντο) τῆς Ὁλομέλειας, γιά νά βροῦν *παραθυράκια*. Ἔ, λοιπόν, πῶς μπορεῖ νά γίνει στήν περίπτωση αὐτή δεκτός στό ρόλο τοῦ ρυθμιστῆ ἕνας ἄνθρωπος πού *δέν πῆρε μέρος* στήν Ὁλομέλεια καί δέν δούλεψε μαζί μας *ἀπό πολύ παλιά* στά κεντρικά ὄργανα τοῦ ΣΔΕΚΡ; Μά αὐτό εἶναι τελείως ἀδύνατο! Αὐτό σημαίνει ὅτι φρενάρεις τή δουλιά καί μάλιστα σέ μιά τέτια περίοδο, πού χρειάζεται σέ κάθε συνεδρίαση νά *λύνονται σοβαρότατα* ζητήματα. Μά ὁ Λέντερ στά *ἀναρίθμητα* ἐπιχειρήματα καί τίς στρεψοδικίες τῶν μενσεβίκων (πού εἶναι, ὅπως τό ξέρετε πολύ καλά, ἐξαιρετικά καπάτσοι στή χρησιμοποίηση κάθε fraktioneller Dreck *), θά εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἀπαντάει: «δέν ξέρω». Ἔ, μπορεῖ νά γίνει δεκτός ἕνας τέτιος ἄνθρωπος σέ μιά τέτια περίοδο;

Ὄχι, καί πάλι ὄχι. Δέν ἀπαιτοῦμε ἀπό τήν P. S. D. ** κάτι τό ὑπερβολικό. Ἐμεῖς ξέρουμε τίς δυνάμεις της, τίς ἀνάγκες, τίς ἀπαιτήσεις τῆς δουλιᾶς στήν Πολωνία. Δέν παραφορτώνουμε τόν Βάρσκι καί δέν τόν ἀποσποῦμε ἀπό τή *δημοσιογραφική* δουλιά του πού ἔχει σχέση μέ τήν Πολωνία. Πρέπει ὅμως ἀπαραίτητα νά μᾶς τόν ἀφήσετε στό ΚΟ, ὅπως εἴχαμε συμφωνήσει γι' αὐτό στήν Ὁλομέλεια. Χωρίς τόν Βάρσκι δέν θά μπορέσουμε *σέ καμιά περίπτωση* νά «ξεπεράσουμε» τήν περίοδο τῆς κρίσης — νά πετύχουμε ἀλλαγή στή σύνθεση τοῦ ΚΟ. Ὅταν τελειώσει ἡ κρίση, ὅταν ἀλλάξει ἡ σύνθεση τοῦ ΚΟ, τότε... μά καί τότε — Σᾶς θερμοπαρακαλῶ — *ὄχι* τόν Λέντερ. Δόστε στήν περίπτωση αὐτή τόν Κάρσκι, ἄν εἶναι ἀδύνατο νά ἀφήσετε καί τότε τόν Βάρσκι. Τώρα ὅμως ὁ Βάρσκι εἶναι ἐντελῶς, μά ἐντελῶς ἀπαραίτητος.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Χαιρετισμούς στή Ρόζα.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

182

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΠΛΕΧΑΝΟΦ

29. III. 10.

Ἀγαπητέ καί ἀξιοσέβαστε σύντροφε! Συμμερίζομαι ἀπόλυτα τή γνώμη Σας, πού ἔχει διατυπωθεῖ στό «Ντνιεβνίκ», τεῦχ. 11, γιά τήν ἀνάγκη μιᾶς στενῆς καί εἰλικρινοῦς προσέγγισης ὅλων τῶν πραγματι-

* — φραξιονιστικῆς βρωμιᾶς. *Ἡ Σύντ.*

** — ΠΣΔ — Πολωνική σοσιαλδημοκρατία. *Ἡ Σύντ.*

κῶν σοσιαλδημοκρατικῶν στοιχείων στήν πάλη ἐνάντια στό λικβινταρισμό καί τόν ὀτζοβισμό, καί θά ἤθελα πολύ νά μιλήσω προσωπικά μαζί Σας, γιά τήν κατάσταση πού ἔχει δημιουργηθεῖ τώρα μέσα στό Κόμμα. Ἄν καί Σεῖς τό βρίσκετε αὐτό ὠφέλιμο καί ἄν ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας Σας τό ἐπιτρέπει, θά εἴχατε τήν καλοσύνη νά μοῦ γράψετε (ἤ νά μοῦ τηλεγραφήσετε) δυό λόγια, πότε θά μπορούσατε νά μοῦ καθορίσετε συνάντηση στό Σάν-Ρέμο. Εἶμαι πρόθυμος νά ἔρθω γιά τό σκοπό αὐτό [231].

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Vl. Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. Paris. XIV.

Στάλθηκε στό Σάν-Ρέμο (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

183

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

6. IV. 10.

Ἀγαπητέ Κ.! Πῆρα *(ἐπιτέλους!* ἑτοιμαζόμουν *νά Σᾶς κατσαδιάσω* στά γερά) τό γράμμα Σας. Νά στείλουμε γράμμα ἐπεῖγον ἤ τηλεγράφημα εἶναι ἀργά.

Γράφετε ὅτι «βιαζόμαστε» πάρα πολύ. Δέν ξέρω... * Πῶς ἔγινε καί παραλείφθηκε ὁ Ντάν καί Σία; Καί τί ἀκόμη... νά περιμένουμε. Νά ὅμως Ἐσεῖς ἀδικαιολόγητα δέν «βιαστήκατε» νά μᾶς γράψετε ἀμέσως γιά τίς «τυπικές ἀμφιβολίες» τῶν πραβντιστῶν λικβινταριστῶν. Τό δοκίμιο στάλθηκε σέ Σᾶς πρίν 10 μέρες: ἄν βιαζόσασταν νά ἀπαντήσετε *ἀμέσως* ὅτι κάτι δέν Σᾶς εἶναι κατανοητό, θά εἴχατε ἤδη πρίν ἀπό *μιά ἑβδομάδα* πλήρη ἀντίγραφα τῶν γραμμάτων ἀπό τή Ρωσία. Τώρα τό ΚΟ, πού βγῆκε χθές ἀργά τό βράδυ, δίνει ἀκόμη περικοπές ἀπό τά γράμματα [232].

Μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο ἄραγε νά βγεῖτε ἀπό τήν «Πράβντα»; [233] Ἐσεῖς καταλήγετε σχεδόν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο, καί πάλι «ἀφοῦ βιαστήκατε» νά γράψετε ἀμέσως μετά τήν *πρώτη* διένεξη μέ τόν Τρότσκι.

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου εἶναι καταστραμένο ἐνμέρει. Οἱ λέξεις πού εἶναι σέ ἀγκύλες ἀποδίδονται ἐννοιακά καί μέ βάση μερικά γράμματα πού διατηρήθηκαν. *Ἡ Σύντ.*

Ἐγώ προσωπικά δέν νομίζω ὅτι [μᾶς] εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἔξοδός Σας ἀπό τήν «Πράβντα», *ὡσότου* ἡ «Πράβντα» [βγαί]νει τόσο ἀχρωμάτιστα. Διαβάζοντας τό... σημείωμά [Σας] στό φύλλο ἀρ. 11 τῆς «Πράβντα», σκέφτηκα ([καί] ὁ Γκριγόρι ἐπίσης εἶπε): ὅλα αὐτά εἶναι ἀβλαβῆ, ἀχρωμάτιστα, [τιποτένια], κούφια λόγια...

Γιά ποιό πράγμα *τώρα* αὐτή τή στιγμή διεξάγουμε πολιτική; Γιά νά οἰκοδομήσουμε *κομματικό πυρήνα* ὄχι πάνω στά πρόστυχα *λόγια* τῶν τροτσκιστῶν καί Σία, ἀλλά πάνω σέ μιά *πραγματική* ἰδεολογική προσέγγιση τῶν πλεχανοφικῶν μέ τούς μπολσεβίκους. *Θά πραγματοποιηθεῖ* αὐτό, δέν ξέρω. Ἄν δέν πραγματοποιηθεῖ — θά γυρίσουμε πίσω στό Μπολσεβίκικο Κέντρο. Ἄν πραγματοποιηθεῖ, θά εἶναι ἕνα βῆμα πρός τά μπρός ὄχι μικρό.

Θά γράψουμε στήν ΚΕ στή Ρωσία (ἐπιμένοντας νά τή συγκεντρώσει ὁ Μακάρ, μή περιμένοντας τούς παλιανθρώπους μενσεβίκους) γιά τό *διώξιμο* τοῦ Ντάν (καί τοῦ Μάρτοφ) ἀπό τό ΚΟ, τοῦ Ἴγκορ ἀπό τό ΓΕΚΕ καί γιά νά τούς ἀντικαταστήσει μέ πλεχανοφικούς. Οἱ πλεχανοφικοί δημοσίευσαν... [γιά τό φύλλο] τῆς «Γκόλος Σ.-Ντ.», («Ἐσεῖς [πρέπει νά τό πάρετε,] αὐτές τίς μέρες [234]).

... [53] ὑπέρ τῶν γκολοσοφικῶν,... κατά ... 10 ... Ὑπέρ τῶν πλεχανοφικῶν 11 . . . . , ὅμως τό ζήτημα δέν εἶναι τόσο στόν ἀριθμό, ὅσο *στήν ἀρχή τῆς ἀπόσχισης*. Κάθε ἀρχή καί δύσκολη.

Οἱ μενσεβίκοι *αὐτές τίς μέρες* δημοσιεύουν ἀπάντηση τοῦ Μαρτίνοφ στόν Πλεχάνοφ καί πιθανόν ἀπάντηση στό Κ. Ὄργανο. Ἄν καί ὁ Πλεχάνοφ *ἐπιθυμεῖ* νά διατηρήσει τή δυνατότητα «ἐπιστροφῆς» στούς γκολοσοφικούς, ὅμως γιά τήν ὥρα, ὅπως φαίνεται, τίποτε δέν κατάφερε.

Ἡ ἔξοδός Σας ἀπό τήν «Πράβντα» κατά τή γνώμη μου, ἐφόσον εἶναι ἀναπόφευκτη, πρέπει νά ὀργανώνεται πάρα πολύ μελετημένα (γράψτε ἄρθρο κατά τοῦ λικβινταρισμοῦ καί ἐνάντια στήν ἐφημερίδα «Γκόλος», καί ἄς ἀρνηθεῖ ὁ Τρότσκι!) γιά τήν ἔκθεση στό ΚΟ καί *γιά τήν ἑτοιμασια* τοῦ σχεδίου ἀπόφασης σχετικά μέ τήν ἔκδοση ἐκλαϊκευμένης ἐφημερίδας ἀπό τό Κεντρ. Ὄργανο. Ἤ θά γίνει αὐτό, ἤ πίσω πρός . . . .

Ἡ ὁμάδα τῆς Βιέννης θά κρατήσει σιωπή.

Σχετικά μέ τήν ἔκθεση δέν εἶμαι ἱκανοποιημένος. Αὐτό δέν σημαίνει «νά ἐνοχλῶ», ἀλλά νά ὑπενθυμίζω. *Στεῖλτε τήν ἀρχή.* Ὅλη κατά τήν 1/V — εἶναι ἀργά.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Βιέννη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

184

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ε. ΒΙΛΟΝΟΦ

7. IV. 10.

'Αγαπητέ σύντρ. Μ.! Σᾶς στέλνω τήν ἀπόφαση τῶν πλεχανοφικῶν πού βρίσκονται ἐδῶ, ἤ πιό σωστά τῶν κομματικῶν-μενσεβίκων [235]. Ἄν εἶναι ἀλήθεια ὅτι σέ Σᾶς, στό Νταβός, ὑπερισχύουν στούς μενσεβίκους οἱ κομματικοί, θά εἶχε μεγάλη σημασία νά πάρουν θέση ἀμέσως, ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς νά συνενωθοῦν καί νά ἐμφανιστοῦν ἀνοιχτά. Φυσικά, *οἱ μπολσεβίκοι* πρέπει νά εἶναι πολύ προσεκτικοί, ὅταν δίνουν τέτιες συμβουλές στούς μενσεβίκους, γιατί ἀκόμη καί μέσα στούς πλεχανοφικούς δέν ὑπάρχει πιό φοβερή, πιό τρομερή, πιό ἀνυπόφορη κατηγορία, ἀπό τήν κατηγορία ὅτι «βοηθοῦν τούς μπολσεβίκους» ἤ δουλεύουν «γιά τούς μπολσεβίκους» κτλ.

Μέσα στή σημερινή μπερδεμένη κατάσταση ὑπάρχουν, κατά τή γνώμη μου, μόνο δυό διέξοδοι: ἤ νά πᾶμε πίσω πρός τή δική μας, τή μπολσεβίκικη ὁμάδα, ἤ νά *παλέψουμε ἀποφασιστικά* γιά τό Κόμμα μαζί μέ τούς πλεχανοφικούς ἐνάντια στούς γκολοσοφικούς. Τό δεύτερο εἶναι πιό ἐπιθυμητό, δέν ἐξαρτᾶται ὅμως ἀπό μᾶς. Γιά τήν ὥρα θά κάνουμε ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά τή δεύτερη διέξοδο. Μόνο ἀφοῦ δοκιμάσουμε *ὅ λ ε ς* τίς δυνατότητες, ὅλα τά μέσα γιά τή δεύτερη διέξοδο, θά γυρίσουμε στήν πρώτη. —

— Εἶμαι πολύ εὐχαριστημένος, γιατί ἡ γνωριμία Σας μέ τόν πραγματισμό ἄρχισε νά Σᾶς ἀπομακρύνει ἀπό τό μαχισμό. Τώρα στή Ρωσία μεταφράζουν ἐντατικά ὅλα αὐτά τά «νεότερα» φιλοσοφικά καθάρματα: τόν Πέτσολντ καί Σία, τούς πραγματιστές κτλ. Αὐτό εἶναι καλό: ὅταν τό ρωσικό κοινό καί ἰδιαίτερα οἱ ρῶσοι ἐργάτες θά δοῦν *ἐκ τοῦ φυσικοῦ* τούς δασκάλους τῶν δικῶν μας Μπογκντάνοφ καί Σία — γρήγορα θά γυρίσουν τίς πλάτες τους καί στούς δασκάλους καί στούς μαθητές.

Νά θεωρεῖ κανείς τήν ἀλήθεια ὄργανο τῆς γνώσης σημαίνει ὅτι περνάει οὐσιαστικά πιά μέ τό μέρος τοῦ ἀγνωστικισμοῦ, δηλ. ἐγκαταλείπει τόν ὑλισμό. Σ' αὐτό καί σέ ὅλα τά βασικά ζητήματα, οἱ πραγματιστές, οἱ μαχιστές καί οἱ ἐμπειριομονιστές εἶναι τῆς ἴδιας καρυδιᾶς καρύδια.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι κι' εὔχομαι νά ἀναρώσετε πιό γρήγορα καί πιό σταθερά.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Νταβός ('Ελβετία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

185

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΛΙΟΥΜΠΙΜΟΦ

Πρός τόν σύντρ. Μάρκ

10 τοῦ Ἀπρίλη 1910.

Ἀξιότιμε σύντροφε! Ἡ χθεσινή σύσκεψη μᾶς ἔπεισε ὁριστικά σ' αὐτό πού ἐμεῖς σχεδόν δέν ἀμφιβάλλαμε καί πρίν ἀπ' αὐτή, καί συγκεκριμένα ὅτι Ἐσεῖς δέν ἐκπροσωπεῖτε καθόλου τό μπολσεβίκικο ρεῦμα, πού ἔχετε τήν ἀξίωση νά τό ἀντιπροσωπεύετε στό ΓΕΚΕ.

Ἔχοντας κάθε λόγο νά θεωροῦμε τόν ἑαυτό μας ἀντιπροσώπους τοῦ μπολσεβίκικου ρεύματος, σύμφωνα μέ τά γράμματα τῶν ὁμοϊδεατῶν στή Ρωσία καί σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα γιά τήν πολιτική τῶν μπολσεβίκων τοῦ ἐξωτερικοῦ, δηλώνουμε ὅτι οἱ ταλαντεύσεις Σας στήν πολιτική, ἡ ἐπιθυμία Σας νά ἀνέχεστε νά παραμένει στό ΓΕΚΕ ὁ λικβινταριστής πού συνωμοτεῖ κατά τοῦ Κόμματος Ἴγκορ, νά καλύπτετε τή ματαίωση ἀπ' αὐτόν τῆς συνένωσης τοῦ Κόμματος [236] (ἀντί νά ξεσκεπάσετε τόν Ἴγκορ καί νά ἀπαιτήσετε ἀπό τήν ΚΕ τελεσιγραφικά νά τόν ἀπομακρύνει, ἀντί νά κάνετε ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές καί νά ὑπερασπίσετε τή συμμαχία τῶν μπολσεβίκων καί τῶν *κομματικῶν* μενσεβίκων, συμμαχία πού μόνο αὐτή θά μποροῦσε ἀκόμη, *ἴσως*, νά σώσει τήν ὑπόθεση τῆς συνένωσης) — ὅλη αὐτή ἡ συμπεριφορά Σας μᾶς πείθει ὅτι, εἴτε τό θέλετε εἴτε ὄχι, εἶστε παιχνιδάκι στά χέρια τῶν λικβινταριστῶν.

Ἐπιφυλάσσουμε στόν ἑαυτό μας τό δικαίωμα νά κάνουμε γνωστή τή δήλωσή μας στούς μπολσεβίκους, καί ἄν χρειαστεῖ καί σέ ὅλο τό Κόμμα καί στόν Τύπο.

Τά μέλη τοῦ ΚΟ μπολσεβίκοι: *Λένιν* *

Γράφτηκε στό Παρίσι (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Τό γράμμα τό ὑπογράφει ἐπίσης ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. *Ἡ Σύντ.*

186

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΛΙΟΥΜΠΙΜΟΦ

Πρός τόν σύντρ. Μάρκ

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Ἀνακαλοῦμε τό γράμμα μας καί λυπούμαστε γιά τήν ἄδικη κατηγορία πού Σᾶς ἀποδόσαμε ὅτι ὑποστηρίζετε τό λικβινταρισμό στό ΓΕΚΕ *.

10/IV. 10.

Λένιν **

Γράφτηκε στό Παρίσι (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

187

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Πρός τόν Ἀλ. Μαξ—τς

11. IV. 10.

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Μόλις σήμερα κατόρθωσα νά πάρω τό γράμμα τό δικό Σας καί τῆς Μ. Φ., πού τό στείλατε μέσω τῆς Μ. Σ. Μπότκινα. Γιά νά μή τό ξεχάσω: μπορεῖτε νά μοῦ γράφετε ἐπίσης καί στήν *προσωπική* μου διεύθυνση (Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV) καί στή διεύθυνση τοῦ Κόμματος — τότε εἶναι καλύτερα νά χρησιμοποιήσετε δυό φακέλους καί στόν ἐσωτερικό φάκελο νά γράφετε: προσωπικό γιά τόν Λένιν (110. Avenue d' Orléans. Mr. Kotliarenko. Paris. XIV).

Τίς ἐκδόσεις πού ζητήσατε θά προσπαθήσω νά Σᾶς τίς στείλω αὔριο κιόλας.

Σᾶς ἔβρισα μήπως καί ποῦ; Μπορεῖ στό «Ντισκουσιόνι Λιστόκ» [237] ἀρ. 1 (ἐκδίδεται ἀπό τό ΚΟ) ***. Σᾶς τό στέλνω. Ἂν αὐτοί πού Σᾶς πληροφόρησαν δέν εἶχαν ὑπόψη τους αὐτό, ἐγώ τούτη τή στιγμή δέν θυμᾶμαι ἄλλο. Στό διάστημα αὐτό δέν ἔγραψα τίποτε ἄλλο.

---

* Βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

** Τό γράμμα τό ὑπογράφει ἐπίσης ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. *Ἡ Σύντ.*

*** Βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σημειώσεις δημοσιολόγου», μέρος 1 «Σχετικά μέ τήν «πλατφόρμα» τῶν ὁπαδῶν καί τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ ὀτζοβισμοῦ» (Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 245-256). *Ἡ Σύντ.*

Τώρα σχετικά μέ τήν ἑνοποίηση. Εἶναι γεγονός ἤ ἀνέκδοτο; — ρωτᾶτε. Γι' αὐτό τό πράγμα θά ὑποχρεωθῶ νά ἀρχίσω τήν ἀφήγηση ἀπό μακριά, γιατί ὑπάρχει κατά τή γνώμη μου στό γεγονός αὐτό καί κάτι τό «ἀνεκδοτικό» (τά περισσότερα εἶναι μικροζητήματα) καί κάτι τό σοβαρό.

Στήν κομματική ἑνοποίηση ὁδηγοῦσαν καί ὁδηγοῦν σοβαροί, βασικοί παράγοντες: ἡ ἀνάγκη νά ξεκαθαριστεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία ἀπό τό λικβινταρισμό καί τόν ὀτζοβισμό, στόν ἰδεολογικό τομέα· ἡ πάρα πολύ δύσκολη κατάσταση τοῦ Κόμματος καί ὅλης τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς δουλιᾶς καί ἡ ὡρίμανση ἑνός νέου τύπου σοσιαλδημοκράτη ἐργάτη, στόν πρακτικό τομέα.

Στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ («Ὁλομέλεια διαρκείας», τρεῖς βασανιστικές ἑβδομάδες πού σοῦ τσάκιζαν τά νεῦρα, νά τίς πάρει ὁ διάβολος!) προστέθηκαν στούς σοβαρούς καί βασικούς αὐτούς παράγοντες, πού δέν κατανοήθηκαν ἀπ' ὅλους, καί μικροί, ἀσήμαντοι, προστέθηκε ἡ διάθεση «συμβιβασμοῦ γενικά» (χωρίς ξεκάθαρη γνώμη, μέ ποιούς, γιά ποιό λόγο, μέ ποιόν τρόπο), προστέθηκε καί τό μίσος ἀπέναντι στό Μπολσεβίκικο Κέντρο ἐξαιτίας τοῦ ἀμείλικτου ἰδεολογικοῦ πολέμου του, προστέθηκε καί ἡ ραδιουργία καί ἡ ἐπιθυμία στού μενσεβίκους νά δημιουργήσουν σκάνδαλα — καί τό παιδί γεννήθηκε μέ ἀποστήματα.

Καί βασανιζόμαστε τώρα. Ἤ, στήν καλύτερη περίπτωση, θά ἀνοίξουμε τά ἀποστήματα, θά βγάλουμε τό πύο, θά γιατρέψουμε καί θά μεγαλώσουμε τό παιδί.

Ἤ, στή χειρότερη περίπτωση, τό παιδί θά πεθάνει. Τότε θά ζήσουμε ἀρκετό καιρό χωρίς παιδί (δηλ. θά ἀποκαταστήσουμε ξανά τή μπολσεβίκικη ὁμάδα) καί ἀργότερα θά ἔχουμε πιό γερό βρέφος.

Ἀπό τούς μενσεβίκους γιά μιά σοβαρή ἑνοποίηση τραβοῦν (ὄχι ἀπόλυτα συνειδητά, ἀργά, μέ δισταγμούς, ὅμως τραβοῦν καί, τό κυριότερο, δέν μποροῦν νά μήν τραβοῦν) οἱ πλεχανοφικοί, τραβοῦν οἱ *κομματικοί*, τραβοῦν οἱ ἐργάτες. Ἐνῶ οἱ γκολοσοφικοί ἑλίσσονται, φέρνουν σύγχυση, ζημιώνουν στά κρυφά. Αὐτοί συγκροτοῦν ἰσχυρό, νόμιμο, ὀπορτουνιστικό κέντρο στή Ρωσία (Πότρεσοφ καί Σία στόν Τύπο: βλ. τό περιοδικό «Νάσα Ζαριά» [238] τεῦχ. 2 — τί παλιάνθρωπος εἶναι αὐτός ὁ Πότρεσοφ! — καί ὁ Μιχαήλ, ὁ Ρομάν, ὁ Γιούρι + οἱ 16 συντάκτες τοῦ «Ἀνοιχτοῦ γράμματος» στό φύλ. ἀρ. 19/20 τῆς «Γκόλος» — στήν πρακτική, ὀργανωτική δουλιά).

Ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ ἤθελε νά τούς ἑνώσει *ὅλους*. Τώρα οἱ γκολοσοφικοί *δέν ὑπολογίζονται*. Τό ἀπόστημα αὐτό *π ρ έ π ε ι* νά

ἐξαλειφθεῖ. Κι' αὐτό δίχως ραδιουργίες, σκάνδαλα, ἐξαντλητικές προσπάθειες, βρωμιές καί «ἀφρούς» δέν μπορεῖς νά τό κάνεις.

Τώρα βρισκόμαστε μέσα στά τρίσβαθα τῶν ραδιουργιῶν αὐτῶν. Εἴτε ἡ ΚΕ στή Ρωσία θά πετσοκόψει τούς γκολοσοφικούς, διώχνοντάς τους ἀπό τά βασικά ὄργανα (ὅπως εἶναι τό Κεντρικό Ὄργανο κτλ.), ἤ θά ὑποχρεωθοῦμε νά συγκροτήσουμε ξανά τήν ὁμάδα.

Ὁ Πλεχάνοφ στό «Ντνιεβνίκ» τεῦχ. 11 ἔδοσε μιά τέτια ἐκτίμηση στήν Ὁλομέλεια, πού ἔδειξε ξεκάθαρα *τώρα* ὅτι στή στάση του ἡ εἰλικρινής καί σοβαρή ἐπιθυμία νά παλέψει ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό, ἐπικράτησε ἀπέναντι στή μικρή καί τιποτένια ἐπιθυμία νά *χρησιμοποιήσει* τούς ὀπορτουνιστές-γκολοσοφικούς *ἐνάντια* στούς μπολσεβίκους. Κι' ἐδῶ ἐπίσης παρουσιάζεται μιά πολύπλοκη καθυστέρηση, ὅμως τό λεγκαλιστικό, λικβινταριστικό κέντρο τῶν μενσεβίκων, πού συγκροτήθηκε στή Ρωσία, ὁδηγεῖ *ὁπωσδήποτε* στήν ἀπομάκρυνση τῶν σοβαρῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἀπ' αὐτούς.

Τώρα στούς «βπεριοντοφικούς». Ἕναν καιρό μοῦ φαινόταν ὅτι καί μέσα στήν ὁμάδα αὐτή ὑπῆρχαν δυό ρεύματα: πρός τό Κόμμα, τό μαρξισμό, τήν ἐγκατάλειψη τοῦ μαχισμοῦ καί τοῦ ὀτζοβισμοῦ — καί ἀντίστροφα. Γιά τό πρῶτο ἡ κομματική ἑνοποίηση θά ἄνοιγε τήν προοπτική γιά βολικό, εὐνοϊκό, κομματικό δρόμο γιά νά διορθωθοῦν οἱ ὁλοφάνερες ἀνοησίες τοῦ ὀτζοβισμοῦ κτλ. Τό δεύτερο ὅμως, ὅπως φαίνεται, ὑπερισχύει σ' αὐτούς. Ὁ Ἀλέξινσκι (ὄντας ὁλότελα νήπιο στήν πολιτική, ὅμως νήπιο πού εἶναι κακιωμένο καί πού κάνει τή μιά βλακεία πάνω στήν ἄλλη) βγῆκε καί ἀπ' τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ «Ντισκουσιόνι Λιστόκ» καί ἀπ' τήν ἐπιτροπή κομματικῶν σχολῶν, δημιουργώντας σκάνδαλο [239]. Ἴσως νά σκέπτονται καί πάλι νά ὀργανώσουν τή σχολή *τους*, καί πάλι φραξιονιστική, καί πάλι χωρίς ἐμᾶς. Σέ περίπτωση πού θά γίνει ἔτσι — θά παλέψουμε καί πάλι καί θά τούς πάρουμε πίσω τούς ἐργάτες.

Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι τώρα στήν ἑνοποίηση ὑπερισχύει τό «ἀνεκδοτικό» στοιχεῖο, προωθεῖται στήν πρώτη γραμμή, δίνει ἀφορμή γιά χαχανίσματα, εἰρωνεῖες κτλ. Λένε ὅτι ὁ ἐσέρος Τσερνόφ ἔγραψε μάλιστα μιά σάτιρα γιά τήν ἑνοποίηση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τόν τίτλο «Τρικυμία σ' ἕνα ποτήρι νερό» καί ὅτι ἡ σάτιρα αὐτή θά παιχτεῖ τίς μέρες αὐτές ἐδῶ σέ μιά ἀπό τίς ὁμάδες τῆς προσφυγικῆς παροικίας (πού ἔχουν ἀδυναμία στίς ζωηρές ἐντυπώσεις).

Ὅταν βρίσκεσαι σέ μιά τέτια ἀποπνικτική ἀτμόσφαιρα, ὅπου κυριαρχοῦν τά «ἀνέκδοτα», οἱ μηχανοραφίες, τά σκάνδαλα, οἱ ἐκνευρισμοί καί τά «ἀφρίσματα», σοῦ ἔρχεται νά κάνεις ἐμετό. Νά τά παρακολουθεῖς ὅλα αὐτά — σοῦ ἔρχεται ἐπίσης νά κάνεις ἐμετό. Ὡστόσο δέν ἐπιτρέπεται νά ἀφήνεις νά σέ κυριεύει ἡ κατάσταση αὐτή. Ἡ προσφυγιά

εἶναι τώρα 100 φορές πιό δύσκολη, ἀπ' ὅ,τι ἦταν πρίν τήν ἐπανάσταση. Ἡ προσφυγιά καί οἱ μηχανοραφίες συνδέονται ἀδιάσπαστα.

Ὅμως οἱ μηχανοραφίες θά χαθοῦν. Οἱ μηχανοραφίες κατά 9/10 θά μείνουν στό ἐξωτερικό· αὐτές δέν ἀποτελοῦν παρά λεπτομέρεια. Ἐνῶ ἡ ἀνάπτυξη τοῦ Κόμματος, ἡ ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλδημ. κινήματος προχωρεῖ, ὅλο καί προχωρεῖ μέσα ἀπ' ὅλες τίς φοβερές δυσκολίες τῆς σημερινῆς κατάστασης. Τό ξεκαθάρισμα τοῦ Σοσιαλδημ. Κόμματος ἀπό τίς ἐπικίνδυνες «παρεκκλίσεις» *του*, ἀπό τό λικβινταρισμό καί τόν ὀτζοβισμό *προχωρεῖ* σταθερά· μέσα στά πλαίσια τῆς συνένωσης τό ξεκαθάρισμα αὐτό *προχώρησε πιό πολύ μπροστά* ἀπ' ὅ,τι εἶχε γίνει προηγούμενα. Οὐσιαστικά μέ τόν ὀτζοβισμό ἰδεολογικά εἴχαμε τελειώσει κιόλας πρίν τήν Ὁλομέλεια. Μέ τό λικβινταρισμό τότε δέν εἴχαμε τελειώσει, οἱ μενσεβίκοι κατόρθωσαν προσωρινά νά *κρύψουν τό φίδι.* Τώρα τό ἔβγαλαν στό φῶς τῆς ἡμέρας, τώρα ὅλοι τό βλέπουν, τώρα εἶναι δυνατό νά τό ἐξοντώσουμε καί θά τό ἐξοντώσουμε!

Καί τό ξεκαθάρισμα αὐτό γενικά δέν εἶναι μόνο ἕνα «ἰδεολογικό» καθῆκον, γενικά δέν εἶναι μόνο μιά «ἐπιτηδευμένη φιλολογία», ὅπως νομίζει αὐτός ὁ βλάκας (ἤ ὁ λωποδύτης) Πότρεσοφ, πού *ὑπερασπίζει* τούς μαχιστές, ὅπως στήν Ὁλομέλεια οἱ μενσεβίκοι ὑπεράσπιζαν τούς «βπεριοντοφικούς». Ὄχι, τό ξεκαθάρισμα αὐτό συνδέεται ἀδιάσπαστα μέ τά κατάβαθα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πού διδάσκεται νά ὀργανώνει τή σοσιαλδημοκρατική δουλιά στή σημερινή δύσκολη περίοδο, διδάσκεται ἀκριβῶς τήν ἀπάρνηση τοῦ λικβινταρισμοῦ καί τοῦ ὀτζοβισμοῦ καί μέ τήν ἀπάρνηση αὐτή βρίσκει τό δρόμο του. Μόνο ὁ φαφλατάς Τρότσκι φαντάζεται ὅτι μποροῦμε νά ἀποφύγουμε τήν ἀπάρνηση αὐτή, ὅτι εἶναι περιττή, ὅτι δέν ἀφορᾶ τούς ἐργάτες, ὅτι τά ζητήματα τοῦ λικβινταρισμοῦ καί τοῦ ὀτζοβισμοῦ *δέν* τά βάζει ἡ ζωή, *ἀλλά* ὁ Τύπος τῶν κακῶν ἀνθρώπων πού κάνουν πολεμική.

Μπορῶ νά φανταστῶ πόσο δύσκολο εἶναι νά παρακολουθεῖ αὐτή τή δύσκολη ἀνάπτυξη τοῦ καινούργιου σοσιαλδημοκρατικοῦ κινήματος ἕνας ἄνθρωπος πού δέν εἶδε καί δέν ἔζησε τή δύσκολη ἀνάπτυξη στά τέλη τῆς δεκαετίας 1880-1890 καί στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1891-1900. Τότε τέτιοι σοσιαλδημοκράτες ἦταν δεκάδες, ἄν ὄχι μονάδες. Τώρα εἶναι ἑκατοντάδες καί χιλιάδες. Ἀπό δῶ οἱ ἀπανωτές κρίσεις. Καί ἡ σοσιαλδημοκρατία *στό σύνολό της* τίς ξεπερνάει ἀνοιχτά καί θά τίς ξεπεράσει τίμια.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. Ι

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

188

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Μ. Μ. ΖΟΛΙΝΑ

Γιά τήν *Μ. Μ.*

30. IV. 10.

'Αγαπητή συντρόφισσα! Σᾶς εὐχαριστῶ, γιατί μέ ἐνημερώσατε σχετικά μέ τήν κατάσταση τοῦ Μιχαήλ. Τώρα μόλις ἔκανα διάβημα νά τοῦ χορηγηθεῖ χρηματική βοήθεια. Ἡ ὑπόθεση ἔχει ὡς ἑξῆς: μέσω τοῦ Γραφείου ἐξωτερικοῦ τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς δέν ὑπάρχει ἐλπίδα νά ἐγκριθεῖ αὐτή, γιατί σ' αὐτό εἴμαστε τώρα μειοψηφία. Ὑπῆρξε μιά ἐξαιρετική εὐκαιρία νά ἐπικοινωνήσω μέ τή Ρωσία, καί ἔγραψα στήν ΚΕ στή Ρωσία νά χορηγήσει χρηματική βοήθεια στόν Μιχαήλ. 'Ελπίζω ὅτι μετά ἀπό δυό ἑβδομάδες θά ἔχουμε εὐνοϊκή ἀπάντηση. *Πάντως*, εἶναι ἀπαραίτητο νά πετύχουμε ὁ Μιχαήλ νά συνεχίσει τή θεραπεία καί νά παραμείνει στό Νταβός ὥς τήν πλήρη ἀποκατάσταση τῆς ὑγείας του.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Ἡ διεύθυνσή μου:
Mr. Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris. XIV.

Στάλθηκε στό Νταβός ('Ελβετία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

189

* ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

'Αξιότιμοι σύντροφοι!

Θεωροῦμε καθῆκον μας νά Σᾶς κάνουμε γνωστό ὅτι ἡ κατάσταση στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ, κατά τή βαθιά καί ἀκλόνητη πεποίθησή μας, ἔχει καταντήσει ἐντελῶς ἀφόρητη καί ὅτι θεωροῦμε ἐντελῶς *ἀδύνατο* νά ἐφαρμόζεται ἡ κομματική γραμμή, ἄν δέν ἀλλάξει ἡ σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ.

Μόνο οἱ δυό πρῶτες συνεδριάσεις τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ μετά τήν Ὁλομέλεια μᾶς ἔδιναν τήν ἐλπίδα ὅτι θά μπορούσαμε νά συνεργαστοῦμε μέ τούς σ. σ. Μάρτοφ καί Ντάν. Τό ὅτι ὁ σ. Μάρτοφ συμφώνησε μέ τό γράμμα τῆς ΚΕ γιά τή συνδιάσκεψη [240] (βλ. τό φύλ. ἀρ. 11 τοῦ ΚΟ. Ὁ Μάρτοφ *ὑπόγραψε* αὐτό τό γράμμα) ἔδειχνε ἀναμφισβήτητα ὅτι εἶχε διάθεση νά ἐκπληρώνει *πιστά* τίς ἀποφάσεις τῆς Ὁλομέλειας. Διαφορετικό τόνο πῆρε πρίν ἀπ' ὅλους ὁ σ. Ντάν, πού χαρακτήρισε τό κύριο ἄρθρο τοῦ φύλ. ἀρ. 11 τοῦ ΚΟ * *ἐπιζήμιο* καί μπροστά μας κατηγόρησε τόν Μάρτοφ *γιά ὀπορτουνισμό τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου.* Αὐτό μᾶς ἔδειξε πιά καθαρά ὅτι οἱ φανατικοί γκολοσοφικοί θεωροῦν τόν Μάρτοφ «ὀπορτουνιστή» μέ τήν ἔννοια ὅτι ἐνδίδει στίς ἀποφάσεις τοῦ Κόμματος, καί πώς ὅλο τό ζήτημα εἶναι ἄν θά ὑποχωρήσει ὁ Μάρτοφ στήν πίεσή τους.

Τό ἄρθρο τοῦ Μάρτοφ «Στό σωστό δρόμο» ἔδειχνε ὅτι ὑποχώρησε. Ἡ ἀπροθυμία του νά τό δόσει στό «Ντισκουσιόννι Λιστόκ» (ἄν καί τό ἄρθρο *βάζει* ἀνοιχτά *ὑπό συζήτηση* τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ γιά τή σύνθεση τοῦ ΚΟ) μαρτυροῦσε τήν ἔναρξη πολέμου. Ὁσοναφορᾶ τό ζήτημα τῆς στάσης τῶν παράνομων ὀργανώσεων καί στελεχῶν ἀπέναντι στίς νόμιμες ὁ Μάρτοφ στό ἄρθρο αὐτό *ἔκανε φανερή στροφή· ἀπό τήν ΚΕ* (γράμμα γιά τή συνδιάσκεψη ὑπογραμμένο ἀπό τόν Μάρτοφ) *πρός τόν Ντάν.* Ἡ «θεωρία τῆς ἰσοτιμίας» τῶν παράνομων μέ τούς λεγκαλιστές σήμαινε ἀκριβῶς *ὑποχώρηση ἀπό τό γράμμα τῆς ΚΕ,* σήμαινε *στροφή τοῦ Μάρτοφ,* γιατί τήν ἀντίφαση τῆς «θεωρίας» αὐτῆς πρός τό γράμμα τῆς ΚΕ τή βλέπει ὁ καθένας πού δέν θέλει νά κλείσει τά μάτια του.

Ἡ θέση τοῦ Μάρτοφ καί ἡ θέση τοῦ Ντάν ξεκαθαρίστηκε πέρα γιά πέρα ἀπό μᾶς, ὅταν ὁ Μάρτοφ, μετά τήν ἀπόριψη τοῦ ἄρθρου του (ἀρνήθηκε νά δεχτεῖ τήν παρατήρηση, ὅπως ἐπίσης ἀρνήθηκε νά τό δόσει στό *«Ντισκουσιόννι Λιστόκ»),* δήλωσε στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ πώς *ἀρχίζει τίς ἐχθροπραξίες.*

Γιά τό Κόμμα τή θέση τους τήν ξεκαθάρισαν τελικά: 1) ἡ ἐνέργεια τῶν Μιχαήλ, Ρομάν καί Γιούρι [241]· 2) ἡ διακήρυξη τῶν 16 μενσεβίκων τῆς Ρωσίας [242]· 3) τό φύλ. ἀρ. 19-20 τῆς *«Γκόλος»* καί 4) ἡ διασπαστική διακήρυξη τῶν τεσσάρων συντακτῶν τῆς *«Γκόλος»* [243]. Τώρα σ' αὐτή προστέθηκε ἀκόμη 5) ἡ ἀνοιχτά λικβινταριστική ἐκδήλωση τοῦ Πότρεσοφ στό *«Νάσα Ζαριά»,* τεῦχ. 2, ὅπου γράφει δίπλα μέ τόν Μάρτοφ καί τούς ἄλλους καί 6) τά ὅσα γράφει ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς

---

* Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Πρός τήν ἑνότητα» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 19ος, σελ. 196-205). *Ἡ Σύντ.*

«Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» κατά τοῦ Πλεχάνοφ («Ἀπαραίτητο συμπλήρωμα στά «Ντνιεβνίκ»») [244], ὅπου ὁ Μαρτίνοφ, ὁ Μάρτοφ καί ὁ Ἀξελρόντ, δίπλα στόν ἴδιο τόν Πότρεσοφ, φέρονταν ἀπέναντι στό ΚΟ τοῦ Κόμματος καί στόν κομματικό μενσεβικισμό en canaille (σάν νά ἔχουν νά κάνουν μέ ἀπατεῶνες).

Στό φυλλάδιό μας «Ἡ «Γκόλος» τῶν λικβινταριστῶν ἐνάντια στό Κόμμα» καί στό φύλ. ἀρ. 12 τοῦ ΚΟ κάναμε ἐκτίμηση τῶν τεσσάρων πρώτων ἐκδηλώσεων *. Ὁ Πλεχάνοφ στό φύλ. ἀρ. 13 τοῦ ΚΟ, πού θά βγεῖ ὕστερα ἀπό μιά ἑβδομάδα, θά κάνει ἐκτίμηση τοῦ ἄρθρου τοῦ Πότρεσοφ στό *«Νάσα Ζαριά»*.

Ἐνάντια στήν *«Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»*, πού στράφηκε ὁριστικά πρός τούς λικβινταριστές, ἀρχίζουν νά συνενώνονται καί νά τάσσονται οἱ κομματικοί μενσεβίκοι, ὅπως τό ἀποδείχνουν ἤδη οἱ 4 ἀποφάσεις τῶν *μενσεβίκικων* ὁμάδων καί τμημάτων τῶν *μενσεβίκικων* ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ (Παρίσι, Νίκαια, Σάν-Ρέμο, Γενεύη) **. Οἱ *κομματικοί* μενσεβίκοι τάσσονται ἀνοιχτά ἐνάντια στήν *«Γκόλος»* καί ἐνάντια στούς λικβινταριστές τῆς Ρωσίας, ἀναγνωρίζουν ἀνοιχτά τή στροφή τῆς *«Γκόλος»* πρός τό λικβινταρισμό *ὕστερα* ἀπό τήν Ὁλομέλεια.

Στό Κόμμα παρουσιάζεται μιά κατάσταση πού ἄλλαξε σημαντικά σέ σύγκριση μέ τήν κατάσταση πού ὑπῆρχε τόν καιρό τῆς Ὁλομέλειας καί γι' αὐτό ἐπιβάλλει νά ἀλλάξει ὁπωσδήποτε ἡ σύνθεση τοῦ ΚΟ. Ἡ Ὁλομέλεια ἤθελε νά δόσει τή δυνατότητα νά γυρίσουν στό Κόμμα καί νά δουλέψουν τίμια στό Κόμμα *ὅλοι* οἱ γκολοσοφικοί, *ὅλοι* οἱ σοσιαλδημοκράτες, *ὅλοι* οἱ νόμιμοι παράγοντες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος *πού ἐπιθυμοῦν* νά περάσουν στή θέση τῆς κομματικότητας. Ἡ Ὁλομέλεια ὑπολόγιζε ὅτι στούς μενσεβίκους θά γίνει ὄχι διάσπαση τῶν δυό μερίδων τοῦ μενσεβικισμοῦ, ἀλλά κοινό πέρασμα καί τῶν δυό μερίδων στίς θέσεις τῆς κομματικότητας.

Ἀπό ὑπαιτιότητα τοῦ ρωσικοῦ κέντρου τῶν λεγκαλιστῶν (Πότρεσοφ, Μιχαήλ καί Σία) καί ἀπό ὑπαιτιότητα τῆς *«Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»* τά πράγματα πῆραν ἄλλη τροπή. Ἡ διάσπασή τους μέ τούς *κομματικούς* μενσεβίκους εἶναι γεγονός. Συνενώσαμε γύρω ἀπό τό ΚΟ καί τό «Ντισκουσιόννι Λιστόκ» πολλούς *κομματικούς* μενσεβίκους (Πλεχάνοφ, Ραππορόρτ, Ἀβντέγεφ) καί μέ αὐτούς ὀργανώνουμε πέρα γιά πέρα μιά ξένη πρός κάθε φραξιονισμό κομματική δουλιά, παρόλες τίς διαφωνίες μας. Στό ἐξωτερικό κάνουν βήματα πρός τήν ἕνωση οἱ

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ἡ «Γκόλος» τῶν λικβινταριστῶν ἐνάντια στό Κόμμα» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 206-214). *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ κομματική ἕνωση στό ἐξωτερικό» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 236-239). *Ἡ Σύντ.*

ὁμάδες τῶν μπολσεβίκων καί τῶν κομματικῶν μενσεβίκων. Ἀντίθετα, οἱ ὁμάδες τῶν γκολοσοφικῶν τάχτηκαν ἀποφασιστικά *ἐνάντια* στήν ἕνωση.

Γι' αὐτό δέν εἶναι τυχαῖες, οὔτε προσωπικές οἱ αἰτίες πού δημιούργησαν ἐντελῶς ἀνυπόφορη κατάσταση μέσα στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ. Ἄν τώρα στή Συντακτική ἐπιτροπή μας ἐπικρατοῦν συνεχεῖς καί ἄσκοποι καυγάδες, ἄν ἐμεῖς οἱ τρεῖς μας δέν εἴμαστε σέ θέση νά ὑπερνικήσουμε ἀποφασιστικά τήν ἐχθρική θέση τῶν δυό συντακτῶν, ἄν παρεμποδίζεται ὅλη ἡ δουλιά τοῦ ΚΟ, αὐτό εἶναι τό ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα τῆς *νόθας κατάστασης*. Σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τῆς Ὁλομέλειας ἡ προσέγγιση μέ *τούς κομματικούς* μενσεβίκους εἶναι ἀπαραίτητη, ἐνῶ σέ μᾶς στό ΚΟ οἱ *ἀντικομματικοί* μενσεβίκοι διεξάγουν ἀδυσώπητο ἀγώνα ἐνάντια στούς *κομματικούς μενσεβίκους* πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τό ΚΟ καί τό βοηθοῦν!

Εἴμαστε ἀπόλυτα πεπεισμένοι πώς οἱ σ.σ. τῆς ΚΕ ἀντιλαμβάνονται μόνοι τους πώς εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο νά συνεχίζεται ἡ κατάσταση αὐτή καί δέν θά μᾶς ζητήσουν νά τούς περιγράψουμε τίς ἀναρίθμητες συγκρούσεις καί τά σκάνδαλα πού γίνονται στή Συντακτική ἐπιτροπή. Οἱ συγκρούσεις αὐτές, οἱ κατηγορίες, οἱ προστριβές, τό ὁλοκληρωτικό τορπίλισμα τῆς δουλιᾶς εἶναι ἁπλό ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς κατάστασης πού ἄλλαξε καί πού *ἀναπόφευκτα* δέν μπορεῖ παρά νά ὁδηγήσει στή διάσπαση τοῦ ΚΟ, ἄν δέν πάρουμε τά μέτρα πού ὑπαγορεύονται *ἀπ' ὅλο* τό πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τῆς Ὁλομέλειας, καί συγκεκριμένα: ἀντικατάσταση τῶν ἀντικομματικῶν, λικβινταριστικῶν, γκολοσοφικῶν μενσεβίκων μέ κομματικούς μενσεβίκους, πού *ἔχουμε ὑποχρέωση* νά τούς βοηθήσουμε ὁλόπλευρα νά μποῦν στό Κόμμα καί στά καθοδηγητικά του ὄργανα.

Οἱ κομματικοί μενσεβίκοι δήλωσαν ἤδη στό ΓΕΚΕ πώς ἐπιθυμοῦν νά ἔχουν στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ (καί στό ΓΕΚΕ) τούς ἀντιπροσώπους τους, δηλ. τούς ὀπαδούς τοῦ *κομματικοῦ* μενσεβικισμοῦ.

Ἀπό τήν πλευρά μας δηλώνουμε *κατηγορηματικά πώς δέν μποροῦμε* νά διευθύνουμε τό ΚΟ τοῦ Κόμματος σέ συνεργασία μέ τούς γκολοσοφικούς *, γιατί εἶναι ἀδύνατο νά κάνουμε δουλιά ἀποκλειστικά μέ τή

* Στό ἀρχικό κείμενο τοῦ χειρογράφου πιό κάτω ἀκολουθοῦσε: «... πού παλεύουν ἐνάντια στόν Πλεχάνοφ καί ὑποστηρίζουν τόν Πότρεσοφ, Μιχαήλ καί Σία. Ἐμεῖς βγάζουμε οὐσιαστικά τό ΚΟ καί μποροῦμε νά τό βγάζουμε *μόνο σέ συμμαχία* μέ τούς μενσεβίκους, πού ὁ Ντάν, Μάρτοφ καί οἱ ἄλλοι γκολοσοφικοί τούς συμπεριφέρονται σάν παλιανθρώπους (βλ. «Ἀπαραίτητο συμπλήρωμα») καί οἱ ὁποῖοι εἶναι πρόθυμοι νά βοηθήσουν τό κομματικό ΚΟ καί ὄχι ἕνα τέτιο ΚΟ, στό ὁποῖο ὁ μενσεβικισμός ἀντιπροσωπεύεται ἀπό τούς γκολοσοφικούς». Τό κείμενο αὐτό τό ἔσβησε ὁ Λένιν καί τό διατύπωσε διαφορετικά. *Ἡ Σύντ.*

μηχανική ἐπιβολή τῆς θέλησης τῆς πλειοψηφίας πάνω σέ ἀνθρώπους, μέ τούς ὁποίους δέν ὑπάρχει κοινή κομματική βάση.

Ἐλπίζουμε πώς ἡ ΚΕ θά προβεῖ στίς ἀπαραίτητες ὀργανωτικές ἐνέργειες γιά νά ἀλλάξει ἡ σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ καί νά δημιουργηθεῖ ἕνα ἱκανό γιά δουλιά *κομματικό* συλλογικό ὄργανο.

Τά μέλη τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ *Λένιν* *

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Μάη 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Ρωσία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

190

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΫΣΜΑΝΣ

6. VI. 10.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Σᾶς ἐπισυνάπτω δυό προκηρύξεις πού ἀφοροῦν τήν Πρωτομαγιάτικη διαδήλωση, τίς ὁποῖες ἔβγαλε τό Κόμμα μας, τή μιά στό ἐξωτερικό, τήν ἄλλη στή Ρωσία, τυπωμένη στό παράνομο τυπογραφεῖο. Θά προσπαθήσω νά βρῶ ἀκόμη γιά Σᾶς παρόμοια ἔντυπα, πράγμα πού εἶναι ἄλλωστε πολύ δύσκολο, ἄν πάρουμε ὑπόψη μας τήν κατάσταση στό Κόμμα μας.

Σχετικά μέ τίς προτάσεις, τίς ἀποφάσεις καί τήν ἔκθεση τοῦ Κόμματός μας, εἶμαι ἀναγκασμένος νά Σᾶς πληροφορήσω, μέ μεγάλη μου λύπη, ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας δέν διατύπωσε ἀκόμη τίς ἀποφάσεις καί ὅτι ἡ ἔκθεση, ὅσο καί ἄν εἶναι αὐτό λυπηρό, δέν εἶναι ἕτοιμη ἀκόμη [245].

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε, τούς φιλικούς μου χαιρετισμούς.

Ν. Λένιν

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά
τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde
Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρόγραφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

* Τό γράμμα τό ὑπογράφουν ἐπίσης οἱ Α. Βάρσκι καί Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. *Ἡ Σύντ.*

191

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

15. VI. 10.

Ἀγαπητέ σύντροφε! Λυπᾶμαι πολύ πού δέν μπορῶ νά βρῶ γιά Σᾶς οὔτε ντοκουμέντα, οὔτε στοιχεῖα σχετικά μέ τίς ὑποθέσεις τῆς Τιφλίδας καί τοῦ Μονάχου [246]. Μόλις πῆρα τό γράμμα Σας τό ἔδοσα σέ ἕναν σύντροφο πού ἴσως μπορέσει νά βρεῖ ντοκουμέντα, ἤ τά ἀπαραίτητα σέ Σᾶς στοιχεῖα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι αὐτός θά κάνει ὅ,τι εἶναι δυνατό, ἄν καί εἶναι πολύ δύσκολο νά τό κάνει αὐτό ὥς τήν Πέμπτη ἤ τήν Παρασκευή.

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε,
τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό

Ν. Λένιν

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρόγραφου
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

192

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΤΙΣΚΑ

20. 7.

Werter Genosse *! Τώρα μόλις ἔμαθα ἀπό τόν Βάρσκι ὅτι δυό γκολοσοφικοί *(πού εἶχαν πάρει μέρος* στήν Ὁλομέλεια) *βρίσκονται ἤδη* στή Ρωσία. Ἡ κατάσταση εἶναι κρίσιμη. Ὕστερα ἀπό τήν Ὁλομέλεια [247] χάσαμε *τρεῖς* μπολσεβίκους. Περισσότερα δέν μποροῦμε. Ἄν δέν βοηθήσουν οἱ πολωνοί, χαθήκαμε. Ἤ θά βρεῖτε ἕνα ἄλλο μέλος τῆς ΚΕ πολωνό καί θά τόν στείλετε μέ τόν Γκανέτσκι γιά δυό-τρεῖς ἑβδομάδες μέ σκοπό νά συγκαλέσουν *μέ κάθε θυσία* τήν ἐπιτροπή *μόνο* γιά νά πάρει «μέτρα» καί νά κάνει πρόσληψη — ἤ χαθήκαμε [248]. Αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό Σᾶς. Ἐμεῖς κάναμε ὅ,τι μπορούσαμε, χάσαμε τρεῖς, περισσότερα δέν μποροῦμε. Γράψτε μου: Mr. Oulia-

* Ἀξιότιμε σύντροφε! *Σύντ.*

noff. Rue Mon Désir. Villa les Roses. *Pornic* (Loire-Inférieure). France. Θά βρίσκομαι ἐκεῖ ὡς τις 23 τοῦ Αὐγούστου — ἔπειτα στήν Κοπεγχάγη [249].

Θερμό χαιρετισμό στήν Ρόζα.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Ἰούλη 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

193

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Μ. ΚΟΤΛΙΑΡΕΝΚΟ

Προσωπικό πρός τόν σύντροφο *Κοτλιαρένκο*

1. 8. 10.

I. Ἀγαπητέ σύντροφε! Ἔχετε τήν καλοσύνη νά μᾶς γράψετε συνδρομητές στά παρακάτω βιβλία γιά τή Συντακτική ἐπιτροπή:

1) Ἔκθεση τῆς ὁμάδας τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας γιά τήν 3η σύνοδο τῆς Κρατικῆς δούμας. (Βιβλιοπωλεῖο «Πράβο». Πετρούπολη, ἤ στόν Β. Α. Χαρλάμοφ, 7. Ποτιόμκινσκαγια. Πετρούπολη, νά ἀπευθυνθεῖτε πρός αὐτούς). Τιμή 50 καπ.

2) Στή μνήμη τοῦ Ν. Γκ. Τσερνισέβσκι. Εἰσηγήσεις καί λόγοι τῶν Ἄνενσκι, Ἀντόνοβιτς, Τουγκάν-Μπαρανόβσκι κ.ἄ. Τιμή 50 καπ. (Ὁμπστσέστβενναγια Πόλζα, Πετρούπολη, Νιέβσκι, 40, διαμ. 43).

II. Παρακάτω. Σχετικά μέ τήν ἔκθεση φερθήκατε *πολύ* ἀπρόσεκτα πού δέν τή στείλατε συστημένη. Ἐγώ ἔδωσα ἐδῶ στό ταχυδρομεῖο τή διεύθυνση τοῦ Ραπποπόρτ. Ὅμως αὐτό εἶναι λίγο. Στεῖλτε *ἀμέσως* δηλώσεις στό Administration des postes στό Pornic, παρακαλώντας, σάν ἀποστολέας, νά διαβιβαστεῖ τό δέμα στόν Ραπποπόρτ καί νά ἐπισυνάψετε κάρτα μέ τή διεύθυνσή Σας γιά νά Σᾶς ἀπαντήσουν.

III. Σχετικά μέ τό *«Κοινωνικό Κίνημα»*, λένε ὅτι ὁ Μπρίτμαν τό ἔφερε καί τό παράδοσε στό Τμῆμα διεκπεραίωσης γιά μένα. Ἄν ὄχι, θά τό ζητήσω ἀπό τόν Γκριγκόρι, καί Σεῖς, *ἄν Σᾶς δοθεῖ εὐκαιρία*, νά τό ζητήσετε ἐπίσης ἀπ' αὐτόν.

IV. Σχετικά μέ τούς *φιλοξενούμενους* στό συνέδριο στήν Κοπεγχάγη δέν μπορῶ νά πῶ τίποτε [250]. Συνήθως, φαίνεται, ἐπέτρεπαν ἐλεύθερα στούς ἐξῶστες. Πάρτε *ἕνα* φύλλο ἀπό τό δέμα μου πρός τό ΓΕΚΕ (σ' αὐτό μέσα εἶναι ἕνα μικρό δέμα), ἐκεῖ ὑπάρχει ἕνα

ἔντυπο φύλλο μέ τή διεύθυνση τοῦ προέδρου τῆς τοπικῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς [251]: αὐτόν καί πρέπει νά ρωτήσετε, ἄν θέλετε νά ξέρετε *μέ ἀκρίβεια* ἀπό νωρίτερα.

V. Ἐπισυνάπτω γράμμα γιά τό ΓΕΚΕ [252]. Παρακαλῶ νά τό διαβιβάσετε *τό γρηγορότερο*.

VI. Ποῦ βρίσκεται ἡ δουλιά μέ τήν ἔκθεση; Πολύ, πάρα πολύ Σᾶς παρακαλῶ, νά *ἐπισπεύσετε* τήν ἔκδοσή της.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Πορνίκ (Γαλλία) στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

194

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΛΙΟΥΜΠΙΜΟΦ

Ἀγαπητέ Μ.!

Ἔχετε τήν καλοσύνη νά στείλετε τό συνημμένο γράμμα «ἐπεῖγον» στόν Πιάτνιτσα.

Πῆρα γράμμα ἀπό τόν γραμματέα τοῦ ΓΕΚΕ, πού μέ πληροφορεῖ, σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Σβάρτς, ὅτι ὁ Χούισμανς ἀπαγόρευσε νά γίνουν ἐκθέσεις πάνω ἀπό 4 σελίδες. Πληροφορεῖστε, παρακαλῶ, τόν γραμματέα ὅτι, ἄν θέλει, μπορεῖ νά πάρει ἀπευθείας ἐπαφή μέ τόν Χούισμανς. Ἐγώ ἕνα ξέρω: ὅτι τήν ἔκθεση τήν *τυπώνουμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι*· ποιός μπορεῖ νά μᾶς ἀπαγορεύσει νά τήν κάνουμε πιό μεγάλη; Μόνο πρέπει νά εἶναι ἡ ἔκθεση ἕτοιμη *ὄχι ἀργότερα ἀπό τό συνέδριο*, κι' *ἐμεῖς οἱ ἴδιοι* θά τή μοιράσουμε στούς *ἀντιπροσώπους*. Ἐγώ ξέρω ἀπό καιρό ὅτι χρειάζεται νά δημοσιευτεῖ ἡ ἔκθεση σέ τρεῖς γλῶσσες, ὅμως ἀφοῦ δέν ὑπάρχουν χρήματα; Τί, λοιπόν, «θά μᾶς ἀπαγορεύσουν» νά τήν τυπώσουμε σέ μιά γλώσσα;

Ἐπισυνάπτω γράμμα ἀπό τήν Τράπεζα, ἡ ὁποία μοῦ κοινοποιεῖ λογαριασμό καί *ἀπαιτεῖ ἀπό μένα* (ὅπως πάντα) νά στείλω γραπτή ἀπάντηση πού νά πιστοποιεῖ μέ τήν ὑπογραφή μου ὅτι ἀναγνωρίζω τήν ἀκρίβεια τοῦ λογαριασμοῦ αὐτοῦ. Ἐπισυνάπτω τή γραπτή μου ἀπάντηση *, δηλαδή ἔντυπο μέ τήν ὑπογραφή μου (καί μέ ἡμερομη-

---

* τοποθετημένα σέ δυό φακέλους μέ τυπωμένη διεύθυνση: Comptoir National κτλ.

νία πού ἔβαλα ἐγώ *4* τοῦ Αὐγούστου: αὐτό ΝΒ: νά μήν τό στείλετε νωρίτερα). Ἐλέγξετε τό λογαριασμό καί, ἄν αὐτός εἶναι σωστός, στεῖλτε τό γράμμα μου.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Χαιρετισμούς στόν Ο. Α.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Σχετικά μέ τήν Κοπεγχάγη χθές ἔστειλα γράμμα στό ΓΕΚΕ, μέ τήν παράκληση νά πληροφορήσει τήν ΚΕ τῆς Μπούντ καί τῶν λεττονῶν. Ὑπολογίσατε τά ἔξοδα ταξιδιοῦ στήν Κοπεγχάγη; Λένε ὅτι στοιχίζει 250-300 frs. γιά τόν κάθε ἀντιπρόσωπο, πού ὁ ἀριθμός τους θά φτάνει τό πολύ τούς 8. Σᾶς φτάνει γι' αὐτό *ἀπό τίς 75 χιλιάδες;*

Exp. par. Vl. Oulianoff. R. Mon Désir. V. les Roses. *Pornic* *.

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1910
Στάλθηκε στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

195

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Μ. ΚΟΤΛΙΑΡΕΝΚΟ

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Σᾶς στέλνω ἕνα τσέκ τῶν 200 frs. — μέ παράκληση τοῦ Γκριγκόρι, πού ἀσφαλῶς θά Σᾶς εἰδοποίησε ἤδη τί θά τά κάνετε.

Θά εἶναι ἡ ἔκθεση (στά γαλλικά) ἕτοιμη ὥς τίς 23 τοῦ Αὐγούστου; Ἔχει πολύ μεγάλη σημασία νά εἶναι ἕτοιμη [253].

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Πορνίκ (Γαλλία) στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τά 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἡ διεύθυνση τοῦ ἀποστολέα εἶναι γραμμένη στό φάκελο. *Ἡ Σύντ.*

196

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Μ. ΚΟΤΛΙΑΡΕΝΚΟ

Πρός τόν σύντρ. Κοτλιαρένκο

Ἀγαπητέ σύντροφε! Ἔχετε τήν καλοσύνη νά δόσετε τό συνημμένο ἀρθράκι γιά στοιχειοθέτηση στό ΚΟ [254].

Τά δοκίμια τῆς ἔκθεσης θά παρακαλοῦσα, ἄν εἶναι δυνατό, νά τά στείλετε σέ μένα ἐδῶ (θά ἦταν καλά νά εἶχα καί ἕνα δεύτερο ἀντίτυπο, ἄν αὐτό μπορεῖ νά γίνει). Δέν πρόκειται νά κάνω «συγγραφική» διόρθωσή της.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι

Λένιν

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1910
.Στάλθηκε ἀπό τό Πορνίκ (Γαλλία)
στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

197

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΚΟΜΠΕΤΣΚΙ

8 τοῦ Αὐγ. μέ τό ν. ἡμ. 1910.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Ἐπιτρέψτε μου νά ἀπευθυνθῶ σέ Σᾶς γιά μιά μικρή προσωπική παράκληση. Θά ἤθελα νά ἐπωφεληθῶ ἀπό τό συνέδριο στήν Κοπεγχάγη γιά νά δουλέψω στή βιβλιοθήκη τῆς Κοπεγχάγης. Θά μέ ὑποχρεώνατε πολύ, ἄν μέ πληροφορούσατε:

1) Ἄν εἶναι ἀνοιχτή τό Σεπτέμβρη ὅλο τόν καιρό ἡ βιβλιοθήκη τῆς Κοπεγχάγης (ἡ ἐθνική ἤ τοῦ Πανεπιστημίου· δέν ξέρω ποιά εἶναι καλύτερη· μοῦ χρειάζεται ὑλικό γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία στή Δανία).

2) Πόσο κοστίζει τήν ἑβδομάδα, ἤ τό μήνα ἕνα ἐπιπλωμένο δωμάτιο στήν Κοπεγχάγη καί ἄν θά μπορούσατε Ἐσεῖς, *χωρίς νά*

ἀποσπασθεῖτε ἀπό τίς ἀσχολίες Σας, νά μέ βοηθήσετε νά βρῶ δωμάτιο.
Ἡ διεύθυνσή μου μέχρι τίς 23 Αὐγούστου

Mr. Wl. Oulianoff.
Rue Mon Désir. Villa les Roses.
Pornic (Loire-Inférieure).
France.

Νά μέ συγχωρεῖτε γιά τήν ἐνόχληση. Σᾶς εὐχαριστῶ ἐκ τῶν προτέρων καί Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Ν. Λένιν

Στάλθηκε στήν Κοπεγχάγη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

198

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

10. VIII. 10.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Λυπᾶμαι πάρα πολύ πού ἡ καθυστέρηση τῆς ἔκθεσής μας Σᾶς φέρνει τόση ἀνησυχία. Θά κάνω ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς ἐκτύπωσης, ὅμως αὐτό δέν ἐξαρτᾶται ἀπό μένα. Ἡ τελευταία ἐλπίδα μου εἶναι ὅτι ἡ ἔκθεση θά εἶναι ἕτοιμη ὥς τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου καί ὅτι θά μπορέσω νά τή στείλω κατευθείαν στήν Κοπεγχάγη.

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τίς πληροφορίες καί γιά τό δελτίο ἀρ. 3. Καλή ἀντάμωση στήν Κοπεγχάγη.

Μέ σεβασμό *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Πορνίκ (Γαλλία) στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

199

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Μ ΚΟΤΛΙΑΡΕΝΚΟ

᾿Αγαπητέ σύντροφε!

Σχετικά μέ τήν ἔκθεση ἔγινε κάποια παρανόηση. Ἐγώ δέν εἶδα *οὔτε ἕνα τυπογραφικό δοκίμιο* καί δέν Σᾶς ἔστειλα *τίποτε*.

Ἐπειδή δέν μπορῶ νά κάνω συγγραφική διόρθωση, γ' αὐτό, φυσικά, δέν θέλω νά προξενήσω καθυστέρηση καί δέν θά τήν προξενήσω. Παρακαλῶ μόνο, *ἄν εἶναι δυνατό*, νά μοῦ στείλετε τά τυπογραφικά δοκίμια.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στά μέσα τοῦ Αὐγούστου 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Πορνίκ (Γαλλία)
στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

200

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΚΟΜΠΕΤΣΚΙ

᾿Αξιότιμε σύντροφε!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τίς πληροφορίες καί γιά τήν εὐγενική Σας προσφορά νά μέ βοηθήσετε. Ἄν δέν Σᾶς εἶναι δύσκολο, νοικιάστε μου ἕνα δωμάτιο ἁπλό, φτηνό, μικρό ἀπό *τίς 26 τοῦ μήνα*.

Ἐγώ θά εἶμαι στήν Κοπεγχάγη τό πρωί τῆς 26ης (συνεδρίαση τοῦ Γραφείου). Θά προσπαθήσω τό πρωί κιόλας (δέν ξέρω πότε ἔρχεται τό τρένο: θά πάω ἴσως μέσω Hamburg—Korsör) νά περάσω ἀπό Σᾶς. Ἄν δέν θά εἶστε στό σπίτι, ἀφῆστε γράμμα γιά μένα στή νοικοκυρά (für Herrn Ulianoff). Ἐμένα μοῦ χρειάζεται νά νοικιάσετε δωμάτιο μέ τήν ἑβδομάδα ἤ γιά ἕνα μήνα, ἀνάλογα μέ τό τί εἶναι πιό συνηθισμένο στήν Κοπεγχάγη

Ἐγώ θά μείνω στήν Κοπεγχάγη δέκα μέρες ἀπό τίς 26 τοῦ Αὐγούστου, μετά *πιθανόν* νά κάνω ταξίδι γιά προσωπική ὑπόθεση [255] γιά μιά ἑβδομάδα καί θά ἐπιστρέψω στήν Κοπεγχάγη Ἔτσι τό φτηνό δωμάτιο γιά ἕνα μήνα (ἄν Ἐσεῖς πληρωνετε 12 kr. πού μένετε πολύν καιρό, τότε ἐγώ γιά παρόμοιο δωμάτιο

ἴσως χρειαστεῖ νά δόσω 15-18 kr.) μοῦ εἶναι πιό βολικό. *Ἄν Ἐσεῖς δέν ἔχετε χρόνο νά ἀσχοληθεῖτε μ' αὐτό τό ζήτημα,* μήν κοπιάζετε, ἐγώ θά προλάβω νά βρῶ ὁ ἴδιος δωμάτιο, στίς 26-27 τοῦ Αὐγούστου, γιατί ἡ συνεδρίαση τοῦ Γραφείου θά μέ ἀπασχολήσει μόνο ἕνα πρωί.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 12 καί 23 Αὐγούστου 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Πορνίκ (Γαλλία) στήν Κοπεγχάγη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

201

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Μ. Φ. ΑΝΤΡΕΓΕΒΑ

14. VIII. 10.

Ἀγαπητή Μ. Φ.!

Σπεύδω νά Σᾶς πληροφορήσω ὅτι πῆρα ἐπιτέλους ἀπάντηση σχετικά μέ τήν ἔκθεση τοῦ Τρία. Ὁ γραμματέας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς γράφει ὅτι «ἡ ἔκθεση τοῦ Τρία ψηφίστηκε, μεταφράστηκε καί ἤδη σχεδόν στοιχειοθετήθηκε, θά βγεῖ σάν παράρτημα» (δηλ. σάν παράρτημα στή γενική ἔκθεση τοῦ Κόμματος). Συνεπῶς ὅλα τελείωσαν μέ ἐπιτυχία [256].

Δέν ἔχω κανένα νέο. Στίς 23 τοῦ Αὐγούστου φεύγω γιά τήν Κοπεγχάγη. Τί νέα ἔχετε; Τί ἔφερε τό συνέδριο ἐκεῖνο μέ τόν πολύ κόσμο, γιά τό ὁποῖο γράψατε ὅτι ἦταν τό «σπίτι γεμάτο ἀπό φιλοξενούμενους»;

Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι. Ἡ Νάντια ἐπίσης. Χαιρετισμούς στόν Α. Μ. καί σέ ὅλους πού εἶναι στό Κάπρι.

Δικός Σας *Β. Οὐλ.*

Στάλθηκε ἀπό τό Πορνίκ (Γαλλία) στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Τεάτρ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

202

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΚΟΜΠΕΤΣΚΙ

Herrn Kobezky *

Ἀγαπ. σύντρ. Σᾶς γράφω καί ἐδῶ καί στό Kronborggad. Φεύγω γιά Σᾶς μαζί μέ τήν οἰκογένεια (γυναίκα καί πεθερά). Ἄν εἶναι

* — *Πρός τόν κύριο Κομπέτσκι. Ἡ Σύντ.*

δυνατό, κοιτάξτε νά βρεῖτε ἕνα *φτηνό* δωματιάκι (ἤ 2) μέ τήν ἑβδομάδα, ἤ τήν ἡμέρα.

Ἄν πάρετε δέματα, φυλάξτε τα, χωρίς νά τά ἀνοίξετε.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Αὐγούστου, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 23, 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Πορνίκ (Γαλλία) στήν Κοπεγχάγη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

203

ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Κοπεγχάγη, 2 τοῦ Σεπτέμβρη 1910.

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας στήν Ὁλομέλειά της τοῦ Γενάρη 1910 ἀποφάσισε νά παρακαλέσει τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο νά δεχτεῖ σάν ἀντιπρόσωπους τοῦ Κόμματος στό Γραφεῖο δυό συντρόφους: τόν *Γκ. Πλεχάνοφ* καί τόν *Ν. Λένιν*, κι' αὐτό γιά νά ὑπογραμμίσει τή σοβαρότητα τῶν προσπαθειῶν της γιά τήν ἑνότητα. Εἶναι αὐτονόητο πώς τό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό κόμμα διεκδικεῖ μόνο μιά ψῆφο στό Γραφεῖο, θά ἐπιθυμοῦσε ὅμως, σύμφωνα μέ τό παράδειγμα τῆς Γαλλίας, πληρέστερη ἀντιπροσώπευση.

Ἡ ἀπόφαση αὐτή — νά προστεθεῖ στόν τωρινό ἀντιπρόσωπο, τόν Ν. Λένιν καί ὁ σύντρ. Γκ. Πλεχάνοφ — ὑποστηρίχτηκε ὁμόφωνα ἀπό τή σοσιαλδημοκρατική ἀντιπροσωπεία στό συνέδριο.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο

Ν. Λένιν

Δημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1911 στό βιβλίο «Huitième Congrès socialiste International», Gand

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929 στή 2η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

204

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΚΟΜΠΕΤΣΚΙ

16. IX. 10.

Ἀξιότιμε σύντροφε! Ἐγώ θά μείνω ἐδῶ ὥς τίς 25. IX. 10. Τό πρωί στίς 26. IX. 10 (τή Δευτέρα) σκοπεύω νά εἶμαι στήν Κοπεγχάγη καί θά ἤθελα νά μείνω ἐκεῖ ὅσο τό δυνατό λιγότερο. *Ἄν ἀξίζει* νά γίνει δημόσια ἤ κομματική διάλεξη γιά τό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης, τότε νά τό ὀργανώσετε, Σᾶς παρακαλῶ, τή Δευτέρα κιόλας (τό βράδυ φυσικά, γιατί στίς καθημερινές δέν μπορεῖ νά γίνει τήν ἡμέρα) [257]. Τότε τήν Τρίτη θά ἔφευγα, γιατί πρέπει νά εἶμαι στό Παρίσι, πρέπει τώρα νά βιαστῶ. Σχετικά μέ τό δωμάτιο, μάθετε, Σᾶς παρακαλῶ, ἄν μπορῶ νά διανυκτερεύσω σ' αὐτό στίς 26 πρός τίς 27. Ἄν ὄχι, θά ἐπιστρέψω τά κλειδιά, πότε καί ποῦ θά χρειαστεῖ (τά κλειδιά τά πῆρα μαζί μου). Μέ τήν εὐκαιρία: ἄφησα πάνω στό τραπέζι μου ἕνα βιβλίο (ἀπολογισμοί καί ἔκθεση γιά τό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης στά γαλλικά, στό χαρτοφυλάκιο). Ἄν στίς 26. IX τό πρωί ἡ παλιά νοικάρισσα πιάσει τό δωμάτιό μου, θά Σᾶς παρακαλοῦσα νά πᾶτε καί νά πάρετε τό βιβλίο μου, γιά νά μπορέσω νά τό πάρω ἀπό Σᾶς.

Ἡ διεύθυνσή μου: Herrn Wl. Ulianoff. Adr. Frk. W. Berg. 17. I. Kaptensgatan. 17. I. Stockholm. Γράψτε μου δυό λέξεις, ὅταν θά διευκρινίσετε καί λύσετε τό ζήτημα γιά τή διάλεξη.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε στήν Κοπεγχάγη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

205

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΜΠ. ΡΑΝΤΕΚ

30. IX. 10.

Werter Genosse *! Ζητῶ συγνώμη πού ἄργησα νά ἀπαντήσω στά δυό γράμματά Σας. Μόλις προχθές γύρισα στό Παρίσι, καί γι' αὐτό δέν μποροῦσα νά ἀπαντήσω νωρίτερα.

* — Ἀξιότιμε σύντροφε! *Ἡ Σύντ.*

Ὁσοναφορᾶ τό ἄρθρο γιά τό ΚΟ σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Κοπεγχάγης πάνω στόν ἀφοπλισμό, τό ἄρθρο ἔχει ἤδη παραγγελθεῖ (ἀκόμη στήν Κοπεγχάγη) καί ἔχει γραφεῖ ἀπό ἕναν ἄλλο συνεργάτη. Δυστυχῶς, ἡ πρότασή Σας ἄργησε.

Ὅσο γιά τή δημοσίευση τοῦ ἄρθρου Σας στό ἑπόμενο τεῦχος, πρέπει νά μιλήσω μέ τόν Βάρσκι καί τόν ἄλλο συντάκτη. Αὐτό θά τό κάνω.

Σχετικά μέ τά κύρια ἄρθρα Σας στή «Leipziger Volkszeitung» πρέπει νά πῶ ὅτι τό ζήτημα εἶναι πολύ ἐνδιαφέρον, ἐγώ ὅμως λίγο ἀσχολήθηκα μέ αὐτό καί μοῦ φαίνεται ὅτι ἀπό θεωρητική ἄποψη δέν ἔχετε πέρα γιά πέρα δίκιο. Τό κριτήριο τοῦ «ἀνέφικτου στά πλαίσια τοῦ καπιταλισμοῦ» δέν πρέπει νά τό καταλαβαίνουμε μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ ἀστική τάξη δέν θά τό ἐπιτρέψει, ὅτι δέν μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ αὐτό κτλ. Μέ τήν ἔννοια αὐτή πάρα πολλές διεκδικήσεις τοῦ δικοῦ μας προγράμματος-minimum «δέν εἶναι πραγματοποιήσιμες» κι' ὡστόσο εἶναι ὑποχρεωτικές [258].

Ἔπειτα, μιλώντας γιά τή διακήρυξη τῆς Διεθνοῦς, δέν ἀναφέρετε στό ἀπόσπασμα τά λόγια τοῦ Μάρξ γιά τίς ἀρχές τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στά κράτη [259]. Δέν ἀποτελεῖ μήπως αὐτό «πρόγραμμα-μίνιμουμ» στή διεθνιστική πολιτική; Καί, τέλος, γιατί δέν λέτε οὔτε λέξη γιά τό «Kann Europa abrüsten?» * τοῦ Ἔνγκελς;

Κατά τή γνώμη μου (ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν, φυσικά, προσωπική μου γνώμη), ἔχετε ἀπόλυτα δίκιο ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά παραλείπουμε τή διεκδίκηση τοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ λαοῦ. Δέν θά ἦταν ὅμως σωστότερο νά συγκεντρώσουμε τήν ἐπίθεση ὄχι στό ὅτι συμπεριλήφθηκε στήν ἀπόφαση ὁ Abrüstung **, ἀλλά στό ὅτι δέν συμπεριλήφθηκε σ' αὐτή ὁ Volkswehr? *** [260].

Θέλω νά ἀπαντήσω στόν Μάρτοφ καί στόν Τρότσκι στό *«Neue Zeit»*. Ἔγραψα ἤδη στόν Κάουτσκι καί τόν ρώτησα, ἄν θά τό δημοσιεύσει καί σέ ποιό μέγεθος. Φυσικά, πρέπει νά ἀπαντήσω καί στή *«Leipziger Volkszeitung»*.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Λειψία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — «Μπορεῖ ἄραγε ἡ Εὐρώπη νά ἀφοπλιστεῖ;» *Ἡ Σύντ.*
** — ἀφοπλισμός. *Ἡ Σύντ.*
*** — ἐξοπλισμός τοῦ λαοῦ. *Ἡ Σύντ.*

206

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Α. ΣΕΜΑΣΚΟ

4. X. 10.

Ἀγαπητέ Ν. Α.! Πρέπει νά συναντηθοῦμε τό γρηγορότερο γιά νά συζητήσουμε σχετικά μέ τήν *ταχύτατη* σύγκληση τῆς συνέλευσης τῶν μπολσεβίκων (ἀντιβπεριοντοφικῶν). Χθές ὁ Μάρκ + ὁ Λοζόβσκι + ὁ Λέβα ἔφυγαν διαμαρτυρόμενοι ἐνάντια στή φραξιονιστική ἐφημερίδα [261]. Ἀστεῖοι ἄνθρωποι! Εἶμαι εὐχαριστημένος πού ἔφυγαν οἱ ταραχοποιοί, πρέπει ὅμως νά ξεκαθαρίσουμε *τό γρηγορότερο* τή στάση τῶν ὑπόλοιπων. Ἄν εἶναι δυνατό, ἐλᾶτε τό γρηγορότερο καί πάρτε μέτρα γιά τήν ἐπίσπευση τῆς συνέλευσης.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Σατιγιόν (Γαλλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

207

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Π. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Ὁ γραμματέας τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου Κ. Χούισμανς παρακαλεῖ νά στείλουμε κατάλογο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς Δούμας, πού προσχώρησαν στήν «Commission interparlementaire» *, καί κάνει ὑπόμνηση γιά τή συνδρομή τῶν 15 φρ. τό χρόνο ἀπό τόν κάθε βουλευτή. Παρακαλῶ, συνδεθεῖτε μαζί τους. Δόστε του τή διεύθυνση τοῦ γραμματέα τῆς ὁμάδας.

Ἐγώ Σᾶς ἔγραψα πρίν ἀπό δυό ἑβδομάδες, ἀπάντηση καμιά. Λυπηρό, πολύ λυπηρό.

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Ὀχτώβρη 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

* — «Διεθνής Κοινοβουλευτική ἐπιτροπή». *Ἡ Σύντ.*

208

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Γ. ΜΑΡΧΛΕΒΣΚΙ

7. X. 10.

Ἀγαπητέ σύντροφε! Πῆρα χθές τό βράδυ τό γράμμα τό δικό Σας καί τοῦ Βούρμ, καθώς καί τό ἄρθρο Σας. Σύμφωνα μέ τήν παράκληση τή δική Σας καί τοῦ Κάουτσκι lasse ich es bei Ihrem Artikel bewenden *.

Ἔχω γράψει ἤδη τό μισό ἀπό τό μεγάλο ἄρθρο ἐνάντια στόν Μάρτοφ καί στόν Τρότσκι μαζί **. Θά ἀναγκαστῶ νά τό ἀφήσω. Θά καταπιαστῶ μέ ἕνα μικρό ἄρθρο ἐνάντια στόν Τρότσκι. Στόν Κάουτσκι, μιά καί τόν βλέπετε, ἔχετε τήν καλοσύνη νά τοῦ πεῖτε νά ἔχει ὑπόψη του ὅτι παρόλα αὐτά ἡ ἀπάντηση πρός τόν Τρότσκι πέφτει *σέ μένα*. Ἄν οἱ γερμανοί φοβοῦνται τόσο πολύ τήν πολεμική, ἐγώ νομίζω ὅτι δέν ἔχει καί τόση μεγάλη σημασία, ἄν ἡ ἀπάντηση δοθεῖ μιά ἑβδομάδα νωρίτερα ἤ μιά ἑβδομάδα ἀργότερα.

Εἶναι πάρα πολύ δυσάρεστο, γιατί ἀκόμη καί ὁ Kautsky und Wurm *** δέν βλέπουν τήν προστυχιά καί τήν ποταπότητα τέτιων ἄρθρων, ὅπως τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Τρότσκι. Θά δοκιμάσω νά γράψω στόν Κάουτσκι, ἔστω καί προσωπικό γράμμα, γιά νά ξεκαθαριστεῖ ἡ ὑπόθεση. Γιατί εἶναι πραγματικό σκάνδαλο ὁ Μάρτοφ καί ὁ Τρότσκι ἀτιμώρητα νά λένε ψέματα καί νά γράφουν λίβελλους μέ τή μορφή «ἐπιστημονικῶν» ἀρθριδίων!!

Μέ τήν εὐκαιρία, θά μπορούσατε νά μέ βοηθήσετε νά ξεκαθαρίσω δυό πρακτικά ζητήματα; 1ο: μπορεῖ νά βρεθεῖ στό Βερολίνο μεταφραστής (γιά τά ἄρθρα στό «Neue Zeit») ἀπό τά ρωσικά στά γερμανικά; Ἤ μήπως αὐτό εἶναι δύσκολο καί κοστίζει ἀκριβά, ἔτσι πού θά ἦταν καλύτερα νά ψάξουμε ἐδῶ; Ἐγώ, πάντως, θά προσπαθήσω νά βρῶ ἐδῶ, ὅμως θά ἤθελα νά μάθω τή γνώμη Σας, μιά κι' ἔχετε μεγάλη πείρα στόν τομέα αὐτό.

2ο: Τί θά λέγατε ἄν θά ἔγραφα μιά μπροσούρα (στό μέγεθος à la Τσερεβάνιν: Das Proletariat in der russischen Revolution ****), μέ θέμα τή ρωσική ἐπανάσταση, τά διδάγματά της, τήν ταξική πάλη κτλ. Θά βρισκόταν γερμανός κομματικός ἐκδότης ἤ ὄχι; Πληρώνουν οἱ γερμανοί γιά τέτια πράγματα, ἤ πρέπει νά ζητηθεῖ πληρωμή μόνο ἀπό τούς ρώσους, ἐνῶ οἱ γερμανοί θά ἐξυπηρετοῦνταν nebenbei *****?

---

* — δέχομαι νά περιοριστῶ στό ἄρθρο Σας. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τό ἄρθρο «Τό ἱστορικό νόημα τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης στή Ρωσία» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 19ος, σελ. 366-384). *Ἡ Σύντ.*

*** — Κάουτσκι καί ὁ Βούρμ. *Ἡ Σύντ.*

**** — Τό προλεταριάτο στή ρωσική ἐπανάσταση. *Ἡ Σύντ.*

***** — ἀνάμεσα στ' ἄλλα. *Ἡ Σύντ.*

Ἀπ' ἀφορμή τήν ἀπάντηση στόν Μάρτοφ «χώθηκα» καί σέ μιά πιό ἐνδιαφέρουσα στατιστική τῶν ἀπεργιῶν τοῦ 1905-8 καί θά ἤθελα πολύ νά τήν ἐπεξεργαστῶ. Τό θέμα εἶναι τέτιο, πού ταιριάζει περισσότερο γιά βιβλίο ἤ γιά μπροσούρα, παρά γιά ἄρθρο *. Οἱ γερμανοί ὅμως δείχνουν ἐπαίσχυντη «ἀσυνειδησία» ἀπέναντι στά ζητήματα τῆς ἐκτίμησης τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Ἐπισυνάπτω σύντομο κατάλογο σημείων, πού θά ἐπιθυμοῦσα νά προστεθοῦν ἐνάντια στόν Μάρτοφ. Ἄν συμπεριλάβετε ἔστω καί ἕνα μέρος στό ἄρθρο Σας, θά εἶναι πολύ καλό [262].

Beste Grüsse **.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Νά ποιά εἶναι, κατά τή γνώμη μου, τά κυριότερα (κάθε ἄλλο παρά ὅλα) σημεῖα τῆς ψευδολογίας καί τῆς ὑποκρισίας τοῦ Μάρτοφ πού (ἄν ὄχι στό σύνολο, τουλάχιστο ἐνμέρει) θά ἦταν καλό νά τονιστοῦν:

Ὅταν ὁ σ. Μάρτοφ λέει ὅτι ὁ σ. Ράντεκ δέν χρησιμοποιεῖ σωστά τίς περικοπές, δημιουργεῖ ὑποψίες χωρίς νά τίς ἀποδείχνει. Ἐμεῖς ὅμως ἔχουμε *συγκεκριμένη* ἀπόδειξη ὅτι ὁ Μάρτοφ χρησιμοποιεῖ τίς περικοπές διαστρεβλωμένα. «Μέχρι τώρα μιλούσαμε στά γαλλικά» («Neue Zeit», 1910) — παραθέτει ὁ Μάρτοφ μιά περικοπή ἀπό τόν Λένιν. *Ἡ περικοπή εἶναι διαστρεβλωμένη.* Ὁ Λένιν εἶπε: «Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης *μάθαμε* «νά μιλᾶμε στά γαλλικά»» («Προλετάρι», ἀρ. φύλ. *46)* ***. Διαστρεβλώνοντας τήν περικοπή, ὁ Μάρτοφ καλύπτει ἀκριβῶς τό γεγονός ὅτι αὐτός (ὅπως καί ὅλοι οἱ ὀπορτουνιστές) καλεῖ τούς ἐργάτες νά *ξεμάθουν* τίς μεθόδους τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης.

«Νά μιλᾶμε στά γαλλικά» — «richtiger gesagt: blanquistisch» ****, διορθώνει ὁ Μάρτοφ. Εὐχαριστοῦμε γιά τήν εἰλικρίνεια. Αὐτή ἀκριβῶς εἶναι ἡ «οὐσία» τῶν ἀπόψεων τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Κβέσσελ — νά ἀποκαλοῦν τή συμμετοχή τοῦ γαλλικοῦ προλεταριάτου στίς ἐπαναστάσεις τῆς Γαλλίας «μπλανκισμό».

«In ganz Westeuropa — γράφει ὁ Μάρτοφ — betrachtet man die Bauernmassen in dem Masse für bündnisfähig, als sie die schweren Folgen der kapitalistischen Umwälzung der Landwirtschaft zu spüren bekommen..; für

* Πρόκειται γιά τό ἄρθρο «Γιά τή στατιστική τῶν ἀπεργιῶν στή Ρωσία» (Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 385-414). *Ἡ Σύντ.*

** — Μέ τίς καλύτερες εὐχές. *Ἡ Σύντ.*

*** Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 50. *Ἡ Σύντ.*

**** — «εἶναι πιό σωστά νά ποῦμε: ὅπως ὁ Μπλανκί». *Ἡ Σύντ.*

Russland malte man sich ein Bild aus, wie mit dem Proletariat sich die 100 Millionen Bauern vereinigen..., die noch nicht von der kapitalistischen Bourgeoisie in die Schule genommen worden sind» («Neue Zeit», Seite 909). Das ist eben russisches Quesseltum! *

Ὁ ρῶσος Κβέσσελ *ξέχασε* νά πεῖ ὅτι στό *ἀγροτικό πρόγραμμα* τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν (πού ψηφίστηκε στή Στοκχόλμη τό 1906 ὅταν οἱ μενσεβίκοι εἶχαν πλειοψηφία!!) ὑπάρχει «ὑποστήριξη τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ἀγροτιᾶς μέχρι τή *δήμευση* τῆς τσιφλικάδικης γῆς». Ὑπάρχει τίποτε τό παρόμοιο στήν Εὐρώπη», ὤ, Κβέσσελ τῆς Ρωσίας; Ὄχι, γιατί στήν Εὐρώπη δέν ὑπάρχει πιά *ἐπαναστατική* τοποθέτηση τῶν ζητημάτων τῆς *ἀστικῆς* ἐπανάστασης. Τό «σχολειό τῆς καπιταλιστικῆς ἀστικῆς τάξης» εἶναι γιά τούς ρώσους ἀγρότες σχολειό ἀπάτης καί προδοσίας τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης (πού *πρόδινε* τούς ἀγρότες στούς τσιφλικάδες καί στήν ἀπολυταρχία), καί μόνο οἱ ὀπορτουνιστές τῶν ἄκρων μποροῦν νά ὑπερασπίζουν ἕνα τέτιο *σχολειό*.

Ὁ Μάρτοφ, εἰρωνευόμενος «τή συνένωση τῶν 100 ἑκατομμυρίων ἀγροτῶν μέ τό προλεταριάτο», εἰρωνεύεται ὅλη τήν ἐπανάσταση, πού ἔδειξε *στήν πράξη* μιά τέτια συνένωση τόσο στό πεδίο τῆς ἐξέγερσης (X, XI-XII τοῦ 1905), ὅσο καί στίς *δυό* πρῶτες Δοῦμες (1906 καί 1907).

Ὁ Μάρτοφ ταλαντεύεται ἀνήμπορος ἀνάμεσα στούς φιλελεύθερους (αὐτοί *εἶναι ἐνάντια* στή «δήμευση τῆς γῆς», *ἐνάντια* στίς «ἐπαναστατικές ἐκδηλώσεις τῆς ἀγροτιᾶς») καί στούς σοσιαλδημοκράτες, πού μέχρι τώρα καθόλου δέν παραιτήθηκαν ἀπό τήν ὑποστήριξη τῆς ἀγροτικῆς *ἐξέγερσης* καί τῆς *δήλωσης* πού ἔκαναν γιά τό ζήτημα αὐτό στό *πρόγραμμά* τους.

Ὁ Μάρτοφ νομίζει ὅτι στά χρόνια τῆς ἐπανάστασης (1905-7) στήν ἡμερήσια διάταξη *δέν* βρισκόταν τό ζήτημα τῆς δημοκρατίας, *ἀλλά* «die Frage der *Unabhängigkeit* der Volksvertretung» (S. 918) **. Ἀνεξαρτησία *ἀπό* ποιόν; Ἀπό τή μοναρχία **πού ἔκανε τά**

---

* — Σέ ὅλη τή Δυτική Εὐρώπη θεωροῦν τίς ἀγροτικές μάζες κατάλληλες γιά συμμαχία μόνο στό βαθμό πού αὐτές γνωριστοῦν μέ τίς βαριές συνέπειες τῆς καπιταλιστικῆς ἐπανάστασης στή γεωργία..· γιά τή Ρωσία ζωγράφισαν μιά εἰκόνα συνένωσης τοῦ προλεταριάτου μέ 100 ἑκατομμύρια ἀγρότες..., πού δέν φοίτησαν ἀκόμη στό σχολειό τῆς καπιταλιστικῆς ἀστικῆς τάξης» («Neue Zeit», σελ. 909). Νά, αὐτός εἶναι ὁ ρωσικός κβεσσελισμός! *Ἡ Σύντ.*

** — «τό ζήτημα γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσώπευσης» (σελ. 918). *Ἡ Σύντ.*

Staatsstreiche? * Οἱ ρῶσοι ὁπορτουνιστές ξεχνοῦν ἔστω καί τή σύνδεση τῆς ἀγροτικῆς καί τῆς πολιτικῆς ἐπανάστασης (μπορεῖ νά παλεύουμε γιά δήμευση τῆς γῆς, χωρίς νά παλεύουμε γιά δημοκρατία;), ξεχνοῦν ὅτι ἡ ἐποχή der Staatsstreiche, der Aufstände, der Niederwerfungsstreiks **, λόγω τῶν *ἀντικειμενικῶν* τους συνθηκῶν καί ὄχι λόγω τῆς δικῆς μας θέλησης, *βάζει* στήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα τῆς δημοκρατίας. «Δημοκρατία» σάν σύνθημα τῆς ἡμέρας τό 1905 = «ρομαντισμός», «ἀνεξαρτησία» (ἀπό τή μοναρχία πού κάνει τά Staatsstreiche καί διεξάγει den Bürgerkrieg ***) = Realpolitik ****, — δέν εἶναι ἔτσι, ὦ, ρῶσε Κβέσσελ;

A propos *****. Ἡ Rosa Luxemburg φιλονικοῦσε μέ τόν Kautsky ἄν *ἔφτασε* στή Γερμανία ἡ στιγμή τῆς Niederwerfungsstrategie ******, καί μάλιστα ὁ Kautsky *εἶπε καθαρά καί ἀνοιχτά* ὅτι θεωρεῖ τή στιγμή αὐτή ἀναπόφευκτη καί ἐπικείμενη, πού δέν ἔφτασε ὅμως ἀκόμη. Καί ὁ Μάρτοφ, «ἀναπτύσσοντας παραπέρα» (verballhornend) τόν Κάουτσκι, ἀρνεῖται ὅτι μποροῦσε νά ἐφαρμοστεῖ ἡ Niederwerfungsstrategie τό 1905 στή Ρωσία!! Ὁ Μάρτοφ βρίσκει ὅτι ἡ ἐξέγερση τοῦ XII. 05 «*künstlich*» ******* προκλήθηκε («Neue Zeit», S. 913). Die Leute, welche so glauben, können nur *künstlich* zur Sozialdemokratie gerechnet werden. *Natürlich* sind sie Nationalliberale ********.

Ὁ Μάρτοφ εἰρωνεύεται τήν ἄποψη ὅτι τό προλεταριάτο εἶναι «die ausschlaggebende Macht» ********* (S. 909) στήν ἐπανάσταση. Μέχρι τώρα μόνο οἱ φιλελεύθεροι τολμοῦσαν (καί αὐτό ὄχι πάντοτε) νά ἀρνηθοῦν τό ἀναμφισβήτητο ἱστορικό γεγονός ὅτι τό 1905 τό ρωσικό προλεταριάτο ἔπαιξε *στήν πράξη* τό ρόλο «der ausschlaggebenden Macht». Καί ὅταν ἡ θεωρία, πού ἀρνεῖται τήν

---

* — κρατικά πραξικοπήματα. *Ἡ Σύντ.*

** — τῶν κρατικῶν πραξικοπημάτων, τῶν ἐξεγέρσεων, τῶν μαζικῶν πολιτικῶν ἀπεργιῶν. *Ἡ Σύντ.*

*** — τόν ἐμφύλιο πόλεμο. *Ἡ Σύντ.*

**** — ρεαλιστική πολιτική. *Ἡ Σύντ.*

***** — Μέ τήν εὐκαιρία. *Ἡ Σύντ.*

****** — στρατηγικῆς ἀνατροπῆς. *Ἡ Σύντ.*

******* — Τεχνητά. *Ἡ Σύντ.*

******** — Τούς ἀνθρώπους πού σκέπτονται ἔτσι, μπορεῖ *τεχνητά* μόνο νά τούς κατατάξουμε στή σοσιαλδημοκρατία. *Στήν οὐσία* αὐτοί εἶναι ἐθνικοφιλελεύθεροι. *Ἡ Σύντ.*

********* — «ἡ ἀποφασιστική δύναμη» (στή δοσμένη περίπτωση μέ τήν ἔννοια: ἡ ἡγετική, καθοδηγητική δύναμη). *Ἡ Σύντ.*

«ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου στή ρωσική ἐπανάσταση», ὑπερίσχυσε στό πεντάτομο «Κοινωνικό Κίνημα» (μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Πότρεσοφ), τότε ὁ Πλεχάνοφ ἀποχώρησε ἀπό τή δουλιά αὐτή καί δήλωσε ὅτι τό «Κοινωνικό Κίνημα» εἶναι ἔργο τῶν λικβινταριστῶν. Τώρα ὁ Μάρτοφ δέν ἀντιπροσωπεύει ὁλόκληρο τό μενσεβικισμό, ἀλλά μόνο αὐτόν, ἀπό τόν ὁποῖο ἀποχώρησε καί πού τόν ἀποκαλεῖ ὀπορτουνισμό ὁ Πλεχάνοφ πού ἔμεινε μενσεβίκος.

Ὁ Μάρτοφ ἀντιπαραθέτει τήν ὑπεράσπιση ἀπομέρους τῶν ἀναρχικῶν τοῦ μποϋκοταρίσματος («τῆς πολιτικῆς ἀποχῆς») «in ganz Westeuropa» * τό ρωσικό μποϋκοτάρισμα τό 1906. Σχετικά μέ τό μποϋκοτάρισμα τοῦ 1906 μιλήσαμε ἰδιαίτερα (τά εἴπατε καί Σεῖς). Γιατί ὅμως ὁ Μάρτοφ, μιλώντας γιά τό μποϋκοτάρισμα γενικά, *ξέχασε* τή βασική χρησιμοποίηση τοῦ μποϋκοταρίσματος στή ρωσική ἐπανάσταση, τό μποϋκοτάρισμα τῆς Δούμας τοῦ Μπουλίγκιν (νόμος τῆς 6 τοῦ Αὐγούστου 1905);; Ἐνάντια στό μποϋκοτάρισμα αὐτό τάχθηκαν ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι, ἀκόμη καί οἱ *ἀριστεροί* («Ἕνωση Ἀπελευθέρωσης»), ὑπέρ τοῦ μποϋκοταρίσματος αὐτοῦ ἦταν οἱ σοσιαλδημοκράτες μπολσεβίκοι. Μήπως ὁ Μάρτοφ σωπαίνει στήν περίπτωση αὐτή, γιατί τό μποϋκοτάρισμα *ἐκεῖνο* νίκησε; Μήπως γιατί τό μποϋκοτάρισμα αὐτό ἦταν σύνθημα τῆς *νικηφόρας* Niederwerfungsstrategie?

Ὅλοι οἱ μενσεβίκοι (ἰδίως στό «Νάσα Ζαριά», «Βοζροζντένιγε» καί «Ζίζν») ἁρπάχτηκαν ἀπό τή φιλονικία τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ μέ τόν Κάουτσκι γιά νά ἀποκαλέσουν τόν Κ. Κάουτσκι «μενσεβίκο». Καί ὁ Μάρτοφ βάζει ὅλα τά δυνατά του, χρησιμοποιώντας τήν kleinliche und miserable Diplomatie ** γιά *νά μεγαλώσει* τό χάσμα ἀνάμεσα στήν Ρόζα Λούξεμπουργκ καί στόν Κ. Κάουτσκι. Αὐτοί οἱ elende *** τρόποι δέν μποροῦν νά πετύχουν. Οἱ ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες μποροῦν νά φιλονικοῦν γιά *τό χρόνο* τοῦ ἐρχομοῦ τῆς Niederwerfungsstrategie στή Γερμανία καί ὄχι ἄν ἦταν *ἐπίκαιρη* ἡ *Niederwerfungsstrategie* στή Ρωσία τό *1905*. Ὁ Κάουτσκι οὔτε κάν σκέφτηκε νά ἀρνηθεῖ ὅτι *αὐτή* δέν ἦταν ἐπίκαιρη γιά τή Ρωσία τοῦ 1905. Αὐτό μποροῦν νά τό ἀρνοῦνται μόνο οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ γερμανοί καί οἱ ρῶσοι Κβέσσελ!

Τί λέτε, τό φινάλε τοῦ ζητήματος τῆς μαζικῆς ἀπεργίας στό Μαγδεμβοῦργο (ἡ ἀποδοχή τῆς ἀπόφασης τῆς Ρόζας καί τό ὅτι αὐτή ἀπόσυρε τό 2ο μέρος) δέν θά βοηθήσει στήν *εἰρήνευση* ἀνάμεσα σ'

* — «σέ ὅλη τή Δυτική Εὐρώπη». *Ἡ Σύντ.*

** — τιποτένια καί ἄθλια διπλωματία. *Ἡ Σύντ.*

*** — ἐλεεινοί. *Ἡ Σύντ.*

αὐτήν καί στόν Κάουτσκι; Καί στή Vorstand *; Ἤ δέν θά γίνει γρήγορα; [263] ((Στήν Ρόζα Λούξεμπουργκ ἔγραψα πρίν δυό ἑβδομάδες ἀπό τή Στοκχόλμη.))

Ἡ διεύθυνσή μου: Vl. Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV.

Στάλθηκε στή Λειψία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

209

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΜΠ. ΡΑΝΤΕΚ

Γιά τόν σύντροφο *Κάρλ Ράντεκ*

9/X. 10.

Ἀξιότιμε σύντροφε! Σχεδίαζα νά ἀπαντήσω μέσω τοῦ «*Neue Zeit*» στά ἄρθρα τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Τρότσκι μ' ἕνα μεγάλο ἄρθρο γιά τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης. Τά πράγματα ὅμως πῆραν ἄλλη τροπή. Ἐσεῖς δημοσιεύσατε μιά πολύ καλή δήλωση, καί ὁ σ. Κάρσκι, προτοῦ ἀκόμη γράψω ἐγώ στόν Κάουτσκι καί στόν Βούρμ σχετικά μέ τήν πρόθεσή μου, ἔδοσε ἕνα ἄρθρο στό «Neue Zeit» ἐνάντια στόν Μάρτοφ **. Ὁ Βούρμ μοῦ ἔστειλε τό ἄρθρο τοῦ Κάρσκι καί συμφώνησα νά ἀρκεστοῦμε στό ἄρθρο αὐτό.

Δέν μπορῶ ὅμως νά ἀφήσω ἀναπάντητες τίς πιό ἀπίστευτες ἀνοησίες καί διαστρεβλώσεις τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Τρότσκι. Ἔχω ἤδη ἕτοιμο τό ἕνα τρίτο περίπου ἤ τό μισό τοῦ ἄρθρου μου. Τό θέμα του εἶναι: *«Τό ἱστορικό νόημα τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης στή Ρωσία»* ***. Σᾶς παρακαλῶ, θά ἤθελα τή γνώμη Σας: εἶναι δυνατό καί σκόπιμο νά δημοσιευτεῖ τό ἄρθρο αὐτό στή «*Leipziger Volkszeitung*»;

Ἄν ἡ ἀπάντηση στήν ἐρώτηση αὐτή ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἄν θά ἀρέσει ἤ ὄχι στή Συντακτική ἐπιτροπή τό ἄρθρο μου, ἐγώ, φυσικά, εἶμαι πρόθυμος νά Σᾶς τό στείλω χωρίς κανέναν ὅρο.

Θά Σᾶς ἤμουν πολύ εὐγνώμων, ἄν μοῦ ἀνακοινώνατε τώρα κιόλας κάτι γιά τό ζήτημα αὐτό. Ἤθελα λογουχάρη, νά ξέρω, ἄν μπορεῖτε νά δημοσιεύσετε στή «*Leipziger Volkszeitung*» μερικές ἐπιφυλλίδες πάνω στό θέμα αὐτό. Πόσο μεγάλο στό *maximum* μπορεῖ νά εἶναι τό

* — διοίκηση; *Ἡ Σύντ.*
** Βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*
*** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 366-384. *Ἡ Σύντ.*

ἄρθρο; Καί ἕνα ζήτημα ἀκόμη: δέν μπορῶ νά γράφω στά γερμανικά, ἀλλά γράφω στά ρωσικά, μπορεῖτε νά κάνετε στή Λειψία τή μετάφραση, ἤ αὐτό παρουσιάζει γιά Σᾶς δυσχέρειες ἤ δυσκολίες καί θά ὑποχρεωθῶ νά βρῶ ἐδῶ μεταφραστή (φυσικά, θά μπορέσω κατά πάσα πιθανότητα νά τό κάνω κι' αὐτό) — ἤ, τελικά, θά τό γράψω μέ τά δικά μου π ο λ ύ ἄσχημα γερμανικά (δεῖγμα τους ἔχετε σέ τοῦτο τό γράμμα), καί στή Λειψία πιά νά τό μεταφράσουν ἀπό τά ἄσχημα γερμανικά σέ καλά γερμανικά. ("Ενας σύντροφος μοῦ διηγήθηκε κάποτε ὅτι εἶναι *εὐκολότερο* νά γίνει μετάφραση στά γερμανικά ἀπό καλή ρωσική γλώσσα, παρά ἀπό ἄσχημη γερμανική).

Μέ τίς καλύτερες εὐχές.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Ἡ διεύθυνσή μου:

Mr. Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris. XIV.

Στάλθηκε στή Λειψία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

210

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

Ἀγαπητέ σύντροφε! Εὐχαριστῶ πολύ γιά τό γράμμα καί τίς εἰδήσεις σχετικά μέ τήν πλεχανοφική προπαγάνδα. Τώρα μᾶς εἶναι ἐξαιρετικά πολύτιμες οἱ τέτιες πληροφορίες, πού μᾶς ἐπιτρέπουν νά κρίνουμε μέ ἀκρίβεια γιά τίς διαθέσεις τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐγώ σκέπτομαι νά κάνω καί μιά περιοδεία γιά διαλέξεις στήν Ἑλβετία (Γενεύη, Λωζάνη, Βέρνη, Ζυρίχη [264]). Δέν ξέρω ἄν θά βγοῦν τά ἔξοδα τοῦ ταξιδιοῦ.

Γιά τό συνασπισμό μέ τόν Πλεχάνοφ, ἔχετε, κατά τή γνώμη μου, ἀπόλυτα δίκιο, ὅτι ἐμεῖς πρέπει νά εἴμαστε ὑπέρ ἑνός τέτιου συνασπισμοῦ. Ἀπό τό 1909 εἶμαι *ὁλοκληρωτικά* ὑπέρ μιᾶς *προσέγγισης* μέ τούς πλεχανοφικούς. Καί σήμερα ἀκόμη περισσότερο. Μόνο μέ τούς πλεχανοφικούς μποροῦμε καί πρέπει νά οἰκοδομήσουμε τό Κόμμα — μέ τούς «βπεριοντοφικούς» καί τούς «γκολοσοφικούς» ἀπό καιρό θά ἔπρεπε νά ξεκόψουμε. Εἶναι λάθος νά πιστεύουμε ὅτι οἱ πλεχανοφικοί εἶναι ἀδύναμοι, «μηδενικά» (ὅπως λένε κάποτε) κτλ.

Αὐτό εἶναι ἐντύπωση τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πιστεύω βαθιά ὅτι στή Ρωσία οἱ μενσεβίκοι *ἐργάτες* εἶναι κατά τά 9/10 πλεχανοφικοί. Ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ μενσεβικισμοῦ στήν ἐπανάσταση μᾶς ἐγγυᾶται ὅτι ὁ πλεχανοφισμός εἶναι τό καλύτερο προϊόν (καί γι' αὐτό καί πιό βιώσιμος) τοῦ προλεταριακοῦ ρεύματος τῶν μενσεβίκων.

Στήν Κοπεγχάγη μίλησα μέ τόν Πλεχάνοφ γιά τήν ἔκδοση μιᾶς λαϊκῆς ἐφημερίδας. Αὐτή εἶναι ἀπαραίτητη. (Ὁ Τρότσκι στράφηκε φανερά πρός τούς λικβινταριστές, πρός τό μέρος τῆς ὑποστήριξης τῶν γκολοσοφικῶν, τοῦ *τορπιλίσματος* τοῦ κομματικοῦ συνασπισμοῦ τῶν μπολσεβίκων καί τῶν πλεχανοφικῶν.) Εἶμαι ἀπόλυτα σύμφωνος μέ τόν Πλεχάνοφ ὅτι μέ τόν Τρότσκι τίποτε δέν γίνεται. Ἤ θά ἱδρύσουμε λαϊκή ἐφημερίδα δίπλα στό ΚΟ, *ἤ ξεχωριστά* ἀπό τήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων. Ὁ Πλεχάνοφ ὑποσχέθηκε νά συνεργαστεῖ. Θά χρειαστοῦν χρήματα, ἔχουμε πάρα πολύ λίγα. Ἐλπίζω νά ἔχουμε κάθε βοήθεια ἀπό Σᾶς. Παιδευόμαστε μέ τήν ὀργάνωση περιοδικοῦ στή Ρωσία (à la *«Βοζροζντένιγε»* καί *«Ζίζν»)*. Δέν ἔχουμε ὑποστήριξη, οὔτε γραμματέα, δέν ἔχουμε κανέναν γιά νά τακτοποιήσουμε τή δουλιά — ὅλοι οἱ ἄνθρωποί μας πιάνονται. Κακό! Τό περιοδικό ὅμως εἶναι ἀπαραίτητο [265].

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ὀχτώβρη 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1927 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 1

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

211

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

17. X. 10.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Εἰδοποίησα τόν ταμία τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματός μας ὅτι πρέπει νά πληρώσει τίς συνδρομές. Ἐλπίζω ὅτι γρήγορα θά τίς πληρώσουμε. Ὁ γραμματέας ἤ ὁ ταμίας τοῦ γραφείου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς θά Σᾶς εἰδοποιήσει γι' αὐτό.

Σχετικά μέ τίς συνδρομές τῶν βουλευτῶν τῆς Δούμας, πού εἶναι στή Διεθνή Κοινοβουλευτική ἐπιτροπή, θά τούς γράψω καί θά παρακαλέσω καί πάλι ὅπως ὁ γραμματέας τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας Σᾶς κάνει γνωστή τή διεύθυνσή του.

Μέ ἐκτίμηση *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

212

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

6. XI. 10.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Ἕνας ἀπό τούς φίλους μου, ὁ σύντροφος Πετρόφ, θά περάσει καί θά Σᾶς δεῖ αὔριο ἤ μεθαύριο. Ἔχετε τήν καλοσύνη νά τοῦ δόσετε ἀπό ἕνα ἀντίτυπο τῶν ἐκθέσεων τῶν διαφόρων κομμάτων στό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης. Εἶναι πολύ δύσκολο στούς ρώσους σοσιαλιστές νά βροῦν τίς ἐκθέσεις αὐτές. Νά γιατί ἔχει μεγάλη σημασία γιά μᾶς νά «χρησιμοποιοῦμε» τά ταξίδια τῶν ἰδιωτῶν γιά νά κυκλοφορήσουμε μερικά ἀντίτυπα τῶν ἐκθέσεων στή Ρωσία.

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε,
τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό

Ν. Λένιν

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Ruesse et Soviétique», τεῦχ. 4

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

213

* ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΟ [266]

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Ἀποχωρώντας σήμερα ἀπό τή συνεδρίαση, θεωρῶ καθῆκον μου νά Σᾶς ἐξηγήσω, γιά νά ἀποφευχθοῦν κάθε εἴδους κομματικές (καί δῆθεν κομματικές) ἑρμηνεῖες καί διαδόσεις, γιά τή σημασία τῆς

πράξης μου. Θεωρῶ ὅτι ἔχω ὄχι μόνο τό δικαίωμα, ἀλλά καί τήν ὑποχρέωση νά ἀρνηθῶ νά πάρω μέρος στή λεγόμενη «συζήτηση», πού χρησιμοποιεῖται ἀπό τό λικβινταριστικό τμῆμα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς σάν ἀφορμή γιά νά προβάλλει τά πιό χειρότερα κουτσομπολιά τῶν πιό χειρότερων ἀντικομματικῶν στοιχείων. Ὅταν ὁ Μάρτοφ, λογουχάρη, προβάλλει τό ἐπιχείρημα ὅτι οἱ ὀτζοβιστές εἶναι τμῆμα τοῦ Κόμματος, καί διαδίδει ταυτόχρονα δημόσια τά κουτσομπολιά τῶν πιό ἀλήτικων στοιχείων τῆς ὀτζοβιστικῆς προσφυγιᾶς, ὅτι δῆθεν ἡ ὑπόθεση τοῦ σ. Βίκτορ τέλειωσε ἤ σκεπάστηκε μέ *δωροδοκία* [267], ἐνῶ τήν ἴδια στιγμή ἐκφράζει τήν ἀπαίτηση νά προστατεύσουμε αὐτούς, τόν Μάρτοφ καί τόν Ντάν, ἀπό παρόμοιες ὑποψίες ἑνός «τμήματος τοῦ Κόμματος», τότε στόν καθένα εἶναι φανερό ὅτι κάτω ἀπό τήν κάλυψη τῆς *«προστασίας»* ἀπό τούς ὀτζοβιστικούς ἐκβιασμούς δέν μᾶς σερβίρουν τίποτε ἄλλο, παρά μιά *λικβινταριστική βοήθεια* στά ὀτζοβιστικά καμώματα τῆς πιό χειρότερης μορφῆς.

Θεωρώντας γιά τόν ἑαυτό μου ὑποτιμητικό νά πάρω μέρος σέ μιά «συζήτηση», πού λέγονται τέτια πράγματα, δηλώνω ὅτι καί στό ἑξῆς θά ἐπιδιώκω νά ἀποχωρῶ ἀπό τή συνεδρίαση, ὅταν γίνεται παρόμοια «συζήτηση».

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

7. XI. 10.

Γράφτηκε στό Παρίσι (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

214

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΝΤ. ΜΠΟΝΤΣ-ΜΠΡΟΥΓΕΒΙΤΣ

Ἀγαπητέ Β. Ντ.! Πῆρα σήμερα καί ἄλλες πληροφορίες γιά τό νέο φιλολογικό δημιούργημα [268], ὅμως, πρός ἔκπληξή μου, ἀπό Σᾶς οὔτε φωνή, οὔτε ἀκρόαση. Τί σημαίνει αὐτό; Ἀνησυχῶ πολύ γιά τήν τύχη τοῦ δημιουργήματός μας. Λογουχάρη, γράφουν πώς φοβοῦνται μήπως πάλιωσαν αὐτά πού στείλαμε. Αὐτό μέ ἀνησυχεῖ πάρα πολύ. Ἐπιμένω μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο νά δημοσιεύονται ὅλα ὅσα στέλνονται (μέ διορθώσεις σέ συνθῆκες «ἀνώτερης βίας», ἄν αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο). Γιατί αὐτό εἶναι ζήτημα ἀρχῆς, ζήτημα

κατεύθυνσης. Δέν ἔχουμε ἀκόμη στοιχεῖα γιά τό παραπάνω ζήτημα, ὅλες οἱ ἐλπίδες μας εἶναι σέ Σᾶς, ὅμως Ἐσεῖς σωπαίνετε. Αὐτό εἶναι ἀπαράδεκτο. Τό λιγότερο δυό φορές τήν ἑβδομάδα νά ἔχουμε ἔστω καί μικρές εἰδήσεις ἀπό Σᾶς, γιά νά κρατοῦμε ἐπαφή καί νά αἰσθανόμαστε ὅτι εἴμαστε κοντά στήν ὑπόθεση. Καί σάν νά μή φτάνει αὐτό, γράφουν καί οἱ «δυσαρεστημένοι» (σήμερα πῆρα ἕνα μακροσκελές γράμμα ἑνός δυσαρεστημένου: ἴσως νά μαντεύετε ποιανοῦ). Γι' αὐτό Σᾶς παρακαλῶ πολύ: γράφετε, γράφετε πιό τακτικά καί πιό λεπτομερειακά.

Στέλνω πολλούς χαιρετισμούς στήν Β. Μ.

Δικός Σας *Σταρίκ*

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

215

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΝΤ. ΜΠΟΝΤΣ-ΜΠΡΟΥΓΕΒΙΤΣ

Ἀγαπητέ Β. Ντ.! Σᾶς ἔγραψα πρίν λίγες μέρες *. Γράφω καί πάλι σήμερα, γιατί πῆρα πληροφορίες πολύ ἀνησυχαστικές, πού λένε ὅτι τάχα σέ Σᾶς ὑπάρχουν διχόνοιες, δέν καταλαβαίνω γιά ποιά αἰτία. Τί συμβαίνει, δέν ξέρω [269]. Δέν κάνει νά μᾶς ἀφήνετε ἔτσι, χωρίς νά μᾶς κατατοπίζετε, καί μετά νά παραπονοῦνται ὅτι ἡ ὑπόθεση φρενάρεται. Γιατί νά μή δουλεύουν οἱ ὁμοϊδεάτες στήν ἐφημερίδα ἀπό κοινοῦ, ἀφοῦ ὑπάρχει ὁμοφωνία στό βασικό, ὅτι πρέπει νά μήν ἐπιτραπεῖ οὔτε ἡ μυρωδιά τῶν κυρίων Πότρεσοφ καί τῆς ἄλλης σαβούρας ἀπό τό περιοδικό «Νάσα Ζαριά»; Μά γι' αὐτό ὑπάρχει συμφωνία. Γράφουμε σήμερα ἐπίσης τή γνώμη μας γιά τήν πρόσληψη τρίτου (τή στιγμή πού ὑπῆρχε ἐπίσημος ὅρος ὅτι ὁ τρίτος εἶναι γιά μᾶς) [270]. Σᾶς εἰδοποιῶ γιά νά μήν ἔχουμε παρανοήσεις. Ὁ τρίτος ἔχει τό ἕνα τρίτο τῆς ἀποφασιστικῆς βαρύτητας. Εἶναι ἄραγε αὐτό πολύ; Μήπως Ἐσεῖς εἶστε κατά; Ἐλπίζω ὅτι δέν εἶστε κατά. Θά ἤθελα πάρα πολύ νά τακτοποιοῦνταν ἡ ὑπόθεση χωρίς προστριβές. Εἶναι καιρός πιά, ὅσο δέν παίρνει ἄλλο, νά καταπιαστοῦμε τό γρηγορότερο γιά τήν ἔκδοση ἐφημερίδας καί ἑνός μικροῦ περιοδικοῦ. Σχετικά μέ τό μικρό περιοδικό ζητοῦ-

* Βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

με όχι καί πολλά πράγματα: νά μας βρήτε έναν γενικό γραμματέα καί μιά ή δυό αιτήσεις [271]. Είναι άραγε τόσο δύσκολο νά γίνει αυτό; Έτσι λοιπόν, περιμένω νέα.

Ελπίζω ότι ή υπόθεση μέ τούς δυσαρεστημένους θά ρυθμιστεί. Γιατί δέν υπάρχει λόγος νά φιλονικεΐτε.

Γράφτηκε στίς 10 τοΰ Νοέμβρη 1910
Στάλθηκε άπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο άντίγραφο (τής μυστικής λογοκρισίας)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. Γ. ΜΠΡΑΝΤΙΝΓΚ

Πρός τόν σύντροφο Μπράντινγκ

Τό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας χαιρετίζει στό πρόσωπό σας, ἀγαπητέ σύντροφε, τό σουηδικό ἀδελφικό Κόμμα καί σᾶς προσκαλεῖ στίς συνεδριάσεις του μέ συμβουλευτική ψῆφο.

Μέ σοσιαλδημοκρατικούς χαιρετισμούς
ἐξονόματος τοῦ Προεδρείου

Φ. Ντάν
Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 23 ἤ 24 τοῦ Ἀπρίλη 1906 στή Στοκχόλμη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Φ. Ι. Ντάν καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

2

ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ «ΠΡΟΛΕΤΑΡΙ»

Πρός τό μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου σ. Βίκτορ [272].

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι» διαπιστώνει ὅτι σέ καμιά ὀργάνωση δέν ἀνακοινώθηκε τίποτε γιά τήν ἀποχώρηση τοῦ σ. Μαξίμοφ καί γιά ὅλα, ὅσα συνέβηκαν στή διάρκεια τῶν τελευταίων 3 ἡμερῶν (καθώς ἐπίσης καί νωρίτερα). Ἀπό τά λίγα ἐκεῖνα πρόσωπα, στά ὁποῖα ἔγιναν τέτιες ἀνακοινώσεις, ἀπαιτήσαμε ἀμέσως νά τηρήσουν ἀπόλυτη σιωπή. Ἀναλαμβάνουμε κατηγορηματικά τήν ὑποχρέωση στό μέλλον νά παίρνουμε ὅλα τά μέτρα γιά νά

περιορίζονται μέσα στά πλαίσια τοῦ κύκλου τῶν μελῶν τοῦ Μπ. Κ. οἱ πληροφορίες γιά ὅλα ὅσα συνέβηκαν.

Τέτια ὑπόσχεση δίνουμε στήν περίπτωση, ἄν ὁ σ. Μαξίμοφ

1) ἀρνηθεῖ νά στείλει τό γράμμα του πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή στίς τοπικές ὀργανώσεις,

2) ὑποχρεωθεῖ, ὅπως καί μεῖς, νά πάρει μέτρα, ὥστε καί τά ὁρισμένα πρόσωπα πού ἔχουν πληροφορηθεῖ γιά τήν ἀποχώρησή του ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή κτλ. νά μή συνεχίσουν νά κάνουν καμιά ἰδιαίτερη ἀνακοίνωση γιά τήν ὑπόθεση αὐτή,

3) ἀναβάλλει τή δήλωση γιά ὅλες τίς δυσαρέσκειες καί κατηγορίες του ὥς τήν ἐπικείμενη συνεδρίαση τῶν μελῶν τοῦ Μπ. Κ. (πού βρίσκονται στό ἐξωτερικό καί στό δρόμο γιά τό ἐξωτερικό),

4) δέν ἐπιμένει ὁ σ. Μαξίμοφ νά δημοσιεύσει ἡ «Προλετάρι» τήν ἀποχώρησή του.

Γιά τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι»

Ν. Λένιν
Ιν. Ντόροφ
ἡ γραμματέας τοῦ Μπ. Κ. *Σάμπλινα*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 23 καί 27 τοῦ Ἰούνη 1908 στή Γενεύη (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἀπό ἄγνωστο

3

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΟΛΕΤΑΡΙ»

Πρός τά μέλη τοῦ Μπ. Κ. — σ. σ. Μαξίμοφ, Μαράτ καί Ντόμοφ

...στήν πρότασή Σας γιά σύγκληση τώρα τοῦ Μπ. Κ. θεωροῦμε ἀναγκαῖο νά Σᾶς ἀνακοινώσουμε τά ἑξῆς:

1) Πολλές προηγούμενες συνεδριάσεις τοῦ Μπ. Κ. ἔδειξαν ὅτι ὁλόκληρος ὁ κύκλος λίγο πολύ οὐσιαστικῶν ζητημάτων, πού ἀνακινοῦνται στίς συνεδριάσεις αὐτές, ἔχουν καταφανή σχέση μέ ζητήματα γενικότερου χαρακτήρα, πού γιά τήν ἐπίλυσή τους συγκαλεῖται τώρα ἡ πλατιά συνεδρίαση τοῦ Μπ. Κ. Ἡ ἐπίλυση ὅλων αὐτῶν τῶν ζητημάτων (πρίν τή λύση τοῦ γενικοῦ ζητήματος γιά τό ποιά κατεύ-

θυνση πρέπει νά πάρει ὅλη ἡ πολιτική ἀρχῶν καί ἡ πρακτική πολιτική τοῦ Μπ. Κ. σάν καθοδηγητικοῦ ὀργάνου τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας), στίς συνθῆκες αὐτές εἴτε εἶναι ἀνέφικτη, εἴτε στήν οὐσία μετατρέπεται σέ φαγωμάρα καί ἐνισχύει τά στοιχεῖα αὐτῆς τῆς φαγωμάρας. Μέ μιά τέτια λοιπόν στάση ἀπομέρους «τῆς ἀντιπολίτευσης» ἀπέναντι στίς ἀποφάσεις τοῦ Μπ. Κ., τήν ὁποία ἐμεῖς παρατηροῦμε, ἡ συντροφική συζήτηση τῶν ζητημάτων μετατρέπεται στήν οὐσία σέ σειρά ἐπιθέσεων τῶν συντρόφων αὐτῶν ἐνάντια σέ ξεχωριστά μέλη τοῦ Μπ. Κ., σέ ἀναπόδεικτη ἐπανάληψη σκευωριῶν καί συκοφαντιῶν.

2) Ἐξαιτίας τοῦ γεγονότος αὐτοῦ τό Μπ. Κ., διαπιστώνοντας ὅτι ὁρισμένα μέλη τοῦ Μπ. Κ. ἀκολουθοῦν τό δρόμο τῆς διάσπασης, πῆρε ἤδη ἀπόφαση νά ἐπιτραπεῖ νά *ζητηθεῖ ἡ γνώμη* μελῶν τοῦ Μπ. Κ. πρίν τή σύγκληση τῆς Ὁλομέλειας γιά τήν ἐπίλυση τῶν *πρακτικῶν* ζητημάτων πού δέν ἐπιδέχονται ἀναβολή. Γι' αὐτό δέν βλέπουμε τώρα τήν ἀνάγκη τῆς σύγκλησης τοῦ Μπ. Κ. μέ τά μέλη πού βρίσκονται τώρα στό Παρίσι, πολύ περισσότερο πού τό ἄμεσο ἐπιχείρημα γιά τό ζήτημα αὐτό, ὁ καθορισμός τῆς ἡμερομηνίας σύγκλησης τῆς πλατιᾶς συνεδρίασης, μπορεῖ νά διασαφηνιστεῖ μέ ἐρώτημα μόνο πρός *ὅλα* τά μέλη τοῦ Μπ. Κ., κυρίως αὐτῶν πού βρίσκονται στή Ρωσία. Ἀνάλογα ἐρωτήματα στάλθηκαν σέ ὅλους καί ἀναμένονται οἱ ἀπαντήσεις πού θά Σᾶς ἀνακοινωθοῦν ἀπό τόν γραμματέα.

Τό ζήτημα τῆς πρόσκλησης ἀντιπροσώπων τῶν περιοχῶν δέν χρειάζεται ἰδιαίτερη συζήτηση, γιατί ἡ παρουσία τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν εἶναι ὑποχρεωτική γιά τήν πλατιά συνεδρίαση τοῦ Μπ. Κέντρου.

Ἡ δήλωση τοῦ σ. Ν. γιά τήν ἡμερομηνία πού ἐπιθυμεῖ, θά παίρνονταν, ἐννοεῖται, ἀμέσως ὑπόψη, ἀκόμη καί στήν περίπτωση πού θά διαβιβαζόταν ἀπό τόν ἴδιο καί ὄχι μέσω τῶν ἄλλων τριῶν μελῶν.

Μέ συντροφ. χαιρετισμούς

Γ. Κάμενεφ
Ν. Λένιν
Γκριγκόρι
Βίκτορ

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 26 τοῦ Ἀπρίλη 1909 στό Παρίσι (τοπικό)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο πού γράφτηκε ἀπό ἄγνωστο

4

* ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Παρίσι, 26 τοῦ Μάη 1909.

Ἀγαπητέ σύντροφε,

Οἱ ἐφημερίδες γράφουν γιά τό ταξίδι τοῦ τσάρου καί γιά τίς προθέσεις του νά ἐπισκεφθεῖ τή Σουηδία, τήν Ἰταλία, τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία [273].

Οἱ σουηδοί σοσιαλιστές θεώρησαν ἤδη ἀπαραίτητο ἀπ' ἀφορμή τό γεγονός αὐτό νά δράσουν καί ἐξονόματός τους ὁ σύντροφός μας Μπράντινγκ ἔκανε στό σουηδικό κοινοβούλιο, μέ τή μορφή ἐπερώτησης πρός τήν κυβέρνηση, ἔντονη διαμαρτυρία πού εἶναι διαποτισμένη ἀπό τό πνεῦμα τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἀλληλεγγύης.

Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι οἱ σύντροφοί μας στίς ἄλλες χῶρες θά συμφωνοῦν μέ τή γνώμη τοῦ Μπράντινγκ, ὅτι ἡ ἐπίσκεψη τοῦ τσάρου δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ σάν μιά συνηθισμένη πράξη τῆς ἐπίσημης διπλωματίας καί ὅτι ἀπό τήν πλευρά τους θά διαμαρτυρηθοῦν, ὅπως τό ἀπαιτοῦν οἱ περιστάσεις.

Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητο νά κληθοῦν νά δράσουν ἐπειγόντως. Εἶναι σαφές ὅτι τό ρωσικό τμῆμα δέν μπορεῖ νά δράσει ἄμεσα. Νομίζουμε ἐπίσης ὅτι ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή καί ἡ Διακοινοβουλευτική ἐπιτροπή θά μποροῦσαν νά ἀναλάβουν τήν πρωτοβουλία νά κάνουν ἔκκληση πρός τά συμπαθοῦντα Κόμματα, καθώς καί πρός τίς ἀντίστοιχες κοινοβουλευτικές ὁμάδες, τονίζοντας τό ρόλο τοῦ τσάρου Νικολάου Β΄ στίς θηριωδίες τοῦ καθεστῶτος, πού δέν εἶναι μόνο ἐκπρόσωπός του, ἀλλά καί ὁ δραστήριος καί ἐγκληματικός ἐμπνευστής του.

Ἐντελῶς ἰδιαίτερη προσοχή τῶν συντρόφων μας ἀπό τά ἄλλα τμήματα πρέπει νά δοθεῖ στίς θηριωδίες πού γίνονται στίς ρωσικές πολιτικές φυλακές, ὅπου δεκάδες χιλιάδες συντρόφων μας πληρώνουν σκληρά τόν πόθο τους γιά τήν ἐλευθερία καί τήν πάλη τους γιά τήν ἐργατική ὑπόθεση καί τό σοσιαλισμό. Τά γεγονότα αὐτά ἔγιναν ἀντικείμενο ἐπερώτησης πού ὑποβλήθηκε τίς ἡμέρες αὐτές ἀπό τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας, καί σᾶς στέλνουμε μετάφραση τῆς ἐπερώτησης αὐτῆς [274], μέ τήν παράκληση νά τήν πάρετε ὑπόψη κατά τή σύνταξη τῆς ἔκκλησής σας καί σέ περίπτω-

ση ἀνάγκης νά διαβιβάσετε τό κείμενο στά τμήματα μέ τήν παράκληση νά τό δημοσιεύσουν στόν Τύπο.

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό

Ν. Λένιν

Ι. Ρουμπανόβιτς

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

5

ΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΣΟΤΣΙΑΛ-ΝΤΕΜΟΚΡΑΤ» *

Ἀνακοινώνουμε στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ ὅτι τόσο ὁ σύντρ. Λένιν τήν ἀπόφασή του (γιά τήν ἐσωκομματική ὀργανωτική τακτική), ὅσο καί οἱ σ. σ. Γκριγκόρι καί Κάμενεφ τήν ἀπόφασή τους (γιά τή δημοσίευση τοῦ ἄρθρου τοῦ Λένιν ἤ γιά τό ἐπιθυμητό τῆς δημοσίευσής του) τίς ἀνακαλοῦν. Ἐξαιτίας αὐτοῦ ὁ Λένιν ἀνακαλεῖ τή δήλωσή του γιά ἀποχώρηση ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ. Ταυτόχρονα οἱ παρακάτω ὑπογραμμένοι ψηφίζουμε νά θεωρηθεῖ ὅλο τό «ἐπεισόδιο» nul et non-avenu **, σάν βασισμένο σέ παρεξήγηση.

Παρίσι, 5 τοῦ Νοέμβρη 1909.

Γκριγκόρι

Γ. Κάμενεφ

Βρυξέλλες, 6 τοῦ Νοέμβρη 1909. *Λένιν*

Βρυξέλλες, 6 τοῦ Νοέμβρη. *Α. Βάρσκι*

Στάλθηκε στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο πού εἶναι γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 218-219. *Ἡ Σύντ.*

** — ὡς μή γενόμενο. *Ἡ Σύντ.*

6

* ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Οἱ παρακάτω ὑπογραμμένοι μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, μπολσεβίκοι, θεωροῦν ἀναγκαῖο νά δηλώσουν ὅτι, κατά τή γνώμη τους, πρέπει νά συγκληθεῖ Ὀλομέλεια τῆς ΚΕ ὅσο τό δυνατό ταχύτερα.

Ψηφίζοντας ὑπέρ τῆς ἐπείγουσας σύγκλησης τῆς Ὀλομέλειας, θά κάνουμε ἀπό τήν πλευρά μας ὅ,τι εἶναι δυνατό ὥστε ἡ συνεδρίαση αὐτή νά πραγματοποιηθεῖ στό πιό σύντομο διάστημα.

Τή δήλωσή μας αὐτή παρακαλοῦμε τό ΓΕΚΕ νά τή γνωστοποιήσει σέ ὅλα τά μέλη τῆς ΚΕ στή Ρωσία καί στό ἐξωτερικό.

14 τοῦ Νοέμβρη (ν. ἡμερ.) 1909.
Παρίσι.

Τά μέλη τῆς ΚΕ: *Ἰννοκέντιεφ*
Γκριγκόρι
Λένιν
Β. Σεργκέγεφ

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926
στό περιοδικό
«Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 11

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο πού εἶναι γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

7

* ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Στό ἐρώτημά μας *πῶς* Ἐσεῖς οἱ ἴδιοι κατανοεῖτε τή δικαιοδοσία Σας στά ζητήματα πού ἀφοροῦν τίς διενέξεις μέσα στό ΚΟ, μέχρι σήμερα δέν πήραμε ἀπάντηση [275]. Παρόλα αὐτά, θεωροῦμε ἀπαραίτητο νά Σᾶς δόσουμε μερικές ἐπεξηγήσεις ἀπ' ἀφορμή μιά σειρά διενέξεις πού ἔγιναν ἀπό τόν καιρό τῆς σύγκλησης τῆς Ὀλομέλειας μέσα στή νέα Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ, πράγμα πού ἐπίσης θά κάνουμε πολύ σύντομα γιά τήν κατατόπιση *ὅλου* τοῦ Κόμματος καί *ὅλων* τῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

Ἀρχίζουμε ἀπό τήν τελευταία δήλωση τῶν σ.σ. Ντάν καί Μάρτοφ τῆς 29 τοῦ Μάρτη.

1. Δέν εἶναι σωστό ὅτι ἐμεῖς ἀποφασίσαμε νά δημοσιεύσουμε τό ἄρθρο ἀπό τήν Τιφλίδα, «πού περιεῖχε χοντροκομένες ἐπιθέσεις κατά τῆς Ἐπιτροπῆς Περιοχῆς Καυκάσου», γιατί τό μέρος αὐτό τοῦ ἄρθρου εἶχε ἀποφασιστεῖ ν' ἀποριφθεῖ καί νά μείνει μόνο ἡ πολεμική ἀρχῶν ἐνάντια στή γεωργιανή ἐφημερίδα, τήν ὁποία ὁ συγγραφέας τοῦ ἄρθρου, τοπικό στέλεχος, τήν ξεσκεπάζει γιά λικβινταρισμό. Παράλληλα οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης θά Σᾶς ἀποσιωποῦν ὅτι τό χειρόγραφο τῆς πολεμικῆς αὐτῆς στάλθηκε στόν συγγραφέα τοῦ γεωργιανοῦ ἄρθρου γιά νά τοῦ δοθεῖ ἡ δυνατότητα νά ἀπαντήσει στό ἴδιο ἀκριβῶς φύλλο τοῦ ΚΟ. (Ἀργότερα μάλιστα, στήν τελευταία συνεδρίαση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀποφασίσαμε ὅλη αὐτή τήν πολεμική μαζί μέ τήν ἀπάντηση νά τή διαβιβάσουμε στό «Ντισκουσσιόννι Λιστόκ» [276].)

2. Οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης Σᾶς ἀποσιωποῦν τήν αἰτία γιά τήν ὁποία ἐμεῖς ἀπορίψαμε τό ἄρθρο τοῦ σ. Ντάν σχετικά μέ τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος, πού σχετίζονται μέ τίς διώξεις τῶν συνδικάτων. Ἀπορίψαμε τό ἄρθρο, γιατί «τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος στό ἄρθρο αὐτό συνοψίζονται στήν ἀντικατάσταση τῆς πάλης γιά τό γκρέμισμα τῆς ἀπολυταρχίας μέ τήν ψιλικατζίδικη καντέτικη «πάλη γιά τή νομιμότητα»».

3. Οἱ σ.σ. Ντάν καί Μάρτοφ βρίσκουν «ἀφύσικο» τό γεγονός ὅτι συνεδριάσαμε ξεχωριστά γιά τό ζήτημα τοῦ τρόπου ἀπόκρουσης τῆς ποταπῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στό ΚΟ καί στήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος, οἱ ἴδιοι ὅμως βρίσκουν «ἀπόλυτα φυσικό» τό γεγονός ὅτι αὐτοί, δυό συντάκτες τοῦ ΚΟ, συγκεντρώθηκαν μαζί μέ ἄλλους συντάκτες τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», γιά νά *κάνουν* τήν ποταπή ἐπίθεση κατά τοῦ ΚΟ [277]. Τή σύσκεψη ὁμοϊδεατῶν μέσα στήν ἐπιτροπή καί τήν ἀπό κοινοῦ συζήτηση τοῦ ἄρθρου πρίν νά μπεῖ στό τραπέζι τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς γιά τελική συζήτηση (καί μάλιστα στήν περίπτωση, ὅπως ἡ παραπάνω), αὐτοί τή θεωροῦν παραβίαση τοῦ νόμου. Ὅμως τό νά εἶναι κανείς ταυτόχρονα μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ, στό ὁποῖο ἡ ΚΕ ἔδοσε ἐντολή, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, «νά ἐξηγήσει τόν κίνδυνο τῶν παρεκλίσεων» πρός τήν πλευρά τοῦ *λικβινταρισμοῦ* καί τοῦ ὀτζοβισμοῦ, καί μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», ἡ ὁποία καλύπτει, ἐνισχύει, ὑπερασπίζει τό λικβινταρισμό, καί γιά τήν ὁποία ἡ ΚΕ ἔκφρασε τήν ἐπιθυμία ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά σταματήσει ἡ ἔκδοσή της, αὐτά τά θεωροῦν ὅτι *δέν* ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τήν πολιτική ἐντιμότητα. Τή συμπεριφορά αὐτή, νά ἐπιτίθεσαι ἀπό τά νῶτα ἐνάντια στό ΚΟ καί στήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος καί ταυτόχρονα νά ἀπαιτεῖς «συλλογικότητα» στήν κατάρτιση τῆς ἀπάντησης στίς ἴδιες τους τίς ἐπιθέσεις ἀπό

τά νῶτα, συμπεριφορά πού προσιδίαζε σέ παράνομους δικηγόρους, αὐτή τή συμπεριφορά τή χαρίζουμε στούς συντάκτες τῆς δήλωσης. Τό νά συζητήσουμε μαζί τους τίς ἐπιθέσεις κατά τοῦ ΚΟ θά ἦταν ἀπομέρους μας μιά ἀνάξια κωμωδία. Τό μόνο πού μπορούσαμε νά κάνουμε ἦταν νά βάλουμε τό ἄρθρο στό τραπέζι τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, ὥστε νά τούς δόσουμε τή δυνατότητα νά γνωριστοῦν μέ τό περιεχόμενό του καί νά ἀκούσουμε τίς ἀντιρήσεις τους. Αὐτό καί ἔγινε.

4. Οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης γράφουν ὅτι τούς «ἐξαπατήσαμε ἀνοιχτά», γιατί «δέν ἀναφέραμε οὔτε λέξη γιά τήν πρόθεσή μας νά δημοσιεύσουμε, καί μάλιστα μέ ἐξοργιστική διαστρέβλωση τῆς ἀλήθειας, ἕνα μέρος τῆς ἀλληλογραφίας μελῶν τῆς ΚΕ μέ τό ΓΕΚΕ». Ἐμεῖς ὄχι μόνο δέν ἀναφέραμε κάτι τέτιο, ἀλλά ἀπολύτως τίποτε δέν ἀναφέραμε γιά τό περιεχόμενο τοῦ ἄρθρου, *γιατί τό δόσαμε στά χέρια τους*. Ὁ σύντρ. Ντάν μάλιστα φυλλομέτρησε τό χειρόγραφο τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ. Ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ντάν καί τοῦ Μάρτοφ αὐτό εἶναι πραγματικά ἀπάτη, πού βασιζόταν στόν ὑπολογισμό ὅτι Σεῖς δέν θά ἀντιληφθεῖτε ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ συντάκτες λίγες σειρές πιό πάνω Σᾶς γράφουν *ὅτι ἐμεῖς τούς δόσαμε τό χειρόγραφο τοῦ ἄρθρου γιά νά τό διαβάσουν*, δηλαδή δέν εἴχαμε τήν πρόθεση νά κρύψουμε τίποτε ἀπ' αὐτούς. Γιά νά δείξουμε μάλιστα σέ τί συνίσταται «ἡ ἐξοργιστική διαστρέβλωση τῆς ἀλήθειας» ἀπομέρους μας, στό φύλ. ἀρ. 12 τοῦ ΚΟ δημοσιεύουμε *ὅλα* τά ἀποσπάσματα ἀπό τά γράμματα τῆς ΚΕ πού ἔχουν σχέση μέ τήν ὑπόθεση αὐτή. Ὁ ἀναγνώστης θά κρίνει μόνος του.

5. Οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης γράφουν γιά τήν «ἀστυνομική-συνωμοτική πλευρά τῆς ὑπόθεσης». Ὅμως ξεχνοῦν νά Σᾶς ποῦν ὅτι ἐμεῖς *δέν* κατονομάσαμε στόν Τύπο τήν ὀργανωτική θέση τῶν τριῶν αὐτῶν λικβινταριστῶν μέσα στό Κόμμα, ὅτι οἱ ἴδιοι αὐτοί Ντάν καί Μάρτοφ δέν δημοσίευσαν μόνο τά ὀνόματά τους, ἀλλά καί τά ὀνόματα ἄλλων λικβινταριστῶν στά φύλ. ἀρ. 19-20 τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Ἐμεῖς ὅμως μποροῦμε νά ἀπαντήσουμε σ' αὐτό μόνο μέ τά λόγια τοῦ Πλεχάνοφ, ὅτι τούς λικβινταριστές τοῦ Κόμματος τούς «ἀπειλεῖ» μόνο ἕνα «παράσημο στό λαιμό».

6. Οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης γράφουν ὅτι καί οἱ μπολσεβίκοι ἀρνοῦνται νά πηγαίνουν στήν ΚΕ *. Ὅμως σκόπιμα ξεχνοῦν νά Σᾶς

* Ἐδῶ οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης ἀγανακτοῦν μέ τό ὅτι «στούς ἀναγνῶστες τοῦ ἄρθρου δέν ἀνακοινώνεται ἐπίσης καί τό ὅτι *οἱ πολωνοί σοσιαλδημοκράτες μέχρι στιγμῆς δέν μπόρεσαν νά βροῦν κανέναν πού θά συμφωνοῦσε νά τούς ἀντιπροσωπεύει στήν ΚΕ*. Παράλληλα ἔχουν ἀκόμη τό ἰδιαίτερο θάρος νά ὑπογραμμίσουν τίς λέξεις αὐτές. Εἶναι κι' αὐτό ἕνα *αἰσχρό ψέμμα*, ὅπως καί οἱ ἄλλοι ἰσχυρισμοί τῆς δήλωσης. Ὅπως μέχρι τήν Ὁλομέλεια οἱ πολωνοί σοσιαλδημοκράτες εἶχαν τόν ἀντιπρόσωπό τους στήν ΚΕ, ἔτσι καί τώρα μετά

ποῦν ὅτι τό ζήτημα δέν ἔγκειται στό ποιός θέλει ἤ δέν θέλει νά πάει στήν ΚΕ, ἀλλά στό ποιός θεωρεῖ τήν ΚΕ καί τό Κόμμα περιττά καί ἐπιβλαβῆ.

7. Οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης παραπονοῦνται γιά τήν ἀπόριψη τοῦ ἄρθρου τους. Ὅλα ὅμως αὐτά τά παράπονα ἔχουν ἕνα μόνο σκοπό: νά δημιουργήσουν ἕνα τεχνητό ἔδαφος γιά τήν ὕπαρξη τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Μ' αὐτό τό σκοπό οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης *μποϋκοτάρουν* τό «Ντισκουσσιόννι Λιστόκ», ὅπου τά ἄρθρα τους θά μποροῦσαν ἀνεμπόδιστα νά δημοσιευτοῦν. Τορπιλίζουν συνειδητά κι' αὐτό τό ἔντυπο ὄργανο τοῦ Κόμματος πού ἔχει προορισμό νά κάνει περιττά τά φραξιονιστικά ὄργανα, ὥστε νά δόσει σέ ὅλα τά ρεύματα μέσα στό Κόμμα τή δυνατότητα νά ἐκφράσουν ἐλεύθερα τίς ἀπόψεις τους στίς περιπτώσεις πού αὐτές ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τίς ἀπόψεις τοῦ ΚΟ. Π.χ. τό ἄρθρο τοῦ σ. Μάρτοφ «Σέ σωστό δρόμο» προτείναμε εἴτε νά μπεῖ στό ΚΟ *μέ σημείωση* τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς (ἐφόσον τό ἄρθρο καταπολεμᾶ τίς ἀποφάσεις τῆς ΚΕ), εἴτε στό «Ντισκουσσιόννι Λιστόκ». Τό πρῶτο τό ὀνόμασαν συνοδεία τοῦ ἄρθρου *«μέ χωροφυλακή»*, τό δεύτερο «μέ ἐξορία». Καί μᾶς δηλώθηκε ἀνοιχτά καί ἐπιλέξει: «τώρα θά ἀρχίσουμε ἐνάντιά σας πολεμικές ἐπιχειρήσεις».

8. Οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης παραπονοῦνται ὅτι δημοσιεύσαμε ἄρθρο γιά τή συνδιάσκεψη, πού δῆθεν «διαστρέβλωνε ἐντελῶς τίς ἀποφάσεις τῆς Ὁλομέλειας γιά τό ζήτημα αὐτό». Τό νόημα τοῦ παραπόνου αὐτοῦ εἶναι τό ἑξῆς: τό ἄρθρο, γιά τό ὁποῖο γίνεται λόγος, *εἶναι ὁλοκληρωτικά ἀλληλέγγυο μέ τό γράμμα τῆς ΚΕ* γιά τή συνδιάσκεψη [278], ὅμως τό ἀντιλικβινταριστικό γράμμα τῆς ΚΕ γιά τή συνδιάσκεψη δέν ἀρέσει στόν ἀκραῖο λικβινταριστή Ντάν. Τό ἄρθρο γράφτηκε ἀπό τόν ἴδιο σύντροφο πού ἔγραψε τό γράμμα τῆς ΚΕ. Καί τό γράμμα ὅμως τῆς ΚΕ ὁ σ. Μάρτοφ τό *ὑπόγραψε. Τό γράμμα ἐγκρίθηκε ὁμόφωνα.* Πρός τό συντάκτη τοῦ γράμματος ὁ Μάρτοφ, στέλνοντας τά τυπογραφικά δοκίμια, ἔγραφε: «σχετικά μέ τό κείμενο τοῦ γράμματός Σας γιά τή συνδιάσκεψη *δέν ἔχω καμιά ἀντίρηση»*. Καί τώρα, πρίν ὁ λικβινταριστικός ἀλέκτωρ λαλήσει τρίς, ὁ σ. Μάρτοφ βιάζεται (μαζί μέ τόν Ντάν) νά ἀπαρνηθεῖ τό γράμμα πού *ὁ ἴδιος εἶχε ἐγκρίνει.* Στή δήλωση τῆς..., πού ἔγραψε ὁ Ντάν καί

τήν Ὁλομέλεια ὑπάρχει ἀντιπρόσωπος πού περιμένει νά εἰδοποιηθεῖ πότε νά πάει στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ. Ὅμως πρίν μιά βδομάδα ὁ πολωνός τῆς ΚΕ πῆρε γράμμα ἀπό τό συνάδελφό του τῆς Μόσχας, ἀπό τό ὁποῖο συνάγεται ὅτι πρέπει νά περιμένει γιατί ἡ ΚΕ δέν μπορεῖ ἀκόμη νά συγκεντρωθεῖ.

τήν ὑπόγραψε ἐπίσης ὁ Μάρτοφ, ἀποκαλύπτεται μέ ἀφέλεια ἡ πραγματική αἰτία τῆς δυσαρέσκειας τῶν γκολοσοφικῶν ἀπό τό γράμμα τῆς ΚΕ γιά τή συνδιάσκεψη καί ἀπό τό ἄρθρο μας γιά τό ἴδιο θέμα: ἡ Ὁλομέλεια, βλέπετε, ἀποφάσισε τάχα νά «συμφιλιώσει» τό Κόμμα μέ τόν «λεγόμενο λικβινταρισμό» καί νά «σκεπάσει τό χάσμα» ἀνάμεσα σ' αὐτούς καί στό Κόμμα. Ὅμως τό ΚΟ τό καθῆκον αὐτό δέν τό ἐκπληρώνει. Ὁμολογοῦμε: ἐκπληρώνουμε τό ἀντίθετο ἀκριβῶς καθῆκον. Προξενεῖ κατάπληξη ἕνα μόνο πράγμα: γιατί οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης, πού παραπονοῦνται γιά τήν ἀπόριψη τοῦ ἄρθρου, οἱ *ἴδιοι ἀπόριψαν* στή «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» ἄρθρο, ὑπογραμμένο καί ἀπό τόν σ. Μάρτοφ ἐπίσης, δηλ. τό «Γράμμα τῆς ΚΕ» σχετικά μέ τή συνδιάσκεψη; Γιατί δέν τό ἀναδημοσίευσαν *οὔτε ὁλόκληρο, οὔτε ἔστω ἐνμέρει;* Ἴσως, γιατί τό γράμμα τῆς ΚΕ «διαστρεβλώνει ἐντελῶς τίς ἀποφάσεις» τῆς ΚΕ.

9. Οἱ συντάκτες τῆς δήλωσης ἔχουν τό θάρος νά ἀπευθύνονται σέ Σᾶς, στό ΓΕ τῆς *Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς*, μέ τήν ἀπαίτηση «νά ἱκανοποιηθοῦν» γιά τίς στενοχώριες πού τούς προξένησε τό ξεσκέπασμα τῶν τριῶν λικβινταριστῶν-ἐμπειρικῶν στελεχῶν. Νομίζουν προφανῶς ὅτι Ἐσεῖς θά συμφωνούσατε νά ἀφήσετε νά ξεχαστοῦν οἱ φοβερές βρισιές κατά τοῦ Κόμματός μας, σάν αὐτές πού ἔκαναν οἱ ὁμοϊδεάτες τους Μιχαήλ, Ρομάν καί Γιούρι. Προφανῶς Σᾶς ἀποδίδουν τήν πρόθεση *νά κρύψετε ἀπό τό Κόμμα* τή συνωμοσία κατά τοῦ Κόμματος, πού ξεσκεπάσαμε καί τήν ὁποία *ἕνα μέλος τῆς ΚΕ μέ γράμμα του ἀπό τή Ρωσία Σᾶς παρακάλεσε νά τή φέρετε στή δημοσιότητα.* Γιά μιά τέτια προσβολή τῆς κομματικῆς Σας συνείδησης ἀφήνουμε, ἐννοεῖται, σέ Σᾶς τούς ἴδιους νά δόσετε τήν πρέπουσα ἀπάντηση. Ὅμως νομίζουμε πώς δέν ὑπάρχει κομματικό ὄργανο πού θά ἀποφάσιζε σέ ὁποιονδήποτε ἔστω βαθμό ἤ σέ ὁποιαδήποτε μορφή, ἔστω καί ἔμμεσα, νά σταθεῖ ἀλληλέγγυο μέ τούς Ρομάν, τούς Γιούρι, τούς Μιχαήλ καί τούς συνεργάτες τους. Παρόμοιοι ἄνθρωποι καί παρόμοια ὄργανα θά ἔπρεπε *ἀμέσως καί ἀνοιχτά* νά στηλιτευτοῦν ἐξονόματος ὅλου τοῦ Κόμματος. Καί μεῖς στό ΚΟ τοῦ Κόμματός μας, ὅπου τοποθετηθήκαμε μέ τή θέληση τῆς Ὁλομέλειας, *θά ἐφαρμόζουμε ἀπαρέγκλιτα αὐτή τή γραμμή.* Ὅποιος συνδέει τήν τύχη του μέ τούς καταλυτές τοῦ Κόμματος τόν περιμένει ἡ ἴδια μοίρα, *ὁποιοσδήποτε κι' ἄν εἶναι αὐτός.*

10. Στό τέλος τῆς δήλωσής τους οἱ συντάκτες της Σᾶς ἀπειλοῦν ὅτι, ἄν δέν ἐνεργήσετε σύμφωνα μέ τή θέλησή τους, θά ἀρχίσουν νά ἀποκαλύπτουν τά ζητήματα πού ἔχει ἤδη ξεκαθαρίσει ἡ Ὀλομέλεια τῆς ΚΕ. Κι' αὐτό Σᾶς ὑπόσχονται νά τό κάνουν παρά καί ἐνάντια στήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ. Ὅμως ἡ ἀπειλή αὐτή εἶναι πιά μιά μή συνηθισμένη fraktioneller Dreck *, ὅπως ἐκφράστηκε ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Λεττονίας στήν Ὀλομέλεια τῆς ΚΕ ἀπ' ἀφορμή τό πασάλειμμα τῶν ζητημάτων αὐτῶν ἀπό τούς γκολοσοφικούς χάρη τῆς φραξιονιστικῆς λάσπης: αὐτό εἶναι πιά ἀνοιχτός *ἐκβιασμός* ἀπέναντι στό ΓΕΚΕ. Καί φυσικά, σύντροφοι, ἀφήνουμε σέ Σᾶς τούς ἴδιους νά λογαριαστεῖτε ὅπως πρέπει μέ τούς *ἐκβιαστές τῆς φραξιονιστικῆς λάσπης*.

Ὅμως παραιτούμαστε ἀπό τό νά πιαστοῦμε ἀπό ὅλες τίς διαστρεβλώσεις, τίς παραποιήσεις τῶν γεγονότων καί τό καθαρό ψέμμα, πού ἔχει συσσωρευτεῖ ἐνάντιά μας στίς δηλώσεις, στά παράπονα, στίς διαμαρτυρίες τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Ντάν. Ἐσεῖς οἱ ἴδιοι, σύντροφοι, θά μπορέσετε ἀσφαλῶς νά ξεκαθαρίσετε ὅλη αὐτή τή φραξιονιστική λάσπη, ἄν καί δέν ἀμφιβάλλουμε ὅτι θά προκαλέσει σέ Σᾶς τό ἴδιο πηγαῖο αἴσθημα ἀηδίας, πού προκάλεσε καί σέ μᾶς. Ὅμως θά θέλαμε, τελειώνοντας, νά ἐπιστήσουμε τήν προσοχή Σας σέ δυό περιστατικά.

Πρῶτο. Ὑπενθυμίζουμε ὅτι ἡ τωρινή προσπάθεια τῶν γκολοσοφικῶν νά τορπιλίσουν τήν ΚΕ *δέν εἶναι ἡ πρώτη*. Τό καλοκαίρι τοῦ 1908, ὅταν οἱ μπολσεβίκοι-μέλη τῆς ΚΕ εἶχαν πιαστεῖ, οἱ γκολοσοφικοί ἔκαναν ἤδη μιά τέτια γενναία προσπάθεια, πού ξεσκεπάστηκε στήν Ὀλομέλεια τῆς ΚΕ (τόν Αὔγουστο τοῦ 1908). Τότε οἱ γκολοσοφικοί ἀπευθύνθηκαν πρός τούς σ.σ. μπουντιστές, προτείνοντάς τους νά συμμετάσχουν στή συνωμοσία γιά τόν τορπιλισμό τῆς ΚΕ. Ὅμως τό μέλος τῆς ΚΕ τῆς Μπούντ (ὁ σ. Ε.) ἐνημέρωσε γιά τό ζήτημα αὐτό τόν μπολσεβίκο-μέλος τῆς ΚΕ (σ. Γκ.) πού μόλις εἶχε βγεῖ ἀπό τή φυλακή καί ἡ συνωμοτική προσπάθεια ἀπότυχε. Σέ μᾶς καί τώρα φυλάγεται τό γράμμα τοῦ μέλους τῆς ΚΕ τῆς Μπούντ, ὅπου γράφει ὅτι οἱ ἀρχηγοί τῶν γκολοσοφικῶν ἀπορίπτουν τό ἴδιο τό «Existenzrecht» (δικαίωμα ὕπαρξης) τῆς ΚΕ καί προτείνουν νά τήν ἀντικαταστήσουν μέ κάποιο γραφεῖο πληροφοριῶν [279]. Τό γεγονός ὅτι οἱ γκολοσοφικοί-μέλη τῆς ΚΕ ἀπευθύνθηκαν στήν ΚΕ τῆς Μπούντ μέ τήν πρόταση νά προδόσουν τό Κόμμα, ἐπιβεβαιώθηκε καί ἀπό ἄλλους συντρόφους τῆς Μπούντ στή συνδιάσκεψη τοῦ Δεκέμβρη (1908) (βλ. τά πρακτικά τῆς

* — φραξιονιστική κόπρος. *Ἡ Σύντ.*

συνδιάσκεψης). Ἄν ἀντιπαραβάλλετε αὐτό μέ τίς πρόσφατες ἀποκαλύψεις τῶν σ.σ. μενσεβίκων Ἀλεξέι Μοσκόβσκι καί Γκ. Β. Πλεχάνοφ, καθώς ἐπίσης καί μέ τό γεγονός ὅτι ἡ «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» οὔτε μιά φορά δέν ἐκδηλώθηκε κατά τῶν λικβινταριστῶν, ἀλλά ἀντίθετα, συνεχῶς τούς ὑποστηρίζει, ἀπαιτώντας τώρα νά ἀναγνωριστοῦν σάν ἰσότιμο στό Κόμμα τμῆμα, καί μάλιστα παίρνει ὑπό τήν προστασία της τούς Ρομάν, Μιχαήλ καί Γιούρι, τότε θά ἔχετε μιά ἀρκετά καθαρή εἰκόνα τῶν μακρόχρονων, ἀκούραστων, ἐπίμονων, καί τῶν πιό ποικιλόμορφων ὕπουλων προσπαθειῶν, μέ τίς ὁποῖες οἱ λικβινταριστές ἐπιδιώκουν τό σκοπό τους: νά καταστρέψουν τό Κόμμα. Καί ταυτόχρονα θά γίνει ὁλοφάνερος ἀκόμη καί γιά ἕναν τυφλό ὁ κίνδυνος τοῦ λικβινταριστικοῦ ρεύματος καί ἡ ἀνάγκη τῆς καταπολέμησής του μέ τόν πιό δραστικό τρόπο. Γι' αὐτό νομίζουμε ὅτι εἶναι τώρα καιρός νά δημοσιευτεῖ καί τό γράμμα τοῦ μέλους τῆς ΚΕ τῆς Μπούντ σ. Ε. καί γενικά *ὅλα τά στοιχεῖα* πού σχετίζονται μέ τίς προσπάθειες διάλυσης τοῦ Κόμματος.

Δεύτερο. Ἄν οἱ δυό γκολοσοφικοί, συνάδελφοί μας στό ΚΟ, Σᾶς γράφουν ὅτι «ὁ ἐλάχιστος σεβασμός πρός τό Κόμμα θά μᾶς ὑποχρέωνε νά παραιτηθοῦμε ἀπό τίς ὑπεύθυνες κομματικές θέσεις, πού κατέχουμε», τότε νομίζουμε ὅτι ἡ ἁπλή πολιτική εὐπρέπεια καί ὁ ἐλάχιστος αὐτοσεβασμός θά τούς ὑποχρέωνε νά παραιτηθοῦν ἀπό τήν ὑποκριτική θέση πού ἀκολουθοῦν μέσα στό Κόμμα καί στό ΚΟ, ὑπερασπίζοντας ταυτόχρονα τούς λικβινταριστές. Ἐξάλλου, ἐμεῖς ἀντίθετα ἀπ' αὐτούς, δέν ἔχουμε καθόλου τήν τάση νά ἀποδόσουμε στόν ἀτομικό τους χαρακτήρα κακές προθέσεις. Τό ψέμα, οἱ ἐκβιαστικές ἀπειλές καί ὅλα τά ἄλλα προσόντα τους δέν πηγάζουν ἀπό τήν κακή τους θέληση, ἀλλά ἀπό τήν ὑποκριτική τους θέση πού τούς ἀναγκάζει σέ κάθε βῆμα νά γεννᾶνε ψέματα. Es ist der Fluch der bösen Tat, *dass sie immer Böses muss gebähren* *. Καί ἡ κατάρα τῆς κακῆς ἐνέργειάς τους συνίσταται ἀκριβῶς στό ὅτι αὐτοί βρίσκονται ταυτόχρονα μέσα σέ ὄργανο τοῦ Κόμματος καί μέσα σέ ὄργανο πού διαλύει τό Κόμμα, πράγμα πού ἔχει σάν συνέπεια νά ἀναλαμβάνουν τήν ἀντιφατική ἀποστολή νά εἶναι ὑπέρ τοῦ Κόμματος καί κατά τοῦ Κόμματος. Ἐξαιτίας αὐτοῦ

* Γιατί τό κακό εἶναι ἀκόμη φοβερότερο μέ τό *ὅτι πάντα γεννάει τό κακό.* (Σίλλερ. Τριλογία. «Βαλλενστάιν», «Πικκολομίνι», πράξη V, σκηνή πρώτη). *Ἡ Σύντ.*

δέν τούς φτάνει ἀκόμη κι' ἕνα τέτιο «θάρος» πού τό ἔχουν οἱ Ρομάν, οἱ Γιούρι καί οἱ Μιχαήλ. Ἡ θέση τους αὐτή δέν συμβιβάζεται οὔτε μέ τήν ἁπλή πολιτική εὐπρέπεια, οὔτε μέ τόν ἐλάχιστο αὐτοσεβασμό. Αὐτό καί δημιουργεῖ αὐτή τή λαθεμένη θέση, αὐτόν, ἄν μπορεῖ κανείς νά ἐκφραστεῖ ἔτσι, τόν *ἰδιόμορφο ἀξεφοβισμό* γιά τούς λικβινταριστικούς σκοπούς, πού τούς σπρώχνει καί μέ τήν πιό καλή θέληση στίς πιό ἀναξιοπρεπεῖς ἐνέργειες.

Τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ

Α. Βάρ
Γκ. Ζηνόβιεφ
Ν. Λένιν

5 τοῦ Ἀπρίλη 10.

P. S. Ἀντίγραφο τῆς δήλωσης αὐτῆς γιά τήν ὥρα στέλνουμε ἀμέσως μόνο στή Ρωσική ἐπιτροπή τῆς ΚΕ, στίς «ἐθνικές» ΚΕ καί στά ὄργανα τοῦ κομματικοῦ μας Τύπου.

Γράφτηκε στό Παρίσι (τοπικό)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό πολυγραφημένο ἀνάτυπο τοῦ χειρόγραφου κειμένου

8

* ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΚΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἀγαπητοί σύντροφοι! Ἡ χθεσινή ἀνταλλαγή γνωμῶν μέ τούς ἐκπροσώπους Σας στό γενικό κομματικό ὄργανο [280] μᾶς ἔδειξε ὅτι οἱ ἐκπρόσωποί Σας παρουσιάζουν ταλαντεύσεις στό ζήτημα τῆς διεξαγωγῆς ἀποφασιστικῆς πάλης ὑπέρ τῆς κομματικότητας καί κατά τῶν λικβινταριστῶν, ἀκολουθοῦν τό δρόμο τοῦ «συμφιλιωτισμοῦ», πού ἀντικειμενικά ἐξυπηρετεῖ *μόνο* τούς λικβινταριστές.

Ἡ ταλάντευση σέ μιά τέτια σοβαρή στιγμή καμπῆς στήν κομματική ζωή εἴμαστε βαθιά πεπεισμένοι ὅτι θά εἶναι πρός ὄφελος μόνο τῶν ἐχθρῶν τοῦ Κόμματος.

Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἐφαρμόσουμε τή γραμμή τῆς κομματικότητας *χωρίς* τούς ἐκπροσώπους Σας, ἤ, ἴσως, καί *ἐνάντιά*

τους ἀκόμη. Γιά τό ζήτημα αὐτό Σᾶς πληροφοροῦμε τώρα μέ λίγες λέξεις. Ὅμως λεπτομερειακά θά ἐξηγηθοῦμε μαζί Σας αὐτές τίς μέρες καί τό πιθανότερο στόν Τύπο.

Ἐλπίζουμε ὅτι θά κατανοήσετε, γιατί ἀκριβῶς σέ Σᾶς, σέ μιά ὀργάνωση μέ τήν ὁποία βρισκόμαστε τόσο κοντά ἰδεολογικοπολιτικά, ἀπευθυνόμαστε κατά πρῶτο λόγο.

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς

Τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ — μπολσεβίκοι:

Λένιν

Γκριγκόρι

10/IV 10.

Γράφτηκε στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

9

* ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Κοπεγχάγη, 2 τοῦ Σεπτέμβρη * 1910.

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Στό φύλλο τῆς «Vorwärts» τῆς 28 τοῦ Αὐγούστου δημοσιεύτηκε ἀνώνυμο ἄρθρο γιά τήν κατάσταση στό Κόμμα τῆς Ρωσίας, πού ἀποτελεῖ ἕνα πρωτάκουστο σκάνδαλο [281]. Στό ἀποκορύφωμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνοῦς συνεδρίου, στό ὁποῖο ὅλοι ἔχουν κυριευτεῖ ἀπό τήν προσπάθεια νά διατηρηθεῖ ἡ σοσιαλιστική ἑνότητα, νά συζητηθοῦν μέ ὅλη τήν προσοχή οἱ ἐσωτερικές διαφωνίες πού ὑπάρχουν στά Κόμματα ὁρισμένων χωρῶν, νά ἀποφευχθεῖ ὅσο εἶναι δυνατό ἡ ἐπέμβαση στίς διαφωνίες αὐτές, νά προπαγανδιστεῖ ἡ δύναμη, τό μεγαλεῖο καί τό ἠθικό γόητρο τῆς σοσιαλδημοκρατίας σέ ὅλες τίς χῶρες, σ' αὐτήν ἀκριβῶς τή στιγμή στό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Γερμανικοῦ Κόμματος ἐμφανίζεται ἔξαφνα χωρίς καμιά ἀφορμή, χωρίς καμιά ἐμφανή ἀνάγκη, ἕνα ἄρθρο μέ ἀπίστευτες ἐπιθέσεις

* Στό πρωτότυπο ἀπό παραδρομή: «Αὐγούστου». *Ἡ Σύντ.*

κατά τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Στό ἀναφερόμενο ἄρθρο ἐπικρίνεται ξεδιάντροπα ὅλο τό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα τῆς Ρωσίας· τό ἄρθρο προσπαθεῖ μέ τά πιό μαῦρα χρώματα νά παρουσιάσει μπροστά στόν κόσμο τοῦ ἐξωτερικοῦ τήν κατάπτωση, τήν ἀδυναμία καί τήν ἀποσύνθεση τῆς σοσιαλδημοκρατίας στή Ρωσία. Παρακάτω στό ἄρθρο ἐπικρίνονται καί συκοφαντοῦνται ἀπό τή βάση ὥς τήν κορυφή ὅλες χωρίς ἐξαίρεση οἱ ὁμάδες καί τά ρεύματα μέσα στό Κόμμα· τέλος, περιέχονται χονδροειδεῖς ἐπιθέσεις ἐνάντια στά ἐπίσημα κεντρικά ὄργανα τοῦ Κόμματος: στήν Κεντρική Ἐπιτροπή, στό Κεντρικό Ὄργανο, κατηγορώντας τα γιά μονόπλευρο φραξιονισμό κτλ.· μέ ἀνήκουστο τρόπο συκοφαντοῦνται καί ὁρισμένα μέλη τῶν κεντρικῶν αὐτῶν ὀργάνων.

Ἕνα τέτιο ἄρθρο στό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Γερμανικοῦ Κόμματος, μέ τό ὁποῖο ὁ ἀνώνυμος συντάκτης του εἶχε σκοπό νά ἱκανοποιήσει μόνο ἕνα αἴσθημα ἐκδίκησης γιά κάποια μικρή προσωπική προσβολή, θά βλάψει τά συμφέροντα τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κινήματος στή Ρωσία· τό ἄρθρο αὐτό ἀποτελεῖ πρωτοφανή παραβίαση τῆς διεθνιστικῆς ἀλληλεγγύης καί ἀδελφότητας ἀπέναντι στή ρωσική σοσιαλδημοκρατία. Καί ἄν τό ρωσικό Κόμμα, πού διαθέτει πολλούς καί γνωστούς λόγιους, στή διάρκεια πολλῶν χρόνων ἀπόφυγε νά φέρει τίς ἐσωτερικές του ὑποθέσεις στίς στῆλες τοῦ γερμανικοῦ κομματικοῦ Τύπου, αὐτό ἔγινε μόνο καί μόνο, γιατί τό Κόμμα δέν θεωρεῖ ὅτι ὁ ξένος Τύπος εἶναι τό κατάλληλο ἔδαφος πάλης γιά τήν ἐπίλυση τῶν διαφωνιῶν του. Ἡ πραγματοποίηση τῆς ἑνότητας τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας εἶναι καί παραμένει τό πιό σύνθετο καί τό πιό σοβαρό καθῆκον ὅλων τῶν συντρόφων στή Ρωσία, καί πρίν ἀπόλα τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τοῦ Κόμματος. Εἶναι φανερό ὅτι πρός τό συμφέρον τῆς διατήρησης τῆς ἑνότητας εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀποφευχθεῖ καθετί πού ἐμποδίζει τό ξεπέρασμα τῶν ἐσωτερικῶν διαφωνιῶν. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι κανείς δέν πρέπει νά ἔχει ἀντίρηση γιά ἕνα ἤρεμο, ἀντικειμενικό φώτισμα τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς τοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας. Ὅμως ἐμεῖς μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο εἴμαστε ἀντίθετοι στήν κακόβουλη, φτηνή καί ὕπουλη κριτική τοῦ κινήματος, τοῦ Κόμματος καί τῶν κεντρικῶν του ὀργάνων, ὅπως γίνεται στό ἀναφερόμενο ἄρθρο, πολύ περισσότερο πού ὁ ἀνώνυμος συντάκτης, ὁ ὁποῖος παρουσιάζεται στό ἄρθρο του στό ρόλο ἀνθρώπου ξένου πρός τό Κόμμα καί γνώστη ὅμως τῶν πά-

ντων, φιγουράρει σάν άνταποκριτής τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τῆς ἐφημερίδας «Vorwärts», πράγμα πού προσδίνει στό ἄρθρο αὐτό τό χαρακτήρα ἐπίσημης ἄποψης τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας — «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»

Γκ. Πλεχάνοφ

Α. Βάρσκι

Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, μέλος τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου

Ν. Λένιν (Βλ. Οὐλιάνοφ)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Α. Βάρσκι καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

10

* ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

26 τοῦ Ὀχτώβρη 1910.

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Σᾶς διαβιβάσαμε στίς 24 τρ. μ. ἀπόσπασμα τοῦ γράμματος τοῦ σ. Πολετάγεφ πού ἔστειλε σέ μᾶς. Ἐκτός ἀπό τό ἀπόσπασμα αὐτό, σᾶς ἀνακοινώνουμε συμπληρωματικά ὅτι ὁ σ. Πολετάγεφ παρακαλεῖ νά στείλετε χρήματα γιά τήν ἐφημερίδα μέ *ἐντολή ὅλης τῆς ὁμάδας* καί ὅτι, ὅπως προκύπτει ἀπό τό γράμμα του, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή αὐτῆς τῆς (γνωστῆς σέ σᾶς) ἐφημερίδας * ὁρίστηκε *ἐπίσης ἀπό τήν ὁμάδα.*

Ἀπό τήν πλευρά μας ὑποστηρίζουμε τήν παράκληση τῆς ὁμάδας τῆς Δούμας καί θεωροῦμε ὅτι τό ἔργο τῆς ἔκδοσης τῆς ἐφημερίδας πού αὐτή ἄρχισε εἶναι τόσο σοβαρό, ὥστε συμφωνοῦμε νά δοθεῖ ἀπό τό ΓΕΚΕ δάνειο ἀπό τά ποσά πού διαβιβάστηκαν ἀπό τούς

---

* Πρόκειται γιά τήν ἐφημερίδα «Ζβεζντά». *Ἡ Σύντ.*

μπολσεβίκους στούς μεσεγγυητές Κάουτσκι, Μέρινγκ καί Τσέτκιν, είδικά γιά νά σταλοῦν στήν ὁμάδα 1000 (χίλια) ρούβλια.

Παρακαλοῦμε πολύ τό ΓΕΚΕ νά μᾶς δόσει σήμερα ἤδη ἐπίσημη ἀπάντηση γιά τό ζήτημα αὐτό...

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς

Τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ

Λένιν, Γκριγκόρι

Γράφτηκε στό Παρίσι (τοπικό)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 11

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

11

ΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΥ. ΧΕΪΒΟΥΝΤ

Τό Διεθνές συνέδριο εὔχεται στόν Οὐίλιαμ Χέιβουντ ἐξονόματος τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος ὅλου τοῦ κόσμου ἐπιτυχίες στό μεγάλο ἀγώνα πού διεξάγει πρός τό συμφέρον τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. Τό συνέδριο στιγματίζει ἀποφασιστικά τήν προσπάθεια τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ὀρυχείων νά πετύχουν τήν καταδίκη ἑνός ἀθώου μόνο καί μόνο γιά τίς ὑπηρεσίες του πρός τό ὀργανωμένο προλεταριάτο. Τό συνέδριο βλέπει τόσο τή δίκη, ὅσο καί τή συστηματική συκοφαντική ἐκστρατεία ἐνάντια στόν Χέιβουντ ἀπό ὅλο τόν καπιταλιστικό Τύπο σάν ἔκφραση τῆς ὅλο καί πιό ἰσχυρά ἐκδηλούμενης ταξικῆς πολιτικῆς τῆς ἀμερικανικῆς ἀστικῆς τάξης καί τῆς παντελοῦς ἔλλειψης σ' αὐτήν ὑπομονῆς καί αἰσθήματος τιμῆς σέ ὅλες τίς περιπτώσεις πού ἀπειλοῦν τά κέρδη καί τή δύναμή της. Ταυτόχρονα τό συνέδριο χαιρετίζει τούς σοσιαλιστές τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, πού μέ τόση ἐνεργητικότητα καί ἐνθουσιασμό ἀπόκρουσαν τήν ἐπίθεση αὐτή.

Τό προλεταριάτο τῆς Εὐρώπης, πού τό διαποτίζει ἡ ταξική συνείδηση, βλέπει ὅτι ἡ πράξη αὐτή ἀλληλεγγύης ἦταν ἐκδήλωση μεγάλης δύναμης πού ἀποτελεῖ τήν ἐγγύηση τῶν μελλοντικῶν ἐπιτυχιῶν καί ἐλπίζει ὅτι τό ἀμερικανικό προλεταριάτο θά ἐκδηλώσει τήν ἴδια ἐπίσης ἀποφασιστικότητα καί ἀλληλεγγύη στήν πάλη γιά τήν ὁλοκληρωτική ἀπελευθέρωσή του.

Ν. Λένιν *

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 18 καί 24 τοῦ Αὐγούστου 1907 στή Στουτγάρδη

Δημοσιεύτηκε τό 1907 στό βιβλίο «Τό Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης» Πετρούπολη, ἐκδ. «Νόβι μίρ»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

* Τό χαιρετιστήριο ἔχει ἐπίσης ὑπογραφεῖ ἀπό ὅλα τά μέλη τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου, πού ἀποτελοῦσαν τό προεδρεῖο τοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης. *Ἡ Σύντ.*

12

ΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΜΠΕΜΠΕΛ

Πρός τόν σύντροφο Ἄουγκουστ Μπέμπελ

Ἐξονόματος τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας, ἐξονόματος ὅλων τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας, οἱ ὁποῖοι διεξάγουν σκληρό ἀγώνα ἐνάντια στό ζυγό τοῦ τσαρισμοῦ καί τῆς ἀστικῆς τάξης πού τούς ἕνωσε ἡ ἀντεπανάσταση, καί μέ τήν εὐκαιρία τῆς 70-χρονης ἐπετείου ἀπό τή γέννησή Σας, στέλνουμε σέ Σᾶς, τόν πρωτοπόρο ἀγωνιστή τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας καί ἡγέτη τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, θερμό χαιρετισμό.

Ἀρχίσατε τή δράση Σας στό ἐργατικό κίνημα πρίν μισό σχεδόν αἰώνα σάν νεαρός τορναδόρος, στήν ἀρχή σάν πατριώτης, μετά σάν δημοκράτης πού δουλεύει ἔνθερμα στούς μορφωτικούς ἐργατικούς συνδέσμους καί μέ τήν ἐξέλιξή Σας ἐκφράσατε τό βῆμα προόδου πού ἔγινε τήν περίοδο ἐκείνη ἀπ' ὅλο τό διεθνές προλεταριάτο. Στίς ἀρχές τῆς περιόδου αὐτῆς ἡ πλειοψηφία τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν, εἴτε ἀκολουθοῦσε τά ἀστικά κόμματα, εἴτε, στήν καλύτερη περίπτωση, ἔψαχνε νά βρεῖ τό δικό της, τόν ταξικό δρόμο πρός τό σοσιαλισμό, καί ριχνόταν ἀπό τή μιά σοσιαλιστική καί ἀναρχική σεχταριστική ὁμάδα στήν ἄλλη. Τώρα ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν τοῦ πολιτισμένου κόσμου εἶναι σοσιαλδημοκράτες, καί ἀκριβῶς στή Γερμανία οἱ θεωρητικές βάσεις τοῦ μαρξισμοῦ πιό βαθιά καί πιό πλατιά ἀπό ὁπουδήποτε ἀλλοῦ εἰσχώρησαν στίς μάζες τοῦ προλεταριάτου, φωτίζοντας μέ λαμπρό φῶς τήν πάλη του γιά τό γκρέμισμα τοῦ καπιταλισμοῦ.

Στό πρόσωπό Σας τιμοῦμε τόν ἐργατικό ἡγέτη πού μέ τό παράδειγμά του ἔδειξε ὅτι ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν πρέπει νά γίνει ὑπόθεση τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν. Οἱ γερμανοί συνειδητοί ἐργάτες, στηριζόμενοι στή θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ, κατάφεραν πιό πολύ ἀπ' ὅ,τι στίς ἄλλες χῶρες νά προφυλάξουν τό κίνημά τους ἀπό τά λάθη τοῦ ὀπορτουνισμοῦ καί τοῦ ἀναρχισμοῦ, κατάφεραν νά δημιουργήσουν ἰσχυρές μαζικές ὀργανώσεις, συνδικαλιστικές καί πολιτικές, κατάφεραν νά συσπειρωθοῦν σέ μιά ενιαία ταξική δύναμη. Καί σέ ὅλες τίς στροφές τῆς ἱστορίας, τότε πού σηκώνονταν ψηλά τά κύματα τοῦ ἐθνικοῦ σωβινισμοῦ, τότε πού συσπειρωνόταν ἡ φεουδαρχομοναρχική καί κληρική ἀντίδραση, ἡ ὁποία εἶχε κηρύξει ἐξοντωτικό πόλεμο ἐνάντια στίς σοσιαλιστικές ὀργανώσεις, ἡ ταξική αὐτή δύνα-

μη μπόρεσε σωστά νά βρεῖ τό δρόμο της, μπόρεσε νά ὑπερασπίσει καί ὅλο πιό πλατιά, ὅλο πιό βαθιά νά διοχετεύσει στίς μάζες τήν ἐπαναστατική της κοσμοθεωρία, νά κάνει συνείδηση στίς μάζες ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ μελλοντική μεγάλη σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Στήν πενηντάχρονη δράση Σας οἱ ἐργάτες τῆς Ρωσίας βλέπουν μιά ἀπό τίς ἐγγυήσεις ὅτι στή μελλοντική αὐτή ἀποφασιστική πάλη, πού ἡ χαραυγή της διαφαίνεται καθαρά στή Γερμανία καί στίς ἄλλες προηγμένες χῶρες, τό σοσιαλδημοκρατικό προλεταριάτο θά μπορέσει ὄχι μόνο νά παλέψει μέ τήν ἴδια ἐπίσης ὁλόψυχη δραστηριότητα καί πίστη στίς δυνάμεις του, μέ τήν ὁποία κέρδισε μιά σειρά νίκες στήν ἐποχή τῶν ἀστικῶν ἐπαναστάσεων, ἀλλά θά μπορέσει ἐπίσης νά νικήσει καί νά σαρώσει μιά γιά πάντα τό οἰκοδόμημα τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης.

Τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Κεντρικοῦ
Ὀργάνου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος
τῆς Ρωσίας *Λ. Μάρτοφ*
Ν. Λένιν
Γ. Κάμενεφ *

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Φλεβάρη 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό ἄγνωστο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

13

ΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Τ. ΚΙΡΚΟΒΑ

Τίνα, οἱ μαρξιστές πού συγκεντρώθηκαν σέ δεῖπνο μετά τό Συνέδριο, σοῦ διαβιβάζουν τά συγχαρητήριά τους.

Ὁ Γκεόργκι σου
*Ν. Λένιν***

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Σεπτέμβρη 1910
Στάλθηκε ἀπό τήν Κοπεγχάγη στή Σόφια

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά βουλγαρικά τό 1957 στό περιοδικό «Ἰζβέστιγια τοῦ Ἰνστιτούτου Ἱστορίας τοῦ ΚΚΒ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΒ», τ. 1-2. Σόφια

Στά ρωσικά δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο γραμμένο ἀπό τόν Γκ. Κίρκοφ καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν
Μετάφραση ἀπό τά βουλγαρικά

---

* Τό χαιρετιστήριο ἔχει ἐπίσης ὑπογραφεῖ καί ἀπό τά μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. *Ἡ Σύντ.*

** Τό χαιρετιστήριο ἔχει ὑπογραφεῖ ἐπίσης ἀπό τούς Ζ. Γκέντ, Ρ. Λούξεμπουργκ, τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ, Κ. Μούρ καί Γ. Κάρσκι. *Ἡ Σύντ.*

14

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ «ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ» ΤΗΣ ΓΕΝΕΥΗΣ

Γενεύη, 14 τοῦ Δεκέμβρη 1908.

Κύριον πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς
τοῦ Συνδέσμου φιλαναγνωστῶν [Société de Lecture]

Ἀξιότιμε Κύριε,

Ὄντας ἀναγκασμένος νά ἐγκαταλείψω τή Γενεύη καί νά ἐγκατασταθῶ στό Παρίσι, ἔχω τήν τιμή νά Σᾶς γνωστοποιήσω, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 31 τοῦ καταστατικοῦ, ὅτι ἀποχωρῶ ἀπό τό Σύνδεσμο.

Ἐπιτρέψτε μου, κύριε πρόεδρε, νά εὐχαριστήσω στό πρόσωπό Σας τό σύνδεσμο φιλαναγνωστῶν, ὁ ὁποῖος τόσο μέ ἐξυπηρέτησε χάρη στή θαυμάσια ὀργάνωση καί δουλιά του.

Δεχτεῖτε, κύριε πρόεδρε, τή διαβεβαίωση τοῦ βαθύτατου σεβασμοῦ μου.

Βλ. Οὐλιάνοφ

M-lle Marie Oulianoff
(pour Mr. Vl. Oulianoff)
27. Bd. St.-Marcel. 27. Paris.

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στά γαλλικά τό 1952 στό βιβλίο «M. Pianzola. Lénine en Suisse» [Genève]

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

15

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

Παρίσι, 12 τοῦ Γενάρη 1909.

Κύριον Γενικό Διευθυντή
τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης

Ἔχω τήν τιμή νά Σᾶς παρακαλέσω ὅπως μοῦ ἐπιτρέψετε νά ἐπισκέπτομαι τό ἀναγνωστήριο τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἐπιπρόσθετα ἐπισυνάπτω συστατικό γράμμα τοῦ βουλευτῆ τοῦ νομοῦ Νιέβρ κυρίου Λ. Γκ. Ρομπλέν.

Δεχτεῖτε, ἀξιότιμε κύριε, τή διαβεβαίωση τοῦ βαθύτατου σεβασμοῦ μου.

Βλ. Οὐλιάνοφ

24. Rue Beaunier
Paris. XIV.

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

16

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ Π. Α. ΚΡΑΣΙΚΟΦ

1

Γενεύη, 31 τοῦ Γενάρη 1905.

Ἀξιότιμε Κύριε!

Ὁ κομιστής τοῦ γράμματος αὐτοῦ σ. Μπέλσκι εἶναι ὁ μόνος ἐκπρόσωπος τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ» τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. Ἡ ὁμάδα μας ἀποτελεῖται ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν ἐπιτροπῶν τοῦ Κόμματος καί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Βπεριόντ» εἶναι ἐξουσιοδοτημένη νά ἐκπροσωπεῖ τά συμφέροντα καί τίς ἀπόψεις τῶν παραπάνω ἐπιτροπῶν, ἀνάμεσα στίς ὁποῖες βρίσκεται ἐπίσης καί ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης.

Εὐαρεστηθεῖτε, ἀξιότιμε κύριε, νά δεχτεῖτε τή διαβεβαίωση τῆς ἀπόλυτης ἐκτίμησής μου.

Βλ. Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

2

Γενεύη, 14 τοῦ Φλεβάρη 1905.

Ὁ κομιστής τοῦ γράμματος αὐτοῦ πολίτης Μπέλσκι εἶναι ὁ μόνος ἐκπρόσωπος στό Παρίσι τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας.

Ὁ ἐξουσιοδοτημένος ἀντιπρόσωπος τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου γιά τό ἐξωτερικό *

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

* Παρακάτω ἀκολουθεῖ ἡ ὑπογραφή: *«Π. Στεπάνοφ»*. *Ἡ Σύντ.*

17

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΝ Ο. Α. ΠΙΑΤΝΙΤΣΚΙ

Γενεύη, 13 τοῦ Ἰούνη 1905.

Μέ τό πιστοποιητικό αὐτό ὁρίζουμε ἐξουσιοδοτημένο ἀντιπρόσωπο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας τόν σ. *Φρέιταγκ* καί παρακαλοῦμε τίς ἄλλες ὀργανώσεις καί Κόμματα νά τοῦ παρέχουν κάθε βοήθεια.

Ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας

Ν. Λένιν (Βλ. Οὐλιάνοφ)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

18

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ Β. ΝΤ. ΜΠΟΝΤΣ-ΜΠΡΟΥΓΕΒΙΤΣ

1 *

Genève, le 31 τοῦ Ἰούλη 1905.

Ὁ σύντροφος Βλ. Ντμ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς ὁρίζεται προϊστάμενος τοῦ τυπογραφείου τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Γενεύη.

Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τό ἐξωτερικό *Ν. Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

2 [282]

Genève, le 6/X 1905.

Μέ τό γράμμα αὐτό Σᾶς παρακαλοῦμε θερμά νά παράσχετε στόν σύντροφό μας Μπόντς-Μπρουγέβιτς κάθε δυνατή βοήθεια τόσο σέ συμβουλές, ὅσο καί μέ ἔργα.

Β. Οὐλιάνοφ (Β. Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Λ. Π. Μαντελστάμ-Κρουτσίνα καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 51. *Ἡ Σύντ.*

19

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΝ Ι. Π. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ

Μέ τό πιστοποιητικό αὐτό βεβαιώνω ὅτι ὁ σύντροφος *Ποκρόβσκι* ἐκλέχτηκε ἀπό τή σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα τῆς τρίτης Δούμας ἀντιπρόσωπος στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 26 Αὐγούστου 1910 στήν Κοπεγχάγη

Δημοσιεύτηκε στά γαλλικά τό 1911 στό βιβλίο «Huitième Congrès socialiste International», Gand

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

20

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤΑΒΙΝΤΣΟΝ

30. I. 05. Plattenstrasse 33

Herrn *Davidson. Z ü r i c h* *
(μέ χημική μελάνη)

θ ά τ ο ῦ δ ό σ ο υ ν συνδέσεις, ὅταν αὐτός θά τίς ζητήσει;
ὁ ἴδιος θά δουλεύει πότε μέ τή μία, πότε μέ τήν ἄλλη ὁμάδα (μέ τούς μενσεβίκους ἤ μέ τούς μπολσεβίκους), παραμένοντας μακριά.
θά μείνει στή Ζυρίχη ἀκόμη 5-6 ἡμέρες.

Γράφτηκε στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* —Κύριο *Ντάβιντσον, Ζ υ ρ ί χ η* . *Ἡ Σύντ.*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙ ΣΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΥΤΗΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ, ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙ ΣΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΥΤΗΣ

(1905-Νοέμβρης τοῦ 1910)

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΩΝ ΤΗΣ ΖΥΡΙΧΗΣ. *18 τοῦ Γενάρη 1905.*
Τόμ. 9ος, σελ. 167-169.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ε. ΝΤ. ΣΤΑΣΟΒΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ. *19 τοῦ Γενάρη 1905.*
Τόμ. 9ος, σελ. 170-174.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΓΚΡΟΪΛΙΧ. *3 τοῦ Φλεβάρη 1905.*
Τόμ. 9ος, σελ. 234-239.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Α. Α. ΜΠΟΓΚΝΤΑΝΟΦ ΚΑΙ Σ. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ. *11 τοῦ Φλεβάρη 1905.*
Τόμ. 9ος, σελ. 246-251.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ. *28 τοῦ Φλεβάρη 1905.*
Τόμ. 9ος, σελ. 291-292.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ. *2 τοῦ Ἰούνη 1905.*
Τόμ. 10ος, σελ. 224.

OFFENER BRIEF AN DIE REDAKTION «LEIPZIGER VOLKSZEITUNG» – ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «LEIPZIGER VOLKSZEITUNG». *Ἀργότερα ἀπό τίς 25 τοῦ Ἰούνη 1905.*
Τόμ. 10ος, σελ. 306-311.

AU BUREAU SOCIALISTE INTERNATIONAL – ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ. *4 τοῦ Ἰούλη 1905.*
Τόμ. 10ος, σελ. 330-333.

ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΑΧΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ. *16 τοῦ Ὀχτώβρη 1905.*
Τόμ. 11ος, σελ. 338-340.

ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ. *Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1905.*
Τόμ. 17ος, σελ. 399-401.

ΣΤΟ ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΙΧΝΑ». *Ἰούλης τοῦ 1910.*
Τόμ. 19ος, σελ. 312-316.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ *

(1905 — Νοέμβρη τοῦ 1910)

1905

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΝΙΖΝΙ-ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀρχές τοῦ Γενάρη 1905

Γιά τό γράμμα αὐτό ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια δυό φορές ρώτησε τήν ἐπιτροπή τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ: στίς 14 τοῦ Γενάρη 1905: «Πήρατε τό γράμμα τοῦ Λένιν πού στάλθηκε στήν ἴδια ἐπίσης διεύθυνση;» καί στίς 3 τοῦ Φλεβάρη: «Γράψατε ὅτι πήρατε τό γράμμα τοῦ Λένιν, ὅμως μέ ποιά διεύθυνση;» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΦΙΛΑΤΟΦ (Β. ΣΕΒΕΡΤΣΕΦ) ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Τέλη τοῦ Γενάρη — ἀρχές τοῦ Φλεβάρη 1905

Τόμ. 9ος, σελ. 419.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ Τ. Β. ΣΤΗΝ ΟΔΗΣΣΟ

Φλεβάρης τοῦ 1905

Γιά τό γράμμα αὐτό ἔγραψε ἡ Ο. Ι. Βινογκράντοβα στόν Β. Ι. Λένιν στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1905: «Στό γράμμα σας πρός τόν σύντρ. Τ. ὑπενθυμίζετε τήν ὑπόσχεσή μου νά γράψω γιά τό Νίζνι Νόβγκοροντ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΝΤ. ΜΠΟΝΤΣ-ΜΠΡΟΥΓΕΒΙΤΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Τέλη τοῦ Φλεβάρη 1905

Ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς ἔγραφε στόν Β. Ι. Λένιν στίς 5 τοῦ Μάρτη 1905 σέ γράμμα μέ παραλήπτη τήν Β. Μ. Βελίτσκινα στή Γενεύη: «Μόλις τώρα πῆρα τό μικρό Σας σημείωμα πού μέ χαροποίησε ἀνείπωτα» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

---

* Στόν κατάλογο ἔχουν ἐπίσης συμπεριληφθεῖ καί τά γράμματα πού στούς τόμους 9-19 τῆς 5ης ἔκδοσης τῶν Ἀπάντων ἀναφέρονται ἀνάμεσα στίς ἐργασίες τοῦ Β. Ι. Λένιν πού δέν βρέθηκαν ὥς τώρα. *Ἡ Σύντ.*

ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΦΙΛΑΤΟΦ (Β. ΣΕΒΕΡΤΣΕΦ) ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Μάρτης καί άρχές τοῦ 'Απρίλη 1905

Ὑπόμνημα γιά τό πρῶτο γράμμα γίνεται στό ἀπαντητικό γράμμα τοῦ Β. Β. Φιλάτοφ πού γνωστοποιεῖ στόν Ι. Β. Λένιν ὅτι τήν εἰσήγηση γιά τά ζητήματα τῆς τεχνικῆς προετοιμασίας τῆς ἐξέγερσης μπορεῖ νά τήν κάνει ὁποτεδήποτε. Γιά τό δεύτερο γράμμα τοῦ Λένιν ὁ Φιλάτοφ γράφει: «Ἡ ἐπιτίμησή σας πολύ μέ πίκρανε, ὅμως αὐτή ἀπόλυτα μοῦ ἄξιζε» (ὅπως φαίνεται στό γράμμα τοῦ Λένιν γινόταν λόγος γιά τήν καθυστέρηση τῆς ἀποπεράτωσης τῆς δουλιᾶς) (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιστούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. ΝΤ. ΛΕΪΤΕΪΖΕΝ (ΛΙΝΤΟΦ) ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

'Ανάμεσα στίς 23 τοῦ Μάρτη καί 22 τοῦ 'Απρίλη 1905

Τόμ. 9ος, σελ. 419-420.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Λ. Α. ΦΟΤΙΕΒΑ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

1 ἤ 2 τοῦ 'Ιούνη 1905

Γιά τό τηλεγράφημα ὁ Β. Ι. Λένιν κάνει λόγο στό γράμμα πού ἔστειλε ταυτόχρονα πρός τήν Λ. Α. Φότιεβα: «Τώρα μόλις Σᾶς ἔστειλα τηλεγράφημα» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 34).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

12 τοῦ 'Ιούλη 1905

Ὑπενθύμιση γιά τό τηλεγράφημα τοῦ Β. Ι. Λένιν γίνεται στό γράμμα τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια πρός τήν Ε. Ντ. Στάσοβα: «Σήμερα στάλθηκε τηλεγράφημα ὅτι συμφωνεῖ ὁ Φρέι γιά τήν πρόσληψη τοῦ Σμίντ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

15 τοῦ 'Ιούλη 1905

Σύντομη σημείωση τοῦ γράμματος (ἤ τηλεγραφήματος) δημοσιεύτηκε τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4, σελ. 599. Σ' αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφράζεται ὑπέρ τῆς πρότασης τοῦ Βάν Κόλ (τό περιεχόμενο τῆς πρότασης δέν ἀναφέρεται) καί πληροφορεῖ ὅτι ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ δέν εἶναι πιά ἐκπρόσωπος τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας στό ΔΣΓ.

ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

'Ανάμεσα στίς 12 καί 16 τοῦ Αὐγούστου 1905

Τόμ. 11ος, σελ. 433.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΒΟΡΟΒΣΚΙ

'Ανάμεσα στίς 15 καί 23 τοῦ Αὐγούστου 1905

Τόμ. 11ος, σελ. 434.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

7 ἤ 8 τοῦ Αὐγούστου 1905

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Λένιν κάνει λόγο σέ γράμμα πρός τό ΔΣΓ τῆς 27 τοῦ 'Οχτώβρη 1905. «...πῆρα γράμμα ἀπό τόν πολίτη Χούισμανς μέ ἡμερομηνία 5 τοῦ Αὐγούστου, στό ὁποῖο γράφει ὅτι ἡ ἐπέμβαση τῆς 'Εκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς ἔχει τό νόημα μόνο μιᾶς ἠθικῆς βοήθειας. 'Ενημέρωσα ἀμέσως τήν Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ Κόμματός μας ποιό εἶναι τό ἀκριβές νόημα τῆς πρότασης τοῦ Μπέμπελ «(σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 101).

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΓΙΑ ΤΗΝ Ρ. Σ. ΖΕΜΛΙΑΤΣΚΑ

'Ανάμεσα στίς 23 καί 25 τοῦ Αὐγούστου 1905

Τόμ. 11ος, σελ. 434.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Μ. ΛΙΤΒΙΝΟΦ ΣΤΗ ΡΙΓΑ

Τέλη τοῦ Σεπτέμβρη 1905

Τόμ. 11ος, σελ. 434.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

7 τοῦ 'Οχτώβρη 1905

Σύντομη σημείωση τοῦ γράμματος ἔχει δημοσιευτεῖ τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4, σελ. 605. Στό γράμμα ὁ Λένιν τονίζει ὅτι, παρά τήν εἰσήγηση τοῦ 'Ιούνη, αὐτός δέν ὁρίστηκε ἐκπρόσωπος στό ΔΣΓ καί παραθέτει τήν ἀκριβή ὀνομασία τοῦ Κόμματός του.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

4 τοῦ Νοέμβρη 1905

Σύντομη σημείωση τοῦ γράμματος δημοσιεύτηκε τό 1962 στό περιοδικό

«Cahiers du Monde Russe et Soviétique» τεῦχ. 4, σελ. 606. Ὁ Λένιν πληροφορεῖ ὅτι ἐκπρόσωπος στό ΔΣΓ ἀπομέρους τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας ὁρίστηκε ὁ ἴδιος.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

14 τοῦ Νοέμβρη 1905

Σύντομη σημείωση τοῦ γράμματος δημοσιεύτηκε τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique» τεῦχ. 4, σελ. 607. Ὁ Β. Ι. Λένιν πληροφορεῖ τόν Κ. Χούισμανς ὅτι, ἐπειδή ὁ ἴδιος δέν ἔχει τή δυνατότητα νά ἐκπληρώνει μέ τόν ἀπαιτούμενο τρόπο τίς ὑποχρεώσεις του στό ΔΣΓ, προσωρινά τίς μεταβιβάζει στόν πολίτη Ὀρλόβσκι (Β. Β. Βορόβσκι).

1906

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΑΧΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Μέσα τοῦ Νοέμβρη 1906

Τόμ. 14ος, σελ. 431.

1907

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. ΓΚ. ΝΤΑΟΥΓΚΕ

Νωρίτερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἀπρίλη 1907

Τόμ. 15ος, σελ. 411.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ ΣΤΟ ΟΣΛΟ

Ἀνάμεσα στίς 4 καί 11 τοῦ Μάη 1907

Τόμ. 15ος, σελ. 412.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

5 τοῦ Ὀχτώβρη 1907

Τόμ. 16ος, σελ. 506.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Α. ΑΛΕΞΙΝΣΚΙ

Ἀρχές τοῦ Ὀχτώβρη 1907

Τόμ. 16ος, σελ. 506-507.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

13 τοῦ Γενάρη 1908

Τόμ. 16ος, σελ. 507.

1908

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Χ. ΚΒΕΛΤΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

Ἀνάμεσα στίς 20 τοῦ Γενάρη καί 11 τοῦ Φλεβάρη 1908

Τόμ. 16ος, σελ. 508.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΡΕΒΕΛ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀργότερα ἀπό τίς 27 τοῦ Γενάρη 1908

Γιά τά γράμματα αὐτά στίς 27 τοῦ Γενάρη 1908 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στούς Μ. Νίλσεν καί Κ. Χούισμανς: «Θά γράψω στή Ρωσία καί θά ρωτήσω τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας ... (γιά κάθε ἐνδεχόμενο καί τήν ἐπιτροπή Ρέβελ)». Τό ἐρώτημα ἀφοροῦσε τούς ἐσθονούς σοσιαλδημοκράτες Μ. Γιουρισσόν καί Ζ. Γκ. Σέππιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 124-126).

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀργότερα ἀπό τίς 29 τοῦ Γενάρη 1908

Τόμ. 16ος, σελ. 508-509.

ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΩΝ Σ. καί ΜΠ. ΟΥΕΜΠ
«Η ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ
ΤΡΕΪΝΤ-ΓΙΟΥΝΙΟΝΙΣΜΟΥ»

Νωρίτερα ἀπό τίς 7 τοῦ Φλεβάρη 1908

Τόμ. 16ος, σελ. 509.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ ΣΤΟ νησί ΚΑΠΡΙ

12 τοῦ Φλεβάρη 1908

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στόν Α. Β. Λουνατσάρσκι στίς 13 τοῦ Φλεβάρη 1908: «Χθές σᾶς ἔστειλα ἕνα γραμματάκι σχετικά μέ τόν Μπρίγκμαν» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 135).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ ΣΤΟ νησί ΚΑΠΡΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1908

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν κάνει ὑπόμνηση στό γράμμα τῆς 19 τοῦ

Ἀπρίλη 1908 πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι: «Τό ἔγραψα κιόλας αὐτό στόν Ἀν. Βασ.-τς». Πρόκειται γιά τήν ἄρνηση τοῦ Β. Ι. Λένιν νά πάει στό ν. Κάπρι γιά πολεμική σέ ζητήματα φιλοσοφίας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 156).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ ΣΤΟ νησί ΚΑΠΡΙ

19 ἤ 20 τοῦ Ἀπρίλη 1908

Στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1908. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στόν Α. Μ. Γκόρκι: «Πῆρα τό τηλεγράφημα τό δικό Σας καί τῆς Μ. Φ. καί σήμερα ἤ αὔριο τό πρωί στέλνω τήν ἄρνησή μου... Παρακαλῶ θερμά καί Ἐσᾶς καί τούς συντρόφους νά μή δόσετε κακή ἑρμηνεία στήν ἄρνησή μου νά ἔλθω». (Σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 156, 157).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Α. ΑΛΕΞΙΝΣΚΙ

Ἀρχές τοῦ Ἰούνη 1908

Γιά τό γράμμα αὐτό κάνει λόγο ὁ Μ. Γκ. Τσχακάγια στό γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 10 τοῦ Ἰούνη 1908 (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ «ΖΕΡΝΟ» ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Ἰούνης τοῦ 1908

Γιά τό γράμμα αὐτό κάνει λόγο ὁ συνεργάτης τοῦ Ἐκδοτικοῦ Τσερενκόφ, ἀπαντώντας στόν Λένιν στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1908: «Σέ ἀπάντηση τοῦ γράμματός Σας σᾶς πληροφορῶ τά παρακάτω: ἡ ὑπόθεση μέ τό «Ζερνό» γίνεται κάθε μέρα καί χειρότερη, ἔτσι πού οὔτε νά σκεφτεῖ μπορεῖ κανείς γιά ἔκδοση τοῦ βιβλίου πρίν τό φθινόπωρο, τό ἴδιο ἀκριβῶς καί σχετικά μέ τή [συλλογή] «Στή μνήμη τοῦ Μάρξ». Τό βιβλίο γιά τό ὁποῖο γίνεται λόγος εἶναι, ὅπως φαίνεται, «Τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΗΣ ΙΙΙ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΥΜΑΣ

Δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1908

Ὁ Λένιν κάνει ὑπόμνηση αὐτῶν τῶν γραμμάτων σέ γράμμα του πρός τόν Κ. Χούισμανς τῆς 13 τοῦ Δεκέμβρη 1908: «Σχετικά μέ τούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές τῆς Τρίτης Δούμας ἔκανα *ὅ,τι περνοῦσε ἀπό τό χέρι μου*. Ἐλπίζω ὅτι θά δῶ προσωπικά μερικούς βουλευτές καί τότε θά προσπαθήσω νά ἐπαναλάβω ἀκόμη μιά φορά αὐτό, πού ἤδη τούς ἔγραψα πολλές φορές». (Σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 169). Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τή συνδρομή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς Δούμας στή Διεθνή κοινοβουλευτική ἐπιτροπή τοῦ ΔΣΓ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 268).

ΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟ ΔΙΚΗΓΟΡΟ ΜΠΕΡΝΧΑΪΜ

Μέσα τοῦ Αὐγούστου 1908

Γιά τή δήλωση στό δικηγόρο Μπερνχάιμ, πού διαχειριζόταν τήν ὑπόθεση τῶν συλληφθέντων στό Μόναχο Σ. Ν. Ράβιτς, Μ. Χοτζαμιριάν καί Τ. Μπογκντασαριάν, ὁ Β. Ι. Λένιν πληροφόρησε τόν γραμματέα τοῦ ΔΣΓ Κ. Χούισμανς σέ γράμμα του τῆς 19 τοῦ Αὐγούστου 1908: «Ὁ δικηγόρος τους, ὁ γερμανός σοσιαλιστής Μπερνχάιμ, μᾶς γράφει ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖο νά ἀποδειχτεῖ πώς οἱ συλληφθέντες εἶναι μέλη τοῦ Σοσιαλ-δημοκρατικοῦ κόμματος. Τοῦ ἔστειλα *ἐπίσημη δήλωσή μου...»* (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 163).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Μ. ΣΤΕΚΛΟΦ

Μέσα τοῦ 'Οχτώβρη 1908

Τόμ. 17ος, σελ. 457.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΝΤ. ΜΠΟΝΤΣ-ΜΠΡΟΥΓΕΒΙΤΣ

Φθινόπωρο τοῦ 1908

Τόμ. 17ος, σελ. 458.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ, ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

1 τοῦ Δεκέμβρη 1908

Στό γράμμα του ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπαντοῦσε σέ μιά σειρά ζητήματα πού εἶχαν μπεῖ ἀπό τόν Κ. Χούισμανς στήν ἐγκύκλιο τοῦ ΔΣΓ τῆς 13 τοῦ Νοέμβρη 1908 συμπεριλαμβανομένων καί τῶν ζητημάτων γιά τήν κατάσταση τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων στή Ρωσία, πού περνοῦσαν κρίση, γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ἐξωτερικοῦ, γιά τήν ἕδρα τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, καί ἐπίσης παρακαλοῦσε νά δοθοῦν στή γραμματέα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς ΙΙΙ Δούμας τά στοιχεῖα πού διέθετε τό ΔΣΓ γιά τά νομοσχέδια σχετικά μέ τό ἐργατικό ζήτημα (γιά τή μείωση τοῦ ἐργάσιμου χρόνου, γιά τά συνδικάτα, γιά τά ἐπιδόματα σέ περίπτωση ἀναγκαστικῆς ἀνεργίας, γιά τήν ἐπιθεώρηση τῶν ἐργοστασίων, γιά τή δουλιά τῶν γυναικῶν καί τῶν παιδιῶν, γιά τήν ἀσφάλιση τῶν ἀνθρακωρύχων, γιά τό μισθό ἐργασίας τῶν ἐργατῶν χειρωνακτικῆς δουλιᾶς, γιά τό μισθό ἐργασίας τῶν ὑπαλλήλων, καί τό μισθό ἐργασίας γενικά).

Σύντομη σημείωση τοῦ γράμματος αὐτοῦ ὑπάρχει στό βιβλίο εἰσερχομένων καί ἐξερχομένων ἐγγράφων τοῦ ΔΣΓ *.

1909

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. Σ. ΠΕΡΕΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ

Νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ Μάη 1909

Τόμ. 17ος, σελ. 459.

* Φωτοτυπίες ὁρισμένων σελίδων τοῦ βιβλίου αὐτοῦ φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΤΗΣ ΙΙΙ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΥΜΑΣ Ι. Π. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ

Δεύτερο 15θήμερο τοῦ Σεπτέμβρη 1909

Γιά τό γράμμα πρός τόν Ι. Π. Ποκρόβσκι ὁ Β. Ι. Λένιν κάνει ὑπόμνηση στό γράμμα του τῆς 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1909 πρός τόν γραμματέα τοῦ ΔΣΓ Κ. Χούισμανς: «Πρώτη φορά ἀκούω ὅτι στό ἴδιο τό Γραφεῖο ὑπάρχει ἐκπρόσωπος ἀπό τήν κοινοβουλευτική ὁμάδα... Μόλις πῆρα τό γράμμα Σας, ἔγραψα ἀμέσως στόν ἐκπρόσωπο τῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας στήν ΙΙΙ Δούμα καί τόν πληροφόρησα» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 209-210).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ Ἤ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΤΣΟΥΧΝΟΦ (Α. Γ. ΦΙΝΝ-ΕΝΟΤΑΓΕΒΣΚΙ)

Τέλη τοῦ Ὀχτώβρη — ἀρχές τοῦ Νοέμβρη 1909

Γιά τό τηλεγράφημα (ἤ γράμμα) τοῦ Β. Ι. Λένιν κάνει λόγο ὁ Α. Γ. Φίνν-Ἐνοταγέβσκι σέ γράμμα του τῆς 6 τοῦ Νοέμβρη 1909. Ἡ ἀλληλογραφία ἀφοροῦσε τήν ἔκδοση ἐφημερίδας πού δέν πραγματοποιήθηκε, γιατί ἡ ἀπάντηση τοῦ Β. Ι. Λένιν στόν Α. Γ. Φίνν-Ἐνοταγέβσκι δέν πάρθηκε ἔγκαιρα (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΣΕ ΑΓΝΩΣΤΟ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Ἀρχές τοῦ Νοέμβρη 1909

Τόμ. 19ος, σελ. 441.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΦΙΟΝΤΟΡ ΟΝΤΕΣΣΚΙ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ

1 ἤ 2 τοῦ Γενάρη 1910

Τόμ. 19ος, σελ. 442.

1 9 1 0

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ι. ΣΚΒΟΡΤΣΟΦ-ΣΤΕΠΑΝΟΦ («ΙΣΤΟΡΙΚ»)

Ἀνάμεσα στίς 31 τοῦ Γενάρη καί 10 τοῦ Ἀπρίλη 1910

Τόμ. 19ος, σελ. 443.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Π. ΝΟΓΚΙΝ

Ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη 1910

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Π. Νογκίν κάνει ὑπόμνηση σέ γράμμα του τῆς 7 τοῦ Ἀπρίλη 1910 πρός τούς Α. Ι. Λιουμπίμοφ, Β. Ι. Λένιν, Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, Λ. Μπ. Κάμενεφ καί Ι. Φ. Ντουμπρόβσκι: «Αὐτές τίς μέρες σέ γράμμα πού στάλθηκε στό σύν. Μεντβέντ ἀπό τή (Μ. Ι. Οὐλιάνοβα. *Ἡ Σύντ.)* ὁ σ. Λένιν μέ πληροφόρησε ὅτι

σύντομα θά σταλεῖ στήν ΚΕ ἐπίσημο γράμμα ἐξονόματος τριῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου μέ τήν πρόταση νά ἐπανεκλεγεῖ ἡ Συντακτική ἐπιτροπή καί ὑπενθυμίζει ὅτι σέ λίγο λήγει ἡ τρίμηνη προθεσμία τῆς συμφωνίας μας» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΕ

1 τοῦ Αὐγούστου 1910

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ σ. Λένιν ἔγραφε τήν 1η τοῦ Αὐγούστου 1910 στόν Ντ. Μ. Κοτλιαρένκο: «Ἐπισυνάπτω τό γράμμα γιά τό ΓΕΚΕ. Παρακαλῶ νά τό διαβάσετε *τό γρηγορότερο»* (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 259).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. Α. ΠΙΑΤΝΙΤΣΚΙ ΣΤΗ ΓΕΝΕΥΗ

1 τοῦ Αὐγούστου 1910

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1910 στόν Α. Ι. Λιουμπίμοφ: «Ἔχετε τήν καλοσύνη νά στείλετε τό συνημμένο γράμμα μέ τήν ταχεία στόν Πιάτνιτσα» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 259).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΚΟΜΠΕΤΣΚΙ ΣΤΗΝ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ

Νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ Αὐγούστου 1910

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στό δεύτερο 15θήμερο, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 23 τοῦ Αὐγούστου, τοῦ 1910 στόν Μ. Β. Κομπέτσκι: «Σᾶς γράφω καί ἐδῶ καί στό Kronborggade» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 264).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Π. ΓΚΟΛΝΤΕΝΜΠΕΡΓΚ (ΒΙΣΝΕΒΣΚΙ)

Νωρίτερα ἀπό τίς 8 τοῦ Σεπτέμβρη 1910

Τόμ. 19ος, σελ. 444.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Π. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Μέσα τοῦ Σεπτέμβρη 1910

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στόν Ι. Π. Πoκρόβσκι στίς 5 τοῦ Ὀχτώβρη 1910. «Ἐγώ σᾶς ἔγραψα πρίν δυό ἤδη ἑβδομάδες, — ἀπάντηση καμιά. Λυπηρό, πολύ λυπηρό» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 268).

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ρ. ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ

Μέσα τοῦ Σεπτέμβρη 1910

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν κάνει ὑπόμνηση σέ γράμμα πρός τόν Γ. Γ. Μαρχλέβσκι τῆς 7 τοῦ Ὀχτώβρη 1910: «Στή Ρόζα Λούξεμπουργκ ἔγραψα πρίν δυό ἑβδομάδες ἀπ' τή Στοκχόλμη» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 274).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΚΑΟΥΤΣΚΙ

Νωρίτερα άπό τίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1910

Γιά τό γράμμα πρός τόν Κ. Κάουτσκι ό Β. Ι. Λένιν έγραφε στίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1910 στόν Κ. Μπ. Ράντεκ: «Θέλω νά άπαντήσω στόν Μάρτοφ καί στόν Τρότσκι στό «Neue Zeit». Ἔγραψα ἤδη στόν Κάουτσκι καί τόν ρώτησα ἄν θά τό δημοσιεύσει καί σέ ποιό μέγεθος» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 267).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΚΑΟΥΤΣΚΙ

Ἀργότερα άπό τίς 7 τοῦ Ὀχτώβρη 1910

Γιά τό γράμμα αὐτό πρός τόν Κ. Κάουτσκι ό Β. Ι. Λένιν έγραφε στίς 7 τοῦ Ὀχτώβρη 1910 στόν Γ. Γ. Μαρχλέβσκι: «Θά δοκιμάσω νά γράψω στόν Κάουτσκι ἔστω καί προσωπικά γράμμα, γιά νά ξεκαθαριστεῖ ή ύπόθεση. Γιατί εἶναι πραγματικό σκάνδαλο ό Μάρτοφ καί ό Τρότσκι άτιμώρητα νά λένε ψέματα καί νά γράφουν λίβελους μέ τή μορφή «έπιστημονικῶν» άρθριδίων!!» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 269).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΓΚ. ΠΟΛΕΤΑΓΕΦ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

9 τοῦ Νοέμβρη 1910

Τόμ. 19ος, σελ. 445.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Ὁ Λένιν ὀνομάζει συνομωτικό φυλλάδιο τό δεύτερο «Γράμμα πρός τίς κομματικές ὀργανώσεις», πού δημοσιεύτηκε σέ χωριστό φυλλάδιο τό Δεκέμβρη τοῦ 1904 ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς μενσεβίκικης «Ἴσκρα», μέ τήν ἔνδειξη «Μόνο γιά τά μέλη τοῦ Κόμματος». Τό φυλλάδιο αὐτό κυκλοφόρησε στίς μενσεβίκικες ὀργανώσεις. Κριτική ἐξέταση τοῦ πρώτου γράμματος τῆς «Ἴσκρα», πού τό ἀναφέρει ὁ Λένιν πιό κάτω, ἔγινε ἀπό τόν ἴδιο στήν μπροσούρα «Ἡ καμπάνια τῶν ζέμστβο καί τό σχέδιο τῆς «Ἴσκρα»» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 9ος, σελ. 73-96). Στά γράμματα αὐτά ὁ Λένιν ἀναφέρεται ἐπίσης στά ἄρθρα «Ἐργατική καί ἀστική δημοκρατία» καί «Δυό τακτικές» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 9ος, σελ. 180-190 καί 257-266). — *1*.

2 Τό κύριο ἄρθρο «ἡ δημοκρατία σέ σταυροδρόμι» ἀπό τό φύλλο 77 τῆς μενσεβίκικης «Ἴσκρα» ὁ Λένιν τό ὑπόβαλε σέ κριτική στό ἄρθρο «Ἐργατική καί ἀστική δημοκρατία», πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. 3 τῆς «Βπεριόντ» τῆς 24 (11) τοῦ Γενάρη 1905 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 9ος, σελ. 180-190). — *2*.

3 Στίς 6 τοῦ Γενάρη 1905 (24 τοῦ Δεκέμβρη 1904) ὁ Λένιν ἔκανε διάλεξη γιά τήν ἐργατική καί τήν ἀστική δημοκρατία στούς πολιτικούς πρόσφυγες τῆς Γενεύης. — *4*.

4 Τό φύλλο ἀρ. 1 τῆς ἐφημερίδας «Βπεριόντ» ἔχει τήν ἡμερομηνία 4 τοῦ Γενάρη 1905 (22 τοῦ Δεκέμβρη 1904). — *4*.

5 Πρόκειται γιά τίς τρεῖς συνδιασκέψεις τῶν μπολσεβίκικων τοπικῶν ἐπιτροπῶν (τοῦ Νότου, τοῦ Καυκάσου καί τοῦ Βορᾶ), πού ἔγιναν τό Σεπτέμβρη-Δεκέμβρη τοῦ 1904 καί πού ἐκφράστηκαν ὑπέρ τῆς ἄμεσης σύγκλησης τοῦ III συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. — *4*.

6 Πρόκειται γιά τίς ἐκλογές Γραφείου τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας γιά τή σύγκληση τοῦ III συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. Γιά τό Γραφεῖο τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 11ος, σελ. 462-463, σημ. 71. — *5*.

7 Ὁ Α. Μ. Γκόρκι παρεῖχε οἰκονομική βοήθεια στούς μπολσεβίκους ἀπό τά τέλη τοῦ 1902 (βλ. τή συλλογή «Ὁ Β. Ι. Λένιν καί ὁ Α. Μ. Γκόρκι, Γράμματα, ἀναμνήσεις, ντοκουμέντα», ἔκδ. 2, 1961, σελ. 360-361). — *6.*

8 Πρόκειται γιά τή δήλωση τοῦ Γραφείου τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1904 ὁ Λένιν ἐπεξεργάστηκε τό πρωταρχικό σχέδιο τοῦ ντοκουμέντου αὐτοῦ καί τό ἔστειλε σέ ὅλα τά μέλη τοῦ ΓΕΠ στή Ρωσία (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 108-110). Στό γράμμα αὐτό ὁ Λένιν καθόρισε τά βασικά σημεῖα τῆς δεύτερης παραλλαγῆς, πού βρῆκαν σχεδόν ὁλοκληρωτικά τήν ἀντανάκλασή τους στό τελικό κείμενο τῆς «Ἀνακοίνωσης» (στό κείμενο αὐτό δέν γινόταν λόγος γιά τήν ἀλληλεγγύη τοῦ ΓΕΠ μέ τήν ἐφημερίδα «Βπεριόντ» καί γιά ὅτι τό ΓΕΠ ἀναλαμβάνει τήν καθοδήγηση τῆς δουλιᾶς τῶν τοπικῶν ἐπιτροπῶν τοῦ Κόμματος). Ἡ δήλωση δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 8 τῆς «Βπεριόντ» τῆς 28 (15) τοῦ Φλεβάρη 1905 μέ τόν τίτλο «Ἀνακοίνωση γιά τή σύγκληση τοῦ τρίτου συνεδρίου τοῦ Κόμματος». — *8.*

9 Ἡ δήλωση τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού στάλθηκε πρός τούς μπολσεβίκους-συμφιλιωτιστές, μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ Λ. Μπ. Κράσιν, Β. Α. Νοσκόφ καί Λ. Ε, Γκάλπεριν, γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τήν πάλη τοῦ συμφιλιωτικοῦ τμήματος τῆς ΚΕ ἐνάντια στόν Λένιν καί στίς ὑποχωρήσεις πού ἔκανε τό τμῆμα αὐτό στούς μενσεβίκους.

Τόν Ἰούλη τοῦ 1904 χωρίς νά ξέρει ὁ Λένιν οἱ μπολσεβίκοι-μέλη τῆς ΚΕ, πῆραν ἀπόφαση, ὅπου ἀναγνώριζαν νόμιμη τήν πρόσληψη ἀπό τόν Πλεχάνοφ στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Ἴσκρα» τῶν μενσεβίκων πού εἶχαν βάλει ὑποψηφιότητα στό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, καί ἀπαγόρευαν στόν Λένιν νά προβαίνει σάν ἐκπρόσωπος τῆς ΚΕ στό ἐξωτερικό σέ ὑπεύθυνες ἐνέργειες παρά μόνο μέ ἐντολή τῆς ΚΕ, στερώντας τον ἔτσι ἀπό τά δικαιώματα τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Κόμματος στό ἐξωτερικό.

Ἄν καί ὁ Λένιν στίς 18 τοῦ Αὐγούστου 1904 ἔκανε ἔνσταση στήν ἀπόφαση αὐτή σάν παράνομη, γιατί ὁ ἴδιος δέν κλήθηκε στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ καί μάλιστα δέν τοῦ εἶχε γίνει γνωστό ὅτι τό ζήτημα αὐτό μπῆκε γιά συζήτηση, ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 72 τῆς «Ἴσκρα» τῆς 25 τοῦ Αὐγούστου.

Κατόπιν στίς 5 τοῦ Νοέμβρη στό φύλλο ἀρ. 77 τῆς «Ἴσκρα» δημοσιεύτηκε ἀνακοίνωση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅπου ὁ Λένιν κατηγοροῦνταν γιά τό ὅτι, συνεχίζοντας νά θεωρεῖ τόν ἑαυτό του μέλος τῆς ΚΕ καί δηλώνοντας γι' αὐτό ἀνοιχτά, τό κάνει αὐτό τάχα, «μέ σκοπό νά ἀποδιοργανώσει τό Κόμμα». Ἡ ΚΕ πρότεινε νά ἐξεταστεῖ ἡ διένεξη ἀπό διαιτησία ἀποτελούμενη ἀπό τούς ἀρχηγούς τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας. — *9.*

10 Οἱ πίνακες τῶν ἀνταποκρίσεων ἀπό τή Ρωσία καταρτίζονταν ἀπό τή Ν. Κ. Κρούπσκαγια πού ἔκανε καταγραφή ὅλης τῆς ἀλληλογραφίας. — *10.*

11 *«Βπεριόντ»* — παράνομη μπολσεβίκικη βδομαδιάτικη ἐφημερίδα, ἐκδιδόταν στή Γενεύη ἀπό τίς 22 τοῦ Δεκέμβρη 1904 (4 τοῦ Γενάρη 1905) ὥς τίς 5 (18) τοῦ Μάη 1905. Ὀργανωτής, ἰδεολογικός ἐμπνευστής τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Β. Ι. Λένιν. Μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἦταν οἱ Β. Β. Βορόβσκι, ὁ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι καί οἱ Α. Β. Λουνατσάρσκι. — *11.*

12 Πρόκειται γιά τίς συγκεντρώσεις τῶν παραγόντων τῶν ζέμστβο, ὅπου ἡ φιλε-

λεύθερη ἀντιπολίτευση ψήφιζε ὑπομνήματα πρός τόν τσάρο, γιά νά χαρίσει Σύνταγμα. Ὁ Λένιν ἔκανε κριτική τοῦ σχεδίου τῆς «καμπάνιας τῶν ζέμστβο» στό ἄρθρο «Ἡ καμπάνια τῶν ζέμστβο καί τό σχέδιο τῆς «Ἴσκρα»» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 73-96). — *11*.

13 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή νέα, τή μενσεβίκικη «Ἴσκρα» σέ διάκριση ἀπό τήν παλιά, τήν ἐπαναστατική «Ἴσκρα». Ἡ «Ἴσκρα» ἔγινε μενσεβίκικη ἀπό τό 53 φύλλο της, ὕστερα ἀπό τότε πού ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, ὁ ὁποῖος πέρασε στίς θέσεις τοῦ μενσεβικισμοῦ, ἔκανε μονοπρόσωπα τήν πρόσληψη στή Συντακτική ἐπιτροπή τῶν μενσεβίκων Β. Ι. Ζασούλιτς, Γ. Ο. Μάρτοφ, Α. Ν. Πότρεσοφ καί Π. Μπ. Ἀξελρόντ· ἔβγαινε ἀπό τίς 25 τοῦ Νοέμβρη 1903 ὥς τίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1905 (ἀρ. φύλ. 53-112). — *11*.

14 Στό γράμμα του τῆς 3 τοῦ Φλεβάρη 1905 ὁ Α. Μπέμπελ ἔκανε γνωστό στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι γιά τήν ἐξάλειψη τῆς διάσπασης στό ΣΔΕΚΡ τό προεδρεῖο τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τοῦ ἀνάθεσε νά προεδρεύσει στή διαιτησία στήν ὁποία πρέπει νά μποῦν ἀντιπρόσωποι τῶν μπολσεβίκων («Βπεριόντ») καί τῶν μενσεβίκων («Ἴσκρα»). Ὁ Α. Μπέμπελ στήν περίπτωση πού θά συμφωνοῦσαν οἱ μπολσεβίκοι γιά τή διαιτησία καί γιά τήν ἐκλογή ἀντιπροσώπων τους στή σύνθεση τῆς διαιτησίας παρακαλοῦσε νά ἐπιβεβαιώσει ὁ Λένιν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι πρόθυμοι νά ὑποταχθοῦν στήν ἀπόφαση. Στούς μενσεβίκους καί στους μπολσεβίκους ἔμπαινε ὁ ὅρος νά σταματήσουν κάθε πολεμική ἀπό τή στιγμή πού θά δόσουν συγκατάθεση γιά διαιτησία. — *11*.

15 Ἡ ἀνακοίνωση γιά τήν πρόταση τοῦ Α. Μπέμπελ δημοσιεύτηκε στίς 28 (15) τοῦ Φλεβάρη 1905 στό φύλ. ἀρ. 8 τῆς «Βπεριόντ» σάν σημείωση στόν ἐπίλογο «Ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή» πού συνόδευε τό κείμενο τῆς ἀνακοίνωσης τοῦ Γραφείου τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας (ΓΕΠ) γιά τή σύγκληση τοῦ III συνεδρίου τοῦ Κόμματος (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 286-289). — *12*.

16 Ὁ Λένιν ἑτοίμασε τό κείμενο τοῦ γράμματος γιά ἕνα ἀπό τά μέλη τοῦ ΓΕΠ (πιθανῶς γιά τόν Α. Μ. Ἔσσεν (Στεπάνοφ) πού ἦρθε στή Γενεύη τό Γενάρη τοῦ 1905. — *13*.

17 Τό σημείωμα ἀπό τή Μόσχα μέ τήν ἀνακοίνωση ὅτι σέ μιά συνέλευση ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ δήλωσε ὅτι ὅλα τά μέλη τῆς ΚΕ συμφωνοῦν νά συγκληθεῖ τό III συνέδριο, δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 8 τῆς «Βπεριόντ» τῆς 28 (15) τοῦ Φλεβάρη 1905. Τό σημείωμα συνοδευόταν μέ ἐπίλογο «Ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή», πού τόν ἔγραψε ὁ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι. Στόν ἐπίλογο ἀναφερόταν ὅτι ἡ ΚΕ στή διάρκεια μερικῶν μηνῶν ἀντιδροῦσε στή σύγκληση τοῦ συνεδρίου, διέλυσε τίς ἐπιτροπές πού ἐκφράζονταν ὑπέρ τοῦ συνεδρίου· τώρα πού ἡ τακτική της συντρίφτηκε, δηλώνει ὅτι συμφωνεῖ γιά τήν ἄμεση σύγκληση τοῦ συνεδρίου, σκοπεύοντας παρ' ὅλα αὐτά νά τό ματαιώσει. Ὁ Λένιν συμπλήρωσε τό κείμενο τοῦ Ὀλμίνσκι μέ τά ἑπόμενα λόγια: «Ἐλπίζουμε ὅτι οὔτε τό Γραφεῖο, οὔτε οἱ τοπικές ἐπιτροπές δέν θά ἐπιτρέψουν νά τούς κοροϊδέψουν μέ τά τεχνάσματα τῆς κομματικῆς «ἐπιτροπῆς Σιντλόβσκι»». — *13*.

18 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν γραμματέα τῆς «Ἐπιτροπῆς ἀντιπροσώπευσης τῶν ἐργατῶν» τῆς Ἀγγλίας γράφτηκε γιά τούς ἑξῆς λόγους. Τό 1904, λόγω τῶν ἀπεργιῶν στή Ρωσία, οἱ ρωσικές σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις

τοῦ Λονδίνου σχημάτισαν Ἐπιτροπή βοήθειας στούς ἀπεργούς τῆς Ρωσίας, ἡ ὁποία ἀπηύθυνε στά ἀγγλικά συνδικάτα ἔκκληση γιά βοήθεια. Εἶχε ἀποφασιστεῖ ἐπίσης νά ἀποτανθεῖ καί πρός τήν «Ἐπιτροπή ἀντιπροσώπευσης τῶν ἐργατῶν» («Labour Representation Committee»), πού γραμματέας της ἦταν ὁ Μακντόναλντ. Οἱ συνομιλίες μέ τήν Ἐπιτροπή ἀνατέθηκαν στόν Κ. Μ. Ταχταριόφ καί στόν Ν. Α. Ἀλεξέγεφ (ἀνῆκαν στή ρωσική σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση τοῦ Λονδίνου, πού τότε ἀκόμη δέν εἶχε διασπαστεῖ). Ἡ «Ἐπιτροπή ἀντιπροσώπευσης τῶν ἐργατῶν» ἀπάντησε στήν παράκληση γιά βοήθεια, βάζοντας τόν ὅρο νά δοθεῖ ἕνα χρηματικό ποσό γιά παροχή βοήθειας στίς χῆρες καί στά ὀρφανά τῶν πολυάριθμων θυμάτων τῆς 9 (22) τοῦ Γενάρη 1905. — *15.*

19 Τά φυλλάδια τοῦ Γραφείου τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας: τό πρῶτο — «Ἐπιτακτικά ζητήματα» (γιά τήν ἐξέγερση) — δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 9 τῆς ἐφημερίδας «Βπεριόντ» τῆς 8 τοῦ Μάρτη (23 τοῦ Φλεβάρη) 1905· τό δεύτερο — «Ἡ στάση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας ἀπέναντι στούς φιλελεύθερους» — στό φύλλο ἀρ. 10 τῆς 15 (2) τοῦ Μάρτη 1905. — *17.*

20 Στήν ἀνακοίνωση τοῦ Γραφείου τῶν Ἐπιτροπῶν Πλειοψηφίας γιά τή σύγκληση τοῦ III συνεδρίου τοῦ Κόμματος, στό μέρος γιά τά ὀργανωτικά ζητήματα, πού προβλέπονταν νά λυθοῦν στό συνέδριο, ὑπῆρχε παράγραφος γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῶν κέντρων: «Τό κέντρο πρέπει νά εἶναι *ἕνα* καί μάλιστα *στή Ρωσία»* (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων, τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 72). Ὁ Λένιν ἔκθεσε τή στάση του ἀπέναντι στό σημεῖο αὐτό στό ντοκουμέντο «Τροποποίηση τοῦ σχετικοῦ μέ τά κεντρικά ὄργανα ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 330-332), ὅπου πρότεινε νά διατηρηθοῦν τά δυό κέντρα: τό κέντρο τοῦ ἐξωτερικοῦ — ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ καί τό κέντρο στή Ρωσία — ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή, πού οἱ περιοδικές τους συσκέψεις *«στήν πράξη* θά παίζουν πάντα τό ρόλο τοῦ ἀνώτατου ἤ τοῦ ἀνώτερου «Συμβουλίου» τοῦ Κόμματος» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 332). — *18.*

21 Τά μέλη τῆς ΚΕ πιάστηκαν, ὅταν γινόταν συνεδρίαση στό διαμέρισμα τοῦ συγγραφέα Λ. Ν. Ἀντρέγεφ στίς 9 (22) τοῦ Φλεβάρη 1905. — *18.*

22 Ἡ ἔκφραση αὐτή εἶναι παρμένη ἀπό τό ποίημα τοῦ ρωμαίου ποιητή Βιργίλιου «Αἰνιάδα»· μεταφρασμένη ἡ ἔκφραση αὐτή διαβάζεται: «Φοβοῦμαι τούς Δαναούς κι ὅταν ἀκόμη φέρνουν δῶρα». — *19.*

23 Γιά τή συνδιάσκεψη τῶν σοσιαλιστικῶν ὀργανώσεων τῆς Ρωσίας βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σχετικά μέ μιά μαχητική συμφωνία γιά τήν ἐξέγερση» καί «Λόγος πάνω στό ζήτημα τῶν πρακτικῶν συμφωνιῶν μέ τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες» στίς 23 τοῦ Ἀπρίλη (6 τοῦ Μάη) 1905 στό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 277-285 καί τόμ. 10ος, σελ. 183-187). — *20.*

24 Πρόκειται γιά τή συνδιάσκεψη, πού ἔγινε στό ἐξωτερικό τό Γενάρη τοῦ 1905, τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τῆς Μπούντ, τοῦ ΣΔΕΚ τῆς Λεττονίας καί τοῦ Ἐπαναστατικοῦ κόμματος τῆς Οὐκρανίας. Ἡ συνδιάσκεψη συγ-

κλήθηκε μέ πρωτοβουλία τῆς Μπούντ μέ σκοπό τή συνένωση ὅλων των σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων. Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα γιά τίς συμφωνίες μέ τά φιλελεύθερα καί τά δημοκρατικά κόμματα καί γιά τό «συνασπισμό» τῶν ἐπαναστατικῶν καί ἀντιπολιτευτικῶν ὀργανώσεων τῆς Ρωσίας. — *20.*

25 Ἀπαντώντας στό γράμμα αὐτό τό μέλος τῆς ἐπιτροπῆς Ὀδησσοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἡ Λ. Μ. Κνιπόβιτς ἀνακοίνωνε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι ἡ πληρεξουσιότητα γιά τό συνέδριο, πού πρίν εἶχε δοθεῖ ἀπό τήν ἐπιτροπή Ὀδησσοῦ στόν Β. Β. Βορόβσκι, παραχωρεῖται στόν Β. Ι. Λένιν καί ὅτι ὁ Β. Β. Βορόβσκι θά ἔχει πληρεξουσιότητα ἀπό τήν ἐπιτροπή Νικολάγεφ. — *25.*

26 Τό γράμμα προοριζόταν γιά τό «Γραμματοκιβώτιο» τῆς «Βπεριόντ», ὅμως δέν εἶχε τυπωθεῖ. Ὁ Ἴξ, ὅπως φαίνεται, εἶναι ὁ ἐπιφανής μενσεβίκος Π. Π. Μάσλοφ. — *25.*

27 Στίς 12 (25) τοῦ Μάρτη 1905 ἀνάμεσα στήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί στό ΓΕΠ κλείστηκε συμφωνία, πού δέν ἔπρεπε νά ἀνακοινωθεῖ, γιά τή σύγκληση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου. Συνάμα δημοσιεύτηκε κοινή ἔκκληση «Πρός τό κόμμα», ὅπου καθοριζόταν τό καθῆκον τοῦ συνεδρίου: νά γίνει ἡ ἐπεξεργασία τῆς τακτικῆς γιά ὅλο τό κόμμα καί νά ἀποκατασταθεῖ ἡ ὀργανωτική ἑνότητα. Στήν ἔκκληση ἀπαριθμοῦνταν οἱ ἐπιτροπές πού εἶχαν δικαιώματα καί ὑποχρεώσεις καί ἀνακοινώθηκε ὅτι ἡ ΚΕ καί τό ΓΕΠ δημιουργοῦν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή γιά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου. Ἡ ἔκκληση δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Ἀπρίλη (23 τοῦ Μάρτη) 1905 στό φύλλο ἀρ. 13 τῆς ἐφημερίδας «Βπεριόντ». — *27.*

28 Πρόκειται γιά τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τοῦ Κόμματος. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στόν Π. Α. Κράσικοφ τήν Τετάρτη 5 τοῦ Ἀπρίλη, ὑπολογίζοντας ὅτι τό συνέδριο δέν θά ἀρχίσει νωρίτερα ἀπό τή Δευτέρα (10 τοῦ Ἀπρίλη). Ὡστόσο τό συνέδριο ἄνοιξε στίς 25 τοῦ Ἀπρίλη (ν. ἡ.). Τά μέλη τῆς ΚΕ, πού ἀνῆκαν στήν ΟΕ γιά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου, ἔκαναν τήν τελευταία προσπάθεια νά συμφωνήσουν μέ τό Συμβούλιο τοῦ Κόμματος (Γκ. Β. Πλεχάνοφ, Π. Μπ. Ἀξελρόντ καί Γ. Ο. Μάρτοφ) ὥστε νά ἀναγνωρίσει τό Συμβούλιο τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ γιά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου καί νά ἐγκρίνει τή δουλιά πού ἔκανε ἡ ΟΕ. Οἱ συνομιλίες τράβηξαν μέχρι καί τόν ἐρχομό τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ συνεδρίου ἀπό τή Ρωσία στή Γενεύη καί τήν ἀναχώρηση τῶν μπολσεβίκων γιά τό Λονδίνο. — *27.*

29 *«Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»* («Ἡμερολόγιο τοῦ Σοσιαλδημοκράτη») — ὄργανο πού ἔβγαζε ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ σέ ἀκανόνιστα χρονικά διαστήματα· ἔβγαινε στή Γενεύη μέ μεγάλες διακοπές ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1905 ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1912· βγῆκαν 16 τεύχη. Ἡ ἔκδοση τοῦ «Ντνιεβνίκ» ξανάρχισε τό 1916 στήν Πετρούπολη· βγῆκε ἕνα τεῦχος. — *28.*

30 Πρόκειται γιά τήν κοινή ἔκκληση πρός τό κόμμα ἐξονόματος τῆς ΚΕ καί τοῦ ΓΕΠ τῆς 12 τοῦ Μάρτη 1905 (βλ. σημείωση 27). — *28.*

31 Στό φύλλο ἀρ. 13 τῆς «Βπεριόντ» μέ τόν τίτλο «Τό ὀργανωτικό ζήτημα» δημοσιεύτηκε τό σχέδιο εἰσήγησης γιά τό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (τοῦ

«Ἰβανόφ» — Α. Α. Μπογκντάνοφ) ἀπό τό ΓΕΠ, πού περιεῖχε ἕνα σχέδιο τροποποιήσεων τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Κόμματος. — *28.*

32 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἔκθεση τοῦ Π. Α. Κράσικοφ πού ἐκλέχτηκε ἀντιπρόσωπος γιά τό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τήν Ἐπιτροπή τῆς ὀργάνωσης ἐξωτερικοῦ (ΕΟΕ). Ἡ ΕΟΕ ἦταν ἐπικεφαλῆς τῶν διάφορων μπολσεβίκικων ὁμάδων πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τό Σύνδεσμο ἐξωτερικοῦ, ὁ ὁποῖος μετά τό II συνέδριό του βρέθηκε ὁλοκληρωτικά στά χέρια τῶν μενσεβίκων. — *28.*

33 Τό γράμμα αὐτό ἦταν ἀπάντηση στό γράμμα τῆς Ο. Ι. Βινογκράντοβα τῆς 18 τοῦ Φλεβάρη 1905 ἀπό τήν Ὀδησσό, ὅπου ἔγραφε στόν Λένιν: «Στό γράμμα Σας πρός τόν σύντρ. Τ. κάνετε ὑπόμνηση γιά τήν ὑπόσχεσή μου νά γράψω γιά τόν Νίζνι Νόβγκοροντ». — *28.*

34 Πρόκειται γιά τό συνέδριο τῶν γάλλων σοσιαλιστῶν. Τό συνέδριο ἔγινε στίς 23-25 τοῦ Ἀπρίλη 1905 στό Παρίσι· σ' αὐτό ἔγινε ἡ ἕνωση τῶν γκεντιστῶν μέ τούς ζωρεσιστές. — *29.*

35 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Γ. Ο. Μάρτοφ «Κομματικό συνέδριο ἤ συνέδριο ὁμίλων;» στό φύλλο ἀρ. 94 τῆς «Ἴσκρα» τῆς 25 τοῦ Μάρτη 1905. Στό ἄρθρο αὐτό ὁ Μάρτοφ ἔδειχνε σάν παράδειγμα στούς «λενινιστές» τή διαγωγή τῶν γκεντιστῶν καί συνάμα ἀνακοίνωνε ψεύτικα στοιχεῖα γιά τό ὅτι οἱ γκεντιστές ἀπευθύνθηκαν τάχα γιά μεσολάβηση στόν Μπέμπελ καί στή γερμανική σοσιαλδημοκρατία. Ὁ Λέιτεϊζεν ἀπάντησε στό ἄρθρο τοῦ Μάρτοφ μέ τό σημείωμα «Μιά μικρή διόρθωση!» στό φύλλο ἀρ. 15 τῆς «Βπεριόντ» τῆς 20 (7) τοῦ Ἀπρίλη. — *30.*

36 Τό ἄρθρο τοῦ Κ. Κάουτσκι ἀπό τό τεῦχος 29 τοῦ «Die Neue Zeit» - «Die Differenzen unter den russichen Sozialisten» δημοσιεύτηκε μεταφρασμένο στή ρωσική γλώσσα στό φύλλο ἀρ. 97 τῆς «Ἴσκρα» μέ τόν τίτλο «Οἱ διαφωνίες ἀνάμεσα στούς ρώσους σοσιαλιστές». Στό ἄρθρο αὐτό λεγόταν: «... Στό κόμμα τῆς Ρωσίας δέν ὑπάρχουν καθόλου ἀναθεωρητές... Αὐτός (ὁ Λένιν. *Ἡ Σύντ.)* ὑπερασπίζει τόν αὐστηρό συγκεντρωτισμό καί τά δικτατορικά δικαιώματα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐνῶ ὁ Ἀξελρόντ καί οἱ φίλοι του θέλουν νά δοθεῖ περισσότερη ἐλευθερία δράσης στίς τοπικές ἐπιτροπές. — *30.*

37 «Ἡ ὑπερνίκηση τῶν ἐμποδίων» συνίστατο στό νά μήν ἐπιτραπεῖ στούς μενσεβίκους νά πάρουν τό μπολσεβίκικο παράνομο τυπογραφεῖο στή Σαμάρα, πράγμα πού προσπαθοῦσαν ἐπίμονα νά πετύχουν οἱ μενσεβίκοι ἀντιπρόσωποι τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. — *30.*

38 Ὁ Λένιν ἦταν γείτονας τοῦ Α. Α. Πρεομπραζένσκι, ὅταν ἀπό τό 1889 ὥς τό καλοκαίρι τοῦ 1893 ζοῦσε στήν Ἀλακάγεβκα. Ὁ Α. Α. Πρεομπραζένσκι ζοῦσε μερικά βέρστια ἀπό τήν Ἀλακάγεβκα στό ἀγρόκτημα τοῦ Σόρνελ. — *30.*

39 Ὁ Β. Ι. Λένιν στέκεται λεπτομερειακά στό ἔργο τοῦ Φ. Ἔνγκελς *«Die deutsche Reichsverfassungskampagne»* («Ἡ καμπάνια στή Γερμανία ὑπέρ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Συντάγματος») στήν εἰσήγησή του στό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ στήν 1 τοῦ Μάη 1905 γιά τή συμμετοχή τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν

προσωρινή έπαναστατική κυβέρνηση (βλ. "Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 10ος, σελ. 130-131). Ή έργασία αύτή τοῦ Ἔνγκελς ἀποτελεῖ ἐξιστόρηση τῆς ἐξέγερσης τοῦ Μπάντεν-Πφάλτς τό 1849, ὅπου ὁ Ἔνγκελς πῆρε προσωπικά μέρος σάν ὑπασπιστής τοῦ Βίλλιχ.

Τήν ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι τοῦ 1905 ὁρισμένα νόμιμα ἐκδοτικά πού ἱδρύθηκαν στή Ρωσία ἐπιχείρησαν νά ἐκδόσουν τίς ἐργασίες τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ἔνγκελς μεταφρασμένες στή ρωσική γλώσσα. Ὁ Β. Ι. Λένιν θεώρησε γιά τό ἐκδοτικό τῆς Ὀδησσοῦ «Μπουρεβέστνικ» τήν ἐργασία τοῦ Κάρλ Μάρξ «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» καί ἄλλες. Ἡ μπροσούρα τοῦ Ἔνγκελς στή ρωσική γλώσσα ὡς τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση δέν εἶχε ἐκδοθεῖ. — *31.*

40 *Ὁ Σύνδεσμος ἐξωτερικοῦ τῆς ρωσικῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας* ἱδρύθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1901 σάν ὀργάνωση πού συνένωσε τούς ἐπαναστάτες μαρξιστές τοῦ ἐξωτερικοῦ. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ὁ «Σύνδεσμος» βρέθηκε στά χέρια τῶν μενσεβίκων. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1903, μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ Συνδέσμου, οἱ μπολσεβίκοι βγῆκαν ἀπ' αὐτόν καί δημιούργησαν ανεξάρτητη ὀργάνωση τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἀπάντηση στό γράμμα αὐτό δέν ἐπακολούθησε. — *33.*

41 *«Προλετάρι»* («Προλετάριος») — παράνομη μπολσεβίκικη ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα, Κεντρικό ὄργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ μετά τό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ Κόμματος. Μέ ἀπόφαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη (10 τοῦ Μάη) 1905 ὑπεύθυνος διευθυντής τοῦ ΚΟ ὁρίστηκε ὁ Β. Ι. Λένιν. Ἡ εφημερίδα ἔβγαινε στή Γενεύη ἀπό τίς 14 (27) τοῦ Μάη ὥς τίς 12 (25) τοῦ Νοέμβρη 1905. Στή δουλιά τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἔπαιρναν μόνιμα μέρος οἱ Β. Β. Βορόβσκι, Α. Β. Λουνατσάρσκι, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι. Μεγάλη δουλιά στή Συντακτική ἐπιτροπή πρόσφεραν ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια, ὁ Β. Α. Καρπίνσκι, ἡ Β. Μ. Βελίτσκινα. — *33.*

42 Τό ταξίδι στό Παρίσι ἔγινε. Στίς 24 τοῦ Μάη (6 τοῦ Ἰούνη) 1905 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε ἐκεῖ διάλεξη γιά τό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ Κόμματος καί τίς ἀποφάσεις του. — *35.*

43 Ὁ Π. Λαφάργκ διατύπωσε τή θέση του πάνω στό ζήτημα γιά τή συμμετοχή τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν στήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση σέ συνέντευξη πού ἔδοσε στόν Γ. Ντ. Λέιτεϊζεν, τόν καιρό τοῦ πρώτου συνεδρίου τοῦ ἑνιαίου Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας στίς 29 (16) τοῦ Ὀχτώβρη 1905 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 108 καί σημείωση 107). — *35.*

44 Πρόκειται γιά τή συνδιάσκεψη τῶν μενσεβίκων πού ἔγινε στή Γενεύη ταυτόχρονα μέ τό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ πού συνεδρίαζε στό Λονδίνο. — *37.*

45 Τό ζήτημα τῆς ἀντιπροσώπευσης τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο εἶχε μπεῖ γιά συζήτηση ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στίς 7 (20) τοῦ Μάη 1905. Ἡ ἀπόφαση γιά τό διορισμό τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ ἀντιπροσώπου τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές σοσιαλιστικό γραφεῖο ὑπογράφτηκε ἀπό τόν Λ. Μπ. Κράσιν, τόν Β. Ι. Λένιν καί τόν Ντ. Σ. Ποστολόβσκι, συνάμα μπῆκε ὁ ὅρος ὅτι δίνεται ἐντολή στόν Β. Ι. Λένιν νά ἐφαρμόσει τήν ἀπόφαση αὐτή, ἄν οἱ συνομιλίες πού ἄρχισαν μέ τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ τελειώσουν εὐνοϊκά. Ὁ Λένιν θεωροῦσε ὑποχρεωτικό νά ἀναγνωρίσει ὁ Πλεχάνοφ τήν ἐγκυρότητα τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου, νά μπεῖ στό κόμμα καί νά ὑποταχθεῖ στίς ἀποφάσεις του.

Οἱ μενσεβίκοι στή συνδιάσκεψή τους ἀνάδειξαν τό Γκ. Β. Πλεχάνοφ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο. Στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1905 ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, ἀνακοινώνοντας στό ΔΣΓ ὅτι εἶναι ἐξουσιοδοτημένος νά ἀντιπροσωπεύει καί τίς δυό ὁμάδες, ἐξιστόρησε κακόβουλα τή διάσπαση, μήν ἀναγνωρίζοντας τήν ἀναγκαιότητα καί τήν ἐγκυρότητα τοῦ III συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. — *37.*

46 Ἡ ἀνακοίνωση γιά τό III συνέδριο μαζί μέ τίς κυριότερες ἀποφάσεις δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 1 τῆς «Προλετάρι» τῆς 27 (14) τοῦ Μάη 1905. — *39.*

47 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση τῆς πρώτης ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μετά τό III συνέδριο, πού ἔγινε στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη (10 τοῦ Μάη) 1905, γιά τή σύγκληση τῆς ἑπόμενης ὁλομέλειας στήν 1 (14) τοῦ Σεπτέμβρη στή Γενεύη. Ἡ ἀπόφαση αὐτή δέν πραγματοποιήθηκε. — *40.*

48 Ἡ πρόταση τοῦ Α. Μπέμπελ γιά μεσολάβηση γιά τήν ἕνωση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων στάλθηκε στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο, ἀφοῦ ὁ Μπέμπελ πῆρε ἀρνητική ἀπάντηση σέ ἀνάλογη πρόταση πού στάλθηκε κατευθείαν στόν Β. Ι. Λένιν στίς 21 τοῦ Γενάρη (3 τοῦ Φλεβάρη) 1905. (Τήν ἀπάντηση τοῦ Β. Ι. Λένιν βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 11-12).

49 Ἡ ἀνακοίνωση γιά τό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ καί ἡ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου δημοσιεύτηκαν στή μπροσούρα: «Bericht über den III. Parteitag der S.D.A.P.R. ...», München («Ἀνακοίνωση γιά τό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ...», Μόναχο). Ὁ Κ. Κάουτσκι τάχθηκε μέ ἄρθρο του «Die Spaltung der russischen Sozialdemokratie» («Ἡ διάσπαση τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας») στήν ἐφημερίδα τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν — «Leipziger Volkszeitung» (ἀρ. φύλ. 135, 15 τοῦ Ἰούνη 1905) ἐνάντια στήν κυκλοφορία τῆς μπροσούρας αὐτῆς. Ἀπαντώντας στό ἄρθρο τοῦ Κάουτσκι ὁ Λένιν ἔγραψε τό «Ἀνοιχτό γράμμα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Leipziger Volkszeitung»» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 10ος, σελ. 306-311), τό ὁποῖο ἡ Συντακτική ἐπιτροπή δέν τό δημοσίευσε. — *42.*

50 Τό *«Ἀνοιχτό γράμμα»* τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς πρός τήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή τῶν μενσεβίκων, πού ἔγραψε ὁ Α. Α. Μπογκντάνοφ, δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Αὐγούστου (27 τοῦ Ἰούλη) 1905 στό φύλλο ἀρ. 11 τῆς «Προλετάρι».

Ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ πρότεινε στό μενσεβίκικο κέντρο, τήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή, νά προβοῦν σέ συνομιλίες γιά τή συνένωση, διατηρώντας τήν ἰδεολογική αὐτοτέλειά τους οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ μενσεβίκοι, πάνω στούς ἑξῆς ὅρους:

1) Οἱ τοπικές ἐπιτροπές συνενώνονται πάνω στίς βάσεις πού ἐπεξεργάστηκε τό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ·

2) ἐπιτυγχάνεται ἡ συμφωνία τῶν κέντρων γιά κοινή δράση γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἑνότητας·

3) διατηρεῖται ἡ παράλληλη ὕπαρξη τῶν κομματικῶν ὀργάνων.

Ὁ Λένιν ἔκανε κριτική τοῦ σχεδίου αὐτοῦ στό γράμμα του πρός τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τῆς 14 τοῦ Αὐγούστου 1905 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 54-56). — *42.*

51 Στό «Ἀνοιχτό γράμμα» οἱ διαφωνίες τακτικῆς ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί στούς μενσεβίκους θεωροῦνταν «ἀσήμαντες». Ἡ μπροσούρα πού ἀναφέρει ὁ Λένιν εἶναι οἱ «Δυό τακτικές τῆς σοσιαλδημοκρατίας στή δημοκρατική

ἐπανάσταση», πάνω στήν ὁποία ὁ Λένιν δούλευε τόν Ἰούνη-Ἰούλη τοῦ 1905 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 1-132). — *43.*

52 «*Die Neue Zeit*» («Νέοι Καιροί») — θεωρητικό περιοδικό τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας· ἔβγαινε στή Στουτγάρδη ἀπό τό 1883 ὥς τό 1923. Μετά τό θάνατο τοῦ Φ. Ἔνγκελς τό περιοδικό, ὄντας φορέας τῶν ἀπόψεων τοῦ Κάουτσκι, δημοσίευε συστηματικά τά ἄρθρα τῶν ἀναθεωρητῶν. — *47.*

53 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ «Ὀργανωτικά ζητήματα τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας», πού τό ἔγραψε μέ παράκληση τῶν μενσεβίκων καί δημοσιεύτηκε τόν Ἰούλη τοῦ 1904 στή μενσεβίκικη «Ἴσκρα» καί στό «Die Neue Zeit». Ὁ Κάουτσκι, πού ὑποστήριζε τούς μενσεβίκους, ἀρνήθηκε νά δημοσιεύσει τήν ἀνασκευή — ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἕνα βῆμα μπρός, δυό βήματα πίσω. Ἀπάντηση τοῦ Ν. Λένιν στή Ρόζα Λούξεμπουργκ» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 39-65), πού στάλθηκε στό «Die Neue Zeit». — *47.*

54 Ἡ ἀπόφαση γιά τό διορισμό τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ διευθυντή τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὀργάνου τοῦ Κόμματος ψηφίστηκε ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στίς 7 (20) τοῦ Μάη 1905· στόν Β. Ι. Λένιν ἀνατέθηκε νά τήν ἐκτελέσει, ἄν οἱ συνομιλίες μέ τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ τέλειωναν εὐνοϊκά. — *48.*

55 Ἡ Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία τῆς Ἀγγλίας, πού ἱδρύθηκε τό 1884, συμπεριλάβαινε στίς γραμμές της ἀντιπροσώπους τοῦ ρεφορμισμοῦ (Χάιντμαν κ.ἄ.), τῶν ἀναρχικῶν καί τῶν μαρξιστῶν πού ἀποτελοῦσαν τήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος τῆς Ἀγγλίας. Τό 1907 μετονομάστηκε σέ Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα· τό 1911 τό κόμμα αὐτό καί τά ἀριστερά στοιχεῖα τοῦ Ἀνεξάρτητου Ἐργατικοῦ κόμματος σχημάτισαν τό Σοσιαλιστικό κόμμα τῆς Βρετανίας, πού τό 1920 μαζί μέ τήν κομμουνιστική Ὁμάδα ἑνότητας ἔπαιξε τόν κύριο ρόλο στό σχηματισμό τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Μεγάλης Βρετανίας. — *49.*

56 Στήν ἀπόρρητη ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου πάνω στό ζήτημα «γιά τήν προετοιμασία τῶν ὅρων τῆς συγχώνευσης μέ τούς μενσεβίκους» ἀναφερόταν ὅτι τό συνέδριο «ἀναθέτει στήν ΚΕ νά πάρει ὅλα τά μέτρα γιά τήν προετοιμασία καί τήν ἐπεξεργασία τῶν ὅρων τῆς συγχώνευσης μέ τήν ἀποσπασμένη μερίδα τοῦ ΣΔΕΚΡ, καί μάλιστα ἡ ὁριστική ἔγκριση τῶν τέτιων ὅρων πρέπει νά ἀνατεθεῖ σέ νέο συνέδριο τοῦ Κόμματος» («Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων, τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος 1, 1954, σελ. 90). — *49.*

57 Ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς θεωροῦσε σκόπιμο νά συνεχίσει τή δουλιά στήν Οἰκονομική ἐπιτροπή τῆς ΚΕ, πού τήν εἶχε διακόψει ἀναχωρώντας στή Ρωσία· ἐπίσημα δέν εἶχε βγεῖ ἀπό τήν ἐπιτροπή αὐτή, ὅμως μέ τήν ἐπιστροφή του στή Γενεύη στήν πραγματικότητα δέν χρησιμοποιοῦνταν στή δουλιά. — *51.*

58 Πρόκειται γιά τή δεύτερη ἔκδοση τῆς μπροσούρας τοῦ Φ. Ἔνγκελς «Ὁ Λουδοβίκος Φόυερμπαχ» σέ μετάφραση καί μέ πρόλογο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ. Ἄρθρο, ἀφιερωμένο στόν πρόλογο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, ὁ Β. Ι. Λένιν δέν ἔγραψε· κριτική μερικῶν θέσεων τοῦ Πλεχάνοφ στήν ἐργασία αὐτή βλ. στό βιβλίο «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 158-160). — *51.*

59 Οἱ «ἱστορικές διατριβές γιά τήν ἐπαναστατική πάλη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ προλεταριάτου» δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Βπεριόντ» ἀρ. φύλ. 2, 3, 12, 17 καί ἡ συνέχεια στήν ἐφημερίδα «Προλετάρι» ἀρ. φύλ. 7 καί 10. Κατόπιν οἱ ἐπιφυλλίδες αὐτές ἐκδόθηκαν στή Γενεύη σέ χωριστή μπροσούρα μέ ἐπίλογο τοῦ συγγραφέα. — *51.*

60 Ἡ ἐπιφυλλίδα τοῦ Α. Β. Λουνατσάρσκι «Ἡ ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη καί οἱ συνέπειές της», ἀφιερωμένη στά γεγονότα τοῦ 1848, δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 20 τῆς «Προλετάρι», τῆς 10 τοῦ Ὀχτώβρη (27 τοῦ Σεπτέμβρη) 1905. — *51.*

61 Ὁ Β. Ι. Λένιν κάνει μνεία γιά τό γράμμα τοῦ μέλους τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ Ντ. Σ. Ποστολόβσκι τῆς 26 τοῦ Μάη 1905, ὅπου ἔγραφε: «Θά ἦταν στό ἔπακρο ἐπιθυμητό νά γράφει μέ τήν καθοδήγησή Σας ὁ Βόινοφ τουλάχιστο μιά φορά τήν βδομάδα ἕνα γενικό πολιτικό φυλλάδιο πού σέ χειρόγραφα θά στελνόταν στίς ὀργανώσεις γιά ἐκτύπωση». — *51.*

62 Ἡ μπροσούρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Δυό τακτικές τῆς σοσιαλδημοκρατίας στή δημοκρατική ἐπανάσταση» ἐκδόθηκε ἀνάμεσα στίς 19 καί 25 τοῦ Ἰούλη (1 καί 7 τοῦ Αὐγούστου) 1905. — *52.*

63 Στή μενσεβίκικη «Ἴσκρα» δημοσιεύτηκε τό πρακτικό τῆς σύσκεψης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τοῦ μενσεβίκικου κέντρου — ΟΕ τῆς 12 τοῦ Ἰούλη 1905 γιά τό ζήτημα τῆς συνένωσης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Οἱ μενσεβίκοι πρόβαλαν τό σχέδιο, λόγω τοῦ ὅτι ἦταν ἀδύνατη ἡ σύγκληση συνεδρίου, νά γίνει ἡ συνένωση τοῦ κόμματος «μέ ἀρκετές ἀμοιβαῖες ὑποχωρήσεις καί τῶν δυό μερίδων τοῦ Κόμματος»· τό πρακτικό πρόβλεπε τήν ὀργάνωση Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπό ἀντιπροσώπους καί τῶν δυό μερίδων τοῦ κόμματος, τή διατήρηση σάν ἐπίσημων ὀργάνων τοῦ κόμματος τῆς «Ἴσκρα» καί τῆς «Προλετάρι». Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔκριναν ἀποδεκτό τό σημεῖο τῶν ὅρων γιά τό σχηματισμό ΚΕ ἀπό ἀντιπροσώπους καί τῶν δυό μερίδων τοῦ ΣΔΕΚΡ· τό ζήτημα τῆς λειτουργίας δυό ὀργάνων ἀναβλήθηκε ὥς τήν ἐξακρίβωση τῆς στάσης ἀπέναντι σ' αὐτό τῶν Συντακτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν ὀργάνων αὐτῶν· σχετικά μέ τούς ὅρους στό σύνολό τους οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ θεώρησαν ὅτι, ἄν καί αὐτοί δέν βρίσκονται σέ ἀντίθεση μέ τίς βάσεις τοῦ καταστατικοῦ, δέν εἶναι ὅλες πραγματοποιήσιμες. — *54.*

64 Πρόκειται γιά τή συμφωνία πού κλείστηκε ἀπό τό μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ Λ. Μπ. Κράσιν μέ τό σοσιαλδημοκράτη Β. Λ. Κόπп (Σιουρτούκ) γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς παράνομης μεταφορᾶς ἀνάμεσα στό ἐξωτερικό καί στή Ρωσία. Μέ βάση τή συμφωνία αὐτή ὁ Β. Λ. Κόπп ἐπιχείρησε ὄχι μόνο νά μονοπωλήσει ὅλη τήν ὑπόθεση τῶν παράνομων σχέσεων μέ τή Ρωσία, ἀλλά καί νά σφετεριστεῖ ἕνα μέρος τῆς περιουσίας καί τοῦ ἔντυπου ὑλικοῦ πού διέθεταν οἱ μπολσεβίκοι. — *55.*

65 Ἡ ἐπιτροπή Ὀρλόφ-Μπριάνσκ, ἀφοῦ ἄκουσε τήν εἰσήγηση γιά τό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, δέν ἔκρινε «γιά τόν ἑαυτό της δυνατόν νά ταχθεῖ μέ τή μιά ἤ τήν ἄλλη ἄποψη» καί συνιστοῦσε στή «μειοψηφία», πού δέν ἀντιπροσωπεύτηκε στό τρίτο συνέδριο, «νά συγχωνευτεῖ μέ τό κόμμα». Συνάμα δήλωνε ὅτι «στήν περιοχή τῆς ἐπαναστατικῆς της δουλιᾶς δέν θά κάνει διάκριση ἀνάμεσα

στούς συντρόφους άπό τή «μειοψηφία» καί τήν «πλειοψηφία», θεωρώντας τους έξίσου μέλη τοῦ ένιαίου σοσιαλδημοκρατικοῦ έργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας». — *56.*

66 *Τό «Γράμμα τοῦ Λούσιν»* εἶναι τό «Ἀνοιχτό γράμμα πρός τούς άντιπροσώπους τοῦ III συνεδρίου». Ὁ Κονσταντίν Σεργκέγεβιτς (Ντοροσένκο Ν. Β.) άπομακρύνθηκε άπό τή δουλιά στήν έπιτροπή Πετρούπολης, γιατί ύπόγραψε τό «Γράμμα τοῦ Λούσιν». Ὕστερα άπό τή διευκρίνιση τοῦ Λένιν χρησιμοποιήθηκε ξανά στή δουλιά. — *57.*

67 Ἡ «μαυροεκατονταρχίτικη φιλολογία», τά ἄρθρα τοῦ Κοστρόφ (Νόγια Ζορντάνιγια), πού εἶχαν δημοσιευτεῖ άρχικά στά φύλλα άρ. 1-3 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» (ὄργανο τῶν μενσεβίκων τῆς Γεωργίας), καί κατόπιν εἶχαν έκδοθεῖ στή συλλογή ««Πλειοψηφία» ἤ «μειοψηφία»;». — *57.*

68 Στό τεῦχος 2. τοῦ «Ντνεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» (Αὔγουστος τοῦ 1905) εἶχε δημοσιευτεῖ τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Ἐπιλογές άπό τήν άλληλογραφία μέ φίλους (Γράμμα στή Συντακτική έπιτροπή τῆς έφημερίδας «Προλετάρι»)», ὅπου ὁ άρθρογράφος άπαντοῦσε στό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γιά τήν Προσωρινή έπαναστατική κυβέρνηση. Ἄρθρο πρῶτο. Ἀναδρομή τοῦ Πλεχάνοφ στήν ἱστορία» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 10ος, σελ. 229-243) κατηγορώντας τόν Λένιν καί τούς μπολσεβίκους γιά μπλανκισμό. — *58.*

69 Ὁ Β. Ι. Λένιν έπεξεργάστηκε τό σχέδιο τῆς μπροσούρας μέ θέμα «Ἡ έργατική τάξη καί ἡ έπανάσταση» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 410-411), ὅμως μπροσούρα μέ τό θέμα αὐτό δέν γράφτηκε. — *58.*

70 Τό Διάγγελμα γιά τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν δημοσιεύτηκε στίς 6 (19) τοῦ Αὐγούστου 1905. Γι' αὐτό στίς 29 (16) τοῦ Αὐγούστου στήν «Προλετάρι» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν ««Ἡ ένότητα τοῦ τσάρου μέ τό λαό καί τοῦ λαοῦ μέ τόν τσάρο»» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 180-189). — *58.*

71 Ἡ συνδιάσκεψη τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν όργανώσεων τῆς Ρωσίας ἔγινε στή Ρίγα στίς 7-9 (20-22) τοῦ Σεπτέμβρη 1905. Στίς έργασίες της πῆραν μέρος οἱ άντιπρόσωποι τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τῆς Ὀργανωτικῆς έπιτροπῆς τῶν μενσεβίκων, τῆς Μπούντ, τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Λεττονίας, τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας, τοῦ Ἐπαναστατικοῦ κόμματος τῆς Οὐκρανίας. Ἡ συνδιάσκεψη ένέκρινε τήν μπολσεβίκικη τακτική γιά τό δραστήριο μποϋκοτάρισμα τῆς Δούμας τοῦ Μπουλίγκιν. Ἐκτίμηση τῶν άποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδοσε στά ἄρθρα «ὁ πρῶτος άπολογισμός τοῦ χωρισμοῦ σέ πολιτικές παρατάξεις» καί «Ὑστερία ἡττημένων» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ. 7-15 καί 16-18). Οἱ μενσεβίκοι άρνήθηκαν νά ύπογράψουν τίς άποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης. — *63.*

72 *«Ποσλέντνιγε Ἰζβέστιγια»* («Τελευταῖες Εἰδήσεις») — δελτίο τῆς έπιτροπῆς τῆς Μπούντ τοῦ Ἐξωτερικοῦ· έκδιδόταν στό Λονδίνο καί στή Γενεύη στά 1901-1906.

Ὁ Λένιν ἔκανε κριτική τῆς θέσης τῆς Μπούντ στό ἄρθρο «Ἡ θεωρία τῆς αὐτόματης γέννησης» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 232-237). — *64.*

73 Ἡ *«Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία τῆς Ἀρμενίας»* — ἐθνικιστική ὀργάνωση, πού ἱδρύθηκε τό 1903, ἀμέσως μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, καί πού ἀνακήρυξε τόν ἑαυτό της τό μοναδικό ἀντιπρόσωπο τοῦ προλεταριάτου τῆς Ἀρμενίας· ἀναγνώριζε, ὅπως καί οἱ μπουντιστές, μόνο τήν ὁμοσπονδιακή ἀρχή τῆς οἰκοδόμησης τοῦ Κόμματος. — *64.*

74 *«Λετούτσιγε λιστκί (φυλλάδια) τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ»* ἔβγαιναν σέ ὄχι καθορισμένα χρονικά διαστήματα καί ἀφιερώνονταν στή διευκρίνιση τῶν τρεχόντων τακτικῶν καί ὀργανωτικῶν ζητημάτων σύμφωνα μέ τίς ἀποφάσεις του ΙΙΙ συνεδρίου τοῦ Κόμματος. Συνολικά βγῆκαν τέσσερα φυλλάδια. Τό «φυλλάδιο» ἀρ. 1 ἐκτυπώθηκε τόν Ἰούνη τοῦ 1905 στό τυπογραφεῖο τῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ Κόμματος καί ἀνατυπώθηκε ὄχι ὁλόκληρο τόν Ἰούλη ἀπό τήν ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ Κόμματος. Τά φυλλάδια ἀρ. 2 (24 τοῦ Ἰούνη) καί ἀρ. 3 (22 τοῦ Ἰούλη) βγῆκαν πολυγραφημένα, τό φυλ. ἀρ. 4 (τέλη τοῦ Αὐγούστου-ἀρχές τοῦ Σεπτέμβρη 1905) βγῆκε στόν πολύγραφο μέ κηρόχαρτο.

«Ραμπότσι» («Ἐργάτης») — παράνομη ἐκλαϊκευτική σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα· ἐκδιδόταν μέ ἀπόφαση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τοῦ Κόμματος ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Μόσχα τόν Αὔγουστο-Ὀχτώβρη τοῦ 1905· διευθυντής τῆς ἐφημερίδας ἦταν στήν πραγματικότητα ὁ Α. Α. Μπογκντάνοφ. — *65.*

75 Ἡ ἀνακοίνωση τῆς μενσεβίκικης «Ἴσκρα», πού δημοσιεύτηκε στή γαλλική ἐφημερίδα «Le Socialiste», ἀρ. φύλ. 11, ἀφοροῦσε τή στάση ἀπέναντι στό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τοῦ Κόμματος. Ἡ «Ἴσκρα» δήλωνε ὅτι δῆθεν ἀναγνώρισαν τό συνέδριο νόμιμο μόνο ὀχτώ ὀργανώσεις τοῦ ΣΔΕΚΡ (Τβέρ, Τούλας, Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, Γιαροσλάβλ Κοστρομά, Ὀριόλ, Κούρσκ, καί Μίνσκ), πού συνένωναν 2000-2500 ἐργάτες· 25 ὀργανώσεις, σύμφωνα μέ τόν ἰσχυρισμό τῆς «Ἴσκρα», δέν ἀναγνώριζαν τό συνέδριο, σέ τέσσερες ὀργανώσεις τό συνέδριο ἀναγνωρίστηκε ἀπό τή μειοψηφία, ἡ στάση ἀπέναντι στό συνέδριο ἐννέα ὀργανώσεων δέν ἔχει καθοριστεῖ. Ἐφόσον ἡ «Ἴσκρα», δέν ἔκανε στό ρωσικό τύπο αὐτή τήν ψεύτικη ἐνημέρωση, ὁ Λένιν καταχώρησε στό φύλλο ἀρ. 9 τῆς «Προλετάρι» τῆς 26 (13) τοῦ Ἰούλη 1905 μέ τόν τίτλο «Οἱ δικοί μας Χλεστακόφ» τήν πλήρη μετάφραση τοῦ ἄρθρου ἀπό τήν ἐφημερίδα «Le Socialiste», συνοδεύοντάς την μέ δικό του εἰσαγωγικό καί συμπερασματικό κείμενο. Ἐκτίμηση τῶν στατιστικῶν στοιχείων γιά τίς ἐπιτροπές τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού δῆθεν δέν ἀναγνώρισαν «τό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ καί πού παρατέθηκαν στήν ἀνακοίνωση, ὁ Λένινν ἔδοσε ἐπίσης στό ἄρθρο «Ἐνημέρωση τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας γιά τίς κομματικές μας ὑποθέσεις», πού δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Σεπτέμβρη (23 τοῦ Αὐγούστου) 1905 στό φύλλο ἀρ. 15 τῆς «Προλετάρι» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 213-214). — *66.*

76 *«Ζαριά» («Αὐγή»)* — μαρξιστικό ἐπιστημονικό-πολιτικό περιοδικό, τό ἔβγαζε νόμιμα στά 1901-1902 στή Στουτγάρδη ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Ἴσκρα»· βγῆκαν τέσσερα τεύχη· τό πέμπτο τεῦχος ἑτοιμαζόταν γιά νά ἐκδοθεῖ, ὅμως δέν βγῆκε. — *68.*

77 Τό γράμμα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 24 τοῦ Αὐγούστου (6 τοῦ Σεπτέμβρη) 1905 ὑπογράφονταν ἀπό τρία μέλη τῆς ΚΕ (Α. Α. Μπογκντάνοφ, Ντ. Σ.

Ποστολόβσκι καί Λ. Μπ. Κράσιν). Ἦταν ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 1 (14) τοῦ Αὐγούστου 1905 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 54-56). — *68.*

78 Ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ εἶχε δημοσιευτεῖ στό φύλλο ἀρ. 19 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» τῆς 3 τοῦ Ὀχτώβρη (20 τοῦ Σεπτέμβρη) 1905 μέ τόν τίτλο «Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή γιά τήν Κρατική δούμα». — *69.*

79 Ὁ Λένιν εἶχε ὑπόψη του τή συμφωνία ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί στούς μενσεβίκους στό Νικολάγεφ γιά τήν ὀργάνωση κοινῆς πολιτικῆς ἐκδήλωσης. Καί οἱ δυό ἐπιτροπές ὅρισαν τούς ἀντιπροσώπους στήν ἐπιτροπή πού ὀνομάστηκε «Ἑνωμένη ὀργάνωση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς πόλης Νικολάγεφ». Καθῆκον τῆς ἐπιτροπῆς ἦταν ἡ ἐπεξεργασία σχεδίου κοινῆς ἐκδήλωσης καί ζύμωσης σχετικά μέ τήν ἐκδήλωση. Γιά νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ προετοιμασία τῆς ἐκδήλωσης ἡ ἐπιτροπή σχημάτισε μιά ὁμάδα γιά τά τεχνικά ζητήματα, οἰκονομική ἐπιτροπή καί μαχητικό ἀπόσπασμα.

Ἡ ἀνταπόκριση ἀπό τό Νικολάγεφ γιά τή συμφωνία αὐτή δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 9 τῆς «Προλετάρι» τῆς 26 (13) τοῦ Ἰούλη 1905 στή στήλη «Ἀπό τό κόμμα». — *71.*

80 Ὁ Σ. Ι. Γκοῦσεφ, πού δούλεψε τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1905 γραμματέας τῆς ἐπιτροπῆς Ὀδησσοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἔγραφε στόν Β. Ι. Λένιν γιά τήν τακτική τῶν μπολσεβίκων στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905, τόν πληροφοροῦσε γιά τή διαφωτιστική δουλιά τῆς ἐπιτροπῆς Ὀδησσοῦ στίς μάζες, ἔκανε κριτική τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης τῆς Γενεύης τῶν μενσεβίκων. Ἀποσπάσματα τοῦ γράμματος τοῦ Σ. Ι. Γκοῦσεφ δημοσιεύτηκαν στίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη (27 τοῦ Σεπτέμβρη) στήν «Προλετάρι» ἀρ. φύλ. 20 μέ πρόλογο τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, πού τόν ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 313). — *73.*

81 Τό σύμφωνο μέ τό ἐκδοτικό τῆς Μαρίας Μάλιχ (Ἔντελμαν) καταρτίστηκε, γιατί τό ἐκδοτικό αὐτό ἀπευθύνθηκε στόν Λένιν μέ τήν πρόταση νά ἐκδόσει μιά σειρά ἔργα του καί ἐργασίες ἄλλων μπολσεβίκων συγγραφέων.

Τό σύμφωνο μέ τήν Μ. Α. Μάλιχ δέν πραγματοποιήθηκε, γιατί στήν Πετρούπολη ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἄρχισε συνομιλίες μέ τό ἐκδοτικό «Ζνάνιγε» πού ὀργανώθηκε ἀπό τούς Κ. Π. Πιάτνιτσκι καί Α. Μ. Γκόρκι, πράγμα γιά τό ὁποῖο πληροφόρησε τόν Λένιν ὁ Π. Π. Ρουμιάντσεφ, ἀπαντώντας στό γράμμα αὐτό. Προϋποτίθονταν δίπλα στό ἐκδοτικό «Ζνάνιγε» νά δημιουργηθεῖ Συντακτική ἐπιτροπή, ἀποτελούμενη ἀπό τούς Β. Ι. Λένιν, Α. Β. Λουνατσάρσκι, Β. Β. Βορόβσκι, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Α. Α. Μπογκντάνοφ, Β. Α. Μπαζάροφ, Π. Π. Ρουμιάντσεφ, ἡ ὁποία ὄφειλε νά βρίσκει συγγραφεῖς, νά καθορίζει τά θέματα γιά τά ζητήματα τοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος καί γενικά τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, νά θεωρεῖ ὅλες τίς ἐκδόσεις κτλ. Τό ἐκδοτικό ὑποχρεωνόταν νά παραχωρηθεῖ στό κόμμα ἕνα σημαντικό μέρος τῶν ἐσόδων καί μέ τήν πρώτη δυνατότητα ἔπρεπε νά ἀνακηρυχτεῖ κομματικό ἐκδοτικό. Ὁ Ρουμιάντσεφ ζητοῦσε ἀπό τόν Λένιν τήν ἔγκρισή του γιά τήν ὑπογραφή τοῦ συμφώνου μέ τό «Ζνάνιγε». Στίς 2 (15) τοῦ Ὀχτώβρη ὁ Λένιν τηλεγράφησε γιά τή συγκατάθεσή του (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 92). Τό σύμφωνο μέ τό ἐκδοτικό «Ζνάνιγε» ὑπογράφτηκε στίς 21 (8) τοῦ Ὀχτώβρη 1905 ἀπό τούς Λ. Μπ. Κράσιν καί Π. Π. Ρουμιάντσεφ. — *74.*

82 Γιά τή συνδιάσκεψη, πού πρότεινε τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο μέ σκοπό τήν ἕνωση τοῦ ΣΔΕΚΡ, βλ. στό γράμμα τοῦ Λένιν πρός τό ΔΣΓ τῆς 16 τοῦ Σεπτέμβρη 1905 (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 72-73). — *75.*

83 Ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό γράμμα τῆς 3 (16) τοῦ Ὀχτώβρη 1905 ἀνακοίνωσε στόν Λένιν ὅτι ἡ ΚΕ ἀνάθεσε τήν ἀντιπροσώπευση στή συνδιάσκεψη στούς Β. Ι. Λένιν, Φ. Β. Λένγκνικ καί Π. Π. Ρουμιάντσεφ. Ὁ Λένιν τό γνωστοποίησε αὐτό στό ΔΣΓ στίς 14 (27) τοῦ Ὀχτώβρη 1905 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 101-102). — *75.*

84 Τό ἄρθρο τοῦ Α. Α. Μπογντάνοφ «Οἱ βάσεις τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης» στήν «Προλετάρι» δέν δημοσιεύτηκε. — *76.*

85 Ἐπρόκειτο γιά τόν ἐρχομό τοῦ Β. Ι. Λένιν στή Φιλλανδία γιά νά πάρει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ· στό γράμμα τῆς 17 (30) τοῦ Ὀχτώβρη τοῦ ἀνακοινώθηκε ἡ διεύθυνση στήν ὁποία θά παρουσιαζόταν στή Στοκχόλμη. — *77.*

86 Ἐπρόκειτο γιά τήν ἀντιπροσώπευση στό ΔΣΓ. Μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἡ ἀντιπροσώπευση ἀνατέθηκε στόν Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 98-99). — *77.*

87 Γιά τά σύμφωνα μέ τούς ἐκδότες ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε διεξοδικό γράμμα ἀπό τό μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ Π. Π. Ρουμιάντσεφ τῆς 11 τοῦ Ὀχτώβρη (28 τοῦ Σεπτέμβρη) 1905. — *77.*

88 Ὁ Μ. Α. Ρέισνερ στό γράμμα του ἀπό τό Βερολίνο τῆς 3 τοῦ Ὀχτώβρη 1905 πρόβαλε ἕνα σχέδιο «συμβιβασμοῦ» μέ τούς φιλελεύθερους πάνω στούς ἑξῆς ὅρους: οἱ φιλελεύθεροι ἀρνοῦνται ὁποιεσδήποτε ἐκλογές γιά τή Δούμα καί ἀμέσως ἀποκοινοῦ μέ τά ἄλλα κόμματα ὀργανώνουν ἐκλογές γιά Συντακτική συνέλευση μέ βάση τό γενικό, ἴσο, ἄμεσο καί μυστικό ἐκλογικό δικαίωμα. — *81.*

89 Πρόκειται γιά τή συνάντηση τοῦ Μ. Α. Ρέισνερ μέ τόν Β. Β. Βορόβσκι. Γιά τή συνάντηση αὐτή ὁ Βορόβσκι ἔγραψε διεξοδικά στόν Λένιν στίς 7 τοῦ Ὀχτώβρη 1905. Στό γράμμα ἀναφερόταν ὅτι ὁ Ρέισνερ πρότεινε νά ὀργανωθεῖ στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη στή Γενεύη συνδιάσκεψη ὅλων τῶν ὁπαδῶν τοῦ δραστήριου μποϋκοταρίσματος τῆς Δούμας (τῶν μπολσεβίκων, τῶν μπουντοφικῶν, τῶν λεττονῶν καί πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν), καί κατόπιν κοινή συνδιάσκεψη μέ τούς ἀντιπροσώπους τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τοῦ Πολωνικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τῶν φιλλανδῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ὁ Ρέισνερ πρόβαλλε ἕνα σχέδιο δημιουργίας στή Γερμανία νόμιμης φιλανθρωπικῆς ἐπιτροπῆς, πού μέ τήν κάλυψή της ὑπολόγιζε νά ὀργανωθεῖ ἡ συγκέντρωση μέσων γιά τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τήν ἔνοπλη ἐξέγερση. — *82.*

90 Στίς 26 τοῦ Αὐγούστου (8 τοῦ Σεπτέμβρη) 1905 στίς ἀκτές τῆς Φιλλανδίας προσάραξε τό ἀτμόπλοιο «John Grafton» («Τζών Γκράφτον»), στό ὁποῖο μεταφέρονταν ὁπλισμός γιά ἐπαναστατικούς σκοπούς. Ἕνα μέρος τοῦ ὁπλισμοῦ μεταφέρθηκε στήν ἀκτή καί ὕστερα ἀπ' αὐτό τό πλήρωμα ἀνατίναξε τό ἀτμόπλοιο. — *82.*

91 Δέν κατορθώθηκε νά έξακριβωθεῖ σέ ποιόν ἀκριβῶς ἀπευθυνόταν τό γράμμα. Ἡ ἀλληλογραφία μέ τούς μπολσεβίκους, πού δούλευαν στό κυβερνεῖο Ταυρίδας, εἶχε γιά τόν Λένιν μεγάλο ἐνδιαφέρον λόγω τῆς τεράστιας ἔκτασης τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος ἐκεῖ καί τῆς θηριώδικης ἐξόντωσης ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση τῶν ἀγροτῶν, πού ἔδειχναν, ὅπως ἔγραφε ὁ Λένιν, ὅτι ἄρχισε «ἀγώνας ζωῆς καί θανάτου». Βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ὁ ρῶσος τσάρος ζητάει νά φυλαχτεῖ ἀπό τό λαό του μέ τή βοήθεια τοῦ τούρκου σουλτάνου» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 10ος, σελ. 347-352). — *85.*

92 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Α. Β. Λουνατσάρσκι, πού δημοσιεύτηκε, ὅπως φαίνεται, ὕστερα ἀπό τή διασκευή πού ὑπόδειξε ὁ Β. Ι. Λένιν, μέ τόν τίτλο «Τό κοινοβούλιο καί ἡ σημασία του» στήν «Προλετάρι» ἀρ. φύλ. 25 τῆς 16 (3) τοῦ Νοέμβρη 1905. — *85.*

93 *Τά γεγονότα τῆς Μόσχας* — οἱ ἀπεργίες καί διαδηλώσεις τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας, πού ἄρχισαν, καί πού σ' αὐτά ὁ Λένιν ἀφιέρωσε τά ἄρθρα «Ἡ πολιτική ἀπεργία καί οἱ ἀγῶνες στούς δρόμους τῆς Μόσχας» καί «Διδάγματα ἀπό τά γεγονότα τῆς Μόσχας» (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 347-355 καί 377-386). Τό ἀπεργιακό κίνημα ἐπεκτάθηκε στήν Πετρούπολη καί κατόπιν ἀγκάλιασε ὅλη τή Ρωσία μέ τή γενική πολιτική ἀπεργία (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ Πανρωσική πολιτική ἀπεργία», "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ. 1-4). — *86.*

94 *«Μοσκόβσκιγε Βέντομοστι»* («Χρονικά τῆς Μόσχας») — μιά ἀπό τίς ἀρχαιότερες ρωσικές ἐφημερίδες· ἀπό τό 1905 ἦταν ἕνα ἀπό τά κύρια ὄργανα τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. — *86.*

95 Ὁ Λένιν ἀναφέρεται σέ μιά περικοπή ἀπό τήν ἐργασία του «Τί νά κάνουμε;» (στό κεφάλαιο «ὁ Ἔνγκελς γιά τή σημασία τῆς θεωρητικῆς πάλης») πού μετάφρασε ὁ ἴδιος ἀπό τόν πρόλογο στήν μπροσούρα «Ὁ πόλεμος τῶν χωρικῶν στή Γερμανία» (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 6ος, σελ. 26-27). — *89.*

96 Πρόκειται γιά τήν προετοιμασία τῆς νόμιμης ἔκδοσης τῆς μπροσούρας «Πρός τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ». Ἡ μπροσούρα βγῆκε στήν Πετρούπολη ἀπό τό ἐκδοτικό «Μόλοτ» στά τέλη τοῦ 1905 μέ τόν τίτλο «Οἱ ἀνάγκες τοῦ χωριοῦ (Πρός τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ)». Τό 1906 ἔγινε ἡ δεύτερη νόμιμη ἔκδοση (ἀπό τή μήτρα τῆς πρώτης). Τό κείμενο τῆς μπροσούρας γιά τή νόμιμη ἔκδοση τό προετοίμασε ὁ Λένιν σύμφωνα μέ τή νέα κατάσταση πού δημιουργήθηκε ἀπό τήν ἄνοδο τῆς ἐπανάστασης. (Πιό λεπτομερειακά βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 7ος, σελ. 127-201).

Τά ἀναφερόμενα στό κείμενο τοῦ γράμματος: *Πετρόφ* εἶναι τό ἐκδοτικό τῆς Μ. Μάλιχ. *Μπελόφ,* τό ἐκδοτικό «Μόλοτ». *Νολίν,* τό ἐκδοτικό «Ζνάνιγε». — *92.*

97 Ἡ ἐπιφυλλίδα στό φύλ. ἀρ. 2 τῆς «Ραμπότσι» μέ τόν τίτλο «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες. ΙΙ» ἦταν ὑπογραμμένη μέ τό ψευδώνυμο «Τρέτι»· ποιός ἔγραψε τήν ἐπιφυλλίδα δέν ἐξακριβώθηκε. — *94.*

98 Ἡ ὑπόθεση μέ τόν Σόλτς, ἰδιοκτήτη τυπογραφείου στή Γενεύη, ἦταν ἡ μή τήρηση τῶν ὅρων τῆς συμφωνίας γιά τήν ἐκτύπωση στό τυπογραφεῖο τοῦ

θεατρικοῦ ἔργου τοῦ Α. Μ. Γκόρκι «Τά παιδιά τοῦ ἥλιου». Τήν ἔκδοση τήν εἶχε ἀναλάβει τό σοσιαλδημοκρατικό ἐκδοτικό «Ντέμος», πού ἱδρύθηκε στό ἐξωτερικό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1905. Στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ἐκδοτικοῦ ἦταν ὁ Ι. Π. Λαντίζνικοφ, ἡ Ε. Ντ. Στάσοβα, ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς καί ὁ Ρ. Π. Ἀβράμοφ.

Ἡ στοιχειοθέτηση τοῦ θεατρικοῦ ἔργου τοῦ Α. Μ. Γκόρκι γινόταν στό τυπογραφεῖο τοῦ Κόμματος καί καθυστέρησε ἀπό ἔλλειψη στοιχείων· ἐφόσον ἡ προθεσμία τῆς παράδοσης τῆς στοιχειοθέτησης γιά ἐκτύπωση στό τυπογραφεῖο τοῦ Σόλτς εἶχε παραβιαστεῖ, ὁ Σόλτς ἔκανε ἀγωγή, ἀπαιτώντας ἀποζημίωση.

Σύμφωνα μέ τή μαρτυρία τοῦ Ι. Π. Λαντίζνικοφ, ἡ ὑπόθεση δέν ἔφτασε ὥς τό δικαστήριο, γιατί ὁρισμένο χρηματικό ποσό πληρώθηκε στόν Σόλτς. — *94.*

99 Ἡ Οἰκονομική ἐπιτροπή εἶχε ἱδρυθεῖ μέ σκοπό τό συντονισμό ὅλων τῶν τομέων τῆς λεγόμενης «τεχνικῆς», καθώς ἐπίσης καί γιά τήν ὀργανωμένη ἀποπεράτωση ὅλης τῆς δουλιᾶς τοῦ ἐξωτερικοῦ κατά τήν ἀναχώρηση τῶν μπολσεβίκων προσφύγων γιά τή Ρωσία. Μετά τήν ἀναχώρηση τοῦ Λένιν γιά τή Ρωσία στίς ἀρχές τοῦ Νοέμβρη 1905 ἡ Οἰκονομική ἐπιτροπή τακτοποίησε τίς ὑποθέσεις καί ἔστειλε στή Στοκχόλμη, στό ὄνομα τοῦ Μπράντινγκ, τή βιβλιοθήκη καί τό κομματικό ἀρχεῖο, ὅπου ἕνα χρονικό διάστημα φυλάχτηκε στό Λαϊκό σπίτι. (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 114). — *96.*

100 Ὁ Γ. Ντ. Λέιτεϊζεν παραβρέθηκε στό πρῶτο συνέδριο τοῦ ἑνιαίου Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος στή Σαλόν, πού ἄρχισε τίς ἐργασίες του στίς 29 τοῦ Ὀχτώβρη 1905. Σέ ἔνδειξη ἀλληλεγγύης μέ τό ἐπαναστατικό ρωσικό προλεταριάτο ὁ Λέιτεϊζεν μπῆκε στό προεδρεῖο καί πῆρε τή θέση του, καταχειροκροτούμενος ἀπ' ὅλους τους συγκεντρωμένους. Τό διάβασμα τοῦ χαιρετιστηρίου τηλεγραφήματος τῆς «Προλετάρι» ἔγινε δεκτό μέ ἐπιδοκιμασία. Τό συνέδριο ψήφισε τήν ἀπόφαση ἀλληλεγγύης μέ τή ρωσική ἐπανάσταση, πού πρότεινε ὁ Π. Λαφάργκ καί πού στό τελικό της μέρος ἀναφέρονταν: Τό συνέδριο «μέ ἐνθουσιασμό χαιρετίζει τόν κοντινό θρίαμβο τῆς ἐπανάστασης, ἡ ὁποία, ἀνατρέποντας τόν τσαρισμό, τό ἰσχυρό αὐτό φρούριο τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀντίδρασης, θά ἀπελευθερώσει τούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας, ἐθνικοποιώντας τήν καπιταλιστική ἰδιοκτησία καί ἀνακηρύσσοντας (τήν κρατική) χρεοκοπία τῆς Ρωσίας καί κατόπιν θά προκαλέσει τήν κοινωνική ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη». — *98.*

101 Στό γράμμα του τῆς 14-16 (1-3) τοῦ Ὀχτώβρη, ὁ Α. Α. Μπογκντάνοφ ἐξονόματος τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἦταν στήν Πετρούπολη, ἔγραφε στόν Λένιν: «Ὁ Ὀρλόβσκι δέν ταιριάζει στό ρόλο αὐτό, δέν πρέπει νά τόν προβάλουμε δίπλα στόν Πλεχάνοφ... Θεωροῦμε ὅτι τό ρόλο αὐτό πρέπει νά τόν ἀναλάβετε *Σεῖς... Ἐπιμένουμε* νά εἶστε Σεῖς ἀντιπρόσωπος». — *98.*

102 Γιά συνωμοτικούς σκοπούς στήν ἀλληλογραφία τό Βερολίνο συμβατικά ἔπρεπε νά ὀνομάζεται Ὀδησσός, καί ἡ Καινιξβέργη — Βαρσοβία.

Παρακάτω γίνεται λόγος, ὅπως καί στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 5 τοῦ Ὀχτώβρη 1905 (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 82-84), γιά τή γενική συνέλευση τῶν μελῶν τῆς ΚΕ καί τοῦ ΚΟ μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν. — *99.*

103 *«Νόβαγια Ζίζν»* («Νέα Ζωή») — ἡ πρώτη νόμιμη μπολσεβίκικη ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη καθημερινά ἀπό τίς 27 τοῦ Ὀχτώβρη (9 τοῦ

Νοέμβρη) ὥς τίς 3 (16) τοῦ Δεκέμβρη 1905. Ἐπίσημος διευθυντής-ἐκδότης τῆς ἐφημερίδας «Νόβαγια Ζίζν» θεωροῦνταν ὁ ποιητής Ν. Ο. Μίνσκι, ἐκδότρια ἡ Μ. Φ. Ἀντρέγεβα. Μέ τόν ἐρχομό τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀπό τό ἐξωτερικό στήν Πετρούπολη, στίς ἀρχές τοῦ Νοέμβρη, ἡ ἐφημερίδα ἄρχισε νά βγαίνει κάτω ἀπό τήν ἄμεση καθοδήγησή του. Ἡ σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καί οἱ συνεργάτες της ἄλλαξαν. Ἡ «Νόβαγια Ζίζν» ἦταν οὐσιαστικά τό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στενότατοι συνεργάτες τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Β. Β. Βορόβσκι, ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι, ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς, ὁ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι καί ἄλλοι. Δραστήριο μέρος στή «Νόβαγια Ζίζν» ἔπαιρνε ὁ Α. Μ. Γκόρκι πού ἔδινε στήν ἐφημερίδα ἐπίσης καί μεγάλη ὑλική βοήθεια.

Ἡ «Νόβαγια Ζίζν» διώχτηκε πολλές φορές. Μετά τήν κυκλοφορία τοῦ 27ου φύλλου στις 2 τοῦ Δεκέμβρη ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Τό τελευταῖο, 28ο φύλλο, βγῆκε παράνομα. — *102.*

104 *Τά γεγονότα τῶν τελευταίων ἡμερῶν* ἦταν ἡ γενική πολιτική ἀπεργία στή Ρωσία τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905. — *103.*

105 Δέν κατορθώθηκε νά ἐξακριβωθεῖ ἄν ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ ἀπάντησε στό γράμμα αὐτό. Ὅπως φαίνεται, ἀπάντησή του ἦταν τό σημείωμα στό φύλ. ἀρ. 3 τῆς «Ντνεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» μέ τόν τίτλο «Ἡ Νέα Ζωή», ὅπου ὁ Πλεχάνοφ κατηγοροῦσε τόν Λένιν γιά ἔλλειψη ἀρχῶν, γιατί πῆρε μέρος στήν ἐφημερίδα μαζί μέ τούς «ἐμπειριομονιστές» καί τούς καλλιτέχνες τῆς παρακμῆς. — *106.*

106 Γιά τή σύγκληση τῶν συνεδρίων τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων μέ σκοπό τήν ἕνωση τοῦ Κόμματος, ὁ Λένιν ἔγραφε στό σχόλιο «Ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 304-305), πού δημοσιεύτηκε μέ τή δημοσίευση τῶν πρακτικῶν τῆς τρίτης σύσκεψης τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν μενσεβίκων μαζί μέ σχόλια τῆς ΚΕ σχετικά μέ τά πρακτικά αὐτά. Ὅλη ἡ ὕλη εἶχε τό γενικό τίτλο «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἕνωσης τοῦ Κόμματος». — *107.*

107 Ὁ Γκ. Ντ. Λεϊτέιζεν στή διάρκεια τοῦ συνεδρίου τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος στή Σαλόν εἶχε συνέντευξη μέ τούς Μπρακκέ-Ντερουσσώ, Π. Λαφάργκ καί Ζ. Γκέντ. Στή βασική ἐρώτηση γιά τή στάση τους ἀπέναντι στή συμμετοχή τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν στήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση ὅλοι αὐτοί ἀπάντησαν ὅτι θεωροῦν τήν τέτια συμμετοχή ὑποχρεωτική.

Οἱ ἀπαντήσεις τους δημοσιεύτηκαν ὁλόκληρες στήν «Προλετάρι» ἀρ. φύλ. 26, τῆς 25 (12) τοῦ Νοέμβρη 1905 στό σημείωμα μέ τόν τίτλο «Οἱ γκεντιστές καί ἡ συμμετοχή τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν στήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση». — *108.*

108 Στό πακέτο, γιά τό ὁποῖο ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Γκ. Α. Κούκλιν, φυλασσόταν τά ντοκουμέντα τοῦ Ἀλεξάντρ Ἰλίτς Οὐλιάνοφ, καί συγκεκριμένα τά πορτραῖτα-φωτογραφίες πού τά εἶχαν βγάλει στή φυλακή.

Τά πορτραῖτα αὐτά τώρα φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ. — *109.*

109 Δέν κατορθώθηκε νά ἐξακριβωθεῖ ποιός συνομίλησε μέ τόν Γκ. Α. Κούκλιν γιά τά ντοκουμέντα τοῦ Α. Ι. Οὐλιάνοφ. — *109.*

110 Τό γράμμα πρός τόν ἀνταποκριτή τῆς «L' Humanité» Ε. Ἀβενάρ γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τοῦ ὅτι ὁ Ε. Ἀβενάρ, ἀφοῦ πῆρε συνέντευξη ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στίς 17 τοῦ Φλεβάρη (2 τοῦ Μάρτη) 1907 στό θέμα «Ἡ τακτική τοῦ ΣΔΕΚΡ στή διάρκεια τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας», ἔστειλε τό κείμενο γιά νά τό κοιτάξει ὁ Λένιν.

Οἱ τροποποιήσεις καί οἱ παρατηρήσεις τοῦ Λένιν, ὅπως φαίνεται ἀπό τό κείμενο τῆς συνέντευξης πού δημοσιεύτηκε στήν «L' Humanité» πάρθηκαν ὑπόψη μέ ἀκρίβεια ἀπό τόν ἀνταποκριτή (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 15ος, σελ. 12-18). — *110.*

111 Ὁ Λένιν καί ὁ Μεσκόβσκι (Ι. Π. Γκόλντενμπεργκ) ἦταν ἀντιπρόσωποι τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου στή Στουτγάρδη (18-24 τοῦ Αὐγούστου 1907). Τό γράμμα γράφτηκε, ὅπως φαίνεται, στό Βερολίνο. — *111.*

112 Ὁ Α. Μ. Γκόρκι στό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης δέν παραβρέθηκε. — *111.*

113 *«Ρ.», «Ράντουγκα»* («Οὐράνιο τόξο») — μηνιάτικο φιλολογικό ἐπιστημονικό καί πολιτικό περιοδικό πού ἔβγαινε στή Γενεύη ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1907 ὥς τό Φλεβάρη τοῦ 1908. Στό περιοδικό συνεργάζονταν οἱ: Α. Μ. Γκόρκι, Ν. Α. Σεμάσκο, Μ. Γκ. Τσχακάγια, Α. Β. Λουνατσάρσκι, Μπ. Μ. Κνουνιάντς, Α. Α. Μπογκντάνοφ κ.ἄ. Μπορεῖ, ὁ Λένιν νά συνομίλησε στή διάρκεια τοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς μέ τόν Μπ. Μ. Κνουνιάντς πού ἦταν μέλος τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν μπολσεβίκων, καί μέ τόν Ν. Α. Σεμάσκο πού παραβρέθηκε στό συνέδριο. — *112.*

114 Ὁ Λένιν δέν ἀνάφερε τόν παραλήπτη τοῦ γράμματος καί τήν ἡμερομηνία. Παραλήπτης μποροῦσε νά εἶναι μόνον ὁ Κ. Γ. Μπράντινγκ, πού στό ὄνομά του τό Δεκέμβρη τοῦ 1905 ἡ ἐπιτροπή ἀπό τήν Ε. Ντ. Στάσοβα, τόν Ι. Π. Λαντίζνικοφ καί τόν Ρ. Π. Ἀμπράμοφ, πού ἔμεινε στή Γενεύη μετά τήν ἀναχώρηση τοῦ Λένιν γιά τή Ρωσία, ἔστειλε τή βιβλιοθήκη καί τό ἀρχεῖο τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος. — *114.*

115 Ἡ κομίστρια τοῦ γράμματος, ὅπως φαίνεται ἀπό τό γράμμα τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια τῆς 5 (18) τοῦ Ὀχτώβρη 1907, πού στάλθηκε στό Βερολίνο μέσον τοῦ Ι. Π. Λαντίζνικοφ, ἦταν ἡ Α. Ι. Οὐλιάνοβα-Ἐλιζάροβα πού βρισκόταν τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1907 στό ἐξωτερικό. Σ' αὐτήν ἀνατέθηκε νά στείλει στόν Λένιν ἀπό τή Στοκχόλμη τίς μπολσεβίκικες ἐφημερίδες (μιά πλήρη συλλογή τῆς «Ἴσκρα», ὁρισμένα φύλλα τῆς «Βπεριόντ» καί «Προλετάρι» τοῦ 1905), γιατί τά ἄρθρα τοῦ Λένιν ἀπό τίς ἐφημερίδες αὐτές ἔπρεπε νά ἀποτελέσουν τόν τρίτο τόμο, πού ὁ ἴδιος προετοίμαζε τότε, τῆς πρώτης τρίτομης συλλογῆς τῶν ἔργων του. — *114.*

116 Πρόκειται γιά τήν μπροσούρα τοῦ Α. Β. Λουνατσάρσκι (Βόινοφ) γιά τή στάση τοῦ κόμματος ἀπέναντι στά συνδικάτα, πού εἶχε γραφτεῖ ἀπό τόν ἴδιο ἀπ' ἀφορμή τή συζήτηση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ στό VII συνέδριο τῆς Στουτγάρδης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι παραβρέθηκε στό συνέδριο, ἦταν μέλος τῆς ρωσικῆς ἀντιπροσωπείας σάν ἀντιπρόσωπος τῶν μπολσεβίκων, ἦταν στήν ἐπιτροπή πού ἑτοίμασε τήν ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα γιά τίς «Ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στά πολιτικά κόμματα καί στά συνδικάτα».

Ἡ μπροσούρα τοῦ Α. Β. Λουνατσάρσκι δέν τυπώθηκε, γιατί οἱ ὅροι τῆς λογοκρισίας τό 1908 χειροτέρευσαν.

Τόν πρόλογο τοῦ Λένιν στή μπροσούρα βλ. στά Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 183-191. — *114*.

117 Πρόκειται γιά τό συνέδριο τοῦ Ἔσσεν τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας πού ἔγινε στίς 15-21 τοῦ Σεπτέμβρη 1907, ὅπου ὁ Α. Μπέμπελ μίλησε ἐνάντια στόν Κ. Λῆμπκνεχτ πού κατέκρινε τή σωβινιστική θέση τοῦ Γκ. Νόσκε καί ὅλη τή διαγωγή τῆς γερμανικῆς ἀντιπροσωπείας στό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης, καθώς ἐπίσης καί κατά τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ γιά τίς «μεθόδους» πάλης τίς δικές της καί ὅλων τῶν ἀριστερῶν γερμανῶν στό συνέδριο (δηλαδή γιά τό συνασπισμό τους μέ τούς μπολσεβίκους) ἐνάντια στούς σοσιαλσωβινιστές καί τούς σοσιαλιμπεριαλιστές. — *115*.

118 *«Ζαρνίτσι»* («Ἀναλαμπές») — μπολσεβίκικη νόμιμη συλλογή βγῆκε στήν Πετρούπολη τό 1907. — *116*.

119 Τό 1907 τό ἐκδοτικό «Ζερνό» τῆς Πετρούπολης, πού εἶχε ἐπικεφαλῆς του τόν Μ. Σ. Κέντροφ, ἀνέλαβε τήν ἔκδοση τῆς πρώτης τρίτομης συλλογῆς τῶν ἔργων τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τόν γενικό τίτλο «Μέσα σέ 12 χρόνια». Ἀπό τούς τρεῖς τόμους, πού προβλέπονταν νά ἐκδοθοῦν, κατορθώθηκε νά ἐκδοθεῖ μόνο ὁ πρῶτος τόμος καί ἕνα μέρος τοῦ δεύτερου. Τό δυνάμωμα τῶν πιέσεων καί τῶν διωγμῶν ἀπομέρους τῆς λογοκρισίας στίς συνθῆκες τῆς ἀντίδρασης τοῦ Στολίπιν ἐμπόδισε τήν πραγματοποίηση τῆς ἔκδοσης (πιό λεπτομερειακά βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 545). — *116*.

120 Τό γράμμα, ὅπως φαίνεται, στάλθηκε στόν Κ. Γ. Μπράντινγκ, πού βοηθοῦσε τούς μπολσεβίκους στίς σχέσεις τους μέ τή Ρωσία. — *117*.

121 Μετά τήν ἐπιστροφή του ἀπό τό συνέδριο τοῦ κόμματος στό Λονδίνο ὁ Β. Ι. Λένιν ζοῦσε στή Φιλλανδία κοντά στήν Πετρούπολη. Ἐπειδή ἄρχισαν συλλήψεις, τό Μπολσεβίκικο Κέντρο ἀποφάσισε νά μεταφερθεῖ ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» ἀπό τή Φιλλανδία στό ἐξωτερικό. Γιά τό λόγο αὐτό δόθηκε ἐντολή στόν Λένιν, καθώς ἐπίσης καί στούς Α. Α. Μπογκντάνοφ καί Ι. Φ. Ντουμπροβίνσκι νά φύγουν στήν Ἑλβετία. Ὁ Λένιν ἀναχώρησε ἀπό τή Φιλλανδία τό Δεκέμβρη τοῦ 1907, μερικές μέρες πέρασε στή Στοκχόλμη, ἀναμένοντας τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια, τρεῖς μέρες ἔμεινε στό Βερολίνο καί ἔφτασε στή Γενεύη στίς 7 τοῦ Γενάρη 1908. — *118*.

122 Πρόκειται γιά τή διεύθυνση τοῦ τυπογραφείου καί τῆς διεκπεραίωσης τῆς «Προλετάρι». — *118*.

123 Οἱ συλλήψεις στό Βερολίνο συνδέονταν μέ τήν ἀλλαγή τῶν χρημάτων πού εἶχαν κατασχεθεῖ στίς 13 τοῦ Ἰούνη 1907 στήν Τιφλίδα. Ὁ ὀργανωτής τῆς βίαιας κατάσχεσης Καμό (Τέρ-Πετροσιάν) καί ὅλοι οἱ συνεργοί σ' αὐτήν πέτυχαν νά κρυφτοῦν. Ὅμως ἡ τσαρική κυβέρνηση ἀνακοίνωσε στήν ἀστυνομία καί στό ἐξωτερικό τή σειρά καί τούς ἀριθμούς τῶν τραπεζογραμματίων τῶν 500 ρουβλιῶν, πού εἶχαν ἁρπαγεῖ κατά τήν κατάσχεση: τό Δεκέμβρη τοῦ 1907 στό Βερολίνο, στό Μόναχο, στό Παρίσι, στήν Κοπεγχάγη, στή Στοκχόλμη, στή Γενεύη πιάστηκαν ταυτόχρονα τά πρόσωπα πού ἄλλαξαν τά γραμμά-

τια αὐτά. Τό Νοέμβρη τοῦ 1907 πιάστηκε στό Βερολίνο ὁ ὀργανωτής τῆς βίαιας κατάσχεσης, πού τόν πρόδοσε ὁ προβοκάτορας Γ. Α. Ζιτομίρσκι. Ἡ ρωσική κυβέρνηση, ἀφοῦ ἐξακρίβωσε τό πρόσωπο τοῦ Καμό, πέτυχε τήν ἔκδοσή του σάν κοινοῦ ἐγκληματία. Γιά τήν ἀναζήτηση τῶν συνεργῶν στή βίαια κατάσχεση, πού ἔγινε στήν Τιφλίδα, διενεργήθηκαν συλλήψεις στίς παροικίες τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν τοῦ Παρισιοῦ, τοῦ Μονάχου, τῆς Γενεύης, τῆς Στοκχόλμης. — *118.*

124 Τό σχέδιο τῶν 104 βουλευτῶν τῆς Δούμας ὑποβλήθηκε ἀπό τόν Ι. Ν. Μουσένκο, μέλος τῆς ἀγροτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΙΙ Κρατικῆς δούμας, ἐπίσημο εἰσηγητή ἀπό τήν ὁμάδα τῶν ἐσέρων. Τό σχέδιο αὐτό δημοσιεύτηκε στά ρωσικά στή συλλογή «Ὑλικά πού κατατέθηκαν στή Γενική συνέλευση τῆς Κρατικῆς δούμας τῆς 2 συνόδου», 1907, σελ. 486-491. — *119.*

125 Τόν Ὀχτώβρη-Δεκέμβρη τοῦ 1907 ὁ Α. Μ. Γκόρκι περιόδευε στήν Ἰταλία. Στή Φλωρεντία γνωρίστηκε μέ τόν Α. Β. Λουνατσάρσκι. — *120.*

126 Πρόκειται γιά τόν πρῶτο τόμο τῶν ἔργων τοῦ Β. Ι. Λένιν *«Μέσα σέ 12 χρόνια».* Ὁ τόμος ἐκδόθηκε τό Νοέμβρη τοῦ 1907 (στό ἐξώφυλλο ἦταν τό 1908) στήν Πετρούπολη. Τόν «Πρόλογο στή Συλλογή «Μέσα σέ 12 χρόνια»» βλ. στά Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 101-120. — *120.*

127 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Κριτική τῆς θεωρίας καί τῆς πρακτικῆς τοῦ συνδικαλισμοῦ» πού δημοσιεύτηκε στά τεύχη 11 καί 12 τοῦ «Σοβρεμέννι Μίρ» τοῦ 1907, ὅπου ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ προσπαθοῦσε νά ἀποδείξει ὅτι στό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης πάνω στό ζήτημα γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στά πολιτικά κόμματα καί στά συνδικάτα νίκησε ἡ ἄποψη τῶν οὐδέτερων.

«Σοβρεμέννι Μίρ» («Σύγχρονος Κόσμος») — μηνιαῖο φιλολογικό, ἐπιστημονικό καί πολιτικό περιοδικό, ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1906 ὥς τό 1918. Στό περιοδικό συνεργάζονταν στενά οἱ μενσεβίκοι. Στήν περίοδο τοῦ συνασπισμοῦ τῶν μπολσεβίκων μέ τούς κομματικούς μενσεβίκους στό «Σοβρεμέννι Μίρ» συνεργάζονταν καί οἱ μπολσεβίκοι. Ἀπό τό 1914 τό περιοδικό ἔγινε ὄργανο τῶν σοσιαλσωβινιστῶν. — *121.*

128 Πρόκειται γιά ἕνα ἀπό τά δυό ἐπίσημα ἀντίγραφα τῶν πρακτικῶν τοῦ V συνεδρίου (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἀφέθηκε στό ἐξωτερικό καί κατόπιν δέν βρέθηκε. — *122.*

129 Ἡ ἀποστολή τῆς «Προλετάρι» στή Ρωσία μέσω τοῦ Α. Μ. Γκόρκι καί τῆς Μ. Φ. Ἀντρέγεβα τακτοποιήθηκε τούς πρώτους μῆνες τοῦ 1908, ὅμως γινόταν μέ διακοπές λόγω τῶν ἀστυνομικῶν διώξεων. Στίς ἀρχές τοῦ Μάη 1908 ὁ Α. Μ. Γκόρκι μέ γράμμα του στό διευθυντή τῆς «Avanti» σοσιαλιστή βουλευτή Μοργκάρι τοῦ ἀνακοίνωσε ὅτι κατασχέθηκαν δυό δέματα μέ τήν ἐφημερίδα «Προλετάρι» στή Γένουα, καί παρακαλοῦσε νά δοθεῖ ἐξήγηση σ' αὐτήν τήν «παράξενη παρανόηση». Τό γράμμα τοῦ Α. Μ. Γκόρκι δημοσιεύτηκε στήν «Avanti» τῆς 5 (18) τοῦ Μάη, καί στίς 25 τοῦ Μάη στήν ἴδια ἐφημερίδα δημοσιεύτηκε ἡ ἀνακοίνωση γιά ἄρση τῆς κατάσχεσης τῆς «Προλετάρι». — *124.*

130 Τόν καιρό τοῦ V συνεδρίου (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ (30 τοῦ 'Απρίλη — 19 τοῦ Μάη (13 τοῦ Μάη — 1η τοῦ 'Ιούνη) 1907), λόγω τῆς πάρα πολύ δύσκολης οἰκονομικῆς κατάστασης τοῦ κόμματος, χορηγήθηκε δάνειο ἀπό τόν ἄγγλο Ζόζεφ Φέλτς, ἰδιοκτήτη σαπωνοποιείων, μέ τή βοήθεια τοῦ Α. Μ. Γκόρκι καί τοῦ Ντ. Λένσμπερι μέ τήν ὑποχρέωση νά ἐξοφληθεῖ τό χρέος ὥς τήν Ι τοῦ Γενάρη 1908. 'Επειδή τό χρέος δέν εἶχε ἐξοφληθεῖ ἔγκαιρα, ὁ Φέλτς ἀπευθύνθηκε γι' αὐτό μέ ὑπόμνηση στόν Φ. Ρότστεϊν, πού ἦταν μέλος του σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Αγγλίας καί ἐκεῖνος μέ τή σειρά του στον Β. Ι. Λένιν.

Μετά τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση ἡ Σοβιετική κυβέρνηση μέσω τοῦ Λ. Μπ. Κράσιν ἐπέστρεψε τό χρέος στούς κληρονόμους τοῦ Φέλτς καί πῆρε πίσω τήν ὁμολογία χρέους, πού εἶχαν ὑπογράψει μέ ἀπαίτηση τοῦ Φέλτς ὅλοι ὅσοι εἶχαν πάρει μέρος στό συνέδριο. — *127.*

131 Οἱ ἀντιπρόσωποι δέν ὑπόγραψαν κατά ὁμάδες, ἀλλά σέ γενικό κατάλογο, ὑποδείχνοντας τήν ὀργάνωση πού τούς ἔστειλε στό συνέδριο. Τήν ὁμάδα πού ἀνῆκαν ὑπόδειξαν μόνο οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Μπούντ, τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας καί τῆς Σπίλκα. — *127.*

132 Ἡ ἀνακοίνωση σχετικά μέ τήν ἐπανέκδοση τῆς «Προλετάρι» στό ἐξωτερικό βγῆκε σέ χωριστό φυλλάδιο. Στό φυλλάδιο γινόταν λόγος γιά τή μεταφορά τῆς ἔκδοσης ἀπό τή Ρωσία στή Γενεύη, γιά τίς προθεσμίες ἔκδοσης τῆς ἐφημερίδας, γιά τή σύνθεση τῶν συνεργατῶν, γιά τούς ὅρους τῆς ἐγγραφῆς. — *130.*

133 *Τά «Σημειώματα γιά τό μικροαστισμό»* τοῦ Α. Μ. Γκόρκι δημοσιεύτηκαν στή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Νόβαγια Ζίζν» τόν 'Οχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1905.

Στίς ἀρχές τοῦ 1908 ὁ Α. Μ. Γκόρκι τελείωνε τή νουβέλλα «'Εξομολόγηση». 'Ο Β. Ι. Λένιν δέν εἶχε γνωριστεῖ μέ τό περιεχόμενο τῆς νουβέλλας, ὅπως αὐτό φαίνεται ἀπό τό γράμμα του πού ἔγραψε τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ 'Απρίλη 1908 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 154). — *130.*

134 Τό γράμμα πρός τόν 'Αλέξινσκι τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη 1908 γιά τήν «Προλετάρι» τό εἶχε γράψει ὁ Ι. Φ. Ντουμπρόβινσκι. — *132.*

135 Τό ἄρθρο *«'Ο κυνισμός»* ὁ Α. Μ. Γκόρκι τό ἔγραψε γιά τό γαλλικό περιοδικό «Les Documents du Progrès» καί δημοσιεύτηκε ἀρχικά στή συλλογή «Φιλολογική ἀποσύνθεση» (ἔκδ. «Ζερνό», Πετρούπολη· ἡ συλλογή κυκλοφόρησε τό 1908), κατόπιν τό Μάρτη σάν βιβλιαράκι τοῦ παραπάνω γαλλικοῦ περιοδικοῦ. Στό ἄρθρο ὑπῆρχαν λαθεμένες θέσεις θεοπλαστικοῦ χαρακτήρα. — *132.*

136 Γό γράμμα τοῦ Α. Μ. Γκόρκι πρός τόν Γκένρικ Σενκέβιτς τῆς 30 τοῦ Γενάρη 1908 ἦταν ἀπάντηση στό ἐρωτηματολόγιο, πού κυκλοφοροῦσε ὁ Σενκέβιτς γιά τή στάση ἀπέναντι στήν ἁρπαγή ἀπό τήν πρωσική κυβέρνηση τῶν κτημάτων τῶν τσιφλικάδων τοῦ Πόζεν.

Τό γράμμα τοῦ Γκόρκι ἦταν ἕνα ἀποκαλυπτικό ντοκουμέντο πού στρεφόταν ἐνάντια στήν ὑπεράσπιση ἀπό τόν Γκ. Σενκέβιτς τῆς μεγάλης ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῶν τσιφλικάδων τοῦ Πόζεν. 'Ο Α. Μ. Γκόρκι ἔγραφε στόν Γκ. Σενκέβιτς ὅτι, ἐκτιμώντας τό καλλιτεχνικό του ταλέντο, διαμαρτύρεται ἐνάντια στό ὅτι ὁ Σενκέβιτς ἐπικαλεῖται τό Γουλιέλμο Β', παρουσιάζοντας τέτια ἐπιχειρήματα, σάν τήν «εἰρηνική» διαγωγή τῶν πολωνῶν, «πού δέν ἀνάβουν

τή φωτιά τῆς ἐπανάστασης», πού πληρώνουν τακτικά τούς φόρους καί δίνουν στρατιῶτες στόν πρωσικό στρατό. «Τά λόγια αὐτά μοῦ ἐπιτρέπουν νά ἔχω ἀμφιβολίες γιά τή δύναμη τῆς ἀγάπης Σας πρός τόν πολωνικό λαό», — ἔγραφε καταλήγοτας ὁ Γκόρκι.

Ὁ Γκ. Σενκέβιτς ἔκδοσε τίς 252 ἀπαντήσεις στό ἐρωτηματολόγιο μέ τή μορφή ἰδιαίτερου βιβλίου στό Παρίσι, χωρίς νά συμπεριλάβει σ' αὐτό τήν ἀπάντηση τοῦ Μ. Γκόρκι. — *132.*

137 Οἱ μπολσεβίκικες συλλογές ἐκδίδονταν μετά τό πραξικόπημα τῆς τρίτης τοῦ Ἰούνη, ὅταν σταμάτησε ἡ ἔκδοση τῶν νόμιμων ἐφημερίδων καί περιοδικῶν λόγω τῶν διώξεων ἀπό τή λογοκρισία. Τό 1907 καί στίς ἀρχές τοῦ 1908 βγῆκαν οἱ συλλογές «Ἡ φωνή τῆς Ζωῆς», «Ἀναλαμπές», «Ἡμερολόγιο τοῦ 1908 γιά ὅλους», «Ἐπίκαιρα θέματα», «Ἡ τρέχουσα ζωή», «Οἱ τάσεις τῆς ἐποχῆς». — *133.*

138 Πρόκειται γιά τήν ἄρνηση τοῦ Ε. Φέρρι, καθοδηγητή τῆς κεντριστικῆς πλειοψηφίας τοῦ Ἰταλικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, νά διευθύνει τό κεντρικό ὄργανο τοῦ κόμματος «Avanti!» Τό ἄρθρο τοῦ Α. Β. Λουνατσάρσκι «Ἡ κρίση στό ἰταλικό ἐργατικό κόμμα» δημοσιεύτηκε στήν «Προλετάρι» ἀρ. φύλ. 23, 11 τοῦ Μάρτη (27 τοῦ Φλεβάρη) 1908. — *136.*

139 Πρόκειται γιά τόν ἐρχομό, μέ πρωτοβουλία τοῦ Α. Μ. Γκόρκι, στό νησί Κάπρι τῶν Β. Ι. Λένιν, Α. Α. Μπογκντάνοφ, Β. Α. Μπαζάροφ, Α. Β. Λουνατσάρσκι καί Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ γιά νά συζητηθοῦν τά ζητήματα τῆς ἐκδοτικῆς δραστηριότητας, καθώς καί τά θεωρητικά ζητήματα. Τό «συνέδριο» ἔγινε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1908 (ὁ Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ δέν παραβρέθηκε σ' αὐτό· πῆγε στή Γενεύη γιά μιά βδομάδα γιά νά συναντηθεῖ μέ τόν Β. Ι. Λένιν). Ὁ Λένιν ἀναφέρει γι' αὐτό στό γράμμα του «Πρός τούς μαθητές τῆς σχολῆς Κάπρι» τῆς 30 τοῦ Αὐγούστου 1909 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 198) — *136.*

140 *«Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»* («Φωνή τοῦ Σοσιαλδημοκράτη») — ἐφημερίδα, ὄργανο τῶν μενσεβίκων τοῦ ἐξωτερικοῦ· ἔβγαινε ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1908 ὥς τόν Δεκέμβρη τοῦ 1911 στήν ἀρχή στή Γενεύη, μετά στό Παρίσι. Ἐπειδή ἡ «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» ἄρχισε ἀνοιχτά νά ὑποστηρίζει τούς λικβινταριστές, ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ τό Μάη τοῦ 1909 βγῆκε ἀπό τή Συντακτική της ἐπιτροπή· ἀπό τή στιγμή αὐτή ἡ ἐφημερίδα ἔγινε όριστικά τό ἰδεολογικό κέντρο τῶν λικβινταριστῶν. — *137.*

141 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ὁμάδα τῶν ἐμπειριοκριτικιστῶν καί τῶν ἐμπειριομονιστῶν, ὀπαδῶν τῆς ἀντιδραστικῆς, ἰδεαλιστικῆς φιλοσοφίας τοῦ Μάχ καί τοῦ Ἀβενάριους: τούς Α. Μπογκντάνοφ, Β. Μπαζάροφ, Α. Λουνατσάρσκι. — *137.*

142 Ὁ Λένιν γράφει γιά τό ἄρθρο τοῦ Α. Μ. Γκόρκι «Ἡ καταστροφή τῆς προσωπικότητας», πού τήν πρώτη του παραλλαγή ὁ Γκόρκι ὑπολόγιζε νά τή δημοσιεύσει στήν «Προλετάρι» μέ τή μορφή «Σημειωμάτων». Τό ἄρθρο αὐτό δημοσιεύτηκε στή Συλλογή «Δοκίμια γιά τή φιλοσοφία τῆς συλλογικότητας» (Ἐκδ. «Ζνάνιγε», Πετρούπολη, 1909). — *141.*

143 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συλλογή «Δοκίμια γιά τή φιλοσοφία τοῦ μαρξι-

σμοῦ», ὅπου δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα τῶν Β. Μπαζάροφ, Γ. Μπέρμαν, Α. Λουνατσάρσκι, Π. Γιουσκέβιτς, Α. Μπογκντάνοφ, Ο. Γκέλφοντ καί Σ. Σουβόροφ. — *141.*

144 Πρόκειται γιά τό βιβλίο «Ένα βῆμα μπρός, δυό βήματα πίσω (ἡ κρίση μέσα στό Κόμμα μας») (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 8ος, σελ. 189-425). — *141.*

145 Πρόκειται γιά τό βιβλίο τοῦ Α. Μπογκντάνοφ «Ἐμπειριομονισμός» (Μόσχα, 1904). — *141.*

146 Συλλογή ἄρθρων τῶν Α. Λουνατσάρσκι, Β. Μπαζάροφ, Α. Μπογκντάνοφ, Π. Μάσλοφ, Α. Φίνν, Β. Σουλιατίκοφ, Β. Φρίτσε καί ἄλλων. «Δοκίμια τῆς ρεαλιστικῆς κοσμοθεωρίας» πού βγῆκαν στήν Πετρούπολη τό 1904. Τά ἄρθρα τοῦ Πλεχάνοφ καί τοῦ Λένιν στή συλλογή αὐτή δέν ἦταν. — *141.*

147 *«Τετραδάκια»* «Σημειώσεις ἑνός ἁπλοῦ μαρξιστή γιά τή φιλοσοφία» (ἡ ἐργασία αὐτή, πού τήν ἔγραψε ὁ Λένιν τό 1906 ἀπ' ἀφορμή τό βιβλίο τοῦ Α. Μπογκντάνοφ «Ἐμπειριομονισμός» (ἔκδ. III), μέχρι τώρα δέν βρέθηκε). — *142.*

148 Ὁ Β. Ι. Λένιν τόν καιρό αὐτό ἄρχισε νά γράφει τό βιβλίο «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 18ος). — *143.*

149 «Ἰωβιλαιϊκό» (τῆς ἐπετείου) ἦταν τό φύλλο ἀρ. 24 τῆς «Προλετάρι», ἀφιερωμένο στήν 25η ἐπέτειο τοῦ θανάτου τοῦ Κ. Μάρξ. Ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι ἀνακοίνωσε στόν Λένιν ὅτι δέν μπορεῖ νά γράψει τό ἄρθρο γιά τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ. — *146.*

150 Ὁ Κ. Χούισμανς ἀπάντησε στίς 10 τοῦ Μάρτη τοῦ 1908 ὅτι γιά τήν ὥρα δέν πρόκειται νά γίνουν συνεδριάσεις τοῦ ΔΣΓ, καί ὑποσχέθηκε νά προειδοποιεῖ γι' αὐτές ἔγκαιρα. — *146.*

151 Πρόκειται γιά τήν κομματική ἀνάκριση σχετικά μέ τίς συκοφαντικές κατηγορίες πού πρόβαλαν οἱ μενσεβίκοι ἐνάντια στό Μ. Μ. Λιτβίνοφ ἀπ' ἀφορμή τήν ἀλλαγή στό ἐξωτερικό χρημάτων πού ἁρπάχτηκαν κατά τήν βίαια κατάσχεση στήν Τιφλίδα, πού τήν εἶχε ὀργανώσει ὁ Καμό (Τέρ-Πετροσιάν). Ὁ Λ. Τίσκα πῆρε μέρος στήν ἀνακριτική ἐπιτροπή στό πρῶτο στάδιο τῆς ἀνάκρισης. Κατόπιν ἔκανε τήν ἔρευνα τό Κεντρικό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ, καί τελικά, λόγω παραβιάσεων τοῦ συνωμοτισμοῦ ἀπό τά μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ (ΚΓΕ), μέ ἀπόφαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε τόν Αὔγουστο τοῦ 1908, ἡ ὑπόθεση ἀποσύρθηκε ἀπό τό ΚΓΕ καί ἀνατέθηκε σέ εἰδική ἐπιτροπή τῆς ΚΕ (ἀπό 5 μέλη, ἀπό ἕνα ἀπό τούς μπολσεβίκους, τούς μενσεβίκους καί τούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐθνικῶν ὀργανώσεων). — *149.*

152 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς «Δέν εἶναι καιρός νά τελειώνουμε;», πού δημοσιεύτηκε στά φύλλα ἀρ. 1-2 τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Στό ἄρθρο προβάλλονταν συκοφαντικές κατηγορίες πρός τούς μπολσεβίκους, γιατί εἶχαν ὀργανώσει τήν ἀλλαγή χρημάτων πού προέρχονταν ἀπό τή βίαια κατάσχεση στήν Τιφλίδα. — *149.*

153 *Τό Κεντρικό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ,* κέντρο ὅλων τῶν ὁμάδων βοήθειας τοῦ

ΣΔΕΚΡ στό έξωτερικό, τόν καιρό έκεΐνο βρισκόταν στά χέρια τών μενσεβίκων. Τόν Αύγουστο τό 1908 ή όλομέλεια τής ΚΕ τοΰ ΣΔΕΚΡ πήρε γενική άπόφαση γιά τίς όμάδες βοήθειας τοΰ έξωτερικοΰ τοΰ ΣΔΕΚΡ, γιά τίς λειτουργίες καί τήν όργανωτική συγκρότηση τοΰ Κεντρικοΰ Γραφείου Έξωτερικοΰ. Τό ΚΓΕ διοριζόταν άπό τήν ΚΕ τοΰ ΣΔΕΚΡ άποτελούμενο άπό 10 άτομα (μαζί καί ένα μέλος τής ΚΕ μέ δικαίωμα veto)· ή δράση τοΰ ΚΓΕ περιοριζόταν στήν έξυπηρέτηση τών άναγκών τών όμάδων βοήθειας τοΰ έξωτερικοΰ καί στήν έκτέλεση τών γενικών κομματικών έντολών τοΰ Γραφείου Έξωτερικοΰ τής ΚΕ τοΰ ΣΔΕΚΡ. — *149.*

154 Τό άρθρο *«Σχετικά μέ τήν έκτίμηση τής ρωσικής έπανάστασης»* δημοσιεύτηκε στήν «Προλετάρι» άρ. φύλ. 30, 23 (10) τοΰ Μάη 1908.

«Przeglad Socialdemokratyczny» («Σοσιαλδημοκρατική Άνασκόπηση») — περιοδικό τών πολωνών σοσιαλδημοκρατών, πού έκδιδόταν στήν Κρακοβία άπό τό 1902 ώς τό 1904 καί άπό τό 1908 ώς τό 1910. — *150.*

155 Όπως φαίνεται, πρόκειται γιά τό πρακτικό τής κατάθεσης τοΰ Μ. Μ. Λιτβίνοφ, ό όποίος στίς 10 τοΰ Μάρτη 1908 άπηύθυνε στήν ΚΕ τοΰ ΣΔΕΚΡ διαμαρτυρία ένάντια στή μεταβίβαση τής κατάθεσής του στό Κεντρικό Γραφείο Έξωτερικοΰ. Ό Λ. Τίσκα, προϋποθέτοντας ότι ή ΚΕ τοΰ ΣΔΕΚΡ θά έξετάσει τίς διαμαρτυρίες, προειδοποιοΰσε τόν Φ. Κόν γιά τήν τήρηση τής συνομωτικότητας. — *150.*

156 Πρόκειται γιά τό περιοδικό πού σκόπευε νά έκδόσει ό Α. Μ. Γκόρκι· ή έκδοση τοΰ περιοδικοΰ αύτοΰ δέν έγινε. — *151.*

157 Τό σημείωμα τοΰ Λένιν ήταν άπάντηση στόν όργανωτή καί γραμματέα τής «Διεθνοΰς έπιτροπής βοήθειας στούς άνεργους έργάτες τής Ρωσίας» Κ. Π. Ζλιντσένκο, πού στέλνοντας μέσω τοΰ Σεμάσκο στήν ΚΕ τοΰ ΣΔΕΚΡ τήν έκθεση γιά τή δράση τής Έπιτροπής, σκόπευε νά προσελκύσει τόν Λένιν νά πάρει μέρος στή δουλιά του.

Ή «Διεθνής έπιτροπή βοήθειας στούς άνεργους έργάτες τής Ρωσίας» (Λωζάνη) ύπήρχε άπό τό 1906 καί ύπάχτηκε στό ΔΣΚ τό 1907. — *153.*

158 Τό άρθρο τοΰ Α. Μ. Γκόρκι γιά τόν Τολστόι δέν δημοσιεύτηκε στήν «Προλετάρι». Τό 1927 σέ έρώτηση, άν είχε γραφτεί τό άρθρο γιά τόν Τολστόι, ό Α. Μ. Γκόρκι άνακοίνωσε: «Γιά τήν «Προλετάρι» γιά τόν Τολστόι έγραψα... Τί τίτλο είχε τό χειρόγραφο... δέν θυμοΰμαι. Πιθανόν: «Μεγάλος άνθρωπος» ...». — *154.*

159 Ό Λένιν έχει ύπόψη του τό άρθρο του *«Μαρξισμός καί άναθεωρητισμός»* πού δημοσιεύτηκε στή συλλογή «Κάρλ Μάρξ (1818-1883)», στό όποίο ό Λένιν δήλωσε γιά πρώτη φορά στόν τύπο ότι στό πιό κοντινό μέλλον σέ μιά σειρά άρθρα ή σέ χωριστό βιβλίο θά ταχθεί ένάντια στούς «νεοχιουμιστές» καί στούς «νεομπερκλεϊστές» άναθεωρητές, δηλ. ένάντια στούς Α. Α. Μπογκντάνοφ, Β. Α. Μπαζάροφ κ.ά. (βλ. Άπαντα, 5η έκδ., τόμ. 17ος, σελ. 15-26). — *155.*

160 Τό γράμμα αύτό πρός τόν Α. Β. Λουνατσάρσκι δέν βρέθηκε· πιθανόν γι' αύτό νά κάνει ύπενθύμιση ό Β. Ι. Λένιν στό γράμμα του τής 13 τοΰ Φλεβάρη 1908 (βλ. σέ τοΰτο τόν τόμο, σελ. 135). — *156.*

161 Ἡ «βιβλιοθήκη τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου», πού τήν ὀργάνωσε ὁ σοσιαλδημοκράτης Γκ. Α. Κούκλιν, ὁ ὁποῖος προσχώρησε τό 1905 στούς μπολσεβίκους, καθώς καί ἡ ἀποθήκη βιβλίων καί τό τυπογραφεῖο παραχωρήθηκαν ἀπό τόν ἴδιο στήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ σέ ἀπόλυτη ἰδιοκτησία της τόν Ἰούλη τοῦ 1905, πράγμα γιά τό ὁποῖο ὁ Κούκλιν ἀνακοίνωσε στή «Δήλωση» πού δημοσιεύτηκε στήν «Προλετάρι» ἀρ. φύλ. 7, 10 τοῦ Ἰούλη (27 τοῦ Ἰούνη) 1905.

Ὁ Α. Μ. Γκόρκι ἀπάντησε στήν παράκληση τοῦ Β. Ι. Λένιν, στέλνοντας στίς Συντακτικές ἐπιτροπές τῶν ρωσικῶν περιοδικῶν καί ἐφημερίδων γράμμα γιά τή συγκέντρωση ὑλικῶν σχετικά μέ τήν ἱστορία τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907, συλλογῶν ὁποιωνδήποτε τοπικῶν ἐκδόσεων, εἰδικότερα καθημερινῶν ἐφημερίδων κτλ. Τό γράμμα τοῦ Γκόρκι δημοσιεύτηκε σέ μιά σειρά περιοδικά καί ἐφημερίδες τό Σεπτέμβρη τοῦ 1908. — *157.*

162 Ὅπως φαίνεται, ὁ Β. Ι. Λένιν παρέμεινε γιά λίγο διάστημα στίς Βρυξέλλες περνώντας γιά τό Λονδίνο, ὅπου δούλευε στό Βρετανικό μουσεῖο γιά τή συγγραφή τοῦ βιβλίου «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός». — *158.*

163 Ὁ Α. Α. Μπογκντάνοφ καί ὁ Γκ. Α. Ἀλέξινσκι στίς ὁμιλίες τους ἐνάντια στόν Λένιν, ἀναφερόμενοι στά λάθη πού ἔκανε ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς ΙΙΙ Δούμας, προσπαθοῦσαν μέ παλιά ἡμερομηνία νά δικαιώσουν τή θέση τους γιά μποϋκοτάζ τῆς Δούμας κατά τίς ἐκλογές τῆς ΙΙ καί ΙΙΙ Δούμας.

Σέ σημείωση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς στό ἄρθρο τοῦ Α. Α. Μπογκντάνοφ «Οἱ μποϋκοταριστές καί οἱ ὀτζοβιστές», πού δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 31 τῆς «Προλετάρι» τῆς 4 (17) τοῦ Ἰούνη 1908 λεγόταν «...δέν σκοπεύουμε νά μποῦμε στίς ἐπιμέρους λεπτομέρειες τοῦ ζητήματος γιά τό μποϋκοτάζ, πού ἔχει ἤδη λυθεῖ ἀπό τό κόμμα καί τή ζωή. Εἶναι πολύ σπουδαιότερο νά ὑπογραμμίσουμε τήν πλήρη ἀλληλεγγύη μας μέ τόν ἀρθρογράφο στό ζήτημα γιά τόν «ὀτζοβισμό», δηλ. γιά τή σημερινή πρακτική πολιτική». — *160.*

164 Γιά τήν ἔκδοση τοῦ βιβλίου *«Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός»* ὁ Λένιν ἔκανε διαπραγματεύσεις μέ τό ἐκδοτικό «Ζνάνιγε» πού ἐπικεφαλῆς του ἦταν ὁ Α. Μ. Γκόρκι καί ὁ Κ. Π. Πιάτνιτσκι. Ὁ Λένιν ἔγραφε στή Μ. Α. Οὐλιάνοβα στίς 17 τοῦ Νοέμβρη 1908 ὅτι δέν ἐλπίζει σέ εὐνοϊκή λύση τοῦ ζητήματος. Πραγματικά, στίς 29 ἤ στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1908 ὁ Α. Μ. Γκόρκι ἀνακοίνωσε στόν Πιάτνιτσκι ὅτι ὁ ἴδιος εἶναι ἐνάντια στήν ἔκδοση τοῦ βιβλίου τοῦ Λένιν, πού μέ τίς φιλοσοφικές ἀντιλήψεις του δέν συμφωνεῖ. Τό ἐκδοτικό «Γκρανάτ» ἐπίσης δέν δέχτηκε νά ἐκδόσει τό βιβλίο μέ τό ἐπιχείρημα ὅτι ὁ μηχανισμός του δέν εἶναι προσαρμοσμένος γιά τή διάδοση φτηνῶν βιβλίων. Τό βιβλίο βγῆκε στό ἐκδοτικό «Ζβενό» (Μόσχα) ἀνάμεσα στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη καί στίς 4 τοῦ Μάη (12 καί 17 τοῦ Μάη) 1909. — *160.*

165 Ἡ συνέλευση τῆς ΚΕ ἦταν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἡ ὁλομέλεια ἔγινε στή Γενεύη στίς 11-13 (24-26) τοῦ Αὐγούστου 1908. Γιά τό ζήτημα τοῦ χρέους στό Λονδίνο ἡ ὁλομέλεια ἀποφάσισε νά συγκροτήσει ἐπιτροπή ἀπό ἀντιπροσώπους τῶν μπολσεβίκων, τῶν μενσεβίκων καί τῆς Μπούντ, δίνοντάς της ἐντολή νά γράψει γράμμα στόν ἄγγλο Φέλτς σχετικά μέ τίς δυσκολίες γιά τήν πληρωμή τοῦ χρέους (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων, τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 188). — *160.*

166 Τό ἐκδοτικό τοῦ Ἐγκυκλοπαιδικοῦ λεξικοῦ τῶν ἀδελφῶν Γκρανάτ εἶχε ἀναλάβει τίς ἐργασίες γιά τήν ἱστορία τῆς Ρωσίας. Προσέλαβαν τόν Λένιν στίς ἐργασίες αὐτές τό φθινόπωρο τοῦ 1907, ὅταν ἕνα ἀπό τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Λεξικοῦ, ὁ Α. Β. Τρουπτσίνσκι, ἀναχώρησε εἰδικά γιά τή Φιλλανδία καί ἔκανε διαπραγματεύσεις μέ τόν Β. Ι. Λένιν. Ὁ Λένιν συμφώνησε νά γράψει τήν ἐργασία «Τό ἀγροτικό σύστημα τῆς Ρωσίας στά τέλη τοῦ XIX αἰώνα». Τό καλοκαίρι τοῦ 1908 ὁ Α. Β. Τρουπτσίνσκι, βρισκόμενος στό Παρίσι, πέρασε ἀπό τόν Λένιν στή Γενεύη, γιά νά συμφωνήσουν τήν προθεσμία παράδοσης τοῦ χειρογράφου. Τό ἐκδοτικό πῆρε τό χειρόγραφο ἔγκαιρα, ὅμως δέν ἐκδόθηκε λόγω τῶν ὅρων τῆς λογοκρισίας καί μόλις τό 1918 ἐκδόθηκε ἀπό τό ἐκδοτικό «Ζίζν ί ζνάνιγε» μέ τόν τίτλο «Τό ἀγροτικό ζήτημα στή Ρωσία στά τέλη τοῦ XIX αἰώνα».

Ὅπως φαίνεται, ὁ Τρουπτσίνσκι, ὅταν ἐπισκέφτηκε τόν Λένιν στή Γενεύη, τοῦ πρότεινε νά γράψει ἕνα ἄρθρο γιά τήν ἱστορία τῆς ἐργοστασιακῆς βιομηχανίας. Ἡ ἐργασία αὐτή δέν γράφτηκε. — *162.*

167 Γιά τίς συλλήψεις στό Βερολίνο, στό Μόναχο, στό Παρίσι καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς Εὐρώπης τό Δεκέμβρη τοῦ 1907 βλ. τή σημείωση ἀρ. 123. — *163.*

168 Δέν ἐξακριβώθηκε ποῦ ἀκριβῶς πῆγε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς ἀρχές τοῦ Σεπτέμβρη 1908. — *164.*

169 Πρόκειται γιά τήν καταβολή τῶν χρονιάτικων συνδρομῶν τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές σοσιαλιστικό γραφεῖο. Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (11-13 (24-26) τοῦ Αὐγούστου 1908) ψήφισε ἀπόφαση νά καταβληθοῦν οἱ συνδρομές ὥς τήν 1 τοῦ Ὀχτώβρη, «καί καταμέρισε» τό ποσό ἀναλογικά ἀνάμεσα στήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τήν ΚΕ τῆς Μπούντ καί τήν ΚΕ τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Λεττονίας. — *164.*

170 Ὅταν δημοσιεύτηκαν τά πρακτικά τῆς συνεδρίασης τοῦ ΔΣΓ σέ χωριστή ἔκδοση (βλ. Compte-rendu officiel. Cand, 1909, P. 44, 61-62) τό κείμενο τῆς τροποποίησης τοῦ Λένιν στήν πρόταση τοῦ Κ. Κάουτσκι διορθώθηκε σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις πού ἐπισυνάφτηκαν στό γράμμα αὐτό.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκθεσε τό περιεχόμενο τῶν ὁμιλιῶν του στή συνεδρίαση τοῦ ΔΣΓ γιά τό ζήτημα τῆς εἰσδοχῆς στή ΙΙ Διεθνή τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος («τῶν ἐργατικῶν») στό ἄρθρο «Ἡ συνεδρίαση τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου», πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 37 τῆς «Προλετάρι» (29) 16 τοῦ Ὀχτώβρη 1908 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 237-253. — *165.*

171 Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1908 ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε πρόταση τοῦ Γ. Μ. Στεκλόφ νά πάρει μέρος στή συλλογή, τήν ἀφιερωμένη στή ζωή καί στή δράση τοῦ Ν. Γκ. Τσερνισέβσκι. Ὁ Στεκλόφ προόριζε γιά τόν Λένιν τό θέμα: «Ὁ Τσερνισέβσκι καί τό ἀγροτικό ζήτημα» καί παρακαλοῦσε νά ἀνακοινώσει τό περιεχόμενο τοῦ γράμματός του στό Μπογκντάνοφ. Ὁ Λένιν ἔστειλε στόν Μπογκντάνοφ τό γράμμα τοῦ Στεκλόφ μέ ἐπισημείωση δική του. Στίς 23 τοῦ Ὀχτώβρη (5 τοῦ Νοέμβρη) 1908 ὁ Γ. Μ. Στεκλόφ στό ἀπαντητικό του γράμμα πρός τόν Β. Ι. Λένιν ἀνακοίνωσε ὅτι ὁ Β. Α. Μπαζάροφ συμφώνησε νά ἀνατεθεῖ στόν Β. Ι. Λένιν φιλοσοφικό θέμα, ὅμως τό θέμα «Ὁ Τσερνισέβσκι καί τό ἀγροτικό ζήτημα» τό ἀρνήθηκε, καί ἀνατέθηκε στόν Π. Π. Ρουμιάντσεφ. — *166.*

172 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀνακοίνωση γιά τή δημιουργία τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. — *167.*

173 Τό γράμμα αὐτό εἶναι ἀπάντηση τοῦ Β. Ι. Λένιν στό μενσεβίκο-μαχιστή Π. Γιουσκέβιτς πού πρότεινε στόν Λένιν νά συνεργάζεται στίς φιλολογικές-φιλοσοφικές συλλογές. — *167.*

174 Πρόκειται γιά τήν ἀντιπροσώπευση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό VI συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας. Τό συνέδριο ἔγινε στίς ἀρχές τοῦ Δεκέμβρη 1908. — *168.*

175 Ἐπρόκειτο γιά τήν τακτοποίηση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς ΙΙΙ Δούμας στή Διακοινοβουλευτική ἕνωση τοῦ ΔΣΓ καί γιά τήν καταβολή ἀπ' αὐτούς τῶν συνδρομῶν πού ἔπρεπε. — *168.*

176 Ἡ ἀπεργία τῶν βυρσοδεψῶν τοῦ κυβερνείου Βίλνας ἦταν ἀπάντηση στό λοκάουτ πού κήρυξαν οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν βυρσοδεψείων, οἱ ὁποῖοι πέρασαν σέ ἐπίθεση κατά τῆς κατάκτησης τῶν ἐργατῶν τῆς ὀχτάωρης ἐργάσιμης ἡμέρας καί κατά τοῦ πιό ὑψηλοῦ, ἀπ' ὅ,τι στίς ὑπόλοιπες περιοχές τῆς Ρωσίας, ἐπιπέδου μισθοῦ ἐργασίας. Ἐπειδή οἱ ἐπιχειρηματίες δέν ἦταν σέ θέση νά σταματήσουν γιά πολύ διάστημα τίς ἐπιχειρήσεις, ἡ ἐπιτροπή πάλης κατά τοῦ λοκάουτ κάλεσε τούς ἐργάτες νά συνεχίσουν τήν ἀπεργία ὥς τήν ὁλοκληρωτική νίκη καί ἀπευθύνθηκε μέσω τῆς «Προλετάρι» πρός τούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας καί τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μέ ἔκκληση νά ὑποστηρίξουν τούς ἀπεργούς. — *170.*

177 *«Κομματική σχολή»* — σχολή πού ὀργανώθηκε στό νησί Κάπρι ἀπό τούς ὀτζοβιστές, τούς οὐλτιματιστές καί τούς θεοπλάστες σάν προσπάθεια δημιουργίας ἰδεολογικοῦ-ὀργανωτικοῦ κέντρου τῆς νέας ἀντιμπολσεβίκικης ὁμάδας. Γιά τή σχολή τοῦ Κάπρι βλ. τίς ἀποφάσεις «Γιά τήν κομματική σχολή πού ὀργανώνεται στό ἐξωτερικό στό ΝΝ» καί «Γιά τήν ἀπόσχιση τοῦ σ. Μαξίμοφ» πού ψηφίστηκαν στή σύσκεψη τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι» τόν Ἰούνη τοῦ 1909, ὅπως καί τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ ὁμάδα τῶν ὀπαδῶν τοῦ ὀτζοβισμοῦ καί τῆς θεοπλασίας» καί «Ἐπονείδιστη χρεοκοπία» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 41-42, 74-109 καί 132-134). — *172.*

178 Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τήν ἀνάκριση σχετικά μέ τήν ὑπόθεση τοῦ Μ. Μ. Λιτβίνοφ, στήν ὁποία εἶχαν χρησιμοποιηθεῖ καί ἀντιπρόσωποι τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων (βλ. σέ τοῦτο τό τόμο, σελ. 149). — *174.*

179 Δέν κατορθώθηκε νά ἐξακριβωθεῖ τί ἦταν τό ἐπεισόδιο «Γιούρι-Νικίτιτς». Τό ψευδώνυμο Γιούρι εἶχε ὁ Ντ. Σ. Γκρόζαν, ὁ ὁποῖος μέ ἐντολή τοῦ Λ. Μπ. Κράσιν, ὀργάνωσε στά τέλη τοῦ 1907 γιά τό κομματικό ταμεῖο ἕνα δάνειο ἀπό ἕναν ἰδιώτη. Πιθανόν, τό ἐπεισόδιο νά εἶχε προκληθεῖ ἀπό τή μή ἔγκαιρη ἐπιστροφή τοῦ χρέους. — *174.*

180 Πρόκειται γιά τό βιβλίο τοῦ Βόλσκι «Ἡ φιλοσοφία τῆς πάλης». Μόσχα, 1909. — *177.*

181 Ὁ Λένιν ἀναφέρει τήν ἐπίσκεψή του καί τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια στή Ρόζα Λούξεμπουργκ στίς ἀρχές τοῦ Γενάρη 1908, ὅταν, ἀναχωρώντας ἀπό τή Στοκχόλμη γιά τή Γενεύη, σταμάτησαν στό Βερολίνο. — *180.*

182 Ἡ ἀνακοίνωση (σημείωμα) γιά τήν ἔκδοση τοῦ βιβλίου τοῦ Λένιν «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός» εἶχε δημοσιευτεῖ στό περιοδικό «Die Neue Zeit», 1. Band, τεῦχ. 2, 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1909. — *180.*

183 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ «Ἡ ἐπαναστατική μέθη» πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 44 τῆς «Προλετάρι», 8 (21) τοῦ Ἀπρίλη 1909. — *181.*

184 Πρόκειται γιά τή θέση τοῦ Κ. Κάουτσκι στή συνεδρίαση τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου στίς 11 τοῦ Ὀχτώβρη (ν. ἡμ.) 1908 πάνω στό ζήτημα γιά τήν εἴσοδο στή ΙΙ Διεθνή τοῦ ἀγγλικοῦ «Ἐργατικοῦ κόμματος». Βλ. γι' αὐτό τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ συνεδρίαση τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 233-249). — *181.*

185 Τό πρόγραμμα καί τό καταστατικό τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐκδόθηκαν στά ρωσικά ἀπό τήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τό 1909 στό Παρίσι. Τήν μετάφραση τήν εἶχε ἀναλάβει τό ΔΣΓ. — *181.*

186 *«Ὁ Σοσιαλισμός»* («Le Socialisme») — περιοδικό· ἔβγαινε ἀπό τό 1907 ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1914 στό Παρίσι· ἐκδότης καί διευθυντής του ἦταν ὁ γάλλος σοσιαλιστής Ζ. Γκέντ. — *181.*

187 Πρόκειται γιά τήν μενσεβίκικη-λικβινταριστική ἐφημερίδα «Πράβντα», φραξιονιστικό ὄργανο τοῦ Τρότσκι, πού ἐκδιδόταν στά 1908-1912. Τά πρῶτα φύλλα βγῆκαν στό Λβόφ· ἀπό τό 4 φύλλο της ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε στή Βιέννη. — *185.*

188 Τό σχέδιο γράμματος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου εἶναι ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ Συμβουλίου τῆς σχολῆς τοῦ Κάπρι στήν πλατιά Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι» μέ τήν πρόσκληση νά πάρει μέρος στή δουλιά τῆς σχολῆς καί νά τή βοηθήσει μέ φιλολογικές δυνάμεις καί μέ χρηματικά μέσα. Τό Συμβούλιο ἀνακοίνωσε ἐπίσης ὅτι δέν ἔχει καμιά ἀντίρρηση γιά τόν ἰδεολογικό ἔλεγχο στή σχολή, ἄν ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι» θά τό θελήσει αὐτό.

Τό σχέδιο, πού προετοίμασε ὁ Λένιν, δέν στάλθηκε. Ὁ Λένιν, ὅταν πῆρε ἀπό τό Παρίσι τό σχέδιο πού εἶχε γράψει ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, συμφώνησε, ὅπως φαίνεται μ' αὐτό, κάνοντάς το οὐσιαστικές τροποποιήσεις (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 206). — *186.*

189 *«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»* («Σοσιαλδημοκράτης») — παράνομη ἐφημερίδα, Κεντρικό ὄργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔβγαινε ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1908 μέχρι τό Γενάρη τοῦ 1917. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιαλ-Ντεμοκράτ» συγκροτήθηκε σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἐκλέχτηκε στό V συνέδριο (τοῦ Λονδίνου), ἀπό ἀντιπροσώπους τῶν μπολσεβίκων, τῶν μενσεβίκων καί τῶν πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Στήν πραγματικότητα καθοδηγητής τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Β. Ι. Λένιν. — *187.*

190 Πρόκειται γιά τή γενική ἀπεργία στή Σουηδία, πού ξέσπασε στίς 4 τοῦ Αὐγούστου 1909 σέ ἀπάντηση στό λοκάουτ 83 000 ἐργατῶν διαφόρων κλάδων τῆς βιομηχανίας καί γιά τήν ἐξέγερση στήν Καταλωνία. Στό φύλλο ἀρ. 47-48 τῆς «Προλετάρι» γιά τά θέματα αὐτά δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα: κύριο ἄρθρο «Τά διδάγματα ἀπό τήν ταξική πάλη» (Ἡ Γενική ἀπεργία στή Σουηδία») καί «Οἱ ληστεῖες τῶν ἀποικιῶν καί ἡ ἐπανάσταση». — *187.*

191 Ἡ πολεμική, γιά τήν ὁποία σκόπευε ὁ Λένιν νά γράψει, διεξήχθηκε τόν Ἰούνη καί Αὔγουστο-Σεπτέμβρη τοῦ 1909 στήν «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» στά φύλλα 15 καί 16-17 ἐξαιτίας τοῦ ὅτι ἕνας μενσεβίκος-ἀντιλικβινταριστής τῆς Γενεύης, ὅπως φαίνεται, ὁ Βίκτωρ Τεβζάγια (Georgien), τάχτηκε στό ἄρθρο «Δυό λόγια γιά ἕνα ἐπίκαιρο θέμα» ὑπέρ τῆς ὑπεράσπισης τοῦ παράνομου κόμματος, κάνοντας ἔκκληση νά ξεκαθαριστοῦν οἱ μενσεβίκικες ὀργανώσεις ἀπό τούς λεγκαλιστές-λικβινταριστές. Στά ἄρθρα τῆς Σύνταξης «Ἀπ' ἀφορμή τό ἄρθρο τοῦ συντρόφου τῆς Γενεύης» καί «Ἀπ' ἀφορμή τή συζήτηση γιά τό ὀργανωτικό» οἱ γκολοσοφικοί ἀρνοῦνταν τήν «ἀνεκτικότητά» τους ἀπέναντι στό λικβινταρισμό καί κατηγοροῦσαν τόν ἀρθρογράφο γιά σεχταρισμό. Στό ἀπαντητικό ἄρθρο «Ἀπό τήν ἴδια ἀφορμή» ὁ Georgien παρέθεσε μιά σειρά ντοκουμέντα, πού ἔδειχναν τήν δράση τῶν λικβινταριστῶν στίς ρωσικές ὀργανώσεις. Είδικό ἄρθρο ἀπ' ἀφορμή τήν πολεμική αὐτή στήν «Προλετάρι» δέν δημοσιεύτηκε. Στή σημείωση στό ἄρθρο «Ἡ ἐξάλειψη τοῦ λικβινταρισμοῦ» ἀναφέρεται γιά τήν ἐπικείμενη μελέτη καί ἐκτίμηση τῶν ἰδεῶν τοῦ λικβινταρισμοῦ, πού «εἶναι στιβαγμένες» στό φύλλο ἀρ. 15 τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 51). *187.*

192 Στό φύλλο ἀρ. 47-48 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» εἶχαν δημοσιευτεῖ τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ξεσκεπασμένοι λικβινταριστές», «Ἀπ' ἀφορμή τό ἀνοιχτό γράμμα τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐπιτροπῆς περιοχῆς τῆς Μόσχας», «Γιά τίς ἐκλογές στήν Πετρούπολη» καί στό παράρτημα τοῦ φύλλου — τό ἄρθρο «Σχετικά μέ τήν ὁμάδα τῶν ὀπαδῶν τοῦ ὀτζοβισμοῦ καί τῆς θεοπλασίας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 59-109). — *187.*

193 Ἡ ἐπιφυλλίδα τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ γιά τή μενσεβίκικη πεντάτομη ἔκδοση «Τό κοινωνικό κίνημα στή Ρωσία στίς ἀρχές τοῦ XX αἰώνα», πού βγῆκε μέ τήν ἐπιμέλεια τῶν Λ. Μάρτοφ, Π. Μάσλοφ, καί Α. Πότρεσοφ, δημοσιεύτηκε στήν «Προλετάρι» ἀρ. φύλ. 47-48 καί 49, στίς 5 (18) τοῦ Σεπτέμβρη καί στίς 3 (16) τοῦ Ὀχτώβρη 1909 (βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 191 καί 192-193). — *188.*

194 Τό διακομματικό δικαστήριο γιά τήν ὑπόθεση τοῦ Μπ. Γκέρτσικ ἀποτελούμενο ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῶν ὁμάδων τῆς Γενεύης δηλ. τοῦ ΣΔΕΚΡ (τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων), τῆς Μπούντ, τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τῶν ἀντιπροσώπων τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας καί τῆς ὁμάδας τῆς Ζυρίχης, τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Λεττονίας ἔκρινε τόν Γκέρτσικ ἀνάξιο νά παραμένει σέ ὁποιαδήποτε ἐπαναστατική ὀργάνωση· ἡ ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων τῆς Γενεύης τόν θεώρησε προβοκάτορα. — *188.*

195 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς κρίσεις γιά τό βιβλίο «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός», πού δημοσιεύτηκαν τό 1909 στό τεῦχος 7-8 τοῦ Μάη τοῦ περιοδικοῦ «Βοζροζντένιγε» μέ τήν ὑπογραφή Ἀ-οφ (Α. Ι. Ἀβραάμοφ) καί στό τεῦχος τοῦ Ἰούλη τοῦ «Σοβρεμέννι Μίρ» μέ τήν ὑπογραφή Ὀρτοντόξ (φιλολογικό ψευδώνυμο τοῦ Λ. Ι. Ἀξελρόντ).

«Βοζροζντένιγε» («Ἀναγέννηση») — νόμιμο περιοδικό τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1910 στή Μόσχα. Στό περιοδικό συνεργάζονταν οἱ Φ. Ντάν, Α. Μάρτοφ, Α. Μαρτίνοφ, καί ἄλλοι. — *192.*

196 Στό κεντρικό όργανο τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας «Vorwärts» στά τέλη τοῦ Ἰούλη καί τόν Αὔγουστο τοῦ 1909 δημοσιεύονταν καθημερινά ἄρθρα καί λεπτομερεῖς ἀνταποκρίσεις γιά τήν ἐξέγερση στή Βαρκελώνη (ἀπό τό φύλ. ἀρ. 174 τῆς 29 τοῦ Ἰούλη) καί γιά τή γενική ἀπεργία στή Σουηδία (ἀπό τό φύλλο ἀρ. 178 τῆς 3 τοῦ Αὐγούστου). Ὁ Λένιν ἔστελνε τό ὑλικό αὐτό στόν Ζηνόβιεφ γιά ἄρθρα στήν «Προλετάρι». — *192.*

197 Πρόκειται γιά τά ἄρθρα τοῦ Λένιν γιά τά φύλλα ἀρ. 47-48 τῆς «Προλετάρι» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 187). — *193.*

198 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τό φύλλο ἀρ. 2 τῆς ἐφημερίδας «Γκόλος Μπούντα» τοῦ Σεπτέμβρη 1909 (ὄργανο τῆς ΚΕ τῆς Μπούντ, πού ἐκδιδόταν παράνομα στή Ρωσία). Στήν «Προλετάρι» δέν εἶχε δημοσιευτεῖ τίποτα γιά τό θέμα αὐτό. Στό φύλλο ἀρ. 9 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς 13 τοῦ Νοέμβρη (31 τοῦ Ὀχτώβρη) γιά τήν «Γκόλος Μπούντα» ἀρ. φύλ. 2 ὑπάρχει σημείωμα μέ τή μορφή χρονικοῦ. — *193.*

199 Πρόκειται γιά τή σύσκεψη τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι» στίς 8-17 (21-30) τοῦ Ἰούνη 1909, στήν ὁποία πάρθηκαν ἀποφάσεις γιά τόν ὀτζοβισμό καί Οὐλτιματισμό, γιά τήν κομματική σχολή στό νησί Κάπρι, γιά τά καθήκοντα τῶν μπολσεβίκων στό κόμμα, γιά τήν ἑνότητα τῶν ὁμάδων καί γιά τή διαγραφή τοῦ Α. Α. Μπογκντάνοφ (Μαξίμοφ) ἀπό τή μπολσεβίκικη ὁμάδα. Πιό λεπτομερειακά βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 1-42. — *199.*

200 Στήν ἀπάντηση «Πρός τούς συντρόφους-ἐργάτες πού ἦρθαν στή σχολή ΝΝ», ἡ ὁποία δημοσιεύτηκε ἀπομέρους τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι» στό Παράρτημα τοῦ φύλλου ἀρ. 47-48 τῆς «Προλετάρι» τῆς 11 (24) τοῦ Σεπτέμβρη 1909, σχετικά μέ τήν πρόσκληση στό Παρίσι πληρεξούσιου ἤ μαθητῶν τῆς σχολῆς τοῦ Κάπρι γιά συνομιλίες δέν γινόταν λόγος. — *206.*

201 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη τό ἄρθρο του «Ξεσκεπασμένοι λικβινταριστές»· τό ἄρθρο εἶχε δημοσιευτεῖ στό φύλλο ἀρ. 47-48 τῆς «Προλετάρι» τῆς 5 (18) τοῦ Σεπτέμβρη 1909 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 59-66). — *206.*

202 Τό γράμμα αὐτό ἐξονόματος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι» γράφτηκε, ἐπειδή μερικοί ὀτζοβιστές κυκλοφοροῦσαν στό ἐξωτερικό ἕνα φυλλάδιο μέ τήν ὑπογραφή «Σάσα», «κατηγορώντας τό Μπολσεβίκικο Κέντρο ὅτι δῆθεν ἀρνήθηκε νά βοηθήσει τά πρόσωπα πού ἦταν ὕποπτα γιά συμμετοχή στή βίαια κατάσχεση στά Οὐράλια.

Στό παράρτημα τοῦ φύλλου ἀρ. 47-48 τῆς «Προλετάρι» εἶχε δημοσιευτεῖ σημείωμα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, στό ὁποῖο θεωροῦνταν ψεύτικες οἱ κατηγορίες πού προβλήθηκαν στό φυλλάδιο καί ἀπόβλεπαν νά προκαλέσουν ζωηρή ἐντύπωση στό ἐξωτερικό. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι» ἀνακοίνωσε ὅτι ἀποτάνθηκε στήν ΚΕ τῆς ΣΔΕΚΡ μέ τήν παράκληση νά ἐξετάσει τό ζήτημα αὐτό. — *206.*

203 Τό γράμμα τοῦ Κ. Κάουτσκι τῆς 20 τοῦ Αὐγούστου 1909, πού γράφτηκε σέ ἀπάντηση στήν πρόσκληση νά κάνει διαλέξεις στό νησί Κάπρι, εἶχε δημοσιευτεῖ σέ χωριστό φυλλάδιο καί κατόπιν στό παράρτημα τοῦ φύλλου ἀρ. 5 τῆς «Πράβντα» τῆς Βιέννης τῆς 20 τοῦ Σεπτέμβρη (3 τοῦ Ὀχτώβρη) τοῦ 1909. Ὁ Κάουτσκι ἀρνήθηκε νά κάνει διαλέξεις, ὅμως χαιρέτισε τήν ὀργάνωση τῆς

σχολῆς. Ὁ Κάουτσκι τονίζοντας πώς «θά ἦταν εὐχάριστο, ἄν θά μποροῦσε ἡ ΣΔΡ νά τά βγάλει πέρα ἐπιτέλους μέ τόν κατατεμαχισμό σέ ὁμάδες, πού τόσο τήν ἀποδυναμώνουν», καλοῦσε νά μήν προβάλλονται σέ πρώτη γραμμή στήν προπαγάνδα καί στήν ὀργάνωση οἱ φιλοσοφικές διαφωνίες. — *208.*

204 Πρόκειται γιά τό ὅτι οἱ ἐργάτες, ἀφοῦ πεισθοῦν πώς δέν στηρίζεται σέ ἀρχές ἡ ἀντικομματική θέση καί οἱ διασπαστικές ἐνέργειες τοῦ Τρότσκι, θά ἔρθουν στό μπολσεβικισμό.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδοσε ἐκτίμηση στόν τροτσκισμό καί στή ζημιά πού κάνει γιά τό κόμμα καί τό ἐπαναστατικό κίνημα σέ μιά σειρά ἐργασίες του τῆς περιόδου αὐτῆς: «Σημειώσεις δημοσιολόγου», «Τό ἱστορικό νόημα τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης στή Ρωσία», «Ἀνοιχτό γράμμα πρός ὅλους τούς κομματικούς σοσιαλδημοκράτες», «Τό ἐρύθημα αἰδοῦς τοῦ ὑποκριτῆ καί ταρτούφου Τρότσκι», «Ἡ καινούργια ὁμάδα τῶν συμφιλιωτιστῶν ἤ τῶν ἐναρέτων» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 239-304, 358-376· τόμος 20ος, σελ. 25-37, 96, 334-354) κ.ἄ. Βλέπε ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 188, 237, 251, 269, 274, 275-276, 296-298. — *209.*

205 Στό παράρτημα τοῦ φύλ. ἀρ. 47-48 τῆς «Προλετάρι» τῆς 11 (24) τοῦ Σεπτέμβρη δημοσιεύτηκε ἡ πρόταση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου γιά τόν ἐρχομό τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς τοῦ Κάπρι στό Παρίσι. Ἀπαντώντας στήν πρόταση αὐτή, τό Συμβούλιο τῆς σχολῆς στό γράμμα τῆς 28 τοῦ Σεπτέμβρη πρόβαλε μιά σειρά ἀπαράδεκτες ἀπαιτήσεις (μεταφορά τῆς σχολῆς μέ ὅλο τόν ἀριθμό τῶν ἀκροατῶν καί τῶν λεκτόρων, ἐγγυήσεις ὅτι ἡ σχολή θά ὑπάρχει σάν μόνιμο ἵδρυμα, νά παραμείνει στά χέρια τοῦ Συμβουλίου ἡ διεύθυνση τῶν ὑποθέσεων τῆς σχολῆς, νά καταβληθεῖ τό ποσό τῶν 3 000 φράγκων γιά τά ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς κτλ.). Τό σχέδιο ἀπάντησης στό γράμμα τοῦ Συμβουλίου τῆς σχολῆς βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 211. — *210.*

206 Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τή θέση τοῦ Μ. Ι. Ποκρόβσκι, πού βρῆκε τήν ἀντανάκλασή της στήν ὑποστήριξη ἀπό τόν ἴδιο (συμβατική καί μερική) τοῦ φυλλαδίου «Ἔκθεση πρός τούς συν. μπολσεβίκους τῶν ἀπομακρυσμένων μελῶν τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι»», πού τήν ἐξέδοσε ὁ Α. Α. Μπογκντάνοφ καί ὁ Λ. Μπ. Κράσιν. Ὁ Β. Ι. Λένιν κάνει ἀνάλυση τοῦ φυλλαδίου αὐτοῦ στό ἄρθρο «Σχετικά μέ τήν ὁμάδα τῶν ὀπαδῶν τοῦ ὀτζοβισμοῦ καί τῆς θεοπλασίας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 74-109). — *211.*

207 Πρός τό Συμβούλιο τῆς σχολῆς στό νησί Κάπρι στάλθηκε γράμμα μέ τό ἑξῆς περιεχόμενο: «Ἀξιότιμοι σύντροφοι! Ἀπό τίς δυό προοπτικές πού χαράχτηκαν στό γράμμα μας πρός ἐσᾶς, δικαιώνεται ἡ δεύτερη: σεῖς ἐπιθυμεῖτε νά μήν ἐκτελεῖτε τίς ἀποφάσεις τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων καί νά διαπραγματευτεῖτε μέ τό ὄργανο τῶν μπολσεβίκων μόνο σάν μιά ἀπομονωμένη κλειστή ὁμάδα. Καταλαβαίνετε πολύ καλά ὅτι, ὑποστηρίζοντας ἕνα τέτιο πράγμα, μόνοι σας δυσκολεύετε τίς παραπέρα συνομιλίες. Ἐμεῖς μποροῦμε νά σᾶς συμβουλέψουμε μονάχα αὐτό: νά δημοσιεύσετε τό τελευταῖο πρός ἐμᾶς γράμμα σας».

Ὡστόσο τό Συμβούλιο τῆς σχολῆς δημοσίευσε τό γράμμα μόνο ὅταν τέλειωσαν τά μαθήματα στήν «Ἔκθεση τῆς πρώτης ἀνώτερης σοσιαλδημοκρατικῆς σχολῆς προπαγανδιστῶν καί ἀκγιτατόρων γιά τούς ἐργάτες» στό Παρίσι στά τέλη τοῦ 1909. — *211.*

208 Όπως φαίνεται, πρόκειται γιά τή δεύτερη ἐξέταση τῆς ὑπόθεσης τοῦ Μπ. Γκέρτσικ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 189-191 καί 207). — *212.*

209 Δέν ἐξακριβώθηκε γιά ποιό πράγμα γίνεται λόγος. — *212.*

210 Πρόκειται γιά τή μεταφορά ἀπό τή Γενεύη στό Παρίσι τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κούκλιν (βλ. σημείωση ἀρ. 161), τήν ὁποία διηύθυνε ὁ Β. Α. Καρπίνσκι.

Στό ἀπαντητικό του γράμμα τῆς 18 τοῦ Ὀχτώβρη 1909 ὁ Β. Α. Καρπίνσκι συμφώνησε γιά τή μεταφορά μέ τόν ὅρο ὅτι ἡ βιβλιοθήκη θά διατηρήσει τήν ἀνεξαρτησία της καί δέν θά λειτουργεῖ στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀλλά θά ἐνσωματωθεῖ σέ μιά ἀπό τίς βιβλιοθῆκες πού ὑπάρχουν στό Παρίσι. — *213.*

211 Πρόκειται γιά τή βιβλιοθήκη τῶν μπολσεβίκων πού τήν ὀργάνωσε ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς. Τόν Ἰούλη τοῦ 1905 ὁ Β. Ι. Λένιν παραχώρησε στή βιβλιοθήκη αὐτή πάνω ἀπό 400 βιβλία διαφόρων τίτλων ἀπό τήν προσωπική του βιβλιοθήκη. — *213.*

212 Ἡ ἀνταπόκριση ἀπό τήν Πετρούπολη, γιά τήν ὁποία γράφει ὁ Β. Ι. Λένιν, εἶχε δημοσιευθεῖ στό φύλλο ἀρ. 9 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς 13 τοῦ Νοέμβρη (31 τοῦ Ὀχτώβρη) μέ τόν τίτλο «Ἡ ἐκλογική μας καμπάνια (Γράμμα ἀπό τήν Πετρούπολη)». *213.*

213 Ὁ Λένιν ἔγραψε τό γράμμα *«Πρός τούς μαθητές τῆς σχολῆς τοῦ Κάπρι»,* ἀπαντώντας σέ δυό γράμματα τῶν ἐργατῶν-ἀκροατῶν τῆς σχολῆς, πού ξέκοψαν ἀπό τήν ὁμάδα τοῦ Μπογκντάνοφ. Τά γράμματα αὐτά μαζί μέ τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἐπονείδιστη χρεοκοπία» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 131-133) δημοσιεύτηκαν σέ χωριστή ἐκτύπωση ἀπό τό φύλλο ἀρ. 50 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» τῆς 28 τοῦ Νοέμβρη (11 τοῦ Δεκέμβρη) 1909. — *214.*

214 Στό παράρτημα τοῦ φύλλου ἀρ. 50 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» (Νοέμβρης τοῦ 1909) δημοσιεύτηκε ἡ «Ἔκθεση γιά τή σχολή ΝΝ», ὑπογραμμένη ἀπό ἕξι μαθητές, οἱ ὁποῖοι ἐγκατέλειψαν τή σχολή καί ἦρθαν στό Παρίσι. Στήν «Ἔκθεση» ἀναφέρονταν τά περιστατικά πού συνδέονταν μέ τήν ἱστορία τῆς ἵδρυσής της, καθώς καί μέ τήν ἀντικομματική δράση τῶν ὀργανωτῶν της πού ἔταξαν σκοπό τους νά τήν μετατρέψουν σέ κέντρο τῆς ὁμάδας πού διαμορφώθηκε γιά τήν πάλη ἐνάντια στό μπολσεβικισμό. — *215.*

215 Τό γράμμα αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν συνδεόταν μέ τά ἑξῆς περιστατικά. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἀρνήθηκε νά δημοσιεύσει τό ἄρθρο του «Γιά τίς μεθόδους δυναμώματος τοῦ κόμματός μας καί τῆς ἑνότητάς του» σάν ἄρθρο τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καί πρότεινε στό Λένιν νά δόσει τό ἄρθρο μέ τή δική του ὑπογραφή. Ἀπαντώντας σ' αὐτό, ὁ Λένιν ἔβαλε γιά συζήτηση στή Συντακτική ἐπιτροπή τό ζήτημα γιά τίς μεθόδους τοῦ δυναμώματος τοῦ κόμματος καί τῆς ἑνότητάς του καί πρότεινε ἕνα σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 125). Ὑπέρ τῆς πρότασης ψήφισαν ὁ Λένιν καί ὁ Κάμενεφ, κατά — ὁ Μάρτοφ καί ὁ Βάρσκι, ἀπέσχε ὁ Ζηνόβιεφ, πού γενικά τάχτηκε ἐνάντια στήν ψήφιση πολιτικῆς ἀπόφασης γιά τό ζήτημα αὐτό. Ἐπειδή ἀπορίφτηκε τό ἄρθρο καί ἡ ἀπόφαση, ὁ Λένιν ὑπόβαλε δήλωση ἀποχώρησης ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ.

Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου στίς 5 τοῦ Νοέμβρη ἔστειλε πρός τόν Β. Ι. Λένιν στίς Βρυξέλλες, ὅπου πῆγε γιά τή συνεδρίαση τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου, τό ἑξῆς τηλεγράφημα: «Προτείνουμε νά καθυστερήσετε τή δήλωση ἀποχώρησης μέχρι τήν ἀπό κοινοῦ ἐξέταση. Ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή». Κατόπιν ἐκπονήθηκε τό κείμενο τῆς ὁμαδικῆς δήλωσης πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς μπολσεβίκων καί τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας γιά τό ὅτι τό «ἐπεισόδιο» αὐτό, σάν προερχόμενο ἀπό παρανόηση, πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι δέν ἔγινε (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 287). Τή δήλωση πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ τήν ὑπόγραψαν στίς 5 τοῦ Νοέμβρη στό Παρίσι ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί ὁ Λ. Μπ. Κάμενεφ καί στίς 6 τοῦ Νοέμβρη στίς Βρυξέλλες — ὁ Β. Ι. Λένιν καί ὁ Α. Βάρσκι. — *218.*

216 Ἡ ἔκκληση πρός τούς στατιστικούς τῆς Ρωσίας γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν λίγο πρίν τό XII συνέδριο τῶν ρώσων φυσιοδιφῶν καί ἰατρῶν, στό ὁποῖο λειτουργοῦσε ὑποτμῆμα στατιστικῶν. Ὁ Λένιν ἔστειλε τή δήλωση στή Μ. Ι. Οὐλιάνοβα μέ τήν παράκληση νά τήν κοινοποιήσει στά μέλη τοῦ συνεδρίου (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 366). Τό ντοκουμέντο αὐτό φυλάχτηκε σέ ἀντίγραφο πού τό κατάσχεσε ἡ ἀστυνομία κατά τήν ἔρευνα στή Μ. Ι. Οὐλιάνοβα. — *226.*

217 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Α. Μαρτίνοφ «Τό ἀγροτικό ζήτημα στήν ἀντεπαναστατική Δούμα» («Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» ἀρ. φύλ. 10-11), ὅπου ἀπό μενσεβίκικες θέσεις ἔκανε κριτική τῶν ἄρθρων τοῦ Λένιν «Ἡ νέα ἀγροτική πολιτική» καί «Οἱ συζητήσεις γιά τό ἀγροτικό στήν III Δούμα». — *227.*

218 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἐπεισόδιο στή συνεδρίαση τῆς III Κρατικῆς δούμας τῆς 20 τοῦ Νοέμβρη (3 τοῦ Δεκέμβρη) 1909, ὅταν γίνονταν ἡ συζήτηση τοῦ νομοσχεδίου γιά τό ἀπαραβίαστο τῆς προσωπικότητας. Τό νομοσχέδιο αὐτό ἦταν, σύμφωνα μέ τά λόγια τῶν ἀριστερῶν βουλευτῶν τῆς Δούμας, «νομιμοποίηση ὅλων τῶν μορφῶν αὐθαιρεσίας, πού ὑπῆρχαν καί ὑπάρχουν στή Ρωσία». Ὁ κατάμαυρος-μαυροεκατονταρχίτικος λόγος τοῦ Μάρκοφ 2ου στίς 20 τοῦ Νοέμβρη (3 τοῦ Δεκέμβρη) γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ νομοσχεδίου προκάλεσε τήν ἀγανάκτηση ἀκόμη καί τῶν καντέτων πού ἐγκατέλειψαν τήν αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων τῆς Δούμας σέ ἔνδειξη διαμαρτυρίας. Ἡ συζήτηση τοῦ νομοσχεδίου στή συνεδρίαση τῆς 20 τοῦ Νοέμβρη (3 τοῦ Δεκέμβρη) ἀποκάλυψε ἰδιαίτερα τόν μαυροεκατονταρχίτικο χαρακτήρα τῆς III Δούμας. — *230.*

219 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν εἶναι ἀπάντηση στήν πρόταση τοῦ Γκούσταβ Μάιγερ νά γράψει μιά σύντομη μελέτη γιά τήν ἱστορία τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας στό «Handwörterbuch der Staatswissenschaften» («Ὁδηγός γιά τίς κοινωνικο-πολιτικές ἐπιστῆμες») πού ἐκδιδόταν ἀπ' τόν Γκούσταβ Φίσερ στήν Ἰένα. — *233.*

220 Ἡ ὑπόθεση τοῦ Α. Ἔκκ (Μούχιν) — κατηγορία γιά ἀπρεπεῖς πράξεις — ἐξετάστηκε τό 1909 ἀπό ειδική ἐπιτροπή πού ἔκρινε ὅτι «δέν ὑπάρχει κανένα ὑλικό γιά νά παραπεμφθεῖ ὁ Ἔκκ στό κομματικό δικαστήριο». Στόν Ἔκκ δέν

εἶχε ἀνακοινωθεῖ ἡ ἀπόφαση αὐτή· σέ ἐπερώτησή του πρός τόν Φ. Ε. Τζερτζίνσκι (Γιοῦζεφ), ὁ Ἔκκ πῆρε τήν ἀπάντηση στίς 9 τοῦ Μάρτη 1910 ὅτι ἡ ΚΕ τοῦ κόμματος «ἐπικύρωσε χωρίς ἀλλαγές τήν ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς». Ὡστόσο ἀργότερα ἡ ὑπόθεση τοῦ Ἔκκ ἀνακινήθηκε ξανά· ἡ τελευταία ἐπιτροπή δέν ἀποπεράτωσε τίς ἐργασίες της, ἐπειδή ἄρχισε ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος. — *234.*

221 Τό ντοκουμέντο αὐτό εἶναι σχέδιο γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Κ. Κάουτσκι, τόν Φ. Μέρινγκ καί τήν Κ. Τσέτκιν — στούς «μεσεγγυητές», στούς ὁποίους μέ ὁρισμένους ὅρους, σύμφωνα μέ ἀπόφαση τῆς ὁλομέλειας τοῦ Γενάρη 1910 τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, παραχωρήθηκε ἡ διαχείρηση τῆς χρηματικῆς περιουσίας τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας. Σχετικά μ' αὐτό βλ. τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τά ἀποτελέσματα τῆς διαιτησίας τῶν «μεσεγγυητῶν»» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 36-38). — *235.*

222 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τά συνέδρια τοῦ ΣΔΕΚΡ: Τό IV (Ἑνωτικό) πού ἔγινε στή Στοκχόλμη στίς 10-25 τοῦ Ἀπρίλη (23 τοῦ Ἀπρίλη — 8 τοῦ Μάη) 1906, καί τό V (τοῦ Λονδίνου) πού ἔγινε στίς 30 τοῦ Ἀπρίλη — 19 τοῦ Μάη (13 τοῦ Μάη — 1 τοῦ Ἰούνη) 1907. — *235.*

223 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τῆς Πέμπτης (πανρωσικῆς) συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού καταδίκασε τό λικβινταρισμό (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων, τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος 1, 1954, σελ. 197). — *236.*

224 «Τί ὁρίζετε;» — ἔκφραση πού χρησιμοποιοῦσε ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ γιά τήν ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». — *236.*

225 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση «Ἡ κατάσταση στό κόμμα», πού ψήφισε ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό Γενάρη τοῦ 1910 (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων, τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος 1, 1954, σελ. 234-236). Κριτική ἀνάλυση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς ἔκανε ὁ Λένιν στό ἄρθρο «Σημειώσεις δημοσιολόγου» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 259-263). — *237.*

226 Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ ΣΔΕΚΡ, τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», εἶχε καθοριστεῖ ἀπό τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ Γενάη 1910 ἀπό 2 μπολσεβίκους, 2 μενσεβίκους καί 1 ἀντιπρόσωπο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουνίας. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή συγκροτήθηκε ἔτσι: ἀπό τούς μπολσεβίκους ὁ Β. Ι. Λένιν καί ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, ἀπό τούς μενσεβίκους ὁ Γ. Ο. Μάρτοφ καί ὁ Φ. Ι. Ντάν, ἀπό τούς πολωνούς σοσιαλδημοκράτες ὁ Α. Βάρσκι. — *240.*

227 Τό περιοδικό γιά τό ὁποῖο γράφει ὁ Λένιν, ἄρχισε νά βγαίνει στή Μόσχα μέ τόν τίτλο «Μίσλ» ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1910. — *240.*

228 Σέ χωριστή ἐκτύπωση ἀπό τό φύλ. ἀρ. 12 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς 23 τοῦ Μάρτη (5 Ἀπρίλη) 1910 δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Λένιν ««Ἡ Γκόλος» τῶν λικβινταριστῶν ἐνάντια στό κόμμα (Ἀπάντηση στήν «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»)» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 206-214). — *241.*

229 Δέν ἐξακριβώθηκε γιά ποιά ἄρθρα πρόκειται. — *242.*

230 Ἡ Κεντρική Διοίκηση τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας ὑπολόγιζε νά ἀντικαταστήσει τόν ἀντιπρόσωπό της στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» Α. Βάρσκι μέ τόν Β. Λ. Λέντερ. — *242.*

231 Ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ ἀπάντησε στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 2 τοῦ Ἀπρίλη 1910: «Καί ἐγώ ἐπίσης νομίζω ὅτι μοναδικό μέσο γιά τήν ἐπίλυση τῆς κρίσης, πού περνάει τώρα τό κόμμα μας, εἶναι ἡ προσέγγιση ἀνάμεσα στούς μαρξιστές-μενσεβίκους καί μαρξιστές-μπολσεβίκους καί θεωρῶ ὅτι πρέπει νά μιλήσω προσωπικά μαζί Σας». Ὡστόσο ὁ Πλεχάνοφ ἔγραφε ὅτι ἡ συνάντηση πρέπει νά γίνει ἀργότερα. Τόν καιρό τοῦ συνεδρίου τῆς Κοπεγχάγης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ὅπου ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπευθύνθηκαν στή Διοίκηση τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας μέ διαμαρτυρία κατά τῆς δημοσίευσης στήν «Vorwärts» τοῦ ἀνώνυμου συκοφαντικοῦ ἄρθρου τοῦ Λ. Τρότσκι (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 296-298) ἐπιτεύχθηκε συμφωνία ἀνάμεσα στόν Λένιν καί στόν Πλεχάνοφ κοινῆς πάλης γιά τό κόμμα καί τήν κομματικότητα ἐνάντια στό λικβινταρισμό καί στούς λικβινταριστές, καθώς καί γιά συνεργασία τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ στή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα». — *244.*

232 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν ««Ἡ Γκόλος» τῶν λικβινταριστῶν ἐνάντια στό κόμμα (Ἀπάντηση στήν «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»)», πού δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 12 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς 23 τοῦ Μάρτη (5 τοῦ Ἀπρίλη) 1910, ὅπου ἀποδείχτονταν ντοκουμενταρισμένα ἡ ἄρνηση τῶν μενσεβίκων λικβινταριστῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ νά πάρουν μέρος στίς ἐργασίες τῆς ΚΕ καί μάλιστα νά πάρουν μέρος στή συνεδρίαση γιά πρόσληψη νέων μελῶν της (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 206-214). — *244.*

233 Ὁ Λ. Μπ. Κάμενεφ στάλθηκε στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας τοῦ Τρότσκι «Πράβντα» μετά τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ Γενάρη 1910, ἡ ὁποία ψήφισε ἀπόφαση νά ἀναβληθεῖ τό ζήτημα τῆς μετατροπῆς τῆς «Πράβντα» σέ ὄργανο τῆς ΚΕ μέχρι τήν ἐπικείμενη συνδιάσκεψη, ὅμως νά δοθεῖ ἐπιχορήγηση στήν «Πράβντα» καί νά σταλεῖ στή Συντακτική ἐπιτροπή της ἀντιπρόσωπός της «μέ τήν ἰδιότητα τοῦ τρίτου διευθυντή». Ὁ Κάμενεφ, πού κράτησε στήν ὁλομέλεια συμφιλιωτιστική στάση, ἔφυγε γιά τή Βιέννη μέ τήν πρόθεση «νά πραγματοποιήσει τήν κοινή δουλιά μέ τόν Τρότσκι». Ὡστόσο τόν Ἀπρίλη τοῦ 1910 ἔγινε φανερό ὅτι «ἡ πάνω ἀπό φράξιες» θέση τοῦ Τρότσκι εἶναι παράδοση τῶν θέσεων στό λικβινταρισμό καί στούς λικβινταριστές. Ὁ Τρότσκι ὄχι μόνο ἀρνήθηκε νά ταχθεῖ ἐνάντιά τους ἀπό τίς στῆλες τῆς «Πράβντα», ἀλλά καί καλοῦσε σέ συμφωνία μαζί τους. Ἀμέσως μετά τή δημοσίευση στό φύλλο ἀρ. 14 τῆς «Πράβντα» τοῦ «Γράμματος τῆς «Πράβντα» πρός τούς σκεπτόμενους ἐργάτες», ὅπου ὁ Τρότσκι διακήρυξε τήν ἑνότητα μέ τούς λικβινταριστές καί τούς ὀτζοβιστές, ὁ Κάμενεφ βγῆκε ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή. — *244.*

234 Πρόκειται γιά τό δημοσιευμένο στό φύλλο ἀρ. 11 τῆς «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» (Μάρτης τοῦ 1910) ἄρθρο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Ἡ τελευταία συνέλευση τῆς ὁλομέλειας τῆς Κεντρικῆς μας Ἐπιτροπῆς», ὅπου ὁ ἀρθρογρά-

φος ἔγραφε: «...τί εἶναι ἡ «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» γιά τούς «μενσεβίκους» τῆς γνωστῆς κατεύθυνσης; Εἶναι στήν πραγματικότητα τό φραξιονιστικό, καί μάλιστα ἀνεύθυνο, κέντρο τους. Ψηφίζοντας ὑπέρ τῆς ἀπόφασης, πού ὑπόσχεται τό κλείσιμο τῆς «Γκόλος».., οἱ «μενσεβίκοι» μας, μέλη τῆς ΚΕ, προσέφεραν στό βωμό τοῦ κόμματος, μποροῦμε νά ποῦμε, τήν καρδιά τῆς ὁμάδας τους. Ἕνας σκεπτικιστής θά πεῖ ὅτι δέν ἐκπληρώνεται κάθε εἶδους ὑπόσχεση. Ὅμως, ἐγώ ἐπαναλαμβάνω, δέν ἔχουμε τό δικαίωμα νά σκεπτόμαστε, ὅτι οἱ σύντροφοι πού ἔδοσαν τήν ὑπόσχεση αὐτή, δέν ἦταν εἰλικρινεῖς. — *245.*

235 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση πού ψηφίστηκε στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη 1910 ἀπό τούς κομματικούς μενσεβίκους (πού βρίσκονταν στό Παρίσι) γιά τήν ἀνάγκη νά κλειστεῖ ἡ ἐφημερίδα τῶν λικβινταριστῶν «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ Γενάρη 1910. — *246.*

236 Ἡ ματαίωση τῆς κομματικῆς ἑνότητας μέ τόν Μπ. Γκόρεφ-Γκόλντμαν (Ἴγκορ) μέλος τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ, ἐκφράστηκε στό ἑξῆς γεγονός. Στίς 16 τοῦ Μάρτη 1910 τό ΓΕΚΕ ἔβγαλε σέ χωριστό φυλλάδιο τό γράμμα «Πρός ὅλους τούς συντρόφους τοῦ ἐξωτερικοῦ» μέ τήν ἔκκληση πρός ὅλες τίς ὁμάδες νά ὑποταχθοῦν στίς ἀποφάσεις τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ Γενάρη 1910, νά πάρουν τά πιό δραστήρια μέτρα γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ὀργανωτικῆς διάσπασης, νά ἀκολουθήσουν τό παράδειγμα τῶν μπολσεβίκων καί νά κλείσουν τά ὄργανα τῶν ὁμάδων. Ὁ Μπ. Γκόρεφ-Γκόλντμαν μαζί μέ τόν ἀντιπρόσωπο τῆς Μπούντ στό ΓΕΚΕ ψήφισε ἐνάντια στό γράμμα. Τό γεγονός αὐτό δημοσιεύτηκε ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» στό «Γράμμα πρός τούς συντρόφους» πού τό ἔβγαλε ἡ ἴδια. — *247.*

237 *«Ντισκουσσιόννι Λιστόκ»* («Φυλλάδιο Συζητήσεων») — ἔβγαινε μέ ἀπόφαση τῆς («Ἑνωτικῆς») ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε τό Γενάρη τοῦ 1910. Τή Συντακτική ἐπιτροπή τήν ἀποτελοῦσαν ἐκπρόσωποι ἀπ' ὅλα τά ρεύματα πού ὑπῆρχαν στό κόμμα καί ἀπό τίς ἐθνικές ὀργανώσεις. Τό «Ντισκουσσιόννι Λιστόκ» ἔβγαινε σάν παράρτημα τοῦ ΚΟ «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» στό Παρίσι ἀπό τίς 6 (19) τοῦ Μάρτη 1910 ὥς τίς 29 τοῦ Ἀπρίλη (12 τοῦ Μάη) 1911. Βγῆκαν τρία τεύχη. — *248.*

238 *«Νάσα Ζαριά»* — («Ἡ Αὐγή μας») μηνιάτικο νόμιμο περιοδικό τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στά 1910-1914 στήν Πετρούπολη. Γύρω ἀπό τό «Νάσα Ζαριά» διαμορφώθηκε τό κέντρο τῶν λικβινταριστῶν στή Ρωσία. — *249.*

239 Ἡ Ἐπιτροπή Σχολῶν τοῦ Κόμματος σχηματίστηκε μέ ἀπόφαση τῆς («Ἑνωτικῆς») ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε τό Γενάρη τοῦ 1910, καί ἀποτελέστηκε ἀπό μπολσεβίκους, μενσεβίκους, βπεριοντοφικούς (ἀπό 2 ἐκπροσώπους) καί ἀπό ἕναν ἐκπρόσωπο τῆς Μπούντ, τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας καί τῆς Λεττονικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Στό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ προτάθηκε «νά ἐξαντλήσει ὅλα τά μέτρα γιά νά παραιτηθοῦν ὁ σ. Μαξίμοφ (Α. Α. Μπογκντάνοφ. Ἡ Σύντ.) καί οἱ ἄλλοι ἀπό τήν ὀργάνωση χωριστῆς σχολῆς καί νά μποῦν στήν ὀργάνωση σχολῆς τῆς

ΚΕ, στήν όποία πρέπει νά τούς έξασφαλιστεΐ πλήρης δυνατότητα νά δόσουν ολοκληρωτικά τίς δυνάμεις τους στόν τομέα τής παιδαγωγικής καί τών διαλέξεων» (βλ. «'Αποφάσεις καί ψηφίσματα τών συνεδρίων, τών συνδιασκέψεων τοΰ ΚΚΣΕ καί τών ολομελειών τής ΚΕ», μέρος 1, 1954, σελ. 240). — *250.*

240 Πρόκειται γιά τό «Γράμμα πρός τίς κομματικές οργανώσεις (Γιά τήν τακτική συνδιάσκεψη τοΰ κόμματος)», πού είχε ήμερομηνία Φλεβάρης τοΰ 1940. — *253.*

241 Τά μέλη τής ΚΕ τοΰ ΣΔΕΚΡ μενσεβίκοι-λικβινταριστές Μιχαήλ (Ι. Α. 'Ισούφ), Ρομάν (Κ. Μ. 'Ερμολάγεφ) καί Γιούρι (Π. Α. Μπρονστέιν) ματαίωσαν τή δράση τής ΚΕ τοΰ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσία, γιατί άρνήθηκαν νά κάνουν όποιαδήποτε δουλιά σ' αύτήν καί μάλιστα άρνήθηκαν νά παρουσιαστοΰν στή συνεδρίαση γιά τήν πρόσληψη μελών στήν ΚΕ άλλων έκπροσώπων τής ομάδας τών μενσεβίκων στή θέση τους. — *253.*

242 Πρόκειται γιά τό «'Ανοιχτό γράμμα» τών 16 έπιφανών-μενσεβίκων-λικβινταριστών στό φύλλο άρ. 19-20 τής «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», όπου αύτοί διαπίστωναν τήν «άπονέκρωση τών κομματικών πυρήνων», θεωρούσαν τούς έαυτούς τους «άνίκανους νά παλέψουν» ένάντια στό φαινόμενο αύτό καί άποκαλοΰσαν τούς ύπερασπιστές τής παράνομης δράσης (μαζί καί τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ) άνθρώπους πού πιάνονται «άπό ξεπερασμένες μορφές» καί έμποδίζουν τήν «έλεύθερη άνάπτυξη» τής οργάνωσης στήν κατεύθυνση γιά ένα νόμιμο κόμμα. — *253.*

243 *'Η «διακήρυξη»* τών τεσσάρων συντακτών τής «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» — «Γράμμα πρός τούς συντρόφους!», πού έκδόθηκε άπό τή Συντακτική έπιτροπή τής «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», όπου αύτοί άρνοΰνταν, παρά τήν άπόφαση τής ολομέλειας τής ΚΕ τοΰ Γενάρη 1910, νά σταματήσουν τήν έκδοση τής «Γκόλος», φέρνοντας σάν δικαιολογία ότι ή Συντακτική έπιτροπή τοΰ Κεντρικοΰ οργάνου τής «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» άρνεΐται νά δημοσιεύσει τά άρθρα τους. — *253.*

244 *«'Απαραίτητο συμπλήρωμα στά «Ντνιεβνίκ» τοΰ Γκ. Β. Πλεχάνοφ»* — μενσεβίκικο-λικβινταριστικό φυλλάδιο πού τό έβγαλε ή Συντακτική έπιτροπή τής «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» τόν 'Απρίλη τοΰ 1910 καί πού στρεφόταν ένάντια στόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ, ό όποίος ύπεράσπιζε τήν παράνομη δράση καί άπόδειχνε μέ στοιχεία τό λικβινταρισμό τής Συντακτικής έπιτροπής τής «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». — *254.*

245 Πρόκειται γιά τά σχέδια τών άποφάσεων καί τών προτάσεων πάνω στά ζητήματα τής ήμερήσιας διάταξης τοΰ VIII διεθνοΰς σοσιαλιστικοΰ συνεδρίου στήν Κοπεγχάγη, καθώς έπίσης καί γιά τήν έκθεση τοΰ ΣΔΕΚΡ. Στόν Κάμενεφ είχε άνατεθεΐ νά γράψει τήν έκθεση. 'Η έκθεση μεταφράστηκε στά γαλλικά άπό τόν Σ. Ραππορόρτ καί θεωρήθηκε άπό τόν Λένιν. 'Ο Ντ. Κοτλιαρένκο έστειλε τήν έκθεση στόν Σ. Ραπποπόρτ κομμάτια-κομμάτια γιά μετάφραση.

'Η έκθεση έκδόθηκε στά γαλλικά σέ χωριστή μπροσούρα μέ τόν τίτλο «Rapport du Parti socialiste-démocrate ouvrier de Russie au VIII-e Congrès Socialiste International à Copenhague (28 août - 3 septembre 1910)» («"Εκθεση τοΰ Σοσιαλδημοκρατικοΰ έργατικοΰ κόμματος τής Ρωσίας στό VIII

συνέδριο τῆς σοσιαλιστικῆς Διεθνοῦς στήν Κοπεγχάγη (28 τοῦ Αὐγούστου — 3 τοῦ Σεπτέμβρη 1910)»). — *256.*

246 Οἱ ὑποθέσεις τῆς Τιφλίδας καί τοῦ Μονάχου ἦταν ὑλικά σχετικά μέ τίς συλλήψεις τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν στό ἐξωτερικό στίς ἀρχές τοῦ 1907. Ὁ ὀργανωτής τῆς βίαιας κατάσχεσης στήν Τιφλίδα Σ. Τέρ-Πετροσιάν (Καμό) εἶχε ἐκδοθεῖ στή ρωσική ἀστυνομία· οἱ σοσιαλδημοκράτες πού πῆραν μέρος στήν ἀλλαγή τῶν κατασχεμένων χρημάτων, καθώς καί οἱ ὕποπτοι γιά συνεργία στήν βίαια κατάσχεση μέ ἀπαίτηση τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης εἶχαν συλληφθεῖ. Ἡ δυτικοευρωπαϊκή ἀστυνομία, λόγω τῶν διαμαρτυριῶν γιά τήν παραβίαση τοῦ δικαιώματος ἀσυλίας τῶν πολιτικῶν προσφύγων, ὑποχρεώθηκε ὕστερα ἀπό ὀλιγόχρονη κράτηση νά ἀφήσει ἐλεύθερους τούς συλληφθέντες. — *257.*

247 Ἀμέσως μετά τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ Γενάρη 1910 πιάστηκαν στή Ρωσία οἱ Ι. Φ. Ντουμπρόβινσκι (Ἰννοκέντι), Β. Π. Νογκίν (Μακάρ) καί Ι. Π. Γκόλντενμπεργκ (Μεσκόβσκι). — *257.*

248 Πρόκειται γιά τή σύγκληση τοῦ κλιμακίου («τοῦ συμβουλίου») τῆς ΚΕ πού ἦταν στή Ρωσία καί γιά τή συμπλήρωσή του μέ πρόσληψη νέων μελῶν. Ἡ συμπλήρωση ἔγινε ἀναγκαία, γιατί εἶχαν πειστεῖ μιά σειρά μέλη τῆς ΚΕ πού εἶχαν ἐκλεγεῖ στό συνέδριο τοῦ Λονδίνου, τό ὁποῖο ἔγινε τό 1907. Οἱ λικβινταριστές, πού κρατοῦσαν ἀρνητική στάση ἀπέναντι στήν ἀνανέωση τῆς δράσης τῆς ΚΕ στή Ρωσία, ἐναντιόνονταν μέ κάθε τρόπο στή σύγκληση τῶν ὑπόλοιπων μελῶν τῆς ΚΕ καί στή συμπλήρωσή της μέ νέα μέλη. Ἡ τυπική τους ἄρνηση νά πάρουν μέρος στήν προσπάθεια γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ΚΕ χρησίμευσε κατόπιν σάν ἄμεση ἀφορμή γιά τή διακοπή τῆς συμφωνίας πού εἶχε κλειστεῖ στήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ Γενάρη 1910. Ὕστερα ἀπό τήν ἐπίμονη ἀπαίτηση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἔφυγε στή Ρωσία ὁ Γ. Γ. Μαρχλέβσκι. — *257.*

249 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή μετάβαση στήν Κοπεγχάγη γιά τό VIII διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. — *258.*

250 Πῆρε τίς προσκλήσεις ὁ Λένιν στήν Κοπεγχάγη· ἡ μιά προοριζόταν γιά τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ. — *258.*

251 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τήν ἀνακοίνωση τῆς Ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς σχετικά μέ τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου τῆς Κοπεγχάγης. — *259.*

252 Τό γράμμα δέν φυλάχτηκε. — *259.*

253 Ὁ Σ. Ραππορόρτ πῆρε τό τελευταῖο μέρος τῆς ἔκθεσης τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τό διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης ἀπό τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ στίς 18 Αὐγούστου 1910 καί τήν ἑπόμενη μέρα τέλειωσε τή μετάφρασή του στά γαλλικά. — *260.*

254 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο «Σχετικά μέ τήν ὁμάδα τῶν «βπεριοντοφικῶν» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 319-326). Τό ἄρθρο εἶχε δημοσιευτεῖ στό φύλλο 15-16 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς 30 τοῦ Αὐγούστου (12 τοῦ Σεπτέμβρη) 1910. — *261.*

255 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ταξίδι του στή Στοκχόλμη γιά νά συναντηθεῖ μέ τή μητέρα του — τήν Μ. Α. Οὐλιάνοβα. Ἔφυγε στή Στοκχόλμη στίς 12 τοῦ Σεπτέμβρη καί γύρισε στήν Κοπεγχάγη στίς 26 τοῦ Σεπτέμβρη τοῦ 1910. — *263.*

256 Πρόκειται γιά τήν ἔκθεση τοῦ Τρία (βλ. Μγκελάτζε), ἡ ὁποία ἔπρεπε νά ἐπισυναφτεῖ σάν παράρτημα στήν ἔκθεση τοῦ ΣΔΕΚΡ πρός τό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης. Στίς 5 τοῦ Αὐγούστου ὁ Ζηνόβιεφ ἔστειλε στόν Κοτλιαρένκο τό ἀντίγραφο, πού εἶχε θεωρήσει ὁ Λένιν, γιά νά δοθεῖ ἡ ἔκθεση στό τυπογραφεῖο μετά τή μετάφρασή της στά γαλλικά. Ἀνατέθηκε ἐπίσης στόν Κοτλιαρένκο νά ζητήσει τή γνώμη τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ, τοῦ Βάρσκι καί τοῦ Ντάν, σχετικά μέ τήν ἔκδοση αὐτή. Ἀργότερα ἡ ἔκθεση δημοσιεύτηκε στά ρωσικά μέ ἰδιαίτερη ἀπόφαση τοῦ ΚΟ (βλ. τό γράμμα πρός τόν Γκόρκι τῆς 14 τοῦ Νοέμβρη 1910. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 48ος, σελ. 1-2). Στά ἐπισυναπτόμενα στά πρακτικά τοῦ συνεδρίου τῆς Κοπεγχάγης ἡ ἔκθεση τοῦ Τρία δέν ὑπάρχει. — *264.*

257 Ἡ διάλεξη τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τό VIII διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς II Διεθνοῦς ἔγινε στήν Κοπεγχάγη στίς 26 τοῦ Σεπτέμβρη 1910. — *266.*

258 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Κ. Μπ. Ράντεκ «Kritisches über Kopenhagen» («Κριτικές σημειώσεις ἀπ' ἀφορμή τήν Κοπεγχάγη»), πού ἦταν ἀφιερωμένο στήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Κοπεγχάγης πάνω στό ζήτημα «Οἱ διαιτησίες καί ὁ ἀφοπλισμός». Τό ἄρθρο τοῦ Ράντεκ μέ τή μορφή κύριου ἄρθρου δημοσιεύτηκε στά φύλλα ἀρ. 214 καί 215 τῆς «Leipziger Volkszeitung» τῆς 15 καί 16 τοῦ Σεπτέμβρη 1910. Σχετικά μέ τό ἀβάσιμο τοῦ κριτηρίου τῆς μή πραγματοποίησης τῶν δημοκρατικῶν διεκδικήσεων στίς συνθῆκες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ὁ Λένιν ἔγραψε στήν ἐργασία του «Τά ἀποτελέσματα τῆς συζήτησης γιά τήν αὐτοδιάθεση», κεφάλαιο 2ο: «Εἶναι ἄραγε «πραγματοποιήσιμη» ἡ δημοκρατία στίς συνθῆκες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ;» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 30ος, σελ. 23-25). — *267.*

259 Ὁ Κ. Ράντεκ, παραθέτοντας τήν ἱδρυτική διακήρυξη τῆς 1ης Διεθνοῦς, παράλειψε τά λόγια τοῦ Μάρξ γιά τό ὅτι, σέ περίπτωση πού εἶναι ἀδύνατο νά ἀποτραπεῖ ἡ διπλωματική δράση τῶν κυβερνήσεών τους, ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ὑποχρεωμένη «νά ἑνωθεῖ γιά τό ταυτόχρονο ξεσκέπασμά της καί νά πετύχει, ὥστε οἱ ἁπλοί νόμοι τῆς ἠθικῆς καί τοῦ δικαίου, ἀπό τήν ὁποία πρέπει νά καθοδηγοῦνται οἱ ἰδιῶτες στίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τους, νά γίνουν οἱ ὑπέρτατοι νόμοι καί στίς σχέσεις ἀνάμεσα στούς λαούς» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 11). — *267.*

260 Στήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Κοπεγχάγης πάνω στό ζήτημα «Οἱ διαιτησίες καί ὁ ἀφοπλισμός» ἀναφερόταν ὅτι οἱ σοσιαλιστές βουλευτές ὀφείλουν νά ἐπαναλαμβάνουν «τίς προτάσεις πού καταλήγουν στό γενικό ἀφοπλισμό, καί πρίν ἀπόλα τίς προτάσεις γιά τή σύναψη συμβάσεων πού περιορίζουν τούς ναυτικούς ἐξοπλισμούς, καί γιά τήν κατάργηση τοῦ δικαιώματος τῶν θαλασσινῶν κατακτήσεων». — *267.*

261 Πρόκειται γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἔκδοσης στό ἐξωτερικό τῆς μπολσεβίκικης «Ραμπότσαγια Γκαζέτα». — *268.*

262 Τό ἄρθρο τοῦ Γ. Γ. Μαρχλέβσκι (Κάρσκι) ἐνάντια στόν Μάρτοφ δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Die Neue Zeit», I. Band, τεῦχ. 4, τῆς 28 τοῦ Ὀχτώβρη 1910 μέ τόν τίτλο «Ein Mibrer Ständnis» («Παρανόηση»). Στό ἄρθρο τοῦ Γ. Γ. Μαρχλέβσκι βρῆκε τήν ἀντανάκλασή του τό γεγονός ὅτι ὁ Γ. Ο. Μάρτοφ διαστρέβλωσε ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Λένιν, ἐνῶ τήν ἰδέα τοῦ Κ. Κάουτσκι γιά τό ἀνεφάρμοστο «τῆς στρατηγικῆς τῆς ἀνατροπῆς» στή Γερμανία τήν ἐπέκτεινε στή ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. — *270.*

263 Πρόκειται γιά τήν πολεμική τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ ἐνάντια στόν Κ. Κάουτσκι στό γερμανικό σοσιαλδημοκρατικό τύπο γιά τό ζήτημα τῆς γενικῆς πολιτικῆς ἀπεργίας. Στό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, πού ἔγινε στό Μαγδεμβοῦργο στίς 18-24 τοῦ Σεπτέμβρη (νέο ἡμερ.) τοῦ 1910, ψηφίστηκε τό πρῶτο μέρος τῆς ἀπόφασης, πού πρότεινε ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ, γιά τήν παραδοχή τῆς γενικῆς πολιτικῆς ἀπεργίας σάν μέσο πάλης γιά τήν ἐκλογική μεταρύθμιση στήν Πρωσία· τό μέρος τῆς ἀπόφασης, γιά τό ὁποῖο γράφει ὁ Λένιν, ἀφοροῦσε τό ζήτημα τῆς προπαγάνδισης τῆς γενικῆς ἀπεργίας. — *274.*

264 Τό ταξίδι τοῦ Β. Ι. Λένιν στήν Ἑλβετία γιά διαλέξεις, ὅπως φαίνεται, δέν ἔγινε. — *275.*

265 Ὁ Β. Ι. Λένιν γράφει γιά τήν προετοιμασία τῆς ἔκδοσης τοῦ μπολσεβίκικου νόμιμου περιοδικοῦ «Μίσλ». — *276.*

266 Προϊστάμενος τῆς συνέλευσης τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ ἦταν, τό πιθανότερο, εἴτε ὁ Α. Βάρσκι, εἴτε ὁ ἀντικαταστάτης του Β. Λέντερ. — *277.*

267 Στήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ, πού ἔγινε τό Γενάρη τοῦ 1910, μπῆκε ἀνάμεσα στά ἄλλα καί τό ζήτημα γιά τήν ὑπόθεση τοῦ μέλους τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου Β. Κ. Ταρατούτα (Βίκτορ), ὁ ὁποῖος ἀπαίτησε ἀπό τήν ΚΕ νά γίνει ἐξέταση σχετικά μέ τίς δυσφημιστικές σέ βάρος του διαδόσεις πού κυκλοφόρησαν στό κόμμα. Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ ὅρισε μιά ἐξεταστική ἐπιτροπή γιά τήν ὑπόθεση αὐτή, ἀποτελούμενη ἀπό 2 μενσεβίκους, 1 μπολσεβίκο, 1 πολωνό σοσιαλδημοκράτη καί 1 μπουντοφικό. Ἡ ἐπιτροπή ὕστερα ἀπό ἐμπεριστατωμένη ἐξέταση πῆρε ὁμόφωνη ἀπόφαση ὅτι δέν ὑπάρχει ἀπολύτως κανένα στοιχεῖο κατηγορίας σέ βάρος τοῦ Βίκτορ γιά προβοκατόρικη δουλιά, καί σχετικά μ' αὐτό τόν ἀποκατέστησε ὁλοκληρωτικά. — *278.*

268 Πρόκειται γιά τήν ἐφημερίδα «Ζβεζντά», πού ἡ ἔκδοσή της προετοιμαζόταν στήν Πετρούπολη. Ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε ἀπό τίς 16 (29) τοῦ Δεκέμβρη 1910 ὥς τίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) 1912. Ἄμεση συνέχιση τῆς «Ζβεζντά» ἦταν ἡ ἐφημερίδα «Νέβσκαγια Ζβεζντά» πού ἡ ἔκδοσή της ἔγινε λόγω τῶν συχνῶν κατασχέσεων τῆς «Ζβεζντά». Τό τελευταῖο φύλλο τῆς «Νέβσκαγια Ζβεζντά» βγῆκε στίς 5 (18) τοῦ Ὀχτώβρη 1912. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Ζβεζντά» ἀρχικά ἀποτελοῦνταν ἀπό τούς: Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς, Ν. Ι. Ἰορντάνσκι (πλεχανοφικός) καί Ι. Π. Ποκρόβσκι (ἐκπρόσωπος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς ΙΙΙ Κρατικῆς δούμας, συμπαθοῦσε τούς μπολσεβίκους). Ἐκδότης τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ βουλευτής τῆς Δούμας μπολσεβίκος Ν. Γκ. Πολετάγεφ. — *278.*

269 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν πρόθεση ὁρισμένων μπολσεβίκων τῆς Ρωσίας νά κάνουν τή «Ζβεζντά» ὄργανο τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς ΙΙΙ Κρατικῆς δούμας. Πάνω στή βάση αὐτή χρησιμοποιήθηκαν σάν συνεργάτες τῆς ἐφημερίδας οἱ βουλευτές τῆς Δούμας μενσεβίκοι Γκεγκετσκόρι καί Κουζνετσόφ. Πάνω στή βάση αὐτή δημιουργήθηκαν οἱ παρεξηγήσεις στή Συντακτική ἐπιτροπή. — *279.*

270 Σύμφωνα μέ τήν ἀνακοίνωση τοῦ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς, ἡ παρεξήγηση προκλήθηκε ἀπό τήν μή συγκατάθεση τοῦ Ι. Π. Ποκρόβσκι νά μπεῖ στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Ζβεζντά» ὁ μπολσεβίκος Τουρούτιν, πράγμα γιά τό ὁποῖο εἶχε παρθεῖ προκαταρκτικά ἡ συγκατάθεση τοῦ Β. Ι. Λένιν. — *279.*

271 Πρόκειται γιά τήν ἔκδοση μπολσεβίκικου νόμιμου περιοδικοῦ. Ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ μέ τόν τίτλο «Μίσλ» πραγματοποιήθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1910 στή Μόσχα. Τό περιοδικό κλείστηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1911· τό τελευταῖο, πέμπτο, τεῦχος κατασχέθηκε. — *280.*

272 Ἡ δήλωση αὐτή γράφτηκε λόγω τῶν διαφωνιῶν μέ τόν Α. Α. Μπογκντάνοφ (Μαξίμοφ) καί τῆς πάλης πάνω στή βάση αὐτή στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι» (βλ. τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι τῆς 25 τοῦ Φλεβάρη 1908 — σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 141-145).

Στήν δήλωση τοῦ Λένιν, τοῦ Ι. Φ. Ντουμπρόβινσκι καί τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια, πού ἦταν ἀπάντηση στήν ἀποχώρηση τοῦ Α. Α. Μπογκντάνοφ ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Προλετάρι», ὁ Μπογκντάνοφ ἀπάντησε στίς 27 τοῦ Ἰούνη (προφανῶς, τή μέρα πού πῆρε τή δήλωση) στό Β. Κ. Ταρατούτα ὅτι ἀναλαμβάνει τίς ὑποχρεώσεις πού εἶναι διατυπωμένες στά τέσσερα ἐδάφια, ὥσπου νά λυθεῖ τό ζήτημα ἀπό τό Μπολσεβίκικο Κέντρο. — *283.*

273 Πρόκειται γιά τήν περιοδεία τοῦ Νικολάου Β΄ στήν Εὐρώπη τό καλοκαίρι τοῦ 1909. Σκοπός τῆς περιοδείας ἦταν ἡ ἐπίδειξη τῆς ἑνότητας τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, πού βοήθησαν στήν κατάπνιξη τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907 στή Ρωσία. Ἐκτίμηση τοῦ γεγονότος αὐτοῦ βλ. στό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Τό ταξίδι τοῦ τσάρου στήν Εὐρώπη καί ὁρισμένων βουλευτῶν τῆς μαυροεκατονταρχίτικης Δούμας στήν Ἀγγλία» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 52-57). — *286.*

274 Τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο, ἀφοῦ πῆρε τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν, ὑπογραμμένο ἐπίσης καί ἀπό τόν ἀντιπρόσωπο στό ΔΣΓ τοῦ κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν Ι. Ρουμπανόβιτς, ἀπευθύνθηκε πρός ὅλα τά σοσιαλιστικά κόμματα μέ τήν ἔκκληση νά ταχθοῦν μέ διαμαρτυρίες ἐνάντια στόν ἐρχομό τοῦ τσάρου στίς χῶρες τους καί σέ περίπτωση ἐρχομοῦ του νά ἐπιδείξουν τή στάση τῶν ἐργατῶν τῆς Εὐρώπης ἀπέναντί του.

Οἱ σοσιαλιστικές καί ἐργατικές ὁμάδες στό σουηδικό, ἀγγλικό, γαλλικό, ἰταλικό καί στά ἀντιπροσωπευτικά ὄργανα τῶν ἄλλων χωρῶν ἔκαναν ἐπερώτηση στίς κυβερνήσεις τους σχετικά μέ τόν ἐρχομό τοῦ τσάρου· στή Σουηδία, Γερμανία, Ἀγγλία, Γαλλία, Ἰταλία καί σέ ἄλλες χῶρες ὀργανώθηκαν συγκεντρώσεις καί διαδηλώσεις διαμαρτυρίας. — *286.*

275 Γιά ποιό ἀκριβῶς ἐρώτημα πρόκειται, δέν ἐξακριβώθηκε. Οἱ διενέξεις μέσα

στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ ὀξύνθηκαν ἰδιαίτερα μετά τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε τό Γενάρη τοῦ 1910, ὅταν στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἐκτός ἀπό τό Μάρτοφ, μπῆκε καί ὁ Ντάν. Αὐτοί, μένοντας σέ μειοψηφία γιά κεῖνο ἤ τό ἄλλο ζήτημα, προκαλοῦσαν διενέξεις, ἀπευθύνονταν στό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ μέ καταγγελίες ἐνάντια στούς μπολσεβίκους καί στόν ἀντιπρόσωπο τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας. Ὅπως φαίνεται ἀπό τό γράμμα τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ, πού δημοσιεύτηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1910 στήν «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» ἀρ. φύλ. 21, οἱ καταγγελίες αὐτές δέν ἐξετάστηκαν, γιατί οἱ μπολσεβίκοι καί ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας, πού ἀνῆκαν στό ΓΕΚΕ, ἀρνήθηκαν νά πάρουν μέρος στίς συνεδριάσεις σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό. Τό ΓΕΚΕ ἀπευθύνθηκε στήν ΚΕ καί τή ρωτοῦσε «γιά τά ὅρια τῆς ἁρμοδιότητας τοῦ ΓΕΚΕ στά ζητήματα τῶν διενέξεων πού προκαλοῦνται στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ». Οἱ μπολσεβίκοι ἀπευθύνθηκαν ἐπίσης στήν ΚΕ μέ τήν πρόταση νά συγκληθεῖ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ γιά νά ἀντικατασταθοῦν στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ ὁ Μάρτοφ καί ὁ Ντάν ἀπό κομματικούς μενσεβίκους (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 252-256). — *288.*

276 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Γράμμα ἀπό τόν Καύκασο». — *289.*

277 Πρόκειται γιά τήν ἔκδοση ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» τό Φλεβάρη τοῦ 1910 στό Παρίσι χωριστοῦ φυλλαδίου «Γράμμα πρός τούς συντρόφους!» μέ τήν ὑπογραφή τῶν Ἀξελρόντ, Ντάν, Μάρτοφ καί Μαρτίνοφ. Τό φυλλάδιο προπαγάνδιζε τήν «ἰσοτιμία» τοῦ παράνομου κόμματος καί τῶν νόμιμων καί μισονόμιμων ὀργανώσεων τῶν λεγκαλιστῶν-λικβινταριστῶν πού ξέκοψαν μέ τό ΣΔΕΚΡ, καί ἀπόδειχνε τήν ἀνάγκη ἑνότητας μ' αὐτούς. Μιά καί στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας ἀπόκρουσαν τήν ἀντικομματική αὐτή θέση, οἱ συντάκτες τοῦ φυλλαδίου κατηγοροῦσαν τήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ὅτι αὐτή μετατράπηκε σέ παράρτημα τῆς «Προλετάρι», καί δήλωναν ὅτι σκοπεύουν νά συνεχίσουν τήν ἔκδοση τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Ὁ Λένιν ἀνάλυσε τό ντοκουμέντο αὐτό καί τοῦ ἔδωσε πολιτική ἐκτίμηση στά ἄρθρα ««Ἡ Γκόλος» τῶν λικβινταριστῶν ἐνάντια στό κόμμα (Ἀπάντηση στήν «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»)» καί «Ἡ κομματική ἕνωση στό ἐξωτερικό» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 202-210 καί 232-235). — *289.*

278 Στό φύλλο ἀρ. 12 τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» δημοσιεύτηκε ἀνυπόγραφο ἄρθρο «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς συνδιάσκεψης τοῦ κόμματος».

«Τό γράμμα πρός τίς κομματικές ὀργανώσεις (Γιά τήν τακτική συνδιάσκεψη τοῦ κόμματος)» τό εἶχε γράψει ἐπιτροπή ἀπό τούς: Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, Ι. Φ. Ντομπρόβινσκι καί Γ. Ο. Μάρτοφ. — *291.*

279 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ μέλους τῆς ΚΕ τῆς Μπούντ Μ. Μ. Ροζέν (Ἐζρά) πού ἀπευθυνόταν πρός τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. Ὁ Ροζέν ἔγραφε στό γράμμα αὐτό ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἀρνοῦνται τό ἴδιο τό δικαίωμα ὕπαρξης (Existenzrecht) τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί προτείνουν νά ἀντικατασταθεῖ μέ ἕνα Γραφεῖο Πληροφοριῶν. — *293.*

280 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τή συνεδρίαση τοῦ ΓΕΚΕ. — *295.*

281 Πρόκειται γιά τό δημοσιευμένο στό φύλλο άρ. 201 τῆς «Vorwärts» τή μέρα τῆς ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου τῆς ΙΙ Διεθνοῦς στήν Κοπεγχάγη στίς 28 τοῦ Αὐγούστου 1910, ἀνώνυμο ἄρθρο «Die russische Sozialdemokratie (Von unserem russischen Korrespondenten»), πού τό εἶχε γράψει ὁ Λ. Τρότσκι. Ὁ Λένιν ἀναφέρεται σ' αὐτό τό 1912 στό ἄρθρο του «Ὁ ἀνώνυμος τῆς «Vorwärts» καί ἡ κατάσταση τοῦ ΣΔΕΚΡ» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 215). — *296.*

282 Τό συστατικό γράμμα, γραμμένο σέ ἔντυπο τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ ΣΔΕΚΡ «Προλετάρι» καί μέ τή σφραγίδα τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τήν ὑπογραφή Β. Ι. Λένιν, δόθηκε στό Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς, ὅταν πῆγε στό Λονδίνο γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ ἐκδοτικοῦ «Ντέμος». Ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς ἔπρεπε νά πάει στό Λονδίνο, στό Βερολίνο καί στό Παρίσι γιά νά λύσει τό ζήτημα τῆς ἔκδοσης καί τῆς κυκλοφορίας σέ μιά σειρά εὐρωπαϊκές γλῶσσες τῶν ἔργων τοῦ Μ. Γκόρκι, τοῦ Σκιτάλετς καί ἄλλων συγγραφέων· ἕνα μέρος τῶν ἐσόδων ἀπό τήν ἔκδοση τῶν βιβλίων αὐτῶν ἔπρεπε νά ἐμβάζεται στό ταμεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Τό συστατικό γράμμα γράφτηκε σέ τέσσερα ἀντίτυπα (στά ρωσικά, γαλλικά, γερμανικά καί τά ἀγγλικά). — *306.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

τα στό ἐξωτερικό. Τό 1925 ἔγινε μέλος τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ἀπό τό 1930 ὥς τό 1937 ἦταν διευθυντής τοῦ τράστ «Χλεμποστρόι». — *96.*

Ἄβτορ — βλ. Μπογκντάνοφ, Α.

Ἀλεξάντροβα, Ε. Μ. (Στέιν) (1864-1943) — στά τέλη τῆς δεκαετίας 1880-1890 μπαίνει στήν ὀργάνωση «Ναρόντναγια βόλια». Τό 1894 ἐξορίστηκε γιά πέντε χρόνια στό Κυβερνεῖο Βόλογκντα, ὅπου προσχώρησε στούς σοσιαλδημοκράτες. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἦταν δραστήρια μενσεβίκα, τό 1904 πάρθηκε μέ πρόσληψη στήν ΚΕ· δούλευε σάν γραμματέας τῆς Ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν μενσεβίκων. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης δέν ἔπαιρνε ἐνεργό μέρος στήν πολιτική δράση. Τό 1910-1912 ἀνῆκε στήν ὁμάδα τῆς «Πράβντα» τῆς Βιέννης τοῦ Τρότσκι.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλευε σέ ἐκπολιτιστικά-μορφωτικά ἱδρύματα. — *18.*

Ἀλεξάντροφ — βλ. Ποστολόβσκι, Ντ. Σ.

Ἀλέξινσκι, Γ. Α. (Πιότρ) (γεν. τό 1879) — σοσιαλδημοκράτης. Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης 1905-1907 προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Ἦταν βουλευτής στί ΙΙ Κρατική δούμα. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ὀτζοβιστής. Καθηγητής τῆς φραξιονιστικῆς σχολῆς στό νησί Κάπρι (Ἰταλία), ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας «Βπεριόντ». Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου — φανατικός σοσιαλσωβινιστής. Μέ τήν ἐπιστροφή του στή Ρωσία τό 1917 προσχώρησε στήν ὁμάδα τοῦ Πλεχάνοφ «Γεντίνστβο». Τόν Ἰούλη τοῦ 1917 σκάρωσε μαζί μέ τή στρατιωτική ἀντικατασκοπεία πλαστά ντοκουμέντα ἐνάντια στόν Β. Ι. Λένιν καί στούς μπολσεβίκους.

Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918 κατέφυγε στό ἐξωτερικό. Στό ἐξωτερικό, ὅπου ζοῦσε σάν ἐμιγκρές, προσχώρησε στό στρατόπεδο τῆς ἄκρας ἀντίδρασης. *112-113, 118-119, 132, 149, 150, 160, 178, 197, 206, 208, 241, 250.*

Ἀμπσολιούτ — βλ. Στάσοβα, Ε. Ντ.

Ἀνγκλιτσάνιν — βλ. Φέλτς, Ζοζέφ.

Ἄννενσκι, Ν. Φ. (1843-1912) — οἰκονομολόγος στατιστικός καί δημοσιολόγος, ἐπιφανής παράγοντας τοῦ κινήματος τῶν φιλελευθέρων ναρόντνικων. Συνεργαζόταν στά περιοδικά «Ντιέλο», «Ὀτέτσεστβενιγε Ζαπίσκι»· ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ τῶν φιλελευθέρων ναρόντνικων «Ρούσκογε Μπογκάτστβο». Στά 1904-1905 ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς φιλελευθερομοναρχικῆς ὀργάνωσης «Ἕνωση ἀπελευθέρωσης». Τό 1906 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί καθοδηγητές τοῦ συγγενικοῦ πρός τούς καντέτους μικροαστικοῦ κόμματος τῶν «λαϊκῶν σοσιαλιστῶν», πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τή δεξιά πτέρυγα τῶν ἐσέρων. Στά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἀποσύρθηκε ἀπό τήν πολιτική. — *258.*

Ἀντονόβιτς, Μ. Α. (1835-1918) — δημοσιολόγος ἐπαναστατικῆς δημοκρατικῆς κατεύθυνσης, φιλολογικός κριτικός, φιλόσοφος, συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ «Σοβρεμέννικ». Μετά τή σύλληψη τοῦ Τσερνισέβσκι ἀπό τό 1862 ὡς τό 1866 ἦταν οὐσιαστικά ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ «Σοβρεμέννικ». Ταλαντοῦχος προπαγανδιστής καί ἐκλαϊκευτής τοῦ ὑλισμοῦ καί τοῦ δαρβινισμοῦ. Πάλευε ἐνάντια στό φιλοσοφικό ἰδεαλισμό. — *258.*

Β

Μετά τήν Όχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση δούλευε σέ οικονομική δουλιά. — *182*.

Βόινοφ — *βλ*. Λουνατσάρσκι, Α. Β.

Βόλσκι, Σ. (Σοκολόφ, Α. Άντρέι, Βόλσκι, Α., Στανισλάβ) (γεν. τό 1880) — σοσιαλδημοκράτης. Μετά τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Στά 1904-1905 έκανε κομματική δουλιά στή Μόσχα. Στά χρόνια τῆς άντίδρασης καί τῆς νέας έπαναστατικῆς άνόδου ἦταν ένας άπό τούς ήγέτες τῶν ότζοβιστῶν, πῆρε μέρος στήν όργάνωση καί τή λειτουργία τῶν φραξιονιστικῶν σχολῶν στό νησί Κάπρι καί τῆς Βολωνίας (Ίταλία), άνῆκε στήν άντικομματική όμάδα «Βπεριόντ».

Άπέναντι στήν Όχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση κράτησε έχθρική στάση, πάλευε ένάντια στή Σοβιετική έξουσία. Λίγο καιρό κατέφυγε στό έξωτερικό, όμως γρήγορα έπέστρεψε στή Σοβιετική Ρωσία. Δούλεψε στό δασικό συνεταιρισμό, στήν Έπιτροπή Κρατικοῦ Σχεδίου καί στό Λαϊκό Έπιτροπάτο Έμπορίου. — *6, 41, 177, 197, 202, 215, 241*.

Βοντοβόζοφ, Β. Β. (1864-1933) — οικονομολόγος καί δημοσιολόγος φιλελεύθερο-ναροντνικιστικῆς κατεύθυνσης. Άπό τό 1904 ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς έπιτροπῆς τῆς έφημερίδας «Νάσα Ζίζν»· τό 1906 ἦταν συνεργάτης τῆς έφημερίδας τῶν άριστερῶν καντέτων «Τοβάριστς», στήν περίοδο τῆς έκλογικῆς καμπάνιας γιά τή II Κρατική δούμα προσχώρησε στούς τρουντοβίκους.

Τό 1917 συνεργαζόταν στή φιλελεύθερη άστική έφημερίδα «Ντέν». Κράτησε έχθρική στάση άπέναντι στήν Όχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση. Άπό τό 1926 έφυγε στό έξωτερικό, συνεργαζόταν στόν τύπο τῶν λευκοφρουριτῶν. — *187*.

Βορόβσκι, Β. Β. (Ζοζεβίνα, Όρλόβσκι, Σβάρτς, Φέλιξ Άλεξάντροβιτς) (1871-1923) — έπιφανής παράγοντας τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος, δημοσιολόγος καί φιλολογικός κριτικός. Τό 1905 ἦταν συνδιευθυντής μέ τόν Β. Ι. Λένιν τῶν έφημερίδων «Βπεριόντ» καί «Προλετάρι». Άπό τά τέλη τοῦ 1905 δούλευε στήν όργάνωση μπολσεβίκων τῆς Πετρούπολης στή Συντακτική έπιτροπή τῆς μπολσεβίκικης έφημερίδας «Νόβαγια Ζίζν». Τό 1907 καθοδηγοῦσε τήν μπολσεβίκικη όργάνωση τῆς Όδησσοῦ. Γιά τήν ένεργό έπαναστατική του δράση πιάστηκε καί έξορίστηκε.

Μετά τήν Όχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση τοποθετήθηκε σέ καθοδηγητική διπλωματική δουλιά. Δολοφονήθηκε στή Λωζάνη στίς 10 τοῦ Μάη 1923 άπό τόν λευκοφρουρίτη Κονράντι. — *9, 25, 53, 58, 66, 79, 81, 82, 84, 99, 103, 159-160, 174, 179, 259*.

Βόρον — *βλ*. Γκάλπεριν, Λ. Ε.

Βορόνιν, Σ. Α. (1880-1915) — έργάτης, βουλευτής τῆς III Κρατικῆς δούμας άπό τό κυβερνεῖο Βλαντίμιρ. Άνῆκε στή σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική όμάδα, προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Συνεργαζόταν στή μπολσεβίκικη νόμιμη έφημερίδα «Ζβεζντά». — *182*.

Βούρμ (Wurm), *Έμμανουήλ* (1857-1920) — γερμανός σοσιαλδημοκράτης. Άπό τό 1890 βουλευτής τοῦ ράιχσταγκ. Στά 1902-1917 ἦταν ένας άπό τούς συντάκτες τοῦ περιοδικοῦ «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί»). Στά χρόνια τοῦ

Γ

καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου ἀκολουθοῦσε λικβινταριστικές θέσεις. Ἀπό τό 1917 ἀποσύρθηκε ἀπό τήν πολιτική δράση. — *18.*

Γκάλπεριν, Λ. Ε. (Βαλεντίν, Βόρον) (1872-1951) — σοσιαλδημοκράτης. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Ἕνα διάστημα ἦταν μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ κόμματος σάν ἐκπρόσωπος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ, ἀργότερα προσλήφτηκε στήν ΚΕ. Κράτησε συμβιβαστική στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους, ἀντιτάχτηκε στή σύγκληση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου. Ἀπό τό 1906 ἀποχώρησε ἀπό τήν ἐνεργό πολιτική δράση. Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1917 προσχώρησε στούς μενσεβίκους-διεθνιστές. Ἀπό τήν ἄνοιξη τοῦ 1918 δούλευε στόν οἰκονομικό τομέα. — *9, 45.*

Γκανέτσκι, Γ. Σ. (1879-1937) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ πολωνικοῦ καί τοῦ ρωσικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Στό V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἐργαζόταν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν καί μετά σέ διπλωματικές ὑπηρεσίες, ἦταν μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐμπορίου καί τοῦ ΑΣΛΟ. Ἀπό τό 1935 — διευθυντής τοῦ Μουσείου τῆς Ἐπανάστασης τῆς ΕΣΣΔ. — *257.*

Γκαπόν, Γκ. Α. (1870-1906) — παπάς· προβοκάτορας, πράχτορας τῆς τσαρικῆς ὀχράνας. Στίς παραμονές τῆς ἐπανάστασης 1905-1907 μέ ἐντολή τῆς διεύθυνσης τῆς ἀστυνομίας ἵδρυσε τήν ὀργάνωση «Σύλλογος τῶν ρώσων ἐργοστασιακῶν ἐργατῶν Πετρούπολης» πού χρηματοδοτοῦνταν ἀπό τή διεύθυνση τῆς ἀστυνομίας καί τῆς ἀσφάλειας τῆς Πετρούπολης. Ὀργάνωσε σκόπιμα τήν πορεία τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης μέ τό ὑπόμνημα πρός τόν τσάρο στίς 9 τοῦ Γενάρη 1905. Διέφυγε στό ἐξωτερικό, ὅπου εἶχε στενή ἐπαφή μέ τούς ἐσέρους. Ὅταν ἐπέστρεψε στή Ρωσία, ἦρθε σέ ἐπαφή πάλι μέ τήν ἀσφάλεια. Μετά τήν ἀποκάλυψη τῆς προβοκατόρικης δράσης του ὁ Γκαπόν ἐκτελέστηκε μέ καταδικαστική ἀπόφαση τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων. — *10, 22.*

Γκεγκετσκόρι, Ε. Π. (γεν. τό 1879) — γεωργιανός μενσεβίκος. Βουλευτής τῆς ΙΙ Κρατικῆς δούμας ἀπό τό Κυβερνεῖο τῆς Κουταΐδας, ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας.

Ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1917 — πρόεδρος τῆς ἀντεπαναστατικῆς κυβέρνησης Ὑπερκαυκασίας (Ἐπιτροπάτου Ὑπερκαυκασίας), ὕστερα ὑπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν καί ἀντιπρόεδρος τῆς μενσεβίκικης κυβέρνησης τῆς Γεωργίας. Μετά τήν ἐγκαθίδρυση τό 1921 τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή Γεωργία — λευκός ἐμιγκρές. — *182.*

Γκέιβουντ, Β. — *βλ.* Χέιβουντ, Οὔїλιαμ.

Γκέντ (Guesde), *Ζύλ* (1845-1922) — ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί καθοδηγητές τοῦ γαλλικοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος καί τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. — *108.*

Γκεόργκι Βαλεντίνοβιτς — *βλ.* Πλεχάνοφ, Γκ. Β.

Γκέρτσικ, Μπ. — προβοκάτορας, τό 1903 ὑπηρετοῦσε στό τμῆμα τῆς ὀχράνας τῆς Βαρσοβίας, μετά ἦταν συνεργάτης τῆς ὀχράνας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τό 1908 κατηγορήθηκε γιά προβοκατόρικη δουλιά ἀπό τή μπολσεβίκικη ὁμάδα τῆς Γε-

* Τά ὑπογραμμισμένα σέ παρένθεση εἶναι τά πραγματικά ὀνοματεπώνυμα.

Ε

* Ἐπιτροπή γιά τή συγκέντρωση καί μελέτη ὑλικῶν γιά τήν ἱστορία τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης καί τοῦ ΚΚΡ (μπ). *Σημ. μετ.*

* ΡΟΣΤΑ — Ρωσικό Τηλεγραφικό Πρακτορεῖο. *Σημ. μετ.*

συνεργαζόταν στό περιοδικό τοῦ Τρότσκι «Μπορμπά»· στή διάρκεια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου — σοσιαλσωβινιστής.

Στά 1918-1921 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντεπαναστατικῆς μενσεβίκικης κυβέρνησης τῆς Γεωργίας. Ἀπό τό 1921 — λευκός ἐμιγκρές. — *57, 58, 59.*

Ζωρές (Jaurès) *Ζάν* (1859-1914) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ γαλλικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ κινήματος, ἀγωνιστής κατά τῆς στρατοκρατίας καί τοῦ πολέμου, ἱστορικός. Ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Γαλλικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος πού συνενώθηκε τό 1905 μέ τό Σοσιαλιστικό κόμμα Γαλλίας. Στό Ἑνωμένο γαλλικό σοσιαλιστικό κόμμα ὁ Ζωρές ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς δεξιᾶς πτέρυγας. Τό 1904 ἵδρυσε καί διηύθυνε ὥς τό τέλος τῆς ζωῆς του τήν ἐφημερίδα «L' Humanité» («Ἡ ἀνθρωπότητα»). Ὁ Λένιν ἐπέκρινε δριμύτατα τίς ρεφορμιστικές ἀπόψεις τοῦ Ζωρές, πού τόν ὤθησαν στόν ὀπορτουνισμό.

Ἡ πάλη τοῦ Ζωρές γιά τήν είρήνη, ἐνάντια στήν ἐπερχόμενη ἀπειλή πολέμου προκάλεσε τό μίσος τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης. Στίς παραμονές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὁ Ζωρές δολοφονήθηκε ἀπό ἕναν ἐγκάθετο τῆς ἀντίδρασης. — *146.*

Ι

Ι. Π., Ἰβ. Π., — *βλ.* Λαντίζνικοφ, Ι. Π.

Ἰβάν — *βλ.* Ρομάνοφ, Α. Σ.

Ἰβάν Βασίλιτς. — *72.*

Ἴγκορ — *βλ.* Γκόριεφ, Μπ. Ι.

Ἰλίν Β. — *βλ.* Λένιν, Β. Ι.

Ἰλίν, Φ. Φ. — ἕνας ἀπό τούς πρωτεργάτες καί ἱδρυτές τῆς βιβλιοθήκης καί τοῦ ἀρχείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό 1904. Δούλευε στήν Οἰκονομική Ἐπιτροπή τῆς ΚΕ, στό τμῆμα διεκπεραίωσης τῆς ΚΕ καί τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι». Μετά τό 1905 ἀποσύρθηκε ἀπό τήν κομματική δουλιά. — *96.*

Ἰν., Ἰννοκέντιεφ, Ἰννοκέντι, Ἰνόκ — βλ. Ντουμπρόβινσκι, Ι. Φ.

Ἰνσάροφ — *βλ.* Λαλαγιάντς, Ι. Χ.

Ἴξ — *βλ.* Μάσλοφ, Π. Π.

Ἰσέτσκι — *βλ.* Σολομόν, Γκ. Α.

Ἰσούφ, Ι. Α. (Μιχαήλ) (1878-1920) — σοσιαλδημοκράτης, μενσεβίκος. Τό 1903 ἦταν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Αἰκατερινοσλάβ τοῦ ΣΔΕΚΡ, μετά δούλεψε στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη. Τό 1907 ἔγινε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπομέρους τῶν μενσεβίκων. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἔγινε λικβινταριστής, συνεργαζόταν στό περιοδικό «Νάσα Ζαριά» καί σέ ἄλλες λικβινταριστικές ἐκδόσεις.

1921 ὡς τό 1925 διετέλεσε πρόεδρος τῆς διεύθυνσης καί διευθυντής-διαχειριστής πιστώσεων τῆς μετοχικῆς ἐμπορικῆς ἑταιρίας «Ἄρκος». — *45.*

Κέντροφ, Μ. Σ. (1878-1941) — παράγοντας τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Πῆρε μέρος στό ἐπαναστατικό κίνημα ἀπό τό 1899, μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1901. Στήν περίοδο 1905-1908 ἦταν μέλος τῆς μπολσεβίκικης ἐπιτροπῆς τῆς Καστρομά, ἔκανε κομματική δουλιά στό Τβέρ. Ἦταν ἐκπρόσωπος τῆς ΚΕ γιά τή διάδοση τῆς ἐπαναστατικῆς φιλολογίας. Τό 1906 ὀργάνωσε τό ἐκδοτικό βιβλίων «Ζερνό», πού ἐξέδιδε καί παράνομη φιλολογία καί συγκεκριμένα ἔργα τοῦ Β. Ι. Λένιν. Πιάστηκε ἐπανειλημμένα, φυλακίστηκε. Ἀπό τό 1912 ὡς τό 1915 ζοῦσε στό ἐξωτερικό σάν ἐμιγκρές. Ἀπό τό Μάη τοῦ 1917 ἦταν μέλος τῆς Στρατιωτικῆς ὀργάνωσης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ.) καί τοῦ Πανρωσικοῦ γραφείου τῶν μπολσεβίκικων ὀργανώσεων, ἕνας ἀπό τούς διευθυντές τῆς «Σολντάτσκαγια Πράβντα». Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση — σέ ὑπεύθυνες στρατιωτικές θέσεις. Ἀπό τό 1924 σέ καθοδηγητική δουλιά στό ΑΣΛΟ, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς, στό Ἀνώτατο δικαστήριο τῆς ΕΣΣΔ καί στήν Κρατική Ἐπιτροπή Σχεδίου τῆς ΣΟΣΔΡ. — *116-117.*

Κιρίλλοβσκι-Νοβομίρσκι, Ντ. Ι. (Ντανίλα) (γεν. τό 1882) — μέλος τῆς νοτιορωσικῆς ἐπαναστατικῆς ὁμάδας, ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς ἰσκριστικῆς ὁμάδας τῆς Ὀδησσοῦ. Τό 1905 ἔφυγε στό ἐξωτερικό, στό Παρίσι ἐξέδιδε τό ἀναρχοσυνδικαλιστικό περιοδικό «Νόβι Μίρ». Ἐπιστρέφοντας στή Ρωσία, πέρασε στήν παρανομία, προπαγάνδιζε ἀναρχικές ἰδέες. Τό 1907 καταδικάστηκε σέ ὀκτώ χρόνια κάτεργα καί ἐκτόπιση στήν Ἀνατολική Σιβηρία. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλεψε σέ ἐφημερίδες. — *25.*

Κίρκοβα, Τίνα (1872-1947) — παράγοντας τοῦ βουλγαρικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, φίλος καί συνεργάτης τοῦ καθοδηγητῆ τοῦ κόμματος τῶν «στενῶν σοσιαλιστῶν» Γεόργκι Κίρκοφ, μιά ἀπό τίς καθοδηγήτριες τοῦ γυναικείου σοσιαλιστικοῦ κινήματος τῆς Βουλγαρίας. Ἀπό τό 1914 ἦταν γραμματέας τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς γυναικῶν τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν «στενῶν σοσιαλιστῶν». Στά 1920-1923 ἦταν μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Βουλγαρικοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος. Ἀπό τό 1927 ὡς τό 1944 βρισκόταν στήν ΕΣΣΔ σάν ἐμιγκρές. — *302.*

Κίρκοφ, Γκεόργκι (1867-1919) — παράγοντας τοῦ βουλγάρικου ἐργατικοῦ κινήματος, ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Βουλγάρικου κομμουνιστικοῦ κόμματος. Στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα μπῆκε τό 1895. Ἀπό τό 1905 μέχρι καί τό 1919 — γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος τῶν «στενῶν», πού τό 1919 μετασχηματίστηκε σέ κομμουνιστικό. — *302.*

Κίσκα — βλ. Φότιεβα, Λ. Α.

Κισλικόφ, Ντ. Γ. — ἀγρότης μέ προοδευτικές ἀπόψεις, ζοῦσε στό χωριό Γκβαρντέιτσι, πού περιγράφει ὁ Γκλέμπ Οὐσπένσκι στό ἔργο του «Τρία χωριά». Τό 1905 ἔκανε ἐπαναστατική προπαγάνδα στούς ἀγρότες, ὡς πρός τίς ἀπόψεις του πλησίαζε πρός τούς σοσιαλδημοκράτες. Πέθανε στήν περίοδο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. — *30-31.*

Κλέστς — βλ. Μπίμπικοφ, Ι. Ι.

Κνιπόβιτσι — κοντινοί γνωστοί τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια. Ἡ Ναντέζντα Κονσταντίνοβνα καί ὁ Β. Ι. Λένιν ζοῦσαν στήν οἰκογένειά τους στή Φιλλανδία τό καλοκαίρι τοῦ 1907. — *113.*

Κνόλ — *βλ.* Στάσοβα, Ε. Ντ.

Κνουνιάντς, Μπ. Μ. (Ράντιν, Ροῦμπεν) (1878-1911) — σοσιαλδημοκράτης, μπολσεβίκος. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ δούλευε στόν Καύκασο καί στή Μόσχα σάν ἐκπρόσωπος τῆς ΚΕ. Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1905 προσλήφθηκε στήν κομματική ἐπιτροπή Πετρούπολης, μπῆκε ἀπομέρους τῶν μπολσεβίκων στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ πρώτου Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τῆς Πετρούπολης. Τό 1905 καταδικάστηκε σέ ἰσοβια ἐξορία στή Σιβηρία. Τό 1907 δραπέτευσε στό ἐξωτερικό, πῆρε μέρος στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου τῆς ΙΙ Διεθνοῦς στή Στουτγάρδη καί στήν Τέταρτη («Τρίτη Πανρωσική») συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Ἑλσίνσκι. Ἀπό τά τέλη τοῦ 1907 δούλευε στό Μπακού· παρουσίαζε μερικές ταλαντεύσεις στά ζητήματα τῆς τακτικῆς τῶν μπολσεβίκων στήν περίοδο τῆς ἀντίδρασης. Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1910 πιάστηκε, πέθανε στίς φυλακές τοῦ Μπακοῦ. — *68, 93, 113, 191.*

Κόζιρεφ, Ν. Ν. (Φομά) (1881-1933) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1906. Τό 1909 στάλθηκε ἀπό τήν Κομματική Ἐπιτροπή Μπόλχοβ στή σχολή τοῦ νησιοῦ Κάπρι, ὅπου προσχώρησε στήν ὁμάδα τῶν λενινιστῶν καί ἔκανε πάλη ἐνάντια στούς μπογκντανοφικούς. Μέ πρόσκληση τοῦ Β. Ι. Λένιν ὁ Κόζιρεφ μαζί μέ ἄλλους συντρόφους, ἀποβλημένους ἀπό τή σχολή τοῦ Κάπρι, παρακολούθησε κύκλο διαλέξεων πού ὀργάνωσε τό Μπολσεβίκικο Κέντρο στό Παρίσι. Μετά τήν ἐπιστροφή του στή Ρωσία, δούλεψε στό Αἰκατερινοσλάβ καί τό Μπριάνσκ. Τό 1912 πιάστηκε καί ἐξορίστηκε στό Κυβερνεῖο Ἀρχάνγκελσκ. Μετά τήν ἐξορία ζοῦσε στήν Πετρούπολη.

Πῆρε μέρος στόν ἐμφύλιο πόλεμο. Μετά τήν ἀποστράτευση ἦταν σέ κομματική καί σοβιετική δουλιά· κομματικός ἀνακριτής στή Μόσχα (1923), ἐπιθεωρητής στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης τῆς ΕΣΣΔ, στήν ΚΕΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ.) (1927), στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο οἰκονομικῶν τῆς ΕΣΣΔ (1928-1930), προϊστάμενος τοῦ παιδικοῦ συνοικισμοῦ «Γιούναγια ρεσπούμπλικα» στήν περιοχή τῆς Μόσχας. — *194-202.*

Κοζλόβσκι, Λ. — συνδικαλιστής, συγγραφέας τῶν βιβλίων «Δοκίμια τοῦ συνδικαλισμοῦ τῆς Γαλλίας» (Μόσχα 1906) καί «Οἱ νέες τάσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν κρίση τῆς ρωσικῆς κριτικῆς» (Μόσχα 1908). — *115.*

Κόιγκεν, Φ. Μ. (Ἰόνοφ) (1870-1923) — σοσιαλδημοκράτης, ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς Μπούντ, μετέπειτα ἔγινε μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. Ἀπό τό 1893 δούλευε στούς σοσιαλδημοκρατικούς ὁμίλους τῆς Ὀδησσοῦ. Τό 1903 ἐκλέχτηκε στήν ΚΕ τῆς Μπούντ. Ἀντιπρόσωπος τοῦ V συνεδρίου (τοῦ Λονδίνου) τοῦ κόμματος. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 πῆρε μέρος στίς ἐργασίες τῆς V συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ, στά βασικά ζητήματα ἀκολουθοῦσε τήν πλατφόρμα τῶν κομματικῶν-μενσεβίκων· ἀργότερα κρατοῦσε συμβιβαστική στάση ἀπέναντι στούς λικβινταριστές.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση μπῆκε στό ΚΚΡ (μπ.), δούλευε στήν κομματική Ἐπιτροπή περιοχῆς Βότσκ. — *212.*

Κολλοντάι, Α. Μ. (1872-1952) — στό έπαναστατικό κίνημα μπῆκε στή δεκαετία 1890-1900, πῆρε μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Στά 1906-1915 προσχώρησε στούς μενσεβίκους, μέλος τοῦ κόμματος τῶν μπολσεβίκων ἀπό τό 1915. Ἀπ' τίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου κράτησε ἐπαναστατικο-διεθνιστική στάση.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση διετέλεσε σέ ὑπεύθυνη κρατική, κομματική καί διπλωματική δουλιά. — *6.*

Κολτσόφ, Ντ. (Γκίνξμπουργκ, Μπ. Α.) (1863-1920) — σοσιαλδημοκράτης, μετά τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ δραστήριος μενσεβίκος, συνεργάτης μιᾶς σειρᾶς μενσεβίκικων ἐκδόσεων. Στήν περίοδο τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης ἔπαιρνε μέρος στό συνδικαλιστικό κίνημα τῆς Πετρούπολης· ἀπό τό 1908 δούλευε στό Μπακού. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου ἀκολουθοῦσε τίς θέσεις τοῦ λικβινταρισμοῦ. Στόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου — σοσιαλσωβινιστής. Κράτησε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Στά 1918-1919 δούλευε σέ συνεταιριστικές ὀργανώσεις. — *84-85, 240.*

Κομπέτσκι, Μ. Β. (1881-1937) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1903, μπολσεβίκος, πῆρε δραστήριο μέρος στή δουλιά τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων Πετρούπολης, Μπακού, Κούρσκ, Αἰκατερινοσλάβ. Ἐπανειλημμένα πιάστηκε καί φυλακίστηκε. Τό 1908 κατέφυγε στή Δανία, ἀσχολοῦνταν μέ τή μεταφορά στή Ρωσία τῆς μπολσεβίκικης ἐφημερίδας «Προλετάρι» καί τοῦ Κεντρικοῦ ὀργάνου τοῦ ΣΔΕΚΡ «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ὀργάνωνε τήν ἀποστολή τῆς ἀλληλογραφίας ἀπό τή Ρωσία στόν Β. Ι. Λένιν.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση διετέλεσε σέ ὑπεύθυνη κομματική, σοβιετική καί διπλωματική δουλιά. — *261-262, 263-265, 266.*

Κόν, Φ. Γ. (1864-1941) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ πολωνικοῦ ἐργατικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, στό ὁποῖο ἄρχισε νά παίρνει μέρος ἀπό τό 1882. Ἀπό τό 1907 βρισκόταν στό ἐξωτερικό. Τό 1917 ἦρθε στή Ρωσία, τό 1918 ἔγινε μέλος τοῦ κόμματος τῶν μπολσεβίκων. Διετέλεσε σέ ὑπεύθυνη κομματική δουλιά στήν Οὐκρανία καί στή Μόσχα. — *148, 149, 150.*

Κονσταντίν Σεργκέγεβιτς — βλ. Ντοροσένκο, Ν. Β.

Κόππ, Β. Λ. (Σιουρτούκ) (1880-1930) — μπῆκε στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα τό 1898. Στά χρόνια 1903-1905 ὀργάνωνε τή μεταφορά παράνομης φιλολογίας διαμέσου τῶν γερμανικῶν συνόρων. Τό 1904 κράτησε συμβιβαστική στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους καί μετά προσχώρησε σ' αὐτούς. Τό φθινόπωρο τοῦ 1905 ἐπέστρεψε στή Ρωσία, τό 1909 πιάστηκε καί ἀπελάθηκε στό ἐξωτερικό, ὅπου κάμποσο καιρό συνεργαζόταν στήν «Πράβντα» τῆς Βιέννης τοῦ Τρότσκι. Ὅταν ἐπέστρεψε στή Ρωσία (1913), κλήθηκε νά ὑπηρετήσει στό στρατό, τό 1914 στάλθηκε στό μέτωπο. Ἀπό τό 1915 ὡς τό 1918 ἦταν αἰχμάλωτος στή Γερμανία. Τό 1917 ἔγινε μέλος τοῦ ΚΚΡ (μπ.). Ἀπό τό 1919 ὡς τό 1930 δούλευε σέ ὑπηρεσίες τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν τῆς ΕΣΣΔ. — *55.*

Κορολιόφ-Μπάτισεφ, Ι. Γ. (Γιούλι) (1885-1958) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1905. Τό καλοκαίρι τοῦ 1909 στάλθηκε ἀπό τήν κομματική ὀργάνωση Μόσχας (ἀπό τήν ἀχτίδα Ρογκόζα) στή σχολή τοῦ νησιοῦ Κάπρι, ὅπου προσχώρησε στήν

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καταπολεμοῦσε δραστήρια τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἀπό τό 1920 λευκός ἐμιγκρές. — *63.*

Κουζνετσόφ, Γ. Σ. (γεν. τό 1881) — ἐργάτης, μενσεβίκος. Βουλευτής τῆς III Κρατικῆς δούμας ἀπό τό Κυβερνεῖο Αἰκατερινοσλάβ, ἀνῆκε στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα. Μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τό ἐργατικό ζήτημα. — *182.*

Κούκλιν, Γ. Α. (πέθ. τό 1907) — σοσιαλδημοκράτης, ἐκδότης σοσιαλδημοκρατικῆς φιλολογίας. Ἀπό τό 1901 ἦταν μέλος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας ἐξωτερικοῦ «Ζίζν». Ἀπό τό 1903 ἐξέδιδε στό ἐξωτερικό τήν «Βιβλιοθήκη τοῦ ρώσου προλετάριου». Ἀπό τό 1905-μπολσεβίκος. Στή Γενεύη ὀργάνωσε μεγάλη βιβλιοθήκη ἐπαναστατικῆς φιλολογίας, ἡ ὁποία ἀπό τό 1902 ἦταν προσιτή γιά ὅλους. Μετά τό θάνατο τοῦ Κούκλιν ἡ βιβλιοθήκη καί οἱ ἐκδόσεις σύμφωνα μέ τή διαθήκη του πέρασαν στό κόμμα τῶν μπολσεβίκων. *109, 157.*

Κουσκόβα, Ε. Ντ. (1869-1958) — ἀστός κοινωνικός παράγοντας καί δημοσιολόγος. Στά μέσα τῆς δεκαετίας 1890-1900, ὄντας στό ἐξωτερικό, συνδέθηκε μέ τήν ὁμάδα «Ἀπελευθέρωση τῆς δουλιᾶς», ὡστόσο γρήγορα, κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ μπερνσταϊνισμοῦ, πῆρε τό δρόμο τῆς ἀναθεώρησης τοῦ μαρξισμοῦ. Ἕνα ντοκουμέντο, πού ἔγραψε ἡ Κουσκόβα καί πού ὀνομάστηκε «Credo», προκάλεσε τήν ἔντονη διαμαρτυρία μιᾶς ὁμάδας ρώσων μαρξιστῶν μ' ἐπικεφαλῆς τόν Β. Ι. Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 167-180). Στίς παραμονές τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907 ἡ Κουσκόβα μπῆκε στή φιλελευθερο-μοναρχική ὀργάνωση «Ἕνωση ἀπελευθέρωσης». Τό 1906 μαζί μέ τόν Σ. Ν. Προκοπόβιτς ἔβγαζε τό μισοκαντέτικο περιοδικό «Μπέζ Ζαγκλάβιγια», ἦταν δραστήρια συνεργάτρια τῆς ἐφημερίδας τῶν ἀριστερῶν καντέτων «Τοβάριστς».

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τάχθηκε κατά τῶν μπολσεβίκων. Τό 1922 ἀπελάθηκε στό ἐξωτερικό, ὅπου ἔγινε δραστήριος παράγοντας τῶν λευκῶν ἐμιγκρέδων. — *173, 192.*

Κράσικοφ, Π. Α. (Μπέλσκι) (1870-1939) — σοσιαλδημοκράτης, μπολσεβίκος. Μαζί μέ τόν Β. Ι. Λένιν καί τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ ἦταν στό γραφεῖο (προεδρεῖο) τοῦ II συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. Μετά τό συνέδριο παίρνει ἐνεργό μέρος στήν πάλη ἐνάντια στούς μενσεβίκους, περιοδεύει σέ πολλά κέντρα τοῦ ἐξωτερικοῦ, κάνοντας ἀνάλυση τῶν ὑλικῶν τοῦ συνεδρίου, ἔγραψε τό «Γράμμα πρός τούς συντρόφους» γιά τά ἀποτελέσματα τοῦ συνεδρίου. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1904 πῆρε μέρος στή σύσκεψη τῶν 22 μπολσεβίκων στή Γενεύη. Ἀντιπρόσωπος στό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τήν ὀργάνωση ἐξωτερικοῦ. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907, ἦταν μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Καταδιώχτηκε ἐπανειλημμένα ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση — σέ ὑπεύθυνες θέσεις στά ὄργανα τῆς δικαιοσύνης. — *27-28, 35, 65-68, 305.*

Κράσιν, Λ. Μπ. (Βίντερ, Νικίτιτς, «φινανσίστ») (1870-1926) — ἐπιφανής σοβιετικός κρατικός παράγοντας, σοσιαλδημοκράτης ἀπό τό 1890. Μετά τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στούς μπολσεβίκους, προσλήφθηκε στήν ΚΕ τοῦ κόμματος, ὅπου κάμποσο καιρό κρατοῦσε συμβιβαστική στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους. Πῆρε μέρος στό III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ. Τό 1905 — ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς πρώτης νόμιμης μπολσεβίκικης ἐφημερίδας «Νόβαγια Ζίζν»· σάν ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ ἦταν μέλος τοῦ Σοβιέτ

Λ

κή προπαγάνδα στό Νίζνι Νόβγκοροντ. Τό 1893 στή Σαμάρα μπῆκε στό μαρξιστικό ὅμιλο πού σχηματίστηκε γύρω ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. Τό 1895 ἐκτοπίστηκε στό Αἰκατερινοσλάβ, πῆρε μέρος στή δημιουργία τῆς τοπικῆς ὀργάνωσης «Ἕνωση ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης» καί στήν προετοιμασία τοῦ Ι συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. Μέ τή συμμετοχή τοῦ Λαλαγιάντς ἐκδόθηκε τήν ἄνοιξη τοῦ 1900 τό πρῶτο φύλλο τῆς παράνομης σοσιαλδημοκρατικῆς ἐφημερίδας «Γιούζνι Ραμπότσι». Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1900 πιάστηκε καί τό Μάρτη τοῦ 1902 ἐξορίστηκε στήν Ἀνατολική Σιβηρία, ἀπ' ὅπου δραπέτευσε στό ἐξωτερικό, διηύθυνε τό τυπογραφεῖο τῆς «Ἴσκρα» στή Γενεύη. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μπολσεβίκος, ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος στή Ρωσία. Τό 1905 μπῆκε στήν ἑνοποιημένη ΚΕ ἀπομέρους τῶν μπολσεβίκων. Τό 1906 πιάστηκε καί ὕστερα ἀπό διετή προφυλάκιση καταδικάστηκε σέ 6 χρόνια καταναγκαστικά ἔργα. Στά τέλη τοῦ 1913 ἐξορίστηκε ἰσόβια στήν Ἀνατολική Σιβηρία καί ἀποσύρθηκε ἀπό τήν πολιτική δράση.

Ἀπό τό 1922 δούλεψε στή Γενική Ἐπιτροπή πολιτικῆς διαφώτισης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας τῆς ΣΟΣΔΡ. Συγγραφέας τῶν ἀπομνημονευμάτων «Στίς πηγές τοῦ μπολσεβικισμοῦ». — *13, 41, 68, 79.*

Λαντίζνικοφ, Ι. Π. (1874-1945) — σοσιαλδημοκράτης, μπολσεβίκος. Μπῆκε στό ἐπαναστατικό κίνημα στή δεκαετία 1890-1900. Ἔκανε κομματική δουλιά στίς ὀργανώσεις τοῦ Πέρμ, Νίζνι Νόβγκοροντ καί Γιαροσλάβ. Τό 1903 πιάστηκε. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1905 ἔφυγε στό ἐξωτερικό, ἐκπλήρωνε ὑπεύθυνες ἀποστολές, ἦταν μέλος τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΚΕ, διηύθυνε τό ἐκδοτικό βιβλίων «Verlag» πού ἱδρύθηκε στό Βερολίνο τό 1905 μέ ἐντολή τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τήν ἐνίσχυση τῶν χρηματικῶν μέσων πού χρειαζόταν τό κόμμα. — *94-95, 96.*

Λαφάργκ (Lafargue), *Πώλ* (1842-1911) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ γαλλικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, προικισμένος δημοσιολόγος, ἕνας ἀπό τούς πρώτους ὀπαδούς τοῦ ἐπιστημονικοῦ κομμουνισμοῦ στή Γαλλία, στενός φίλος καί συνεργάτης τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ἔνγκελς. Ἦταν μέλος τῆς Ι Διεθνοῦς. Μαζί μέ τόν Ζ. Γκέντ ἵδρυσε τό Ἐργατικό κόμμα Γαλλίας, ἦταν διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «L' Égalité» («Ἰσότητα») πού ἦταν τό ὄργανο τοῦ κόμματος. Ὁ Λαφάργκ πάλευε δραστήρια ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό στή ΙΙ Διεθνή. Χαιρέτισε τήν πρώτη ρωσική μαρξιστική ὀργάνωση — τήν ὁμάδα «Ἀπελευθέρωση τῆς δουλιᾶς», ἀργότερα ἔδειξε συμπάθεια ἀπέναντι στούς μπολσεβίκους. — *35, 108.*

Λέγκιν (Legien), *Κάρλ* (1861-1920) — γερμανός δεξιός σοσιαλδημοκράτης, ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῶν γερμανικῶν συνδικάτων. Ἀπό τό 1890 ἦταν πρόεδρος τῆς Γενικῆς ἐπιτροπῆς τῶν συνδικάτων τῆς Γερμανίας, ἀπό τό 1903 γραμματέας, καί ἀπό τό 1913 πρόεδρος τῆς Διεθνοῦς γραμματείας τῶν συνδικάτων. Ἀπό τό 1893 ὡς τό 1920 (μέ διαλείμματα) ἦταν βουλευτής τοῦ Ράιχσταγκ ἀπό τή γερμανική σοσιαλδημοκρατία. — *171.*

Λέιτεϊζεν, Γ. Ντ. (Λίντοφ, Γ.) (1874-1919) — σοσιαλδημοκράτης. Ἄρχισε τήν ἐπαναστατική του δουλιά στή δεκαετία 1890-1900 στό Αἰκατερινοσλάβ· στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1900-1910 φεύγει στό ἐξωτερικό. Συνεργάτης τῆς «Ἴσκρα» καί τοῦ «Ζαριά». Μετά τή διάσπαση τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχωρεῖ στούς μπολσεβίκους· συνεργάζεται στίς ἐφημερίδες «Βπεριόντ», «Προλετάρι» καί ἄλλα μπολσεβίκικα ὄργανα. Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907 πῆγε στήν Τούλα, ὅπου δουλεύει γιατρός καί ταυτόχρονα κάνει ἐπαναστατική δουλιά. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική

ὑποκειμενικός ἰδεαλιστής, ἕνας ἀπό τούς θεμελιωτές τοῦ ἐμπειριοκριτικισμοῦ.· Σπεκουλάροντας πάνω στίς νεώτερες ἀνακαλύψεις τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης, πάλευε ἐνάντια στήν ὑλιστική θεωρία τῆς γνώσης. Ὁ Β. Ι. Λένιν στό βιβλίο του «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός» ἔκανε ὁλόπλευρη κριτική τῆς ἀντιδραστικῆς φιλοσοφίας τοῦ Μάχ. — *51, 142, 144, 151, 180.*

Μγκελάντζε, Β. Ντ. (Τρία) (γεν. τό 1868) — μενσεβίκος· πῆρε μέρος στήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση 1905-1907. Στήν περίοδο τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου λικβινταριστής. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πλησίαζε πρός τήν ἀστικο-ἐθνικιστική ὀργάνωση «Ἕνωση ἀπελευθέρωσης τῆς Οὐκρανίας»· τό 1918-1920 μέλος τῆς μενσεβίκικης ἀντεπαναστατικῆς κυβέρνησης τῆς Γεωργίας. Μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή Γεωργία — λευκός ἐμιγκρές. — *264.*

Μέλνικ, Μ. — γιά συμμετοχή σέ κατάσχεση καταδικάστηκε σέ 9 χρόνια καταναγκαστικά ἔργα. Τό 1910, ὅταν ἀποπειράθηκε νά δραπετεύσει, δολοφονήθηκε. — *238.*

Μέρινγκ (Mehring), *Φράντς* (1846-1919) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Γερμανίας, ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες καί τούς θεωρητικούς τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ὁ Μέρινγκ ἀσχολήθηκε πολύ μέ τήν ἔκδοση τῆς φιλολογικῆς κληρονομιᾶς τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς· καταπολεμοῦσε δραστήρια τόν ὀπορτουνισμό καί τόν ἀναθεωρητισμό στίς γραμμές τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, καταδίκασε τόν Καουτσκισμό, ὅμως συμμεριζόταν ταυτόχρονα καί τίς λαθεμένες ἀντιλήψεις τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν, πού φοβόνταν νά ξεκόψουν ὀργανωτικά ἀπό τούς ὀπορτουνιστές. Ὑποστήριζε μέ συνέπεια τό διεθνισμό, χαιρέτισε τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς ἐπαναστατικῆς «Ἕνωσης Σπάρτακου», ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. — *31, 235-237.*

Μεσκόβσκι — *βλ.* Γκόλντενμπεργκ, Ι. Π.

Μιάμλιν — *βλ.* Ἔσσεν, Α. Μ.

Μιλιουκόφ, Π. Ν. (1859-1943) — ἐπιφανής θεωρητικός τῆς ρωσικῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, ἱστορικός καί δημοσιολόγος. Ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ κόμματος τῶν Καντέτων, μετά πρόεδρος τῆς ΚΕ του καί διευθυντής τοῦ κεντρικοῦ ὀργάνου, τῆς ἐφημερίδας «Ρέτς». Βουλευτής τῆς ΙΙΙ καί IV Κρατικῆς δούμας. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ὑπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν στήν πρώτη ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὑπῆρξε ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία· δραστήριος παράγοντας τῶν λευκῶν ἐμιγκρέδων. Ἀπό τό 1921 ἔβγαζε στό Παρίσι τήν ἐφημερίδα «Ποσλέντνιγε Νόβοστι». — *86, 110.*

Μίλντε, Ἀλμπέρτ. — 144.

Μίνιν — *βλ.* Καρπίνσκι, Β. Α.

* Γιούζοφκα εἶναι ἡ σημερινή πόλη Ντονιέτσκ. *Σημ. μετ.*

Ν

κομματική δουλιά στή Ρωσία καί στό ἐξωτερικό, ἦταν ἀντιπρόσωπος τῆς «Ἴσκρα». Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μπολσεβίκος. Πῆρε μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Στό V συνέδριο (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης παρουσίασε συμφιλιωτικές ταλαντεύσεις ἀπέναντι στούς λικβινταριστές.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἐργαζόταν σέ ὑπεύθυνες κρατικές καί οἰκονομικές δουλιές. — *245.*

Νοσκόφ, Β. Α. (Μπορίς, Γκλέμποφ, Μα) (1878-1913) — σοσιαλδημοκράτης. Τό 1902-1903 ὀργάνωσε τή μεταφορά τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ παράνομου τύπου ἀπό τό ἐξωτερικό στή Ρωσία, πῆρε μέρος στήν προετοιμασία τοῦ ΙΙ συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στό συνέδριο ἦταν ἰσκριστής τῆς πλειοψηφίας, ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ. Μετά τό συνέδριο κρατοῦσε συμβιβαστική στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους· τάχθηκε ἐνάντια στή σύγκληση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τοῦ κόμματος. Τό 1905 πιάστηκε. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἀποχώρησε ἀπό τήν πολιτική δράση. *9, 45, 67.*

Ντάβιντ (David), *Ἔντουαρτ* (1863-1930) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἀναθεωρητής. Τό 1903 ἔβγαλε τό βιβλίο «Ὁ σοσιαλισμός καί ἡ ἀγροτική οἰκονομία», πού ὁ Β. Ι. Λένιν τό χαρακτήρισε σάν τό «κυριότερο ἔργο τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ στό ἀγροτικό ζήτημα».

Τό 1919 μπῆκε στήν πρώτη κυβέρνηση συνασπισμοῦ τῆς Γερμανικῆς δημοκρατίας, στά 1919-1920 ἦταν ὑπουργός Ἐσωτερικῶν. Ὑποστήριζε τίς ρεβανσιστικές τάσεις τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, κρατοῦσε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ. — *210, 227, 231.*

Νταβίντοφ, Ν. Μ. (γεν. τό 1890) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1906. Ἔκανε κομματική δουλιά στή μπολσεβίκικη ὀργάνωση τοῦ Αἰκατερινμπούργκ. Τό 1909 πιάστηκε καί ἐκτοπίστηκε στό κυβερνεῖο τοῦ Ἀρχάγγελου, ἀπό ὅπου ἐπέστρεψε στό Αἰκατερινμπούργκ τό 1912. Τό 1913 δούλευε στό ἐργοστάσιο τοῦ Βέρχ-Ἰσέτσκ, ὑποβλήθηκε σέ διωγμούς. Τό 1914 καθοδηγοῦσε τήν καμπάνια γιά τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις. — *192.*

Νταβιντσόν, Ι. — συνεργάτης μιᾶς σειρᾶς μαρξιστικῶν ἐκδόσεων· στά τέλη τῆς δεκαετίας 1890-1900 ζοῦσε καί σπούδαζε στό Βερολίνο, ὅπου ἀρχικά εἶχε προσχωρήσει στούς σιωνιστές, τό 1899 ὅμως ξέκοψε ἀπό τούς σιωνιστές καί ἔκανε δήλωση ὅτι προσχωρεῖ στούς σοσιαλδημοκράτες. Ἦταν μέλος τῆς ὁμάδας βοήθειας τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τοῦ Βερολίνου καί τῆς «Ἕνωσης ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ». — *308.*

Ντάν (Γκούρβιτς), Φ. Ι. (1871-1947) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῶν μενσεβίκων. Ἔπαιρνε μέρος στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα ἀπό τή δεκαετία 1890-1900. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου ἦταν ἐπικεφαλῆς μιᾶς ὁμάδας λικβινταριστῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ, διηύθυνε τήν ἐφημερίδα «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα».

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν πολέμιος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Στίς ἀρχές τοῦ 1922 ἀπελάθηκε στό ἐξωτερικό σάν ἀδιάλλακτος ἐχθρός τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. — *137, 242, 244, 245, 253, 278, 283, 288, 289, 290, 291-292, 293.*

Ντανίλα — *βλ.* Κιρίλλοβσκι — Νοβομίρσκι, Ντ. Ι.

Ο

Π

Ρ

Τ

Ταρατούτα, Β. Κ. (Βίκτορ, Σεργκέγεφ, Β.) (1881-1926) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1898, μπολσεβίκος. Ἔκανε ἐπαναστατική δουλιά στήν Ὑπερκαυκασία (1904-1905) καί στή Μόσχα (1905-1907), ὅπου ἦταν γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἀντιπρόσωπος στό IV καί V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου Κέντρου. Πιάστηκε καί ἐξορίστηκε ἐπανειλημμένα, τό 1909 ἔφυγε στό ἐξωτερικό. Τό 1919 ἐπέστρεψε στή Σοβιετική Ρωσία καί ἦταν σέ ὑπεύθυνη οἰκονομική δουλιά. — *158, 168, 213, 278, 283-284, 285, 288.*

Τεβζάγια — βλ. Μασινάτζε, Μπ.

Τεοντορόβιτς, Ι. Α. (Φιοντορόβιτς) (1875-1940) — σοσιαλδημοκράτης· ἄρχισε τήν ἐπαναστατική του δράση τό 1895. Μετά τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ — μπολσεβίκος. Τό 1905 μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ τῶν μπολσεβίκων — τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι». Στά 1905-1907 μέλος τῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἀργότερα, ὡς τό 1917, δούλευε στή Μόσχα, στήν Πετρούπολη, στό Σμολένσκ, στή Σιβηρία.

Ἀπό τό 1920 δούλευε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας. Στά 1928-1930 γενικός γραμματέας τῆς Ἀγροτικῆς Διεθνοῦς, διευθυντής τοῦ Διεθνοῦς ἀγροτικοῦ ἰνστιτούτου. Τά ἑπόμενα χρόνια ἦταν διευθυντής τοῦ ἐκδοτικοῦ τοῦ Συλλόγου πολιτικῶν κρατουμένων, ἀρχισυντάκτης τοῦ περιοδικοῦ «Κάτοργκα ί Σίλκα». — *93.*

Τζερζίνσκι, Φ. Ε. (Γιοῦζεφ) (1877-1926) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, μέλος τοῦ κόμματος ἀπό τό 1895. Ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Πολωνία καί τή Ρωσία. Ἀπό τό IV συνέδριο τοῦ κόμματος — μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Μετά τή Νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἦταν πρόεδρος τῆς Πανρωσικῆς ἔκτακτης ἐπιτροπῆς γιά τή πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση καί στό σαμποτάζ (ΒΕΤΣΕΚΑ) καί σέ ἄλλες ὑπεύθυνες θέσεις. Ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1924 — ἀναπληρωματικό μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ.) καί μέλος τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ.). — *234.*

Τίσκα (Tyszka), *Γιάν (Ἰογκίχες, Λεό)* (1867-1919) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ πολωνικοῦ καί τοῦ γερμανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας. Μέλος τῆς Κεντρικῆς Διοίκησης τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Πῆρε μέρος στίς ἐργασίες τοῦ V συνεδρίου (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ, στό ὁποῖο ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ὁ Τίσκα, ἐνῶ ἐπέκρινε τούς λικβινταριστές, κρατοῦσε ὡστόσο ἀπέναντί τους σέ μιά σειρά περιπτώσεις συμβιβαστική στάση. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ὁ Τίσκα πῆρε μέρος στή δουλιά τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς «Ἕνωσης Σπάρτακου». Στά 1916-1918 βρισκόταν στή φυλακή. Ὕστερα ἀπό τήν ἀποφυλάκισή του μέ τήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη 1918 πῆρε μέρος στήν ἵδρυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας καί ἐκλέχτηκε γραμματέας τῆς ΚΕ του. Τό Μάρτη τοῦ 1919 πιάστηκε καί μετά δολοφονήθηκε στίς φυλακές τοῦ Βερολίνου. — *148-150, 153, 168, 181, 242-243, 257-258.*

συνέδριο τοῦ κόμματος ἀπό τήν Ἕνωση Καυκάσου τοῦ ΣΔΕΚΡ. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Καταδιώχθηκε ἐπανειλημμένα ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Ἀπό τό 1907 ὡς τό Μάρτη τοῦ 1917 ἦταν στό ἐξωτερικό. Στά 1917-1920 μέλος τῆς κομματικῆς Ἐπιτροπῆς Τιφλίδας. Μετά τή νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή Γεωργία τό 1921 ἀνέλαβε καθοδηγητική σοβιετική καί κομματική δουλιά. — *104.*

Τσχέιτζε, Ν. Σ. (1864-1926) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ μενσεβικισμοῦ. Βουλευτής τῆς ΙΙΙ καί τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τό Κυβερνεῖο τῆς Τιφλίδας, ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς μενσεβίκικης ὁμάδας στήν IV Δούμα. Ὁ Λένιν ὀνόμασε τόν Τσχέιτζε «παρακομματικό σοσιαλδημοκράτη», πού ἔδειξε στή Δούμα «τή δεξιοτεχνία του νά καλύπτει τούς ὀπορτουνιστές καί νά τούς ὑπηρετεῖ». Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917, ὄντας ὁ Τσχέιτζε πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί πρόεδρος τῆς ΚΕΕ, ὑποστήριζε δραστήρια τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν πρόεδρος τῆς Συντακτικῆς συνέλευσης τῆς Γεωργίας — ἀντεπαναστατικῆς μενσεβίκικης κυβέρνησης. Τό 1921, μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή Γεωργία, κατέφυγε στό Παρίσι. — *182.*

Φ

Φέλιξ — *βλ.* Λιτβίνοφ, Μ. Μ.

Φέλιξ Ἀλεξαντρόβιτς — *βλ.* Βορόβσκι, Β. Β.

Φέλζ, Ζόζεφ — ἄγγλος, ἰδιοκτήτης σαπονοποιείων. Τόν καιρό τοῦ V συνεδρίου (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ (30 τοῦ Ἀπρίλη — 19 Μάη 1907), δέχτηκε νά παραχωρήσει στό κόμμα, πού βρίσκονταν σέ ἐντελῶς δύσκολη οἰκονομική κατάσταση, δάνειο μέχρι τήν 1 τοῦ Γενάρη 1908. Καί ἐπειδή τό δάνειο δέν ἐξοφλίστηκε ἔγκαιρα, ἀποτάνθηκε ὁ Φέλζ μέ ὑπόμνηση πρός τόν Φ. Ροτστέιν πού ἦταν μέλος τοῦ ἀγγλικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος. Τό χρέος ἐπιστράφηκε στούς κληρονόμους τοῦ Φέλζ μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. — *127.*

Φέρρι (Ferri), *Ἐνρίκο* (1856-1929) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Ἰταλικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, θεωρητικός τῶν λεγόμενων «ὁλοκληρωτιστῶν» (κεντριστῶν), πού ἄν καί πάλευαν κάποτε ἐνάντια στούς ἀνοιχτούς ρεφορμιστές, ὡστόσο στά βασικά ζητήματα τῆς ταξικῆς πάλης ὑποστήριζαν ρεφορμιστικές, ὀπορτουνιστικές θέσεις. Τό 1898 καί σέ συνέχεια ἀπό τό 1904 ὡς τό 1908 διηύθυνε τό κεντρικό ὄργανο τοῦ κόμματος «Avanti!» («Ἐμπρός!»).

Στόν καιρό τοῦ παγκόσμιου πολέμου ἦταν ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς τῶν σοσιαλιστῶν στήν ἀστική κυβέρνηση. Ἀργότερα ὑποστήριζε τό φασισμό στήν Ἰταλία. — *136, 138, 146.*

Φιλάτοφ, Β. Β. (γεν. τό 1879) — σοσιαλδημοκράτης, δημοσιογράφος. Ἄρχισε τήν ἐπαναστατική του δράση στήν Πετρούπολη στή δεκαετία 1890-1900. Μετά τήν ἐξορία του στό Κυβερνεῖο τοῦ Ὀρενμπούργκ ἔφυγε στό ἐξωτερικό, συνεργαζόταν στήν «Ἴσκρα». Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Συνεργαζόταν στίς μπολσεβίκικες ἐφημερίδες «Βπεριόντ» καί «Προλετά-

Χ

A

D

G

J

K

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά ντοκουμέντα πού δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά. *Ἡ Σύντ.*

1909

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1984
σέ 5.000 ἀντίτυπα
τυπ. φύλλα 28½

ΛΕΝΙΝ

•

ΑΠΑΝΤΑ

47